O călătorie prin Rimino

înspre Kraïuno

DORU I. POP

Stăpânul Inelelor 4

Sau

O călătorie prin Rimino înspre

Kraïuno

sau

Stăpânul orașului

sau

Stalundia, utopia

sau

Utopia

sau

Nimic

Baia-Mare 2021

Dedic această carte orașelor:

Baia-Mare
Baia-Sprie
Cavnic
Cluj
Turda
Craiova
Rîmnicu Vîlcea
Curtea de Argeș
Nordului, în general

În loc de prefață

sau

Prefața autorului

Încep scrierea acestei lucrări nu cu dorința de a-l depăși sau a fi măcar la înălțimea ilustrului J.L.Tolkien, autorul lucrării originale și de început – Stăpânul inelelor și celelalte – ci în ideea că ceva a rămas nespus – sau din alt punct de vedere, referitor la specia umană, la comportamentul ei.

Dacă lucrarea de referință are un vag iz moral – săparea în pereții și pardoseala casei pentru căutarea de comori, după plecarea proprietarului Frodo, iar plecarea cu inelul pentru a-l duce în locurile unde a fost făurit și a-l arunca, semnifică, poate, epopeea devenirii și, vai, a distrugerii răului inerent speciei umane, în lucrarea mea va fi vorba de altceva: de ceva actual, ca plasare a faptelor, evenimentelor, oamenilor – ce s-a-ntâmplat după ´90 încoace în Estul Europei și, mai ales, în țara noastră. Se face referire la distrugerea unei civilizații, când tot gunoiul, toate instinctele rele au ieșit la suprafață – era greu de crezut că omul va canaliza într-o direcție bună – acest surplus de energie, care, oricum exista, adică tot ce-a folosit în secolele anterioare și-n alte regimuri și orânduiri sociale pentru a face rău semenului, pentru dezechilibru într-o societate, în general.

Capricii ivite peste noapte – oameni care au fost obsedați dar și încorsetați de împrejurări și împrejmuiri anterioare, au dereglat totul, generând acumulări uriașe, case cu zeci de camere, etc. Totul în numele *liberei inițiative* și al *libertății umane*. Dar până unde merge această luptă, lege a junglei, de fapt – atunci, când, pozițiile nefiind egale, cineva suferă, păgubit fiind, mai mult decât altul?

Totul depinde de cantitate. În Om există și bine, și rău – acesta din urmă reprezentat prin dorința de a face rău semenului, sau chiar propriei persoane – deși poate inconștient sau indirect – prin a bea peste măsură, a se droga, etc. – dar tot rău se cheamă.

Totul depinde, așadar de doză, de frecvență, etc. Unii susțin că cultura ar fi regulatorul. Alții că genetic, mai ales că aici a rămas Legiunea a V-a Macedonica[1] - adică criminali, retardați mintal, tot felul de adunături – oameni modești. E greu de crezut că prin secole s-ar fi transmis doar răul. Alții susțin că – fiind la răspântii de drumuri, aceste zone – pasiunile au fost altoite pe un caracter slab, instabil, provizoriu - și de aceea au creat gene ale șefimii – adică a dorinței de a conduce, ale dorinței de acumulare excesivă sau gene ale lenei, dezordinii exagerate.

Sigur că ele există – poate sub alt nume, dar nu la fiecare la fel. Mediul le favorizează, desigur, dorințele, pasiunile, nevoile sunt universale, atât că, necultivate, se prăbușesc sau se dezvoltă excesiv – societatea e vinovată astfel, neluând măsuri.

Să nu uităm că, prinzând teren, atotputernica Lege a II-a a termodinamicii funcționează de la mușchiul uman – care cu timpul pierde din estetică, capacități, etc. până la clădiri, sisteme sociale.

[1] Paradoxal , după retragerea romanilor și activitatea dacilor care înainte erau la nivelul sciților, celților, popoarelor germanice – a încetat.

E un pas mic – nici nu știi care – între ordine, pozitiv, armonie, rațiune - și haos, rău, nesiguranță – pe de altă parte, la fiecare sistem.

În altă ordine de idei, ar simboliza, cartea, pe lângă aspectul moralizator și cel – dincolo de politic[2] - escatologic, religios, deci al fugii după iluzii și, mai mult, al destinului final al omenirii.

Acum vestul – care ne-a distrus o civilizație fixă – apogeu – așa cum a fost ea – se uită la noi – deși se folosesc de noi ca piață de desfacere, ca la niște barbari. Comparația cu lumea antică – unde romanii și grecii îi considerau pe ceilalți inferiori cultural, civilizatoriu, deci sălbatici – paradoxal, de la cuvântul barbă – e actuală. Deși nu trebuia să se-ntâmple.

În sens mai larg, poate fi și un semnal de alarmă la destinul final al unei civilizații, respectiv prăbușirea, stingerea ei. Au fost câteva erori, poate exagerări reunite, poluarea aerului, a apei, care sunt factori de dezechilibru în natură. Oricum, va fi un dezechilibru, mai mult, o stingere cândva – dar care ar fi bine să nu fie de mîna omului[3].

Sper - și ăsta e ultimul motiv – să reușesc și o operă imensă – ca întindere - și calitativ, în această trecere în revistă a slăbiciunilor umane. Adică o adevărată operă de artă.

Pentru asta - și pentru a mă ridica la înălțimea iluștrilor înaintași – nu pentru a-i copia, ci pentru a fi-n temă, trebuie să-i studiez: Shakespeare, François Rabelais, Dante Alighieri, James Joyce, cu „Ulysse" – care-i tot relatarea unei călătorii, marii scriitori ruși, cu desfășurarea enormă și realistă a operei lor, ca Lev Tolstoi, sau minuțiozitatea lui Gogol din „Suflete moarte". La astea se adaugă epopeile în proză ale lui Marcel Proust, H.P. Bengescu, Alexandru Ivasiuc, Eugen Barbu, N. Breban, D.R. Popescu – cu nu mai puțin valoroasele analize psihologice din operele lor, plus, desigur, toată opera lui J.L. Tolkien. Să nu uit o serie de poezii populare, pentru cursivitatea și frumusețea stilului. Să-i menționez și pe marii Ovidiu, Homer, Goethe, Eminescu. Va mai trebui să-i citesc pe marii poeți Yeates și Keats, Musset, Lamartine, Paul Valéry, Hugo. Să fiu în temă cu foarte multe date ale istoriei, ale psihicului, adică, ale comportamentului uman. Plus imagini, peisaje, din natură, redate de poeți[4].

Și să nu uit acțiunile, scenele comice din toate serialele izbutit realizate: Vacanța mare, scenetele lui D.O. Dumitru, Las Fierbinți, Atletica Textila sau chiar Mister Bean, unde o întreagă îngemănare de imagini, fapte, aforisme din cele mai neașteptate fac deliciul spectatorului. Căci, ce-i talentul – tocmai în aceste zile citesc broșurica lui Caragiale „Despre literatură" – dacă nu felul cum le așezi, zice el acolo, dacă nu e talent, tot degeaba.

La vremea când voi fi terminat romanul, voi fi citit și operele care nu le-am parcurs încă, din enumerarea amintită, și pe care le voi menționa la sfârșitul cărții.

Așadar, pornesc la drum. Nu știu ce va ieși. Voi prezenta și o desfășurare a călătoriei, a delegației care vine din Stalundia – o țară perfectă, întâmpinată și trecând prin Rimino, o țară relativ prosperă, dar unde bate vântul dezordinii, deja - țară dincoace de Stalundia, dar aproape de Kraïuno – între ele, deci, știți ce vreau să spun cu asta – o țară prăbușită, deja.

Delegația – dintr-o țară perfectă – fără prea mari deosebiride comportament, cel puțin nivelul de trai îi salvează, chiar dacă ar avea deosebiri de gândire sau conduită, sunt toți cu fundul sus, deasupra apei – vrea să afle cauzele datorită cărora o civilizație la fel – dar dintr-o țară îndepărtată, la Est – s-a prăbușit.

E întâmpinată de un grup de șapte persoane, ca pondere exprimând stări existențiale deosebite – un poet, un filozof, un patron – funcționar, un țăran, un modest, o fostă cocotă și o femeie cuvioasă. Plus alții – neînsemnați.

---

[2] Deși, poate, istoria fiind reversibilă – vom plăti Vestului, cândva, *porcăria ce ne-au făcut-o*, călărind tancurile prin Paris - și nu numai.

[3] Sau vai, o „ciumă" produsă de mâna omului, ca virusul Covid-19.(n.m., 12 april 2020.)

[4] Din orice carte, cât de mică, poți lua ceva, măcar o idee. Apoi, informarea e necesară – cât de vastă – conform principiului că, chiar dacă nu copiezi ce-au spus alții, să ai habar de acele lucruri.

Oricât de amănunțit ai scrie, nu poți surprinde totul; ești doar unul care redă secvențe – mai bine decât altul – a unor locuri, întâmplări, caractere - mai izbutit decât altcineva, dacă ai mare talent și nu redai succint, telegrafic – adică sec – totul. Oricum, e doar o imagine, un aspect – unidirecțional, sau incomplet, oricât de bine ar fi prezentat totul. Poate punctul tău de vedere, poate doar la o anumită oră – să nu mai zic că totul e alcătuit din procese care trec - și nu din imagini statice. Oricum, totul e incomplet – asta nu însemnă să nu scrii – sau că toți scriitorii sunt la fel sau că lucrarea – ca document – n-ar avea valoare-n viitor.

Așadar, există o structură, câteva puncte-reper ale călătoriei, inspirat poate și din călătoriile, locurile pe care le-am vizitat și care m-au impresionat. Fiecare conține episoade, dialoguri, etc., pline de duh, reușite literar, cred eu. La fiecare adaug – pe măsură ce povestirea se derulează – informații culese în trecut, întâmplări cu conotație directă, observații, pentru a deveni cât mai bogată și concisă, relatarea, la fel ca autorul „Firelor de iarbă" – Walt Whitman, care a făcut să-i tot crească lucrarea, adăugând noi amănunte.

Câteva repere sunt cristalizate – ca fiind esențiale - și cu convingerea că am făcut, „îmbrăcat" apoi, totul, cât am putut de bine, pornesc la drum.

Iată, așadar, lista cărților citite, care prezintă motivul călătoriei. Era să uit adăugarea câtorva epopei fără de care n-ar fi întregit tabloul exploatării psihicului uman – al născocirii și – desigur – al fixării acelor întâmplări care-l scot în evidență.

Cele două volume „Dune" de Franz Herbert și operele lui I. Asimov, „Fundația și imperiul" și „A doua fundație", care, paradoxal, ca orice SF, ar trebui să *reprezinte viitorul* – dar *înfățișează trecutul* – din punctul nostru de vedere, actual, deoarece s-a copiat modelul anilor ´50 – descrierea societăților viitoare, pornindu-se de la clădirile și aparatura acelor ani. Așadar, ca să vedem anii ´50 – cu nuanța lor – trebuie să citim acele cărți care atunci reprezentau – zugrăveau, de fapt – viitorul.

Apoi, să nu uit de volumele „Cireșarii", ale lui A.I. Chiriță, o epopee a dragostei, complexă, apoi O. Dessila – Iubim, opera lui Radu Tudoran și Cezar Petrescu – adevărate cronici ale perioadei interbelice – primul înclinat spre descrieri vaste, epopeice ale societății, al doilea destul de steril – sub aspect strict literar – dar, totuși, un critic exact al societății de atunci.

Romanele moderniștilor, apoi: Constantin Țoiu, N. Breban, Dumitru Radu Popescu – sunt tot atâtea opere izbutite literar al unor societăți, zone, perioade din istoria țării.

Sau efectul descrierii psihologice la H.P. Bengescu, Camil Petrescu, Vasile Voiculescu – profunzimea și ineditul exprimării, la acesta din urmă, sunt demne de luat în seamă.

Sigur că pasiunile umane duse la extrem, sunt analizate în opera „marilor" – ruși, englezi, etc. Și nu numai.

Cu cât societatea progresează – cu atât și imaginația e mai bogată în a reda crize, stări, dileme, etc. Astfel: - ce ai alege: o noapte cu femeia vieții tale – perfectă la corp - și la care n-ai avut acces, sau o călătorie în timp – altă realizare fantastică – să vezi trecutul și viitorul?

Sau: pus în situația de a decide – dacă ai avea putere politică – să alegi între două variante: a zidi o ființă vie (un copilaș, poate) în fundația unei clădiri (exemplul luat din Dostoievski) cu condiția ca, în urma acestui sacrificiu, generațiile viitoare să fie fericite – sau a nu face acest lucru, poate chiar cu prețul propriei suferințe.

Adâncimile sufletului sunt insondabile: apoi, nu se știe cum ar reacționa omul în condiții extreme – mai bine să nu fie nevoie.

Dante Alighieri – Divina comedie
François Rabelais – Gargantua și Pantagruel
Shakespeare – Opera
L. Tolstoi – Opera
Gogol – Suflete moarte

Dostoievski – Opera
Zaharia Stancu – Opera în proză
H.P. Bengescu – Opera
Ionel Teodoreanu – Opera
Radu Tudoran – Opera
Radu Theodoru – Opera
Al. Chiriță – Cireșarii
Octav Dessila – Iubim
D.R. Popescu – Opera
Nicolae Breban – Opera
Eugen Barbu – Principele, Facerea Lumii, Incognito
James Joyce – Ulysse
V. Astafiev – Visul crestelor albe
E. Evtușenko – Dulcele ținut al poamelor

Sigur că, din fiecare carte poți învăța ceva – lista ar putea continua la nesfârșit, cărți grupate pe epoca care o redau: secolul XIX, anii interbelici, anii ´50, anii ´60 – cu avântul de atunci, anii ´80, etc. Un scriitor complet va trebui să parcurgă cât mai mult din toate; cu regretul că nu-i pot menționa pe toți autorii citiți – dar pe care-i port în suflet, de la fiecare am luat câte ceva – fie chiar și un crâmpei cât de mic – m-au încântat cândva, închei această listă.

Doru I. Pop, 12 aprilie 2020, Ferneziu

Stăpânul inelelor 4

Prefață

Pentru Lavinia de la UAC
- marea mea iubire-
(Roxana de la IMA-ro)
În memoria Andreei Ciornei

Pornesc la drum cu acest roman. E al treilea dintr-o serie preconizată[5] - reprezentând evenimentele de după „Revoluție". Se poate citi și independent; reprezintă epoca, reprezintă capriciile, dorințele, speranța – pe un fond instabil.
În general, raportate la uman – în particular, la romini.[6] Multe evenimente[7], starea și nuanțele pe care le-am trăit eu, vor fi redate în roman.

Am fost - în acea perioadă, când m-am gândit să scriu acest roman – îndrăgostit. N-a fost să fie – dacă aș fi câștigat, vorba lui Ion Antonescu – n-aș fi avut statui în fiecare oraș, ci ceva mai mult: o femeie uluitor de frumoasă și de tânără pentru mine,„bătrânul", - deși la 50 de ani fac sport – poate și urmași.
Dacă Antonescu s-a ciocnit – împreună cu Hitler – de un colos, căci nimeni n-a intuit atunci – deși trebuiau s-o facă – dimensiunea colosală a potențialului rusesc[8] - a se citi opera lui V. Suvorov, în acest caz – nu mai citez din ea, dar aș menționa că numai într-o armată Stalin a avut 3000 de tancuri – e vorba de armatele a IX-a și a XII-a – cu una din ele urmând să atace Ploieștiul.

Hitler l-a devansat – a atacat primul – cu două săptămâni; de aici tancuri distruse, milioane de obuze nimicite, prinse pe calea ferată[9] - prin bombardament – pregătite de Stalin să atace Germania, în primul rând și apoi, Europa de Vest. A fost o chestiune de săptămâni, poate câteva luni – să întoarcă rușii balanța în favoarea lor.

---

[5] Primul, „Străina plecare", deși având o tentă de fantastic, va descrie anii ´60, implicit și raportată la destinul uman, descrierea;al doilea, „Oameni, utilaje, betoane", va reprezenta anii ´80. Vor fi scrise la timpul lor – simt eu – ca despre țăranul român, că nu s-a spus tot despre acele două epoci, în ciuda numărului mare de autori - și valoroși – care „le-au descris" (Traian Filip, D.R. Popescu, E. Barbu, I. Topolog, etc.)

[6] De aici și al doilea titlu – Stăpânul orașului, adică al junglei umane – care stăpân e răul, poftele și haosul – din păcate.

[7] Gunoiul, mizeria, răul unui sistem și al unui popor imperfect.

[8] Circulă o legendă, poate adevăr, referitoare la vizitele reciproce ale unor delegații rusești și nemțești, pe care și le făceau în timpul Pactului de neagresiune sau poate mai devreme. Cel puțin – deoarece își arătau unii altora tehnica – Guderian, marele șef de tancuri și stab, apoi, în diferite funcții importante, a fost avertizat de ruși, oarecum, arătându-i-se potențialul enorm. Dar n-a fost să fie; referitor la asta – retrospectiv – ne cuprinde un regret sau, în plus, zicem:

- Oh, acele liniștite vremi de dinante de război! …

[9] Degeaba ai lasere, arme ultrasofisticate, dacă inamicul te prinde pe WC – atunci când e necesară mânuirea lor – adică intervenția omului.

Deci Antonescu s-a lovit de un colos, eu de obtuzitatea oamenilor, de concepția lor fixă că trebuie să rabzi, să pleci capul, etc. Dacă faci sport, nu-i bine, dacă nu faci și ai burtă de 1 m în față, la fel, nu-i bine.

Fumatul de țigări rusești, bere ieftină, obedienţă excesivă, iată „atuurile" românești. Cum să-ți iei nevastă tânără, chiar sportiv fiind? Cum să fii curat, când masa e mizerabilă? Oameni modești, inactivi, puturoși zic că nu trebuie – dar dacă vine un Hitler, gândesc exact opusul - trebuie. Chiar zilele când scriu asta, m-am fript cu niște colegi, care sunt de acord cu plata la o lună, o lună și jumătate, la firmă.[10]

Trăirile de atunci – care au fost grandioase – împreună cu nuanța lor, dar care, din păcate, n-au adus nimic, se vor reflecta în operă. Încremenirea poporului în „statutul existent" e un lucru foarte primejdios – de aceea n-am câștigat. Sper, însă, să câștig cu această operă.

O dedic acelei care *m-a făcut să plec pe un nou drum*, dar să nu uit că înainte, când încercam să devin alt om, selectând, fir cu fir, dar greu, pozitivul din negativ, o altă femeie m-a impresionat – Roxana,(Lavinia) de la IMA-ro – cum o știam atunci – la care ajungeam foarte greu. Opusă genetic Andreei, a fost un pivot, un pilon pentru mine. Acestor două le-o dedic.

Doru I. Pop, Ferneziu, Baia Mare, 4 iunie 2014
bis (2016), 13 aprilie 2020

[10] Toți nespălații - și nu numai – își trăiesc clipa – sunt de acord cu asta - și veți vedea și de ce: fumează și beau excesiv, în primul rând – dar ieftin. Nu știu, însă, cum e când te apucă fiara brusc, sau orice fel de durere când ceva cedează – ar da oricât să trăiască, deși până atunci justificările abuzurilor aveau un iz vag de autoapărare și neputință împotriva datului sorții: din ceva trebuie să mor…
Si eu imi trăiesc clipa – doar nu trăiesc *antichitatea* sau mileniile care vor veni – dar să fie bine, beau o dată, de două ori pe lună, băuturi tari, naturale – calitate – chestie *de gust și educație*. De fapt, *socialismul a trecut peste toți ca gîsca pe apă* - nu tu cizelare, adică finețea gesturilor, pretenții la alimente, băuturi, un limbaj adecvat – să nu mai vorbesc de ordine – au rămas, în zonele industrializate, după prăbușirea socialismului, la fel de mizerabili și de barbari [cum erau înainte].

Iată lista mâncărurilor pe care le folosesc:

1. *La regim* :

- corn cu brânză iute (din păcate, greu de găsit)
- strudel cu brânză dulce
- corn(covrig) copt în ulei de măsline
- prăjitură cu brânză
- ciorbă de legume
- carne de vită, fiartă
- șuncă slabă
- macaroane cu brânză
- mere, pere, portocale, rar, banane, struguri
- napolitane cu lămâie

legume:

- castraveți, roșii, salată, etc. rar ceapă, usturoi
- o data la 2 săptămâni, una bucată rodie, una bucată avocado
- ceai verde+sunătoare= de două ori pe săptămână

2. *Interzise* :

- ciorbă de burtă
- ciorbă de fasole
- ciorbă de cârnați, costiță, de cartofi
- vinete fripte: cu ulei, cu maioneză
- cârnați, costiță, slănină, ouă fripte sau fierte

3. *Desert* :

- prăjitură tip „diplomat”
- prăjitură tip „albina”
- Finetti
- înghețată(cât mai consistentă): pepene, cocos, vanilie, prune, etc.

Sigur că lista ar putea continua la nesfârșit; dincolo de asta – mai dați organismului următoarele lucruri – nu veți trăi veșnic – dar, mult mai mult ca fără ele:

- cel puțin de două ori pe săptămână ceai verde +ceai de sunătoare
- zilnic, produse lactate – dar nu procesate(nu cașcaval, nu margarină)
- zilnic fructe și legume – cel puțin 4 bucăți
- cel puțin de două ori pe săptămână pește
- plus cele două fructe de la rubrica precedentă: avocado(maro, mai ales) pentru eliminarea toxinelor și rodia – anticancer
- și iarăși foarte important, cel puțin două antrenamente de sport săptămânal – brut, intens – entuziasmul trebuie să fie același la orice vîrstă – zilnic trebuie să luptăm dar cu alte arme, cum zicea cineva.

Lista băuturi :

- coniac de casă
- pălincă de casă: mere, pere, prune
- vin de casă – dar calitate

Nu poate fi vorba de pălincă de mălai sau de struguri sau coniac „Unirea” sau „Alexandrion” sau Jack Daniels cum beau borâții de azi;

- coniac Miorița, Jidvei
- vin Porto, Pastoral(19° și 16°)
- vinuri seci – dar peste 20 lei sticla și tari=roșii[11]
- bere: de la Beck´s, Heineken în sus, Grolsch, Peroni, Stela Artois sau toate berile peste 5°[12]

Alegeți doar calitate, viața e scurtă - și cât mai rar – abuzul, dacă va exista vreunul – să fie justificat, prin prisma așteptării.

[11] Aș putea adăuga: Lacrima lui Ovidiu – vin licoros sau toate vinurile tari, dulci, de la 25 lei în sus.

[12] Poate și Efes, Corona– adică beri limpezi, tari. Orice catalog, dacă exprimă cea mai bună alegere posibilă, e just.

Prefață 2

Cartea de față reprezintă un avertisment. Pe lângă latura savuroasă, comică a textului – aici sper să fie o reușită literară – vrea să ne arate de ce-i în stare omul, cu capriciile și slăbiciunile sale. Apoi – pe termen lung – se referă la o civilizație care – lovită din interior sau din exterior – s-ar putea nărui. Tot datorită nesocotinței oamenilor, războaie, poluare, dezechilibru economic, etc.

Pe plan extern, nu se știe dacă cineva va veni - și când. Cât de departe sunt extratereștrii - și ce ne-ar putea face o civilizație avansată – vorba lui Doru Davidovici în „Lumi galactice" – rămâne de văzut. Să-mbunătățim totul - și să-mbătrânim – așteptându-i.

Acrostihul Stalundia reprezintă combinarea numelor proprii de țări, State, Olanda, Suedia – reprezintă o țară cu un foarte ridicat nivel de trai, aproape perfectă și ca organizare – prototip al celor trei.

Rimini, Rimino prezintă asemănări cu Rominia, care există, dar și trimiteri la grupul rrom, blamat de-a lungul istoriei – dar și care și-a dat arama pe față, după Revoluție.

Kraïuno reprezintă acrostihul pentru Ucraina, care mergea foarte bine, aproape perfect – un prototip ideal din Est – de organizare economico-socială; a căzut în confruntarea cu Vestul nesătul și inuman, țară care a căzut și ea pradă prefacerilor distrugătoare pe care le-a suportat Estul, datorită „bărboșilor" din Vest. Așadar, un avertisment să nu se mai întâmple ces-a-ntâmplat în Răsărit, în România, de fapt. Dar asta și-n funcție de pătura de jos, răbdătoare. Clasa conducătoare e hulpavă, au dovedit-o evenimentele.

Doru I. Pop, 6 iunie 2014, bis 2(2016), Baia Mare
14 april 2020, Ferneziu

Ultima prefață sau prefața politică

Împart în două această prefață:

1. Despre poporul român
2. Despre libertatea și drepturile individului

1. Orice și oricât s-ar spune, avem de-a face cu un popor slab, situat la marginea istoriei. Genetic sau nu, ne apropiem de țările Africii, ale Americii Latine, ale Asiei de Sud.

Asta-nseamnă lașitate, mizerie, dezechilibru *în organizarea totală* a vieții – ca colectiv și ca individ.[13,14]

Să fie legiunile de la marginea Imperiului roman de vină? Nu cred. Zeci de mii de oameni au trecut granițele acestuia la urmă, datorită frigului, foametei – puteau fi acolo scursori, adunături, ca-n legiunile adunate din pleava Balcanilor - și totuși, italienii, nemții sunt altfel.

Să fie conjunctura istoriei – cel puțin cea oficială – când să ne dezvoltăm, alții ne-au distrus școlile, străzile, respectiv *suprastructura*,cum ar fi turcii, tătarii.[15] Exclus. Mai degrabă - și asta s-a dovedit – imediat după plecarea unor stăpânitori, s-a întâmplat fenomenul de distrugere, edificiile, stadioanele, pavajele Imperiului roman, de exemplu; s-au acoperit cu ele colibele țăranilor timp de 1000 de ani, care, modești au rămas aici.[16]

Sau, după prăbușirea comunismului, țevile de la sistemele industriale – caz fatidic – au fost folosite în sisteme mici, individuale – nici nu[17,18] - să nu mai vorbim de primele imense obținute de cei care au acceptat distrugerea din Vest venită, la fel ca banii – sau care și-au luat, pur și simplu partea – cu „altă pălărie" – făcându-se proprietari, adică patroni, pe bunul comun.

Poate că nu, totalmente – sau puțin din toate. Cert este că o generație ne-a distrus. Tabloul arată astfel:

1. O jumătate de vină poartă generația născută de la 1 ianuarie 1940 până la 31 decembrie 1949.
2. *Toată vina* o poartă *generația născută de la 1 ianuarie 1950 până la 31 decembrie 1957*.
   Tipii din generația asta sunt enormi, adică înalți, grași, de obicei, roșii la față, cu părul inelat, alb, ca-n timpul lui Daniel Defoe; toți dulgheri, fierari-betoniști, maiștri, ingineri în sistemul de stat, adică nimic.[19] Azi unii sunt patroni care se umflă în pene - și slugoii lor, alții.[20]

---

[13] Criminalitate, lipsa de estetică, de personalitate, etc.

[14] Cât despre „popor(ul)" binecuvântat, cu alese însușiri, pe care le „profesează unii" – basme.

[15] Adică când fugeam pe păduri, alții fondau universități. Am fugit – dacă a fost așa – tot din prostie.

[16] Vezi cazul unei părți din mausoleul de la Adamclisi.

[17] Sau vândute, băute, pur și simplu.

[18] Prin extensie, uneori stau la român lucruri bune aruncate zeci de ani în ploaie; dacă le ceri, nu ți le dă, dar nici nu le folosește sau valorifică.

[19] N-au prins nici traumele războiului, deci n-au suferit din cauza lor.

[20] Poate părea lapidară împărțirea – dar nu. În cazul primei generații – să ai totul și să nu iei măsuri pentru conservarea bunurilor – cât timp societatea e-n floare – e grav.(Generația 1940-1949). Cât despre aceștia , ei au fost „miezul" profitorilor la spargerea comunismului.

3. Generația născută de la *1 ianuarie 1968 până la 31 decembrie 1980*, unii fiind fii celor din față – alții, născuți în perioada a doua a comunismului, cu noi concepții de parvenire, de confort exagerat – iarăși, profitori ai sistemului.
   E și prima generație care a depășit standardele fizice – cu cinci centimetri mai mult decât cea a anilor 1958-1967, când, împreună cu această creștere fizică, au apărut celelalte pretenții exagerate asupra vieții – urmate de creștere în înălțime, greutate, deformări, etc. – adică tipul „borâților" de mai târziu.

Între cele două – ați ghicit – se întinde *generația de sacrificiu* – anul 1958 era târziu – n-am mai văzut oameni născuți după această dată și care să fie umflați, bucălați ca pruncii și care să se umfle-n pene.

Ar urma iar o generație de sacrificiu, născută între *1 ianuarie1981 – 31 decembrie 1989*. Generația născută între *1 ianuarie 1990 – 31 decembrie 1999* e iarăși o generație vinovată, cei care azi fumează Kent 8, au sârme în urechi ca bivolii, barbă nerasă de trei săptamâni cel puțin, instabilitate. (Mai mult, sunt atât de sadici, și inconștienți în felul lor, încât, dacă te-ar împușca și n-ai muri, ar veni la tine și te-ar întreba dacă te-ai supărat – să continue, astfel escrocheria).

Acum, ca dovadă, spun că generația mea - 1958-1967 – cea de sacrificiu major, a fost atât de serioasă, încât la 1,72 m erai de înălțime medie, pantaloni și cămașă pe corp. Și concursurile de culturism se țineau după criteriul acesta: 1,65-1,72 m era înălțimea medie.

A trebuit să vină generația următoare, din care s-au născut primii borâți cu burtă și tatuați și cei care au făcut sală „să arate bine" – folosind și parfumuri scumpe – adică îmburgheziți – care să aibă cu 5 cm mai mult. Azi, pentru fiecare om crescut aiurea, le-aș lua bani – sau pedepse serioase – dacă amputarea fizică nu e posibilă. (La fel cum, văzând bărboși sub 1,70 m, fiind obișnuit cu bărboșii cât niste cai, care sunt și șefi, la acest popor ultraascultător, îmi vine să-i pun într-un dispozitiv tip „Patul lui Procust" și să-i lungesc câțiva centimetri). Toți cei de la 1,78 m în sus, să plătească astfel: deoarece li se impută creșterea excesivă cu 5 cm, pentru fiecare centimetru, 100000 €.

Cât despre porcii cu cercei, pantaloni rupți, barbă de trei săptămâni, sfidează, în primul rând, arta, esteticul, morala – au ceva de criminali și boschetari(paria) în ei, aruncând omenirea *înapoi în barbarie*.

Exemplele pe care le-am trăit și care, din păcate, confirmă teoria, nu lasă loc nici o altei interpretări.

Excepții pot să fie[21] din toate generațiile – dar ele nu vor face decât să se alipească la șleahta escrocilor majoritari din celelalte generații.[22]

De ce o generație și nu alta – veți spune – poartă amprenta răului? E vorba, în primul rând, de o nuanță, oricare ar fi ea. Există perioade, zone, care au un anumit specific - și pecetea pusă asupra celor care au trăit în ele e de un anumit fel.

De aici sintagma: bună sau rea. În cazul primei generații „blamate" total, poate a fost vorba de o descătușare – oricum, după război s-a progresat mult – cantitativ și calitativ – de unde oameni înalți, umflați, încrezuți. Plus că erau în funcții când le-a revenit sarcina – rară, de a redirecționa, eventual chiar schimba sau distruge un sistem politic.

Un caz asemănător e și cu armata – cea din trecut – autorul a pățit-o pe pielea lui: un ciclu monolit, veterani după 8 luni – dar numai dintr-o regiune, din Moldova – de unde și coeziunea, au fost foarte f...tangii, pe când ciclul autorului, după 11 luni de armată devin veterani, n-au avut hotărâre în a f...te bibanii – trăgeau care încotro.

---

[21] Cât și negative, din celelalte, sau, deci, pozitive, din asta.

[22] O jumătate de vină poartă chiar și generația 1981-1989. Dar, dacă-i vorba de vini, generației 1950-1957, i-ar trebui confiscat totul; celei din 1968-1980, jumătate. La fel, celor cu „pantaloni rupți" – 1990-1999. Celor cu „jumătăți de vină" – cca. o treime din avere.

Cineva - și nu puțini – care încearcă să dea vina pe comunism, zic în felul următor: nu merge capitalism cu șefii care au fost și-au rămas din comunism. Sunt de acord cu asta – de aceea e un fel de feudalism – bun pentru ei – adică tot șefi – iar omul de rând fără perspective, fonduri (cazul de la „Cultură„ Baia-Mare, e elocvent) dar, să nu uităm că și cei din partidele istorice n-au avut curajul să lupte pentru un capitalism evoluat, ci doar pentru propriile interese. Nici chiar cei din desidență, sau cei veniți de dincolo. Nici măcar să-i dezavueze pe intrușii – gen D.T. Remeş, – strecurați printre ei. Vorbeau doar în numele unor idei abstracte, gen: liberă inițiativă, libertate, iubire – cu care încercau să aburească masele – iar la umbra acestor teorii s-a furat enorm.

Apoi - și să fie așa – se bate monedă pe „moștenirea" lăsată de comunism. Dincolo de faptul că se ascunde adevărul, să ne amintim că Germania chiar a fost distrusă în 1945, ar fi cazul să nu ne tot lamentăm, ca un om căruia i s-a dat foc la casă, să se tot vaite și să nu ia nici o măsură - și să trecem la treabă.

Dar toate generațiile au dat, după ´90, naștere la un specimen inuman, învelit doar cu piele de om, în rest diavol curat: patronul.

Aerele, opulența, răceala, dorința de a acapara totul – nu-l mai descriu, atât doar că știe că trebuie să aibă trei-patru mașini scumpe, piscină în curte, casă cu 3-4 nivele, câini cât vițeii - și care mănâncă „bomboane" sintetice – să-i păzească averea agonisită strâmb – deși moartea nu vine pe acolo - și nici Revoluția, și să i se închine proștii de rând, înfumurați și necinstiți și ei.

Sperăm ca viitorul să fie totalmente altfel – asta ar fi soluția!

În altă ordine de idei, există mai mulți factori comportamentali la pătura de jos, care e foarte posibil să ducă la prăbușirea acestui popor. Aceștia sunt:

- *lipsa de imunitate psihică*, caracterizată prin stres excesiv, dezordine în conduită, etc.
- *vocația începutului*. Începe ceva, cu hotărâre, românul – dar nu după mult timp uită sau renunță, copleșit de vicii, dezordine sau plictiseală.
- *durutul în sulă* față de problemele majore și comune ale societății.
- *bătutul din p...zdă* când nu trebuie, mai ales, de aici un număr foarte mare de băgători de seamă pe unitatea de teritoriu – oricare ar fi ea.
- *culpabilizarea individuală sau(auto)colectivă*. Adică dacă greșești la momeala întinsă de forța politică, de exemplu – nu acea forță care a desființat locuri de muncă, contra unei sume derizorii, e de vină că a venit cu propunerea, ci tu, că ai acceptat. E ca și cum ai fi accidentat pe trotuar, e de vină nu șoferul că a urcat pe tine neregulamentar, ci tu că te găseai la acea oră și-n acel loc, întâmplător.
- *un factor politic intern*, pe acest fond de mizerie și nivel de trai scăzut, va răsturna totul, cândva.
- *un factor asemănător, extern, un factor geografic* – sau cuplat cu acesta – deși sistemele sociale nu sunt distruse decât de lovituri umane – dar posibil, după o catastrofă totul să înceapă altfel.[23] Vom vedea.

2. *Libertatea* poate avea două aspecte: Cât acordă statul individului și cât își acordă – ia – el din posibilitățile primite.

În primul rând menționez că societatea ideală ar fi cea care *ar elimina posibilitatea* răului - elemente stabilite de comun acord de mai multe instituții, prin analiză îndelungată, că ar putea

[23] Deși pare greu de crezut. În timpul pandemiei din 2020, când se murea efectiv, nici un îmbogățit necinstit – văzând un posibil sfârșit al omenirii – nu a ieșit în public să regrete sincer escrocheriile făcute. Sau o femeie ultrafrumoasă să se ofere – fiindcă tot vine sfârșitul – deznădăjduită și dezinvoltă, totodată, la primul trecător. Peste tot aceeași hotărâre nestrămutată la șleahta de șobolani de a merge înainte în cadrul îngustelor tipare de până atunci. Adică după molimă, un cataclism natural – aceleași structuri sociale imperfecte.

cauza răul în societate, în general - și al individului, în particular, cum ar fi îmbogățirea excesivă, până la umblatul noaptea pe stradă – în scopuri necinstite – sau beat, pus pe harță, pur și simplu, până la acordarea de împrumuturi la simpli indivizi – nerambursabile; până la cele pe care și le permite sau nu individul – e vorba tot de rele – cum ar fi cantitatea de alcool consumată, igiena – care iar poate avea conotație cu totul, cu societatea, claustrarea de societate, chiar la propriu.

O societate echilibrată – care le-a gândit pe toate – la fel, și un individ, gândind pe plan personal, la ce e bine și rău, social, profesional, biologic – adică raportat la propriul său corp – ar fi societatea perfectă. Dar cât, din fiecare? Nu e bună nici prea multă libertate – să se lase răul să izbucnească – dar nici să *se îngrădească excesiv unele drepturi*, cum ar fi dreptul la călătorie pe unele criterii, etc. Vor izbucni – în primul caz – răul, farsa, înșelătoria repetată, delăsarea, dezordinea, deci – sau – în al doilea caz, omul nu se va putea manifesta plenar, cu toate însușirile. O împletire între drepturi (la pozitiv – prin libertatea necesară pentru acesta – până la, inclusiv, drepturile de afirmare a talentului artistic, profesional – ar fi perfectă).

Centre de creație, stimulenți, etc., orice activități asigurate de siguranța civică pe stradă, de exemplu, ar fi perfecte.[24]

Însă, dezechilibrele economice și nu numai, au loc pe fondul de comportament de sclav[25] al unei mari majorități a populației – nu numai al modeștilor pe nedrept stimulați, cei valoroși neavând condiții, lipsa locuințelor, a salariilor adecvate pentru cei ce le merită – duc la acumularea nejustificată de bogății, pe de-o parte, prin tot felul de matrapazlâcuri și sustragere de la legi și la adunarea unor tensiuni lente, latente, care ajungând la o anumită cotă, vor izbucni violent. Pe lângă asta, la fel ca-n trecut – dacă haosul, lipsa de viziune echilibrată, calmul excesiv duc la aceste inechități – măcar păturile asupritoare au avut de-a face cu oameni inculți – azi, în epoca Internetului, cu oricâtă cultură adunată – contează cum acționezi, pe fondul unei gândiri sănătoase – același ești de fapt – faptele te caracterizează; astfel că, la fel ca-n trecut, oamenii pleacă capul, acceptând ca niște sclavi, dezechilibrele - făcând voia escrocilor.

Fără concursul majorității de oameni cinstiți dar care gândește ca un sclav, totul n-ar fi reușit. Înseamnă că poporul își merită soarta.

Doru I. Pop, Ferneziu, 17 iunie 2014, bis 2(2016),
17 aprilie 2020

[24] Aici, însă, trebuie tăiat în carne vie. Nu stocări nejustificate, pe de-o parte, de avere, nu libertatea și nepedepsirea vagabonzilor și, mai mult, plătirea și susținerea modeștilor, acordării acelor „ajutoare sociale" care merg nejustificat într-o parte, va duce la *proliferarea escrocilor de orice natură* și la îngrădirea *nejustificată a câștigului oamenilor cinstiți, din păcate*, pe cealaltă parte.

[25] Unde cred că acționează autoculpabilizarea colectivă.

Addenda la ultima prefață

Un sistem convenabil ar fi cel cu puteri limitate, desigur, a unuia dintre cei trei factori – președinte, guvern, parlament și chiar și a celei judecătorești. Primul – președinția – poate duce la dictatură – s-a văzut de multe ori în istorie când și-au asumat prerogative excepționale – în situații de criză –simpli conducători de stat – rămânând așa, chiar dacă totul a fost, inițial, provizoriu; ideal e să nu aibă puteri nelimitate, în ceea ce privește, nu aplicarea unor legi – ci *legile să fie atât de bine făcute*, încât aplicarea lor să nu ducă decât la *echilibru, cinste, calitate*, în toate domeniile. Ce-am nuanțat mai sus – deoarece nu le aveau, aceste caracteristici, oricine le-ar aplica. Desigur, ar exista și factori excepționali pentru aplicarea restrângerii legilor –cum ar fi dreptul de *întrunire pe stradă*, de interzicere a acestuia, de fapt, în cazul unei invazii extraterestre – deși n-ar fi cine să-l aplice, odată conducerea lichidată – sau *controlul averilor* nu s-ar aplica dacă ar exista în prealabil legi care să nu permită acea acumulare – atunci nu s-ar pierde nimic dacă nu s-ar aplica, sau, în caz contrar, să se poată aplica, dacă e necesar. Așadar, existența unor legi corecte, echilibrate și desigur, aplicarea lor, de asta e nevoie.

Cine știe când o să fie asta, la noi.

Remarca autorului

În ceea ce privește personagiile cărții, nu voi lungi vorba, zicând că toți ar putea fi – adică oamenii întâlniți în cale, special menționați, etc., personagiile principale.

Delegația care traversează țara Rimino, supusă unor rigori, este grupul principal. Supusă, deci, mai des întâmplărilor, e-n prim-planul reflectorului, deci ei sunt „motorul"care duc acțiunea cărții peste Rimino. Sunt următorii - partea romînească:

1. *Poetul*. Un idealist. Vede totul în roz și echitabil – dintr-o pornire interioară – dar și dintr-o amară experiență de viață, dincolo de ce e bine și rău, la ființa umană.
2. *Filozoful*. Care ar putea fi una și aceeași persoană cu poetul – o dublură a acestuia – sau cealaltă latură – când idealistă și înclinată spre estetic – când reflectiv(o)-filozofică.

Nu sunt scutiți – ambii – de întâmplări și plăceri strict lumești. De acolo își trag, poate, seva înțelepciunii.

3. *Patronul*. Reprezintă clasa hrăpăreață, rigidă a proprietarilor, a capitalismului. La fel ca *cocotele*, au învățat o singură poezie, unilaterală a existenței: ce facem noi aici, umflarea în pene, să-și asigure viitorul, plasat într-un timp îndepărtat, dar fix pentru ei, iluzoriu pentru semenii de rând – adică va fi – la fel ca cocotele, deci, care atâta știu: - cât îmi dai, unde ești – niciodată și propria revanșă, mai ales dacă ai fost domn cu ele, depășind cota admisă a cheltuielilor.
4. *Fosta cocotă*. Deși a practicat lucruri ușoare în trecut, azi a devenit serioasă, nu se dă în lături de la câte un chef – iar mersul societății îl ia ca atare.
5. *Țăranul*. La fel de hrăpăreț ca și patronii, deci dezorganizat, bâțâit, când e vorba de câștig – sare și-n foc, în rest, gesturi lente, haine aranjate, un adept al traiului calculat, dă dovadă de ordine, pare de treabă, chiar sfătos, uneori – doar din exterior – dar fiind amator de câștig nelimitat își dă, deci, arama pe față.
6. *Modestul*. Omul nedreptățit de soartă. Se aciuia pe lângă cei bogați, cândva, nu pretindea mult, de când cu democrația pretindea ajutoare, totul de-a gata. Complăcut în sărăcie, modestie, avea, totuși, o demnitate a lui – nici nu puteai aduce vorba de propria-i persoană – el despre tine, da.
7. *Femeia cucernică*. Crescută cu frica de D-zeu – din cale-afară de credincioasă – va fi de acord cu orice putere. A avut însă și unele răbufniri – în tinerețe – imorale. Acum face și speculă – un fel de comerț cu produse pe care le duce în diferite zone ale țării – din zona natală - și invers, unde sunt mai scumpe.

Consideră că D-zeu – dacă n-a împiedicat-o să facă asta – acceptă, privind activitatea ei ca pe ceva plăcut, moral.

8. Tot felul de însoțitori temporari ai delegației, pasageri ocazionali, gură-cască, băgători de seamă, pierde-vară – de care, din păcate, e plină țara asta – mergând cu ei, sau stând, pe anumite porțiuni, în anumite locuri – dându-și cu părerea, dând indicații, bârfind.[26]

Doru I. Pop, 8 iunie 2014, bis 2(2016),17 april 2020,
Baia-Mare

*

Iată lista-traseu a călătoriei prin Rimino. Făcută în mod arbitrar și fantastic, desigur, ea reprezintă drumul printr-o țară în curs de distrugere. Până la urmă delegația nu mai ajunge să vadă o țară gata distrusă – ăsta și era scopul inițial – îi este de ajuns asta, prin care trece – dar sfârșește tragic, căci își continuă drumul spre Răsărit, sfârșind în hăurile din Est.

Destin premeditat sau pură întâmplare, asta e România de azi, care are puternice similitudini cu Rimino din roman.

În scopul acesta, voi face o hartă a călătoriei, mult detaliată, pe o singură coală, cu toate episoadele, locurile și denumirile geografice. E ca o oază de lumină în informațiile pe care cititorul le va avea în final – sau ca un ghid inițial. Sigur că textul propriu-zis, cu imaginile, comentariile de acolo au importanța decisivă – dar, totul se constituie într-un tot coerent – nici nu se putea altfel – la urmă, după o descriere atât de completă – în măsura în care a fost posibil – cititorului să-i pară rău că s-a terminat călătoria.

Am fost influențat de geografia și aspectul câtorva orașe noi, liniare, din țară. Sunt curate, au ceva deosebit, când le străbați, parcă ești cuprins de energie.

Nici n-ar putea fi vorba de orașe vechi, întortocheate, când călătoria – liniară, în esență – reprezintă năzuința spre ceva.Acel ceva trebuie să fie simplu, luminos și frumos – deci atrăgător. (Deși utopii ar fi putut avea și secolele trecute, raportat la specificul civilizațiilor de atunci, totuși modernismul, cu confortul său – reprezintă în mod absolut ideea de civilizație și fericire – chiar și-n timpul unei călătorii.)

[26] În ceea ce privește străinii, voi remarca doar atât: și aceștia erau de profesii diferite, adică: un negru – pompier, un liber profesionist, adică pictor, o familie de intelectuali, tineri, o familie de pensionari, foști profesori, un om de afaceri, un muncitor simplu. Îi unea ceva, în bine – din opt, cinci făceau sport regulat – fripturile, băuturile doar la chef – plus conștiința că-s aparținători ai unei națiuni puternice – transformată în mândrie. Lenea, mizeria, bârfa – mult atenuate, față de români.

Iată orașele:

Craiova
Rîmnicu Vîlcea
Curtea de Argeș
Turda[27]
Cluj
Baia-Mare[28]
Baia-Sprie
Cavnic

Drum bun!

Iată planurile orașelor:

Planul orașului Baia Mare, după care m-am orientat, majoritar, în această lucrare:

[27] Era gata-gata să se-nfiripe o ideologie-utopie naționalistă la o serbare a orașului în vechiul centru al Turzii, cu muzică populară, desigur, și poza unei fete care semăna leit cu Andreea, de care am fost îndrăgostit atunci, blonduță, păr creț, ultrafrumoasă – purtând culori deschise la haine, reprezenta ea însăși *Utopia*, făcându-mă să mă simt tânăr și să acționez ca atare. Perfecțiunea utopică a propriului comportament, spre care năzuiam, și pe care-l îndeplineam în mare măsură printr-o nouă viață – sport, alimentație sănătoasă, studiu, etc., avea nevoie și de *utopia politică-naționalistă și socialistă* – gravitând în jurul acestui Nord fabulos, poate, uneori nedreptățit de Istorie și de restul provinciilor – incluzând și Estul, acea nouă organizare.
În rest, plimbări spre sud-est, peste râul Arieș, pe străzi, chiar și-n zona de sud-est, unde am stat prima dată – căutând-o pe Ea, la un bloc de locuințe. Importanța naționalismului – chiar dacă nu s-a materializat - și a unui socialism al viitorului rămâne.

[28] De Baia-Mare mă leagă ceva deosebit. Când scriu aceste rânduri (2016, n.m.), al doilea primar, Cherecheș e arestat, la fel cum a fost și primul, Cristian Anghel. Pentru mită. În rest, sper să „meargă" fondurile europene – oricine va veni – să spoiască – atât vor putea face – marginile orașului. Visez cartiere, în locurile rămase goale dintre sate și oraș, pajiști drepte, un oraș modern, mare – cum îl visez uneori – nu se vede până la capătul (marginea) lui de sud, privit din nord – de pe munți. În est, a acaparat și celălalt oraș - Baia-Sprie. Mi-a plăcut sintagma – 6 iunie fiind și zi de vot – cum din mulții Moldovean, Munteanu, Talpoș - candidați care prezentau o poză cu orașul dintr-un balcon, parcă – se vedea arcada clădirii, apoi orașul, departe – prilej de dulci visări, când o vedeai; apoi, o poză ca din satelit, și, peste tot, expresia: Baia-Mare, Capitala Nordului. Ce se va putea cu adevărat face, rămâne de văzut.

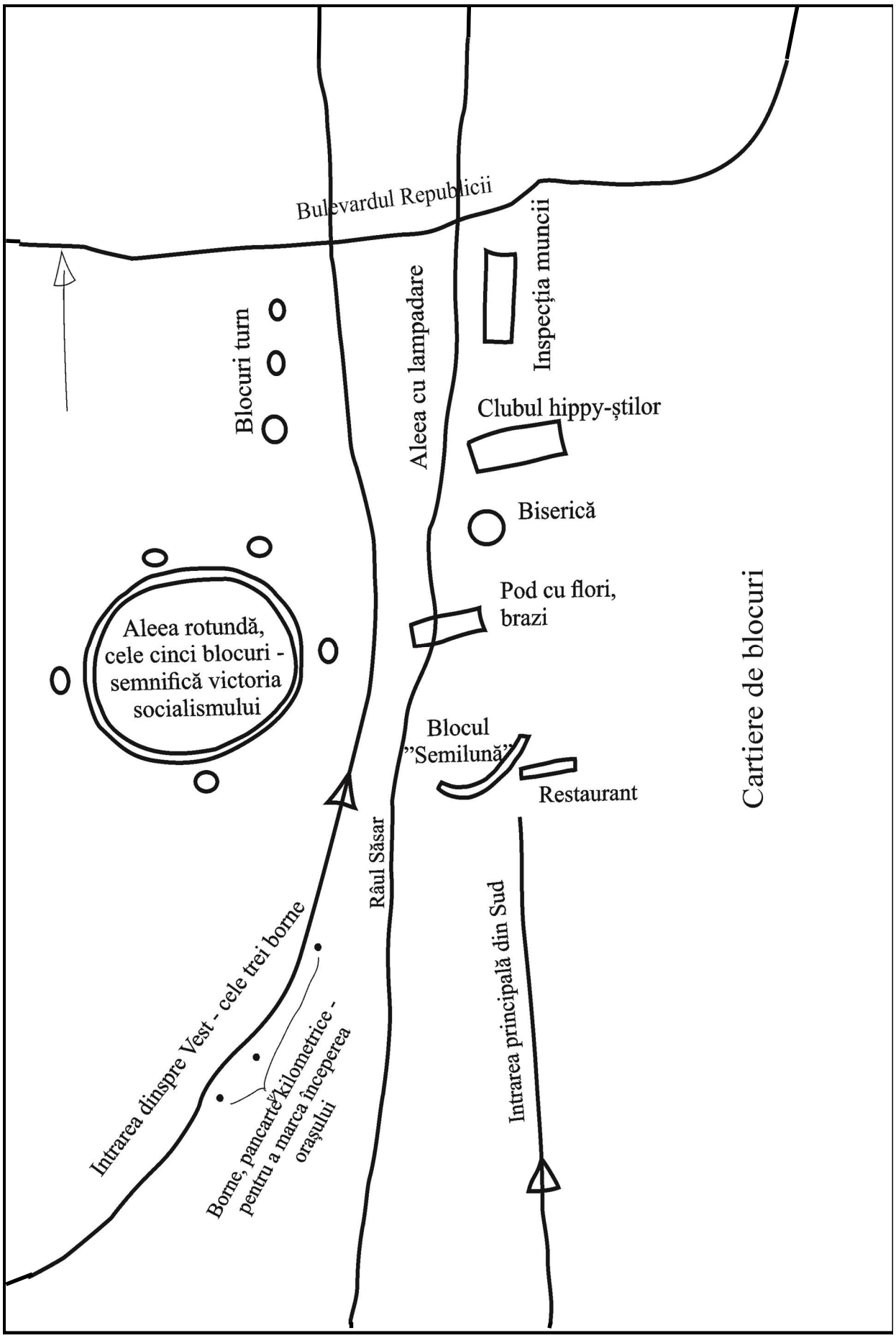
Bulevardul Republicii
Blocuri turn
Aleea cu lampadare
Inspecția muncii
Clubul hippy-știlor
Biserică
Pod cu flori, brazi
Aleea rotundă, cele cinci blocuri - semnifică victoria socialismului
Blocul "Semilună"
Restaurant
Cartiere de blocuri
Râul Săsar
Intrarea principală din Sud
Intrarea dinspre Vest - cele trei borne
Borne, pancarte kilometrice - pentru a marca începerea orașului

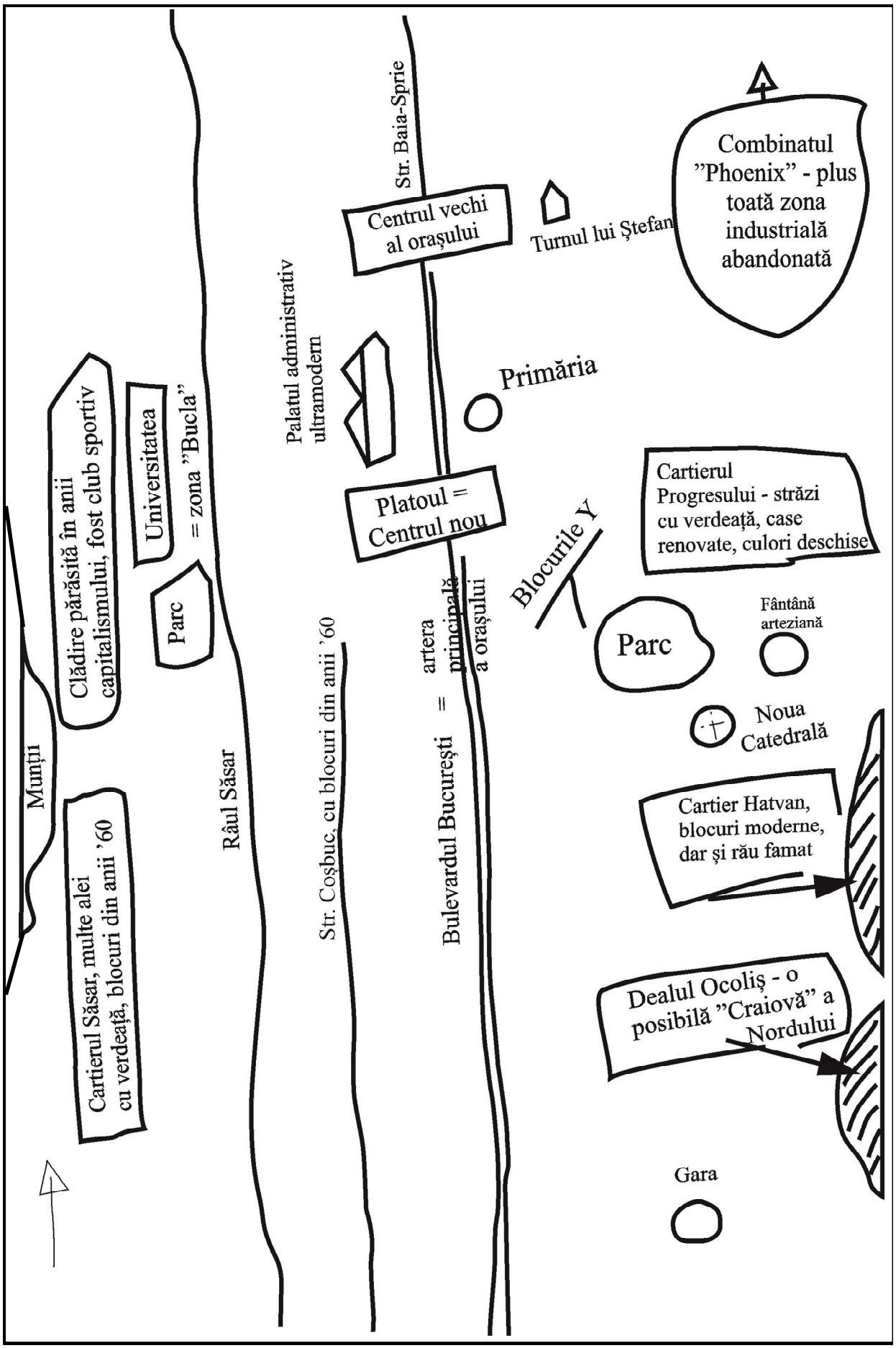
Str. Baia-Sprie
Centrul vechi al orașului
Turnul lui Ștefan
Combinatul "Phoenix" - plus toată zona industrială abandonată
Palatul administrativ ultramodern
Primăria
Platoul = Centrul nou
Cartierul Progresului - străzi cu verdeață, case renovate, culori deschise
Blocurile Y
Fântână arteziană
Parc
Noua Catedrală
Cartier Hatvan, blocuri moderne, dar și rău famat
Dealul Ocoliș - o posibilă "Craiovă" a Nordului
Gara
Bulevardul București = artera principală a orașului
Str. Coșbuc, cu blocuri din anii '60
Râul Săsar
Parc
= zona "Bucla"
Universitatea
Clădire părăsită în anii capitalismului, fost club sportiv
Cartierul Săsar, multe alei cu verdeață, blocuri din anii '60
Munții

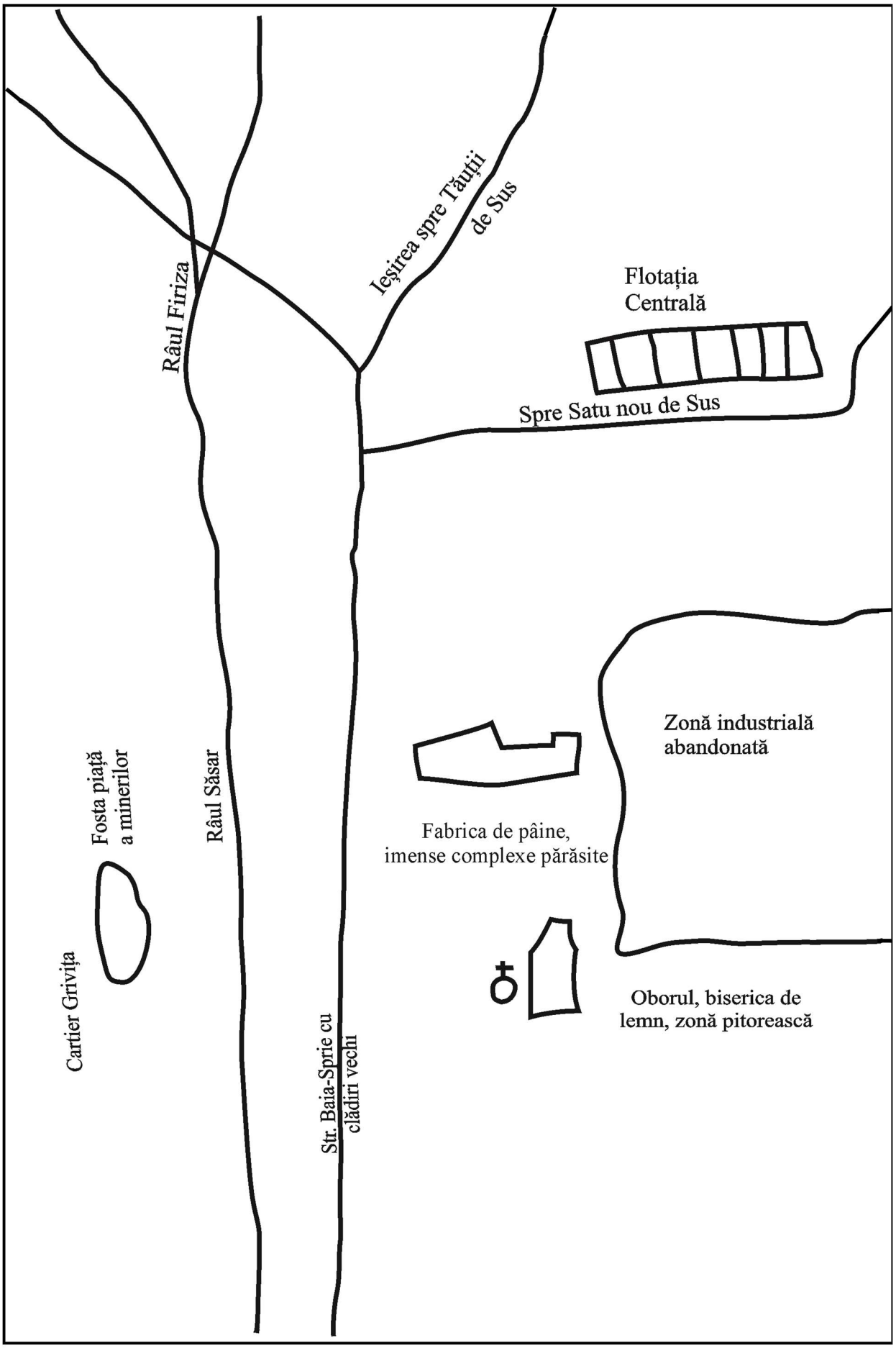
Ieşirea spre Tăuţii de Sus
Râul Firiza
Flotaţia Centrală
Spre Satu nou de Sus
Zonă industrială abandonată
Fabrica de pâine, imense complexe părăsite
Oborul, biserica de lemn, zonă pitorească
Fosta piaţă a minerilor
Râul Săsar
Cartier Griviţa
Str. Baia-Sprie cu clădiri vechi

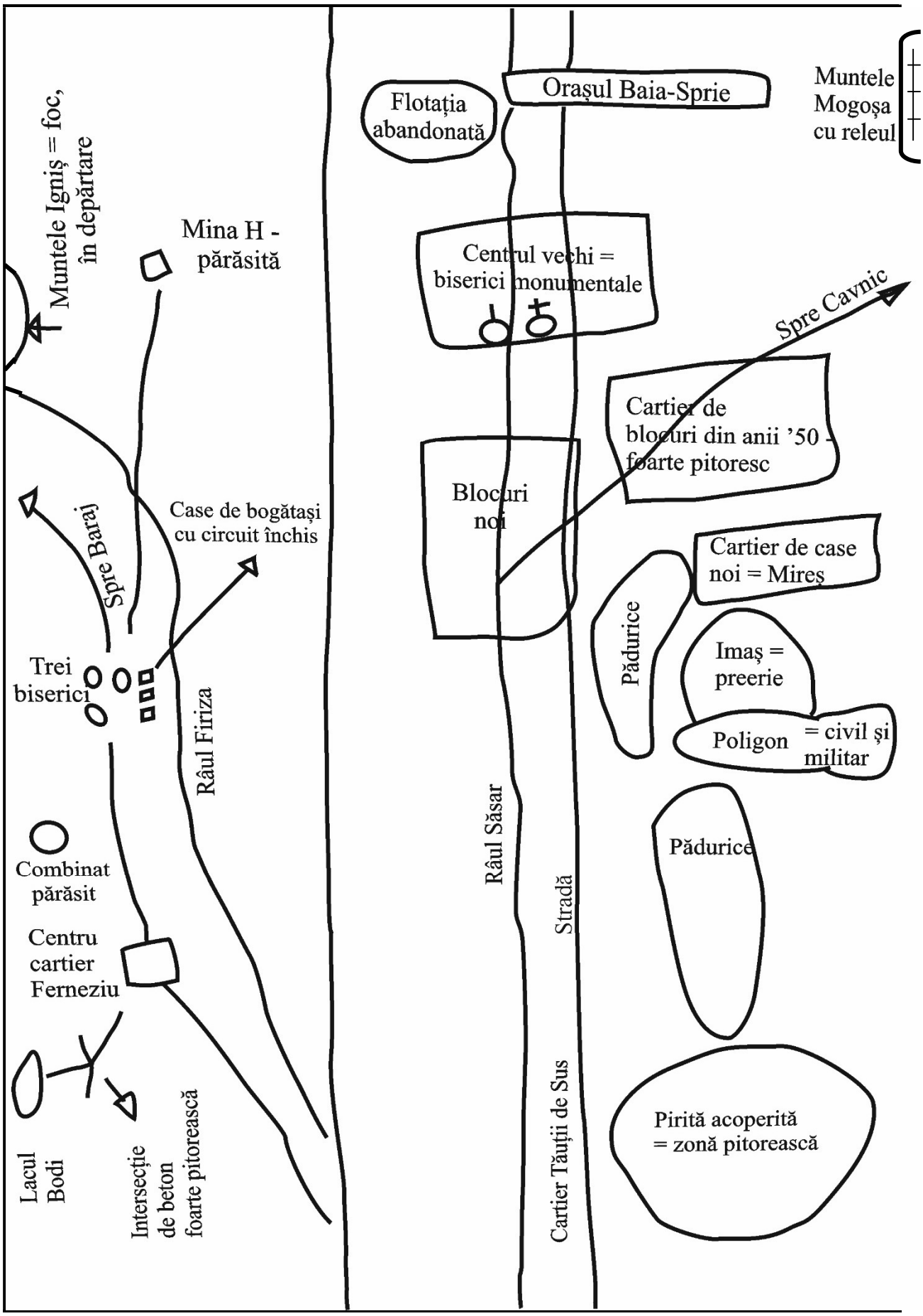
Orașul Baia-Sprie
Flotația abandonată
Muntele Mogoșa cu releul
Muntele Igniș = foc, în depărtare
Mina H - părăsită
Centrul vechi = biserici monumentale
Spre Cavnic
Cartier de blocuri din anii '50 - foarte pitoresc
Blocuri noi
Spre Baraj
Case de bogătași cu circuit închis
Cartier de case noi = Mireș
Pădurice
Imaș = preerie
Poligon = civil și militar
Trei biserici
Râul Firiza
Râul Săsar
Stradă
Pădurice
Combinat părăsit
Centru cartier Ferneziu
Pirită acoperită = zonă pitorească
Lacul Bodi
Intersecție de beton foarte pitorească
Cartier Tăuții de Sus

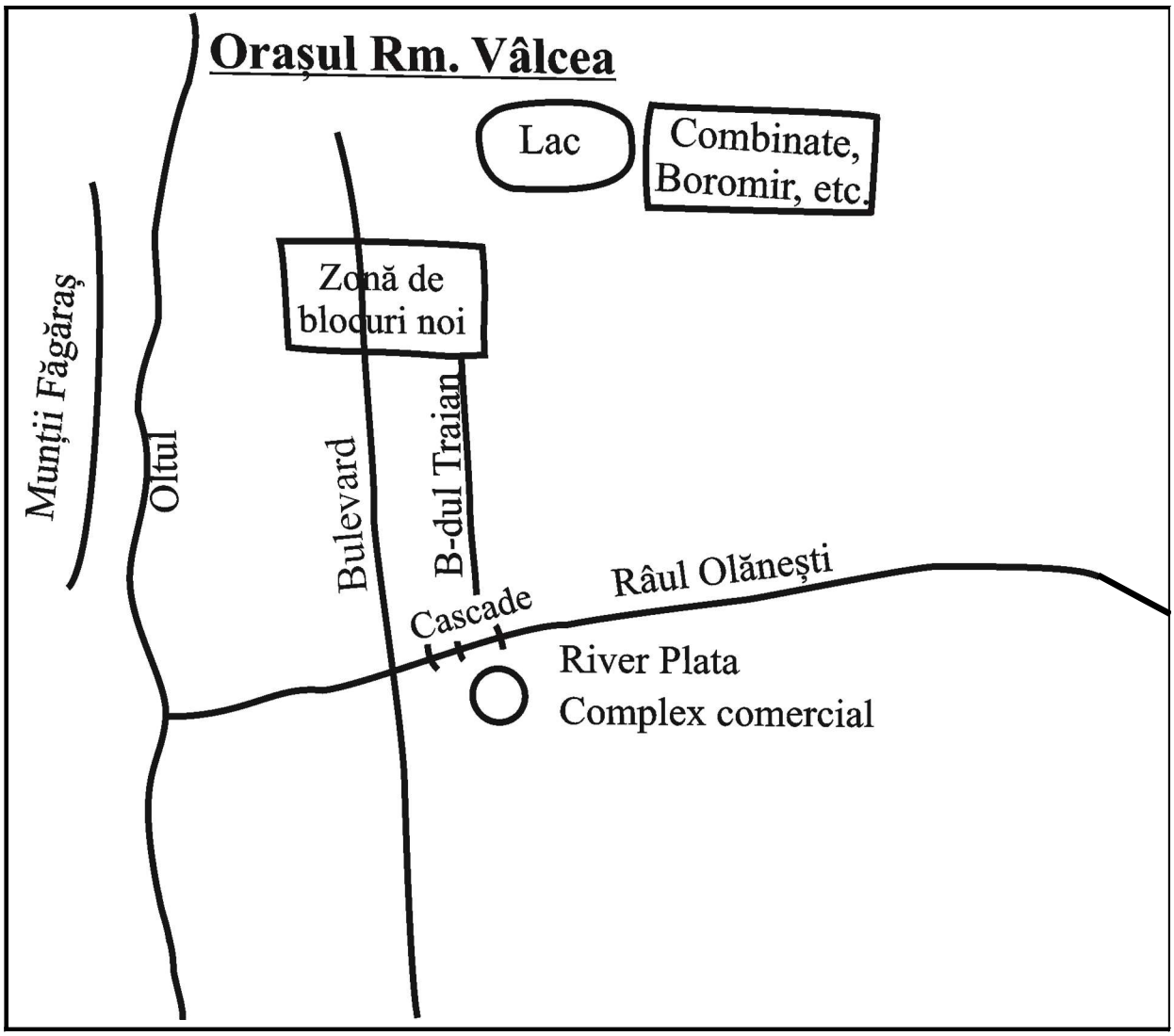

Schemele au rol orientativ. E greu de descris fiecare petec de verdeață, fiecare clădire, aspectul ei – cum cade soarele, de exemplu[29] - cum te influențează, ce rol au avut la constituirea lucrării. Dar toate-și au importanța lor. Fără sursele de inspirație din natură și fără observarea atentă a oamenilor, plus întâmplările – lucrarea nu s-ar fi format. De aceea le-am prezentat aici. Celelalte orașe noi: Craiova și Vîlcea prezintă similitudini, cele vechi: Cluj, Turda au și ele rolul lor, mai ales prin zonele lor noi – menționat mai înainte.

Împreună s-au închegat în schema unică a „O călătorie prin Rimino înspre ...”

Doru I. Pop, 16 iunie 2014, bis 2, 18 april 2020,
Baia-Mare

[29] Influența dintre vechi și nou, etc.

1

Intrarea în țară. Drumul. Punctul vamal. Tipurile de bărbați și femei

Un grup de opt turiști-membri ai unei delegații, de fapt – din Stalundia, se îndreptau spre granița cu Rimino, venind dinspre teritoriul Ugraniei. Dincolo de câmpiile bine cultivate, de delimitările perfecte dintre terenuri, indiferent ce-or fi fost – suprafețe agricole, ateliere, fabrici – adică pământuri aparținând acestora, păduri, șosele impecabile – începea teritoriul unei alte țări. Dacă terenul lăsat în urmă era folosit ireproșabil, la fel și aspectul care reieșea de aici era asemănător: orașe curate, case, blocuri aproape noi – care sclipeau în soare - și, deși am fi înclinați să spunem – văzând alternanța atâtor elemente și culori armonioase, când mai închise, când mai deschise – iată un peisaj perfect – dar nu, căci perfecțiunea nu există – dar toată această înșiruire de lucruri plăcute ochiului doar, există prin atât: reprezenta o ordine și o armonie care vădea simțul gospodăririi chibzuite la acel popor.

La fel și cu activitățile umane, cele productive, în general, erau împărțite în aceeași proporție armonioasă, care să aducă belșug și mulțumire la toți - și să dovedească simțul de ordine al poporului respectiv.

Așadar, terenul spre care se-ndreptau, nu era la fel; aparținea, în primul rând, unei alte țări. Simplu, lăsat aproape în paragină, cum era, în mod paradoxal, și în trecut servise ca prilej de dispută între noi și vecini, adică cine să-l ia.

Acum treceau peste el – era un punct de vamă formal – nici n-au avut de îndeplinit cine știe ce formalități, oricum, venirea le era anunțată și au intrat în țară.

Terenuri pe care cu greu le-ai fi putut numi câmpii, un fel de coline domoale, un fel de „dealuri buboase", căci ici-colo aveau câte un copac, câte o ridicătură de teren, păreau că nici nu se mai termină ondulația lor – să devină câmpii sau munți – dar așa le era conformația.

Dincolo de ele – mult spre Nord-Nord-Vest, erau terenurile de dincolo de râul Alt,[30] care fuseseră cedate – acum câteva zeci de ani – la două puteri neînsemnate, învecinate – Kekia și Pilonia. Sigur, că tot la comanda celor mari – din Vest – s-a profitat de slăbiciunile conducerii politice de la Bukarest, desigur – poate mai mult, mituire – deși e greu de spus cum se poate întâmpla asta – pur și simplu cineva să predea un teritoriu, fără luptă – oricum, te desparți greu de el – fără bani primiți, în schimb –care să-i oglindească cât de cât valoarea – indiferent cine-l ia. S-a motivat că nordul acestui teritoriu ar fi avut 40% ruteni și totuși a ajuns la țări doar înrudite cu etnia respectivă - și nici; pe deasupra, calculate la standardele confruntărilor ce mai aveau să urmeze în secolul acela. Dar așa suntem noi, mâncători de rahat, e destul unul din cei mari să facă un gest, Francia, în cazul acesta – o mișcare că dorește ceva și noi să și sărim să-i îndeplinim dorințele. Plus că, altfel puteam să-i dăm și unele orașe ale țării, Temeswar, Konstanza, Sighetto unde etnia de bază – cea română nu era majoritară.[31] Ne-am ales cu 7000 km² dăruiți, astfel, pe nedrept – nici nu i-am revendicat, mai ales mai târziu, când roata istoriei, cum se învârtea, ar fi

[30] Alt – bătrân, în germană.

[31] Lucian Boia – Istoriografie și mitologie la români 2016, editura Humanitas, Graiul Maramureșului, 2 octombrie 2021

permis asta: așa suntem noi, săraci dar fuduli. La acei kilometri, alții – rămași pe ici-colo - și, totuși, actul Unirii s-a numit Marea Unire – deși n-a fost cât s-ar fi putut de mare și echitabil; dar poate, ne mângâiam cu faptul că mai bine atât decât nimic (așa cum la antipozi am putea situa consolarea, la vremuri grele: mi-a tăiat cineva mîna, fără motiv, bine că nu mi-a tăiat și capul!...)

Așadar, la intervenția unor puteri mari, dar mai depărtate de noi, au profitat doi mai mici – pe care i-am ajutat și noi, apoi –când au fost la necaz. Uităm repede – gestul cedării acelui pământ la cine nu-l merită – e o pierdere, totuși - și incorect constituită. Dar noi parcă n-am vrut să auzim de asta. Le-am acordat asistență – deși „trupul" acestor țări se întindea pe râul Tissa, se „culca", mai bine-zis, iar al celeilalte, mai la Răsărit, intra ca un ic în trupul țării noastre. Dar noi, proști nevoie-mare, am fost săritori: e ca și cum n-am avea nimic cu concubinul la care ne-a plecat nevasta, fugind de acasă – deși poate – desigur, decizia fiind a ei, în rol de mare putere – dacă n-ar fi fost acela...

Putea să ne strivească puterea de la Răsărit –tocmai se constituise într-o Uniune –dar n-a făcut-o – deși la necaz, și cei mari pierd fortuit - și veți vedea de ce.

Cazuri în istorie au mai fost - și între doi coloși – cel cu vinderea , la strîmtoare, a dat o bucată bună de teritoriu – pe care, deși era pe un alt continent – o avea; cumpărătorul s-a ales cu o suprafață imensă, păduri, munți, zăcăminte ale subsolului – mă rog, plus că era un fel de *cap de pod*, fiind situat la marginea continentului pe care era și cel care cumpărase. (Mă gândesc cu groază ce *vârf de lance* ar fi putut constitui dacă rămânea la celălalt, apoi, în Războiul rece care urma să vină!)

Ce să-i faci, cel deștept se alege cu „grosul" – toate îi merg de minune – iar celuilalt, nevoiașul – căruia nimic nu-i merge, oricât se zbate – rămâne să nu-i pară rău.[32]

Dar pe cei din Rimino nu o putere mare i-a silit – deși a fost o decizie în acest sens, cu doi ani înainte de finalizarea trasării granițelor noului Continent – ar fi fost de înțeles – oricât de incorect ar fi fost târgul, ci două puteri mici, așadar.[33] Cei mari doar ne-au sugerat. Fac parte din acele *evenimente inexplicabile ale Istoriei* și – raportat la individ, slăbiciuni personale, când un om, *ca persoană* – face o măgărie după care-i pare rău toată viața. Exclamă: ce m-am prostit! Se supără, regretă, dar asta e.

Acum – oricâte scuze ar fi fost – acestă slăbiciune când a fost dat terenul unor forțe slabe, care *nu te-au invadat*, nu te-au obligat ci, pur și simplu l-au luat, sunt nejustificate. Oricâte transmutări de populații peste aceste teritorii, de la stânga la dreapta, de la Nord la Sud, etc., în diferite perioade ale istoriei – ar fi fost, un lucru e sigur: au mai trecut o dată și *peste civilizație* toate aceste popoare, rămase până la urmă aici, majoritatea.*S-au împiedicat* de lespezile rămase de la civilizația anterioară, mai mult, împreună cu băștinașii, și-au luat fiecare lespedea lui, ducând-o acasă, punând-o după colibă. Va fi bună cândva, la ceva. N-a fost.

Dar cine erau cei care vroiau să viziteze țara, să treacă– mai bine-zis, peste ea, să ajungă în Kraïuno, să vadă de ce s-a prăbușit acea țară atât de înfloritoare din Est – care le-ar fi putut face concurență - și efectele, adică cum arăta – așa jalnică cum era – actualmente?

În Stalundia toți erau fericiți. E drept că, după zeci de ani de experințe sociale și economice, de vânzoleli, de suferință, implicit – în care au fost momente când pătura de jos a suferit crunt, să ne imaginăm doar că-n disputele de atunci *se trăgea în oameni ca-n câini*, când aceștia, nemulțumiți, *forțau instituțiile capitaliste, sărind peste gard*,[34] la propriu; pe de altă parte, o clasă arogantă, bogată, mai ales speculând slăbiciunile sistemului, - să nu uităm de Marea Prohibiție, cea referitoare la alcool, care nu i-a-mpiedicat să speculeze marfa interzisă, apoi – după ce-au făcut destulă avere, desigur - și asta după zeci de ani, să și *candideze la*

[32] Tranzacția dintre Stadia și Russia, privind Alaska

[33] Poate că aceia n-ar fi trebuit să-l accepte, așa, pe nepusă-masă.

[34] Vezi operele lui Upton Sinclair și Sinclair Lewis, John Steinbeck.

alegerile prezidențiale,[35] un reprezentant al clanului lor – dar, mai înainte de asta, la un moment dat, au început altceva: să investească în chestii de interes public și, mai mult, de interes național. Așa că drumuri, instituții publice, centre de cercetare științifică – mă rog, toată infrastructura care definește o societate modernă, sclipea. Sclipea, da – la propriu, fiind făcută din materiale strălucitoare – dar de calitate. Iar nivelul de trai – de la un salariu care valora cât un scaun din casa celor bogați – acum 100 de ani – a crescut de peste 100 de ori.

O minte sau mai multe, luminate, au luat decizii. Fără minciuni, amânări, bâțâieli, eschivări. Totul a început să meargă strună. Marea Criză, care a fost ultima lovitură – datorită împrăștierii banilor – adică împrumuturi excesiv de multe, tot un gest nesăbuit, până în bănci au rămas doar hârtii goale; dată de coșmar, numită și Marele Crah, cu tot ce a decurs: șomaj, foamete, revoltă – a rămas în urmă.Începea Prosperitatea. De ce și cum – totul era compact, frumos – un mecanism bine pus la punct.

Și poporul era răspunzător pentru asta, pozitiv, desigur.[36]

Dar cum arăta delegația care se apropia dinspre Ugrania(Ungria) înspre Rimino?

Dacă la popoarele barbare, oamenii tot aleargă fără astâmpăr, de parcă cineva tot îi mână și adună, încep în pripă un lucru, îl fac de jumătate, încep altul – pentru a face cât mai multe treburi deodată, de aici o boală permanentă, alergatul fără stare – tot timpul să fii în treabă - și o mizerie crasă – pe care le lasă în urmă, această concepție; un du-te-vino până la adânci bătrâneți grefat pe această *grămadă de grăbeli*, astfel încât omul nu-și trăiește viața, nu se bucură de plăceri, desfătări – necesare, la urma-urmei – tandemului activitate-refacere, efort-pauză, etc. Poate mai mult nici nu le trebuie, omului de rând – dar totul duce, însă, la sacrificii exagerate, nejustificate pentru urmași: nepoți, copii trândavi, conform concepției că trei generații strâng, iar una – decisiv, însă – trăind în puf, risipește totul.[37]

Fără nici a avea , însă, acea *distincție utopică*, comună unei alte țări din Răsărit, Japan, unde nu știai care-i strungar și care prim-ministru – simpli dar luxoși toți, datorită progresului. Aici, deși toți erau curați, nu aveau acea *sclipire ireală* – specifică epocii de azi, care te-ar putea duce cu gândul la o izolare; un sentiment, practic, de ordine potolită,[38] le caracterizează, parcă, gesturile.

Cei din delegație, deși aveau meserii din cele mai banale – sau le avuseseră, mai purtau, poate, amprenta, patima specifică mediului din care porniseră, a îndeletnicirii respective, care i-ar fi făcut să gândească din acest punct de vedere, când vedeau ceva ce trebuia interpretat, analizat. Nu se scăldau în puf – acolo, în țara lor – deși aveau de toate – să treacă cu privirea peste suferințele umane, sau, jos dacă ar fi fost, pe scara socială, să vadă doar negativul și îmbuibarea celorlalți, mai sus decât ei, ca și cum, căzuți într-un puț, să jinduiască plini de revoltă și durere la lumina pe care o zăresc undeva sus, departe și la lumea de acolo și la care nu vor ajunge niciodată.

Astfel, dacă exista în mintea lor un anumit fel de critică, care s-ar fi putut aplica la imperfecțiunile unei societăți, nu o privea pe a lor.

---

[35] E vorba de J.F.Kennedy.

[36] Să nu mai vorbesc de preluarea celor 5000 de specialiști ai Germaniei naziste, după prăbușirea lui Hitler – în cercetări din domeniul fizicii, americanii intuind ce avantaj enorm vor avea în dezvoltarea științei, apoi. La noi, chiar dacă gratis ni i-ar fi dat cineva – s-ar fi găsit niște borâți de șefi care să-și pună problema cu cazarea, salariile lor, etc., motivând că nu se poate, în afară de faptul dacă ar fi fost angajați direct de unii patroni – doar pentru ei.
Să nu mai menționez aici și o Germanie ruinată care s-a refăcut miraculos, poate în zece ani; *ruini care nu promiteau nimic*, strigătoare la cer, căci poporul greșise urmînd un lider negativ, până la urmă – *însă a renăscut din propria-i cenusă, parcă, punând toți umărul*, în vremi grele – la refacerea țării.

[37] Deși la evrei, de ex., era invers: Câteva generații strângeau pentru a ține un rabin la școală – la noi nici măcar atât.

[38] O concepție sadică de a accepta *să fii lovit, să fii încălecat* – să simți o stranie plăcere în acele momente, plus în a-i iubi pe șefi. Totul datorită unor tulburări psihice – altfel de ce locuitorii din Rimino s-ar fi comportat ca niște sclavi?

Tot mergeau peste un anumit tip de teren denivelat, bubos parcă, cu pietre, ca și cum ar fi fost semănate ici-colo, care tot părea că se înalță, numai nu se termina niciodată în forme de relief mai înalte, căci munții erau mult mai încolo; așadar, un drum care șerpuia, un asfalt simplu, cârpit pe alocuri, singurul element de modernism permanent al acelor locuri, plopi pe marginea lui, curbe, zone arse de soare, din vara precedentă – iarba nu crescuse încă – ici-colo pâlcuri de copaci, turme de vite, țărani simpli, mai ales cei cu oile – li se spunea bade, baci, în unele locuri – reminescențe ale limbii vorbite de o anumită etnie de înaintași, care a stăpânit majoritatea mai lentă, timp de o mie de ani, de aici unele pretenții apoi, asupra acestor teritorii.

Totul părea simplu, neschimbat, încremenit în tiparele unui trai natural de milenii, mai de dinainte de a veni etnia aceea - se făcea referire azi, ca o contrapondere la pretențiile de stăpânire a celor care au venit mai târziu –la permanența mioritică, care a propulsat poporul înainte prin vicisitudini – deși - și aici replica adversarilor, sau, pur și simplu, un element luat așa cum a fost, al întregii povești: decât această permanență mioritică, mai bine ne-ați arăta un oraș fondat în secolul VI, aici.Adică degeaba stai undeva mult, dacă nu faci nimic notabil.

Pâlcuri, păduri întregi, chiar, de conifere, cu umbră deasă – răcoroasă, dar și cu mizeria de la cetina care se aduna pe pământ. Ici-colo erau crengi, trunchiuri chiar, care blocau albia, rod al viiturilor anterioare, căci râulețele ieșeau din matcă, producându-se inundații locale.

Dar, fiindcă făcuseră câțiva zeci de kilometri, iar cei care trebuiau să-i întâmpine nu răspundeau la telefon, la nenumăratele apeluri, de fapt, au hotărât să-și petreacă noaptea-n mașină, în plin câmp. Și mâine e o zi – s-au gândit – conform principiului în sine, mai adăugând un raționament, continuarea acestuia, care să ducă ideea, justificarea acțiunii pe baza acelei idei, mai departe – că noaptea e un bun sfetnic.

Dimineața, când razele de soare străbăteau deja prin aerul ținutului, de la niște munți îndepărtați, scunzi, prelungi – la orizontul de miazănoapte, soarele începând să se ridice, parcă direct de după munți, și-au dat seama că va fi o zi strict pozitivă.

Adevărat, de data asta, telefoanele au zbârnâit la primele apeluri, teama, nesiguranța izvorâte din posibilitatea de a fi trași pe sfoară, nimic nu e mai *groaznic* – să simți prin telefon *comportamentul* generat de *tensiunea negativă* care emană de la cel care nu răspunde, pe care o intuiești – au dispărut. Fusese vorba – în ziua precedentă – de o banală cădere de semnal – dar putea fi și ceva rău intenționat. Bine, ei veneau dintr-o țară în care nu erau cunoscute *vicleșugurile* – dar *disperarea*, chiar rar, te poate stăpâni – e o reacție a organismului de a vedea totul (în) negru - și compasiunea, apoi, pentru cei din partea opusă, căci te-ntrebi, plin de grijă, *oare n-au pățit ceva* – câți escroci n-au fost tratați astfel, de-a lungul timpului, când ei nu urmăreau decât să fure –nu umanul – adică nu-l aveau – așa că toți au respirat ușurați. S-au întâlnit, chiar pe șosea, venea mașina „omologilor” săi. Nici nouă, nici veche –vehicul destul de încăpător, totuși, un fel de microbuz, plus una mai mică, după el, o „buburuză” de culoare roșie.

Cu aceste mașini au venit astfel: *Poetul*, om cu pantalonii de tergal, culoare deschisă – nici nu puteai să gândești, ca poet, negativ, întunecat, de aici și culoarea deschisă a hainelor; strânși pe corp, la fel, restul hainelor, decente, sacou modern – bob de orez. Păr ondulat, răvășit, fără barbă, fără mustață, trecut de 30 de ani – dar, în ciuda tinereții și-a aerului tineresc, cu o amară experiență care se va vădi în cele ce urmează.

Filozoful parcă-l completa pe cel dintâi prin calmul, logica, profunzimea ideilor. Nu că ar fi fost necesară această completare – împreunare chiar, de caractere și aspecte fizice, dar, având 43 de ani, barbă, uneori, cap rotund, nas puțin cârn, buze crăpate, parcă tot timpul ar fi mâncat sărat, o vorbă așezată, haine de culori închise, șterse, cenușii, chiar, acesta dădea dovadă – plus că reieșea din cele descrise mai sus – de o fire ultraașezată - și o experiență de viață extraordinară, care-l făcea să găsească pe loc, dacă cumva nu avea pregătite în minte, formulate anterior, formule pentru toate momentele vieții. Dacă l-ai fi întrebat, de pildă, ce știe despre geologie sau despre avioane, repede ți-ar fi expus într-o schemă clară tot ce știa, bazat pe studiu

și practică despre domeniile respective. Adică viața i se desfășura după principii fixe, riguroase, totul la el era organizat – chestiuni pe care nu le încălca; curățenia fizică, a locului unde sta, ce să mănânce, cât să bea și când, etc. Putea fi numit, datorită încăpățânării sale – întotdeauna vor exista și invidioși care judecă pe nedrept sau din punctul lor de vedere – mut în dungi.

Patronul. Avid de putere, avid de bunuri, nu vedea decât partea sa, ce să facă, cât să aibă – fie cât de mare, acea acumulare nejustificată. Nu-l interesa omenescul – dacă primii doi, punându-și numeroase probleme de existență, de la originea Universului, a vieții, până la nedreptățile sociale, *fiind niște răzvrătiți*, propunând soluții – radicale, uneori, pentru eradicarea nedreptăților, patronul se ghida – ca orice patron – după principiul: Dumnezeul meu e burta și: Ce-mi pasă mie de suferința altuia? Neavând suflet – moral, desigur. Dacă cei doi sunt preocupați și de frumos, de estetică – în acest caz, la vederea unei flori, a unui răsărit de soare, a unui copil care gângurește și dă din mânuțele și piciorușele sale – întrebându-se: de unde provine sau cine a făcut totul, de ce trebuie să existe totul, cum se vor sfârși toate, inclusiv Universul, iar în timpul vieții, perfecționându-se din ce în ce – ca ființe conștiente – acel patron nu era interesat de așa ceva.

Îi plăceau lucrurile fine, deși era șters, o figură de funcționar oarecare, 47 de ani, purtând haine gri, adică cămașă, vestă, costum – parcă să se asorteze cu părul grizonat, pieptănat într-o parte. Normal că, pe lângă înclinația nativă de funcționar, destinat muncilor de birou, nimerind, mai bine-zis, soarta aruncându-l în tabăra bogaților, prefera lucruri scumpe, fine. La astea se mai adăuga și câte un chef, destul de des, cu băuturi selecte. S-au văzut chiar cazuri de patroni care beau cu nemiluita, ca porcii, chiar băuturi normale – pentru plebe – deși erau obezi la vârste tinere. Își trăiau, porcii, momentul, ce mai![39]

Alături de acest parvenit mai era reprezentantul său rustic, rural – luați-o cum vreți – dacă un *țăran* get-beget, cu haine aproape decente, vârstă medie, șaten la păr, ar fi fost calculat – dar îi jucau ochii-n cap la fiecare pas, ce-ar putea el face cu cutare sau cutare produs, dacă l-ar avea – mai ales din multele văzute pe drum. De aceea spun: „îi umblau ochii”...

De crezut, credeau ambii în Dumnezeu – dar pentru ei. Era ca un fel de afacere profitabilă „pusul” bine pe lângă Dumnezeu.[40]

Alături de ei venea *cocota*. Adică fosta. La 46 de ani i se atrofiase binișor fizicul. Tot șatenă, serioasă cândva, stăpână pe sine, și profesional, desigur, acum venea tot pentru profit, pe de o parte – să facă afaceri cu străinii care veneau, apoi să vadă țara – excursia fiind gratis – se vedea rezistența genetică[41] a unui tip de femeie parcă androgină, superioară bărbatului, dincolo de un aer vag de plictiseală.

Reprezentantul autorităților. Însoțea temporar delegația, acum, la început, să vadă ce fel de oameni intră în țară - și poate și la sfârșit, la ieșire. Funcționar înalt, cu ochelari, repezit puțin, încerca să se pună bine cu toți. 37 de ani, dornic, însă, de câștiguri bune, rapide, efort minim, entuziasmat dar și slugarnic, nu știu în ce măsură reușea. Primele fire albe, o constituție

[39] Aș vrea – cu toate veniturile lor, cu ordinea nu-i cazul, nu-i caracterizează – să-i văd peste 10-20 de ani, când vor începe junghiurile – ce ar da, sau cât ar da să se lecuiască – dacă nu le va părea rău după viața irosită, după escrocheriile săvârșite. Dar dacă n-au suflet, nici nu m-aș mira să nu se gândească la asta – ca vita care-i dusă la tăiere – să nu știe de ce se-ntâmplă asta.

[40] Dau descrierea exactă, deoarece pe parcursul cărții vom întâlni diverse tipologii de oameni care au și comportamente diferite. Descrierea fizică, precum și cea psihică care le determină comportamentul fizic și psihic – chiar, de-a lungul cărții.

[41] Poate ar fi fost chiar rea, în regimuri care strâng șurubul într-o anumită direcție. Aici era doar o escroacă calculată – sau fusese – tot la fel, ca-n celălalt regim.

semiatletică nu-l împiedicau să fie inventiv și slugarnic. Poate tot degeaba, această zbatere. Dar „moaca" de funcționar trebuie să se perpetueze, parcă, la nesfârșit.[42]

Cât despre *modest* și *femeia cucernică*, ce să spun? Și aceștia s-au pus bine cu divinitatea, aprobând tot ce văd și aud, zicând aproape la tot pasul: Cum o vrea Domnul, atât doar că asta nu-i împiedică să facă mici miș-mașuri pentru a o duce mai bine.

Dar, deoarece tipul de oameni e aproape nelimitat – variantele turnate pe câteva calapoade fixe, originale, consider că e necesar să mă opresc aici cu această delegație. Ca să nu devin plictisitor, voi trece la descrierea tipurilor de oameni găsiți în natură, mai ales c-am avut recent de-a face cu unul din ei, plus că au existat și vor exista întotdeauna.

1. *Tipul Piersic-Radu-Albină*. Masculii din acest tip sunt înalți, părul spre blond, pieptănat într-o parte. Au o anumită seriozitate și decență, uneori fac și gropițe în obraz când râd – de aici și succesul la femei – care l-a caracterizat pe marele nostru actor Florin Piersic(Piersică Florea). Deși actorul F. Piersic, ducând o viață perfectă – de la haine la alimente și femei, n-ar fi trebuit să cunoască zbaterile, neajunsurile și noncalitatea omului de rând, totuși a avut acces la ea – teoretic, cel puțin, făcând reclamă – el fiind pus pe etichetă – vinului ieftin, pe care-l consumă boschetarii, ca și cum l-ar bea și el. Așa că omul de rând poate exclama liniștit: Florea, ești de al nostru! Mă tem că și cu imaginea asta va rămâne în istorie. Cei mai mulți au și posturi pe măsură – actori, ingineri – de parcă înainte de a ajunge „n-au pus osul" – sau a fost obligatoriu să ajungă astfel. Sunt răi, cu privire plină de duritate, răutate accentuată și cu înaintarea în vârstă; cunosc personal câteva cazuri. Unii se pricep și la meserii – dar ocupații mai elevate ca electrotehnica,[43] de aici denumirea de stilul Radu, poate chiar amatori de muzică, pe un fond de ureche muzicală.

La femei, din acest tip derivă stilul „Albină", adică niște femei rotunde la față, poate cu gene mari, puțin blonde, grăsuțe – unele cu fund măricel – foarte potrivite pentru funcția de patroane. Deși unele cu fund rotund, legănat, exact ca la o albină – arătând bine – trăiesc în mediul lor. Sunt bune pentru denumirea lor prin sintagma „Chiaburi".[44]

Unul foarte subțire – nu suporta să fie ofensat – m-a jignit el pe mine, simțindu-se lovit de mine, nerespectând o învoială imaginară. Răul din om, adică. Nu știu unde vor ajunge cu stilul lor de porțelan.

Asupra stilului serios am insistat mai înainte, chiar dacă are reflexe de răutate, e stilul durității, al ordinii, al calmului, care nu permite să te avânți prea departe cu glumele; e stilul care purta haine pe corp, care se conforma la tot ce era necesar în vechiul regim, care, având bani, mânca ce e la modă, uitându-se mirat la tine, dacă nu o făceai – am cunoscut un astfel de tip, în tinerețe, galant, semăna cu actorul John Wayne, și cu priză la femei – care ținea sărbătorile, tradițiile, într-un cuvânt, *îmbătrâneau frumos*.[45] Aceasta era varianta dandy a stilului.

Dincolo de el era stilul șefilor. Un stil tot serios – dar care avea particularitățile de a ajunge doar șefi, și care, cu pregnanță, se desprinsese din masa celor serioși după Revoluție – sau chiar înainte. Cunosc un tip - conducător – care profesa funcția de șef și înainte de ´89. Înalt, semăna ca două picături de apă cu Florea Piersică.

Și fiindcă tot suntem la capitolul șefi, adică la descrierea celor care n-au făcut nimic în viață – în sensul de trai greu, drum lung, cu sacrificii, care au aterizat direct din p...zda măsii în scaunul de lider, voi prezenta distinct două ramuri de șefi: cei cu capul oval și cu cel chel.

[42] Când cu „ciuma" din 2020 s-a văzut câți ratați care n-au intrat la serviciile și școlile militare au avut prilejul să se afirme, luând oamenii de pe stradă.

[43] Și celelalte ramuri ale tehnicii: poate depanator Radio-TV, poate fabricant de frigidere, etc.

[44] Decenți sau nu – aici ar putea intra toți Cernești, Măgurenii, Șomcutenii, toți Badache-ii care au pus mâna pe putere după ´90.

[45] Sigur că aveau și vicii, scăpări de comportament – dar astea erau dincolo de aspectul și comportarea zilnice.

Tipul oval – din care mi-a fost dat să-ntâlnesc cel puțin patru exemplare, de vârste diferite – avea capul ca o minge de rugby. Înalți, bruneți – dar nu numai – puțin buzați, unii – dar nu foarte, nu foarte hămesiți pe mâncare, erau în schimb, hapsâni pe avere și pe funcții. Puneau capul – de multe ori – înainte și zicând: trebe, prezentându-și opțiunea, ca orice liturghie bine-învățată – deși ticăloasă, nu cedau nici în ruptul capului.

Primul, un fost șef de atelier – spun fost, deoarece azi e un pensionar liniștit, era puțin înalt, puțin gras, cu capul oval, desigur. Te bușea cu zâmbetul pe buze. A trebuit să vină Revoluția să - i se mai atenueze din severitate, dar, din păcate, nu și să fie pedepsit pentru nedreptățile făcute.[46]

Al doilea – dacă primul era brunet și puțin buzat, era tot cu cap ascuțit, dar avea ceva mai „nobil" în ținută, deoarece era blond și cu buze subțiri. La el sadismul era elevat; în alte regimuri – sub Hitler, de pildă – ar fi fost torționar(SS). Spun asta deoarece-i plăcea să țină oamenii peste program, mult timp, chiar prin ploaie, el apărea odihnit – sadicul!

Al treilea – revin iarăși la unul brunet, care semăna ca două picături de apă cu primul, o veche cunoștință, din păcate, era foarte sârguincios în a agonisi cât mai mult - și a avea, vraiște, lucruri peste tot, în gospodărie.

Al patrulea era un vecin, șaten, copilandru, la fel, cap ascuțit, îl poreclisem Oma, nici nu se putea altfel, serios – la 18 ani șef de echipă la pădure. Avea o îndărătnicie și un calm ale lui – nu-l scoteai din comportament, deși n-a ținut mult „figura" cu pădurea – atunci luase amploare, iar el cheltuise nesăbuit. Era atât de calm și de inzdruncinabil, deoarece și când se încălța dura câteva minute bune; se punea jos, își mângâia tălpile, ciorapii, încălțămintea și apoi se încălța. La fel – cu gesturi deosebit de lente –se apuca de ascuțit drujba. La el s-ar fi potrivit perfect expresia: despre importanța necesității și despre necesitatea importanței încălțatului, a ascuțitului drujbei, etc.

Și să nu-l uit pe ultimul, un filfizon care-și dădea aere, un vecin care petrecea o lună-două în țară, două, trei dincolo, în Italia mai ales, plin de ifose. Mi-a aruncat cândva o aluzie, referitor la locuința mea, ce-ar face din ea –normal, borâții momentului nu știu decât de baruri, pantaloni rupți, etc.

Îmi era urât ca un rahat, când îl vedeam apărând cu capul pleșuv și ascuțit ca un cap de sulă, deși nu era bătrân, de aceea spun de ei că-n general au capul ca o sulă, sau chiar ca un cur, pleșuvi fiind.

Cealaltă variantă a tipului potrivit pentru șef era cea puțin mai scundă, ca înălțime – dar tot cu capul mare, chel – Horia –Băsi. Spun asta deoarece unul dintre actorii care-i interpreta pe capii răscoalei de la 1789 – pe Horia, mai precis, arată astfel. Și să nu uit de fostul președinte, T.B., el nu interpretează nici un rol, e el însuși, în locul lui, în afară doar de faptul că s-ar putea să facă altceva decât ceea ce gândește; de limbaj nu mai vorbesc.

Tipii din categoria respectivă nu sunt înalți, au un început de chelie, slabi fizic, au o mare prestanță și putere de convingere și un simț al politicului neobișnuit. Mulți au și ajuns unde și-au propus, chiar dacă nu cu mijloace cinstite.

Am mai întâlnit doi la fel ca primii, dar care făceau parte din plebe; slabi, cămașă cu mânecă scurtă, ceas pe mână – clasic. Întâmplător îi chema la fel: Sami.

Dincolo de ăștia sunt grașii, cu fața rotundă, mai mult sau mai puțin cheli, mai mult sau mai puțin domnoși – adică pot fi zugravi, electroniști, poate chiar zidari – asta în funcție de cum le repugnă mizeria.

Dincolo de ei – conform dictonului: mare e grădina Domnului! – sunt acei chei cu fața rotundă, tăcuți, enigmatici, poate păroși, de care ți-e și frică. Sunt strungari, vânzători, pușcăriași, etc.

[46] Citeam despre ei undeva că sunt „doritori de funcții". Rămâne să o mai poți și accesa, funcția.

Acum ar trebui să-i menționez și pe cei cu buze subțiri, de parcă nu le-ar avea; alt stil de oameni becisnici, fie scunzi, fie înalți[47]. Sau, la fel ca găinile din reclama TV, referitor la Orange, care-și aruncau una alteia gura – o gură subțire ca un elastic îndoit – să poată vorbi mai mult. Pe asemenea tipi e bine să nu-i visezi și nici să-i vezi noaptea – seamănă cu diavolul.

Acum, dacă tot mă duc cu descrierea mai departe, aș menționa pe *bâțâiți*, adică micii afaceriști, care aleargă de colo-colo, chiar grași fiind, de fapt erau un fel de funcționari ratați, slabi sau grași fizic – totuna, în speranța unor afaceri iluzorii – de mai mare amploare.

Un segment de societate era compusă din aceștia. De fapt, la marginea fiecărui segment descris – existau din ăștia – care se ocupau de afaceri; e greu de spus de ei că aveau sentimente umane, dar nici că n-aveau: cred că această alergătură era unicul lor sentiment.

Există un stil, și cu asta voi trece la cei fini, copilăroși, cu figură de gagică. Sunt puțini, dar există, totuși.[48] Dincolo de ei sunt „modeștii" – adică sărăntocii, cei gen morcoveață, cu părul rar, băgat cu sula-n cap, parcă, slabi, ciolănoși. Vor face – în toate epocile – subiectul romanelor despre oameni săraci, gen „Oliver Twist", „Morcoveață".[49]

Nu departe de ei, chiar lipiți, practic, e stilul „rău". Tot slabi, înalți, puțin buzați, sunt cei care manifestă un dispreț față de unii semeni mai ridicați, vorbind chiar vulgar. Cu asta, izolându-se, te lasă și în pace. Am întâlnit vreo câțiva.

Și urmează poate ultimul, stilul „nimuric" – un stil de oameni slabi, modești, slabi și ca meseriași – situați la marginea societății. Mi-a fost dat să-ntâlnesc doi, unul din vechiul regim rămas, altul chiar în vechiul regim. Primul slab, ciurucar, nu spera – având 46 – să prindă 50 de ani. De prisos să spun că bea și fuma en-gros. Celălalt, tot un „mărginaș", juca fotbal cu liderul de sindicat – îl și tutuia – la o sărbătoare. Era spre sfârșitul comunismului. Așadar, doi pe lângă alți câțiva zeci – regretabil e că în fiecare epocă vor fi și din ăștia – care nu se știe ce haină vor îmbrăca, în funcție de societate. Cert e că au o modestie a priori, în ființa lor – restul vine de la sine.

Sunt, iarăși, multe tipuri – mai ales bătrâni care mai trăiesc încă – cu nasul roșu, cât un castravete sau morcov, sau cu nas întors, severi, cu priviri de gheață, cine știe ce șefi or fi fost la viața lor; pot fi buni sau răi, sau care au profitat, ori care și-au văzut de treabă, în viață. Cam asta ar fi clasificarea lor.

Când mă refer că și societatea îl face pe om, cred că am dreptate, deoarece tot mai des apar în ziua de azi *buldogi, cei rași în cap, cu tatuaje*, cei cu creastă, cei cu cercel și bărbiță. Clasicul – chiar și excentricii cu nas roșu, ochi răi, descriși mai sus, care poate chiar comandau cândva, plus ceilalți clasici, sunt împinși dincolo de existență de borâții zilei.

Apoi cei cu barbă de trei săptămâni, care, deși nu e barbă mare[50] - pe lângă care mai au pantofi ascuțiți, cămașă albă, sacouri cu petic în coate – (așa-i modelul) – mașini, desigur; nu știu ce har poartă, după cine poartă doliu, ce pedeapsă imaginară ispășesc. De fapt, sunt ciudați toți, toate aceste categorii, mănîncă un covrig toată ziua – din ăștia trebuie la patroni – dar s-ar putea să cheltuie pe Jack Daniels 10 milioane(200€) noaptea – care nici nu-i băutură.[51]

---

[47] Mai există un tip rotund la față, cu mustățile pe oală, niște împuțiți cu figură îmbâcsită. Au auz muzical bun, dar disprețuiesc pe toată lumea, deși arată ca niște băcani sau văcari. Am cunoscut vreo trei.

[48] Unii, cu aspect de gagică, te atrag sexual.

[49] Opere de Charles Dickens și Jules Renard.

[50] Să-l parafrazez pe J. Joyce – în Ulysse zice: singura țară care nu i-a persecutat pe evrei e Irlanda, deoarece nu i-a lăsat să intre în ea – eu zic, referitor la faptul că bărboșii au pus mâna după ´90 în Rominia pe putere - și ce-a ieșit de aici, plus contactul general, uman, cu ei: singurii bărboși de treabă sunt cei cu care n-ai avut de-a face.

[51] Așa cum nu știm cum se invita în așternut o femeie pe vremea vizigoților – sec. IV – chiar mai târziu, sec. X – sau pe timpul romanilor, chiar; cu toată cultura lor, puteau să nu gândească, să nu aibă șabloanele noastre – sau oriunde altundeva – deși ar trebui să existe chestiuni universal valabile.

Cam astea-s „speciile” umane observate de mine; nu zic că n-ar mai fi și altele – poate doar strict comportamental, nu și genetic,[52] căci societatea modelează, parcă și geneticul, să faci aceleași gesturi, când colo vei vedea că unul are un nas diferit, un altfel de râs, etc. Despre femei nu am menționat încă nimic. De-a lungul călătoriei vor fi întâlnite în ipostaze diferite, aparținând tipurilor de mai sus, comportându-se în funcție de situații, denotând felul lor de-a fi – care rezultă din categoria din care fac parte. Astfel că, izvorând totul din comportament, clar detaliate toate gesturile lor – ne vom da seama din ce tagmă fac parte.

Voi fi nevoit înainte de a relua firul acțiunii propriu-zise, să descriu și tipurile de femei, căci, pe lângă cele descrise mai sus - și care se referă la acțiunile zilnice, nu sexuale – ar fi foarte bună descrierea celor care – frumuseți fiind – clatină inima bărbaților și prin asta obțin și mari profituri materiale – unele cu orice preț, călcând peste cadavre. Conform expresiei biblice: femeia e diavolul, sau, conform afirmației lui Kant: femeia nu-i om - moral, desigur – susțin și eu asta. Așadar:

Tipurile de femei sexi. Ca autor mă simt obligat să intervin, să descriu femeile după principii sexuale – implicit și de estetică – deși și caracterul lor va avea o pondere însemnată, poate chiar decisivă – bărbații descriși mai înainte au fost din punct de vedere al caracterului, strict asta – deși, la unii, aspectul sexi deriva de acolo.

Primul stil de femeie *e (stilul) Nefertiti*. Referitor la aspect, au gâtul scurt, nasul drept, nici cârn dar nici lung, de-o frumusețe răpitoare. Două femei am întâlnit astfel: prima, Rodica, de-o frumusețe incredibilă, plus corpul, splendid și el – prin formele de excepție – o talie subțire – deși și sus era bine făcută – dar un fund și un picior extraordinare – prin format și volum, mi-a marcat perioada de după sistemul de stat. Cealaltă, o vecină, n-a prezentat prea mare importanță având 5 copii, dar să nu uit de o doctoriță-psihiatru văzută la TV și de o actriță, proprietară de mină, într-un film sud-american, îndrăgostită de un poet-miner. Au ceva rece, demn, în privire – dar atrag.

Urmează *stilul polonez*, de femei buzate, dar gradat – varianta 1,2 și 3[53] - e un stil nenobil;[54] primele au înclinații spre birou, altele spre cercei – lux, bani, etc. – cu cercei foarte mari, chiar – de parcă s-ar fi născut cu ei, sau, în epoca de piatră – dacă ar fi trăit atunci – i-ar fi avut (vezi cazurile Oana Zăvoranu, Kim Kardashian, etc.)

Stilul oligarhie-oglindă– tot în cadrul de mai sus – sau, poate paralel – e un stil cu nasul cârn, față frumoasă, fund bombat, desigur. Ambele prietene – care m-au jecmănit – au fost din stilul acesta. Fiind fudule, țin nasul, capul pe sus, pe care și-l mișcă ca păsările, încoace-încolo, întocmai ca *un joc de imagini în oglinzi*, de unde și asemănarea cuvintelor *oglindă-oligarhie* – pentru denumirea lui. (L-aș putea numi chiar stilul *floare* – de la unele zorzoane în păr – dar așa se pot numi și cele cu nas drept, de statuie antică, prezentate mai târziu.)

În spatele sau în fața lui – nu știu unde ar fi mai potrivit să-l încadrez – includ stilul „Donose”. La fel, un stil dublu, căci începe cu acele femei cu nasul cârn, puțin alungit, în continuarea stilului Nefertiti, parcă – cele mai multe blonde, dar și șatene și brunete – sau vopsite, galben-arămiu, de greu le ghicești adevărata culoare – umblă cu blugi, unele sunt studente, altele duc și copii în suportul-ham, dacă le-a pricopsit natura cu așa ceva.

Cele mai multe au blugi de culoare deschisă –aș trăi într-o societate a viitorului cu astfel de femei – sunt foarte senzuale, le-aș suge chiar și nasul – închipuiți-vă acel nas mergând drept în față, apoi puțin ridicat în sus, ca un corn de animal, dar atrăgător sexual, căci și acolo sau până acolo natura „a picurat” estetică – să nu zic de celelalte – cu alte specificuri.[55]

---

[52] Doamne-ferește, asta ar mai lipsi, oameni după calapodul obedienței totale față de patroni!

[53] Cu ochi și verzi, o parte – ca pisicile.

[54] Adică fără nas ascuțit, buze subțiri, pometi ascuțiți – sunt, oarecum comune, țărănești, chiar.

[55] Am întâlnit una prin Oradea, plus una în cartier la mine, fata lui Drumi: cercei mari, nas ca o trompetă – dar sexi.

Dublura, varianta dublă, sunt acele păpuși copilăroase cu nasul cârn, fund bombat, mici de statură, foarte frumoase, care uneori umblă îmbrăcate simplu, cu trening. Ar fi foarte potrivit dacă le-ai vedea în bikini sau în culori naturale – adică simple - și pantaloni strâmți pe corp, clasici. Acesta ar putea fi numit stilul „Păcală". Una, la o reclamă TV - „plajele iarna rămân pustii" – eram la Sibiu – nu-mi creasem încă ideologia, apoi una în cartier, în partea de sus a lui – la fel, când făceam încă parte din lume, Sandra. (De asemeni, am întâlnit un băiat, chiar îi ziceam Pîcă – ochi jucăuși, față rotundă, nas cîrn – păcat că nu i-am făcut o propunere, referitor la sexul său). Prelungirea lui e – la fel ca pământul rotund – revii de unde ai plecat, stilul „oligarhie" – sau poate – în cealaltă parte, stilul „turcesc": față rotundă, păr creț, blonde. Fosta prietenă și o actriță dintr-un film turcesc – plus altele, care nu mă interesează, ar putea aparține acelui stil.

Stilul african. Toate buzatele cu față rotundă, cur bombat, buze de la 1 la 3 – am întâlnit câteva cazuri în viață – unele chiar cu aspect de maimuță, țărănci fiind.

Să nu uit de *stilul „petrecere"*, acele ochelariste cu buze mici sau mari, tot cu nasul cârn, poate majoritatea blonde – par serioase – deși le place sexul – fiind foarte elegante.[56]Acestea au nasul cârn.

Voi trece acum la descrierea celor cu nasul drept. Dacă cele cu nasul cârn *sunt foarte calme*, calculate – de unde rezultă și perversitatea lor, celelelte, cu nasul drept, sunt mai spontane, mai sincere, implicit mai naive, parcă – dacă nu, mai abordabile, măcar; au conștiința mai curată, mai ușoară, parcă, neîncărcată cu balastul înșelăciunii. Dar iată clasificarea lor:

Stilul papagal.[57] E primul tip, deși cele dintr-o astfel de categorie au corpuri de excepție – ca format – e ciudat cum Natura (sau D-zeu) la față le-a dat un aspect de bărbat, cu nasul întors, ca de papagal, chiar dacă doar la vârf, „ciocul" – o mică proeminență în jos – destul și atât pentru a-ți lua gândul de la o femeie, când îi priveai doar fața. Noroc că mai era și corpul.

Am cunoscut două: una Z., blondă, extraordinar de senzuală, naturală, însă, sexualitatea ei de excepție, și paradoxal, în acei ani, când totul era încă incipient, în formare - și sentimentală.[58]

După aceea, stilul Zena-Rodica, cum am întâlnit două: și acestea sunt „extravertite" oarecum, adică ca spontaneitate a sentimentelor – deși la toate stilurile trebuie să te ferești măcar de ciupituri mici – dacă nu de bușeli mari, cum am pățit-o cu una din stilul „papagal", M. – corp de excepție, nimic de zis – foarte curată, la început, făceai orice cu ea, după care a-nceput delăsarea ei și escrocheria. Normal că, săturându-mă de ea, am abandonat-o.

Așadar, două din stilul menționat mai sus – nici nu știu la care să adaug și denumirea „vidia" – adică nasul drept și puțin întors – poate că era un stil aparte, după „papagal", din care ar fi putut face parte Zamfira sus menționată.

Prima – Zena – o proprietăreasă, care în trecut, veselă și împlinită, trupește și financiar, apoi, arăta ca *o zeiță a fecundității*, cu pulpe dezgolite, armonioase, tari, șolduri pe măsură, când se spăla în fața casei. Nu i-am făcut curte atunci - și-mi pare rău – totul a trecut, chiar și tinerețea ei și a mea, n-ar fi asta o problemă, referitor la mine – dar ea, scăzută la trup, bătrână – nimic nu mai amintește de ce-a fost – e o cuvioasă de rând – care, deși bogată – n-ar trebui la nimeni.

Sau Rodica, de la biroul minei H., la fel, un păr deschis la culoare – spre cânepiu – am mai văzut câteva, la fel, artiste și nu numai, poate Lili din N., la fel –corp de excepție.

Stilul drept. Cu nasul drept, acesta-i stilul propriu-zis al tuturor care n-au nasul cârn – sau stilul de bază, în jurul lui învârtindu-se toate celelalte. Sunt frumoase ca niște *zeițe antice* – nici nu se putea altfel, fiind izbutite și la față, prin desăvârșirea proporțiilor – cât și la corp –natura toarnă frumusețea tot în alte tipare. Fiica lui Máthyás – era astfel, prin 2000; îndrăgostită de un

[56] Să nu fie și posesive – vă dați seama ce rezultă!

[57] Sau papagal-Giurgi micuț, să nu uit s-o încadrez aici pe Olivia, o grecoaică de pe Hustler-H_2 Video.

[58] Cele mai multe, din păcate, sfârsesc ca funcționare anonime.

roșcat, puțin chel, în față, tânăr, apoi de un mustăcios mai bătrân, iar la urmă de un tip tânăr, pur și simplu – după ea. Și-o fi aflat și ea rostul, pe undeva. Corp splendid la ea – cât o admiram și n-am întreprins nimic!

Să nu uit de stilul „oltean sudist". Moacă ovală, mai degrabă decât rotundă, un nas puțin coroiat, adică linia lui exterioară, dreaptă se întrerupea brusc – ca la Decebal, dacă l-ați observat pe gravurile în care-i redat, sau ca la Marin din F. – figură perfectă de sudist și la ăsta și răutăcios din fire, pe deasupra. Văd una în stație la IMMUM, o alta lucrează la Prefectură, la care mă gândeam să-i fac curte. Tot blonde, „valiză" de excepție care se mișcă amețitor. La caracter poate par *neînțelese, capricioase* – dar merită încercat.

Schematic, totul se prezintă astfel – nu înainte de a mai adăuga câte ceva la ce-am scris mai înainte. În primul rând, paralel cu stilul polonez există stilul tătar, adică 1 și 2. Femeile din acest stil au nasul cârn, desigur, cu fața rotundă, părul blond, dat peste cap, strâns și legat la ceafă. Pot fi mai înalte sau mai scunde. De la părul aranjat astfel le provine numele. Cândva, tătarii îl purtau astfel, chiar dacă mai exista doar un singur smoc legat la ceafă. Azi și unii borâți de pe la cluburi îl poartă astfel, de zici că-s femei.[59] Buzate și ultrarotunde la față – s-ar putea denumi și stilul rusesc – cele mai scunde pot avea fundul extrem de puternic, preferă și hainele de culoare deschisă, de aici și denumirea – o alta, a stilului – de „Butuza" pentru ele. Semnifică ceva brut, ca o buturugă, sau un trunchi de copac.

Există stilul „Degețel" în fața stilului „african", oarecum, femei înalte, gură mică dar buze întoarse, groase deci, poate prea groase, la gura scurtă – cum e. Sunt pedante, le plac bijuteriile, unora, lucrurile de lux – o înclinare spre dificultatea femeilor din sudul Rominiei.

La stilul „Petrecere" – 1 și 2, s-ar mai putea adăuga stilul craniu-câine,[60] deoarece sunt ființe rele, pretențioase – cu ochelari, cap rotund, nas cârn, corp bombat – dar ce folos! Dar fiecare cu stilul său.

Să nu uit și de stilul becisnic – buze subțiri – care ar putea apărea alături de stilul bărbaților respectiv – cele mai multe înalte – dar figura și comportamentul lor exprimă nesiguranță și escrocherie.

Poate n-ar fi rău să spun că, din stilul „Donose" poate rezulta și *stilul maimuță*, cum am văzut azi una, un „Donose" deformat, sau cum sunt nenumărate, mama lui A., un bolid al pădurii, păr pe spate, în conci, față rotundă, nas cârn, răutate în priviri.

Schematic, totul se prezintă astfel:

[59] Un alt capriciu și nebunie capitalistă e și kick-boxul. Din când în când și o lovitură cu piciorul, la boxul clasic. Ori e box, ori e karate.

[60] Capul lor seamănă cu un craniu; deposedat de carne, capul apare la toate ființele identic, cu osul nasului suflecat în sus, deci și la cele care-au avut nasul drept. De aici denumirea.

Papagal,Vidia Giurgi micuț Rodica-Zena Drept	Oltenesc	Nefertiti	Donose→Maimuță Păcală - Turcesc	Polonez 1 Floare=2=Oligarhie, Oglindă 3 Petrecere 1 2 Craniu=3=câine
Tătar 1 2 = Butuza	Becisnic Degețel	African 1 2 3		

Întâlnirea, așadar

Când au aflat cei din Rimino că străinii au petrecut noaptea în mașină, au fost extrem de înciudați și îngrijorați, s-au speriat mai tare acum, gîndindu-se la răul care li s-ar fi putut întâmpla – când treci pe lângă producerea unui eveniment negativ, milimetric – când circumstanțele, factorii necesari nu s-au combinat pentru izbucnirea lui – era cât pe ce – dar din fericire n-a fost, până la urmă. Tremuri – de-abia după, când conștientizezi pe lângă ce pericol și dramă ai trecut – din toate încheieturile, așadar – dar e bine când totul se termină cu bine, cum zicea cineva.

-În mașină, a exclamat poetul, surprins; ce s-ar fi putut întâmpla, zise filozoful, practic, să vă fi jefuit, sau mai rău – să vă fi aprins cineva, cu mașină cu tot – înainte sau după, mai ales dacă n-ar fi găsit mare lucru – sau, pur și simplu, pentru plăcerea lor, încheie acesta.

-Cum vorbești așa, zise cocota înțepată; au fost și cazuri, zise și țăranul, încuviințând grav din cap; ba bine că nu, întări filozoful, apoi, apăsat, întorcându-se spre cocotă: tu să taci!

-Acum, măi oameni, să vizităm și împrejurimile, le propuse și patronul, dacă vreți să vedem intrarea, dar țin să vă avertizez că nu sunteți pe teritoriul țării, sunt doar niște terenuri care aparțin și nu țării, nici nu le-a revendicat nimeni în mod serios – dintre vecini – nici nu le folosește altă țară.

-Ziceți c-ați trecut printr-un fel de vamă – e doar unul din cele două puncte fictive ca graniță – ca punct de control, mai bine-zis, pe unde, în funcție tot de alt considerent istoric - și încâlcită mai e aceasta! – a trecut cândva hotarul. Adevăratul punct vamal e puțin mai în interior – oricum, la vreo 30 de kilometri de prima demarcare a frontierei - și nu din considerente strict istorice, mai justificate – ci, deoarece aici e și o localitate destul de mare și se poate face și comerț.

2

Intrarea în capitala Tebra U(na).
Povestea minelor. Poveste despre prima dragoste, Agneta

După ce mai parcurseseră câteva zeci de kilometri intrară în capitala regiunii; la fel, trei indicatoare delimitau și denumeau tot alte puncte de unde începea orașul. Cine știe după ce se ghidaseră unii sau alții –sau ce instincte și ambiții mocnite ieșiseră sau nu la suprafață – cert este că pe o tăbliță scria Tebra U, alta fusese înlocuită – deoarece scria Tebra Una, numele având aceeași terminație cu orașul vecin Pribauna - și deși fuseseră fondate cam în același timp, cu secole în urmă – orașul cel mai din Est, mai mic fiind – fusese – situat între munți și o altă culme, într-o vale destul de îngustă – nu se putuse dezvolta ca primul, rămânând și mai conservator – acum nici măcar vechiul nume, Kelsiba nu-i mai fusese acceptat, deoarece provenea de la denumirea sa în limba unei etnii de aici: Felsö bánya(mina de sus); ce folos că etniile respective fondaseră, cândva, orașele – acum, rămăseseră pe loc doar în orășel –în capitală s-au cam rărit, venind cei din etnia majoritară – rominii.

E drept că și la una din table – avuseseră loc încăierări – când se fixase, cu pumni împărțiți și oameni tăvăliți pe jos – acum totul se molcomise, dar nu se știe până când. Mai mult, îi mai încânta o idee: numele cuprindea terminația una, adică orașul lor e unic – nu-i altul ca el, sub toate calitățile – așa că-l acceptaseră, oarecum, în detrimentul părerii anterioare. Plus, până la urmă, denumirile internaționalizate: Râul femeilor și Orașul Nou.

Intrară, așadar, dinspre Vest. Uriașul oraș era foarte simplu dispus – pe lângă unele monumente ale trecutului – care erau mai în Centru, sau, ici-colo și printre construcțiile noi, adevărate oaze ale trecutului – surprindea noul, simplitatea forțată a marilor bulevarde, „tăiate" drept, uneori pornind de la o piață, dispuse în toate direcțiile, un kilometru-doi – doar Cartierul de Sud era mai compact, adică un bulevard care-l mărginea, cu copaci ornamentali la mijloc – un fel de refugiu – un bulevard în mijlocul său; apoi, toate destul de largi, de lungi, de grandioase – în rest, străzi mai mici, paralele între și pe lângă bulevardul din Sud; la Nord, începea lanțul de munți, care însoțea orașul, până la ieșirea dinspre Est – apoi mergeau mai departe, spre celălalt oraș, până departe în Răsărit, apoi, - un avantaj – pentru cine iubește peisajele muntoase, cu tot ce-nseamnă valorificarea acestui aspect: plimbare prin aerul curat din pădure, la orice oră din zi, sau anotimp, orașul privit de sus – priveliști splendide la picioarele tale și-n depărtări, un foc fierbinte și un ceai pe măsură la gura șemineului vreunei pensiuni sau cabane din munți, în timpul liber.

Mult după ce treceai de zona industrială, unde mai rămăseseră zone libere – s-ar fi putut face un oraș interior – deși monoton, aspectul acestor spații cvasipărăsite, mai ales că nici viața industrială nu pulsa aici la parametrii de cândva – dar, mă rog, asta era – numeroase blocuri semețe anunțau intrarea în oraș - începea, așadar, zona locuită. Rămase și ele de la civilizația socialistă, în stânga și-n dreapta axului principal al orașului, Bulevardul bucuriei, care se-ntindea pe o lungime de cinci kilometri – până în inima cetății – partea ei nouă – aici iar erau două centre – cel nou și cel vechi, desigur.

Așadar, blocuri-turn, cu distanță între ele – unde erau blocuri mai mici, lungi. Se pare că generațiile trecute nu avuseseră decât grija practicului, izvorâtă din prea multă fixitate a ideilor ce le aveau atunci, pentru ei și pentru viitor, aceste realizări. Spun asta, deoarece în stânga, spre râu, un microcartier, numit Aleea Rotundă, având un părculeț rotund, cu alei cu pietriș și bănci, plin de lumină – strălucire care emana și de la blocurile-turn – care erau în culori deschise, deși parcă păreau reci, nefiind atâtea nuanțe și dichisuri atunci – dispuse în formă de cerc, desigur – înalte, armonioase în acea constituire geometrică. Asta da încredere în viitor. Au stat, toți, să ia puțină energie, în acel parc, știau că-i așteaptă un lung drum spre Est, de acum încolo. După aceea au luat-o spre dreapta, până unde începea Bulevardul Bucuriei.

Aici, iarăși un simbol al vremurilor trecute: blocul „Semiluna" – adevărata poartă de intrare în oraș, în care locuiau 120 de familii. La parterul său – ceea ce denota tumultul oricărui oraș - un restaurant imens; rămăsese ca prin minune, dincolo de modificările specifice capitalismului: închideri, restructurări de profile ale magazinelor, de unități de orice fel – suferință.

Locul vuia – oameni-și trăiau momentul – dar clasic, oarecum, ca atunci când nu exista acea concepție ca acum, de-a-și trăi fiecare viața – dar forțat, adică cu băuturi contrafăcute, în primul rând, apoi peste măsură de mult. În acel loc nu existau încă Jack Daniels, bere ultrafină, țigări Kent 8, sau „ușoare" – care numai gust de tutun nu aveau. La fel și comportamentul oamenilor, era altul.

*

Intrară înăuntru; deși băutura specifică era berea, nu exista acea împodobire excesivă, cum era să fie în localurile de mai târziu, de nu te simțeai om – tocmai bune de a cere cât mai mult pentru cazare și consum – fără a oferi mare lucru – străină de esența umană, acea găzduire (la fel, nu exista nici varianta „rustic" – de la decor la meniu, dar de care nu te puteai apropia din cauza prețului).

Curate erau și toaletele; la o masă, un grup de oameni pe care poetul îi cunoștea: Gigi fierarul, Mâciocul, Neluțu, Jóska artificierul și alții. Neluțu era în mare vervă: cânta, imitând sunetul taragotului, cu mâinile în prelungirea gurii - și una în continuarea celeilalte – mișcând degetele ca și cum ar dirija aerul să iasă sau nu din niște găuri care conferă notele muzicale – dar imitând cu talent acel instrument, căci sunetul ieșea la fel din gâtul său, direct, ca șuvoi artistic și nu fals, nici de om mediu talentat cum se consideră toți care se leagă să cânte, ci extrem de performant – un talent pierdut, cum ar veni.

Când se oprea, după ce-și trăgea răsuflarea, mai mânca – avea la îndemână atât felul întâi – o supă gălbuie, frumoasă, cât și felul doi, friptură cu pireu de cartofi și, desigur – bere.

După asta se oprea și-l tot punea la punct pe „Mâciocul", care, puțin agresiv, se tot lega de unul slab, cu cămașă cu mânecă scurtă, un anonim, de fapt. Dar cum arăta Mâciocul?

Înalt, blond, figură de actor – puțin gras – trecuse de 40 de ani. Deoarece fusese năbădăios în tinerețe, chiar și mai siluet – acum se îngrășase puțin și purta și ochelari – tot șef fusese și atunci, undeva pe la un depozit, fiindcă-i plăcea viața tihnită, plus femeile;acum se mai așezase, cu vârsta – dar o plăcere a vieții nu strica și acum îndeplinită, dacă se ivea.

Așadar, puțin gâlcevitor, tot era oprit de Neluțu, de parcă acesta din urmă ar fi fost cineva, caz în care ar fi putut avea un cuvânt de spus. Mai mult, Costi, un tip ironic, siluet, tot în cămașă cu mânecă scurtă, nas roșu – de bețiv – deși tânăr, peste ani această particularitate avea să i se accentueze – îl tot tracasa, deoarece în acel an urmau să aibă loc alegerile prezidențiale, întrebându-l: cu cine votezi, iar Neluțu răspundea: cu nime, pronunțat nyme, ca-n partea locului, ca și cum acel nimeni ar fi fost o persoană, sau, ca și cum, începând să-și exprime gândul, ca

materializare a imaginii din cap, dintr-odată „nimeni” – un loc gol, era, fiind rostit, plasat în față, reprezentând ceva.

Apoi Gigi fierarul începu: încă un rând de bere, să ne simțim bine toată lumea. Nu plecați, cinstiți oaspeți, zise el, deoarece pe poet îl cunoștea personal – azi să ne simțim bine, apoi fie ce va fi.

După ce au luat și noii-veniți loc la masă, începu o nouă tracasare: Costi îl tot înghiontea pe Neluțu: pe cine-i trecută casa? iar acesta din urmă, aproape halucina de fericire, răspunzând sacadat: pe Neluțu, căci, precis, la țară, având avere, neamurile sale – văzându-l mai mărginit mintal, plus dezmoștenit de soartă, în primul rând - și nu trebuie să fii handicapat fizic sau mintal, căci și-n deplinătatea facultăților fizice și psihice te poate jecmăni cineva – vorba ceea – dacă e să nu ai noroc, nu ai – sau dacă, văzându-te singur, fără apărare, te miros, ca fiind mai slab; e destul atât – l-ar fi prostit, zicând că e a lui, trecută pe el, adică, cu acte, partea ce i se cuvine – bietul credea – s-au mai văzut cazuri de oameni care, ajunși la strânsoare, chiar foarte inteligenți, așadar, neavând ce face, au trebuit să se conformeze, să cedeze – fiind amăgiți la nesfârșit.

*

- Să nu vă fie frică de nimic, eu am expediat trei femei, zise Mâciocul, gurile rele vorbesc că eu n-am fost bun, dar adevărul e altul, femeia e năbădăioasă, coastă de drac – dacă vrea, desigur. Nu zic că nu sunt și supuse, docile, poate ca mielul – dar câte? Acum stau cu una de probă – dacă nu va corespunde, îi dau papucii.
- Cum faci, zice filozoful, nu le bați?
- Criminal și nici escroc n-am ajuns încă, zise Mâciocul, cum au fost atâtea cazuri; o bătaie tot ar merita, pramatiile – dar nu sunt nici judecător, nici pedepsitor – le fac papucii, doar; mai târziu își dau seama ce-au pierdut.
- Dacă-și dau, dacă există acea răsturnare de conștiință, zise filozoful – dar mă tem că nu – ca la patroni – să-și dea seama de propriile greșeli din trecut, să aibă remușcări și să-și schimbe conduita.

*

- Eu, zise Gigi, la fel, trăiesc când cu una când cu alta – dar nu pentru că n-ar corespunde – ci-mi trăiesc viața – am energie, la 28 de ani – deși puțin chelesc, puțin m-am îngrășat; de pildă, cu una, într-o noapte am făcut de 8 ori sex.
- Asta da performanță, zise poetul, dar să ne distrăm aici – nu sexual, ci gastronomic, asta poți face în civilizație, la vedere, în intimitate e altfel, alte lucruri, alte gesturi.
- Bine zici, zise Costi – să curgă, atunci, râurile de bere!

*

Chiar înainte de orele amiezii, când încă exista, datorită orei matinale, o bună parte de zi în față, o energie și o certitudine izvorâte din asta –care te făcea să fii sigur de sine, adică să mai poți zăbovi câteva ore aici – nici nu-ți venea să te clintești din loc, simțindu-te bine, în primul rând, buna-dispoziție amplificându-se cu timpul.

Și cum să nu fie așa, când la zarva veselă de până atunci, determinată de acele plăcute îndeletniciri, își făcu apariția o trupă de cântăreți ambulanți. O ghicitoare, mai mult un fel de cântăreață vocală, simplă, fără dinți în gură, de etnie romă și guralivă. Practic cerșea, când cânta, adică să primească ceva în urma programului prestat, presărat cu glume, zicători, remarci politice

la adresa conducerii locale și naționale. O țigancă mai grasă și sulemenită, cu scoicile, ghiocurile și evantaiurile de rigoare o însoțea. Să nu uit și de scripcarul bătrân, gârbov, slab, desigur, care cânta la vioară de-o veșnicie, parcă.

- Ce faceți, mânca-v-aș, zise Vandana – așa o chema pe cântăreață – să vă ghicesc ceva de viitor, desigur, zise?
- Adică să ne spui ce o să devenim, zise poetul – că doar nu de trecut – deși asta e o artă – să ne vezi așa, pentru prima oară - și să știi ce-am fost.
- Poate primar, ca ăștia doi, cel care a fost și cel care este, zise ea – sau ca președinții: ca și care ați vrea să fiți, ca zâmbărețul, ca țapul, ca marinarul sau ca neamțul?
- Cu președinții ar mai merge, zise filozoful, deși nici de ăștia n-a fost mare brânză, dar nu ca și cei doi primari care au fost arestați – eu nu înțeleg următoarele: dacă face omul o măgărie, și butoiul cu miere e la îndemâna oricui, chiar dacă mulți nu recunosc – trebuie să fii de o corectitudine exemplară – să te obsedeze asta – în jur să nu fie decât cinste, încât să nu păcătuiești, sau să fii atât de ordonat, de într-o dungă, încât să nu ieși dintr-ale tale: ca și ăla: eu vând marfa cu *atâta* – nu iau nici cu un leu mai mult – chiar dacă mi-ar da cineva. Primul, Anghelino, s-a fript cu niște locuințe, târziu, spre sfârșitul a patru mandate – luând din banii pentru renovarea lor; al doilea – Rotariu – din start, din primul mandat, nici nu știi cu ce s-a mânjit, mare e grădina financiară capitalistă – cert e că a călcat și el pe aceleași urme.

Apoi, bun, greșește omul - și destul de grav – dar după câteva luni e liber, apoi iar greșește, iar intră la pârnaie - și iar iese. Ce fel de justiție-i asta? Cândva - la pedepse mai grele, ieșea omul după ani și ani, îmbătrânit, poate o ruină de om și – respectând proporțiile – la fel ca-n „tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”, nu mai cunoaște pe nimeni din cei care au fost când a plecat – de-abia recunoaște locurile.

Mai mult, nu cred că e o chestiune plăcută să tot fii arestat și pus în libertate – ar trebui să tremuri, pur și simplu, când vezi autoritățile la poartă, sau la ușă: unii poate s-au obișnuit – dincolo de faptul că vor să pozeze în eroi.

Dar cel mai grav e faptul că nu mai poți să pui într-o funcție de încredere pe unul mânjit – nu e logic – dar nu mai știu ce să cred despre toate aceste învârteli – mă depășesc, pur și simplu – ori nu e vinovat - și rămâne mascarada, ori e vinovat și la noi orice e posibil. Așa că mai bine cântați-ne de inimă albastră - și să meargă paharele.

Ruinele din câmpie

- Când ați venit dinspre vamă, precis ați văzut niște ruine în câmpie, zise poetul – undeva în dreapta, dincolo de orice localitate, aproape fără noimă amplasate, când or fi fost locuințe populate, chiar.
- Chiar, cum se poate locui într-o zonă izolată – fără surse de iluminat, etc., dar, mai ales, fără oameni pe lângă tine – să simți căldura omenească, zise unul din străini – așa ceva nu se poate concepe.
- Nici eu n-aș face chiar așa, zise țăranul; om la om trage, adăugă el.
- E ușor de vorbit, chiar cu dreptatea și logica în mână, zise filozoful – dar parcă voi, cei de aici, nu ați ști ce nebunii, ce extravaganțe lipsite de sens s-au construit după Revoluție. Las la o parte cinstea, legalitatea cu care au fost făcute – dar e o nebunie să construiești zeci de camere, când poate ești un babalâc bătrân sau bolnav incurabil, case deosebit de înalte – să-ți strivească – chiar ție, proprietarul, personalitatea – sau coloane, turnulețe, zorzoane la fiecare pas – ca să demonstrezi – ce?; inițial răzbate răul, dorința de dominare din asta – apoi, tot la fel pot fi amplasate pe câmpii – fără vecini, fără canalizări – și-așa cum averea nu te scapă de niște boli,

adică nu poți lua de aici să pui dincolo – mai las din avere, să mai lase și natura din kilogramele în plus, sau din ciroză de exemplu – la fel, splendoarea casei, dar lipsa de civilizație, de program ordonat nu-l face pe posesor mai nobil și mai om.

Mai ales pe cei dintr-o anumită etnie, mari amatori de Coca-Cola, cafea și băuturi energizante: nu ți-este de mirare că mor relativ tineri – cu infarcturi, de exemplu – dacă atâta au învățat: afaceri, lene și droguri.

Ei, acuma, tipul nostru s-a-mbogățit și el după Revoluție; las la o parte faptul că sunt două mari secrete pe lumea asta – cum a apărut Universul și cum a apărut viața pe pământ.

Dincolo de speculațiile gen: erau sau nu necesare, puteau să existe sau nu, nu se știe nimic precis – așa și aici.Cum, efectiv, după ´90, cineva s-ar fi trezit cu milioane de dolari: ce-a făcut, a furat bani, pur și simplu, a vândut hale, fabrici – brut – sau a vândut cu țârâita – ca Sorin Ovidiu Vântu - și a tot pus la ciorap, la propriu, după un an de afaceri ilegale dormea – conform propriei declarații – pe o saltea în care ascunsese 1 milion de dolari fără să plătească impozite și alte dări – într-un timp scurt. Nu vom ști adevărul niciodată – plus cum e să ai acea senzație rară, de privilegiat al soartei, plus satisfacția c-ai înșelat pe cineva, să te știi cu bani și tot ce decurge de acolo, ce instincte și capricii se trezesc – noi condamnăm asta – dar poate așa e, averea te face din om neom.

Tipul nostru se trezise și el sus, că i-a pus Divinitatea mâna pe cap – devenind dintr-o dată bogat. Fulminant, ceva în stilul ascensiunii „Șoricelului" – ce-o fi făcut și acela – dar soarta haină nu se uită dacă merită sau nu, persoana privilegiată – așa și la tragedii, nu se uită pe cine lovește, de data asta negativ – încât să-ți permiți ceva dincolo de muritorii de rând: leu, case numai turnulețe – sau numai coloane portocalii și roze de marmură. Casă întinsă pe o suprafață mare, cu un singur nivel – mă rog, așa i-o fi plăcut proprietarului, grădină, fântână arteziană în curte, la omul nostru.

Măcar că era un tip șters – nici nu apăruse moda burtoșilor – sau a altor persoane specifice bogaților, avea, totuși bani; și soție; în altă ordine de idei, chiar dacă ar fi fost diform, bogăția ar fi făcut să aibă o femeie modernă, cu forme deosebit de estetice. Lipsa lui de frumusețe n-ar fi fost o piedică – dimpotrivă, răceala arginților i-ar fi unit.

Acum, perechea aceasta naturală aveau un copil. O fetiță la vreo trei anișori. Dacă copiii sunt scumpi, dintr-un instinct de conservare a speciei îți vine să-l îngrijești cu mult mai mult când e mic - atunci când nu pricepe, nu poate vorbi – să ajungă să înțeleagă ce se petrece în jur și să știe de faptul că l-ai îngrijit – sau crescut, în general. Poate un instinct de perpetuare a speciei, plus altceva ne face să efectuăm asta – chiar o veghe cu sacrificii la căpătâiul unei ființe bolnave, mai ales când e copil – să dăm dovadă de umanism, abnegație, capacitate de suferință.

Dacă reușim – răsplata e asta – eforturile n-au fost zadarnice. Oricum,trebuie să acționăm astfel.

E dureros și când ființa respectivă poate spune ce o doare, dar și când nu – iar, dincolo de asta – e mângâierea că așa a vrut soarta sau că, mai științific, e slabă genetic, o ființă care se-mbolnăvește ușor. Nu poți să știi niciodată – duci o viață perfectă, de funcționar, de muncitor, de om ordonat, în general – cum au fost enorm de mulți de-a lungul istoriei – mănânci și cam ce-ar trebui, nu faci abuz, adică, de ce-i rău și, dintr-o dată, ceva în tine cedează, se-mbolnăvește. Parcă atunci nu-s valabile nici sintagmele: fii cumpătat, mănâncă verdețuri, gândește pozitiv, etc. Plus că te revolți la gândul că la unii, gen Regele Mihai I al Rominiei, nu că aș avea ceva cu el – dar așa, ca fapt divers, organismul a cedat la 96 de ani – nemaifabricând leucocite, iar la altul la 10 ani se-ntâmplă dereglarea asta. Nici asta nu-i dreptate. (Am dat doar un exemplu de inegalitate genetică crasă.)

Ar fi dat toată averea, toată acea casă imensă și ce mai avea, să-și salveze fiica. La fel mai fusese un caz – cu actorul și sportivul Silvester Stallone, când i s-ambolnăvit fetița. De-abia atunci observi cât o iubești, ce puternic ești legat de ființa suferindă și cât ai da – practic, orice – să o

salvezi. Așa și cu eroul nostru. Bine, că în trecut oamenii erau mai reci, mai rigizi, mai îngușți vizual - și să vă explic cum: nu se bea nimic în timpul unui meci sportiv. Nu se purta haină „trei sfert" cu buzunare duble – orizontale și la 45°. Nu se putea relua școala întreruptă, etc. Totul era fix, nu maleabil – asta vreau să zic. Poate nici pe un copil pe care-l ducea cineva în cărucior nu observai dacă are ochii mari, dacă râde, dacă plânge, dacă se miră, etc. Era o lume mult mai rigidă. Și dacă nu se vorbea deschis, ca acum, să-i spui părintelui tău că-l iubești, indiferent dacă era simplu om sau dictator – căci îi vedeai postul fix, încremenit pentru veșnicie, care rezulta din puterea lui, plus relațiile cu el – azi, totul e schimbător, instabil - și-i zici: aș vrea să nu te pierd, căci te iubesc – e o lume mult mai realistă și mai practică, începând de la redarea sentimentelor, până la trăirea lor.

Așa că iubirea exista, chiar dacă nu se manifesta la tot pasul, ca acum.

*

Nu la mult timp după tragedie s-a-ntâmplat că toată această construcție a ars, de-o vedeți cum e azi, își continuă disertația filozoful. Acum nu se știe, a pus focul chiar proprietarul, poate înnebunise, poate își dăduse seama de zădărnicia vieții – cert este că asemenea permutări de conștiință au loc rar – altfel toți patronii ar deveni – din diavoli, oameni. Sau poate din neglijență. Nici pe proprietar nu l-a mai văzut nimeni, doar după câtva timp se zvonea că noaptea – de ce noaptea și nu ziua – iarăși nu știa nimeni, un om foarte slab, gârbov, cu ochelari, dă târcoale zonei. Acum, de câte ori în trecut, acolo unde a avut loc o tragedie, de orice natură, s-a vehiculat că s-a văzut o persoană care arată așa și așa, sau altele care au luat calea codrilor ca să răzbune unele fărădelegi, - sau o fantomă – de pildă, dar ca justificare și ca încheiere la ce s-a-ntâmplat mai înainte, încât nici nu știi ce să crezi. Omul, imaginația sa, au existat dintotdeauna.

- Nu înainte de a pleca mai departe vă voi spune și eu un episod din tinerețea mea, terminat nicicum, adică în solz de pește sau coadă de rândunică, după care vom merge mai departe, zise poetul. De-a lungul țării vom vedea încă multe netrebnicii de-ale patronilor, dar nu înainte de a face o masă de bun-venit, pe care v-o oferim noi, gazdele.

Poveste despre prima dragoste, Agneta

- Acum, zise poetul, vă voi mărturisi că am fost și eu îndrăgostit; n-a fost vorba de-o iubire totală – deci nu foarte mare – dar a fost prima care mi-a iscat adevărate vâlvătăi în suflet. E drept că, oricum, omul se mai uită și-n lături – ar mai merge și cu alta, chiar căsătorit fiind – darmite așa.

Unele persoane de sex slab îmi treziseră și cu un an-doi mai înainte interesul: blonde, brune, vreo trei șatene – dar eram eu prea tânăr, 15-16 ani, încă nu eram format sub nici un fel.

Acum, e drept, izbucnisem dintr-o dată, sub toate aspectele, atât doar că eram timid și stângaci. Nu știu – mă gândesc azi – cum am putut să fiu atât de incoerent, cu tot elanul vârstei, căci nu știam azi ce voi face mâine; multe lucruri începute le lăsam baltă, nu mă mai preocupau – plus nepriceperea într-ale sexului. Mă gândesc cu groază ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi ajuns până acolo – dar, spre fericirea mea, pe de-o parte, n-a fost să fie, pe de alta, spre nenorocirea mea – am cunoscut sexul, astfel, mult mai târziu, irosind numeroase ocazii.

Dar cum arăta tipa? Înaltă, șatenă, ochi verzi, pistruiată – avea și un corp frumos – dar părea o pisică mare, prefăcută. Zâmbetele, vorbele le folosea – ca și multe alte persoane – să-și ascundă intențiile; în rest, doar dulci amăgiri.

Și dacă de atunci se vădea a avea o personalitate – prin numărul mare de pantaloni de catifea – sigur că, mai târziu această personalitate s-ar fi dezvoltat – trebuia tu să ai – deși simplu ca bărbat – ceva care s-o atragă și să o domine, totodată. Spun „simplu”, deoarece umbla cu niște țărani – așa arătau tipii – plus că bărbat i-a fost – primul – un miner: nas drept, solid – nu gras, romin sadea. Al doilea i-a fost un procuror – coleg de liceu – slăbuț, cu bărbiță, era copil naiv pe vremuri. Și a mai avut unul, apoi, după ce a divorțat de al doilea. În orice caz, trebuie să-și fi consolidat o personalitate pregnantă, în deplinătatea facultăților de femeie, plus că a ajuns și ea avocat, până la urmă, încât mă gândesc cu groază cum m-aș fi descurcat la o nuntă, de asemeni, cu una ca ea, eu profanul, care nu știam să dansez, de aceea fugeam de acel gen de petreceri ca dracul de tămâie.Mult timp, de fapt, aproape întreaga existență mă visam la nunți, noaptea, undeva lângă un cămin cultural, în curte, și cum mă apropiam de ușă – în curte nefiind nimeni – să mă uit să văd sala luminată, cu mese și bănci lungi, la care stăteau și chefuiau oameni fericiți.

Poate ca o contrapondere la nunțile la care n-am participat niciodată, sau ca regret față de cele care vor veni – vor avea loc, mai bine-zis în viitor. Cu timpul m-am obișnuit cu asta – lipsa mea de la nunți și simțeam doar o împăcare cu situația, după ce în primii ani simțeam o durere însoțită de un regret că nu pot participa.

Așadar cu sexul aș fi scos-o la capăt – după o oarecare experiență, dar cu chefurile nu știu cum ar fi fost - și nici cum se descurcă în atari situații alți năpăstuiți ca mine, căsătoriți fiind.

Oricum, n-a fost să fie nimic serios. Dincolo de o stare de beatitudine în primele două-trei luni, o cunoscusem prin februarie, și care mă făcea – poetic – să fiu cu capul în nori, declanșându-mi în mod colosal inspirația poetică – nu m-am ales cu mare lucru. Mă gândeam la ea, priveam spre casa ei – cale de trei sate, peste niște culmi, care tot urcau, culmea era că - și aici folosesc un joc de cuvinte – se vedea o casă neterminată, chiar acolo, departe, de unde dealul și șoseaua coborau spre orașul C. – adică pe celălalt versant – așadar, mai în jos de acea casă masivă, cu etaj, în roșu, pe care o numisem „cetatea”, pe o stradă care pornea de la șoseaua principală, dincolo de râul Danestio, printre copaci, era casa ei. Nu se vedea de la noi din sat, dar plin de dragoste priveam într-acolo. Făcusem o vizită cu bicicleta cu un prieten din vremea aceea și astfel aflasem locația casei ei. Era atunci primăvara – ea era acasă – era într-o duminică, se relaxa pe iarbă, în spatele casei cu un „văr”. Nestatornicie feminină.

Terminând liceul – ea fiind cu un an mai mică, eu plecând – s-a terminat această primă dragoste strict sentimentală, teoretică, numiți-o cum vreți – până am revăzut-o după armată, căsătorită cu minerul menționat mai sus.

N-a fost nici bine, nici rău – cu o experiență și niște poezii tot m-am ales.

3

Masa de sosire. Discuțiile inerente.
O vizită într-un atelier capitalist.
Aspectul. Dialogurile. Considerațiuni

Ajunseră la un motel, în vederea unei mese: Cerbul de aur. Undeva la marginea unui drum, cu aspect rustic, dincolo de care câmpii și păduri se pierdeau în zare. Ici-colo câte un copac rupt, câte un bolovan ieșind pe jumătate din pământ, întregeau peisajul.

- Înainte de a începe vizita propriu-zisă, trecerea peste teritoriul țării, vă vom oferi o masă de sosire – o mică festivitate, zise funcționarul primăriei – nu înainte de a vă înregistra la organele locale, apoi ne vom putea desfășura în voie, încheie el.
- Dacă intrarea la vamă a fost cum a fost – la cele două puncte, mai bine-zis – plus o mică distracție la restaurantul „Semiluna" – să vă astâmpărați setea și foamea dobândite de-a lungul drumului – de acum începe greul, zise poetul. Să putem duce fiecare cât am pofti și-am consuma la fiecare masă – acum mai puțin, frugal – apoi pe la unele locuri și persoane binevoitoare, plus masa de despărțire – când vom fi ajuns aproape de graniță și ne vom lua rămas-bun; poate vom hotărî să vă însoțim, poate nu, în orice caz vă vom ura drum bun și succes în Kraïuno, completă poetul.
- Ne face plăcere că treceți prin țara noastră – veți avea ce povesti cândva, acasă – iar, apoi, eu zic că asta va genera schimburi economice între țara dvs. și noi, zise funcționarul.
- Ne face plăcere întâlnirea cu dvs. și pe cât ne încântă ocazia de a vă vedea țara, unde s-au restabilit cât de cât lucrurile după Revoluție, pe atât ne doare să știm ce tragedie s-a-ntâmplat în țara vecină; suferă oameni, dea Domnul să nu se mai repete asemenea mârșăvii, zise reprezentantul delegației străine.
- Acum n-aș vrea să vă jignesc, zise poetul, dar tot de o țară din Apus a fost produs dezastrul; mă rog, există țări și țări și la dvs., acolo în Vest. Acum, dacă facem o retrospectivă și un bilanț, privind țările cu care am avut de-a face noi, cei din Est - de-a lungul istoriei, mai ales noi, următoarele ne-au ajutat: romanii, austriecii, ungurii și mai ales, rușii – zise în continuare poetul. Din vest ne-au ajutat puțin, când cu modernizarea de la 1900 – dar ne-au și luat – vezi cazul Maramureșului istoric – cică au fost 40% ruteni acolo – să fi fost și 60% - halal patriotism la cei de la Bukarest, la sugestia Franciei. Apoi grecii, americanii mai nou și, mai ales, turcii, cât ne-au lovit. Se vede acum, ce-nseamnă să te mulgă cineva, cât se construiește, etc. – să nu mai vorbesc de morală, încheie poetul.
- Dacă tot ai vorbit de turci – să știi că-mi vine să bombardez, să rad de pe suprafața pământului acea țară de împuțiți, zise filozoful; gândindu-mă la cât balcanism au implementat în noi – de aceea suntem leneși, perfizi, adică nu spunem lucrurilor pe nume, ne ocupăm numai de escrocherii și profituri imediate – astea-s dumnezeii noștri.
- Ai dreptate, zise poetul, dar e vorba de Turcia de altădată, dacă ne-am putea întoarce în trecut, să o distrugem așa cum a fost, cu puterea ei de câcați de care tremura o lume întreagă.
- Da, desigur, reinterveni filozoful, atunci ar trebui și pe porcii aceia de sultani care

se-mbuibau și aveau zeci de femei să-i scoatem din groapă și să le strivim scheletul, ca pedeapsă și să vedem unde-s urmele plăcerilor, sărutărilor de altădată, dacă se mai văd, pe acele oase goale – vorba lui D.R. Popescu în romanul „F" – când a fost găsit un schelet șezând pe o piatră, într-o pădure unde se petrecea acțiunea. Chiar se-ntreabă cineva – poate un personaj din roman, poate autorul – unde sunt – pe acest schelet – urmele femeilor îmbrățișate, încheie filozoful ce avea de spus.

Acum, oricum, trebuie să fim iertători față de cei azi, din Turcia – încheie filozoful – ei nu sunt vinovați de păcatele înaintașilor, apoi, nici înaintașii noștri n-au gândit logic – puteau oricând face o coaliție să zdrobească acea putere a răului ivită la sud – dar așa am fost noi – indiferenți și lenți, plus că am admis compromisul – iar Vestul nici atât n-a fost interesat de noi, cu toate că, uneori am avut și noroc: la războiul Crimeii, în deceniul șase al secolului XIX, Vestul a ajutat pe turci și nu pe russi, să nu ajungă Russia o putere, iar nouă ne-a permis unirea principatelor – să fim tampon între ei și russi: norocul prostului, oarecum.

Iertăm, desigur, dar pe cine merită – reveni filozoful cu discuția, altfel răul nu va fi stârpit niciodată, dacă ne luăm după sentimentalisme, așa că asta e.

Bun, acum dacă strămoșii n-au știut să-și trăiască momentul – deși, de bine, de rău, au trecut prin istorie – noi să profităm de această scurtă clipă numită ziua de azi, când ținem petrecerea, plus de puțin mai lunga clipă – numită viață - și să mâncăm din plin – dar nu exagerat - și să ne bucurăm, așadar.

*

Era călduț afară, fiind sfârșitul lui Aprilie, o câmpie uscată, în sensul că nu căzuse un picur de apă de câteva zile –deși totul începuse a înverzi. Verdele – ca orice lucru tânăr, la început – impresiona, parcă prin acea puritate a nuanței sale, căci era un verde-deschis, era frumos așadar, ciudat, te ducea cu gândul doar la sărbători – nu numai în sensul de chef – ci, la o curățenie trupească și sufletească, la o strălucire a comportamentului, a vieții, în general, la tot ce-i frumos, pozitiv, plăcut, curat în viață – de parcă răul n-ar exista. Porneai pe un drum plin de optimism, de parcă toate ar urma să se-ntâmple cum dorești – sau de parcă și tot bagajul de fapte întâmplate până atunci, cu care plecai la drum – ar fi fost tot așa: doar bune. Acesta era specificul acestei luni – nu că n-ar fi avut farmec, de exemplu și august – a doua lună a florilor, cum ar trebui să fie denumită – sau altele – dar asta simțeai în april.[61]

Ciocniră câte un pahar – de pe terasă se vedeau undeva în stânga, pornind de la șosea doar câmpii nesfârșite. Cu întrerupere, pe lângă ele și mult în fund, apoi, păduri. Poetul privi, ca pentru sine și se înfioră, văzând nemărginirea Naturii, practic – oricare ar fi fost ea, dar mai ales acum, când se trezea totul la viață: Doamne, când le voi putea ști pe toate, când le voi putea vedea pe toate – desigur că niciodată – important e să profit cât pot și din ce pot – conchise el în gând.

- După ce ne vom fi terminat rezervele de distracție – sau de dispus pentru distracție, mai bine-zis, concluzionă filozoful asupra rostului acestei distracții, ne vom pune pe vizite și, desigur, pe călătorit – dar asta începând de mâine, când vom merge la Primărie și apoi vom vizita primul obiectiv, un atelier capitalist.

[61] Interesant cum acel verde crud al ierbii, care se mai și unduiește în vânt, dacă a apucat să crească cât de cât, un zid năpădit de mușchi, pietre ici-colo, care răsar pe un teren – de jumătate îngropate, la fel, câteva trunchiuri retezate – care, vorba lui Gogol din „Suflete moarte" – n-au nimic deosebit și, totuși atrag; precis această natură atât de pură implică o continuare a ceva - chiar pe fondul acestui peisaj s-ar putea utiliza tot pozitivul civilizației: o mâncare bună, o carte atractivă, un somn bun, un antrenament pe cinste, etc. – formează o strânsă interdependență – de aceea ne atrage, inițial, și natura.

4

Primăria.
O vizită la o unitate capitalistă. Reflecții

- Acum, la Primărie există două variante cu același rezultat, zise poetul: ori nu ești băgat în seamă și aștepți neobișnuit de mult, ori se face totul foarte repede – toți sunt numai zâmbete - și, deși amabili, nu ești cu mult mai prețuit ca-n primul caz. Dar, ținând cont că mai e și domnul funcționar de acolo cu noi, sperăm, măcar, să nu așteptăm prea mult; două ambiții are omul: să nu întârzie undeva – atunci intră în disperare, parcă a pierdut ceva iremediabil și să nu-l mintă cineva: la fel, e o batjocură de parcă ar trage un sadic de tine – ca și cum n-ai avea personalitate.

Așa a și fost – ca-n a doua posibilă variantă: n-a durat mult înregistrarea – dar nici mari înfăptuiri nu s-au așteptat să obțină de pe urma zâmbetelor și promisiunilor.

- Acum, zise filozoful, cu ajutorul Domnului să mergem spre cartierele de Sud, între cartierul Șaizeci și Vancea e un atelier de prelucrare a lemnului, o îngrămădire de hardughii, mai bine-zis, specifice capitalismului. Veți vedea pe viu sau în germene realitatea și înfăptuirile unei lumi care trăiește cu setea de câștig în minte - și doar pentru asta - și ar face orice să fie cât mai gras.

*

O curte lungă, dar și destul de lată - și cu pietre pe jos, fusese pietruită cândva, dar denivelat; acum și noroi era acolo, bălțoace de apă, iar de la jumătate încolo, hala de prelucrare. Pereți vechi, pe alocuri peticiți, acoperișul la fel, chiar cu bucăți de tablă – uneori se mai mișcau și scârțâiau în bătaia vântului. Și pereții – unii din bolțari bruți, netencuiți – puțin lipsea să nu fie puși unul peste celălalt fără mortar și fără priză – adică nu țesut, unul până la jumătatea celui de sub el – cum văzusem undeva - și aceste construiri denotau că fuseseră făcute de mai multe generații – greșeala enormă a socialismului a fost, deși a avut o scuză – s-a construit enorm, că nu i-a strâns de coaie – la propriu – pe cei cu întreținerea – nu să-și facă acasă făcutele – iar aici să vină și să doarmă. Acum poate mulți regretă socialismul – să-i mulgă acum pe patroni, să te spetești pentru niște bani – sumă fixă, oricât ai lucra – dar asta e.

Chiar în stânga, la intrare, un fel de atelier, o clădire nu prea mare, pătrată, care avea, la rândul ei, o prelungire, tot în stânga – un garaj, de fapt. Pe garaj, un mic etaj – un apartament de locuit, pur și simplu. Dincolo de el, era un nivel lăsat liber – adică doar parterul ridicat, în continuarea garajului. Jos s-ar fi preconizat magazin, iar sus restaurant, streap-tease. Despre asta voi vorbi puțin mai târziu. Acum intrară prin atelier, mă rog, mașini și scule din anii ´60 – dar care funcționau – nelipsiții muncitori plini de uleiuri, unii și cu țigara în gură, romini și unguri, desigur. Unii se-ngrășaseră puțin, în ciuda programului ordonat – cine știe care-ar fi soluția unei vieți perfecte, dincolo de alimentație și program – poate dacă n-ar fi scris în ADN cuvântul „uzură” implicit și „dereglare” – dar toți erau harnici, conștiincioși – își vedeau de treabă. Bucăți de fier, cârpe, cauciucuri pentru garnituri sau în loc de covoare, cutii cu piulițe, șuruburi și alte accesorii –

tot apogeul unei civilizații mecanice atins cândva, ajunsese aici. Altfel, atmosfera era prietenoasă, chiar dacă era industrială.

În stânga, lângă perete, aproape, o scară de metal, pe care urcai la etaj. Aici, alt decor, căci ușile erau din lemn, verzi, pereții alb spre gri – se-njghebaseră două-trei birouri, atât cât se putea să li se confere un aer intim, de „civilie". Oricum, munca funcționarului – oriunde s-ar afla acea „insulă de mediu" - era alta decât a muncitorului.[62]

Intrară în biroul șefului, adică al patronului. Erau trei: el, ea, plus o fiică tânără, nu cine știe cât de aranjată, doar parfumată. Mai degrabă ei, deși trecuți de patruzeci de ani – se apropiau de cincizeci, puțin grași – dar puțin - și plini de inele, ea - și lanțuri la gât, el, mai ales – adică acea cantitate de aur pe care o atârnă pe ei cei care se ajung – dincolo de media bunului simț - ceva care le denotă inumanul din ei, împreună cu răceala aferentă. Căci te-ai fi așteptat să aibă o privire, un surâs ușor nostalgice, sau amândouă, ca și cum s-ar fi resemnat în fața sorții că i-a ales tocmai pe ei pentru acest experiment – și de acolo acea conduită de înțelegere și supunere – căci, poate și asta e o batjocorire din partea destinului, ca și cealaltă – să fii sărac, dar de altă nuanță, poate. Dar nu. Poate era și puțină nostalgie, încremenită pe fața lor, preț de o fracțiune de secundă – dar apoi prevala răceala de gheață a păturii lor – inflexibilitatea – să nu-și schimbe părerile, conduita, mă rog, acea poezie învățată pe de rost, cu care merg până în capăt, ca la marii escroci.

Căci, în momentul când încăpură toți, cu greutate în birou – unii mai lăsaseră și ușa deschisă, poetul zise: vreau – această trupă – să se angajeze aici la voi, la atelierul de prelucrat lemne, poate și noi mai târziu; ei, patronii, fără a li se clinti un fir de păr din cap și nici un mușchi de pe obraz – așa de ficși și rigizi erau – au început să spună cât oferă lunar: 250 de dolari. Au spus asta fără să-și însoțească afirmația de nici o justificare, în unele cazuri se mai poate trata totul, măcar zâmbește cel care afirmă asta, încerci să-l aduci la partea umană – aici, nu. Ea, patroana, deși înaltă, nu fusese și nu era nici acum o frumusețe – adică nu puteai citi nimic pe fața ei, ca să știi unde să o încadrezi. Avea un aspect anonim, nici măcar de slugă – ei, dar în suflet! ...

- Asta e, atât putem oferi zise și ea – ca și cum la atât s-ar reduce totul în viață, doar acest câștig.

Delegația s-a făcut că acceptă, zicând: și ce e de făcut, întrebarea universal valabilă după acceptarea plății, la care patronul zise: de la crăpat de trunchiuri de copaci – dar care-s mai interesanți, cu model, adică striațiuni mai ciudate pentru unele piese de mobilier, la prelucrarea propriu-zisă a acestora. Dar pe tine, zise ea, observând pe unul mai slab din trupa străinilor, te văd mai firav – vei putea împinge de bușteni?

- Yes, I do, zise cel vizat – observând că e privit.
- Ce, e străin? zise patroana.
- Nu, așa răspunde el – o lămuri poetul.
- Acum nu că n-am angaja și străini – dar momentan nu putem – explică ea – poate mai târziu. Așa că, dacă vreți, batem palma. Să vă spun și cum e cu programul – în trei schimburi – nu stă nimeni lângă ei – zise pornind un monitor pe care se vedea hala de prelucrare a lemnului pe ecran - știu ce au de făcut – ăștia-s banii, pentru munca depusă - și basta! Ne întâlnim mâine dimineață – facem o vizită în hală – acum n-am timp – iar cel târziu de la amiază, dacă nu chiar de dimineață - și, după un pic de instructaj, intrați în pâine.
- Bine, zise filozoful, acum plecăm.

---

[62] Și orice fel de activitate civilă e altfel decât mediul muncitoresc; când am văzut, cândva, un element din civilie, un pantof cu toc ascuțit de femeie – galben la culoare – adus la reparat într-un atelier, m-a șocat. Reprezenta luxul, civilia, libertatea în acest regim de armată; și așa, orice vorbă rostită aici despre un eveniment din civilie, suna straniu arătând diferența dintre cele două lumi.

*

- Porcii, zise filozoful după ce se-ndepărtară un pic, ce salariu fix și de mizerie: nu tu spor de noapte, prime de sărbători, de parcă acestea n-ar exista. La așa mici retribuții, precis ne consideră niște șobolani, pe noi oamenii de rând, continuă el; la ce bun, atunci, dacă se face atâta tam-tam, adică reclamă cu sărbătorile, dacă nu se respectă nici programul – uneori se lucrează – mai ales de cele nereligioase – plus că nici o primă, de cele mai multe ori; i-aș vedea pe ei cum ar trăi cu acest salariu – dacă ar mai avea acces la binefacerile civilizației: case și mașini imense, excursii în străinătate, etc.
- Păi și-ar vinde și pe mama lor pentru bani, zise poetul – nici morală nu au, vezi că pe acel loc gol – chiar în mediu muncitoresc – ar face streap-tease să câștige cât mai mult – nu e mult până acolo încât ar face și biserică lângă bordel, dacă ar fi vorba de sporirea câștigului prin acest act – sau de îndobitocirea omului de rând – altă garanție a durabilității sistemului actual cu omul obișnuit lipsit de pretenții – care intră în buzunarul lor – așa că etica lor e banul – atât.
- Se vor termina și astea odată, zise țăranul – cu experiența și cumpătarea care-l caracteriza, deși hapsân, pe de altă parte.
- Da, dar până atunci suferim noi și alții – zise poetul – cine știe cât. Oricum, ne este dat să vedem încă multe aberații în drumul nostru prin zonă – așa că, deoarece nu putem noi schimba totul, oricât de revoltați am fi – înainte.

5

O unitate capitalistă în ajun de sărbătoare.
Sex în laboratorul culinar

Unitatea care se profila în zare – orizont din punct de vedere al înșiruirii evenimentelor – altfel putea fi chiar lângă drum, cum și era – era o brutărie. Acum știți și dvs. cum e: ca peste tot în țară, dorința imediată de câștig, afacere încropită cu utilaje de mâna a doua, luate de la vechiul regim – uzate fizic și moral, plus câteva performante, printre ele. Cine știe la ce-o fi folosit înainte și spațiul – ici-colo modificări, spumă netăiată pe la geamuri, nelipsitele rahaturi de geamuri termopane – o măgărie luată din Vest – cică la modă – dar instabile, nedurabile – dar, deh! specia umană are personalitate, capricii; o bâțâială, un moft - și gata modificarea unei obișnuințe, a unei acțiuni de care și așa trebuie să asculte milioane de proști, oameni de rând, căci, care-i diferența între un om cu putere(politică, mai ales) și unul fără: pe cel care n-are putere – fiind un nimeni – nu-l ascultă nimeni, poate vorbi, da ordine, gesticula – într-un cuvânt, poate bate din gură singur ca aparatul de radio sau televizorul. Pe când, pe celălalt – la doleanțele lui – toți sar în sus, nici nu știu cum să-i umble mai degrabă în voie.

Dacă mai punem la toată această grabă de fond, aș numi-o - și faptul că produsele să se facă cât mai repede – chiar sub nasul clientului – era o societate bolnavă, stigmat al secolului ce era, XXI; și, ca să vă dați seama de gradul de nerăbdare, vă voi destăinui un lucru, comportament aberant în societatea asta: unii – nici nu erau făcute aleile - și se și mutaseră în casă nouă – parcă nu mai puteau sta, cum au stat zeci de ani în vechiul loc, - poate chiar în colibă – dar era una din bolile secolului, ale civilizației, ale tipului actual de regim – dar care implica un stres în lanț.

Apoi, dacă mai punem la socoteală numeroasele substanțe chimice dăunătoare – E-uri, în speță - și nu numai – avem un tablou complet a ce era societatea cu „libera inițiativă” – ceva fulminant, ca viteză de execuție, - despre calitate „mai zică și altul”, cum e vorba aceea.

Acum patronii știau una și bună: fiind ajun de sărbători, să plece undeva la o pensiune, în țară sau și-n week-end, de multe ori. Distracție, cheltuială, ce importă. Cu asta scăpau ieftin: nici prime, gratificații la angajați – doar simbolic, căci în fiecare an scăzuseră și acestea, până la o reducere vizibilă, până la urmă. Așadar, un fel de a da bir cu fugiții – altfel ar fi supravegheat ei producția, căci, la unele sărbători erau cererile mărite, în aceste ultime zile – dar, deoarece mergea și așa – un program prelungit, uneori, plus că erau destui „lingăi” care se arătau plini de zel, în această perioadă, socotiseră, patronii, că câștigă, astfel, mai mult. Lumea – angajații, de fapt – nu aveau ce face, mormăielile în barbă, generate de nemulțumiri, nu foloseau la nimic. Până urma să vină o Revoluție – să mătură totul – mai va.

Acum și muncitorii, resemnați, și-au încropit un fel de petrecere, aducând fiecare de acasă bucăți de șuncă, prăjituri – ce nu făceau aici - și băutură, în cantități consistente.

Și – deși fiecare zicea că e greu, toți vroiau să-și arate „potența materială” – din fală, plus că mai aveau și alte „surse” de câștig, poate chiar afaceri, sau sprijinul neamurilor – dar așa-i rominul, îi place să mănânce rahat, mai mult decât trebuie, e plângăcios - și nu recunoaște asta.

Toată chestia era că petrecerea se împărțise în două părți, etape distincte – spre folosul vizitatorilor și veți vedea de ce.

- Acum, dacă dincolo ne-am dus să vizităm atelierul și să căutăm de lucru, aici vom vedea cum se prezintă situația în ajun de sărbătoare; poate e vorba și de ceva distracție, nu numai muncă, zise poetul. Dar mai bateți și voi la ușă, zise el și o trimise pe femeia cucernică – așa se-ncepea, cu bătutul la ușă – în urma unui telefon primit – se știa că vin, că vor fi primiți - știau ei. Altfel s-ar fi apropiat cu sfială, în plin sezon de muncă.
- Bucuroși de oaspeți, întrebă cuvioasa, bătând la ușa laboratorului și așteptând să li se deschidă; mai păstrau, totuși, o urmă de timiditate, se codiră puțin – mă rog, menajamentele de rigoare.

Câinii erau prin curte – alt rezultat al prăbușirii vechiului sistem și al realității capitaliste de acum; unii mai noi, alții mai vechi – după cum fuseseră plecați de la un alt stăpân, un sistem fix, unde aveau mâncare și erau îngrijiți. Unii activi, alții plictisiți, după cum interpretau și ei, cu mintea lor de animal, sosirea intrușilor – care erau deja pe trepte.

- Hai, nu vă mai fandosiți atâta, zise o femeie care le deschise, Lola, la vreo 45 de ani, înaltă, solidă, cu carne tare, deși începea a se deforma deja, care trăia bine, adică mânca, bea sănătos și mai dădea și la alții, în ceea ce privește sexul.

Apoi, după prezentările de rigoare s-a trecut la masă. Erau gagici mai drăguțe, mai puțin, bătrâne, apoi, semi și tinere.

Unul, un angajat cu figură de mecanic, îi tot punea uneia mâna pe fund, avea și ce – înaltă, păr ondulat, ca-n anii ´90 – halat alb, corp de vis, talie sugrumată, buci rotunde, etc. El, ursuz, îmbrăcat cu halat albastru, mustăcios, păros – sub halatul puțin murdar de ulei, - mecanic la cuptoare – anihila orice concepție despre artă, în afară de cea a contopirii extremelor – altfel nu-ți puteai închipui cum e posibilă atracția – referitor la ce avea să urmeze.

Acuma, una dintre angajate, în chef, începea să cânte cât o ținea gura, tot felul de cântece, căci la petrecere merge orice – cine a zis că ești făcut doar pentru un fel de muzică sau de dans, adică genetic – putându-se citi asta și pe figură – a greșit. Mă rog, la romin orice se poate.

Mecanicul tot punea mâna, palma desfăcută, pe bucile blondei. Țăranul ar fi pus și el mâna – dar mecanicul i-o lua înainte, poetul nu înțelegea cum e posibil ca blonda să accepte așa ceva. Până la urmă a ieșit ceva scandal, mai mult o agitație izvorâtă din încingerea spiritelor, pe baza unui pahar în plus, când toți vorbesc mai repede, au mai multe de spus – dar tot pe un fond pozitiv – nu are nimeni cu nimeni nimic.

Singurul inconvenient a fost că artista s-a-mbătat criță – a picat pe jos, aproape moartă, căci era leșinată, fără simțire, - încât trebuia readusă la viață – apoi gașca a fost spartă, adică petrecărețiii prea atinși de flamă evacuați, cei mai puțin afumați rămânând în continuare să petreacă și-așa cum se întâmplă de multe ori, făcând imediat front comun – de parcă cineva le-ar fi cerut asta, iar un dușman ultrareal și rău ar fi fost acolo sau ar fi scăpat de el, putând răsufla ușurați – iar dacă n-ar fi făcut astfel, ar fi fost păgubiți groaznic.

Au trecut dincolo, într-un fel de încăpere tot de producție, dar mai mare – în prima fuseseră puse multe mese, era, parcă o secție de desfacere, cu rafturile pe margine, câte erau – de aceea s-au putut pune mese și scaune – aici ici-colo ustensile, oale imense, aparate de frământat, de amestecat, noi, curate, care sclipeau în lumina becurilor.

Blonda a zis, deoarece poetul se tot ținea după ea – cu acea curtoazie foarte fină, din vârful buzelor, superficială însă – căci, reducând totul la nimic, e păguboasă – doar o manifestare exagerată a politeții – fac și muncă de birou, știu – zise poetul, de aceea te-am privit mai cu reticență până acum; acum te văd în mijlocul muncitorilor – mă piș pe ei, adică pe patroni, continuă ea, să vezi ce urmează.

Aici era liniște. O cameră curată – deși nu exagerat de luminoasă – de la lumina naturală, vreau să spun, dar exista lumina electrică - și iar improvizație: putea fi orice, la nevoie – sală de distracție, dormitor, orice.

- Ce poate fi mai excitant, mai apetisant și mai binevenit decât un spectacol sexual, zise mecanicul, care semăna uluitor de mult cu actorul Jackie Chan, cu mustață, musculos – brațe de fier, deci, să poată struni o femeie - și făcea, cum arăta, parte din acea categorie a actorilor și a persoanelor din filmele și revistele sexi care au un sex tare ca piatra și rezistă mult, sexual. Celălalt coleg, cu figură de funcționar conștiincios, păr lins, tânăr încă, urma să participe și el la act – bairamul sexual ce avea să urmeze.

Delegaților nu le-a venit să creadă: un fund perfect, adică buci rotunde, dar și ascuțite înspre în spate, în același timp, enorme – dar tari și elastice, găurile la fel, ultracurate, un roz spre maro, plăcut ochiului – tot acest sistem de forme, ondulări, proporții – cum blonda stătea aplecată, goală, așa cum o făcuse mama Natură.

Mecanicul, succesiv, o pătrundea – scotea sexul, o sugea efectiv, de crăpătura estetică de un roz deschis. Căci cele două orificii – atât cât pot fi de frumoase, erau mult mai armonioase – parcă împrumutau ceva de la rotunjimea de excepție a corpului.

Alterna asta – penetratul cu suptul – ca să dureze cât mai mult totul – blonda era ocupată, cum stătea în genunchi, cu sexul muncitorului conștiincios, care era la fel, tare – deși nu atât de mare și frumos ca al mecanicului.

La un moment dat, la o smucitură, mecanicul își aruncă sămânța pe o oală, undeva la stânga lui. Chiar în interior.

- Nu-i nimic, zise solida – Lola – care privea și ea scena, ușor distrată – trebuie să știi să trăiești; cu atât va fi mai dulce cozonacul.

6

Magazinele capitaliste în ajun de sărbătoare. O vizită la poliție, la o școală, la muzeu. O vizită la un trust capitalist de construcții

A doua zi dimineața poetul spuse, după ce s-au trezit toți:

- E ajun de Paște – mai precis era sâmbăta – acum mare lucru nu vom putea face – doar să vedem cum se vinde marfa, adică ce cantitate de produse cumpără rominul cu asemenea ocazie. Să vedem un supermarket, o hală – magazin cu produse alimentare, să vedem agitația străzii cu asemenea ocazie; fiecare aleargă, un imbold generat de o frică, neștiută, parcă, că nu vei ajunge undeva, că nu vei mai apuca ceva, te cuprinde. Sigur că totul e dinăuntrul ființei. Dacă n-ai fi acolo, în acel moment, n-ar fi nici stările astea. Sunt un fel de depresii psihice – dar de ce au loc? Așa suntem noi, dezechilibrați, există – pornirile – înăuntru nostru, iar dacă n-ar fi, sau dacă le-am putea bloca, ca orice instinct, când ajung – ieșite din străfundurile minții – la bariera unde rațiunea trebuie să le pună în practică, sau să le anihileze. Dar așa cum se-ntâmplă de multe ori, și cu alte dorințe – e destul o neglijare, o decizie greșită - și iată-ne alergând bezmetici de colo-colo, de parcă ar fi concurs, sau, de parcă cu treabă bună n-am reușit mare lucru.

Pe stradă e aglomerație, mult peste media normală, în piață mulți cumpără ce n-au luat până acum, vin de exemplu – dar și marfă e mai multă ca de obicei. La pâine de casă se stă la rând, desigur, omul urmărește plăcerea burții – împlinită în mediul său intim, altfel, pe stradă toți îs reci – nu știi, privind omul, cine ce sentimente, pasiuni și avere are. Au loc mulțumiri, exprimate printr-un zâmbet brusc, când omul bagă marfa în sacoșă, totul se destinde – nu mai e stresul – am rezolvat-o și pe asta, ar zice, parcă,adresată vânzătorului, surâdea, convins că a făcut alegerea cea mai bună. E drept că și pentru cei ce vând e un prilej de îmbogățire: sunt mulți, care frecventează mai mult sau mai puțin piața – ca vânzători – dar care acum își pot rotunji venitul – adică din pătrat, rombic, etc., să-l facă rotund, vânzând salată, urzici, tot felul de verdețuri de sezon. Peste tot o atmosferă și de sărbătoare oarecum, de parcă n-ar exista bogați și săraci, toată lumea e binevoitoare, mulțumită, umană, nici mirosurile neplăcute, generate de resturile putrede de jos, de gurile de canal – răul în general, nu-l vedem atunci, de parcă n-ar exista. De-am fi tot atât de fanatici și optimiști și-n restul timpului! Măcar acum, la sărbători, să fie această aparență.

Las la o parte, cei care s-au și îmbătat, pentru ei a venit mai devreme momentul, normal că umblă dezechilibrați – nu mai pot face mare lucru la pregătirea sărbătorii ce urmează – fie boschetar sau om la locul lui. Apoi câinii: când docil, dar cu o privire inteligentă și prietenoasă, apoi, câte unul se strecoară printre oameni, apoi se uită la câte un om, dornic de afecțiune, ca orice ființă vie, unii dorind să șterpelească ceva din îmbulzeală – deh! animalul nu poate mai mult, cu mintea sa – dar își duc și ei veacul pe acolo.

Apoi, să nu uit pe cei care fură: rar, sunt și din aceia, țigănuși iuți de mână, poate copii, poate mai înalți, silueți, rapizi – s-au văzut enorm de multe cazuri – care așa de rapid fură și plasează marfa în mâna altuia, încât nici nu mai ai pe cine prinde. Câte un astfel de vânt – al primejdiei – bate din când în când peste oameni; câte un țăran bătrân, neglijent, sau câte o lele, destul de grasă și în vârstă, care venită de dimineață cu coșul plin, de grăbită ce e să vândă și să

târguiască, apoi, și pentru ea ceva – nu ar putea observa răul, mișcându-se și încet. Dar dacă nu te gândești la asta, răul nu există, adică, în primul rând spaima pornită din adâncul ființei la conștientizarea pericolului, care frică te face să te crispezi, să iei aminte – măsuri chiar - și să te revolți, parcă, împotriva acestei nedreptăți, căreia, de multe ori, nu poți să-i faci nimic.

- Mie nu mi s-a-ntâmplat încă, zise poetul – dar au fost cazuri - și nu numai în zile de sărbătoare, când s-a furat de la bătrâne, de la oameni care au vândut animale, chiar de la unul – tot în vârstă – dar siluet – o drujbă. Omul, deși nu era gras, s-a aplecat să-și lege șireturile, punând motofierăstrăul jos. Nu era rapid – fiind anchilozat – un țigănuș la ochit - și pe aici ți-e drumul, după ce i-a suflat-o. I-a ieșit combinația, așadar, zise în continuare poetul; și-a cumpărat alta, ambiția sa era să aibă un asemenea lucru la bătrânețe, dar a plătit două în loc de una; erau, aceste exemple, un răspuns la întrebarea unuia dintre străini: au fost cazuri de furturi?
- Mai bine rămânea desculț, zise filozoful; dar eu, cum i-aș mai pune să sape șanțuri pe acei netrebnici, să le treacă cheful de a face rău, energia în general, continuă el. Poate alt regim, nu cel capitalist.
- Din astea vor fi, cât vor fi oameni sub soare, zise țăranul – dar nu e frumos, încheie el.
- Nu se tem de D-zeu, zise și femeia cuvioasă.
- Acum să nu facem filozofie, zise patronul, să mergem să vizităm și un supermarket – adică un Kaufland – pământ al cumpărăturilor – așa vine tradus, după ce mai aruncăm o ultimă privire pe aici. După aceea la hală – după care, exprimându-ne concluziile – vom sta undeva și ne vom odihni.

La Kaufland

- Acum nu poate să spună cineva că omul nu are personalitate, zise filozoful văzând cum toți se năpustesc, înarmați cu cărucioare pentru cumpărături exagerate; aplecați la 45° - exact ca-n desenele care înfățișează evoluția omului – poziții din ce în ce mai verticale, până la urmă – să poată alerga mai bine.
- Mai rămâne să vedem ce personalitate are când se c...că sau, când e pus în sicriu, cu mâinile pe piept, zise poetul – contrazicându-l, parcă.
- Dacă o luăm așa, zise și fosta cocotă...
- Păi eu zic că ar fi cineva – sau ar vrea să pară, prin acest avânt spre îndestularea burții – reveni la discuție filozoful – de parcă ar fi atunci sfârșitul lumii; nu zic că nu trebuie cumpărat – dar nu excesiv, tot timpul anului. Numai așa se pot arunca preparate din carne și prăjituri, la gunoi, în cantități imense, după sărbători. Am văzut personal.

La primul raion, cel de fructe, zoriți ca niște furnici harnice, oamenii alegeau exemplarele mai mari – la portocale, mai ales – dar și la salată, mere, plus alte fructe și legume. N-ar fi cinstit – cel care vine după – ce mai ia; primul venit să aibă avantajul net, doar din faptul c-a sosit mai înainte ca altul cu o bucată de timp, scurtă, uneori. Așa și-n viață: cine deschide primul o afacere, urcă, urcă, mereu – altul după el poate n-are noroc. Cunosc câteva magazine care erau puțin mai încolo – unul pe colț - dincolo alt grup de magazine, adică peste stradă – era vorba de magazine alimentare sau de unul cu haine de import – puțin mai la margine - și blocul avea partea aceea puțin mai în spate construită – nu pe aliniamentul cu restul fațadei - și de acest magazin nu știa nimeni – deși dincolo de el erau blocuri – lumea ar fi putut intra și-n el. Așa și-n viață: unul a riscat sau a furat primul și e fericit apoi, adunând bogății fabuloase; mai mult, oricât de nevolnic ar fi fizic și mânjit moral, lumea tot de șef îl știe. Nu-i corect așa.

La produsele de panificație unii se-nvîrteau să prindă chifle, pâinici, ștrudele – toate călduțe – fel de fel de capricii – pe care nu le găseai oriunde – sau le găseai reci, până ajungeau acolo – tot pentru îndestularea burții – deși, chiar ecologic fiind, dacă nu cuplezi regimul

alimentar cu celelalte – sport, produse antiîmbătrânire, cum ar fi avocado, anticancer, ca rodia, ceaiul verde – tot degeaba. Până la urmă, pretenția de mâncare naturistă poate fi doar preocuparea unor fandosite de birou, care, deși bătrâne – vor să pară tinere.

Urmau apoi chilipirgiii: de la produse cosmetice la băuturi, atâta tot întorceau pe dos pachetele cu oferte, de parcă ar fi neîncrezători în ceea ce privește calitatea, sau ar fi mai nemulțumiți acum, că totul e mai ieftin, până se decid să cumpere.

La băuturi e mai simplu: sunt și sfioși, care se decid greu să aleagă – dar și hotărâți care merg drept la produsul visat – măcar acum să și-l permită.

În tot acest tumult, șuvoi de oameni, e plăcut să stai să privești – dar dintr-un colț; o fiică, destul de măricică, s-a pierdut de părinți – acum aleargă puțin neliniștită dar și bucuroasă – deoarece actul pierderii nu-i de amploare – să-i găsească. I-a și găsit – dar nici unul nu tresare, refacerea și parcurgerea traseului împreună pare firească, apoi.

O altă pereche împinge căruciorul în care sunt doar două-trei pachete care nu ocupă mult loc – dar, în schimb, băiatul, care, deși are vreo cinci ani, îi place să fie dus tot în cărucior – părinții – oh, ce dulce iluzie a încremenirii timpului! – consimțind la asta.

Apoi umplutul căruciorului – ajunsul la casă - și doza de răbdare cu care trebuie să te înarmezi la cozile interminabile, să pari amabil, poate și din respect față de vânzători, care și ei fac un efort aici – sau pentru că imediat totul se termină cu bine, sau așa – pur și simplu.

Îm timpul acesta, unul începe să urle: un grup de tineri, intrând poate cu gând să nu ia prea multe, sau au uitat, pur și simplu, de cărucior; să nu se-ntoarcă să-și ia unul până la intrare, au văzut unul gol printre rafturi, un țăran roșu la față, puțin gras părăsindu-l pentru o clipă – să vadă ceva mărfuri puțin mai încolo. Când i-a observat lipsa – că pur și simplu i-a fost furat de sub nas – deși era gol – a-nceput să facă un scandal monstru, zicând că asta doar în Rimino se poate întâmpla. E greu de imaginat cum ar fi reacționat dacă i l-ar fi sustras cineva plin și, mai ales după ce ar fi achitat contravaloarea produselor.

Și, în sfârșit, la ieșire, deși nu aveau cine știe ce mărfuri, mulți chemau taxiuri, să ajungă mai repede și mai comod acasă, și să arate că banii nu sunt pentru ei o problemă.

La hala comercială

Nu se știe ce-a fost clădirea asta înainte; lungă, puțin mai largă la mijloc, dispusă oarecum pe axa vest-est, undeva dincolo de centrul orașului spre râu, avea denumirea simplă și cuprinzătoare: hala.

Puteau fi aici expuse și vândute tot felul de mărfuri –de la cele alimentare până la cele de îmbrăcăminte. Se începea cu carnea de la ferme, adusă direct și fragedă, zice omul de rând. O vedea atât de crudă și plăcută la culoare, dar nu știe că până la 110% poate să-i crească greutatea. Injectare cu diferite substanțe – unele nocive, desigur, apoi furt la vedere – mascat sub denumirea de adaos comercial. Cam mare adaosul – toți ar trăi – pe acele filiere – altfel de unde atâtea mașini de lux pentru șefii de direcții, firme, sucursale și alte „noduri” comerciale. Numai la țăran nu-i prea dă nimeni mare lucru, tot robotește – un cap aprins – fără prea mare câștig – neglijând plăcerile vieții, firești, de altfel, până cade grămadă.

S-au arătat și la televizor procedurile cu injectarea produselor – dar tot ce face puterea – sau o anumită pătură care are puterea, e justificat - și legal.

Puțin mai încoace sunt produse finite: salamuri, cârnați – dar din cele scumpe – uscate, doar mușchi. La ele și la cele de băcănie, măsline, brânză și alte bunătăți servea un tip slab, în vârstă, puțin buzat, aprig. Măcar că nu era înalt de statură – impunea respect. Dar nici nu era de prin zonă – în rest, comerciant perfect. Am întâlnit doi care se adresau clienților cu „veniți la mine aici, așa, pârliților, când nu aveți bani, să vă dau pe credit, în rest mergeți la alții”. Unul,

vecin – acum e oale și ulcele – D-zeu să-l ierte, era de prin Sud – iar unul chiar acolo, când lucram în Sud. Ăsta de aici zicea: pârliților, aveți atâtea pretenții, dacă nu vreți, nu luați!...

Urmau raioanele cu mărunțișuri, produse alimentare ambalate, deci, plus altele cu tot felul de mărfuri: detergenți, felicitări, obiecte casnice, flori, ceasuri, telefoane. Și întreg comerțul – această uriașă și febrilă activitate nu s-ar putea ține fără acea armată de eroi, eroine, mai ales – care, cu energia și entuziasmul tinereții, și nu numai, făcând sacrificii de timp și efort – cheltuind, acești doi factori – însă cu nepăsare și fără să se plângă sau să ceară cine știe ce recompense mărite, atunci, duc pe umerii lor greul. Căci fete tinere, mai ales, muncind din răsputeri atâtea ore, făcând nenumărate mișcări, cărora nu le mai țin(em) socoteală și îmbrăcate de sărbătoare – cu costumație adecvată – de Crăciunițe sau iepurași – făceau ca mecanismul să meargă și un aer de voioșie și sărbătoare să caracterizeze toată această vânzoleală neîntreruptă. Altfel ar fi trebuit retribuite, față de cum le dădea capitalismul barbar.

În sfârșit, undeva în dreapta, în fund, raioanele pentru haine și încălțăminte. Aici totul era sobru, întunecat chiar, fără nici un zgomot sau mișcări bruște. Vânzătoarele de aici erau cu pretenții: haine de firmă, pe corp, vopsite, înalte, își căscau gura rar – nici nu trebuia – o haină vândută aici făcea cât zeci de mărunțișuri dincolo, pentru care nu se cerea alergătură. Și clienții erau oameni cu pretenții: funcționari de bancă care se credeau bogați și pe care-i aștepta afară mașina albă, patroni sau țărăncuțe parvenite – fiicele lor, desigur, – care aveau acea eleganță de orășence în ele, blugi albastru-deschis pe corpul perfect, - o răceală și neîncredere în priviri – dacă le-ai fi făcut curte – cum o aruncă țăranii de zeci de ani străinilor; dacă, însă, ar fi venit câte un bărbos, duritatea s-ar topi într-o părere de bine ca un bulgăre de seu. Ca să-și dea și aere – probau câteva ore câte o haină de stradă, câte o rochie de mireasă.

E drept că Moși-Crăciun sau Moși-Gerilă – depinde de regim – se plimbă prin mulțime. Sau iepuri mari – nu știu de unde o fi scos simbolul ăsta omul pentru Paște – e decorul perfect pentru un film de sărbători. Mai ales vesticii sunt specialiști în așa ceva. Tocmai aici se-ntâlnesc doi, dacă nu în concedii sau expediții științifice prin munți – altă variantă, leit-motiv de asemenea filme, - dacă nu s-au întâlnit până aici – sau să vină aici să-și facă cumpărăturile. Relativ tineri, divorțați sau văduvi, încep o nouă viață de acum încolo. Frumos, uman – dar să mai fie și posibil.

Farsori, pungași – prin mulțime, câte un copil rătăcit, sau care se joacă pur și simplu – dar care se liniștesc, apoi. Câte un difuzor anunțând ceva, undeva, câte un huruit de motor, un scrâșnet de frâne – o mică îmbulzeală – unui ins sau unei femei i-a fost furat portmoneul, dar pe cine să prinzi – care e prin preajmă se-nfioară – putea să i se întâmple și lui – dar strânge din pumni neputincios, dar revoltat oarecum – dar liniștit că n-a fost el în cauză și,brusc, valurile provocate de acea tulburare se potolesc.

Dacă ai alergat până la un moment dat – după un program cât de cât ordonat, pe care-l aveai - ți-ai îndeplinit toate punctele, adică cumpărăturile pe care vroiai să le faci și poți acum ieși din acest tumult liniștit – să stai undeva, la un suc, o bere sau cafea, ceea ce-au făcut și eroii noștri.

O mică relaxare

- Propun să mergem cu toții să stăm la o masă departe de acest zbucium, zise filozoful, după ce-i văzu pe toți afară din hale; dar văd că n-ați prea luat mărfuri – solide, vreau să zic – ca suveniruri – în afară de ceva de-ale gurii pe mâine.
- Păi, din astea, haine, pantofi, ceasuri avem și noi, răspunse unul din delegație. La întoarcere – sau la sfârșitul călătoriei vom lua ceva amintiri – obiecte care reprezintă monumente, oameni, portul popular – mă rog, specificul național.

- Nostalgia înseamnă nu numai părerea de rău după ce a trecut și că nu vei mai trăi niciodată acele evenimente, ci și a le vedea înfrumusețate pe toate – sub patina trecutului, apoi, a le repeta doar pe cele bune, completă filozoful.

În centru sunt nenumărate baruri cu nume simandicoase: Barbarossa, cu trimitere la cunoscutul împărat german, poate, Moustache, Lounge. Și personalul care le frecventează e excentric: bărboși subțiri, care beau până dimineața și fumează fiecare câte o scrumieră de țigări cu filtru alb – speciale – pe care le strivesc nervoși de la jumătate încolo, stingându-le.

- La „Lounge" e un meniu extravagant, supă de mușchi, tot felul de pești exotici, stridii – cam pipărat prețul, cam mică cantitatea, mai ales când e și de post, încât mă gândesc la câte un bărbos trecut de prima tinerețe și care se ține în pas cu lumea – utilizând acel meniu – gârbovindu-se și mai tare după acea mâncare subțire, comentă poetul desfășurarea obiectivelor locale.Cât privește propria mea persoană, să nu credeți că nu mi-am permis până acum să dau 10 ron pe un canceu de suc natural - și să stau liniștit la o masă, dar așa e omul: tot amână; acum nu există o ocazie mai bună – suntem cu niște turiști – așa că să-i dăm drumul, să comandăm fiecare ce ne taie capul; e și ajun de sărbătoare, ne vom odihni apoi –iar poimâine vom vedea ce va fi.

Când trăiau părinții, participam la Înviere; fără a forța nota, adică chiar să cred că l-am văzut pe Cristos înviat, atunci noaptea, îmi plăcea totul. Mergeam curat, făceam baie în prealabil, seara și ațipeam un pic.N-aș fi mers – cu toate că eram pregătit, te cuprindea moleșeala – dar bătrânul îmi arunca răutăcios – doar nu vrei să stai așa, să dospești – iar de nimic nu se teme omul mai tare decât de a fi considerat neputincios, adică nu-n rând cu ceilalți: de aici apar suspiciunile, batjocurile – așa că mă sculam și mergeam. Acolo atmosfera de Ev mediu – dar cu oameni veseli și curați – ceremonialul de a deschide porțile să iasă Împăratul măririi – chiar îmi plăceau în aerul călduț, de noapte de primăvară.

Acum – dacă beau seara – de atunci încep, particip cel mult a doua zi, la liturghia de zi – poate nici atât – neamurile tinere mă lasă în elementul meu – considerând că am și eu personalitate. Așa că și noi ne vom întâlni mâine, într-o vreme, vorba țăranului - și ne vom mai așeza la o masă – de Înviere.

La Poliție

A treia zi după Paște s-au întâlnit. Până atunci au avut fiecare program de voie; acum erau decișI să meargă înainte. Să vadă – odihniți fiind, instituțiile statului. Nu pentru că n-ar fi avut ce să vadă acolo – sau că n-ar fi fost primiți – dar vroiau să vadă cât mai multe – de unde și un program încărcat; dacă, în schimb – li s-ar fi arătat multe lucruri noi, interesante, nu s-ar fi supărat dacă ar fi pierdut timp – măcar aveau pentru ce. În fața Poliției municipale era puțină agitație. Adică angajații cum veneau, se tot întâlneau, unii – cei de pe teren nu mai urcau la condică – parterul era înalt – fundația, mai bine-zis, de aici și expresia: a urca. Oricum, poetul le-a spus: înăuntru aceleași culori, mobilă, obiecte din timpul dictaturii. Poate și mai învechite toate. E firesc să se strecoare printre acestea și câte un uscător de mână sau un calculator – nu erau în anii ´80 – de aceea n-au fost atunci. Dar baza a rămas – ce-a fost construit atunci, plus comportamentul uman deteriorat. Acum câțiva ani, zise poetul, m-am îndrăgostit de una tânără, frumoasă, dar fără suflet, pe fondul unei învigorări proprii: sport, alimentație adecvată. Cum se întâmplă în asemenea cazuri, din prea multă insistență, părinții ei m-au denunțat – așa că am fost chemat aici; desigur că au înțeles intențiile mele cinstite – dar trebuia să mă prezint. Așa că pot să vă spun ce-i înăuntru. Dar vom intra. Până una-alta priveau funcționarii care soseau, curați, tineri, unii – se bucurau că se-ntâlnesc – mă rog, își făceau treaba în cercul lor. Apoi una înaltă, brunetă, cu un corp de excepție, chiar îi intrau pantalonii în sex – ar fi fost potrivită pentru altceva – tot agita o pereche de cătușe; împreună cu un echipaj de bărbați se pregăteau să meargă în tură. O alta – cu părul ca spicul grâului – tocmai sosea. Păr împletit într-un fel de coc – în spate – colosal de frumos – dar o frumusețe și ea – atât la față cât și la corp. Se bucura,

desigur, și era mândră, în mediul ei – la cunoștințe – că lucrează în Poliție – era, dincolo de modă – adică a avea o carieră de funcționar cât mai sus-pus - și o satisfacție izvorâtă din prejudecăți: cum apreciază lumea asta.

Dar iată și una puțin grăsuță, puțin veștejită, cu buze vopsite și zâmbetul pe buze, care se grăbește să vină și să nu întârzie. E o funcționară model, își face conștiincios datoria – fără gesturi, acte greșite - și-n viață, ca mulți alții – si totuși, undeva, ca popor greșim față de olandezi, de exemplu. Tot oameni, tot ca noi – dar ceva ne desparte. Bine, dacă aprofundăm, se știe unde greșim, unde-s dezechilibrele.

Pot să spun că, practic, omul e același peste tot: am văzut două fetițe de rom, din familii sărace, nu mai mari de șase ani: prima, blondă, murdară, culegea flori –chiar în Duminica Floriilor – de pe un câmp. Alta – tot într-o curte murdară, cu fân și noroi pe jos, se juca cu o ramură de salcie sau una, care-mi zâmbea atât de nevinovat ca un înger. De ce nu facem ca doar binele să iasă în evidență, de-a lungul întregii vieți? Aceleași gesturi ca la alți copii – dar de aici și până la savantul ultraordonat, e o cale lungă. Ce face societatea să ne facă organizați, calculați – să devină o necesitate ordinea – fără de care n-am putea trăi – ca la popoarele germanice, de exemplu?

Acum propun să mergem și înăuntru – dar să vedem cine e la poartă, când am fost cu câteva reclamații – nu eram servit cum se cuvine la lucrările de tehnoredactare – unul gras, peste 40 de ani, cu figură de șobolan, adică cap ascuțit, mustăți la fel, cu un aer plictisit, m-a abordat: nu ne plictisiți cu mărunțișuri!...

Pe holuri, lozinci gen: funcționarul să fie operativ și funcționarul în slujba cetățeanului, sau Poliția lucrează pentru omul de rând. Acum exista o imposibilitate și contradicție logică: dacă totul nu se aplica, aceste propuneri, oricât de generoase ar fi – rămân aici, între patru pereți, în circuit închis. Dacă le-ai fi explicat ce nu e bine, s-ar fi uitat la tine mirați, neînțelegându-te. Desigur că și ei fac ceva – dar ce li s-a spus - sau ce au fost învățați. Nu doar deservirea cetățenilor cu probleme curente, mici – ci și marile probleme și necazuri ale țării – totul era o mascaradă de mari proporții. Totul mergea înainte așa, imperfect – conform zicalei: ca la noi, la nimeni.

La o școală

- Mare lucru nu vom vedea nici la o școală, zise poetul – dar să-ncercăm totuși.

Aleseseră o școală, undeva în plin oraș, care purta numele ilustrului poet N.S. Clădire nouă – modernă – adică cu patru etaje – dar rămasă de la vechea societate; măcar să poată întrețină generațiile actuale și cele care vin – ce-au făcut înaintașii; măcar atât.

O profesoară înaltă, cu privire obosită - și cu un surâs trist, parcă, îi primi. În rest avea nasul drept, părul șaten, lung, pieptănat pe mijloc, simplu – dar nu era o ființă sexi. Avea și un mers, o alură de femeie slabă, mă rog, ceva-i lipsea ca să aibă un corp armonios, la picioarele lungi, fesele arcuite, totuși; era – în limbaj popular – o șleampătă.

- Acum nu-i cazul să-mi amintesc de dascălii pe care i-am avut, zise poetul, în momentul când, urcând la etaj, era un fel de loc de primire pe casa scărilor – adică aici așteptau după încuviințări, și să li se spună ceva despre istoricul și performanțele școlii, plus să li se arate ce era de văzut; dar, voi menționa doar pe o doamnă frumoasă, profesoară de limba franceză, cu nas drept, ca o zeiță antică. Dar ce ți-e femeia – se ținea cu unul poreclit István, slab, umbla cu haine demodate, smead și ciupit de vărsat pe față, păr lins, dat pe spate. Au fost surprinși în cancelarie, cel puțin sărutându-se.

Ceilalți dascăli, ca doamna A., de limba romînă, o profesoară șatenă, în halat maro, se ghicea un corp proporțional dedesubt, plus că-și făcea cu conștiinciozitate meseria. Sau

profesoara E., de biologie, o escroacă care se lega de elevi – de micile lor potlogării – dădăcindu-i, crezând că-i educă. La unii le port o amintire luminoasă, la cei mai mulți – la alții, nu.

Dar, fiindcă veni vorba, am întâlnit – mai târziu, ce-i drept – profesoare de nici nu puteai să le ajungi cu ceva pe la nas, care mergeau atât de înțepate și rigide, aplecate pe spate, încât parcă aveau un morcov în fund. Astea erau și prea luxoase; cred că turnaseră parfum cu ghiotura pe ele. Făceau naveta într-o comună din apropiere –mergeam și eu dimineața cu autobuzul acela, așa că le vedeam.

Una, mai simplă – nasul drept – semăna cu profesoara sus-menționată – putea să-i fi fost chiar fiică. Alta semăna cu Elvis P. – aceeași șuviță – dar foarte elegantă. Ar fi interesant de văzut - cu toată lipsa lor de estetică – când e vorba de pretenții la sexul opus – cu ce bărbați se însoțesc.

- Oricum, trăiesc în mediul lor, zise filozoful; unele sunt devotate trup și suflet învățământului – dar poate și cele mai simple – care trăiesc cel mai mult – adevărați dascăli de luminat neamul, cum erau în trecut, când a fost nevoie de ei, cum a fost după război, de exemplu. Pentru aceia toată stima – dar nu pentru fandosiții de azi.
- Dar uite că vine doamna, zise poetul – ne va prezenta istoricul școlii și apoi ne va arăta galeria de tablouri de pe holul principal și de deasupra cancelariei, până aici la casa scărilor.

*

- Nu știu de ce e pus I. Creangă alături de N. Iorga, zise poetul – a scris enorm de puțin, nici nu și-a terminat amintirile – dar, mă rog, e luat ca punct de referință – exprimă înțelepciunea de veacuri a poporului, etc....
- Ce-ai vrea, să fie atât de exacți experții încât să-i pună pe mai multe nivele – după cantitatea de scrieri? Au scris, au luminat neamul, atâta tot, ripostă filozoful.
- Știu, zise poetul – dar așa suntem noi, slabi din fire. Avem nevoie de simboluri – uneori le exagerăm – să nu zic că le alegem și greșit. În anii ´70 s-a inițiat o serie de studii literare la adresa lui Eminescu – dar critică doar pozitivă –nu era acolo strecurat nici un cuvânt negativ sau o aluzie cât de mică la ce-a fost – negativ – ca om – intitulată chiar așa: eminesciana. Nu zic că n-a fost bun – dar azi – în cadrul aceluiași popor, unul valoros nu poate să publice deloc. Să nu ne mai umflăm în pene nici cu patriotismul, adică ce-am făcut aici – ce-a rămas de la daci – nici nu știm dacă s-au găsit tăblițele de la Sinaia, care ar arunca o lumină cel puțin asupra limbii dacice – căci unele publicații le menționează, altele nu. Sau despre probitatea unor domni – gen Ștefan cel Mare.

În stânga lor, spre trepte, portretele președinților postrevoluționari. Toți binevoitori – se deducea de pe fața lor asta –deși unii mai reținuți - și sloganul, sub imagini: Garanții democrației și libertății poporului; Rimino, stat democrat.

- Ce democrație, ce garanți, zise filozoful, cel puțin E. Constantinescu e ca o oaie neagră – deși avea figură de țap – între ei – nici ceilalți nu-s mai breji – dar acesta a adus în mod oficial capitalismul aici, cu închideri masive de locuri de muncă, demolări, foamete, șomaj; poporul a suferit crunt sub regimul lui. Veșnica lui hulă!
- Așa e, zise femeia cucernică, mirată parcă de înflăcărarea filozofului, Domnul să ne milostivească pe toți – căci mult suferim.
- Să mergem de aici, zise poetul – căci nu mai avem ce vedea: aceleași laboratoare, clase cu același material ca acum 50 de ani, păsări împăiate, globuri terestre, hărți; câte un calculator ici-colo, altele împachetate încă, poate progresul e în încurcătură, în a depăși unele nivele, plafonări. Nou ar fi dezinteresul elevilor, pantalonii rupți, telefonul la ore, fumatul excesiv, parfumuri și

comoditate din abundență –de mici sunt învățați să nu facă nimic, dar asta e. Și – dincolo de toate – asigurarea că țara e pe drumul cel bun.

La muzeu

- Acum, când spun „muzeu" – ar trebui cineva să se gândească la sute și mii de exponate – din toate epocile, de la statuete care reprezintă animale, care de luptă, până la rachete, mașini de extracție, cărți – toate în număr mare, deci – o imagine cât mai cuprinzătoare a unei societăți. Poate asta e în altă parte: Luvru, Ermitaj sau în alte orașe mari; o civilizație majoră, adică vastă, va avea și un muzeu pe măsură. Acum, noi aici – așa am fost, mai înguști, mai reduși, porniți mai târziu pe drumul civilizației. La asta a mai contribuit și ruperea cauzată de schimbarea de regim politic. Omul e o ființă atât de capricioasă, încât ce acceptă azi, poate – prin niște mecanisme cauzate de gândiri și decizii neînțelese – să nege apoi, să arunce la lada de gunoi a existenței, ca și cum n-ar fi acceptat niciodată lucrul acela - și ca și cum nu l-ar fi avut niciodată. Asemenea schimbări bruște aplică omul și-n dragoste – dar, mă rog, asta-i altă poveste. Apoi, refuzul conștient, poate pe criterii ideologice, iar la urmă Marea Doamnă: Delăsarea – adică Lenea, adică Comoditatea, la funcționarul cu trai tihnit, indiferent la suferințele și nevoile societății. Nu știu care dintre ele e păcat mai mare – cum se clasificau în Evul Mediu - și deci, pentru care cum ar suferi cel care l-a comis, dacă mai e valabilă chestia cu Judecata de Apoi, care, dincolo de Epoca noastră modernă, tot judecată ar trebui să rămână. Sau poate toate trei se-ntâlnesc acum, la schimbarea regimului politic: instincte, crez politic, nepăsare. Cu atât mai rău.

Să mergem, totuși, zise poetul, să vedem ce va fi.

Clădirea lungă, pe lângă râu, din alte vremi, te trimitea cu gândul la cine știe ce comori ce adăpostește; renovată recent – adică în ultimii ani – pe dinafară, era și asta o performanță.

La poartă – un grilaj de fier sub un gang – după ce intrai în stânga, era o cameră mică pentru portar – în zid – apoi clădirea lungă, cu etaj și balcon cât dura peretele, plus curtea interioară, la fel, de-a lungul clădirii – li s-a spus:

- Clădirea – interiorul adică, e în renovare.
- Păi bine, zise poetul, nu a fost în toamnă o Noapte albă a cumpărăturilor și a muzeelor și una acum, înspre primăvară – căci ce-i fiecare lucru decât rezultatul practic al unei idei, plus o descărcare de energie. În asemenea „nopți diurne", le-aș putea denumi, alții le numesc negre, „Vinerea neagră" – dar mă rog, tot un drac – totul freamătă de viață: se vând multe, sunt atrași oamenii de reduceri – la lucruri folositoare - și nu numai – dar și de conversații, socializare – simt nevoia să fie împreună. De aceea zic: descărcare de energii. Dar să vedem, totuși, ce oferă.

După ce au luat bilete, au vizitat puținele camere deschise; o mașină de extracție din minerit, o căruță cu roțile goase, prinse cu benzi de fier – asta da căruță! – pentru transportul minereului pe distanțe scurte – tot în trecut, câteva oale și câteva cărți din timpul dictaturii, în camerele deschise de la etaj plus o colecție de ceasuri – dar lumea ar fi vroit să vadă totul.

Între timp și-a făcut apariția un grup de englezi, poate vreo cincizeci. Li s-a tăiat bilete – nu cine știe ce valoare aveau, dar mă rog, nu li s-a spus nimic despre renovare și li s-a arătat puținul disponibil. Ce mutră au făcut aceia când au aflat adevărul; noi ca noi, mai avem și altceva de văzut în țară – dar ei, care se pregăteau pentru profesia de arheolog și au venit special pentru asta – vă dați seama de dezamăgirea lor.

- Acum să vă spun ce-am pățit eu – zise poetul după ce-au ieșit toți – mai înspre iarnă. Are legătură cu muzeul, era ultima verigă dintr-un lanț birocratic – sau penultima, după demersurile pe care le-am făcut – dar asta a fost.

După toate tam-tamurile, nebuniile, ruperile, bairamurile și reorganizările de început de drum, de după Revoluție – pe romin îl părăsește repede orice entuziasm, orice angajament ar fi

făcut – așa că, cu atâtea remanieri și refaceri de direcții s-au pierdut multe documente – trambalate dintr-un loc în altul; despre unități economice închise și nivel de trai, ce să mai zic.

Cândva, eram și eu, ca orice adolescent, îndrăgostit de frumos. Poate că simțul estetic – ca orice însușire – e mai pregnant atunci. Trebuie, însă, să ai timp: atât pentru a-l aplica propriei persoane, cât și pentru a-l admira, după ce l-ai constatat la alții. Și dacă autoperfecționarea e caracteristică programelor zilnice, de exemplu, adică cum ordonezi totul să iasă bine orice activitate, de pildă, – sau până unde ajungi cu studiul matematicii, să zicem – atât cât omenește-i posibil, la sport e mai palpabilă – estetic vorbind – situația. Căci poți aplica atât pe pielea ta totul – ca valori atinse exprimate în cifre – aici seamănă cu alt domeniu, dar, mai ales, ca armonie a formei: adică mușchii rotunzi, frumoși se văd direct – dacă-i ai sau nu – până unde-ai ajuns cu armonizarea lor – ai pe alții ca model – ți-e de folos asta, plus că – aici fiind vorba de-o activitate propriu-zisă de modelare, raportată la corpul tău, când admiri pe alții e o *acțiune pasivă*, parcă – dacă pot să mă exprim așa – adică te bucuri de armonia, reușita fizicului altcuiva – prilej de încântare dar și de reper, poate.

Așa și eu: văzusem poza culturistului N. Giurgi pe un panou-avizier, denumit mai „domnește" – la intrarea sau la ieșirea din Centrul vechi al orașului, pe strada care ducea la Stadion și parc. Și – deși de atunci am mai văzut zeci de poze cu sportivi mult mai dezvoltați – acea poză, în picioare – al unui zeu blond, parcă turnat în bronz galben, era un punct de referință pentru mine. Începusem și eu antrenamentele – era și asta un prim pas, un motiv – îmi căutam drumul – culturiști erau puțini atunci – mai ales la noi, în orice caz nu atinseseră proporțiile dezvoltării musculare de mai târziu.

Apoi, ce exemplu mai demn de urmat puteai să-ți iei decât un tip – tânăr zeu blond – ce făcuse vâlvă cu sportul respectiv prin zonă, practic el realizând primele performanțe în acel domeniu și aducând primele trofee aici – de campion național – în nordul nostru?

La urmă e esteticul propriu-zis – dacă nu cumva e la început, adică sclipătul în sine care mi-a sărit în ochi, determinându-mi conduita sportivă ulterioară – mă atrăgea poza, sportivul prin armonia sa.

Acum, peste ani, mi-am amintit: să merg în clădirea cu coloane imense, unde azi mai există o mascaradă de sindicat sau mai multe – cine știe ale cui or fi fiind, pe cine-or fi reprezentând – pentru acea poză.

Acolo, o funcționară elegantă – la ce s-o fi gândind oare, în timp ce mă asculta? – zice că să-ncerc la Prefectură. Nici un cuvânt despre ce-a fost acolo, cândva, adică Direcția județeană sportivă.

O doamnă tânără, siluetă, amabilă – deși nu era o frumusețe, la însușirile enumerate mai sus, plus că are și Prefectura secția sportivă, dar numai așa, simbolic – într-o cameră dintr-un fund de hol – altminteri clădirea Prefecturii e imensă – glorie Socialismului! fiind făcută prin ´66 - ´70 – mă-ndrumă la Sala Sporturilor.

Acolo se mutase un club sportiv: și acolo activau culturiști, dar alții, desigur, plus un antrenor. E plăcut să intri într-un birou încălzit, mai ales dacă afară-i frig, aer intim, miros plăcut – deh! oameni suntem – și să speri: poate cineva, la turuiala ta, căci îți deschizi inima plin de speranță, expunându-ți necazurile – își va arăta umanul care zace în el, în străfundurile ființei de milenii și să zică, în sfârșit: fac asta și asta, îți dau aia, te servesc eu – cum ar trebui să facă funcționarii sau patronii – omul, în general, nu o răceală, o față împietrită, o indiferență și o mască convențională, plus scuze tip: știți, noi nu....

De aici mă-ndrumă un tinerel spre adevăratul Centru sportiv, la „tabere" – niște internate pentru liceeni transformate în moteluri și centre de activități turistice. Dar să nu uit: dincolo, la clubul unde tocmai fusesem, iau și numărul de telefon de la Józsi, antrenorul care a avut un cuvânt de spus în mișcarea sportivă din oraș, de la clubul desființat CSS 1 – dar nu din orașul lui N. Giurgi, Capnico, ci de aici – el, Nicu, n-ar fi putut să fie elev, cum arăta, ci doar campion,

încremenit într-un timp și o lume atemporale – ale lui, parcă – dar mă rog, așa era ritualul, tot felul de instructori, responsabili – dar măcar în trecut erau și roade.[63]

Józsi îmi destăinuie: doi directori, unul zis Răchită sau Arbore – nu-i mai reține numele, oltean, în orice caz, doar ăștia au nume din astea – au lăsat, simțindu-și sfârșitul, la pensionare sau când s-a distrus totul, cu atâtea desființări și reorganizări în capitalismul barbar – la una din aceste „posibilități", deci, toate pozele la Centrul sportiv județean. Tot ce aveau pe pereții birourilor și nu numai.

Acum, la sediul actual de la tabere, ghinion. Tipul care se ocupa de documente, poze, era în concediu; o tipă elegantă, înțepată, la circa 35 de ani, din tagma celor care cred că toată lumea le face curte – iar ele, cu nasul pe sus, având și o leacă de poziție socială și o brumă de avere – adică o mașină de consum redus, apartamentul părinților care mai trăiesc și o frumusețe relativă – adică nu prea sclipitoare – de aceea nu le ajungi nici cu prăjina pe la nas, ca să nu zic cu altceva, mă pune să înregistrez dorința mea, căutarea, cererea acelei poze.

Când revin pe acolo, cu treburi literare – căutam o tehnoredactoare – până la urmă persoana găsită a fost subțire, necorespunzătoare – un tip se oferă să mă ajute și să finalizeze el cazul: a căutat el pozele – dar nu sunt. Posibil că cei doi domni să le fi lăsat la muzeu – acolo să mă duc, așadar.

Acasă-mi vine în plic – ca orice document oficial – încheierea acestei solicitări: nu au găsit poza cu acel sportiv pusă pe avizierul sportiv din acei ani, spre părerea de rău a tuturor. Au avut, măcar o ocupație cu redactarea acestui document.

La Muzeul Județean – cunoașteți imensa clădire de-a lungul râului – renovare. Mi se spune că doar ultima cameră – cea cu sportul – situată la etaj, un fel de prelungire a holului – balcon care era pe lângă celelalte încăperi, în fața lor, adică – și dădea în curte, cu vederea. Era adevărat: am văzut cu ochii mei gălețile zugravilor, la intrare, plus un fel de semiîntuneric care domnea acolo. Pe pereți se vedeau poze din acei ani, dar n-am distins ce – poate de la înot sau gimnastică – poze în grup, în orice caz.

Când revin – îmi făcusem un obicei din a trece doar duminica până în amiază – atmosfera din sufletul meu, luminoasă, să fie împreunată cu cea de afară, fiind zi de sărbătoare – și cu cea a altor grupuri de oameni, dacă se poate.

Fusese între timp și „Noaptea muzeelor", în alte părți, caracterizată prin intrări „libere", spectacole, expoziții – eu de o „Zi a muzeelor" aș fi avut nevoie – nu de o noapte – să se fi terminat renovările aici, dar deși au trecut numeroase zile – am revenit după două luni – nici vorbă de așa ceva. Sala cu pricina era tot în reparație însă-mi spune – funcționara – că luni îmi va da răspuns la telefon; așa a fost, dar mă trimite la bibliotecă. Acolo nici urmă de pozele căutate – adică nici nu le-a lăsat cineva, vreodată – adică n-au ajuns acolo cu ele.

O poză nu poate să valoreze mult, doar simbolic – o piedică în calea uitării, dorind cu tot dinadinsul s-o salvezi – reprezenta esteticul, înfățișând un sportiv, plus tendința spre perfecțiune a omului, prin sport, artă, autodepășire. Sau, invers, a vrea cu tot dinadinsul să distrugi un simbol, s-ar părea că îngropi un sistem, o stare de lucruri prin asta.

Așa au dispărut – fără urmă, fără să aibă nimeni remușcări, nimeni să nu fie tras la răspundere pentru asta. Cât despre mine – fizic, adică geografic vorbind, de unde am pornit, acolo am și ajuns, puțin mai în jos – Biblioteca e mai la Sud-Vest decât Prefectura; asta pentru

[63] Îl văd astfel, pe V. Ardeal, multiplu campion național și european – în revistele anilor ´90 – parcă fără personalitate – era tot elev, eclipsat de antrenorul Józsi, care-l pregătea. Așa era convenția, regula la acel club.

întărirea periplului sub formă de cerc pe care l-am făcut – și cu care m-am ales până la urmă – și cu un gol imens în suflet că nu le-am găsit, plus pentru celelalte pierderi din țară.[64]

- La fel ca fabricile, fermele, toată structura economică socialistă distrusă de Vest – replică filozoful; e bun raiul capitalist – lua-l-ar dracii – doar pentru unii: cei cu funcții; când nu e material, e curent – la fel ca-n iadul capitalist, desigur – când se poate una, nu se poate alta – sau nu-i șeful aici – dar, de obicei, nu se poate nimic pentru lucrări serioase; e greu să-ți strecori existența printre atâtea escrocherii, greutăți – și să ajungi dincolo cu șira spinării intactă – asta din punct de vedere moral – la fel cum ai traversa o mină care se prăbușește și să ajungi afară cu corpul întreg....

La un trust de construcții

- Mergem să vedem și birourile firmei de construcții Revolution construct, zise filozoful, dar numai ca să vă faceți o idee, în general, funcționarii sunt rigizi, mai ales dacă sunt și patroni – adică cumulează două funcții deodată; inițial sau logic – n-ar trebui să fie – în primul rând, sunt în slujba cetățeanului, apoi ca patron –cuvântul manager implică o gospodărire, o distribuire logică, echilibrată, echitabilă – dar cine să țină cont de asta – după ce ajungi sus...

- Am văzut undeva o reclamă cu clădiri administrative moderne, făcute de acea firmă – intitulată, pur și simplu: Modern Construction Trust – plus blocuri - și m-am gândit la seriozitatea lor și la amploarea afacerilor, poate să facem afaceri cu ei cândva, de aceea solicit, zise unul din delegație.

- Vom vedea, zise filozoful și plecară să caute firma, undeva, înspre partea de Răsărit a orașului, nu departe de Centru – clădiri noi, ce-i drept, moderne, vreo două-trei, într-o curte modernă și ea, adică pusă la punct.

E o modă, poate o manie venită din Vest – arhitecții se cred D-zeu, de parcă ei ar fi inventat legile fizicii cu care lucrează, de aceea atâtea ruperi în figuri, aroganță, dorința de a face clădiri mai deosebite, numai sticlă, spațioase, luminoase, cu pereți înclinați la 45° - pentru ei, desigur. Să-l strivească pe omul de rând.

- Am căutat și eu o astfel de firmă – nu demult – ceva gen: Quartzolit Construct – își și schimbase numele[65] - numai uși, geamuri și flori exotice imense – măcar că ocupa doar o parte de etaj al unui bloc modern, în partea centrală a orașului, încât te simțeai timorat, dezorientat pășind înăuntru – îți puneai întrebarea, firească de altfel, dacă funcționarii de acolo sunt ființe vii, adică mănâncă și – mai ales – dacă se și pișă și c...că. Până la urmă era vechea firmă Quartzolit, mi-au dat să vorbesc la telefon cu un maistru sfătos, trecut de 50 de ani, precis avea și mustață – cu care vorbisem și anul trecut – aveau lucrări în țară – dar el nu m-a recunoscut, spuse poetul.

Aici, ca peste tot, aer condiționat, funcționari eleganți, o anumită activitate dar, paradoxal, se simțea, era o liniște nefirească și parcă o teroare plutea în aer: cea emanată de patron.

---

[64] Acum pe cine să-nvinovățesc de pierderea asta, ca de atâtea altele din trecutul recent: pe cei din Vest, pe cei din Est sau pe noi cu delăsarea noastră. Mai degrabă pe noi, pentru bâțâiala și slăbiciunea noastră ca popor, de a sta dârz în Istorie.
O poză poate reprezenta ceva – simbolic, are importanța ei; te doare și o astfel de pierdere, dar ce să zic de marile pierderi la schimbarea regimurilor – unde înțelegere nu e, nimic nu e – sau de marile biblioteci din antichitate distruse adică cele 99%, respectiv 90% din scrierile antichității și ale literaturii latine care n-au ajuns la noi (Catherine Nixey), plus de alte opere de artă ale antichității: temple, statui. Pentru toate e vinovat omul – din când în când îl cuprinde așa, un fel de orbire și de barbarism – atunci nu vede nimic în jur, decât dorința de a distruge.

[65] Quarzolit Unic Construct.

Putea ori în ce moment să apară – dacă nu era aici - și, gândindu-te, simțeai in fior prin inimă, care, la fel va trece, dar mai puternic, când el va veni. Căci, oricât de bine pregătit ai fi, ceva putea să nu-i placă, să se ia de tine. Plus că – pur și simplu – reprezenta o putere care încearcă mereu să domine, să se extindă.

De data asta era aici, în biroul său, undeva în partea dreaptă a complexului de clădiri. A fost bucuros de oaspeți și a început să vorbească de perspective – iar la dorința de colaborare n-a zis nimic concret, decât: facem, facem, avem perspective minunate;adică el nu se gândea decât la afacerile cu care reușise până acum – era tot un fel de prosteală – prețuri pipărate la locuințe.

Arăta tânăr - și era, excesiv de slab, nu prea înalt – părea o copie fidelă a ministrului propagandei naziste, Josef Goebbels. Adică trăsături pronunțate ale feței osoase, gesturi energice, care să compenseze lipsa de forță fizică - și, desigur, caracterul pe măsură – ferm. Spun asta din perspectiva faptului că, văzând c-a reușit în viață – pot să spun că dă ordine, e dârz, hotărât – cineva-l ascultă - și mă întreb dacă cei ca el, fizic, sunt predestinați să ajungă cineva în viață – sau alții, altfel la fizic și la caracter. Căci există multe tipuri de patroni, grași, slabi, mai duri, mai zâmbăreți – cine știe care-i secretul – în primul rând, toți doresc cât mai mult, iubesc luxul – dar eu cred că nu aspectul fizic e cheia – ci, pur și simplu, cineva acolo sus hotărăște: tu acolo, la bogați - și atunci viața ta va fi un lux, tu dincolo, la dezmoșteniți - și atunci nu vei avea mai nimic, te vei zbate continuu, vei trăi în sărăcie, transpirație și mizerie fizică. Între cele două clase e o prăpastie de nedescris, și oricât te-ai strădui, nu-i poți trece barierele, să sari peste un hău foarte lat – decât poate tot la intervenția destinului – dar tot accidental, pe nedrept.

- Asta a fost – acum știți ce-s patronii – adică încă o dovadă în plus, veți mai culege multe în periplul nostru – zise poetul – așa că vom pleca să vedem – undeva spre Nord, Nord-Vest de aici, cum s-a aranjat un patron și apoi, cum se fac banii – printr-o exploatare crasă – la minele din Nord.

7

O vizită la Cicio

- Acum vă-ndemn să vizităm locația acestui patron nu pentru că am lucrat eu la el și porțile ar fi deschise mai ușor – ci ca să vedeți pe viu niște aberații – altfel n-ar fi fost posibilă vederea lor; acum veți putea trage o concluzie și referitor la ce-i capitalismul – la cât de mult acumulează, la cât de necinstit și cum se vede asta în opulența lor și-n dauna noastră, a celor de rând – începu și încheie poetul.

*

- Pe vremuri, am lucrat la el; ca orice om care atunci își creea o personalitate, o mai bâjbâiam, o scăldam – luați-o cum vreți – adică nu știam ce să mănânc, cât din fiecare – să fie sănătos – nici cum și cât să fumez; uneori, în neștiința mea – dar căutând plăcerea, mâncam înghețată cu fum, adică la câte o pauză mă amăgeam că așa e bine și că-mi crează plăcere – depinde pe ce lungime de undă ești cuplat, în ale echilibrului de orice natură.

Așa și cu munca: puteam să trag câteva ore, deși era greu, nu întotdeauna aveam energie debordantă – dar să nu cumva să te vadă ochiul vigilent al maistrului, plătit gras de capitaliști, că stai – aș fi încurcat-o.

Ei bine, așa fără personalitate – sau în căutarea ei, îmi târam zilele spre limanul viitorului – căci dacă personalitatea nu era alcătuită din puncte, segmente, părți clare, fixe – nici aspirațiile de viitor nu erau clare, șuvoaie care să țâșnească realist, să știu unde ajung - și nici reperele la care ar fi trebuit să se oprească.

Dar, cum se-ntâmplă în unele cazuri, asemeni copii de pripas, în cadrul unui sistem social, fie el firmă de construcții sau orice alt fel de adunare umană – poți fi tratat în două feluri: sau disprețuit și neglijat total, atunci neacordându-ți-se mare lucru, ca la un marginalizat, pur și simplu, sau considerat o ciudățenie, dar una activă – cu o oarecare valoare – căruia să merite să i se ofere ceva. Drept urmare, mi s-au oferit trei femei cât am lucrat acolo; inutil să spun că, uneori poți fi apreciat cu ambele categorisiri; drept urmare mi s-a oferit locul de la centrala termică să stau pe iarnă – o încăpere mică de tot, pe care am refuzat-o, dar asta nu-i partea erotică a poveștii.

Așadar, trei femei: una cu coafură simplă, un fel de păr dat peste cap, roșu, nas acvilin – o funcționară la vreo 40 de ani – semăna cu unul din președinții țării, Iliescu. Am refuzat-o.

Cealaltă, tot de statură normală, păr creț, plină de inele, era puțin mai îndrăzneață: stătea lângă groapa unde săpam și se uita la mine. (Proprietara i-o fi spus să vină la mine.) Noroc că făcusem baie, cu o zi mai înainte. Eram curat – deși pe vremea aceea făceam sporadic sport, am refuzat-o . Putea oricât să mă urmărească, de pe la geamurile de unde făcea curat – era rudă cu proprietara, căci n-am dorit-o.

Ultima, puțin mai înaltă, păr creț, în șuvițe, semăna îngrozitor de mult cu un personaj, din opera lui Daniel Defoe – sau din timpul său. Era o babă deși nu avea decât 49 de ani, era atât de crasă nepotrivirea, încât chiar unul din colegi a exclamat: cum, Doru e prezentabil?! Unii colegi,

cum era unul musculos, șaten, ochi verzi, statură medie, făcuse culturism fără steroizi, încât era să atingă performanța celor care se îndopau, urma să plece ani buni în Canada, acum îi spuneam „Pisicul” – arăta bine – mai în glumă, mai în serios, îmi zicea: bulan, mâine-poimâine mă vei chema – era dulgher, stăpânea perfect arta cofratului cu lemn, parcă desena cu „drujba” – să-ți fac piscină – aluzie la faptul că aș fi putut deveni bogat printr-o căsătorie aici. N-a fost să fie, însă.

Să nu mai menționez că chiar proprietara, cum stătea într-o dimineață în curte, soarele tocmai răsărea, poate era o zi devineri, când o bunădispoziție plutește peste tot, generând fericire – zicându-i : d-na Cicio, ce bine arătați azi! ea mi-a răspuns: tu mă faci să-mi las bărbatul să merg cu tine, măcar că nu era cazul – ea patroană, eu necalificat – dar așa-i ființa umană, dacă n-ar trăi cu speranța dar și cu iluzia, cu descătușarea de corvoadă, canoanele zilnice, poate n-ar rezista.

*

Patronul era buzat, nas lung, cărunt, cu puțină burtă – nu era înalt - și avea 50 de ani. Semăna cu un conte, baron, principe al trecutului - dracu' să-i ia, cu ierarhiile lor feudale – adică cu unul care tăia frunză la câini, pe când poporul simplu – al secolelor care au fost – trudea din greu.

Acum e drept că noi ne-am mirat de mărimea caselor – deși simple, legate printr-o pasarelă, sub care era un gang, erau mari, totuși. Încă pe vremea aceea – când și-a refăcut gardul din față – plus un gard în spate, lângă terenul vecinilor, unde era o holdă, plus piscina, tot acolo – am văzut că are bani; e drept că intrau pe rând, nu și le făcea toate deodată, la fel ca alți bogați – asta ar fi o scuză, care i-ar mai umaniza oarecum – dar omul de rând nu le făcea nici așa: încet – nu avea de unde.

La subsolul primei case, cea din stânga, era un apartament, pur și simplu, frumos aranjat – atât de modernă mobilă avea, de lemn masiv, mă rog, cu toate dichisurile. Maistrul Achim făcuse o mutră – se strâmbase groaznic – la vederea acelor minunății, mă rog, nu-i venise să creadă, la fel ca mie, tot pe vremuri, când am văzut că un rahat de șef de echipă ia cadou o „Leganza” – de la proprietar, un unchi – iar noi primă, poate banii de pe o zi de muncă.

Acum, după ce ne primi, ne arătă încă odată totul, la subsol, plus gardurile finisate, piscina, șemineul, terasa care dădea în câmpie, adică spre terenurile din fund, care era chiar deasupra gangului – te îmbia la dulci visări poziția ei, căci, mai sus fiind, totul părea idilic de sus, cel puțin mizeria nu se vedea –sau unele mici neajunsuri, jos.

Mașinile, frumos așezate, în număr de trei – fără să numărăm și pe cele de peste drum, unde fabrica ancore , trecute pe firmă.

Ne rugă, înainte să ne așeze la masă, să-i ajutăm să coboare din casa din dreapta în apartamentul din beci, în cămară, vreo douăzeci de damigene de plastic pline de pălincă originală de prune, galbenă, cum se face prin partea locului, cu care mituia autoritățile.

Ca exemplu luă el însuși una, coborând scările. Părea o insectă mare, care târa o pradă sau o povară, pur și simplu, astfel.

Într-un fel mi-a plăcut: totul aranjat, chiar și atelierele unde se făceau funiile și ancorele pentru vapoare; adică era un sistem ordonat, chiar dacă profitul mergea doar într-o singură direcție; când l-am întrebat ce face cu pălinca, și-a lins buzele, de parcă chiar ar fi simțit plăcerea unui păhărel și a zis: ce știți voi, proștilor?! Adică mituia autoritățile pentru lucrări. Data trecută, când i-am vizitat atelierul, am văzut pe jos mizerie, nu erau dușuri pentru muncitori, lucruri așezate claie peste grămadă – pentru producție, vopselele de la stâlpi – căci se ocupa și cu asta – la fel. Și atunci spuse, la remarca noastră: banul să iasă, adică în orice condiții și cu orice mârșăvii, făcut – în capitalismul barbar. Acum progresase, dar tot exista un impediment, oricât ar fi fost de organizat și curat sistemul, nu era uman.

De multe ori tehnologia, civilizația nu-l face mai uman pe om sau pe un sistem – doar cultura – vezi cazul nazismului, de exemplu.

*

Nevastă-sa îmbătrânise – iar acum, să-și dea frâu liber la cine știe ce vise și dorințe din tinerețe, ori, pur și simplu, pentru că-și permitea, ce se hotărâse? Să facă duminical, baie în lapte de bivol, în cadă – plus că urma să facă un sistem cu circuit – închis și pentru duș. Uneori și la mijlocul săptămânii.

Patronul – cum ajunsesem vinerea – ne rugă să înnoptăm la el, pe urmă sâmbătă, adică a doua zi, să vizităm împrejurimile, munții care se vedeau în zare, apoi, centrul orașului – care era mai animat – dacă nu, asta putem să facem și duminică după-masa, să servim și-o ciorbă foarte pigmentată, specialitatea locului, care scoate în evidență și caracterul aprig al locuitorilor acelei zone – iar baia duminică dimineața o face nevastă-sa.

Când mi-am exprimat mirarea, la fel ca femeia cuvioasă, cu un: - nu-i păcat să risipim laptele și să-i profanăm culoarea, puritatea, are ceva sacru, folosind la perpetuarea vieții, iar alții să-și bage fundul, sexul în el, ne-a răspuns cu un – ce știți voi, proștilor? Subliniind prin asta că puterea are întotdeauna dreptate.

Mai mult, filozoful începu să-i explice că viața e ceva mult mai complex decât un simplu act de suprafață. Adică e bine să-ți îngrijești pielea, aplicându-i diferite masaje și creme dar aspectul ei pornește din interior – adică așa cum, sănătatea unor organe depinde de ce mănânci, există alimente benefice și altele dăunătoare – plus cantitatea, totul e o balanță, adică dacă bagi mai puțin ca energie decât efortul făcut – nu te-ai putea îngrășa – cel puțin teoretic. La asta depinde și factorul genetic, adică cum procesează organismul totul și ce rezistență au organele. Din păcate, organismul e un hibrid: păr destinat să țină 100 de ani la unii, ficat 50, piele rezistentă la riduri, articulații slabe – poți face oricâte combinații – din păcate nu toate organele sunt la același nivel. (Exact ca la o mașină: circula cândva un banc: roți nemțești, motor rominesc, carcasă americană – de ce nu toate la fel – naiba știe!...)

După aceea ne-a sugerat să mai rămânem vreo două-trei zile să vedem și satele din jur, cu case făloase, de oameni harnici, mai ales două, Huta și Huta Certeze, cu cele mai multe vile pe hectometru sau chiar kilometru pătrat – atâtea-s de multe, zice el – pline cu tot felul de zorzoane, unice în țară.

Iarăși, la întrebarea mea, nu-i absurd să-ți faci palate pe care, oricum le lași aici, mai ales că poate, de multe ori încap pe mâinile unor netrebnici, urmașii – dar, mai ales, să te refugiezi într-o singură cameră – de unde să le contempli, de multe ori și de un trai modest, însoțită această retragere – iarăși a zâmbit enigmatic, însoțit de afirmația: ce știți voi proștilor – ca și cum, odată construite acele case imense, satisfacția lucrului împlinit, plus aspectul lor grandios, ar fi un fel de mulțumire sufletească totală, care ar ține loc de orice la persoana care le-a făcut – de foame, de sete, de mângâierea apei calde – de orice plăceri, deci – plus un far călăuzitor pentru restul vieții.

*

Stăm să vedem baia neveste-sii, poate câteva case de prin partea locului – oricum suntem în excursie – dar precis, dincolo de imagini, material documentar, vom pleca de acolo dezamăgiți.

8

O călătorie la minele din Nord

- Știți cu toții ce porcărie a-nsemnat spargerea sitemului de stat, cu tot cortegiul desuferințe și nedreptăți ce-a decurs de acolo. De pierderea economică pe termen lung, de mizerie, de lipsa esteticului, nici nu mai vorbesc, zise poetul, într-o după-masă când ieșeau de la o pensiune, după ce și-au tras sufletul, într-o zi toridă, când au mers fără încetare prin țară în direcția Nord, Nord-Est.

Orașe, orășele, sate, păduri, câmpii – când mici, când mari, când văzându-se deslușit, când doar pentru o clipă, în goana mașinii, dispărând apoi, împreună cu părerea de rău că și timpul trece, odată cu ele – ne-au făcut să zăbovim, să ne pierdem ziua călătorind. Și dacă nu peste tot peisajul era la fel – nu mă refer la specificul național al unor sate, mai ales, cu bisericile în mijloc, ca și un leit-motiv existențial – de la care ar radia întreaga activitate spirituală, cum era în trecut – raportat la elementul modern, acest aspect al localităților, citadin – ci la vopseaua decorativă la clădiri particulare, pensiuni, instituții, plus la blocurile noi – chiar și la cele clasice aplicată – un element ultramodern care ne-a schimbat istoria, fiind cotropiți, la fel ca-n trecut, de forțele din Vest – de data asta. S-a mai întâmplat, deci, dar nu-n halul ăsta. Așteptam, inițial, să ne aducă și progresul lor de acasă – dar ne-au distrus doar economia și felul nostru de-a fi – pe acela îl țineau doar pentru ei; eram, pentru ei, în cel mai bun caz, doar o piață de desfacere – să nu zic mai mult: niște barbari buni de cobai al experimentelor lor sociale.

- La asta nimeni n-are ce riposta, zise filozoful, nu s-a știut cândva de E-uri, de Jack Daniels, tatuaje, țigări și păr vopsite violet.
- Mă așteptam să văd și curve pe străzi, zise poetul – dar de aceea n-a fost așa – curve de lux, să fie, adică, la preț cinstit, ca la ei, totul aici se face pe ascuns, noncalitativ; ăst tip de societate l-am îmbrățișat după ´90.
- A fost un președinte zâmbitor – primul – care a realizat compromisul între o anumită generație de șefi și cei care au venit, completă filozoful.

A fost, apoi, ura aristocrației, a celor care foloseau parfumuri de 100 € față de clasa muncitoare, de-au distrus totul. Nu știu ce le-au făcut muncitorii ăștia – nu cei din istorie – dar nici aceia – lor.

Drept urmare, datorită ideologiei de așa-zisă libertate a persoanei, fără constrângerea statului, s-a dat exploatarea minei pe mâna patronilor. La sosire veți vedea de ce porcării e capabilă *îngusta viziune individuală* omenească.

Într-adevăr, nici nu părăsiseră bine șoselele asfaltate ale zonei de câmpie, se îndreptau spre niște dealuri domoale care se vedeau în zare. După ziua care fusese toridă, cu energie și dor de a călători la fel, după ce peisajul începuse a se schimba brusc, au realizat că și *dispoziția sufletească și fizică* suferă modificări.

Dacă până atunci fusese ziuă din plin – nu e vorba numai de bioritmul pe care ți-l dau orele zilei, cu cât înaintezi spre seară optimismul și căldura soarelui scad brusc – cât suntem de legați de aceasta, de ora zilei – ci o neliniște, o stare nu numai datorită orei, căci începea să se întunece, prima dată umbrele obiectelor deveneau mai lungi – ci se datora – acest inconfort – nu doar timpului din zi în care erau, și peisajului care începea să devină vag

accidentat, cu ruine de beton, de fier ici-colo, ci și o neliniște *care se accentua* ca și cum s-ar fi apropiat de o nenorocire, de un fapt negativ, în primul rând, care deja își trimitea primii mesageri – respectiv razele – dintr-un viitor apropiat, care, deși nu avusese încă loc, era nefast, desigur, pentru ei. Era vorba, așadar, de presimțirea a ceva negativ, care, dacă nu urma să se-ntâmple exploziv, brut, exista, parcă, deja sub formă de peisaj-negativ și acesta – în orice caz.

Când începuse să se însereze, deoarece lucrurile din jur se distingeau din ce în ce mai greu, iar sentimentul de neliniște, plus căldura apăsătoare care a fost au iritat nervii la maxim, cineva a propus să se retragă la o pensiune. Aici, ora fiind înaintată, mâncare deloc, patronul face doar cât să-i treacă, câteodată nici atât - farfuriei doar îi arată cartofii, de obicei, - mă rog, ăsta e un alt aspect – ar fi trebuit să se culce – din acest punct de vedere – nemâncați.

Recepționera s-a scuzat, într-o primă fază: știți, dacă veneați mai repede, au mai fost un grup de turiști pe aici, sau ați fi așteptat până pregăteam...

- Cum adică, nu mâncați voi, să mănânce ăștia, le-ați fi spus, zise poetul?

După aceea, cu ce mai aveau prin traiste – alias bagaje – au încropit o mică cină, nelipsita țigară, la unii, apoi, o cafea – cine doarme, doarme și așa - și cam atât.

*

A doua zi dimineața, după ce s-au așternut la drum, au văzut și pricina hurducăturilor și a deselor opriri de peste zi din ziua precedentă. Nu că nu le-ai fi putut zări și gândi asupra lor – să deduci de ce se întâmplă – la fața locului, dar, de multe ori o neglijență, o lentoare a gândirii te împiedică să faci asta. Astfel e posibil, brusc, undeva, să facă cineva tărăboi lângă tine și tu chiar atunci să nu bagi de seamă. Pe alocuri, uneori pe foarte multe porțiuni lungi, drumul era stricat. Intemperiile mâncaseră asfaltul, care, e drept, uneori era cârpit, dar cu material de slabă calitate – ori prea „gras", fără armătură de piatră, doar smoala brută, sau invers, doar pietricele - și niciodată îndeajuns liant sintetic.

Într-un loc făcură o curbă – de fapt, drumul făcea – un ocol de aproape un kilometru, adică mergea oarecum paralel cu vechiul drum, dar mai departe. Pe acel loc era o groapă continuă, de circa doi-trei metri adâncime, încât se vedea pământul solid, de un galben-maroniu, uneori atât de tare, încât părea o stare intermediară între piatră și lut.

- S-au găsit aici ceva pietre prețioase, sau care-i explicația, zise unul din delegație, cu gândul la minele de care se apropiau, care-i, așadar, rostul acestei „divagații", mai zise el.
- Da de unde, zise poetul, aici cineva s-a trezit după Marea Schimbare numită Revoluție sau Marea Cacialma, că-i pământul lui, fiind de fapt urmașul nu știu cărui grof care mai înspre sud s-ar fi numit boier, și – cu străvechi acte-n regulă, zicea el – a venit, profitând de psihoza colectivă –numai despre patroni, proprietate privată se vorbea atunci – se contura o epocă a lor, cu toate scursurile, mârșăviile, etc.; a venit, pur și simplu, că el are dreptul asupra întregului pământ, nu doar un anumit procent – după atâția ani, a treia sau a patra generație, cât s-a scurs de atunci; mai ales că tatăl tatălui său a dat bir cu fugiții când o grupare socialistă, accedând la putere, a trecut la împărțirea pământurilor.

Pe un dâmb se vedea un castel – dar care, paradoxal, după Revoluție fusese lăsat în paragină, după ce, mai înainte, socialiștii cu chiu cu vai, după abandonarea unor prejudecăți, l-au folosit în scopuri publice.

- Trebuia să aibă, zise filozoful – dar nu atât – doar un sfert, până la o valoare de cel mult patru apartamente, sau procentual mai puțin, la alte valori, adică în cazul regelui, sau ale celor mai mari – restituirea adică. S-ar fi putut stabili – pornindu-se de la unitatea etalon: apartament cu două camere în centrul unui oraș cu peste 50.000 de locuitori. Dacă mă gândesc bine, nici atât – doar n-au trudit pentru ele – ci înaintașii – în ghilimele, cuvântul „au

trudit”. Mai mult, vin cu aere, după câteva generații – blasfemând socialismul; de exemplu – că sunt din os domnesc, că li se cuvine totul: la fel ca urmașii regelui sau ai țarului: sigur că a fost atrocitate uciderea țarinei și a copiilor – a lui nu, împuțitul de drept divin – dar când te gândești că ar fi venit – peste zeci de ani – să revendice averi colosale, poate chiar o țară – în timp ce fraierul de rând muncește cinstit, te apucă groaza.Asta nu înseamnă să o ia razna prețurile la pământuri și apartamente în zone centrale, cum se întâmplă azi – sau n-ar trebui, încheie acesta.

- De ce să nu aibă omul a lui, replică țăranul, dacă a fost a înaintașilor?
- De aia, pentru că alții se perpelesc și nu-și pot aplica invențiile, să nu mai vorbim de cei care muncesc cinstit și nu pot cumpăra pe sume astronomice, puținele bunuri ce se fac – apartamente, în speță – de treabă, adică folositoare și durabile în capitalism, declară el. Apoi:
- Ce mai zici de asta, unde-i echitatea? Continuă el, căci la noi sunt și zece prețuri la pământ, de 100 de ori mai mare, însă, primul decât ultimul – urcă tot din 10 în 10, din capitala districtului sau din orice oraș - reședință, până în vârfurile munților, nu înainte de-a trece prin orașe mai izolate, dar și ele – acele orașe – având, totuși, utilități.
- Cum stimulăm astfel progresul uniform?, zise poetul. Am zis eu că și nemurirea sau ceva foarte grozav ar fi imposibil de brevetat, din lipsă de bani. Ar trebui să fie trei prețuri: În orașele sus-menționate – peste 50.000 de locuitori, în restul localităților și la munte – al treilea preț - de unde încep poalele acestuia, adică muntele propriu-zis, căci acolo, chiar lângă un oraș mare, nu poți să faci nimic, adică pe masiv în sus – fără să sapi enorm, să duci utilaje care te-ar costa diferența, dacă tot te-ai încumeta să faci ceva.
- Și ce-a făcut fostul moștenitor după Revoluție? zise unul din delegație.
- Păi, în primul rând și-a luat asfaltul, la propriu, cu tot ce era sub el, zicând că e al lui, apoi s-a gândit să facă cine știe ce fel de bazaconii, bazine, stații de îmbuteliat apa, etc. Noroc că l-au fugărit oamenii de pe un așa domeniu public, dar groapele au rămas, căci se apucase construirea drumului pe lângă, zise filozoful.
- Cunosc și eu un caz după Revoluție, zise poetul, când în munți, o apă care ieșea liberă de secole pe domeniul orașului, - de n-o fi fost și acela al vreunui porc în trecut – pe care a vrut un patron s-o capteze, desigur îmbuteliată cu bioxidul de carbon de rigoare, pentru câștig imediat. Oamenii i-au spart instalațiile, zidurile – chiar la început – cum se văd și azi, căci a vrut să fure un bun al poporului.
- Cum vorbești așa, zise patronul întreprinzător, te dau în judecată să fii condamnat, ne și jignești.
- Te va condamna pe tine și pe toată clasa ta Istoria, zise poetul. Și dacă porcii de intelectuali de profesie – în marea lor majoritate – atât artiștii, scriitorii cât și profesorii – deși, de multe ori muritori de foame, n-ar ține cu voi, prezentându-vă regimul furturilor și al mizeriei drept progresist –justificat din punct de vedere al dorinței omului spre Libertate și liberă inițiativă, dacă nu v-ar da coarne, s-ar fi prăbușit de mult, înlocuit fiind de ceva mai ordonat, cinstit, unde să se aplice legea și principiul folosului obștesc. Atât. Țara ar merge și fără ideologii excesive, reprimări, totalitarisme.
- Văd și eu, zise filozoful, acum câteva zile s-a sărbătorit un anumit număr de ani – cifră rotundă – de la victoriile, trei la număr – împotriva unei anumite națiuni, în localitățile M., M., O., dar tot degeaba. Acea națiune a pierdut ambele războaie majore dintr-un secol și totuși s-a ridicat miraculos, mai ales după cel de-al doilea. Noi - și aici nu zic că înaintașii nu s-au zbătut, n-au avut merite, indiferent de partea cui au fost, sau în virtutea cărei idei acționau, crezând că fac bine – deși am fost cu învingătorii, de la început și nu prea – în primul, neutralitate și apoi, după doi ani – adică la jumătatea conflagrației – am intrat; în al doilea război, circa nouă luni, la urmă, cu merite discutabile ca amploare, ca importanță în învingerea acelei națiuni – nici n-am (re)primit totul.

În primul război am pierdut tezaurul – peste 90 de tone de aur – ca și fraierii, când nemții se apropiau de Bukarest, s-au grăbit – cei de la conducere – să-l dea unei țări din Est, Russia – care, trecând prin vremi tulburi – tocmai urma să devină o mare putere. A rămas acolo, când, foarte bine-l puteam îngropa în munți.

Apoi ni s-a luat o mare provincie din Nord – tot atunci – nici nu era toată țara unificată, dar ni s-a spus: asta nu va fi a voastră, în caz că vă veți uni cu celelalte provincii – sau invers – acelea să revină la patria-mamă – lucru confirmat și întâmplat după ce imperiile muribunde s-au stins – apoi s-au făcut demersuri să ni-l dea înapoi – acel Maramuresh străvechi – iar când țara învinsă în primul război – devenise o putere, între timp – l-a luat de la pigmeul-țară la care a revenit cândva, am făcut mofturi – nu ne-a trebuit.

Un vecin din Est, Kraïuno, ni l-a oferit și el. A rămas Vestului – între timp țările-pigmeu ce-l obținuseră, căci erau două, Cehia și Polinia fuseseră anexate de puterea din Vest care-și revenise – dar cum a fost zdrobit acel „agresor" – acea țară din Apus, care urma să piardă și acest război, Allemania – Marele vecin de la Est, Russia, l-a luat definitiv. Ne-a mai luat și o altă parte din Est, Bessarabia – dar pe care nu ne-a mai dat-o. Un vecin din Sud, o parte a unei provincii de acolo.

- Ce să mai zic, continuă acum poetul discuția, s-au tras salve de tun, flacără veșnică la Mausoleul respectiv; tot degeaba s-au jertfit atunci pentru porcii de azi. În plus, apoi, la Revoluție, la fel. Prin fum, gloanțe – o atmosferă instabilă – nu se știa cine trage, care de partea cui e – aceeași nesiguranță, escrocherie, o stare de provizorat perpetuu, din nefericire, a rămas până azi în țară, *oricine poate înșela pe oricine*; așadar, în acel climat nesigur s-a ridicat și un cântec devenit Imn național; un cântec al începutului, desigur, care condamna o stare de lucruri rea – tirania care a-ngenuncheat un popor (de ce ni s-a-ntâmplat prea des asta, de-a lungul Istoriei, mă întreb?) plus răsturnarea de rigoare. Nicidecum un cântec al fericirii, *al unei societăți împlinite, serioase*. Totul – fericirea, bunăstarea, stabilitatea societății erau plasate într-un viitor îndepărtat, incert – poate nici nu existau. La ce ne-ar fi trebuit?
- Să mai luăm o pauză, propune un membru al delegației, ajungând la un complex simplu – cu restaurant și magazin – dar prețuri exorbitante. Și luxul era pe măsură, tot timpul cineva ștergea pe jos, poate pe un salariu de nimic.

Părea că sunt zâmbitoare fetele, unele modern îmbrăcate, bronzate artificial, făceau chiar sală, îmbrăcăminte simplă – pe un corp tânăr, însă. Într-adevăr, o simplă rochiță sau fustă, stăteau ca „turnate" pe corpul tânăr, musculos – care la una mai trecută – acea suplețe, acea armonie ieșită din dualismul corp-haine – plus bronzatul, plus telefonul la fund, care dădeau de înțeles că persoana respectivă dorea cu tot dinadinsul să intre în lumea miliardarilor – a luxului exagerat, a parfumurilor scumpe – la una în vârstă, așadar, nu ieșea nimic – doar dacă persoana respectivă ar fi fost gata bogată – atunci prin aere și duritate ar fi dat de înțeles că-i destinată veșnic clasei patronilor.

- Veți mai vedea multe de astea, zise modestul – nu că n-ar fi bune, dar mai bine să mâncăm și să bem ceva aici – așa scumpe cum sunt – apoi să ne odihnim. Ce-i în mână nu-i minciună.

A

Flotația minelor. Considerații asupra mineritului și implicit a utilajelor și progresul acestora în viitor. Starea actuală

Din depărtare se vedeau niște structuri uriașe – metalice și nu numai – care sclipeau frumos în bătaia soarelui.Făceau legătura între primele clădiri – bazine imense, clădiri de diferite forme, rombice, dreptunghiulare - și ieșirea din mină. Fiind situate în dreapta minei, cum ieșeai, pe un teren destul de înalt – păreau, plus datorită mărimii lor, astfel: grandioase. Într-adevăr, te puteai întreba, pe bună dreptate, ce societate, ce oameni ar fi putut construi aceasta? Din două motive: moral și practic. În primul rând, tot ce era imens *stârnea*, din start, îngrijorarea prin efortul care se cerea dus la bun sfârșit și pentru destinația sa (finală) – ambele, oricât de rigid ar fi fost statul respectiv, de serios și sigur; îngrijorare și nesiguranță, așadar.

Oare va rezista societatea la costuri, oare va fi, în viitor, amorsată construcția – acel uriaș efort nemaiîntâlnit până atunci?

Căci nu se știa dacă se va putea scoate tot minereul din străfundurile acelei zone, să nu intervină factori neprevăzuți, cataclisme sociale sau fizice. Căci, chiar dacă ar fi fost compensată cu altceva, din alte domenii – pierderea - nu merita. Apoi, factorul practic. Vor rezista oamenii să o construiască? Dar s-a putut. Pe atunci nu erau atâtea pretenții – deși un barem de civilizație modernă trebuie să le dai oamenilor – dușuri, trei mese, cel puțin, zilnic, cazare acceptabilă, - distracții în timpul liber.

Dar, peste ceea ce treci *inconștient* nu te afectează, nu devine o lipsă care te sfredelește neîncetat, simțindu-i parcă nevoia de neînlocuit. Fericit acel ce nu le vede – acele exagerări ale civilizației din ziua de azi, care, neavându-le, de multe ori duc la neîmpliniri, psihoze, distrugeri.

S-au ridicat, deci. În perioada scurtă de un deceniu după război s-au plătit datoriile, jocul a fost joc, am intrat, am pierdut, a trebuit să plătim – apoi, într-o perioadă de cinci ani țara a fost destul de puternică să le ridice. Totul a luat avânt atunci – iar această structură uriașă părea acolo dintotdeauna, parcă sfida timpul și lumea din jur cu prezența sa – înfiptă în realitatea actuală. O lume nouă se năștea – apăruse brusc dintr-un haos primordial, la începutul anilor ´70: bulevarde largi, lungi, cu blocuri înalte, turn – între care – sau invers – blocuri lungi, clasice. Mă întreb, văzând acea lume sclipitoare, ivită brusc – deși în jur nu văd nici un fel de rămășițe ale cojilor vechii lumi, din care s-a ivit miracolul – cum a fost posibil?

Acum, toate sunt prezente, parcă veșnice, în viața acelor orașe, am și eu, în orașul meu, astfel de bulevarde. Nu-mi pun problema – deși uneori o fac – cum au fost construite – nici cât vor dura – obișnuindu-ne cu ele, nu cred că vor avea un sfârșit, ci: cum a fost posibil, raportat la ce fac pigmeii de azi. (vezi lucrarea V. Tufescu – România, 1974.)

Când s-au apropiat, au văzut că utilajele nu mergeau. Nu se auzeau zgomote – căci, oricâte cunoștințe ar avea cineva în domeniu, reduse, mă refer, tot își dădeau seama unde ar fi ajuns – neauzind zgomote, nevăzând mașini, benzi care s-ar fi deplasat – ducând minereul – oameni, activitate.

- Ce se-ntâmplă aici?, zise unul din delegație.
- Pricina nu poate fi decât una reală, banală și nedreaptă, zise poetul. Ca toate sistemele imense, care constituiau un tot unitar, în socialism – după Revoluție tot sistemul de zdrobire, flotare și topire al minereului fu luat de niște patroni, separat de restul minei. În virtutea

dreptului capitalist la liberă acțiune, exprimare, etc., s-a-mpărțit, așadar, colosul socialist la doi. Isac și Zaharia. O vreme totul a mers - deși ei își fixau salariile în sistem – adică cât să dea la muncitori – legile de muncă și alte obligații, mai ales, în circuit, până când cel din urmă – deși amândoi păreau niște funcționari decenți, poate chiar cumsecade – n-a fost mulțumit, luîndu-și partea sa, revendicându-și-o brusc, mai bine-zis. Acum, fiindcă celălalt – care a rămas de drept, în urma înțelegerii, stăpân, poate avea și mai multe acțiuni – n-a respectat contractul de plătire – compensare pentru bunurile rămase lui, celălalt pretinzând, în schimb, mai ales bani – Zaharia a venit cu scule adecvate să demonteze utilaje, să taie benzi, etc.

Într-adevăr, dacă dinspre drumul principal se apropiau de curtea Flotației zăreau ici-colo lumini de sudură, plus zgomote izolate, toate de la încercările de a tăia utilaje din sistem – totul pe fugă și forțat, parcă.

- Acum nu vom avea ocazia să vizităm și mina, zise unul din delegație.
- Mă tem și eu, zise poetul, dar situația nu este atât de gravă, deoarece proprietarul minei continuă să excaveze, chiar dacă ar putea întrerupe câteva zile, să aștepte rezultatul conflictului; i se rupe în cot de tot ce-i aici, la suprafață – deoarece depozitează minereul și-l vinde apoi în altă parte, la alte flotații.
- Deh, capitalismul, lua-l-ar dracul, oftă și filozoful. Cât au avut timp pentru asta, au trecut pe sub utilaje imense – nu perfecte – căci ce putea fi perfect în lumea asta - era destul o singură zgârietură pe o suprafață și să se ducă de râpă toată concordanța dintre aspectul, realitatea lucrului și imaginea sa – căci ce putea fi fără cusur în realitatea asta, nu după realități, lucruri practice luat ci, chiar *a priori* considerată această chestiune, căci nu spusese cineva, Platon, mai bine-zis, că *lucrurile sunt copii palide, nedesăvârșite*, desigur, ale ideilor, *ale acelei lumi abstracte* de undeva din cer, perfectă.

Însă – așa cum au fost făcute acele lucruri – au reprezentat un salt, au contribuit la civilizarea a milioane de oameni în Răsărit, pe când acum, câțiva beneficiază de lux, cu sensibilitatea de rigoare – dar nu umană – să fie tot timpul OK – spălați, să nu se murdărească pe pantofi, mașini de lux la scară – rupți de realitate – în cazul unei Revoluții nu vor ști de ce au fost uciși. Mai mult, se știe, că Revoluția de la 1848 au făcut-o fiii de boieri întorși de la Paris de la studii. Văzând acolo modernismul, s-au ridicat împotriva *părinților conservatori – unii cu haine turcești pe ei*, neîndemânatici, caraghioși în gesturi – *dând cu ei de pământ*.

Azi, borâții plin de parfumuri care vor să arate și să miroase bine – cu prețul de a nu face nimic – n-au realizat asta. Mai mult, în afară de câțiva câcați care stau jur-împrejurul câte unei mașini de vânzare, rezemați în călcâie – cu sau fără barbă, burtă – patronași din categoria enunțată mai sus – capitalismul împuțit de după ´90 n-a mai dat mare lucru - și să nu uit – borâtele, scroafele, curvele cu buze întoarse și cercei de o palmă în urechi care sunt atrase ca un magnet de porcii sus-menționați - și care-și beau, toți, cafeaua în buricul târgului, la cafenele simandicoase.

- Vai, săracă lume săracă, de data asta – zise și poetul. Dar cu ei să fim umani – ei cu noi, nu.
- Ce, nu s-a construit și-n America? zise patronul – acolo-i tot capitalism.
- Ba da, dar sistemul vostru admite asemenea pendulări – de la foarte bine la foarte rău – care oscilări permit prăpăstii de nedescris, pe baza faptului că legea vi-i slabă – nu intervine acolo unde și când trebuie. Nu-i morală, ordine, rentabilitate; și unde mai pui că și acolo au fost necesari ani buni de mizerie, când se trăgea în muncitori, până când minți luminate au ajuns la concluzia că e mai bine să se-mpartă avutul echitabil – la toți – mai ales pentru *a se evita zguduirile* de mai târziu.Dar voi nu și nu. De-ați ști ce vă așteaptă în viitor, încheie filozoful.
- Veți mai vedea în vale, în stânga, la întoarcere și Combinatul care mai merge încă – deși undeva în estul țării – așa se aude – vom trece pe acolo, un întreg combinat – numit Phönix – a fost tăiat, după ce a fost vândut pe acțiuni, la un indian – a fost numai o primă fază a

dezmembrării; aceste matrapazlâcuri cu mai mulți proprietari – cu diverse procente – pentru ca apoi să fie falimentat. De data asta cred că n-o să mai renască din cenușa capitalismului, în afară de faptul dacă mâine s-ar prăbuși acest regim imperfect și mizer – deși poartă numele acelei miraculoase păsări – care învia din propria cenușă, chiar bătrână fiind, cum a făcut de atâtea ori în istorie[66], încheie poetul.

- Zarurile sorții sunt în mâna lui D-zeu, zise țăranul;ce va fi, va fi – nu ne putem opune; așa e – n-ar trebui să fie toți așa de hapsâni – dar nici vărsarea de sânge nu e bună. Dar vom trăi și vom vedea.

Trecură prin curtea alungită a Flotației, ajunseră la cantina deschisă doar două ore pe zi – deh! principiul rentabilității, făcură iar spre dreapta, prin niște curți cu ape albicioase pe jos, curgând de la ceva conducte sparte – perfecțiunea o fi fost la început – atâta cât poate să existe, cum am zis – în lumea lucrurilor reale, plus câțiva ani în socialism, inițial; după care – purtând toți nostalgia vremurilor apuse – cei din delegația noastră – se apropiau de vasta curte a minei. Într-adevăr, ici-colo, clădiri de diferite forme, flori, alei, drumuri, panouri.[67]Era – deși inițial părea un aer industrial și monoton, chiar plăcut aici.

Omul amenajase – adică stăpânise cum putuse peisajul, asperitățile naturii, unele utilități – reprezentate de clădiri mici, unele cu forme curioase, unele păreau de jucărie – erau amplasate pe pantă, pe munte, se vede că și aici se dăduse o luptă acerbă pentru îmblânzirea naturii. Destul de plăcut, așadar.

O poartă imensă prin care se intra, cu un arc de cerc pornit de la ea – care se termina pe un stâlp – cu celălalt capăt. Un miner, lângă acest stâlp, pe un soclu scund, ținând o mână ridicată în sus, o stea în mână, cu multe colțuri – în prelungirea unui mâner, luminând – căci de la ea porneau raze – atât făurite din același metal cu steaua, cât și în realitate, în zilele bune. Nu scria nici „lăsați orice speranță..."[68], nici „fiecăruia ce-i al său"[69] – pe această intrare – deși munca era grea, o încleștare intensă, nu știai dacă mai revii, un fior te lua, o teamă de ceva nehotărât – nelămurit, mai degrabă – vag, dar care exista, totuși, când intrai. Pe de altă parte, celălalt dicton – deși erai sclav în timpul acela – moral, fizic, estetic – nu aparțineai ție însuți, nu făceai ce vroiai, nu erai curat[70], totuși, munca-ți era plătită.Pe de o parte, așadar, erai sclav – datorită activității prestate – pe de alta, atunci când luai banii, atâția câți erau, erai boier.Acum, asta era situația; câți erau, erau, cine era capabil intra să-i câștige acolo.

- Acum, zise poetul, să mai stăm nițel pe afară, să mai vedem clădirile, florile, aleile, personalul de aici – atât cât e – plus noile inovații – distrugeri la ce-a fost, să luăm o masă bună – dar nu de la comercianții plasați undeva în dreapta curții, chiar sub gardul care împrejmuiește muntele – căci există și o asemenea îngrădire – de parcă peste tot ar fi numai urși, lupi, mistreți, ciute și cerbi care să coboare în curte; vom asculta câteva povești cu mineri din vechiul regim, spuse de un maistru bătrân, inginer, de fapt, apoi vom intra – dar nu pe calea de acces principală – ci pe cea nouă, tăiată până la puțul care se vede-n depărtare, pe munte, când s-a anihilat activitatea acestuia.

[66] Nu mai menționez că din tranzacția cu fierul vechi al unora – când s-au spart coloșii industriali - și-au făcut ditamai palate. Și asta datorită faptului că ne-am temut la nesfârșit de generația născută din ´50 până în ´57, plus de nume de porci cu rezonanță machiavelică, destinați să fie veșnic șefi: Bosînceanu, Bozîntean, Cerneștean, Șomcuteanu, etc.

[67] Cu maxime, aforisme înscrise pe ele, pe care nu le respecta nimeni

[68] Ca-n „Divina Comedie" – Dante Alighieri.

[69] La fel ca pe poarta lagărului de la Auschwitz.

[70] Cu complexele de inferioritate *izvorâte* de aici, *perpetuate*, din păcate, și-n lumea civilă, mai târziu.

B

Povești la gura minei

1. **Chestia cu degetul**
2. **Ultima zi în mină**
3. **Cel gazat, după flori**

- Acum, înainte de a intra în subteran, ar fi bine să vă inițiez – nu cu calea pe care ați avea-o de străbătut – sau cu ce fac alții, oricând poate apărea ceva deviat de la standard, oricât de mult am învăța șabloane pe dinafară; situații fixe nu există – asta nu înseamnă să nu avem habar, experiență, gesturile de acționare întipărite în minte. A acționa la timp, într-un paralelism, conlucrare cu alte mișcări, acțiuni din jur – sincronizare perfectă – asigură succesul unei acțiuni - și desigur, dincolo de performanțele economice ce decurg din cele tehnice, rezultă și siguranța celor care acționează. Dar, spuneam – deși respectând derularea, sincronizarea, nu se poate întâmpla nimic rău, ziceam că nu se poate aplica un șablon, adică nu toate mișcările sunt chiar la fel, prin durată și dimensiune. Chiar o fracțiune de secundă, în plus sau în minus, contează când aplici acea prelungire – în contact cu alte mișcări, poate distruge totul. Nu vom ști, însă, de ce vin faptele în existență, de ce unele au o durată sau alta; de ce, de exemplu, unul domnește 50 de ani, altul este chiar ucis, poate, după câteva zile. Sau la orice se poate pune această întrebare, izvorâtă din nedumerire: la lungimea unei căsnicii, la durata de viață a unei clădiri – adică cât timp stă undeva, neatinsă. Brusc, forțe imprevizibile se pun în mișcare, de orice natură, apar din neagra veșnicie – cum zicea cineva - și se întrepătrund, ciocnesc, determinând durata evenimentelor.

Așa si cu mineritul: unii, calmi, calculați, parcă li s-ar fi transmis genetic acele calități, dacă înaintașii ar fi fost, cândva, mineri – lucrează o viață în mină și nu pățesc nimic. Alții, după puțin timp; acum ascultați niște povești – fapte reale, însă; vă vor face o idee despre ce a fost infernul industrial subteran. Multe ar fi avut loc și afară, mă cuprinde groaza când mă gândesc câte vor rămâne neștiute, întâmplate de-a lungul timpului. Ar trebui să umble niște culegători populari de legende, așa i-aș numi. Dar ar mai trebui – odată aceștia existând – să nu fie reticenți oamenii, să le spună, să se destăinuie, așadar, să nu interpreteze cine știe cum asta – ciudată mai e și firea omului, unghiul din care interpretează – crede, poate, că vrei să-ți bați joc de el, tipărind cele trăite de el.

Unul, un zdrahon, un munte de om, se angajase în mină. Ca la început, fusese dat la transport de lemne – subtilitățile și rezistența le capeți mult mai târziu, plus escrocheriile, ironic îndreptate asupra colegilor. La un transport de lemne cu „tileaga”, acel utilaj pe roți, un fel de căruță, dar de fier, i-a trecut roata peste degetul mare de la picior, strivindu-i-l. A spus omul, direct: meseria asta nu-i de mine și a tot renunțat la minerit.

Altul, ca o ironie a sorții, nu în prima, nici pe parcurs, ci-n ultima zi înainte de pensionare – a avut ceva de lucru mai ușor, desigur – unii se „trag” de la greu mult mai repede – așa sunt siguri că apucă pensia, mă rog, omul mai avea o zi – să-i treacă și adio colegi, lucru greu, mizerie, întuneric – adio și părți bune; peste ani, oricum amintirile vor declanșa acea substanță halucinogenă, care va amplifica nostalgia și pozitivul, planând strict peste acel trecut – dar până

una alta să mai treacă o zi, ultima. Omul nostru se duce într-o breșă să se odihnească. Poate chiar adoarme. Tavanul sus, nefiind controlat de multă vreme, se desprinde, o fâșie, o placă imensă, căzând pe omul nostru, făcându-l ... plăcintă.

Acum vă voi povesti despre cei pe care-i caracterizează prea multă lăcomie. Fenomenul exista și-n comunism, deși nu amplificat la cotele nebănuite din capitalismul barbar. De aceea s-a inventat stahanovismul; brusc, în anii ´30, un tânăr miner din Donbas, a depășit, folosind o anumită metodă, de 40 de ori norma, la dislocat cărbune. E bine să câștigi mai mult, dar nu cu orice preț - cu un anumit preț - cel al concurenței loiale. Mai târziu, unora li s-a-nlesnit câștigul: rocă mai ușoară, aprovizionare mai bună, pe bază de rudenii, etc.... În capitalism și mai și: cu orice preț câștig, bani de nimic la angajați, eschivări, fofilări, totul cu un scop: satisfacerea lăcomiei fară margini, la unii.

Urâte pasiuni a declanșat capitalismul. Dar să ne întoarcem. Tipul de care-i vorba lucra și el într-un sistem fix, câștiga peste limită – adică munca nici atunci și nici la cei care se zbăteau după un câștig mai mare, nu era chiar să te omori – nici dacă nu făceai nu era bine, dar, pe lângă consecvența lucrului, care-ți aducea un câștig sigur, mai erau câteva chichițe care – aplicate - ți-ar fi adus câștiguri suplimentare grase.

Relația cu aprovizionarea am menționat-o, era fuga, eterna fugă după câștig, să nu mai ai casă, masă, familie, personalitate, bucurii ale vieții. Câți își dădeau seama – prinși în acest sistem excesiv și exclusiv – că au greșit, mai târziu, sustrăgându-se acestui totalitarism? Foarte puțini, desigur. Acum, îngâmfați, mergeau înainte. Știau ei ce știau. Așa și omul nostru. Mergea înainte, alerga, mai bine-zis, preocupat doar de câștig: nu era om, era robot. Astfel că, printre tertipuri, era și de a intra în front imediat după dislocarea rocii, după „pușcătură", cum ziceau ei. La galerii mai merge cum merge, dar la lucrările verticale, abataje, vă dați seama: tot fumul urcă în sus, în cotloanele lucrării. Scopul era dublu: pentru a lucra mai mult sau pentru flori de mină. Dacă le știai plasa, aveau oarecare valoare.

Acum, în legătură cu încetarea activității fizice totale – sunt mai multe teorii; tocmai lipsa, opusul activității e neființa. Că ne-o închipuim sau nu, că credem că ne va ajunge cândva sau nu – are loc. Groaznică sau nu – cineva zicea – n-am văzut om nefericit când moare[71] - această stare se conturează, cumva, ca ceva liniștit – dincolo de viață. E o realitate – altfel n-ar fi schelete, urmând după trupurile vii, ale unor oameni. Deci, dacă viața – reprezentată de un trup viu, e ceva, atunci și moartea, reprezentată de un schelet – e ceva, dar altfel decât viul, la fel cum scheletul se deosebește de corpul viu. Cert e că, luând gaz, dulce, intrând pe gaz, a căzut în inconștiență, adică moarte. Era tocmai zi de salariu. Trebuia să iasă afară poate mai repede, când colo iese pe targă, pe scut, într-o variantă modernă. Nevasta și fiica-i erau la bani. Îi luau ele, de multe ori. Mai mult, cineva le-a chemat de acasă; credeau că pentru bani.

Până la înmormântare s-a tot umflat, dacă a băut gaz, încât nu-l mai recunoșteai, să nu mai zic că, chiar, de la început a trebuit să i se taie cizmele, hainele, pentru a fi îmbrăcat altfel. Mai mult, în sicriu pus, parcă amenința, devenea tot mai umflat, mai diform, de părea că din clipă în clipă e gata să se reverse peste margini. Noroc că a venit ceasul despărțirii de această lume – altfel ce-ar fi făcut cu el. Ce i-a folosit lăcomia excesivă – tocmai își terminase o căsucă – nu prea mare – nevasta îl cam ținea sub papuc - și s-a dus să moară?

[71] Antoine de S. Exupery

Viitura de noroi. Considerațiuni

- Acum am putea povesti la nesfârșit despre toate incidentele petrecute în mină, de-a lungul timpului – zise poetul – prost e cine nu-și deschide inima și nu încearcă să scoată bani pe asta, măcar că, țara fiind acum foarte puțin dezvoltată cultural, ba chiar pe ducă, în multe aspecte – compartimente ale vieții – pe cine ar interesa astea, edituri, scriitori, dar mai ales - și asta datorită faptului că tânăra generație cu barbă și cabluri în urechi, are alte priorități: să nu facă nimic.

Totuși, eu vă redau ce știu, din câteva accidente de mine auzite – era să folosesc un joc de cuvinte: de mină, de mine auzite – din fericire nu de mine trăite. Nu e același lucru; nici nuanța redării lor și nici trăirea lor, chiar văzându-le „video" - și nici ce-ți lasă în suflet – văzându-le pe viu, sau, iarăși, indirect, oarecum.

Poate să te marcheze o întreagă viață – nu știu ce reacții se pot petrece în asemenea clipe, în creierul uman, percepția și reacția – fulger, apoi, măsurile luate de organism, odată grozăvia extremă hotărâtă – prin creier, desigur.

Vă voi descrie alte două cazuri extreme, pentru a vă da seama că sunt lucruri dincolo de firesc, de ordinea netulburată a curgerii faptelor – estetic, biologic, economic, fiind altceva, șochează. Organismul – prin creier, desigur – răspunde, ia măsuri, intrinsec, desigur, la astea, căci, de multe ori nu se poate fizic altfel, deci mișca – să fugă – sau, pur și simplu, ineditul, grozăvia, acel *alt aspect* al situației, față de firesc – îl face să reacționeze așa. Tot ce-i neobișnuit frapează – la fel ca imprimarea în creier – citește o serie de date monotone, aceleași – nu le vei putea reține – una singură, de un fel – va fi altfel reținută, pe un fond curat, gol, decât un șir monoton. De ce? Nu se știe. La fel și – mai ales – cu tragediile, iar, strict biologic, ce *procese au loc* în corp, atunci nu vom ști, poate, niciodată.

Nu vom ști, așadar, niciodată ce reacții fizice, brute – căci, pe undeva totul e bazat pe procesele fizico-materiale în creier – mai ales în acele momente majore și decisive când vedem grozăvia unui eveniment – ce ne determină, la fel de brusc, să acționăm într-un fel sau altul. La fel – în cazul unei sinucideri – ce prăbușire colosală – vorba lui C.V. Tudor într-un fel de jurnal – ne determină să schimbăm tot comportamentul de până atunci, dar, mai ales, să terminăm cu lumea - zice referindu-se la o prietenă unguroaică care a sfârșit astfel cu viața.

Indiferent ce-ar fi: act de lașitate, de curaj, de dispreț sau de neutralitate față de lume (H.P. Bengescu) – e altceva ca până atunci. E vorba, totuși de un curaj nebun să treci peste instinctul de conservare și să te aventurezi în necunoscut.

Sau în cazul omuciderii: ce te-ndeamnă să faci asta, oricât l-ai urî pe acel om. Există un timp *înainte* și unul *după* crimă (E.M. Dostoievski) – care ar trebui – acel act – să-ți schimbe comportamentul, să ai remușcări, să te pocăiești, etc. – căci, chiar dacă ai ucis un patron, ai ucis un *om*, totuși. Asta din punct de vedere uman – ai păgubit pe cineva de un sprijin, o bucurie, etc.

Din punct de vedere politic - și aici tu ai acționat ucigând un exploatator, un escroc - ți se pare justificată fapta. Dar și aici, cei politic asemenea lui, nu vor găsi drept ce-ai făcut. Atunci – din acest punct de vedere – le spun: dar el când a înșelat, a mințit, a luat pâinea de la gura săracilor – ce-a făcut așadar, prin asta, a fost cinstit ce-a făcut? Actul politic justifică, oricum, distrugerea dușmanului – dar, din punct de vedere uman – nu.

- Așadar, în anii trecuți, începu poetul, când existau trenuri – dar mașini puține, un călător – care se pornise pe jos la drum lung, ajunse la un tunel, unde-și continuă drumul. La un moment dat, auzind trenul s-a culcat între șine, în speranța că trenul trecând peste el, nu-l va agăța.

A scăpat însă, datorită spaimei cele mari – când a ieșit afară, ori poate când a ajuns în prima localitate, s-a uitat în oglindă. Albise.

- Să mai spună cineva că firul de păr e materie moartă, rezid, că nu are legătură cu restul corpului, zise filozoful.
- Are, cum să nu aibă, ripostă poetul, predă – acestui fir de păr, chiar și codul ADN și melanină pentru colorare – mai multă sau mai puțină, asta genetic, zise poetul.

Sau alta: povestește Mihai C. Vornicu, în „Poteci însuflețite", omul care a călătorit atât în anii ´40 pe Dunăre, și prin țară, cât și după 1960, că undeva, într-o curte de țăran, căzuse un câine într-o pivniță. Cum nu putuse ieși și se auzeau zgomote, spre seară o femeie intrase înăuntru, coborând scările. Câinele i-a trecut peste picioare, simțind-o – aceasta, de spaimă, a albit pe cap – avea doar vreo 30 de ani – așa arăta când a ieșit afară.

- Altul, continuă poetul povestirea, tot în acei ani, poate ´30, poate ´50, văzu un accident pe calea ferată. Vagoane ciocnite, răsturnate, sânge, oamenii sfârtecați, poate. Omul care scăpase se țăcănise, de atunci. Umbla pe sate – era puțin gras – până în 60 de ani și povestea totul, revoltat, temător, apoi cerea mâncare de un ban, la fel și băutură, de parcă cine știe cât s-ar fi putut mânca și bea de un ban – doar dacă n-ar fi fost un taler cât roata carului, ca-n antichitate – dar el așa știa. Asemeni apariții erau rare în copilăria mea – deși mai rămăseseră oameni modești din trecut, totuși îi priveam mirat, făceau un fel de excepție de la viața normală, cu derularea ei.

Și câți asemenea modești n-au fost în trecut, jumătate muți, jumătate analfabeți, săraci, nesupuși canoanelor societății, umblau de colo-colo, fericiți poate: Rinta, Nătucu – (Ignat) și Manoilă, Florea, Gheorghica Savetii, Mutuțu – pe acesta l-am prins – stătea într-o casă 5x5, repara ceasuri, avea, pe acea vreme, cercel în ureche. Mai tânăr fiind, cineva-l înnebunea de cap cu o femeie tânără, zvăpăiată, Mărioara lui Ș. ...sau Tima A. Csaba, mai nou.

Acestor trubaduri neconvenționali, rătăcitori ai trecutului și prezentului - și ai viitorului, toată stima mea. Întrețin picanteria unei societăți, mai ales dacă sunt și persoane de haz, ca-n veacurile trecute. Dar văd că m-am luat cu vorba – despre acestea vom povesti altă dată – să revin, zise poetul.

Viitura de noroi avusese loc la una din cele mai grele și mai murdare mine din Nord. Sunt cinci degete la o mână și nu seamănă unul cu altul. Așa și cu minele: trei pe același aliniament, la una foarte cald, la cealaltă – cea din mijloc, noroi, rocă care se surpă, deci multă mizerie și pericol. De-abia la a treia – curățenie, rocă stabilă, dură, plus flori de mină - și câștig mai bun.

Ca tânăr nu m-au atras primele două –deși situate într-un orășel frumos, decor de basm. Era vorba de mina Pribauna – denumită, pur și simplu, după numele orașului și mina Șuioro. Nu interesa atunci pozitivul – în măsura exagerată de azi, cu energii benefice, case de vacanță, termale, etc., dar, totuși putea constitui o atracție pentru mine. Nici ca sport, în acel oraș; încercasem exemplul unui ilustru sportiv, dinaintea mea, care reușise în cele de-al doilea oraș - situat și mai la Răsărit, deși pentru alții era Vestul – e vorba de Cavnico – dar acolo lucrasem, deja, nu mă puteam întoarce acolo.

Așadar un mecanic, băgat cu pile, la acea mină periculoasă, prinsese un asemenea eveniment nedorit.

Las la o parte greutatea, sacrificiul lucrului în mină, în *sine*. Mai ales când, seara, de exemplu, mergi – lași totul, civilizația – cu pat cald, o haină le lux, un film, tot ce-i confort dobândit – de-a lungul timpului – care ne deosebește de animale – dar și de Nimic, de neființare. Gol pușcă, te îmbraci cu niște haine de mizerie și intri în subteran. Ba – la depersonalizarea respectivă mai contează, mai contribuie și niște cunoscuți – în loc să te sprijine, „să pună umărul" la solidaritatea împotriva nimicului, a negativului, mai te fac și de râs. Asta-i specia românească.

Așadar, tipul, împreună cu alții, era încadrat în acel firesc al existenței. Muncă, odihnă, realizări acasă – ce te fac să nu-l cunoști pe om, îl vezi doar în același tip de activitate – pe când el poate să aibă pasiuni ascunse, necinstite, chiar, dar natura-i mult mai puternică. Nu știi când au loc zguduirile. Și nici ruperile. La unele mai poți lua măsuri – la cărbune, în ajun de prăbușiri,

șobolanii, unii chiar albi, fug îngroziți. De aceea aceia-s tabu acolo. Dar la gaz, la noroi n-au cum anunța.

Au dat de-o pungă cu noroi, lichidul vâscos și-a făcut doar datoria – s-a scurs, ascultând de legile fizicii. Dar înspre ei. În unele locuri se zice că a îngropat oameni de vii. Așa o fi fost – dar aici a scăpat, urcând niște scări, cotloane înguste spre niște galerii vechi, uscate, dar blocate. Au stat acolo trei zile, până s-au putut retrage – mai bine-zis i-au găsit echipele de salvare. Acum știți și d-voastră cum e: suntem doar materie abjectă organizată într-un anumit fel: nu zic că negativul nu există, că nu face „casă bună" cu pozitivul, dar depinde pe care-l prezinți când trebuie. Cea mai frumoasă femeie are ceva abject înăuntru, atât că e invizibil, face parte din lumea nevăzută – vorba apostolului Pavel – mai mult obișnuința de a se derula lucrurile, după așezarea firescului, a logicului, cu proporția dintre cele două elemente: pozitiv-negativ, a făcut să înflorească sisteme biologice, sociale, politice, etc. Nefirescul a șocat – de orice natură – vedeți și exemplele de mai sus, chiar și cel pozitiv, geniile, ultrafrumosul; în orice domeniu, performanțele care aveau toate – ceva specific – acea îmbinare unică de elemente care conferea valoarea deosebită – indiferent că era vorba de o operă literară de excepție – se simțea asta prin așezarea cuvintelor - și sensurile izvorâte de aici, până la un „compromis" al mușchilor, cu o proporție a armoniei care depășea normalul, de aceea încânta, excesiv, ochiul.

Vreau să spun, prin asta, că și la efort, privațiuni, este o limită. Prima zi e frumos, efort, apoi ți-a picat bine, constați apoi, dar apare negativul: transpirația, foamea, oboseala. Trebuie contracarate prin odihnă, alimentație, baie. După câteva zile nu le mai suporți. La fel ca o muncă excesivă – statul în întuneric, foamea, te dereglează, te înspăimântă. Sunt altceva – nefirești – o portiță spre haos, dezorganizare, neființă, poate. De aceea te temi de ele. Reacționezi diferit de condițiile normale. Până la o limită, instinctul de supraviețuire e puternic – aici alte întrebări, cine suntem?, de unde venim?, de ce era necesară această organizare a materiei, a Universului, există ființe supranaturale, etc....

*

Omul nostru a scăpat, a trăit după aceea câțiva ani, dar fiind fumător, băutor, poate și genetic, a primit cancer. La o vârstă destul de tânără a decedat. Am fost și eu la înmormântare – cu regretul că, fiindu-mi și coleg cândva, nu l-am vizitat mai repede, să facem și un chef, mai ales că era în pensie.Îndurerată, nevastă-sa s-a lamentat, asupra morții, nedumerită, în felul următor:

- Ai scăpat de viitura de noroi, din mină și acum, de moarte n-ai putut scăpa!...

A uitat că, în fiecare zi, lovind, îndepărtând o așchie dintr-un munte, sfârșești prin a-l desființa. Repetarea și perseverența contează, altfel n-ar fi nici o limită între punctul unde se sfârșește prima parte, majoritară, a unui lucru și unde începe cea de-a doua, sfârșitul.

C

Vizita în mină

- Acum, zise filozoful, înainte de a intra, să vă mai spun și eu câteva despre mineritul care a fost. Sigur că marea majoritate a întâmplărilor, nuanța lor, așa cum au fost – nu cea oficială, imortalizată uneori în variantele [oficiale ale] puterii – reportaje în ziare, filme, etc., - vor rămâne necunoscute. Sunt bune și astea – oricum, totul, când faci o istorie – e selectiv și parțial, în primul rând, există o lume a ideilor, a imaginilor, mult înflorită față de real – apoi, nuanța politică poate schimba totul – poate aspectul adevărat nu-l vei prinde niciodată – vorba lui Lucian Boia într-una din cărțile sale, despre percepția istoriei – plus că e vorba doar de crâmpeie, oricât de reale ar fi, nesemnificative, la masa istoriei. Așadar, grosul va rămâne neînregistrat, multitudinea faptelor, de multe ori, simultan petrecute, într-o colonie minieră, doar, acel tumult al vieții, țâșnind prin zeci de canale, instantaneu, brut – nuanța, coloritul lui, multiplu și el, desigur. Tot freamătul vieții epocilor anterioare, odată trecut, va rămâne astfel. Și totuși, unii l-au trăit – cât mai trăiesc, îl au și ei în cuget, poate le determină acțiunile ulterioare; sigur, omul, cu trecerea timpului, e mai potolit, mai reținut în mișcări, mai circumspect – ar fi culmea să nu extragă învățăminte din pățaniile anterioare. Fizic și intelectual, viața te obligă la asta. Dar nu pe toți.

Eu însă, nu vă voi povesti decât o tragedie petrecută la una din minele Nordului, H..., prin anii ´50. Accidentele circulau în variante paralele cu ceea ce se spunea, oficial, despre marile realizări, în urma eforturilor conjugate ale oamenilor. Aminteam mai înainte, ceva de un anumit tumult. Dacă la acesta s-ar fi adăugat – la partea strict pozitivă, și recunoașterea neajunsurilor – ar fi fost vorba, astfel, de două șuvoaie care ar fi mers paralel – atunci socialismul ar fi dăinuit; recunoașterea, prezentarea negativului, cu specificația că ar fi trebuit luptat din răsputeri pentru diminuarea sa.[72]

Un bătrân miner mi-a povestit-o. Era pe vremea lămpilor cu carbid, a șepcilor trase pe cap – rotunde, de parcă omul era un imens „cap de sulă”, astfel – ce conta, acolo, luxul, așadar, vremea lămpilor cu flacără deschisă – cu care se mai însemna locul perforatului pe perete, cu rotocoale mari de fum. Cineva perfora, așadar, erau niște găuri state, nu le-a băgat în seamă, dinamita, rămasă de la schimbul precedent, zgândărită de mișcarea perforatului a făcut explozie. Minerul se găsea pe o platformă de lemn, pusă pentru a ușura încărcatul minereului, apoi – iar ajutorul în spatele său. Suflul câtorva tuburi de dinamită n-a fost nimicitor, să-i zboare capul, sau să-l facă ferfeniță, dar totuși, i-a zburat ochii, orbindu-l. El – ajutorul tânăr – pe care perforatorul încă-l mai scutura, făcându-i probleme, când perfora el, asta era înainte de armată, a alergat, tremurând, într-un suflet la rampa puțului, bâiguind, prin întuneric: eu i-am spus, eu i-am spus ...

Cu vremea, acel ajutor miner a ajuns și el miner, chiar a avut o fată tânără în brigadă, pe care a învățat-o să perforeze, îi mai băga mâna pe lângă sâni – feminitatea se mai păstra și aici, îmbrăcate în salopete fiind, femeile, dar, degeaba, era prea bătrân.

E curios cum se declanșează, și-n condiții extreme – sentimentele erotice: una, lată-n fund, suda, într-un mediu industrial, băgată cu partea din față a corpului într-o deschizătură – suda ceva gen parapet, o îmbinare mai dificilă, dincolo de acea gaură. Cineva din spate și prin spate – a„executat-o”. N-a zis nu – protestând –doar că a voit să știe, apoi, cine a fost.

[72] Pozitivul oricum, a fost enorm. Cartiere, centre de orașe imense, frumos aranjate, o lume complet diferită de cea de mai târziu – a capitalismului barbar – fără poporul de la Răsărit, țara ar fi fost o îngrămădire imensă de colibe. (n. aut.)

*

- Iar acum, ceva și mai vesel. Știți, desigur, că e greu în subteran; mai mult, nici nu seamănă cu viața de afară, sunt alte pretenții, stai transpirat, îți sufli nasul brusc, e întuneric, mănânci ceapă en-gros, etc., - adică lucruri pe care nu le-ai face afară. Sunt două lumi diferite: aspectul lor, gesturile, faptele potrivite pentru fiecare – deoarece ele – mediile – sunt atât de deosebite – dar și acțiunile la fel. Adică ce-ți permiți în una n-ai mai face în cealaltă, nu de rușinea lumii, ci datorită faptului că un mediu diferit de precedentul generează reacții diferite; acum, pe acest principiu, la suprafață fiind, pot prevala aspirațiile spre artă, după cum, în străfunduri – o extremă strict negativă, asociată cu mizeria, întunericul, ești tentat să dai dovadă de eroism – declanșându-se, la acte extreme, acele capacități – la suprafață totul era mai armonios – se tindea spre perfecțiune, cinste, frumos.

Dar cine știe cum reacționează ființa umană în toate împrejurările? Egoismul, îmbuibarea, nu dispar. Poate și aici să fie condiții extreme – deși strict pozitive – care să-l facă pe om să se gândească tot la propria burtă, la o îndestulare excesivă. Și veți vedea de ce.

Unii, ieșind din subteran, se acomodau rapid cu cele două lumi. Dovadă, în timpul liber, participau la dansuri. Dar, ca orice artă – nu era totuna, să nu mai intri acolo, oricât te-ai fi obișnuit, să-ți vezi de artă, de viața ta, să duci, deci, o viață mai ușoară, la nivel de suprafață. Dacă aveai tăria să duci în spate acest dualism, era bine. Cât puteai. Dar ce făceau femeile minerilor în acest timp?

Unele chiar că aveau timp berechet – se înscriseseră la dansuri, iarăși, cu tot cortegiul de mișcări, acțiuni, pe care le faci în asemenea împrejurări: sacrificii, relații, etc.... Se îngrijeau de ținută, de corectitudinea mișcărilor pe scenă, cu pantofi cu toc, de capră; câte unul cu sânge iute, ca minerul Hafîna, le învârtea de nu se văd; rar își dădeau corpul unora ca el; mai mult cădeau în plasa unor colegi, cameramani, scenariști, oameni de nimic, cu vicii, care nu puneau mare preț pe ținuta lor. Ca să vezi cum e femeia – ce face, mai ales, când bărbații trudesc în adâncimi – să-i aducă un ban.

Cazul Nadiei e elocvent. Auzisem de ea – nu făcusem nici o legătură cu anumite persoane, până când, nevoit fiind de a căuta o anumită adresă, în toamna anului 1984, căci prietenul meu, culturistul N. Giurgi plecase în orașul Tg. M., n-o avea decât ceasornicarul orașului. Acesta deși nu-i mai fusesem în casă – mă văzuse sincer, și mi-o dăduse. La un pahar de vorbă – imediat ce intri în casa cuiva, răceala și convențiile se destramă, mai ales după un pahar de ceva, îi mărturisesc că-s nou pe aici –auzisem și de aventura lui N... cu D... – poate și de aceea a plecat la Tg. M...., de gura lumii, adică, îmi zice să am grijă cum am relații cu femei, aici – ispitele vor fi multe, într-un oraș miner – cosmopolit, deși nu mare, răul încă n-a fost distrus de civilizație și-mi spune povestea Nadiei, de care, zice, sper c-ai auzit. Mi-a fost nevastă.

Lua de la unul, altul bani, cu-mprumut se-nțelege, iar când să-i dea, recurgea la alte tertipuri. Era o femeie slabă – adică nu se deosebea prin nimic de un șablon comun, palid al ființelor de duzină. Putea fi profesoară, în alte împrejurări. Deși destul de fină, nu avea cultura, nu nimerise pe acea treaptă socială, de funcționar, care ar fi putut-o ține acolo, toată viața. O femeie nici nu obosește așa repede ca un bărbat. Când persoana venea după bani, in absența mea, de obicei ea începea să se dezbrace, dorind să plătească-n natură. Sigur că omul era tentat, renunța la bani, în a-i cere. Cu unul singur nu i-a mers. Om înalt, dintr-o bucată, a zis: mie să-mi dai banii, nu să te bâțâi. Din acel moment i s-a spus Nadia.

- Și măcar de i-aș fi văzut eu. Tot ce am aici – în apartament, sunt realizate de mine. Ea – cheltuieli cu prietene și pe unde se mai distra. Ce să faci – asta-i femeia, conchise el supărat, destăinuirea în fața poetului.

D

Intrarea în mină

- V-am trezit dimineața – cu noaptea-n cap – zise filozoful – să vedeți și voi cum a fost în veacurile trecute. Nu atâta civilizație, umbre pe toți pereții, camere strâmte, pereți simpli, gri la culoare – sumbri, chiar, obiecte solide. Mâncare puțină, dar consistentă, slănină, pită, ceapă. Un pahar – dar mai ales, după. Și totuși, toate astea aveau farmecul lor, acea lume lentă, cu oameni noduroși, primitivi.

Dincolo de asta – de prin anii ´70 – mecanizarea, în urma industrializării vaste, forțate, chiar. Un alt tip de om, mai rapid, producția mai mare - și chefurile pe măsură. La timpul potrivit o voi descrie. Totul părea pus la punct – a venit, însă, a treia etapă: cea a capitalismului barbar, post-industrial. Dacă primul fusese rezultatul firesc al evoluției, de la ciocan, daltă, rangă, stropitul rocii cu apă, după „aprinderea ei" – să crape, pentru a obține minereu – apoi vagonete și șine de lemn, o mecanizare redusă, apoi – după care – marea explozie a mineritului; acum, etapa asta, de reducere – distrugere bruscă a tot ce a fost industrie, ce-ar fi? E logică în dezvoltarea istoriei, ei zic că da, capitaliștii, făcând apel la libertate, libera inițiativă, etc., tot atâtea gogoși mincinoase, dacă nu sunt însoțite de respectarea riguroasă a legii. A fost – această desființare de unități economice – un uriaș pas înapoi – să vedem dar, ce va aduce viitorul, încheie el.

Pe lângă conducte imense – care încă mai funcționează, până la un loc – se intră într-un tunel larg. De la un moment, însă,drumul se îngusta - și țevile și conductele se ramificau. Unde începeau excavările, toate se opreau brusc, doar 2-3 benzi, înguste, plus ventilația. Totul aici era dat la excavare particulară. Se întorsese lumea la ciocan și țâncuș, un fel de daltă cu vârf întărit; zăcământul fusese luat de patronat și de aici sloganul – doar ce-i rentabil - și-n timp cât mai scurt. Scurmă fiecare cu ce poate. Desigur, câștigul gros revenea bossului, marele mahăr, dar și cei de aici, mărunții, mijlocitorii, sau chiar minerii care luau direct ei, să excaveze, se zbăteau pentru un câștig rapid.

- Acum nu vă voi spune, desigur, chiar dacă mă repet, ca acel cunoscut poet italian – zise poetul - „lăsați orice speranță, voi ce intrați" –dar nici nu veți vedea și auzi lucruri foarte agreabile. Nu va fi nici extraordinar de ieșit din comun –la fel ca-n „Stăpânul inelelor" – acea mină săpată în întregime manual, cu coloane și goluri imense – dar nici ca-n acel film nemțesc – e vorba de niște naziști, cred, într-o mină, urmăriți – căci erau obsedați de fantastic, comori, puteri oculte, construire de OZN-uri, chiar[73] - cu toate astea au pierdut războiul – cu căderi, așadar, senzaționalul fiind în floare – de pe un nivel pe altul, al vagoanelor, tot pe șine – urmărire, deci specifică mediului de aici. Veți vedea o secvență de societate unde lăcomia și-a pus excesiv – totuși, pecetea, din păcate.

Ca prim argument vă duc la o zonă, unde, imediat după revoluție – o zonă cu apă termală și minerală, în folosul tuturor – un hapsân, vroind să profite – s-a și găsit s-o îmbutelieze; minerii i-au demontat toate instalațiile. Și, într-adevăr, ajungând acolo, au văzut pereți răsturnați, bolțari

[73] Specialiștii i-au fost luați de americani – în folosul lor, cca.. 5000 – cu Werner von Braun, în frunte. Cine folosește în schimb azi, în Est cercetarea științifică? Adică, azi, la noi, nimic nu-I rentabil.

ici-colo, conducte, în sfârșit, ruine – la peisajul și așa sumbru – de subteran. Apa se risipea pe jos, curgea pe galerii, o dezordine cumplită.

Ajunseră la patru ramificații. O sală de mese - și aceasta sărăcăcioasă – ici-colo mese, scaune rupte – rămasă, desigur de la vechiul regim, dincolo de care era un fel de piațetă – loc gol, desigur: n-ar fi putut încălzi inima, un loc mai liber, unde să răsufli ușurat, decât dacă ar fi fost la suprafață, chiar între niște străzi, case, pe margine – scunde, din secolele trecute. Ar fi avut, carevasăzică, intimitatea lui, acel loc viran, între clădiri, oriunde ar fi fost. Aici nu – deoarece era slab luminat, iar pentru a-ți face o idee mai amplă – despre el – trebuia să-l luminezi simultan, sau fiecare colț, cu lămpile pentru care străinii din delegația noastră plătiseră bani grei. Lămpi ultramoderne, nu lămpașe – să nu cheltuiască – cu carbid, cum aveau cei care lucrau aici. Deh, pe bani orice-i posibil.

Și totuși, deși cald, de aici încolo se simțea o liniște, un ritm de secole trecute, în activitate. Toate acestea ar fi trebuit să liniștească sufletul, să confere o atmosferă plăcută vizitei.

- Să mergem pe prima deschizătură, zise poetul, veți vedea activitatea bâțâitului. Genetic acest stil ar trebui să emane lumină – doar pozitiv, să nu te simți în preajma lui rău, ca și cum un vânt negativ, prevestitor de cine știe ce nenorociri, ar bate dinspre el. Să nu-ți „vină greu”, cum este o vorbă din popor, stând, conviețuind vreme mai îndelungată lângă un astfel de om – să faci ceva, să râzi, să vorbești sau pur și simplu, să stai.

Totuși, emitea negativ, deși la suprafață aparențele înșelau – mai ales prin porcăriile pe care le făcea, înșelând pe cei care lucrau în subordinea lui.

- Dacă era numai miere și zâmbet – sau invers – zise filozoful, promițând marea cu sarea – asta la suprafață, în schimb, în realitate, lucrurile stăteau cu totul altfel. Mințea, se bâțâia, amâna pe om la nesfârșit, până când acesta, disperat, renunța. Până la calendele grecești, poate și dincolo de asta. Sau: vino după colț - să-ți dau banii – dar acolo să nu mai fie nimeni. Dezavantajul în societățile capitaliste e că nu știi împotriva cui să lupți. Toți ar fi nevinovați – deși, cum zicea un scriitor italian – de pe vremea lui Mussollini – toți, în numele democrației – își fac – își urmăresc interesele. Sau ca o curvă – care, după distracția, destrăbălarea cu toți – vine zâmbind la tine, care ai iubit-o și investit în ea - și-ți promite ce nu onorează cu fapta, niciodată.

În fascism, comunism – ori în alte sisteme totalitare știi împotriva cui să lupți. Ori, ori.

Acest Milu – așa se numea impostorul – făcuse pe vremuri sport, fusese și la teologie, vreo doi ani, fusese chiar și zugrav. Deoarece aparținea generației de avortați, născuți după 1 ianuarie 1968, crescuse nebănuit de mult, fiecare generație e mai dezvoltată, mai completă, decât cea precedentă; și moral ar trebui să fie, astfel. Dar, mai ales crescută excesiv de mult prin proteine, steroizi, nemuncă și câștig pe spinarea altora. Făcând, așadar sală, fiind și înalt, peste 1,80 m – nu se temea de mulți; degeaba ar fi încercat un tip de 1,72 m – înălțimea perfectă în socialism, și-n orice societate echilibrată să se măsoare cu el, la aceeași masă musculară prevala înălțimea, acel 1 kg în plus, de fiecare centimetru. Îți venea să-i bagi undeva și să-i scurtezi, ca-n „Patul lui Procust”, în antichitate, sau ca și cu bărboșii sub 1,70 m; să-i bagi într-un dispozitiv și să-i lungești peste 1,75 m.

Așa și cu ocazionalii noștri – care munceau pentru el – pur și simplu îi știau de frică, o frică groaznică, care părea veșnică, când intrau în conflict cu el, cerându-și drepturile.

- Acum vă voi spune o știre de ultimă oră, zise poetul – despre el, dacă tot veni vorba. Câți nu l-or fi blestemat, oameni necăjiți, căci le-a luat pâinea de la gură, plus a copilașilor lor – cu toate tertipurile lui. Aud că a căzut o piatră pe el, când lucra el, direct în front, i-a teșit puțin șalele, acum umblă mai domol. Pasiunile i s-au domolit, dă puțin, dar fix, oamenilor.

- Cunosc și eu câteva tipuri genetice asemănătoare acestuia, zise filozoful. Unul chiar fusese zugrav, la fel, bâțâit, instabil, parcă tot îi ploua și ningea; înșela și el oamenii – nimeni nu era bun la el – după părerea lui de exterior, desigur, n-ar fi existat câștig, civilizație, pretenții de la

viață – am face direct baie în covată. Asta să distrugă, să distragă atenția, ca acei porci de patroni care spun: la ce-ți trebuie bani?

Căzuse de pe schelă, la urma-urmei, se mai domolise, apoi fiică-sii îi crescuse o ... coadă, un os, biata, la ultima vertebră a șirei spinării sau chiar la osul coccinal.

- Toate le vedeți sumbru, zise patronul-funcționar, de parcă greșelile n-ar umbla pe oameni. Voi ce-ați face în situația lui – toți ar face la fel, încheie el.
- Asta-i la omul de rând, autoculpabilizarea, zise filozoful. Sunt eu vinovat că exist, că cineva a putut, astfel să-mi dea foc la casă, să mă calce cu mașina, etc.... Ptiu, popor de nimic!...
- Mai era unul, Păianjenul, reluă filozoful, la fel, om de nimic, tot după acaparări umbla, aceeași mutră fină, cuminte cu voce subțire, senină, chiar plăcută. Nu și-a găsit încă nașul – la toate bâiguielile, prostelile – rămase din tinerețe, cu care încerca să momească pe proști, plus la faptele făcute pe viu.
- Prea încercăm să trăim ca din moși-strămoși, zise poetul, la timpul potrivit vom vizita niște țărani care parcă n-au apucat epoca modernizării, mizerie, la ei din belșug, câcălău, adică. Poate nici nu s-ar simți bine altfel.

Altul, tot fin genetic – același nas ascuțit, poate chiar puțin întrerupt – linia exterioară a conturului – extravertit, dar acomodat, absorbit de câștig de nu-i adevărat.

Orice i-ai zice, despre zădărnicia exceselor, despre partea negativă a oboselii, a bolilor, care se pot încuiba în oase, la urma-urmei – ca orice veritabil patron, rămânea la ale lui. Orbirea și minciuna, caracteristice fascismului, de exemplu, când au ucis oameni – nu-i interesa suferințele lor – torturându-i în lagăre – ce-i mai grav, sadic – priveau totul unilateral și minciuna – să ascundă adevărul și apoi, după război – susținând că lagărele și crimele n-au existat – voi cita doar o singură carte: Dymphna Cusack – Arșiță la Berlin – văd, că, groaznic, și capitalismul folosește aceleași metode: *orbirea și minciuna*; patronii le văd pe ale lor, doar – setea de îmbogățire, plus minciuna, prin expresiile: ce facem noi aici și o să fie – dar totul teoretic, iluzoriu, plasate într-un viitor incert, și atunci pentru ei, desigur.

Așa și cu tipul nostru – îl poreclisem mistrețul – în timpul liber „profesa" vânătoarea de mistreți – își permisese scule pe măsură, oricâte avertizări și vorbe bune i-ai fi spus, el zâmbea, mai mult sau mai puțin tainic, în sinea lui – ca și cum ar fi zis: știu eu ce știu - și mergea mai departe.[74]

- Mai arătați-ne și unul serios, zise cineva din delegație – numai bâțâiți până acum, de parcă stilul acela genetic n-ar fi la voi!
- Asta cam așa e, zise filozoful – dar vă veți hrăni și de ăștia – să nu crezi că seriozitatea face de multe ori casă bună și cu cinstea – la popoarele barbare, din păcate – asta e. Cel pe care-l vom vizita acum – dar să nu amintiți nimic despre asta – când veți ajunge în front – e un model de seriozitate – păr într-o parte, blond, frumos pieptănat, dat cu ulei: în alte regimuri ar fi fost, mai mult ca sigur, ofițer în trupele de represiune inerente acelui tip de societate sau, măcar orice fel de ofițer; nu zic că regimul capitalist barbar nu are și el profitorii, tăietorii proprii de frunză la câini – cu privilegii grase – atât doar că ăsta a nimerit aici.

Când ajung, da, galerii, lucruri ordonate, pe lângă pereți. Omul respectiv, înalt, blond, de acea decență specifică chiaburilor, de care te temeai, parcă, să te apropii și să ceri chiar un băț de chibrit – emana, așadar teamă, respect și implicit, proprietate privată, cât vedeai cu ochii. La vederea noastră zâmbi scurt, nostalgic, forțat parcă, cu gândul la viitoare acaparări. Totul pentru o clipă – dacă și-a deschis inima, căci încremeni brusc din nou.

[74] Chiar și după o boală terminată cu operație – piatră la fiară – lăsase doar fumatul; în rest, aceeași goană absurdă după câștig.

Poetul zise: să vă povestesc – după ce ne îndepărtăm puțin – un caz petrecut acum câțiva ani. Unul din ajutoarele sale – un om normal, tânăr, slugă la capitaliști, care-n afară de concepția de a suporta datul sorții –nu avea nici o orientare politică, nici un crez, cum sunt cu miile în țara asta, s-a dus, la un moment dat, într-o breșă, să-și facă nevoile. Acum știți cum e: obiecte ici-colo – nu totul era perfect; omul s-a întors pentru o clipă, într-o alta, să-și caute o cârpă, să se șteargă la fund; cum trebăluia el așa, aplecat, printre niște pietre – primește o lovitură mortală în cap. Într-adevăr în acel loc întunecos, minerul serios își ascunsese bucățile de aur masiv. Pe vremea aceea lucra la un patron – de ce să-i dea tot acestuia – acum și-a văzut periclitată fapta, nici una, nici alta, poc, lovitura mortală. Într-adevăr, mortul se învârtise prin preajmă, chiar dezgropase puțin o legătură de cârpe, cu bucățile cu pricina.[75]

- Și cum s-a terminat totul, zise unul din delegație?
- Apoi știți cum e la noi, zise poetul, până se moșmondesc funcționarii, până iau decizii, totul trece – tensiunea de început, care ar fi pentru așa ceva – pentru acțiune; din păcate, o minune ține trei zile – poate nici atât.

Funcționarii la noi sunt foarte comozi – nu zic că toți, dar majoritatea. Din iulie încep să abordeze o mină plictisită – să se gândească ce haină să-mbrace, deja, de Revelion, unde să și-l petreacă. Pe lângă asta mai e dorința de a nu se deranja, plus teama de a nu călca cumva, dincolo de un cerc, care i-ar putea costa ceva deranj, efort sau pierderea locului călduț[76]...

Mai încolo mai era un loc de muncă: un om care, în aparență, părea și el serios – calmul emana din monumentalitatea persoanei lui, înalt, 1,80 m – buzat, puțin chel, smocuri de păr, ici-colo, pe corp – se trage, doar, din maimuță omul – tot un chiabur, un împuțit pus pe acaparare excesivă. La el, doar ordinea era aparentă – privită de la suprafață, căci la o verificare mai atentă, toate acele grupuri de obiecte risipite ici-colo, erau, multe, inutile și vechi. Dar el se simțea bine printre ele. Iar în ce privește retribuirea muncitorilor, cu minimul posibil...

- La timpul potrivit vă voi arăta și eu niște țărani, la fel, hrăpăreți, jegoși, în zona care n-a fost niciodată cooperativizată, zise filozoful – să vedeți ce aberații ale unor minți umane poate naște capitalismul.

Mai erau aici două tipuri de mineri: unul, la fel, păros, dar mai mic, tăcut, supărat, părea că tot îi plouă și-i ninge și acestuia ca bâțâitului Milu, când îl vedeai te gândeai la un cer care se-ntuneca brusc, cuprins de nori – sentimentele tale erau atunci, în mod normal, pe măsură, adică te cuprindea subit acea mâhnire specifică negativului, desigur.

Se tot zbătea, dar nu reușea mare lucru. Nu avea capacitatea de a acapara enorm – acea forță, energie nestăvilită cu care să se extindă, să domine peste tot.

Celălalt, unul chiar decent, înalt, elegant, își plătea corect – cu cât putea – oamenii. Dar părea superficial, neintegrat cu trup și suflet în sistem; când au venit, în totalitate, patronii, a trebuit să lase totul – nu mai putea - și să plece...

- Acum puteți descrie până mâine totul, zise filozoful – să vă mai arăt câteva galerii surpate, utilaje abandonate, din prima perioadă – a semipatronatului – când încă statul mai avea putere, dar nu și conștiință, omul, să nu risipească, după care ne vom deplasa în sectorul de stat, spre Răsărit, să vedeți cum se lucrează într-un sistem fix; fix e și la patron, atât doar că grosul îl ia el, porcul, ca regii antichității, ca feudalii; aici, statul, ca rezervă strategică – dorește excavarea și

[75] Chestie pățită și de poet, undeva „în civilie" – în tinerețe, la un șțrand. A vrut să se uite la actele celui de lângă el, adică unde și-au lăsat hainele – să știe cu cine are de-a face, înainte de a intra în apă, colegul său, de fapt – când țuști, un ins, rapid, a venit și l-a lovit pe acela. Cât de periculoase și iuți pot fi deciziile, când e vorba de proprietatea privată.

[76] Dovadă și numeroasele anchete financiare care nu au dus nicăieri; numeroase accidente, căderi de avioane, totul e învechit în acea țară, oameni obosiți, șoferi, funcționari – unii chiar suprasolicitați – nimeni n-are curajul să „pună jos" – sau să recunoască: după Revoluție, totul a mers în curul patronilor…

prelucrarea minereului – poate nu s-ar face și asta, s-ar da totul patronilor, dacă n-ar trebui aur pentru rezerva valutară, să mai cumpărăm, când și când, câte o armă. Noroc cu un dram de mândrie patriotică, că suntem de milenii aici, că suntem cineva, etc., - de aici și câte o sărbătoare, câte o aniversare, are o parte bună și patriotismul, pe undeva – se mai cumpără câte un avion învechit, un vapor – la fel, câte o paradă,altfel s-ar da totul pe mâna patronilor, mai ales a celor străini. Și așa s-a vândut aproape totul – un război nu ne-ar fi devastat mai rău; acesta a fost sadic, metodic, a lovit, în primul rând, obiectivele industriale. Apoi, desigur, a urmat și cortegiul de suferințe umane.

Noroc așadar, cu *bruma de mândrie* patriotică, aniversări, etc., că se mai cumpără cât se cumpără, că mai există structuri de stat; patronii, în criminalitatea lor, ar acapara totul. Și așa, utilajele din trecut sunt învechite – câte nu se prăbușesc, am spus-o deja.

- Fiindcă veni vorba, zise poetul – să coborâm puțin în istorie. Ce-a fost aici după retragerea romană, o mie de ani – ca nivel de cultură, civilizație, zic, nu ca oameni; desigur, populație a existat – dar nu e totuna cum a trăit – ca cioban sau ca om cât de cât elevat - și asta va fi valabil în vecii-vecilor, la orice civilizație.Apoi - și cu asta încheiem discuția, arătați-mi un oraș din secolul VI – fondat aici – le-aș cere-o patrioților excesivi.
- Așa e, zise filozoful – păcat de virtuțile zero ale acestui popor, dar să nu mai vorbim. Omul de rând ar da vina pe alții, pe alte sisteme, pe vitregia sorții, a naturii, etc. – numai pe cine trebuie, nu – chiar zeificându-și conducătorii și satrapii să iasă basma curată.

Sectorul de stat minier

- Acum mă veți întreba de ce n-am mers să vizităm sectorul de stat prin celălalt, adică o galerie lungă duce – face legătura – cu sectorul celălalt , cu partea de răsărit a minei, începu filozoful.
- A fost cândva; acum e prăbușit – adică imediat după Revoluție, natura spunându-și cuvântul – orice sistem tinde spre dezintegrare, dezordine – vezi legea a doua a termodinamicii – zise poetul – azi un pic, mâine un pic, până a devenit impracticabil. Ba mai mult, țăranul cu țurțuri de rahat la fund, în neliniștea lui de a acapara cât mai mult, a intrat direct, descompletând totul; urma să-i fie bună câte o bucată de țeavă, de fier, etc., acasă.
- S-au văzut cazuri și mai atroce – o linie care transporta minereul, plus conductele respective, fuseseră desființate cu totul; din ura față de sistemul de stat, față de clasa muncitoare a șefilor, zise filozoful, așa că ce să ne mai mirăm de instinctul de proprietate al țăranilor, când șefii au spart socialismul cu nemiluita; târziu, s-au trezit, totuși, și poate că și asta la indicațiile din Vest, că vor avea nevoie și de materii prime, resurse, zăcăminte, într-o civilizație a viitorului – de aceea au mai alocat niște bani să conserveși să mai stopeze ceva din drumul spre dezastrul final. Dar să intrăm înăuntru.

Fusese tăiată o intrare direct de afară, din coasta dealului, de fapt mai înspre vârf, spre sectorul de stat. După ce au intrat, au luat-o pe una din ramificațiile care aparținea unui sector. Aici era liniște – pe intrarea principală unde scoteau, la fel, afară minereul, sub noua intrare, mai auzeai câte o locomotivă, câte un bocănit – deși nu erau enorm de multe linii ferate paralele – dar aici nimic. Cum vorbeau mergând, numai ce aud o bufnitură și o cădere, însoțite de urletul: mă, mă, mă...

Când s-au uitat mai bine, un ins care dormea pe o bancă a căzut jos; se speriase de vorba lor. Buimac la ochi, a motivat somnul prin faptul că nu aveau vagoane; prima dată au râs de el – i-au zis să fie mai atent să nu se accidenteze – altfel n-ar ști nimeni la ce tip de accident să-l încadreze; i-au propus să-i însoțească până la primul atelier – de acolo mai urma o bifurcație. Aici

ar fi putut face cunoștință cu lăcătușii și mecanicii sistemului. Zis și făcut. Deși nu era ora pauzei – e un fel de a spune pauză – le-ar mai fi trebuit, la 6 ore de muncă – dar mă rog, se-ncetățenise obiceiul cu pauza de la ora 9°°,deja frigeau slănină. Cu hârtie, cu ce-au putut, uneori și la becul aparatului de sudat. Mecanici – nici slabi, nici grași, parcă încremeniseră într-o vârstă intermediară – nici tineri, nici bătrâni - și, făcând mereu aceleași gesturi – prostii, mai ales. Acum le plăcea mirosul de mină, cu cel de rugină și de slănină friptă. Nu erau toți – ar fi vrut să vadă delegația străină- vreo doi erau la șeful de sector acasă, acesta mai profita de sistem cât mai putea, iar omul, slugarnic, s-a dus; unul avea de lucru la el acasă, la fân, iar un altul dormea pe o bancă: și el umbla să facă garduri metalice în orășel - și-n satul său – făcuse până acum, poate, la jumătate satul.

În fronturi, la fel: ba nu erau vagoane, ba piese de perforator, ba trebuia să dai șpagă grasă să ți le dea pe toate „Direcția", flori de mină, mai ales. Și când apăreau, erau favorizați șefii: adică trebuia să oprești locul respectiv, să-i chemi pe ei să se-nfrupte, la fel ca dreptul asupra miresei, în secolele trecute, al seniorului asupra vasalului. Inutil de menționat că și fondurile sindicatului se iroseau – o mare parte – în chefuri ale șefimii. Toate astea într-un sistem care și așa agoniza.

- Femeile mai frumușele – nimerite-n sistem – noroc că nu erau multe, erau nevoite să se culce cu șefii. Pe una din ele le-am suflat-o – n-a știut nimeni, doar bănuiau – aveam o relație cu ea, atât doar că m-a costat și pe mine cam mult, zise poetul; că nu a avut suflet și a profitat de mine, asta-i altă treabă – dar, dacă am face un bilanț al izbânzilor cu orice preț, pot spune că am cucerit-o – ca o armată care, cu *numeroase pierderi* umane și materiale – vezi cazul Rusiei în războiul cu Finlanda din 1939 – al URSS-ului, mai bine-zis – care cu mari sacrificii a cucerit linia Männerheim, intrând în Finlanda. Acum, asemenea bravuri mi se par depășite – dar atunci nu gândeam astfel: câștigi, dar cât dai în loc – ca pierdere – sau, lupți pentru progres, dar cât de mari sunt pierderile – sau – o societate face lucruri bune – ici-colo câte un bloc, câte o șosea – dar cât se fură în acea societate – vezi cazul capitalismului actual.

Dar acesta-i mersul Istoriei – nu peste mult timp se va opri și aceasta – trebuie să ne mângâiem c-am prins, totuși și socialismul – o parte din el, deși am fost generația de sacrificiu – din 1965 a început să bată vântul sfârșitului – adică ne-am născut la mijlocul sistemului socialist, din popular devenea socialist. Apoi liceul, desființată clasa, *într-un singur an*, caz unic – a fost nevoie de mecanici, nu de filozofi – altfel, cine știe ce destin aș fi avut, iar apoi armata – la fel, *primul* ciclu, leat după al meu, deja la un an și patru luni – noi nu – să tragem până ne pică pielea de pe noi și, în sfârșit, sistemul de stat, rupt pentru mine la profetica vîrstă de 33 ani, chiar la jumătate. Din păcate, omul e prins într-o menghină existențială atroce: totalitarismul, pe de o parte, unde se prea respectă legea și capitalismul cumplit, primitiv, de cealaltă, unde nu se respectă deloc.

Doar omul de rând, mediu, cinstit, are de suferit.

9

O călătorie la cascadele din Sud, pe unul din râuri, Trübe

- Ne vom abate puțin din drumul nostru, zise poetul – să vedem și extrema cealaltă a vieții – o variantă, desigur – adaptări în locuri incredibil de simple, de sărace, de grele - și acolo a pătruns traiul uman, e vorba de o acomodare, din acest punct de vedere, deci – o viață din nimic, din zdrențe, din flenduri, adică – în asta constă sărăcia; din alt punct de vedere, al naturii, al *bogăției* peisajului din jur, nu putea fi vorba – cum să fii *sărac*, când în jur peisajul e splendid: cursul de apă, falnic, la fel, cascadele, de-o splendoare nebănuită, mai ales pentru cine nu le vedea zilnic, orașe care se pierdeau în zări, cu blocuri semețe, moderne, începând de undeva de la marginea căderilor de apă, stâncile, copacii, râul care, apoi, curgea lin, formând nenumărate ostroave; verdeața sezonului cald – totul era deosebit de frumos. La asta se adăuga și fericirea interioară, desigur, a celor care-și înjghebaseră locuințe aici, pe una din insulițe, căci râul, pornind mai departe, dincolo de căderile de ape fiind mai domol, „admitea" câteva insule de-a lungul său. Dar nici nu trebuia: fiind mult scăzut, plaja – sub formă de teren, când mai pietros, când mai nisipos – pitoresc, în orice caz, era loc de stat – asta în sezonul cald – iarna, pe țărm, mai sus. Nu puteau să-și exteriorizeze aceștia, starea de bine, de (prea) plin al existenței, mulțumindu-se, însă cu puțin, material, căci ar fi trebuit să se citească pe chipurile lor, în primul rând, asta; apoi ar fi trebuit doar la întruniri potrivite să o poată manifesta: e ca și cum ai merge pe stradă și ai încerca să oprești pe mulți din numeroșii trecători și să le spui că ești fericit, încercând să-i faci și să înțeleagă de ce, apoi, să se bucure și ei de asta, chiar dacă nu-i privea câtuși de puțin, sau nu ar fi fost locul potrivit pentru așa ceva. (Că omul a inventat o succesiune de sisteme potrivite pentru fiecare lucru, sau manifestare a lui, închise în sine – iarăși nu-i bine. Că nu puteai, de exemplu, să cucerești o femeie, pe stradă, blindată de vopsele și lux – ea era dincolo de astea – era inconvenabil. Trebuie să spargi niște ziduri să ajungi la lucrul râvnit și meritat.Uneori, din nefericire, nu reușeai.)

Acum ei erau fericiți cu puțin, deși totul era extrem de rudimentar și redus cantitativ. Nici nu putea fi vorba de un trai modern, decent, deși-i mai bucura câte o baie-n râu, în sezonul cald. Îi mai încânta și răsăritul soarelui, când își arunca lumina dimineața peste tot, să se bucure de încă o zi dăruită de providență sau natură – peste buni și răi, deopotrivă. Apoi, apa mai curăța murdăriile. Dar, în general, traiul era modest, făcut din resturi, chiar dacă se păstra o poleială de ordine. De fapt - și aici se vedea – ce-am putea fi fără igienă decât niște maimuțe puturoase, de fapt, ne naștem între rahat și pișat, vorba sfântului Augustin și facem atâta caz de propria persoană. Nu ne-ar mai arde de distracții, artă, reflecții asupra vieții – tot imensul eșafodaj, care reprezintă arta, cultura, civilizația – izvorât din echilibrul datorat unei derulări normale a vieții la standarde, desigur. Dar și așa – deși toaleta le era la doi pași de locul unde dormeau – la oraș e la un pas – dar acolo totul e modern, nu din cârpeli – ca aici; poate asta ascunde *realitatea biologică*, negativul, tragicul de-a fi doar materie, la urma-urmei. Și să nu vrei să vezi asta, cele două substanțe pomenite mai sus, la toaletă existau din belșug, în primul rând – apoi, în sens mai larg, dizgrațiosul izvorât din descompunerea unor substanțe, mâncăruri, putrezirea corpurilor biologice, etc. Să le accepți ca necesare într-un *sistem fix de derulare existențială* – atât; în rest,

să te bucuri de pozitivul strict necesar și dătător de prilejuri de încântare. Dacă te-ai gândi doar la negativ, la destinul biologic final, ai înnebuni.

Asta, referitor la omul modern; de aici și nepăsarea față de suferințele semenilor, ajunși la greu, la rău, la abject. De aici extinderea lăcomiei, a dorinței de a face rău, a indiferenței față de tot ce-i tragic și mizer în viața semenului – a celor care ar putea schimba lumea înspre bine. Așa-i civilizația noastră: îi lipsește esențialul – omenia.

Acei troglodiți se simțeau fericiți acolo, trăind cu crâmpeie de civilizație, frânturi de haine trainice, alimente găsite – dar nu în cantități mari, sau cumpărate chiar, adevărate, lucruri vechi care, reconstituite, încercau să imite luxul, solidul – lucrurile noi, adică.

- Acum vrei să zici că e vorba de o fericire totală, care poate fi și ea mai strălucitoare sau mai lentă, mai scurtă sau, mai ales, de durată, zise filozoful; ce factori o pot declanșa: nepăsarea față de canalele prin care pătrunde răul în societatea respectivă, existența ta – ca o stâncă înconjurată de valuri – în mijlocul răului, sau o anumită concepție care te face să vezi eronat, fanatic chiar, anumite lucruri și stări ale acestora – atunci rabzi orice – cu gând că vei primi, după, atunci poți fi fericit și-ntr-un lagăr de concentrare, gândindu-te la ce vei dobândi *după răsturnarea regimului respectiv* – mobilul oricărei lupte politice, dintre cei din societate, un lagăr mai mult sau mai puțin pronunțat și insuportabil și puterea – să nu mai vorbesc de-o concepție religioasă care poate vedea suferința *ca bază* a meritului unei răsplăți viitoare, dar și ca – acest chin – pur și simplu – capriciu, dorință, voință a lui Dumnezeu.

Poetul interveni:

- Acum, dacă ai zis de o anumită concepție eronată asupra unui lucru, care te face să-l vezi la polul opus de cum e el în realitate – de aici și acționarea în consecință – vă voi povesti și de o mare manifestație politică la care am luat parte: TV Cornelio încercase să pună chiar mâna pe putere – reușise într-un anumit loc să-și impună dominația – era foarte popular – de unde manifestări naționaliste cu muzică și serbări pe măsură, preludiu la un regim naționalist exagerat. Dar, dincolo de asta, exista și partea moderată a acestei manifestări. Unii participau sincer la astea, tineri stând lângă o bere, copii dansând vopsiți, seara – toți erau fericiți – la atât se reducea universul lor – de fapt, asta puteai vedea la orice serbare câmpenească, a primăverii, a recoltei, a bucuriei, a orașului, a vieții, de fapt; *oare ți-ar trebui mai mult ca să fii fericit* decât acestă stare izvorâtă din adâncul sufletului, să fii sensibil la frumos, la artă, la armonie, în general, la căldura primăverii, la lumina soarelui, de care să-ți fie plin sufletul - și tu să fii receptiv la ele – să și fii apoi, un om care iubește binele și manifestarea lui față de cetățeni. Eu cred că n-ai nevoie de mai mult – deși o bază cât de cât materială ar trebui să ai – nu-ți vine să faci toate cele menționate mai sus – manifestări ale artei, ale civilizației – fiind *ultraflămând* sau dormind prin șanțuri sau frig – s-a văzut după Revoluție, toți câți au primit apartamente de la religia comunistă, pentru Paradisul proclamat, aici, pe pământ – s-au putut manifesta – deși în cadrul lor îngust – practicând religia – mersul la biserică – să se pună bine cu D-zeu în vederea continuării confortului de aici după moarte. Dacă n-ar fi avut unde locui, nici unuia nu i-ar fi ars de practicarea religiei. Plus că, de pe marginea șanțului, odată ajuns, te ridici mai greu; unul singur a făcut-o – poate au mai fost și alții, de care nu știu eu – cu rezultate însemnate pentru el și omenire: A. Hitler. Dar mă refer că din astea – cele materiale ale vieții – unii se mulțumesc cu foarte puțin –de aceea au sufletul plin de acea bucurie a vieții care-i determină să dea și la alții – ca dintr-un urcior revărsând pozitivul - și să nu facă deloc rău.

*

Nu erau decât câțiva boschetari – i-aș numi pe acești oameni modești – în jurul improvizației numită colibă, de fapt, ceva mai mult, o structură de pari, verticală, alții formând acoperișul , puțin înclinați – o alta la mijloc, pentru întărire, formând două încăperi, hol. În rest,

toată această structură – de aceea spun că era mai mult decât o colibă – era o căsuță – acoperită, întărită și căptușită cu tablă, cu lemne – scânduri înguste și late, deopotrivă. Ici-colo câte un fel de braț retezat, pentru a așeza la uscat una-alta, plus câteva sârme de haine, între pari. O alcătuire similară – din lemn și câteva plăci care o acopereau era și mai încolo – un fel de magazie – dar mai simplă.

Trebăluiau pe lângă tabără – cum își numiseră lăcașul și locul care-l conținea – nu totdeauna erau plecați, sau erau cu rândul, vreo câțiva inși și două-trei femei.

Unii mai păstrau o decență de funcționari – pe care o avuseră cândva – mai ales că aveau și barbă, acum, cu toții. Fața rotundă, unii, puteau fi - și fuseseră – pictori înainte și fără barbă, unii, adică decenți, bărbieriți proaspăt și cu ochi verzi: intelectuali sadea. E adevărat însă, acum, că barba le-a schimbat fizionomia, din oameni obișnuiți, din lăcătuși, de exemplu –în oameni de-ai artei, ca aspect, pe ei, cei care rar puneau mâna pe carte, dar și pe cei cu preocupări intelectuale propriu-zise - și aici mă refer la caracter – să nici nu știi cum au fost în realitate, cândva, căci aici, mai ales cei noi, erau retrași, timizi, serioși, poate chiar prea tăcuți – oameni de treabă, obișnuiți cu destinul lor, cu această neobișnuită cădere. Oarecum trebuie să trăiești; înțeleg această neobișnuită adaptare mai degrabă decât forțele care te aruncă aici.

- Acum unul din ei era plecat, cel cu căruciorul – nici nu stătea tot timpul pe aici, câteodată, în drumurile sale venea până la noi, zise unul din gazde – așa că, deși stă câteodată până în zori, nu v-aș putea spune povestea lui –e distant și într-o ureche, chiar noi când îl întrebăm izbucnește violent, apoi cade într-o muțenie caracteristică. Atât doar știu că împinge totdeauna un cărucior cu o păpușă mare înăuntru, îmbrăcată, pentru care merge, zice el, să cumpere mâncare. Acum ce tragedie o fi avut, ce-a pierdut, nu știu.
- L-am văzut și eu de câteva ori, zise poetul, are între 48 și 60 de ani – slăbuț, cu barbă aproape neagră, spun aproape, deoarece are și fire cărunte prin ea, statură medie, aducea cu un preot sau un călugăr, nimic deosebit la-nfățișare, deși am mai văzut – sunt mulți habotnici ca el – unii cine știe ce vicii au, normali fiind. Unul, la o firmă, semăna leit cu el, plus că fuma. I se spunea: popă, când era strigat sau atenționat, eu extindeam chemarea, la fel ca-n unele concursuri TV, cu „veriga slabă”, zicându-i: popă, tu, când se uita, chemat fiind – spre mine - și apoi mă mai uitam și la altul, să nu creadă că-i vorba doar de el sau că am – în mod special – ceva cu el.
- Oare ce-a putut să i se întâmple, cum să piardă familia sau numai copiii, zise țăranul hapsân?
- Acum sunt trei posibilități, zise filozoful. Prima: nevasta i-a fugit cu altul, știți ce se-ntâmplă când pe femei le apucă, când li se pune „musca” pe căciulă sau lor „pata” pe cineva.

Normal, cine a luat-o a luat-o cu tot cu copil, deși sunt cazuri când, odată pasiunea potolită, femeia s-a-ntors frumușel înapoi, la bărbat sau la părinții ei, uneori.

Putea să piardă doar un copil – Doamne-ferește! – în foc, îngheț sau înec, sau în cine știe ce alt cataclism – de aici și obsesia de-a avea fata tot timpul în preajmă, substitutul cu căruciorul și păpușa dinăuntru – poate chiar după ce l-a părăsit nevasta. Cine știe, necazurile pe oameni umblă, te trezești într-o noapte singur-singurel, ori apuci să-ți vezi venitul, agoniseala de-o viață-n flăcări și – nu fie nimănui întâmplare –cineva drag să se mistuie-n foc. Cine știe ce procese au loc în creier – prin ce treci atunci – ce se șterge, ce rămâne, ce se schimbă, ce se reașează; cert e că după un astfel de șoc nu vei mai fi același – timpul se oprește, încremenește totul la o singură clipă – raportarea existenței – dar pe alt făgaș, într-o altă lume, care s-a născut brusc atunci, cu alte percepții, repere, valori, crezuri. În orice caz pe un alt drum al devenirii, dacă va fi fiind o astfel de cale a conduitei, care să pornească de la cele trăite și întâmplate atunci. De aici și acea obsesie a lui. Poate.

- Săracul, zise femeia cuvioasă.

- Acum, fiindcă tot veni vorba de pasiuni, succint vă voi spune că și eu am avut de-a face cu o femeie foarte frumoasă, care mi-a tras țeapă când eram foarte tânăr, zise poetul. O iubeam foarte mult, ei i se pusese pata pe un artist ratat, conform principiului: te iubesc, dar nu pe tine, - slăbuț, blond. Nu știu ce vedea la el – am suferit mult, știți ce tainice și trainice legături se înfiripă cu timpul – dar n-am pățit nimic, în afară de suferințele momentelor, când o vedeam direct cu altcineva, din perioada aceea, plus material, pierderea – căci am avut tăria s-o las în plata Domnului.

Mai târziu, ca o ciudată și nedreaptă simetrie – m-am îndrăgostit de una mult mai tânără; dacă, în primul caz, era vorba de pasiunea ei – de moment – față de acel neizbutit artist, plus și de obișnuința mea cu ea, cu necesitatea de a o vedea zilnic, cine știe ce neînțelese legături se constituie astfel – omul e o ființă slabă, trebuie să creadă în ceva, să se alipească de ceva – dar și ce nebănuite legături cizelate, sudate astfel se rup, declanșând reacții neprevăzute. În al doilea caz e vorba de pasiunea mea pentru acea tânără foarte frumoasă, bucle aurii, chip perfect, adică o față rotundă, buze reușite, corp la fel, șolduri ondulate, etc.

Dorind să fie mereu lângă mine – era o necesitate – mă simțeam tânăr, aș fi fost capabil de ea, mi-aș fi extras energie din privirea chipului ei, plus că – să nu zică lumea că sunt un egoist – aș fi acceptat și existența unui copil, mai târziu, alături de ea – rod al iubirii noastre.

Așa că – datorită unei mari iubiri, nu știi niciodată ce deznodământ pot avea ruperile, ce rămâne după, dar, mai ales, cum reacționează omul.

10

Prin Oraș. O vizită la mai multe obiective

La închisoare

- Acum, propun să vizităm ce mai este de văzut semnificativ în oraș, zise poetul – căci v-ați manifestat dorința asta după ce ne-am întors de la „Cascade”. Acum vom vedea la rând, bune și rele, instituții, lăcașe de cult, de distracții. Unde nu se poate intra, vă voi da câte un om cu experiență, care vă va povesti ce-i acolo. La noi, aici în Est, totu-i de fațadă; cum, de multe ori în natură, au loc câteva simbioze în urma unor adaptări incredibile între organisme – viețuitoare sau plante, tot așa și-n domeniul uman: ciudate instituții rigide, parcă ar fi în totalitarism, purtând masca lenei și a indiferenței, alături de sperțul cel mai gras, dat uneori – asta foarte des - autorităților. Furturi crase – la fiecare metru de autostradă prețul unui alt metru merge în buzunarul cuiva – alături de mizeria cea mai cruntă: sute de familii nu au unde sta, plus faptul că zeci de opere de artă, de scriitori rămân pe dinafară – celor de la putere nu le cere nimeni un plan, în timp ce apar nenumărate opere fără valoare - „greblături” – în care se preaslăvesc ei. Exact ca pe vremea lui Eminescu – nu degeaba a scos asta atât de bine în evidență în opera sa, mai ales în Scrisoarea III și-n Epigonii – dar tragic e că și el, săracul, a murit astfel – sărac și nebăgat în seamă.
- Oh, blestemat popor, numai într-un capitalism primitiv și barbar ai putut să te oprești cu căruța existenței, zise filozoful. Toți neagă asta – dar fiecare e legat prin mii de fire de sistem și acceptă cu întreaga ființă înjosirea, starea de lucruri existentă. Ce mai, un balcanism blestemat ne-a cotropit, înmuiat și inundat ființa.

Acum să mergem la închisoare: vom privi de departe totul, câte o sală de studiu, câte un dormitor mai curat, pentru cei cu bani, iar un gardian cunoscut ne va spune cum se trăiește acolo, dacă se mai bate sau nu, dacă se practică homosexualitatea și celelalte.

*

Camerele de lux erau pentru cei cu bani – deși unii erau duși în alte părți să-și ispășească pedeapsa – să pară mai interesant, ori poate să se aleagă cu o călătorie măcar, de fiecare arestare. Drept e că în cazul unor păsări rare, gen Becalli sau Borcea, la luxul orbitor pe care-l au acasă – era să spun la valoarea lor –dar uman sunt niște gunoaie – nici nu s-ar compromite cu asemenea camere. Să nu mai spun de împuțitele cu cercei de o palmă și buze întoarse care umblă după ei – pentru bani, desigur – oare cum ar suporta ele detenția, cum se cred într-un Paradis al parfumului, dacă ar fi să ajungă la necaz? În rest, mai scriu, unii, câte o carte pentru bani – în pușcărie – le-o scriu alții, de fapt – ei de-abia leagă două-trei vorbe, unii – dar nu ies din anumite concepții; în rest, cu bani ai tată și mamă.

Gardianul pe care-l cunoșteau e înalt, uscățiv, puțin aplecat – din „vechea gardă”. Nu are acasă o droaie de copii – deși e modest, înțelegător, aduce a simplu muncitor, poate mecanic - și te duce cu gândul la alte vremi, când funcționarilor de stat nu le ajungea leafa pentru traiul zilnic. În rest, borâții de azi, din funcții publice, puțin grași – făcuseră și sală cândva, acum foloseau și parfumuri scumpe – te-ar bate până te-ar lăsa jos – n-au sentimente umane în ei. S-a văzut pe

timpul molimei cu Covid-19, când toți ratații au primit posturi – fie și temporare – *cât de dornici erau să vâneze oameni* - și asta mă duce cu gândul la metodele folosite de orice regim polițienesc – coborînd repede din mașini, fără să se-ntrebe dacă tu, ca simplu cetățean de pe stradă reprezinți virusul, adică negativul – dacă acesta chiar există, cine-i vinovat de apariția lui, apoi și dacă nu s-ar putea să nu-ți facă rău, amendându-te – să se termine totul doar printr-o atenționare.

În rest, există și lucruri bune: săli de cursuri, dușuri – dar e foarte greu de lucrat cu oamenii – răul va exista mereu, e greu de extirpat, trebuie și pedepsit mereu – până iese un om nou, sau poate îndepărtat din calea omului.

În ceea ce privește mita, homosexualitatea, se practicau, dar pe ascuns.

O vizită la o casă de rugăciune

- Acum, după ce ați văzut mizeria vieții moderne - și vă voi ruga să-mi spuneți ce părere aveți de asta – vă voi invita să vedeți ceva pios – spiritual, desigur – grandios prin sentimentele puse în joc, plus alte simțăminte pe care le trezește, zise poetul.
- Păcat că omul primitiv a început civilizația în peșteri și o sfârșește pe marginea șanțului; spun asta la modul general, fără comentarii, zise unul din delegație.
- Vom merge așadar la o biserică penticostală. Ei – fiind neoprotestanți – ar trebui să fi eliminat unele scăpări și neajunsuri ale Bisericii clasice – doar de aceea au apărut protestanții, Luther, Calvin. Ca orice lucru nou, răsărit din țăndările lucrurilor vechi, sfărâmate, desigur, ar trebui să fie pur, să radieze doar lumină – adică pozitiv –chiar perfect.

Veți vedea că nu e așa – reluă poetul – sunt multe dedesubturi – până la urmă religia e creată și modelată de om, nu văd de ce n-ar plăti tribut imperfecțiunii. Oricum, există părți bune, cel puțin râvna cu care se roagă credincioșii; la unii rugile sincere pornesc dintr-un suflet curat; la alții, poate dintr-un suflet inconștient – dintr-unul pervers nici la unul – căci cine se vede pe el rău – sau să nu-și găsească justificată acapararea excesivă, în dauna semenului, de multe ori – deși adevărul e unul singur: ești sau nu cinstit – cu D-zeu nu faci compromisuri.

- Aici mă simt îndreptățit să-ți dau două replici –completări, zise filozoful. În primul rând, religia ortodoxă e foarte diluată – adică permite tertipuri. Azi omul e destrăbălat, escroc, pe mâine promite că se-ndreaptă, o ține așa o zi-două, apoi cade din nou în mocirla răului – o ia de la început – ce mai, rominul are vocația începutului – unul din viciile majore. Apoi, să știți – dacă biserica știe de multe fărădelegi și nu-și pedepsește supușii, adică să le interzică unele abuzuri, cu gând de-ai corija, înseamnă că și profesiunea de preot e pur și simplu pentru profit. 80% din popi sunt atei, o fac pentru bani, mașină la scară și alte avantaje. O meserie ca oricare alta.
- Necazurile pe oameni umblă, zise femeia cuvioasă, ce frumos e când toți se roagă cu ardoare – măcar pe aceia să-i vedem.
- Nu zic că nu-i așa, zise filozoful, dar mă refeream la răul uscăturilor majoritare într-un sistem – de ce e și cum l-am putea îndepărta.
- Unde mai pui că sunt și o grămadă de religii – culte, mai bine-zis, zise poetul; fiecare își revendică justețea sa. Să nu credeți că numai pocăiții sunt fanatici și într-o dungă: am văzut ortodocși habotnici care nici nu vroiau să audă de celelalte variante ale religiei, zicând că ortodoxia e dreapta credință - și aștepta revenirea în sânul Bisericii respective a oilor rătăcite. Sigur că s-ar fi bucurat dacă s-ar fi întâmplat așa – ar fi fost o performanță – dar ce te faci dacă milioanele de catolici, penticostali, anglicani, etc. nu vor asta? De hinduși, budiști, musulmani, etc. ce să mai zic sau de alte civilizații dacă vor fi existând? Schematic, orice religie s-ar putea prezenta astfel: tu, om muritor, aici pe pământ, apoi undeva în altă dimensiune sau loc,

Divinitatea. Între cele două părți, morala, adică cum alegi să te comporți. Oricum, dacă acum te mai eschivezi și-ți găsești scuze la faptele rele, la Judecată vei fi doar tu și D-zeu, vorba lui M. Luther.

Asta ar fi simplu, esențial și primordial: respectarea celor 10 porunci sau a unui cod moral pornit de la preceptul: ce ție nu-ți place, altuia nu-i face. Desigur, și față de persoana proprie să fii cinstit și echilibrat – multe s-ar rezolva, astfel, de la sine.

*

- La penticostali e Sărbătoarea azimelor, se comemorează cred, ieșirea din Egipt. Veți vedea o zi de rugăciune, cântări și un fel de împărtășanie generală și individuală cu pască, atenționă poetul.

*

- Cântecele mi-au plăcut, rugăciunile la fel, erau frumoase ca linie melodică, cât și ca sinceritate, adică modul cum au fost făcute; o întreagă biserică răsuna de ele. Acum, în ceea ce privește azima, înțeleg că a fost ceva simbolic – dar bucățile – cât o jumătate de unghie de la degetul mic, au fost din cale-afară de mici. Nu că te-ai fi săturat cu ea – dar totuși, și cantitatea contează când e vorba de implementarea unui simbol, a contopirii unui lucru în altul – zise unul din delegație.
- Ai dreptate, zise poetul. Dar să facem o comparație: la ortodocși, de pildă, pâinea sfințită e mai mare: o îmbucătură bună – simți că ai avut acces la o părticică de sacru, care a pătruns în tine, pe când așa...

Dar ce să zic: renunță omul la abuzul de alcool și tutun – poate nu din punct de vedere religios – ci biologic – nu le mai poate duce organismul – fiind și cel care dă semnalul de alarmă – dar, mă rog, e o treabă bună - și se dedă la alte porcării: coca-cola, suc energizant, zgârcenie excesivă. Plus înjurături: pocăința pe bandă rulantă, mai ales după Revoluție, pentru unele drepturi, implică doar o spoială de suprafață. Adică aceeași Mărie cu altă pălărie...

În ceea ce privește rugăciunea, e bine să fii cinstit, să nu faci rău, să te rogi cu ardoare: o faci doar în fața unei Ființe extrem de puternică și bună; acum, dacă și-a făcut și efectul, rămâne de văzut. Psihic, poate că da. Am participat cândva la o seară de rugăciune – era într-o vară – la unul din lăcașurile din satele de pe lângă capitala regiunii: nu știam cu câtă pasiune se roagă pocăiții și că o fac cu voce tare, în public, ca un fel de lamentație. Poate că psihic, cum zic, se vor fi simțit ușurați apoi. Nu era de neglijat, căci, de la o bună stare psihică se pot vindeca unele boli. Mai greu ar fi fost cu *efectele fizice* imediate, căci un biet nevolnic, avea picioarele și o mână răsucite, la urmă – nevăzând nici un semn de ameliorare, măcar – să devină drept – a zis, plângând în hohote: Doamne, cu mine cum rămâne? Asta nu-nseamnă că D-zeu nu l-ar fi putut vindeca.

În rest, e un spectacol reușit artistic și emotiv. Minunile și supranaturalul atrag oamenii – nu știu cât e adevărat din vindecările de la Fatima, Lourdes – sunt și chestiuni pe care știința – în cazul în care au avut loc – nu le poate explica, dar, vreau să spun - și de aceea mă refer iar la partea frumoasă a ceremoniilor în sens mai larg, unde e implicat sacrul, pentru că am participat eu, în copilărie, la astfel de manifestări. Oameni înconjurând – un cordon gros, uman – o biserică mare, ducând statuia Fecioarei Maria – aproape în mărime naturală, din ghips alb-albastru – o tânără de o frumusețe și puritate extraordinare citindu-i-se pe chip – în acel ceremonial.

Nu conta că era sau nu Fecioara adevărată, era ceva sfânt acolo, în zona statuii plus că acei oameni simpli, participanți credeau sincer în ce făceau acolo. Plus cântecele de rigoare.

Acum, deși clădirea Bisericii aparține unui cult care are el însuși tradiție în astfel de manifestări – cel catolic – totuși e multă tristețe și tăcere în acel loc.

Așa că fiți buni și drepți, ca ființe umane, indiferent ce-i în ceruri și după moarte, încheie poetul.

O vizită la un bordel

- Țin să vă atenționez, zise poetul, că casele desfătărilor la noi poartă, în mod paradoxal, amprenta politicului trecut, de acum trei decenii, adică.
- Cum așa, zise unul din delegație.
- Păi atunci, după regimul totalitar, s-a realizat un fel de compromis plus o neglijență crasă; vechiul regim a dat omului de toate, locuință, loc de muncă, stațiuni balneo-climaterice – ce mai, paradisul pe pământ – cum se preconiza – dar felul acesta de distracție a fost considerat imoral, măcar că era tot un aspect al necesităților umane.

Apoi, nu s-ar fi păsit nici în direcția țărilor evoluate. Atunci a ieșit ceva original: nici ce-a mai fost, dar nici o democrație avansată. Bineînțeles că șefii și-au luat partea, oricum ar fi fost. Acum și-n domeniul ăsta s-au găsit întreprinzători: mai pe față, mai pe ascuns – contracost, desigur –în două direcții au înflorit afacerile astea. Vestitele streap-tease-uri în restaurantele de noapte, cu unele servicii sexuale pipărate – plus unele hoteluri care practică asta și ziua.

- La noi, zise unul din delegație, serviciile sunt totale.
- Știu asta, zise filozoful, am văzut în niște reviste din Nemeția. E ceva firesc, mergi seara la un restaurant sexy și vezi goliciunea feminină *în toată splendoarea sexuală* – adică femeia dincolo de acea barieră care o face pe stradă să fie doar o statuie rece.Dar la noi mai e ceva: spiritul mic-burghez, de care amintea Lenin, fiecare e atât de organizat și de zgârcit, încât n-ar face un pas dincolo de niște limite-tabu, chiar dacă jinduiește la asta; tot amână la nesfârșit. Plus lipsa de pretenții: femeile visează bărboși cu bani, fie chiar niște avortați fizic ș.a.m.d.

Pe fondul acesta putem încerca – voi să vă alegeți și cu ceva fizic, adică „pe viu” – pentru bani buni vi se va oferi – probabil nu va exista riscul de a fi aruncați jos pe scări – noi, ca mai de-ai casei, vom încerca de altădată.

*

Femeile n-au putut fi convinse nicicum; nici dacă ar fi fost vorba de streap-tease cu bărbați – chiar gratis cum era, căci au mers într-o seară, noaptea, de fapt. Lumini puternice, atmosfera de vară – acel verde profund afară – te-ar fi dus cu gândul la ceva fericit, care genera acea lipsă de griji și te făcea să plutești mai sus de cotidian - și pentru asta te distrai, să lași grijile pe durata relaxării.

Femei erau de toate – mai slăbuțe, mai plinuțe, plus clasicul tip șaten cu forme. Modestul zâmbea, entuziasmat, propunându-și în sinea sa să vină cândva și să-și comande una. Țăranul era extrem de încântat – nu avusese timp, ocupat fiind cu agonisitul, de așa ceva până acum. Drept care era foarte mirat și chiar întrebă: sunt foarte frumoase – dar parcă în filme și reviste sclipesc mai tare.

- Păi bine, zise filozoful – lumea ideilor, a imaginilor e chiar perfectă. Important e nu să coborâm în real, în vulgar – dar nici să rămânem în sfera ideaticului – astfel n-am găsi femei niciodată – ci să știm îmbina armonios cele două domenii – adică pornind de la niște modele frumoase, pline de calități, să-i găsim corespondentul real cât mai aproape de modelul teoretic,

să ne convină de el – dar cu imperfecțiunile lumii materiale – cât mai puține acestea, doar care n-au putut fi eliminate, stând în firea lucrului respectiv.

- Vă voi spune, zise poetul, în timp ce luau loc la mese, despre prima și unica experiență de acest gen dintr-o iarnă friguroasă, din urmă cu câțiva ani. Acum nu știu, există perioade în an când totul îți merge bine, parcă ești transfigurat, zile întregi. E adevărat că și zeul Mitra, adică zeul-soare e sus, poate de acolo energia și potrivirea perfectă a lucrurilor – să ți se-ntâmple doar izbânzi. Mijlocul lui Mai, începutul lui Iulie, mijlocul lui Februarie, sunt asemenea perioade – deși nu le-am amintit pe toate.

Atunci – deși era o noapte friguroasă, albă, - pe atunci zăpada era zăpadă, dar și înghețul la locul lui – ne-am hotărât – eu cu un prieten să mergem la o tavernă, așa se numea localul.

La-nceput ne-am cam codit: aveam dorința în minte și, pe baza aceasta, derularea momentului când vom intra înăuntru – dar, când să ajungi la practic, ceva te bloca; bine a zis cine a zis că de la vorbă la faptă e cale lungă.

Cum restaurantul avea un singur nivel, dar cu stâlpi și felinare în cele patru colțuri, căci un fel de terasă-l înconjura – o clădire, ca model veche, cu acele felinare care-și aruncau lumina – deși era iarnă – dar modernă, totuși, deoarece nu demult a fost renovată. Cum tot stăteam noi și ne îndemnam să intrăm – era în spatele Centrului vechi – pe una din străzile întortocheate de acolo – azi nici n-aș ști unde să o caut – acea clădire – s-o regăsesc, pentru valoarea sentimentală, cel puțin – un tip, la vreo 60 de ani, îmbrăcat în negru, cu pălărie, sobru, ca orice cetățean respectabil, după lăsarea întunericului păși înăuntru, să se distreze.

Totul, clădirea, care parcă era o navă, omul respectiv – ducându-ne cu gândul la epoca lui Daniel Dafoe, din Angliterra, desigur, ne-au determinat să intrăm.

*

Mesele erau dispuse oarecum în arc de cerc – adică de jur împrejurul ringului de dans. Măcar că erau câteva șiruri, nu ne-am așezat chiar în primele două – ci în ultimul. Se vedea și de acolo, plus că artistele mai coborau din când în când printre noi, muritorii de rând.

Acum, atmosfera era plăcută – mai ales că era și lume. Nu se venea strict pentru a vedea femei goale, măcar că unii doar aici aveau ocazia să le vadă. Dacă ai fi spus cuiva cât ești de flămând de asemenea ocazii – deși fiecare înțelegea limitele societății – nu te-ar fi înțeles și-ar fi râs de tine. Te simțeai bine, între oameni, era un fel de monotonie, de consens al petrecerii, ca un zumzăit general al normalului de acolo. Acum, din când în când mai izbucneau și mici altercații, te uitai mirat la o masă îndepărtată, doi-trei ridicau vocea – doar atât.

Noi ne-am așezat la o masă unde era deja cineva. Nu era aglomerație, dar așa am nimerit. În dreapta noastră – a mea, de fapt, era unul, o matahală – aveam să constat asta mai târziu – cu impermeabil – un fel de haină lungă - și cu mustață.

Brunet, părul dat peste cap, semăna uluitor de mult cu Eminescu, adică cu imaginea lui din ultima perioadă, când s-a maturizat și nu mai avea nimic romantic. Cum era un tip serios și se tot uita la noi –undeva în stânga mea se așezase P., fostul coleg de liceu și prieten până la un moment dat. Cum mustăciosul se tot uita insistent la mine, P. se pierduse deja cu firea, zicea: domnu´, domnu´, n-aveți o criblă, căci voise să zică o brichetă, cu voce și gesturi tremurânde, nesigure – adică după ce i-o ceruse și întinsese mâna după ea.

La un moment dat – căci parcă se crease o tensiune care ne apăsa - știți cum sunt oamenii cu personalitate, te copleșesc, adică undele electromagnetice sau orice alte unde, pornite de la ei sunt mai puternice decât de la niște oameni flașci, fără personalitate – cel puțin când vor să-ți facă rău –așadar totul se dezamorsează, căci străinul zice: Măi, p...lică, n-ai lucrat tu la IPEG? Eu, în loc de răspuns, sar în sus și zic: Părinte!...Lucrasem, ce-i drept, pe vremuri, la o Intreprindere de prospecțiuni geologice. Avea mineri, care săpau doar galerii și suitoare, plus

sonde pentru foraje, poate și săpături – în vederea cercetărilor de suprafață. Era extrem de împrăștiată, această firmă – așa că n-am stat mult – câteva luni. Acesta, tânăr pe atunci – vreo 28 de ani – cu un halat lung, albastru, drept pentru care era poreclit „părintele” – ducea dinamita la mineri – treabă ușoară, dar pe care ar fi trebuit s-o facă unul pe care începea să-l lase puterile, îmbătrânind – după ce o viață întregă fusese miner – plus că trebuia și seriozitate.

Dar, oh dulci amintiri ale tinereții, cui îi este dat să reușească, izbutește din primii ani ai vârstei de aur - și atunci se pot face multe, dovadă tot ce s-a construit în țara asta – cine nu, nu.

După aceea ne-am distrat, ne-am simțit bine. Una - șatenă, înaltă, corp de excepție, venea pe la mese. Cu voce scârțâită – parcă înghițea cuvintele, în timp ce le lansa, adică cuvintele cădeau undeva, într-un lichid – în loc să ajungă afară – se înecau, ele însele și de acolo s-ar fi auzit așa cum se auzeau – zicea, așadar: nu pui nimic? Câte voci la fel, pițigăiate, unde era vorba numai de câștig – nu m-ar fi interesat sentimental, ci marfă la schimb, adică reciprocitate avantajoasă, ca-n orice afacere cinstită – mi-a fost dat să aud mai târziu – dar asta a fost să fie.

Am ieșit în aerul dimineții ferm hotărâți să revenim, să ne trăim din plin viața. Dar, cum se-ntâmplă de multe ori, obstacole neprevăzute – uneori poate tocmai lipsa de clarviziune și fermitate te face să nu reușești pe un drum – m-au împiedicat să fac asta. Dar, speranța – perpetuată de pe o zi pe alta – poate că m-a ținut în picioare – deși la un streap-tease n-am mai fost niciodată – urma să mă distrez cu femei bunicele ca aspect în altă parte, acasă, de exemplu.

*

Acum asta faceți: după ce vom sta la un pahar-două – nu-i frumos să și plecăm, vom vedea prezentările, apoi, noi vom merge la somn, voi veți trata cu conducerea. La fel, mâine nu, nici poimâine – dar duminică vom merge la un hotel care poartă numele munților – din Nord; în plus e și pe margine de apă – deși în plin oraș: idilic și modern. Pentru bani buni, și ursul joacă: veți găsi acolo femeile văzute de domnul țăranul pe discurile porno copiate din Vest.

Participarea la o nuntă

- Poate că unii dintre d-voastră sunteți obișnuiți cu imaginea unei nunți clasice și cu tot ce decurge de acolo, zise filozoful. Nici nu văd ce s-ar putea schimba de-a lungul secolelor – nu la vestimentație, la mijloace de transport – care, desigur, evoluând, au trebuit să dea un alt aspect acestui tip de petrecere, pe măsură ce trece timpul. Sigur că-n antichitate se venea cu căruța sau pe jos, unul, la romani, venea la petreceri însoțit de vreo șase-șapte câini – i se spunea, din cauza asta „târâie câini”; acum, desigur, cu mașina. Dar mă refer la relația directă între părțile participante: de-o parte mirii, de alta cei care vin să le ureze casă de piatră, să le ofere daruri și să se veselească cu toții, la un pahar de băutură.„Combatanții” nu ar putea fi decât aceste două părți. Dincolo de asta, există elementul modernism - și ăsta se schimbă, cum am zis – dar, mai ales cât de mult și - ținând tot de percepție – oferitul darurilor. Cât dai – cum te gândești la asta – din antichitate până azi, plus că mai există intermediarii – cei care servesc și muzicanții.

Au existat și ăștia în antichitate – elementele sunt neschimbate – poate și proprietari de săli să fi fost atunci – dar iată că, cum percepi aceste lucruri, câtă importanță le dai – vor confirma – aceste lucruri – fața petrecerii, dându-i un aspect sau altul – de multe ori diferit, de parcă ar fi fost vorba de un altfel de petrecere, încheie el.

*

Sala de nunți – de fapt restaurant în toată legea, era la o aruncătură de băț de vechiul Centru al orașului. Spun „restaurant” deoarece era o clădire solidă, renovată, cu un singur nivel, cu modele – arcade împodobite deasupra ușilor și ferestrelor și felinare atârnând ici-colo, în stil tradițional –mulți s-au trezit cu asta după Revoluție – elementul național, folcloric, de parcă ți-ar fi putut lua boala, durerea, îmbătrânirea cu mîna, aceste mâncăruri sau băuturi preparate după rețete populare. Dar mă rog.

Sălile doar de nunți erau mai „subțiri”, un fel de anexă a restaurantelor, sau pur și simplu doar săli. Cu multe geamuri termopane, mult timp stăteau închise –făceau bani buni doar cu evenimente, sărbătoriri, nunți, etc. Așa le și spunea: săli de evenimente. Deh, rominul e cu dare de mână!...

În rest, se servea aici și meniul – pipărat, în orice caz – sau băutură. Acum au ajuns toți în față – mașini direct pe trotuar, dincolo era o mare stație de autobuz – dar trecerea de pietoni era mai în sus sau mai în jos – tocmai aici, nu. Lumea – nu toți – stăteau de vorbă pe trotuar – ultraeleganți. Păreau distinși, dar nu știu dacă erau. Adică lipsea acea înfrigurare din viața de toate zilele când mai aprind o țigară, mă gândesc cu grijă la ce va fi – aici ar trebui acele probleme lăsate la o parte – doar veselie și o imensă pată luminoasă în locul lor.

Dacă vreți putem trage o fugă și până la biserică, la cununie, – reluă filozoful – e frumos și ceremonialul religios – e la doi pași, în plin centru. După ceremonial și până la ora 20°°, vor tot veni invitații. Noi vom asista la asta, cum reacționează lumea la întâlnire în varianta de sărbătoare, după care vom plăti, adică „răspunsul” – până la miezul nopții vom sta – căci nici nunta nu va dura cu mult mai mult, poate până la 2°° dimineața. Unele care încep mai devreme, nici atât. Ce vreți, capitalismul înseamnă bani – așa că altul în loc – poate mâine să fie altă petrecere aici.

*

Veneau femei ultraelegante, de parcă ar fi făcut baie în parfum. Adică cu o piele atât de proaspătă, haine atât de sclipitoare, încât păreau zeițe. În păr le sclipea „confetti”, semn în plus că vroiau să se mai separe încă o dată de monotonia zilelor obișnuite, căci, oricât de bogat ar fi rominul, dacă nu se-nhamă la căruța corvoadei zilnice, - cenușie și stearpă, această activitate – nu-i sănătos. Mai trebuie să și evadezi.

- Măi frate, zise cu năduf poetul, la această eleganță nici nu poți să ieși în toiul nopții dar, mai ales al petrecerii, când s-au încins spiritele, cu vreuna afară, să o pui jos, ai murdări frumusețe de rochie – ca-n filmul polonez – clasic al genului - „Nu vreau porno”. Unui tip i se prezintă viața amoroasă, de fapt el face o retrospectivă, pornind de la prima iubire, o adolescentă blondă, zveltă, cu ochii verzi; și oricâte ar fi avut, apoi, femei de calibru, ce mai, în diverse împrejurări, petreceri, prilejuite – aceste întâlniri – de valurile vieții, i-a rămas gândul la cea dintâi; normal, prima iubire. Pe una o duce într-o pădure, tipa avea un impermeabil alb, era puțin plinuță – era vară – o pune jos pe iarbă și pe o ... balegă de vacă de toată frumusețea.

Mai mult, scroafele naibii, nici nu le-ai putea „salva” când ar rămânea în pană pe șosea, în plină circulație. În primul rând, pline de parfumuri, ifose și jeepuri nu s-ar uita ele la un pârlit, apoi există telefon mobil pentru a anunța incidentul. Să faci tu autostopul, în asemenea condiții, nici pomeneală...

Acum, oricum e frumos că măcar în asemenea momente cineva-i îmbrăcat de lux: mă refer la câte un muncitor, care pare ușor stânjenit în hainele orbitor de curate și parfumate, se bucură oarecum de moment, dar și parcă-l mâncau palmele să facă altceva, în timpul ăsta. Ce să-i faci, unii toată viața stau în lux, alții arareori – vorba ceea: pentru unii mumă (viața), pentru alții ciumă...

*

- Vreau să spun și eu ceva, să-ntreb, mai bine-zis, zise unul din delegație: cât se pune cadou aici, și cât câștigă muzicanții – eventual și cel cu restaurantul?...

- Tocmai că proporția acestor factori face ca nunta să fie diferită de cele din Evul Mediu, de exemplu – începu poetul peroarația – chiar de oricare din trecut; unii pun mult din fudulie – chiar și dacă fac foame apoi; cred – alții – că ajută tânăra pereche - și asta e normal să fie – dar, o mare parte se duce la părțile menționate mai sus.

De aceea s-au și făcut „săli de nunți" ca ciupercile după ploaie, nu atât din dorința de a veni în ajutorul celor care vor să se căsătorească, de parcă chiar n-ar fi avut unde face nunta, ci de a câștiga tu gras – ca proprietar de sală.

Apoi muzicanții: în loc să câștige la o nuntă jumătatea unui salariu minim, să-și adune într-o lună suma echivalentă a două salarii minime – le-nțelegi și lor efortul, meritul – borâții dracului nu se mulțumesc decât cu cel puțin 1000 € la o nuntă. Dar este o vorbă: e prost cel ce dă, nu cel care cere...

- Aici, zise filozoful, e ca și-n politică: adică ca în alte două aspecte ale vieții, pe care le descriu mai jos. În primul rând, după ´90, știți unii cât de mult s-a dorit *schimbarea*. Adică nu că lumea n-ar fi vrut să se rămână la socialism – măcar că încă nu se prea știa ce-i capitalismul, în partea sa proastă – deci, deși lumea n-a vroit să se întoarcă – ca un reflex în fața unei primejdii – la socialismul care a fost – la fel, n-a vrut să fie nici cu cei care trenau lucrurile. Se visa un capitalism avansat, dar prea puține spărturi erau în zidul realității ca să fie zărit cum arată. Câțiva bătrâni afaceriști veniți de acolo, plus Regele – l-ar fi putut implementa, dacă ar fi fost votați. Și totuși, ca un ciudat reflex, lumea s-ar fi întors – a prevăzut totuși capitalismul atroce – la ce-a fost înainte. Dar – au făcut asta, credeau ei – votând niște politicieni evazivi care n-au fost nici cu statul, adică cu mulțimea de rând, nici cu Vestul avansat. Lucrurile s-au deteriorat până la urmă, ajungându-se - deși s-ar fi putut lua măsuri – la capitalismul mizer. Dar atunci, votând, majoritatea covârșitoare – acele forțe stagnante – s-a ajuns, adică nu s-a făcut nimic pozitiv. Roata istoriei nu putea fi oprită. Apoi au venit forțe mai crunte: la fel, păreau, în sfârșit, cu Vestul prosper, dar au fost tot cu ele, cu capitalismul barbar, de data asta. Dar să revin: lumea ar fi vrut schimbarea, dar ieșea covârșitor Frontul, adică un partid care trena lucrurile. Dacă din trei persoane, două votau cu el – când îi întrebai, întâmplător, ieșea că nici unul...

Al doilea caz: știți c-au răsărit biserici ca ciupercile după ploaie, în perioada post-revoluționară. Măcar de-ar fi de folos și moral – dar asta-i altă problemă. Când sunt nevoi mult mai stringente, există bani pentru asemenea construcții grandioase, gen: Mănăstirea neamului, Mănăstirea din Tebra U, complexul monahal „Dintre râuri" – adică de unde sunt asemenea sume, mai ales că unele provin de la grase donații particulare. Dacă l-ai lua pe fiecare și l-ai întreba, nimeni n-ar recunoaște c-a dat bani - și totuși, de la sine nu s-au ridicat...

Așa și aici: dacă i-ai zice unuia: nu pune la o nuntă, să zic 500 sau 1000 de €, când poți pune doar jumătate din sumă, informează-te înainte, căci o mare parte ajung unde nu trebuie – sau, pur și simplu, atâta trebuie, e firesc, chiar să-ți fie rudenie, zâmbește enigmatic, ca și cum ar zice: lasă că știu eu ce știu – n-ai dreptate. Sau mirii, iar ar trebui să se gândească de două ori, înainte de a plăti sala escrocilor de patroni și muzica.

Acum să petrecem, căci aici doar voia bună, plus varianta de sărbătoare a existenței ies în evidență: lucrurile sunt aceleași dar trebuie să-și găsească momentul potrivit să se desfășoare, să aibă valoare...

O raită la rampa de gunoi a orașului

Undeva în partea de sud-vest a orașului e locul unde se depozitează gunoaiele; dacă se folosește cuvântul „rampă”, uneori e un cuvânt total nepotrivit la ce-i acolo. În primul rând, cantitatea de gunoi adusă de-a lungul timpului a crescut deosebit de mult – s-a format un adevărat munte – apoi, rampa te duce cu gândul la un loc de unde lansezi ceva, o rachetă – printr-un act nobil – să plece în cercetare pentru progresul omenirii sau măcar un loc unde se repară ceva. Dar aici se sfârșeau viețile unor obiecte și ale gunoiului menajer, ori de altă natură, iarbă cosită, crengi, moloz. Toate de-a valma, căci rominul, bezmetic, uita să le mai sorteze cum cereau normele unei țări civilizate. Începea el luni să facă asta – își propunea multe, acțiuni ale unei noi vieți – să se-ndepărteze de trecut, de rău, dar tentațiile de revenire la activitățile împământenite în conduita sa de zeci de ani erau mai puternice. Așa că, de multe ori, sculându-se mahmur sau neorganizat fiind, umblând un „cap aprins”, uita să ducă din timp bunurile, fiecare la tomberonul său.

- Acum veți vedea un munte de gunoi, care are un drum în pantă, adică îl înconjoară ca un brâu, căci tot aducându-se, a fost necesară înălțarea pe verticală; de departe se văd buldozerele nivelând acolo sus – mai și presează gunoiul –foarte harnice, atât că zumzetul se aude doar de aproape – ca niște albine foarte active, făcu poetul observația.
- Ceva în genul construirii piramidelor, mă duce gândul când văd acele serpentine care urcă până sus, zise patronul.
- Atât doar că poartă pecetea efemerului, zise unul din delegație.
- Da de unde, ripostă poetul, e bine c-am venit, acum – să vedem cum se prezintă gunoiul orașului, ce oameni trăiesc pe el – căci acesta va fi conservat – adică trasă folie pe el, pământ, semănată iarbă și – ca un vehicul al prezentului – să călătorească în timp, pentru viitorime. Așa că s-ar putea să dăinuie mai mult decât piramidele. Sigur că-n viitor, din pură curiozitate, sau să vadă ce microorganisme au fost, de ce boli a suferit omenirea de acum, mă rog, chiar simple deducții pe baza cercetării – dar cu ceva va trebui să se ocupe și savanții viitorului, printre altele – vor dezveli „monumentul”. Groapa va fi mutată mult în afara orașului, pe o câmpie, între câteva localități, dacă vor fi de acord și țăranii de acolo, bineînțeles.

Vă voi spune și ceva despre piramide, fiindcă veni vorba, se vehiculează c-au fost construite de extratereștri – dar până la urmă s-a descoperit metoda – cu acele rampe care le înconjurau, pe care se duceau materialele. Cât despre scopul lor – iarăși s-au vehiculat diverse teorii: navă cu care să călătorească faraonul spre stele, mormânt și casă în viața de apoi, etc. Mai nou, că ar fi fost locul unde s-ar fi făcut – s-au găsit urme vagi – electricitate. Într-o cameră un anumit tip de substanță, în alta – altul. Totul e discutabil, la fel ca și o cameră secretă, unde ar fi un obiect extraterestru. Cât despre onoarea pe care o simțeau cei care lucrau pentru faraon, mai zică și altul, adică halal de așa cinste, doar dacă ai fi plătit bine – ca om liber - și nu clacă sau sclav: atunci ți-e indiferent pentru cine lucrezi; în al doilea caz poți să vezi eronat lucrurile. Mai cunosc eu un popor care-și iubește șefii peste măsură de mult, dar asta nu duce la nimic bun, încheie poetul.

*

Era o populație de culoare, murdară, mai bine-zis, de toate vârstele. Unele fete ar fi fost drăguțe dacă nu s-ar fi născut acolo. Dar, așa cum zicea cineva: în fața unei case ultrasomptuoase, cu grilaj de fier forjat complicat ca model, se oprește ideea de D-zeu sau de egalitate socială. Așa și aici: deși suntem doar materie, contează ce e în exteriorul pielii, nu-n interior. Altfel putem spune că suntem străini în propriul corp – adică nu ne-am văzut niciodată

dosul stomacului, inima, etc. Și nici la o persoană pe care o iubim – sau la una cu care am stat o viață, contează că ne iubim convențional, adică așa cum apărem la exterior – asta-i viața.

*

- Cam murdare, sărăcuțele, zise poetul; am văzut și eu una, sunt mai multe puncte în oraș unde se scurmă prin gunoaie, unde se mai adună un fier vechi, se mai topește un înveliș de nailon de pe un cablu de cupru – de când cu spargerea socialismului, blestemat fie Vestul, că ne-a dictat asta – trăiesc care cum pot. Tentația a fost mare și pentru „albi" – nu doar pentru romi. Unul – roșcat la păr, scund, tânăr, modest – a urcat pe niște porți după niște cabluri. Cum mai era curent pe ele, tipul a rămas acolo. Cam prea mare pedeapsă pentru fapta comisă, chiar dacă o fi fost în serie.

Așadar, una la vreo 13 ani, păr negru, ochi verzi, rotundă la față, pantaloni albi. Începea să se formeze – o chema Denisa – anunțându-se o viitoare frumusețe. M-am revoltat în gând, deoarece a trebuit să se nască în mediul acela. În rest, mizeria era o barieră de netrecut între sentimentele mele și ea, de exemplu.

Acum, pe cineva tot a ajutat cumnatul din acest grup, reveni la discuție poetul, căci câtorva fete și unor băieți le-a dat sfatul să meargă să se angajeze undeva la o firmă curată, să devină oameni normali. Ceea ce au și făcut, după care, întâlnindu-se cu el, le-a mulțumit.

Mare lucru, căci pe mine nu m-a ajutat: solicitasem prin cineva, adică prin tatăl său, să intru la o instituție de stat, Întreprinderea comunală de ape; la un post de om de serviciu, măcar. Știți cum e: post fix, salariul merge, domnie. Taică-său stătuse acolo o grămadă de ani – tocmai ieșise la pensie – era un pic de specialist, adică stătea și la „pupitre", adică la tablourile de comandă, dar eu n-am avut pretenția asta. A motivat refuzul astfel: știi, taică-meu a lucrat acolo 25 de ani, dar n-a avut nici albă nici neagră cu șefii de acolo...

- S-o creadă mutu pe asta, interveni filozoful, să lucrezi un sfert de veac într-un loc și să nu poți influența pe cineva în decizie, să pui o vorbă bună; faptul că n-ai avut nici bune, dar, mai ales, nici rele, înseamnă că totul a mers strună – putea să facă asta – dar n-a vrut...
- Acum să revenim la rampa noastră, zise poetul. Sărăcie, mizerie, la cei care caută prin gunoaie – nici nu știu cum pot mânca asemenea produse alterate, cum se pot numi oameni, din acest punct de vedere – dar ce ziceți de cei care au aflat bani, astfel, mulți, sau fie și-n alt mod, la demolarea unei case – dar bani actuali, ascunși într-un perete, de exemplu?
- Prostie crasă, zise filozoful; ar fi trebuit să se mute în altă zonă, unde nu-i cunoaște nimeni, de săraci, cel puțin. Acolo, însă, să-nceapă să-și cumpere treptat, o casă, în primul rând, apoi un cal, o mașină – dacă asta le-o fi fost pasiunea când au fost săraci – adică pe rând – dar nu totul deodată; dar așa-i omul, lacom – iar prostia se plătește...

O vizită la un proprietar, Bizo

- Acum una albă, alta neagră, zise poetul, sau una bună, alta rea. Vă voi duce să vedeți o îngrămădire de clădiri și mașini, pur și simplu. Dacă la proprietarul Cicio ați văzut case – construite fără folos, oarecum - prea mult spațiu locativ pe unitatea de măsură, pe hectometru pătrat, aș zice eu – iată și o unitate de măsură potrivită, nici prea mare, nici prea mică, în primul rând, apoi, faptul că există în „patrimoniul" unităților de măsură – doar că folosită rar. Nu poți spune : locuințe îngrămădite pe metru pătrat – dar la hectometru se poate orienta omul – cât s-a construit, în sus, mai ales.

Apoi îngrămădiri de mașini – așa-zise mașini de epocă – dar făcute recent, după model vechi, vreo șapte-opt.

*

Într-adevăr, un grup de trei vile, una lângă alta, cu trei nivele, toate „aduse la zi”. Adică frumos ornamentate cu plăci albe de piatră artificială, vopsele decorative, etc.

- La una din ele am lucrat, la cea de-a doua, zise poetul, dar mai bine să ne cerem îngăduința să intrăm. Zis și făcut. Au tras de clopoțelul atârnat la poarta destul de masivă, venind dinspre Nord-Est, adică pe strada de pe lângă râu; poarta era – în această parte – așezată între garduri de beton compacte, noi, însă.

Proprietarul era destul de îmbătrânit – față de cum îl cunoscuse poetul, căci, având o figură de vietnamez oarecum, dar puțin gras, la mijlocul vieții, cândva, acum slăbise puțin, părul în cap mai rar, ca împluntat cu sula - și purta ochelari. Puțin mai lipsea să fie, să arate ca un bătrânel blajin, cu ochelari, cumsecade – dar pentru el, desigur. Ea – cândva cu arcuri puternice, șoldurile, acum păstra oarecum formatul, dar la față era zbârcită, bătrână. Cu aere strict pozitive, parcă o bucurie le emana din zâmbetul care-l afișau permanent, din gesturile care le făceau, le-au arătat casele; toate cu mobilier luxos, deși simplu, oarecum, aparatură de ultimă oră. Apoi mașinile, într-un garaj mai lung, pe lângă gardul din interior – adică cel care da spre Oraș - nu spre râu, plus câteva în garajele de sub case.Totul cu zâmbetul pe buze, pătrunși de importanța persoanei și realizărilor lor, după care i-au invitat la o mică gustare în salon. Aici proprietarul și gazda s-a plâns de vremuri grele, că nu mai merge ca înainte totul, deși avea câteva magazine și bodegă în buricul târgului – un fel de cofetărie-bar cu prețuri pipărate – plus cine știe câți bani la bancă. Deh, ca orice om, s-ar fi extins, nejustificat de mult. Ea – aproape o bătrânică cumsecade, îi dădea subit dreptate, oftând.

*

- Porcii, zise filozoful, ieșind de la ei, nu lipsea mult să-mpletească ciorapi, în majoritatea timpului, cu o ciudată dezinvoltură, de parcă n-ar fi vinovați cu nimic față de societate; mai mult, pe noi, ăștia de rând, să ne-nvețe cum să economisim, împletind ciorapi la domiciliu, sau cârpindu-i pe cei vechi, cum am văzut într-un manual capitalist, intitulat: cum să devii bogat?

Nici un cuvânt despre fraudele enorme dintr-o societate bolnavă; de fapt, cinstea se măsoară în numărul de persoane fără mâini, picioare ajutate, nu după zâmbetul afișat pe față, sau pentru cât faci pentru societate și raportat la propria îmbogățire, totul, cum i-am spus eu unui hămesit de dimensiuni mai mici, care – deși fusese bolnav – operat de fiară – se lăsase de fumat – dar năravurile capitaliste nu și le abandonase.

- Au fost mai tineri cândva, când am lucrat la ei, zise poetul, cu unul Gâscanul, un clămpău înalt, slab și îndoit, cu ochelari. Și acela era un zgârcit – una pe alta se-mbină – dar mai degrabă intră cămila prin urechile acului sau să-și întoarcă un râu cursurile spre izvoare, decât să-și schimbe un patron concepțiile...

- Și când te gândești că pe moment acea aglomerare de bunuri pe unii îi incită – au loc de muncă temporar – căci durează ceva până faci o casă, de exemplu. Așa e – dar numai o perioadă – plus că nici nu sunt nu știu cât de bine plătiți. De lucru ai avea și când s-ar fi construit un Centru al chimiștilor, al muzicienilor, al pictorilor, etc., cu banii băgați în plus în aceste clădiri – dincolo de cât era normal – dar așa-i omul – dacă nu linge-n fund pe cine nu-i curat moral, nu-i el sănătos...

11

O călătorie la blocurile din Sud. Terenuri sportive, lucrări abandonate. Considerente despre tradiție

Într-o frumoasă dimineață de vară – de fapt, nici nu știi cum să împarți imensul interval cu natura plină de verdeață, în plină desfășurare, împreună cu „farmecele" ei, din martie până în septembrie - și nu numai – în două-trei etape, numite primăvară și vară, ar fi fost mai clasic, apoi toamna, desigur; dar exista și varianta de iarnă-primăvară-vară, adică tot ce crește – ca vegetație – implică primăvara, până în mai-iunie – de la topirea zăpezii, începând, asta depinde cât de harnică-i natura – să alunge omătul – apoi vara.

Două luni de căldură, atât. Martie era – împreună cu restul începutului de an, încorporat în iarnă. April – tranzit spre vară. Și dacă nu te-ai hotărât să faci niște călătorii, pe măsură ce înaintai în an, dar mai ales la început – mai aveai o scăpare: lunile de vară, deși ți-ar fi venit atunci să stai undeva, când nu adia nici o boare de aer, cât de mică – dar, totuși, mirosul de slănină, carne friptă, cârnați circula în atmosferă. Parcă ieșeai din timp. Erau luni de concediu. Soarele își trimitea primele raze, prima lumină năvălea peste vârfurile împădurite ale dealurilor - și, la fel ca la amiază, sau ca seara când acea lumină gălbuie, spre portocaliu, plus depărtarea *sporeau* misterul, ziceai că cine știe ce-i acolo, ce vei găsi dacă ai merge într-acolo, o poieniță, copaci căzuți, o secțiune a pădurii, dincolo de astea unde-i vedeai pe cei în picioare – copaci care freamătă în vânt, o mare alcătuită din vârfurile lor, dacă te uitai peste pădure, în depărtare – te chemau, parcă. Ziceai: nimic nu-i pierdut, dacă nu o făceai azi, din unele motive bine întemeiate, sau din delăsare – aveai mângâierea că mai puteai face acele călătorii cât ține sezonul cald.

Așa și cu peisajul citadin care se desfășura în fața ochilor: blocuri în șiruri nesfârșite, printre verdeață, chiar la oraș fiind, străzi întregi pierzându-se în depărtare, acea căldură, acea înduioșare care răzbătea din lumina căzută pe zidurile de culoare deschisă ale blocurilor, te făcea să te gândești, în primul rând, ce bine-i înăuntru – ferice de cel care are un apartament într-un astfel de bloc, dar și de atracția pur estetică care dezlănțuia plăcerea de a călători, de a vedea acele clădiri sau locuri pe care sunt situate.[77]

De data asta – în sudul orașului aveai ce vedea: cândva se construise enorm. Deși după un plan simplu, străzi care mergeau și se intersectau aproape paralel – cum era, de altfel, în aproape întreg orașul – oricât de mare ar fi fost, unde nu puteai, chiar dacă ai fi vrut, să te pierzi.

Delegația ajunsese chiar unde începea dealul – în serii. În trepte, oarecum, cu văi între ele, luați-o cum vreți; de aproape, ca orice masiv, paradoxal – nu părea înalt. Căci în momentul când te îndepărtezi de o înălțime – situată în partea opusă – parcă se ridică, părțile din spate, dacă-i alcătuit din mai multe nivele – sau masivul pur și simplu – cu cât sunt mai îndepărtate, cu atât par mai înalte privitorului, care se îndepărtează de ele – ies toate în relief, ridicându-se; mai

[77] Sau că altul, din nefericire, chiar dacă va munci o viață întreagă, nu-l va putea avea. Sau mai mult, văzând în câte o carte un bloc, o clădire din trecut, pe care cădea într-un anumit fel lumina – imagine încremenită a acelui timp – te gândeai la ce a fost atunci, ce oameni au trăit acolo,și acum, ce bine ar fi fost *să te poți întoarce* în acea epocă să vezi totul pe viu, de parcă ar fi de ici-colo să dai o raită, să treci bariera timpului, înspre acele vremi. În orice caz, te cuprinde o dulce reverie privind doar – acele imagini.

ales dacă privitorul e așezat și el pe o înălțime, cu atât mai mult, culmile din partea opusă parcă-i răspund, înălțându-se și mai tare.

Însă, privite din față – nu din lateral – nu puteai aprecia nici distanța până la ele, până la ultimul vârf, în speță, fiind alcătuite, cum am menționat, dintr-o succesiune de ridicături domoale. Chiar la poale – căci mergeau paralel cu orașul – era o vale destul de adâncă, adică locul fiind drept, având o anumită lățime, se putea considera astfel. Peste acea adâncitură și peste dealuri se pierdeau, traversându-le, câteva șiruri de stâlpi uriași de curent de înaltă tensiune. Între oraș și deal, un teren de fotbal abandonat, alături un bulevard care trecea în depărtare, spre Răsărit, câțiva kilometri – iar dincolo de teren, pe lângă el, năpădiseră buruienile – era și un teren viran – dincolo de el o pădurice care nu mai apucase să fie tăiată.

De la stadion spre oraș, pe o porțiune, iar harababură: bucăți de marmură aruncate pe jos, pătrate, rotunde, în formă de arc de cerc, de busturi, de capete umane, - ar fi fost un parc cu opere de artă, presărate ici-colo. Câteva clădiri neterminate, unele mai simple, altele mai complexe care ar fi urmat să adăpostească instituții de cultură și de știință, căci pe vremea când au fost construite, fiind o societate autoritară, care a precedat acesteia, normal că totul se dezvoltase, era timp, loc și bani pentru toate aspectele și necesitățile societății. Se făcuseră câteva încercări – în uriașa dezvoltare a artelor și științelor – de a se trata brut problema. Adică muzicienii să aibă o casă a lor, pictorii la fel, scriitorii, chimiștii, fizicienii, matematicienii, idem – dotate cu de toate; aici să se informeze, apoi să creeze fiecare.

Deși individualismul[78] nu era la modă, s-a-ncercat să se vadă cam ce-ar putea da un pictor – cât ar putea picta, adică – dacă a văzut cu atenție câteva sute de tablouri, a citit și teorie – plus aspectele izvorâte din experiența vieții, desigur. Sau un scriitor, care citind câteva zeci de cărți, să zicem, acumulând, deci – să se vadă cât ar putea produce, cât va țâșni din creierul său, din străfunduri, pe fondul acela de depozitare de cunoștințe. La care depindea, desigur, și mărimea talentului nativ, de a le combina – undeva în subconștient – apoi să izbucnească în imagini, scene de artă mai mult sau mai puțin valoroase.

Dar toate astea – deși societatea aceea, zisă socialistă, a făcut mult pentru popor, tipărind operele complete ale tuturor scriitorilor mari – autohtoni și străini – copiii lor spirituali – redați poporului – n-a reușit această ultimă fază de sprijinire a artei și științei. Ar fi fost ceva forțat, poate, dar s-ar fi realizat două obiective: cât poate da un tip care numai asta face – informarea – pe orice tărâm al științei sau artei, plus realizarea în sine.

La fel s-a-ntâmplat și cu Casa Siguranței, căci s-a crezut – imediat după dobândirea independenței față de Est – că țara va fi plină de spionii și trădătorii care mișună acolo. O așa zisă „Revoluție” – de fapt o lovitură de palat, a adus câștig de cauză unei alte grupe de șefi – din vechea conducere – o rocadă, de fapt. Dar, mai tragic, nu lipsa de spioni a determinat abandonarea lucrărilor, ci cea de fonduri, într-o societate *a cârpelilor* ce urma să vină. Biblioteca Județeană a avut noroc: începută înainte de evenimente, s-a reușit, totuși, terminarea ei. Las la o parte faptul că e mai importantă decât instituția cealaltă – dar asta a fost; plus câteva blocuri rămase neterminate – să vadă viitorul vechile structuri arhitectonice.

Terenul arăta sălbatic – până înspre tribune, de la șosea, nu mai îl ajustase nimeni de multă vreme. Năpădit ici-colo de tufe, arbuști, tindea spre sălbăticie, cu tot verdele crud, optimist al acelei vegetații, căci de multe ori e destul o singură ploaie, pe un teren proaspăt săpat, de exemplu, să distrugă contururile, darmite câteva decenii.

Singură – în imediata apropiere a blocurilor – acolo unde câteva străzi se intersectau, dar nu clasic, ci sub formă de curbe, modern, ca la autostrăzi – dar tot cu unele terenuri virane

[78] Și cuvântul „casă” desemnând, delimitând mai târziu ce aparține strict unui individ, unei grupări cu un anumit specific, economic, de exemplu, nu exista atunci.

printre ele – acele intersecții, clădiri abandonate, neterminate, mai degrabă – de bănci, de blocuri făcute ad-hoc – după „Revoluție” – mulți încercaseră marea cu degetul, să se îmbogățească pe piața imobiliarelor – ori li se terminaseră banii, ori nu avuseseră noroc, pur și simplu – trona, așadar, mândră, Catedrala. A doua ca mărime din țară – nu știu dacă nu cumva tot a doua din lume – dacă nu cumva prima, își trimitea turnul masiv și înalt spre cer. Spre un cer care de multe ori a fost nedrept cu acest popor.

Dar ce are a face: așa cum am mai menționat undeva, cei care în timpul dictaturii au primit apartamente, în mulțimea de blocuri de atunci, trăindu-și aici viața,[79] acum priveau spre viața de apoi: normal, totul trece, se uzează; încercau astfel, să se pună bine cu divinitatea, construindu-i această clădire uriașă, de parcă aceasta de biserici ar avea nevoie, nu de morala umană. (În sens mai larg, am putea prezenta aceste idei referitoare la moralitate astfel: Dumnezeu să zică la Judecata de apoi omului – mai ales unuia care a fost pervers pe pământ - : eu ți-am dat morala să te folosești de ea pe pământ, între semeni, nu să o arunci la gunoi, la fel cum unei femei i-ar putea spune, referitor la plăcerile pe care nu le-a împărțit la toți: eu ți-am dat-o (sexul, adică) să-l dai, nu să vii cu el în rai (intact) – deși tocmai această dăruire ar fi lipsa de morală la o femeie; conform altei optici, cea care dă e femeie cinstită, căci oferă cu dragă inimă tot ce are – cea care-i zgârcită e rea – adică „curvă”, adică escroacă.)

Era atât de masiv construită – deși din beton doar până la un anumit nivel – apoi din cărămidă, încât putea adăposti și camere de călugări – unde fuseseră lăsate numeroase ferestre, una lângă alta, adică suprafața enormă a pereților permitea asta.

Cu arcade pe trei din patru părți, un fel de bolte cu rol mai mult ornamental, căci oricum parterul era susținut de stâlpi, dincolo de care – în sus – se îngusta primul nivel, urmând partea cu ferestrele numeroase – acele chilii – masivă și aceasta – până la turnuri. Una din bolți – cea dinspre Nord – era pătrată. Cu toate astea, oricare din ele – ca impozanță, ca aspect – putea fi intrarea. Adică să te gândești că de aceea a fost nevoie de o estetică în plus, dincolo de cenușiul formelor banale, ultraclasice, ca dreptunghiurile, de exemplu – pentru a scoate în relief importanța intrării. Cu toate astea, cea mai clasică și mai puțin spectaculoasă – cea dispre Nord – constituia intrarea.

O biserică de lemn, cu câteva chilii în jur, mici – tot de lemn – era în aceeași curte, împrejmuită cu sârmă ghimpată, ca un lagăr, deocamdată. O altă risipă. În sufletul oamenilor ar trebui căutat – nu în buzunar – așa spun toate religiile.

- Dar ce-i cu terenul de pe acel deal, zise unul din delegația străină, mai precis negrul cu mustăți și barbă, decent îmbrăcat, cu cămașă clasică?
- Păi acolo ar fi fost, zise filozoful, cartiere întregi de blocuri, fie mari, turn, sau lungi, sau mai mici înspre vârf – prin retragere – așa se numește această metodă de a scurta etajele, cu cât urci în sus, dând, oarecum stabilitate clădirii – adică să nu fie mai înaltă decât lungă – ci invers. Asta mai la poale, spre vârf un mare cartier de tip elvețian, cu alei mai largi, deși în pantă, totul – dar blocurile mai mici – tip vilă – la fel ca-n țările muntoase sau ca-n anii ´50 – când nu era atâta populație.

[79] De fapt, în nebunia răsturnărilor de după Revoluție, când, din convenționalism, iar uneori, în procent mic, din logică, s-au răsturnat, inversat valori – nu era mult să se dărâme și blocurile, declarându-se cancerigene - și-n ura față de socialism, dintr-un individualism mic-burghez împuțit – opus societății autoritare. Atunci și preferința cetățeanului cu mofturi a înclinat spre case mici, private, cu canalizări, țevi, instalații de evacuare care se înfundă. Un caz notoriu – dintre cei care au sfârșit tragic, preferând o casă de vacanță slab amenajată, în detrimentul blocurilor luminoase ale socialismului, a fost Laurențiu Ulici, undeva prin 2000. Președinte al Uniunii Scriitorilor, din cei care au vândut țara după ´90, bărbos. De fapt, un singur bărbos am văzut de treabă: Fidel Castro. Apoi au apărut ceilalți borâți după ´90, cu burtă, tatuați, chei, etc. În ceea ce privește casele de vacanță, încă un caz de asfixiere: pe la 1900, scriitorul Emile Zola, din păcate.

Cândva, am văzut într-un oraș din republică – Kollisso – blocuri-turn, câte patru, repetându-se, urcând pe o colină, această dispunere a lor, ca o linie de fagure, dacă nu ca un fagure întreg. Mare lucru că s-au putut atunci face, arhitecții de atunci n-au fost ca sclifosiții de azi – fandosiți de parcă ar fi inventat ei – (cei de azi) numerele, legile naturii în general, să nu mai vorbesc de principiile aplicate strict în construcții – ei serioși, nu s-au oprit brusc, pe traseu, zicând că e greu, sau să abandoneze brusc, pe la jumătatea lucrării – din cine știe ce capriciu – să joace fondurile destinate construirii la jocuri de noroc, sau să le cheltuie cu cine știe ce amantă năbădăioasă, sau – pentru propria siguranță – să fugă dincolo cu ei, sau să-i îndosească, pur și simplu.

Apoi magazine, părculețe, ici-colo, până la pădurice ce o vedeți în zare, pe coama dealului, și înspre Răsărit, paralel cu orașul care deja exista…

- Dar, zise funcționarul, e o aberație – ar fi însemnat ștergerea unor întregi zone rurale de la sud, țărănești, pur și simplu, cu tot ce-nseamnă tradiție, sat, agricultură, etc...
- Așa e, zise țăranul, mie-mi place la țară, să am buda în curte, mai stau pe budă mai mult decât trebuie, mirosul specific, afară să fie cald. Să joace căldura în aer, mai ales vara, iar mirosul de acolo să se-mbine cu cel de la holde, de frunză de pepene, de fân, dacă aceasta e-n apropierea sau lipită de o șură. Toate astea ar fi fost distruse.

La asta, poetul ripostă:

- Când eram tânăr am mers și eu, mai bine-zis, copil fiind, mă jucam peste râu, la un țăran – copil și el – acum a rămas tot la țară, „cioban” sadea, cu o seamă de acareturi pe lângă casă, dar cu nenumărate lucruri, mai ales, care-i trebuie și care nu, și multă, multă mizerie. Mă ștergeam la fund cu ziar, mirosul specific de hârtie veche, plus cel de holdă – era vară – după care, la destul de mult timp după aceea, am renunțat să mai intru într-o toaletă de țară, când am văzut țurțuri înghețați, mormane, care aproape ieșeau afară – a fost primul semn de claustrofobie; am mai văzut așa ceva, presărați „omuleți”, „paznici” într-o toaletă de bărbați, la femei, nu – sunt mai fine ele, ca subspecie, considerate – sau se păstra cu cheia, toaleta curată.

Era iarna, la o flotație, iar unul suda, suda mereu niște țevi pe lângă un perete, în acea încăpere, foarte conștiincios, nu avea treabă (cu ce era în jur).

Asta să fie tradiția? sfârși poetul afirmația.

- Dar potolul, dar băutura, dar mersul desculț prin iarbă, prin curte, plus încă multe altele, zise țăranul.
- De toate, e nevoie și nu – adică dacă nu-s făcute la timp, cu calitatea și-n cantitatea necesară – căci există o cantitate, o calitate și un loc al desfășurării tuturor activităților umane. Așadar, concluzionând, *ordinea, necesitatea* și morala ar trebui să ne caracterizeze: căci un lucru poate fi făcut la fix, calitativ, ordonat – dar să nu fie de folos, exemplu casele care stau azi goale pe dealuri – dintr-un exces de nebunie al patronilor, construite cândva, imediat după Revoluție. Și chiar dacă ar fi făcute la fix, cu material de calitate – nu e moral să le folosească doar o mică pătură de parveniți. Și așa mai departe.
- Cam la fel ca lagărele de concentrare, zise filozoful, *existența lor fizică nu le justifică și moral*, plus multe, multe alte porcării ale societății umane. Cât despre țărani, nu zic că nu sunt și cinstiți și ordonați printre ei, dar îi convingi greu, mai bine faci înconjurul lumii pe jos, decât să reușești asta – nu știi cum să-i iei - și pace.

12

O zi din viața orașului. O călătorie prin orașul-reședință al regiunii

- Înainte de a vă arăta, de-a parcurge împreună traseul de-a lungul și de-a latul urbei-reședință, să vedem activitatea zilnică, vă voi aduce aminte de ce-a fost, de viața epocii trecute, în primul rând – de tumultul acelei lumi – cu bucuriile și necazurile ei, cu specificul pe care l-a avut – dar nu din descrieri de întâmplări, ci din poante. Un fel de instantaneu comic, oricum, ceva oglindește și acesta - și, dacă ați mai dedus ceva din întâmplările trecutului strecurate prin faptele de azi, pe care le aflați cât sunteți cu noi, acestea, cel puțin, vă vor descreți frunțile, contribuind la suportarea mai ușoară a călătoriei pe care o facem împreună, zise filozoful.
- Nu înainte de a descrie și ziua de azi, adică atmosfera înainte de a face acest periplu prin oraș, zise poetul, căci nici nu știu când e mai bine să faci o călătorie, când e frig sau când e cald – iarna sau vara – anotimpuri generatoare de peisaje opuse ca aspect; apoi, mai există primăvara devreme și toamna târziu, când nu există nici verdele vegetației dar nici albul imaculat al zăpezii acoperind totul. Atunci fiecare contur – de culoare închisă – al munților, al copacilor, al caselor se reliefează clar, e un peisaj extraordinar – unii sunt atrași de asta. Eu însumi mărturisesc: într-o frumoasă toamnă, nu cu mult timp în urmă, am fost îndrăgostit de frumoasa Lavinia – o fată splendidă, naturală, șatenă, cu corp de excepție. Deși numele ei putea semnifica, sau te ducea cu gândul când la Love – printr-o asemănare forțată – englezescul pentru iubire, sau la Lavinie, nemțescul pentru avalanșă, preluat apoi și de englezi și de francezi – de n-o fi provenind din latină și atunci de acolo l-or fi luat toți; deși îi exprima un tumult numele – a venit de undeva furtunos, direct în existența mea – mi-a aprins iubirea în inimă – dar nu a și sărit, la fel de năvalnic, în brațele mele – cu un cuvânt, nu mi-a răspuns la iubire.

Acum țin să menționez că în perioada fără vegetație a orașului, cum am spus, totul era clar, bine conturat. Eu o așteptam să apară dinspre partea Sălii Sporturilor, pe bulevardul Unirii, acolo unde aglomerarea de oameni e maximă, în plin centru, pe lângă niște clădiri-blocuri ultramoderne, rămase de la comuniști – care parcă nu se mai terminau. Arhitectură modernă – dar tradițională, totuși, - formele lor, adică motive luate din sculptura populară: ici-colo un stâlp hexagonal, un etaj care „se retrage” – adică cu un număr mai mic de apartamente decât precedentul, marginile blocurilor care se termină în linii frânte – dar, totul în limita decenței – modern și tradițional, în același timp. Și foarte multe și mari, ca amploare, aceste realizări.

Cum priveam în depărtare – atent s-o văd cum vine avântat, cu câinele de lesă – avea un cățeluș micuț, cu păr creț, alb, cu puțin negru răspândit ici-colo peste corp, urmăream – adică mă interesa – ținuta ei mândră, cu un corp de excepție – blugi strâmți, pe corp – să-i scoată în evidență formatul deosebit –ce mai, desăvârșită. Deși atent la orice schimbare de decor, prin apariția ei, nu era totul fix: adică gata să apară – prezența ei ar fi concretizat imaginea mea din cap – ar fi însemnat, mai mult, o încununare a dorinței mele de-a o vedea. Dar, neapărând, și dorind acest lucru foarte tare să se-ntâmple, la un moment dat parcă vedeam doar câinele cu lesa și, desigur imaginea ei.

Cum călători erau tot timpul – un du-te-vino necontenit – iar printre picioarele lor se strecurau porumbei, pe trotuar – mă rog, pe acolo își făceau și ei veacul, plus că sunt și pomanagii – cred că știți asta – dacă îi arunci ceva unuia, vin toți – mă rog, forfotă, oameni mișcându-se în toate direcțiile, păsări, așadar, printre picioarele lor, deplasându-se, deci, fiecare în interesul propriu – atât oamenii cât și păsările – totul semăna oarecum cu picturile flamande care prezentau piețe aglomerate de acum câteva sute de ani – o lume pestriță – dar distinct colorată, oameni, animale, căruțe, clădiri. Acum, la fel, eu aveam reperele imaginative în creier, distincte și ele – să le pot vedea apărând pe viu, atât doar, că-n lipsa elementelor reale – fata și câinele – cele din minte parcă se suprapuneau peste imaginea lumii existente, mai mult, chiar, dorind *să se-ntruchipeze* aievea, parcă răsăreau de niciunde, astfel că imaginea păsărilor în mișcare se transforma în câine, printre picioarele pietonilor – așa aș fi dorit să fie, atunci ar fi venit ea – deci era o prelungire a dorinței de materializare a visului meu, această iluzie.

Așa că nici nu știu când e mai bine să călătorești, adăugă poetul. Poate și-n alte sezoane aș fi făcut-o dar, poate, ar fi fost altfel: frigul excesiv, albeața zăpezii – iarna – ar fi făcut ca totul să se deruleze altfel – ori căldura excesivă a verii – dar iarăși zic: dacă nu e să fie, n-ai noroc, oricât te-ai pregăti, încheie cu tristețe poetul.

*

- Acum poantele, zise filozoful; să nu credeți că cei din trecut n-au fost deștepți – dar în limita lor. Eu, unul, aș putea să zic că dacă scoți o carte de poezii sau orice alt fel de literatură, e mai bine – dacă aceasta e bine scrisă – decât să scoți zece. Asta nu înseamnă să nu scrii și mai mult și bine. Dar, fiecare cum poate. Acum, să dăm cuvântul poetului – el avea în familie câteva cazuri mai deosebite, astfel că îi locul unde le poate mărturisi.
- Taică-meu vorbea porcos, zise poetul. Nu era o obsesie, ca azi, de a rosti un șirag de înjurături meșteșugite – denotând perversitate și ură față de nedreapta alcătuire a lucrurilor, plus obsesie față de societate, de a te împotrivi ei – lumea nici nu știa atâtea, nu exista stresul – dar, mă rog, tot exista judecata, aprecierea situației – așa că de aici și reacționarea. Așadar, taică-meu zicea: băga-și-ar D-zeu bolovani iar eu îmi închipuiam cum El ar putea împinge pietre masive înspre ceva.

*

Într-o zi am mers la oi, după brânză, la munte. Am avut și un caz al „Mioriței” în sat, un unchi, dar mă rog, asta-i altă poveste, acum acela stătea în strungă și mulgea. Unul dintre cei care veniseră după brânză, tânăr, zise: ce faci, când mergi acasă, îi tragi un clei la babă, iar eu râdeam, căci „baba”, adică soția lui era neobișnuit de grasă, cum ar fi putut face așa ceva?

*

Minerii acelor ani nu erau pretențioși – să nu mai zic de cei ai anilor ´50-´60. Dacă mai târziu fuseseră băgate mașini la transportul lor, în anii ´50 mergeau pe jos kilometri buni. Dar unii nu aveau nici ceasuri. Astfel pe Petrea Dochiții – din seria „muților” – neam cu cel care afirmase că cocoșul are un singur picior, îl treziseră în miez de noapte să meargă la lucru. Acesta s-a-mbrăcat, a mâncat, apoi pregătindu-se să meargă, ceilalți i-au dezvăluit adevărul. Deznădăjduit, a spus: mă sculai, mă-mbrăcai, mâncai tot-tot, dimineață ce mai mănânc?

*

Sau alt mut, de dată mai recentă – Gheorghe al Matronii – taică-său fiind diac, la umblatul cu crucea, preotul a zăbovit mai mult la ei. La plecare – el pândind pe la ferestre – a zis:

- Mămucă, dă-mi cârnațul popii!... vorbă cu care a rămas de ocară. De fapt, mai era o expresie raportată la familia lor, maică-sa fiind extrem de slabă și gârbovită, ca Baba-Cloanța:

După casă la Matrona
Cântă dracul cu gordona.

*

Grigore al lui Iosif era un om repezit, care vorbea puțin răgușit și neinteligibil. Într-o iarnă chemase pe câțiva vecini – bătrâni – să țină de porc – la tăiatul acestuia. Zise: și d-ta bade Grațian, și d-ta bade Ilie, și d-ta bade Gheorghica (adică bunicul) – dacă nu și pizda mamelor voastre...

*

Bunicul povestea despre taică-său, Ionaș: trebuia să vină preotul să-l spovedească, în casa părintească, dincolo de râu, unde azi stă „păianjenul", iar el, neînțelegându-se cu preotul, a luat o oală cu iaurt de pe cuptor – pusă la prins - și a băut, să nu se mai poată spovedi. Cât aș vrea să pot coborî în acel timp, să văd acele case scunde, vopsite în albastru, întunecoase, dar, mai ales, pe oamenii acelor vremi – gesturile, cum arătau – atmosfera, într-un cuvânt...

Episoade violente

1. O „Mioriță" nordică

- Eram în Spitalul Militar I., zise poetul, după primul ciclu de instrucție. Știți cum e, la vârste tinere, chiar, se-ntâmplă să răcești brut – după care a fost necesară o operație de apendice. Și așa e un organ inutil, zic unii – dar mă rog. Acolo unul serios, un soldat mai în vârstă din N., cu figură de țăran, auzise de cazul din anii ´40 când doi ciobani îl uciseră pe un al treilea – primii doi din zona noastră, al treilea – victima – din zona lor. Deși acolo sunt oameni aprigi – nu i-a rezistat răului, dovedindu-se mai slab – fiind învins. Mobilul, același de secole: avutul vecinului, adică oile. Făptașii au fost descoperiți după niște cioareci, poate chiar ai victimei, aruncați pe colibă, plini de sânge. Unul din făptași a scăpat, venind cu trupele rusești în divizia „Tudor Vladimirescu" în acel tăvălug al istoriei care a fost războiul și-n acel creuzet imens, prima dată, care a înghițit oameni, fapte, destine – schimbând pentru totdeauna istoria.

2. O întâmplare tragică la o nuntă modernă

- Spun că omul e un produs al civilizației și că cultura și confortul îl face mai sensibil și mai uman, deoarece acum câteva decenii, era seriozitate dar nu și destul umanism. Astfel că un tip înalt, șaten la păr, cu figură perfectă de actor și artist – adică cântăreț de muzică – câteodată sunt invidios pe darurile pe care le-a dat lor natura și nu mie – la o nuntă, a fost lovit în cap cu un bolovan de către unul becisnic, Pitiritean I., dintr-o grupare rivală. Știți ce repede se amplifică disensiunile sub influența atmosferei de acolo. Atât de tare, încât o porțiune cât o alună sărise – i

se vedea creierul pulsând pe acolo. Cum maică-mea – avea o colegă, L., slabă pe atunci – i-o prezentase, cu care s-a și căsătorit – mersese în vizită la el, împreună cu mine și poate fratele aceluia – era în april ´77 – la spitalul din Pribauna. Desigur că-n pat era curat, cu pijama – iar viitoarea soție i-a îndepărtat cu grijă pansamentul – astfel am văzut creierul pulsând. Am mai văzut o singură dată un creier – sfărâmat, - de data asta – ceva albicios pe jos, într-un august, în ´82 – între cele două orașe – la intrarea în Pribauna. Și atunci mă gândeam – o mașină lovise o căruță cu fân, văzând acea pastă albă pe jos: oare cu acea materie gândește omul?

Așa că și atunci existau oameni răi. Civilizația înseamnă finețe, renunțare la brut, rău, disconfort – dar depinde și-n ce direcție o ia acea sensibilitate.

*

Copil fiind, mă jucam cu Gheorghiță, un văr din vecini. Avea două surori – cea mai mare semăna cu maică-sa, care era o frumusețe – dar și cu o albină. Îi născocisem și un cântec, lui, în felul următor, împreună cu ceilalți vecini, colegi de „leat”:

Uf greu merge, oftă Cota –
Îți aduc bota,
Zice Cota boaba,
Adu-mi roaba,
Zice Cota plictisit,
De muncă e obosit.
Atunci nu-mi aduce nimica,
Zice Cota lui Bobica.

Inutil de spus că Cota bis era el, căci îl poreclisem piticul Cota bis, iar pe soră-sa Cota boaba.

*

Născocisem un sistem de semnalizare: un singur fluierat, însemna refuz, că nu puteam să vin, două, da și trei, vin imediat, sau el, dacă puneam eu întrebarea, ca răspuns la un fluierat interogativ: fi-fi-fi-fi; pe un ton ascendent – noi, care nu aveam ureche muzicală – iar răspunsul suna cam așa: fi-ti, sau repetat de două și trei ori.

*

La Liceu, stând la internat, în anul al doilea, unul din colegi mă întrebă: de ce nu faci niciodată baie în costumul lui Adam? La care, deoarece eu tăceam, un altul – din răutate și ironie – zice: - deoarece nu-l are (se referea la sex, nu la chilot – asta și fusese miza întrebării.)

*

În schimb, în treapta a II-a, când crescusem, apoi mă apucasem de sport, la un moment dat – aveam o personalitate a mea: să nu credeți că eram violent – dar o personalitate năvalnică ai atunci, plus, desigur unele chestiuni necizelate, datorită acelei spontaneități și superficialități datorate vârstei. Mici răutăți – poate rar – asta-n funcție de caracter – le făceai și atunci.

Era – la Liceul de Științe ale naturii – care se găsea la etajul III, deci deasupra noastră –un tip înalt, brunet, slab, cu o privire fixă, de nebun, sărmanul. Semăna perfect cu Hitler, atât că un Hitler cu o privire pierdută, care umbla ca teleghidat în uniforma albastru-închis și, desigur, fără

mustață, dar asemănarea era izbitoare. Cum trecea pe sub geamul nostru, în pauză, îl scuipam de sus, nimerind exact pe el.

Azi n-aș face acel gest – mi-e rușine că l-am făcut – dar ne amuza atunci – iar el, săracul, în loc să se enerveze pe noi, uimit de performanța noastră, se uita în sus, zicând:

- Ce precizie are porcu´!...

*

- Sau un alt mut, unul Dobranski, în anul al II-lea de liceu – adică mai devreme – nu prea înalt, cu păr creț, față prelungă, țăran până în măduva oaselor. Cum dormea pe o parte, într-o după-amiază în internat – mai erau și atunci perioade libere, deși nu se știa de atâtea week-end-uri ca azi, cei mai mari l-au făcut cu pastă de dinți; neapucând să-l facă pe ambele părți, tipul s-a trezit și a mers la baie, supărat oarecum – să se spele, eu am exclamat:

- Se barbierește doar pe o parte!...

*

- Acum câteva bancuri din anii aceia. Originea lor se pierde în negura vremurilor – ca să mă exprim ca un istoric – zise poetul, dar exprimă ceva: poate o stare de lucruri, poate amprenta epocii, poate emană haz, pur și simplu. Fără ele copilăria mi-ar fi fost mai goală.

*

Iți̦c și cu Ștrul vreau să treacă frontiera. O fac pe rând, așa că, atunci când trece Iți̦c, auzindu-se zgomot, grănicerul întreabă: cine-i acolo, la care Iți̦c, făcând ca pisica – auzindu-se un mieunat, totul e OK – paznicul frontierei nu intervine.

La rândul lui, când Ștrul trece, făcând zgomot, grănicerul întreabă iarăși, acela răspunde: încă o pisică...

*

La un spital de nebuni, toți sunt loviți la cap, plini de vânătăi; când sunt întrebați ce-au pățit, zice unul c-au sărit în bazinul din curte. Și mâine ne bagă și apă, zise un altul.

*

Tot la un ospiciu, fiecare nebun credea despre sine că-i o bombă: unul zicea că-i bomba biologică, altul, cea cu hidrogen, unul zicea că-i bomba clasică. La care un altul zice: fugiți, nu vedeți ce fitil scurt are!...

*

La un concurs de aruncat flegme pe un geam, să se spargă, scuipă unul, al doilea, următorul cu toată puterea. Nimic, atât că geamul vibra puțin. Vine unul, culege cu mâna toate flegmele adunate pe geam, le bagă în gură, se pregătește, le expediază pe toate cu putere și: poc! geamul se crapă...

*

Bulă, în timpul războiului umbla cu un tricou pe care scria – pe spate – era desenat, de fapt, un zero. Întrebat fiind de ce-l poartă, a răspuns: - am auzit că nemții împușcă până la unu...

*

Ai lui Bulă se f...teau în familie, așa că soră-sa îi zice la un moment dat: f...ți mai bine decât tata, la care Bulă răspunde: tot așa a zis și mama...

*

Merge unul la chioșcul de ziare, în fiecare dimineață, se uită pe prima pagină, cerând să i se dea fiecare ziar, și-l dă înapoi. Întrebat fiind de ce face asta, zice: caut un anunț mortuar. Bine, dar acela-i pe ultima pagină. Nu, cel pe care-l caut eu, e pe prima. (Aluzie la moartea președintelui țării, când urma să fie.)

Poezii din folclorul românesc

Tu, poet necunoscut,
Futu-ți muma-n cur să-ți fut –
Tu când vii pe la closet –
Cacă-te, nu fii poet!...

Sau aluzie că aceleași WC-uri – ale restaurantelor unde se bea vârtos erau mânjite cu c...t.

Voi acei ce stați pe vine
Și alene vă c...ți,
Ștergeți-vă la fund mai bine,
Nu cu degetul pe pereți să dați!

sau:

Mă c...cai în dosul curții,
Galben ca tămâia,
Și cu-n șomoiog de paie
Mă ștergea Maria.

alta, referitor la aceeași Marie:

Maria mă ținea de coaie
Și striga la boi,
Iar eu răsuceam țigara
Din tutun de foi.

În sfârșit una, poate arhicunoscută:

La umbra nucului bătrân,
Doi tractoriști se c...că,
Se șterg cu frunza lui la cur,
Își iau pălăriile și pleacă.

(Menționez c-am văzut o fază similară când cu haosul din ´90, în curtea-livadă a spitalului. Doi țigănoi stăteau liniștiți pe ouă, sexurile mari le atârnau cuminți peste coaie. Eram cu cineva – ca să nu dăm de-nțeles că i-am văzut, am tot virat în altă parte.)

*

În minerit erau unele poante – lucruri mai vesele care țineau de natura activității. Un miner, Adam – nu prea înalt, circa 1,75 m – dar care parcă-și merita numele fiind musculos, lucra în căldură, pe suitor. Poate câtva timp – ca efect al temperaturii excesive – nu i s-a ridicat „nivelul politic". Odată, cum dormea pe rampa puțului, dimineața, așteptând colivia, sexul i s-a ridicat brusc. Când l-a văzut, trezindu-se și el, a sărit de trei ori în sus, exclamând extrem de bucuros:
- se scoală, se scoală, se scoală!...

*

Sau unul care a dat bani cu împrumut cuiva, unei persoane de sex feminin: se face o legătură, o comuniune spirituală - și asta valabil în orice împrejurări - și raportat la orice escroci – totul e frumos la început, promisiuni, seriozitate, totul în roz, de parcă Utopia ar fi aici pe pământ și n-ar exista nici o fisură în caracterul omului, nici un punct întunecat – dar nu se știe ce schimbări bruște au loc în mentalitate, în afară de faptul dacă n-o fi fost cândva teatru, la început – căci, la restituire totul e de-a-ndoaselea; cel care trebuie să dea banii înapoi se schimbă brusc, e morocănos, inventează o sută de motive, nu e de găsit, chiar – amploare a escrocheriei care a crescut nebănuit de mult, apoi, în capitalism – dar și atunci erau escroci, ce-i drept mai puțini – dar erau.

Am prezentat undeva cazul, la poveștile despre mineri, pe cel al Nadiei, atât doar că tipul cu împrumutul a avut morală, neacceptând întorsura lucrurilor – adică sexul – unii sau unele nu oferă nici asta.

*

Să nu mai zic de cei care te „iau pe râs" cu unele cuvinte pe care le scoți la momentul nepotrivit. Urechea mereu trează a țăranului recepționează, apoi batjocura explodând cu o forță nebănuită. Ești de râsul lumii și al lor – căci o fac oriunde – această terfelire a demnității umane. Să nu te știe cu ceva: unul păți̧se așa că vroise să fure un miel – vestea merge – un altul – imaginar – de la o simplă afirmație a cuiva – o găină. Acesta-i poporul de două mii de ani creștin.

Plimbarea propriu-zisă

Poetul: - dacă ne sculăm cu noaptea-n cap – adică la acea oră a dimineții cînd totul pare devreme, în primul rând e întuneric, nu te vede lumea mergând, direct în oraș sau la autobuz – preferi uneori singurătatea, mai ales că de unii vecini te-ai săturat – mai ales că-i vezi de-o viață – de altfel, ce-ai și putea împărți cu unii modești. Apoi la ora aceea sunt și energii. În al treilea rând, ai satisfacția că nu e târziu, că ai ajuns cu bine și la timp undeva, - așa-i omul, când duce o viață

tihnită, între niște tipare – sau organizată ca mersul ceasornicului, se simte bine – sau ar trebui, chit că setea de cunoaștere, ineditul, nesiguranța îl incită și astea – stă în firea umană – dar până la un loc, grefate tot pe o stare sigură – n-ai putea pleca în excursii, sau, mai mult, în explorări de ținuturi necunoscute, cum au făcut marii cercetători, dacă ai ști că baza – adică existența, adică viața fizică ți-ar fi luată; nu te aștepți la o îmbogățire de pe urma acțiunii întreprinse – deși ar fi de dorit și asta – dar viața, existența să-ți rămână; fără condiția asta – *a priori* – n-ai accepta nici plecarea. De fapt, câte n-ar face omul dacă ar vedea dinainte rezultatul acțiunii care urmează să se sfârșească tragic.

Coborâm în centrul orașului, venind dinspre Nord-Est, din cartierul Fernessio, unde am stat cândva. Aici, două-trei magazine deschise, unde poți să-ți bei cafeaua, plus o mică gustărică din ceva ușor, ștrudele cu mere, brânză, ciocolată. Și cafeaua e un reper al existenței – n-am putea fără ea, plus faptul că, atât timp cât existăm, o bem – interacționează una cu alta. Mici plăceri ne mai rămân într-o lume plină de stresuri – cât despre marile proiecte – acestea sunt total irealizabile.

Unul din măturătorii străzii ne arată – căci intru-n vorbă cu el, cum stăteam pe bancă – pe una înaltă, blugi negri, vopsită negru la păr, bine făcută. La vreo 35 de ani, o remarcasem și eu – dar ce să-i faci, pe stradă femeile sunt foarte grăbite, reci, foarte sclipitoare – mă rog, nu-i locul unde se fac destăinuiri de amor.

Credeam că lucrează la Primărie, mă gândeam, cum venea spre Centru, dintr-o zonă mai dosnică – elegantă fiind, dar țiganul zice, nu, pe aici pe undeva, la vreo firmă, dar poanta-i alta, căci e căsătorită și acum s-a despărțit de cineva – a stat lipită de el, într-un colț, la sentiment. O cunoaște de undeva, mă gândii – ce să-i faci, doar seara târziu, pe Internet, adică Facebook, Whatsapp, etc., poți să le abordezi, atunci intră și ele-n vorbă – le mănâncă clitorisul – vorba unuia – nu pe stradă – dacă nu le cunoști direct.

Dar alta e, zisei eu, acum – deși nu e cinstit – am putea-o șantaja – să vină și cu unul din noi – sau chiar cu dvs., îi zisei eu măturătorului, cum a putut cu ăla...

- Nu-i moral, zise filozoful – dar îi replicai: ce-i moral în lumea asta?...

Apoi mi-am chinuit mintea să văd dacă măturătorul respectiv nu-i unul de la Sepultura, necalificat – tânăr, dar cu un fund ca de vădană. Să-i fac propuneri, deși cu cât omul e mai primitiv, mai incult, are repulsie față de două lucruri: homosexualitatea și iubirea altor popoare, adică e naționalist și bigot, și-n celălalt aspect – condamnă libertatea sexuală, chiar și perversiunile în cadrul aceluiași sex.

*

Mai înspre Noul Centru – acolo unde sunt grupate majoritatea liceelor, fluxuri continue de elevi se grăbeau – nu cu mult înainte de 8°° - să prindă intrarea la ore la timp. Dar ce spun eu elevi, să nu vă gândiți la elevii epocilor trecute, cu uniforme, conștiincioși – deși și atunci exista acea explozie de libertate și energie, datorate vârstei – care-i făcea să pară superficiali în abordarea unor chestiuni mai serioase, să nu fie organizați – aveai impresia și atunci, chiar la cei cu potențial, „că nu le stă capul” – deh – asta-i tinerețea, acum, pe fața lor nu se citea nimic: adică băieții erau cu barbă, cei mai mulți, indiferent că aveau fețe rotunde – când le-ar mai fi stat astfel, sau prelungi, de parcă erau niște cururi nespălate – total dizgrațioase, chit că barba ar trebui să „emită” estetic și seriozitate - și aici e și condiția să ai o anumită vârstă, să fii cumpănit, să cunoști câteva limbi străine – să ai cultură, în primul rând – să-ți fie justificat acel port.

Adică au văzut și ei moda aceea, plus cablurile în urechi, ca la animale, cu aceea mergeau înainte, plus pantalonii rupți – alt lucru sărăcăcios, dizgrațios al sistemului – pe fața lor nu se citea nimic uman – parcă le erau de hârtie, sau simple desene – mergeau înainte, atâta tot.

Sunt sigur că, dacă li s-ar fi cerut, sau dacă ar fi văzut în cadrul modei, undeva, un rahat purtat într-o cutie transparentă la piept de exemplu – asta ar fi făcut – ar fi imitat ce-au văzut la alții.

Ele – frumoasele, scroafele, curvele – căci nu pot să le numesc altfel, la polul opus: dacă bărbații aceia aveau un obraz caun câmp necurățat, cu acele tuleie nelalocul lor, ele, din contră, reprezentau utopicul, frumusețea absolută – un ideal de neatins – prin sclipirea feței, finețea acesteia - și celelalte: unghii aplicate, lungi, strălucitoare, perfecte, pantaloni pe corp, haine de firmă, în general – ceva care nu mai era cantonat în sfera terestrului, și, implicit, în cea a umanului. Tot luxul acesta exorbitant, izvorât de aici și de care nu te puteai apropia denota și că purtătoarele lui sunt amatoare de viață ușoară, adică doar pozitivul strict ce rezultă din această abordare exagerată a înclinației spre lux – fără mânjire, degradare, adică mizerie fizică – adică o viață perfectă, din care să fie înlăturate necazurile – deci negativul, într-un cuvânt, cum numai într-un paradis ar putea fi - și – desigur, și-n capitalismul barbar. Adică o pătură largă să nu facă nimic fizic, ca efort, să nu fie expusă greutăților, ca omul de rând – să trăiască de pe spinarea acestuia.

Mai mult, unele, cele care erau funcționare undeva, deși aveau blugi pe corp, doar gambele le erau expuse vederii – musculoase, armonioase, având o importanță exagerată prin această scoatere în evidență – fundul nu, ca și cum ar zice:

- Proștilor, sexul, plăcerile lui nu există pentru voi, doar șefi și muncă e în lumea asta!...

Apoi, te durea inima că aceste frumuseți inabordabile coborau din „sfera divină” și se dădeau bărboșilor jegoși. Adică principiul frumuseții perfecte unit cu cel al mizeriei, al lipsei de estetic și morală.

Dacă acum cinci decenii un american, A. Töffler, fiind surprins de schimbările rapide de locuri de muncă, activități, locuri de reședințe, mode, și mai ales, mentalități într-o societate modernă, în general – în contrast cu societățile vechi, tradiționale, când vedeai toată viața aceleași persoane – în Evul mediu, de pildă – acum, zice el – anii ´60, ´70 – stăteai câteva luni într-un loc. Chiar a și scris cartea „Șocul viitorului” – impresionat fiind de ritmul acelor schimbări – mă-ntreb acum, ce-ar zice dacă ar vedea schimbările și, mai ales, nesiguranța de azi, când lumea te-ar înșela la fiecare pas...

O plimbare prin oraș (continuare)

- Acum zic să reluăm totul de la piața mare a orașului – cea ultraveche, cu mozaicuri crăpate pe jos, mese uzate, multă mizerie, pe care o știu toți; cea nouă modernă, pentru produse en-gros, ca o rampă de lansare a navelor viitorului, e mult mai la marginea orașului - și recent construită – spre sud-est. E bună și asta – atât că nu prea are clienți pentru spațiul de care dispune – dar așa suntem noi, dezorganizați, își încheie disertația filozoful.
- În nebunia și imperfecțiunea capitalistă nimeni nu-i vinovat, interveni poetul; fac clădiri enorme, de multe ori, ori nejustificate – ca utilitate practică – ori se termină brusc fondurile, din lipsă de organizare – sau nu erau suficiente. Îmi închipui că nu mișcă nimeni un deget, întru continuarea activității, precis vreo doi-trei funcționari, se dedau la activități mărunte, în continuare, având traiul asigurat. Așa s-a-ntâmplat cu fundația N. Steinhardt de la Rohia, un zgârie-nori neterminat și nici nu editau cărți, chiar dacă purta numele ilustrului scriitor – așa-zisa fundație – nimeni nu se sinchisea de asta, încheie poetul.
- Ce epigoni, zise filozoful, dar mai bine să intrăm în piață, să vedem tot felul de pierde-vară, de țărani, de chiaburi, adică acei țărani cu un aer de decență – dar și cu prețuri pipărate; la

țăranul de rând, totul e ieftin, dar plin de murdărie; îți dă pălincă stricată, aici în patria pălincii, din ce-o fi făcând-o – nu știu, poate din găinați...

- Cu pălinca și cu băutura în general e ca și cu credința: cum o faci, așa o ai – sau cum o profesezi – moral sau nu. Dar e păcat să-nșeli lumea, zise poetul.

Acum, vă voi evoca două-trei figuri de boschetari pe care i-am văzut cândva, unul care tot dădea cu pietre după un dușman imaginar, parcă tot îi ploua și ningea, altul era atât de slab, încât n-avea nici cur în pantaloni, nu știu dacă îi era mai gros sau mai lat fundul decât un dos de lingură, cum se spune, ci cât unul de palmă. Cred că nici n-avea buci – era și șchiop – dar mergea. Un altul cu figură de caratist – cu cămașă peste pullover – nu era înalt – dar bețiv. Sau domnul „bine faceți", tot slab, brunet, râdea continuu, dincolo de eleganța pe care o afișa zilnic. Câteva femei nebune, care râdeau, vorbeau în gura mare – dar parcă femeile-s mai dizgrațioase ajunse pe treapta asta a decăderii.

Pe unii îi compătimești, de fapt pe toți – aflați în starea aceea – dar nu știai, poate, că unii sunt angajați ai Direcției piețelor – fie și-ntr-o societate zgîrcită și anapoda cum e cea anoastră – să se fi gândit cineva la necesitatea asta.

Unul din ei – cel care se certa cu un adversar imaginar – fusese luat de vreo familie de țărani în îngrijire – așa se auzea, altfel nu cred că ar mai fi trecut iarna aceea, unde fusese văzut, înainte de începerea înghețului, tot timpul beat, gesticulând – cu un pardesiu alb, poate era fericit în starea aceea de euforie – dar ce te faci să surmontezi frigul, când e cald mai dormi pe-o bancă la „Hotel Parc" – dar iarna?

Așa și de multe ori în viață, pe unii îi compătimim pe nedrept, adică fără să știm dacă o merită sau nu – nu știi ce față întunecată au – pe alții nu. Compasiunea face parte din conduita noastră de oameni – măcar atât – las-o să se manifeste – măcar ei, escrocii – pe de altă parte – să se-ndrepte...

Trecea un cuplu al suferinței, un bărbat slab, spre blond, înalt, cu figură de slav, precis îl chema Sergiu, Serghei, împingând un cărucior cu o bătrână, la fel, slabă, dar fără un picior, biata. Sunt vreo câteva asemenea cupluri în oraș. Mi-am propus să le dau câte o ciocolată. Las, ca urmare, în brațele bătrânei, când trec pe lângă mine – la „Semilună" – o ciocolată mare. Bărbosul – cel care-și pierduse apartamentul la jocuri mecanice și care-și amenajase dormitor într-un beci – cu saltele și pături – treabă serioasă, după propria-i mărturisire, cum stăteam de vorbă cu el, întinde mâna, din reflex, fiind tentat să ia ciocolata. Când te gândești ce-a pierdut la jocuri de noroc – o nebunie – ar fi acum înclinat să mai mănânce și ciocolata altuia – un rahat ar merita, nu ciocolată...

Prin piață trecea maiestuos cândva un colonel de poliție – miliție cum era atunci – în retragere. Nu spun că nu aveau pensii și privilegii grase, pe care nu le meritau, dar ăsta tot spusese un mare adevăr: pe vremea aceea, ca orice tânăr entuziasmat, mă alăturasem și eu acelora care bârfeau comunismul; din entuziasm sau superficialitate, primul datorat schimbării bruște de regim – căci ce-i mai potrivit atunci decât să critici – tocmai nu vedeam realizările socialiste din cauza acelor critici – ca și pădurea, ca tot unitar, din cauza copacilor luați individual – iar neștiința aprofundării analizei și datorată vârstei. Dar m-am convins de asta, apoi. Ei bine, ca mine mai gândea și o doamnă, care ținea Anticariatul din Centru. Saluta primele raze de Libertate, Libertatea în sine, nu știa că trece și prin burtă.Mai târziu și aceasta s-a dezmeticit,optând, politic pentru social-democrație și recunoscând realizările epocii anterioare.

Cum la discuție asistase și colonelul, îmi zise un singur lucru, care s-a adeverit apoi: tinere, o să-ți dai seama cândva ce-i capitalismul!...

Așa, că ori de câte ori îl vedeam mergând prin piață – nu era înalt, de statură normală, ciolănos, avea un păr alb, bogat și un mers demn, de preot, parcă – mă gândeam la vorbele lui.

Sau una și mai și: tot în anii aceia, când începeau să se destrame mecanismele vechii societăți și să-nceapă a se înfiripa altele noi, nemaiauzite și văzute până atunci – încât te întrebai

cum sunt posibile, sau necesare – unele prin modul de manifestare, nu atât prin nevoia lor – asta te întrebai, după un sistem fix și organizat, așadar, apăruse unul cu „Steaua” în luna iulie, la poarta Pieței agroalimentare a orașului, îmbrăcat în costum național. Începuse iarna – la Crăciun, cel mai probabil – colindul, pornise din orașul de nord, Sighetto, peregrinase prin toată țara, iar acum se întorsese aici. Puțin grăsuț, șaten la păr, cu prestanță de actor – semăna puțin cu J.R. din Dallas, atât doar că nu era înalt – era leoarcă de transpirație sub cămașa groasă de in sau cânepă. Aduna fonduri pentru nu știu ce handicapați sau defavorizați, iar la anul – când urma să-mplinească 33 de ani, zicea el – va lăsa tinerețea și se va dedica în întregime acelor acte de caritate. Acum își punea un radio mic, portativ, să-i meargă, ca pentru el, căci nu-i prea plăcea să fie întrebat mai multe, în afară de ce spunea el. Pornea și steaua, adică o deschidea împingând-o în față de câteva ori, cum se făcea, spunând pentru ce adună fonduri, după care recita:

Până amu cu un partid,
N-am avut ce pune-n blid.
Acu´ cu mai multe partide,
Mă tem că n-om avè nici blide.

Crunt adevăr, din nefericire, întări poetul. Pe acel rapsod popular, ori trubadur – spuneți-i cum vreți – nu l-am mai văzut de atunci – dar și vorbele lui s-au adeverit, încheie poetul.

*

- Vom trece pe lângă bazinul de înot, cu imensul parc unde se ține „Ziua orașului” – un fel de „Zi a recoltei” sau a castanelor, adaptată la specificul local, în ultima duminică din septembrie – nu știu dacă vom prinde-o, dar, mă rog, tot felul de gură-cască, farsori, vânzători, oameni care se plimbă, care, chiar dacă nu cumpără nu știu câte, sunt cu conștiința împăcată că și-au luat felia de sărbătoare, participând, doar – adică simpla prezență – căci la anul cine știe cum va fi; și cum să nu fii atras, când, sub lumina blândă a toamnei, când un soare difuz, dar insistent era împrăștiat peste tot, iar un zumzet îndepărtat, de la acea mulțime, plus mirosul de carne friptă, de zahăr ars – asociindu-le, aceste miresme, cu petrecerea – te determina să grăbești pasul, să ajungi parcă mai repede, să nu scapi ocazia de a te distra și tu, ca și cum nu știu ce irecuperabil ai fi pierdut, dacă n-ai fi ajuns la timp, sau ceva extrem de valoros ai fi câștigat, ajungând mai repede.

Acum locul era pustiu – cine ar fi putut bănui ce va fi atunci acolo – așa e, timpul în succesiunea sa – care totuși există – schimbă totul.

Sau să-mi aduc aminte de acea tipă dintr-o vară a tinereții mele, zise poetul, pe care am întâlnit-o aici. Eram tânăr și, totuși, cei 13 ani între noi – număr fatidic – m-au împiedicat s-o cuceresc, mai ales că avea și un corp de excepție și era foarte frumoasă. Așa-i când ești complexat de ceva: grandoarea unui lucru, finețea pielii unei femei, etc. Treci pe lângă o Romă – asemeni lui Hannibal - și n-o mai cucerești. Poate nu mai prinzi ocazia niciodată. Înveți din prostie, din greșeli – uneori te mai și perfecționezi – dar mai trebuie și să ai pe cineva, acolo, sus. Altfel, tot degeaba.

Acum îmi vine s-o caut – tot o voi face – îmi stăruie în minte cele întâmplate atunci, de parcă aș sparge un perete și aș pătrunde *în realitatea de atunci,* atât de viu îmi apare totul, plus dorința de a mă revanșa, oarecum, față și pentru ce n-am făcut atunci.

*

- În cartierul Bogdan-Vodă e și o biserică – ca-n multe altele – ascunsă de blocuri. Destul de mare, făcută din lemn, aveam traseu pe aici, cândva, zise poetul. Dar parcă poți să vizitezi fiecare parte de oraș - chiar din acelea care emană pozitiv: ești nevoit să reduci, toată viața alegi și renunți la ceva – din păcate, dar și din fericire, într-un fel, căci ieși un om cizelat și eviți răul, astfel. Dar mai depinde totul – dincolo de intransigența ta - și de numărul tentațiilor din subconștient și din jur, plus, desigur, de numărul escrocilor din societate.

Biata profesoară, doamna D., care mi-a marcat adolescența - și ce poeme frumoase i-am dedicat – locuiește aici, continuă poetul. Spun „biata" – deoarece e o bătrână doamnă respectabilă, păr alb, serioasă, nimic feminin – sexual, mai bine-zis.

- Așa-i omul, zise filozoful, ar trăi numai în lux și curățenie, să nici nu audă de transpirație, fecale, murdărie, în general; când, pentru a dobândi – acel confort – urcă pe semenul său, e bai; în rest, e normal să nu ne placă ce doare, ce pute, ce-i urât, în general – deși din astea suntem constituiți – atât doar că nu se văd și nu avem de-a face cu ele direct, sau permanent, cu altele. Așa că orice ființă-i alcătuită din materie de joasă speță – atât că unele-și dau aere excesiv – destul cât să închege un imperiu de valori, de acțiuni ale lor – ăsta-i omul, încheie el.

*

Fiind vară, zăpușeala era de dimineață, în cartierul acesta mărginaș, dar plin de activitate. Câteva conducte de apă din timpul dictaturii se schimbau. Fuseseră din beton – tuburi, de o anumită lungime, desigur, sau din fier. Slujiseră câteva zeci de ani. Acum, mai în parte din fonduri proprii, mai din colduit de la cei din Vest, se înlocuiau cu conducte dintr-un material plastic, negru, de câțiva centimetri grosime, care ar ține 50 de ani, cel puțin.

Nu toate punctele erau la fel de avansate cu lucrul: inutil să spun că și la final, ba se terminau fondurile, ba rămânea un capac nepus, o bordură neterminată, după cum au fost banii de materiale, cei pentru manopera lucrării, cât și prilej de a mai reveni, a mai încasa și alți bani, cândva, de a te afla în treabă.

Unii mâncau la umbră; așa făceau, era un obicei, să-și înceapă ziua cu o mâncare copioasă, slănină, cârnați uscat, carne friptă, pită de casă, le plăcea cum le pârâie gâtul când le-nghit – are preferințe țăranul, nu-i el prost, chiar neșcolit, cum e. Și poate fără acest ritual al mâncării, aproape zilnic, n-ar fi fost ei înșiși.

Alții stăteau la umbră ce-i drept mai în dos - și beau bere. Se stricase un utilaj, nu venise nici țeava, încă, așa că gestul lor era justificat, oarecum. Statul da, dar nu și alcoolul.

- Să vedeți la amiază, vom merge și vom căsca și noi gura și ochii pe stradă și prin magazine, după care ne vom întoarce, zise poetul. Să vedeți atunci răpăit de scule aruncate jos, să ajungă primii la o bodegă din apropiere, unde mâncau – dar și beau, cei mai mulți. Unii erau acolo de două ore – erau pensionari, dar și lucrau – așa că-și permiteau să nu respecte programul – să ducă o viață mai ușoară, prin tragerea semenului în piept. Nu știu de ce puterea face compromisuri cu asemenea câcați – doar pălmașul de rând – care nu are nici un sprijin din altă parte – muncește de-i sar capacele: acesta-i capitalismul; cu spaima-n suflet, de multe ori nu crâcnești, să nu-ți pierzi locul de muncă, să ajungi undeva – să mai astupi o nevoie, etc. Cunosc o droaie: tineri încă, muncesc pe lângă pensia grasă; ar trebui: ori-ori.

Dar seara, ce concert, încheie poetul; atunci să auzi răpăit de scule: toți le lasă jos, pur și simplu - și fuga la mașină – o dubă hodorogită din alte vremi – cu care patronul își face treaba – adică-i transportă în satele din jur. Unii merg direct la barurile din apropiere – altă variantă existențială. De fapt, rominul își împletește viața între muncă și obediența față de șefi: muncă la lucru, muncă acasă – de cele mai multe ori în condiții mizere; șefi la muncă, șefi acasă – poate un partener de viață tartor, plus religia, mai scarpină un animal în cur, mai se bâțâie de ici-colo, timp în care mai gustă un pahar – așa-i trece viața... Cam atât. Cei cu băutura, iarăși au crezuri fixe:

lucrul la patronii lor, plus paharul. Nu se gândesc la altceva, la un sistem politic – care i-ar putea salva; nici n-au nevoie – se macină lent și sigur – conform principiului capitalist al libertății și personalității umane.

O plimbare prin oraș, continuare

- Să ne întoarcem la „Semilună" – adică, mai bine să ajungem din nou acolo, zise poetul. Nu înainte de a privi terenurile de dincolo de gară, câmpii care se pierd spre Sud-Est; ici-colo câte o pădurice, holde de grâu cu spicul de aur și mult verde.

Cândva le-am străbătut cu piciorul – spre râurile din depărtare, mă bucuram de soare, aer, vară, apă. O femeie nu mi-a fost dat să am nici atunci – poate n-am știut s-o caut – sau am fost predestinat la un trai marginal ca muții și neghiobii – nu știu.

Acum vă voi aminti și despre o reclamă, referitor la acele șesuri: mult verde, stâlpi de înaltă tensiune care se pierd în zare, linia lor și o masă, chiar sub ei, la care avusese loc un chef. Unul, mic, la vreo 45 de ani, cu figură de prunc – deși cu păr alb – se trezește brusc, pe masă sticle, dă cu pumnul în masă, de zornăie totul și adoarme din nou. Aș fi fericit după un chef cu de toate – băutură de calitate și potol la fel – să mă trezesc și s-o iau de la început. Pe masă să-mi danseze o blondă cu corp de excepție, goală. Poate într-o societate a viitorului, fără prejudecăți, va fi posibil acest lucru.

Acum, să ne aducem aminte de locul acesta că se creșteau porci aici, în socialism. Un lucru îl întregește pe altul, mai un stat la rând, mai o marfă pe sub mână – nu c-ar fi fost bine – dar astea te angrenau înainte:măcar atunci credeai în ceva, dincolo de varianta oficială, fie măcar și-n căderea dictaturii – adică ce vei face după. Până una-alta – atunci – un liant al suferinței – aveai un punct comun chiar și cu șefii – te lega de semeni. Acum, ce să mai zic...

Inutil să mai spun că-n cartierul Gării una brunetă, în ajun de Revoluție, mi-a tras clapa. Băusem vârtos – în acea toamnă a prăbușirii – o acostasem într-un parc, pe marginea râului, era o toamnă uscată – fiind împreună cu una în vârstă, slabă. Tipele cunoșteau o familie – în zona Gării – acolo am încins un chef, se simțea adierea vântului care anunța sfârșitul de mileniu – mai erau 13 ani – dar când s-a-ngroșat gluma, gazda vroise să bea sodă – la beție totul se amplifică – căci nevasta-i reproșa că nu-i copilul lui, un copilaș de vreo doi ani, am plecat la ele acasă, dincolo de calea ferată. Nu m-a costat aventura – doar faptul că m-au scos din garsonieră, promițându-mi că va veni cu mine – bruneta – până m-au văzut dincolo de ușă - și mi-au închis-o în nas. M-am uitat cu năduf la bloc, parcă să văd poziția locuinței – de pe calea ferată, căci era un loc mai sus - și dus am fost. Am ajuns spre dimineață acasă, spre ironia unui coleg, Pista, care a zis, auzind întâmplarea: numai ție putea să ți se-ntâmple așa ceva.

Acum, aici, în față la „Semilunga", sau „Lungă de Jumătate", cum îi mai anagramam numele acestui loc, provenind de la blocul în formă de corn sau seceră, muncitorii stau cumințI – dimineața – să plece la muncă. Adică își rumegă fumul de țigară, cu cafeaua de rigoare, cu o privire tâmpă, absentă. Haine pătate de ulei ori vopsele – se simt bine în elementul lor, mai un sandwich – apoi munca brută și patronul – Dumnezeu care-i duce la muncă. Pentru ei nu există altă variantă. Poate după ce fac preinfarct – câteodată natura e galantă și umană: te avertizează. Atunci, știind despre ce-i vorba – că organismul a ajuns la o limită, dincolo de care e un altfel de drum, ai posibilitatea să alegi. Dacă nu, nu. Sau cazi direct, alteori – depinde și de organism. Dar a doua zi vei vedea alți muncitori jegoși cu țigara-n gură: la fel ca o gardă a celor „zece mii de nemuritori" persani, sau a oricărei alte continuități, merg înainte, întru perpetuarea capitalismului mizer.

Unul are priviri jucăușe, bărbiță, când mergea parcă se rostogolea, îi spuneam: cartoful – adică popular: picioica.

Altul, cu o privire tâmpă, cum spuneam, semăna izbitor cu un altul, Imi, care mânca cândva, niște cipsuri care reprezentau capete de extraterestri, la formă. De altfel, era de treabă, atât că nu-l puteai lua peste picior – sau până atunci.

Unul semăna cu Alain Delon – dar avea moacă de țăran, căci, vorbind cu el, îți dădeai seama că n-a avut acces la cultura care înnobilează omul, îi schimbă gesturile, preferințele culinare, alcoolice, vocabularul, mai ales. Se nasc mulți cu asemenea talente în familii modeste – se mai și despart părinții – dar nici copiilor nu le prea arde de învățătură – să ajungă mai sus decât părinții – din ambiție măcar, să nu repete aceleași cărări – dacă nu din firescul confortului emis de civilizație.

Era și un mutuc, care-și bea cafeaua în acea zonă, slab, înalt, cărunt prematur. Era în stare să vină kilometri întregi după un leu sau o jumătate de pâine. Cumnatul chiar îl poreclise „cel cu doi lei" – adică nu-l știa fizic, doar după această poreclă. În rest, avea o privire sinceră – dar parcă poți să știi ce făcea cu banii – dacă cineva zicea: întortocheate sunt căile Domnului, eu aș zice: adânci sunt subteranele Domnului; la suprafață, adică pe chipul omului ajunge doar zâmbetul, nevinovăția, promisiunea – pentru fațadă, totul.

Tot aici am plătit un tribut cras prostiei mele. Stau de vorbă cu un muncitor tipic, în salopete, încercând să-l conving de nedreptățile de azi – de parcă rominul ar putea fi convins – când văd că un gras, un funcționar care aștepta autobuzul mai încolo se tot agită și merge până la blocul cel mai apropiat.

Găsise un telefon și – chipurile – o cunoștea pe stăpână, care locuia în acel bloc. În loc să-l găsesc eu, sau să mi-l dea mie – treceam printr-o situație grea, atunci – dar gura bate curul – e justă acea zicală – dacă nu zăboveam cu acela, îl găseam eu.

- Acum să urcăm pe Bulevardul bucuriei în sus, zise filozoful. Vom întâlni diferite tipuri umane, în plină manifestare apariția lor – așa cum ziua își etalează frumusețile naturii, la fel, societatea își trimite tot ce are, prin acești delegați – oamenii.

Măcar că e varianta oficială, cea de fațadă și rece a existenței, tot e ceva: vezi diferite tipuri de oameni, dar pe care trebuie să-i cunoști în întregul lor, și din alte puncte de vedere sau locuri, ca să-ți faci o idee, sau un tablou complet despre om – altfel degeaba. Cum a vedea o femeie aici, rece, fardată – doar trecând ultraelegantă - și nu mâncând, sau, de ce nu, făcând dragoste, dezlănțuită. La fel, un om, stând la taifas cu alt semen, poate membru al familiei, pe un divan comod și mâncând semințe; un copil tăvălindu-se pe jos, să obțină jucăria preferată, ori orice alt lucru, în timpul acela. Un om întins leneș la plajă, sub efectul plăcut al soarelui și multe alte plăceri declanșate, pe care le savurezi, pentru care te refugiezi undeva; mai avem îngrădiri, tabu-uri, chiar civilizați cum suntem: la unele nu le-ar fi locul pe stradă – dar nici să nu fie deloc.

În fugă, mai vedem câteva scăpări, unul, după colț, înfulecând o șaorma, o plăcintă demult râvnită, tot și-a propus că va cumpăra-o cândva, acum momentul s-a produs – se bucură și înfulecă ca un copil. Un altul, simandicos, cu barbă, poate, înghite în sec, cu noduri, de se aude până în stradă, în așteptarea unei mâncări cu friptură și cartofi pai – a unei mâncări care îngrașă, din panoplia celor interzise, în orice caz, până-i gata și i-o aduce ospătarul.

Sau două funcționare care trec pe stradă cu pași egali – parcă-și reglează intenționat lungimea pasului – în timp ce mușcă indiferente din cine știe ce mâncare la pachet, delicioasă și scumpă, discutând nimicuri – ca și cum ar vrea să arate că banii, când au cumpărat-o n-au fost o problemă - și nici nu se năpustesc nebunește asupra ei, din cauza gustului, mai degrabă o devorează treptat, civilizat; la fel câțiva consumatori, așezați la o masă la umbră, consumă berea treptat, cu înghițituri calculate, parcă, deși ar bea hectolitri.

Câte o pereche de țărani tineri, venind să cumpere haine, mai ales, de la magazinele tip „Center", cu precădere în zi de sărbătoare, când au venit cu tot familionul. Par fericiți, eleganți, armonioși, copiii și-au luat fluiere, mingi de cauciuc sau cine știe ce alte drăcovenii. Par fericiți din exterior, dar cine poate citi în sufletul omului?

*

- Fiindcă călătorim, observăm – dar în timpul acesta, sau mai ales după, criticăm, zise filozoful. Așa că o să vă spun despre cei pe care-i întâlnesc, cum sunt pe dinăuntru – căci răzbate caracterul prin haine, prin gesturi, adică tot ce formează conduita, personalitatea omului, pornind de la fizicul său – poate fi stabilit; în plus, am și experiență: mai mult, pe unii poate-i mai și cunoaște cineva din noi, direct – așa că la drum...

*

Acum, dacă urci pe Bulevard în sus poți vedea mici delicii ale zilei: un pieton trece în ultimă instanță strada, stârnind injuriile șoferilor, nevoiți să frâneze brusc. La fel, o depășire neregulamentară ori un mers prea încet, îl disperă pe cel din spatele său. Iarăși potop de înjurături. Apoi grupe de romi, țâșnind dintre blocuri – adolescenți silueți, rapizi – tocmai buni de a se ciocni de trecători și de-ai smulge câte unuia plasa cu alimente; cine i-ar ajunge în asemenea cazuri - și cine, mai ales – ar lua atitudine?

Dar pe Bulevard urcă o lele grasă, la 60 de ani, cu rochia care-i stă ca pe un butoi, numită popular „sumnă”. Deși e vară, peste cămașă – dar peste veșmintele de sus, mai bine-zis – poartă un cojocel; sunt atât de multe și sunt atât de legate de persoana fizică a celei ce le poartă –poate și pentru că nu sunt schimbate cu anii – încât ne-ar fi greu să ne-o închipuim fără ele, pe persoana respectivă. Mereu aceeași alergătură, același program încărcat – acasă și aici – să producă cât mai mult; să aibă; acum, ca rezultat al acestei munci asidue, aduce lapte „la domni” – plus că mai târguiește una-alta, o haină, o cratiță – căci acestea nu cresc la țară – dar tot cu grabă, în lipsă de timp, un „cap aprins”, cum se spune în popor. Alergatul acesta – printre niște repere fixe – oricâtă siguranță de sine ți-ar da – parcă ar dura o veșnicie, zilnic aceleași gesturi – de unde și certitudinea respectivă – se sfârșește astfel: cazi brusc, odată, din prea mult efort – rămânând totul urmașilor (casa cu etaj, cum zicea o persoană în cauză) care vor trăi pe picior mare. Sau poate de pe acum – un ginere bețiv, ori niște nepoți sau chiar fii perverși – îți tot cer, ți se bagă sub piele –tu, slugarnic și darnic, ca orice romin, le tot dai. Parcă-i iubești, ca pe patroni – nu poți fără asta. La patroni le f...ți D-zeul, cum zicea unul „pasăre” de șeful său, un sadic, dar parcă se-nclina în fața luminii (negative) emanată de acela; sau o bătrânică, vecină, zicea: nu-s săritori (de patroni) cu plata – dar parcă-i iubea, cum ar fi zis: îi iubesc, sunt niște monoliți de piatră, puși pe veșnicie în fața mea...

*

Dacă persoanele care umblă cu capul aprins, în ciuda grabei lor, ar putea fi o țintă ușoară pentru borfași, nu același lucru s-ar putea spune despre țăranii chibzuiți. Aceștia se situează la polul opus: e atâta demnitate în mersul lui, cu pași înceți, calculați, parcă, aplecat pe spate – încât pare un adevărat lider – stăpân peste lume. El e centrul unui univers – așa și e – al său propriu – în alte condiții ar fi fost funcționari - și acum poartă pantaloni de costum, maro, verzi sau negri – nu culori excentrice, deschise - și jerseu, la fel, verzui sau verde închis – pe corp. Trădează o înclinare spre ordine – mai ales cei care umblau așa în deceniile trecute. Inutil să spun că pe cap poartă pălărie – tot de culorile sus-menționate.

Acum eu vă voi destăinui despre unul – asta nu înseamnă că nu-mi place când îi văd prin oraș - aduc un suflu deosebit – rustic, oarecum, prin prezența lor; de fapt, nici nu știi când e mai potrivită o astfel de călătorie de voie prin oraș: poate în aprilie, că e aerul mai curat și mai uscat, poate în iulie, tot într-o zi însorită, desigur – așadar, știu pe unul, din satele din Nord, care în ciuda aparenței de om echilibrat era un zgîrie-brânză sadea. Față de el însuși, în primul rând, deoarece făcea cam următoarele: deoarece-l pricopsise Natura cu mult spațiu - știți hardughiile acelea imense construite cândva, când omul „s-a căpătat la bani" - și, tânăr fiind – a și ridicat o casă impunătoare și spațioasă; nu conta că n-o poate termina sau mobila – așa, ca să fie – plus că trebuia să arate lumii cine e și de ce-i în stare. Acesta – fiind și satul pe o zonă mai întinsă – moștenise de la ceva înaintași locuințele: avea loc de-ntors. Își luase două-trei rânduri de mobilă scumpă, pe care le ținea în mijlocul încăperii mari – un fel de salon – împachetată – nici măcar n-o desfăcuse – să nu se uzeze, cică.

La fel, brânza: avea două-trei putini mari, cu brânză iute: le consuma pe rând, în ordinea vechimii, căci le ținea până când începeau să se strice și de-abia atunci – pe cea mai veche – se-ndura s-o înceapă...

- Îl cunosc și eu pe acesta, zise modestul – dar pare de treabă, om așezat...
- Păi dacă cu el face așa, închipuiește-ți cam cum ar plăti muncitorii, ripostă filozoful.

*

- Dacă considerați că oamenii rigizi, serioși, distanți pot să înșele – deși a fi echilibrat înseamnă să vezi și nevoile semenului – adică să fii *atât de educat încât să ai și partea umană* în tine, din păcate nu-i așa: unde te-ai fi așteptat la normal, prevalează răul; seriozitatea e doar de suprafață. Ei, bine, dincolo de asta – diametral opus, dar cu același rezultat – se află cei care cu zâmbetul pe buze înșeală. Adică un du-te-vino necontenit, în primul rând, apoi o seninătate și o nevinovăție de copil alături de acea agitație permanentă – încât ai zice, că n-ar putea strivi o muscă. Poate că nici n-ar putea – dacă nu le-ar cere-o interesul – dar să fure cras, da.

Era unul, acum sigur că-i bătrân, deși ceva copilăresc în gesturi mai are, deunăzi l-am văzut – continuă poetul – poate și azi va trece. Acum două decenii era la 40 de ani, puțin gras, scund, față ovală, nasul cârn, ochii și gura mici, ca cioplite pe un chip fără trăsături, adică pe o mască. Însă, era frumos acel chip, îl botezasem din stilul „Păcală" - și fetele din acel stil erau foarte frumoase, la fel, scunde, blonde, cu năsuc obraznic, niște copile mai mari.

Ei bine, tipul, fiind maistru minier, fura pe rupte. O perioadă îndelungată de timp servea numai pe noapte. De ce, deoarece se lucra trei-patru ore, apoi se dormea. Și mai era ceva: spre dimineață, înainte de mijitul zorilor și, desigur, de ieșirea din schimb, se fura la greu. Țevi de toată frumusețea, care ajungeau la locuința lui din Kizbia. Tipul avea și apartament – socialismul a fost darnic – din păcate și cu escrocii – dar își aranjase locuința și la țară: casă terminată, șură, chiar dacă nu ținea vaci, alei, garduri noi.

Îl ajuta la furturi un țigan coleg, M.M., repezit, instabil și acesta, pus și el pe căpătuială, în sensul că aduna acasă tot felul de vechituri, claie peste grămadă – dar acum o făcea – ajutorul dat șefului său – din convenționalism, căci e bine să-ți ajuți șeful, din slugărnicie și pentru mici avantaje, la urma-urmei: o mică primă, o liberă. Grosul îl lua șeful. Cum nu vii, tu – socialismule – zic și eu să-l parafrazez pe Eminescu, cu al său: cum nu vii, tu Țepeș Doamne, să-i bagi în temniță la muncă silnică pe toți chiaburii acestui popor care au profitat de bogăția acestuia!

*

- Arătați-ne și ceva mai serios, ori ceva mai vesel, zise unul din delegație; persoane escroace, oameni dezinteresați sau triști sunt pe toate drumurile – vrem ceva să ne descrețească frunțile, încheie el.

- Păi în țara asta veselia e de scurtă durată – ori izbucnește extrem de rar; atunci se rup baierele existenței cotidiene, parcă ai intra în altă existență – de unde chefurile, dezlănțuirile monstru. În rest, alergăm după fericire, credem că vom ajunge-o – s-o ducem mai bine, să nu ne canonim atât – dar tot degeaba – zarurile au fost aruncate cândva, nu se știe când, și nici de cine – deși se bănuiește – de o ducem așa. Dar nici fără speranță, sau fără zbaterea în urma căreia obții un minim de confort, nu-i bine; dincolo de existență nu-i nimic, în zadar ne asigură religia de contrariul acestei afirmații – de unde și cramponarea noastră de această viață – așa cum e.

Așa că unul, bătrân, nu prea înalt, slab, chel, îmbrăcat în portocaliu, fie vară, fie iarnă – atât că vara cu pantalonii scurți, plus maiou, cabluri în urechi – de nu știai că-i surd - și acelea-s de la un aparat auditiv – sau ascultă muzică, pur și simplu – călătorea. Tot mergea, tot orașul pe jos, călca apăsat, parcă bătea pasul pe loc, dar înainta. Precis că i-o fi spus doctorul să călătorească, pentru sănătatea lui – așa cum celui cu pensie de la colectiv – exista un banc cândva – aceasta fiind mică, doctorul nu i-a putut recomanda stațiuni balneoclimaterice, tratamente scumpe, ci, pur și simplu, mișcare. Atât doar că-și luase prea-n serios obligația sau îndatorirea de-a da ascultare spuselor medicului. În rest, era simpatic așa cum mergea, rigid, drept, îmi mai aducea aminte de un alt banc, de o caricatură, de fapt, tot un medic, la solicitarea pacientului, de data asta, îi dăduse ceva ușor: un balon legat cu o ață. Din când în când se mai oprea, să se relaxeze – se ținea de câte un coș de mizerie, întinzându-și corpul – bun prilej și de a arunca o privire înăuntru, poate vede ceva valoros.

Acum acesta călătorea singur, îi era justificată muzica – avea însoțitor, mai ales că, de la o anumită vârstă, sau nu neapărat, ne agățăm aproape disperați de anumite lucruri, în primul rând că ne sunt necesare, ne-am îndrăgostit de ele, pur și simplu, și-n al treilea rând, credem că legați astfel de ele, vom părăsi o clipă mai târziu această lume. Sunt bune toate, atât doar că viața-și urmează, oricum, cursul.

*

Dacă unii călătoresc singuri sau cu Domnul, în cel mai bun caz, cei religioși, unii inventează tovarăși: a aparatelor de ascultat muzică, a câinilor – poate primul animal dresat de om, și credincios pe deasupra; sau a unor vehicule, cu sau fără folos, căci unele deveneau o necesitate, doar când trebuia – atunci făceai corp comun cu bicicleta – nu s-o-mpingi peste tot, să te-nsoțească tot timpul – mai mult decât timpul datorat utilității ei practice.

Tipul avea cca. 1,67 m, slab, nasul acvilin, părul într-o parte, trecut de 40 de ani. Îți era imposibil să-l clasifici undeva, poate sportiv, sau fost, poate zugrav – de fapt până acolo ajunge în ierarhia socială – spun asta, deoarece are un fel de finețe înnăscută, care nu i-ar permite să fie săpător de șanțuri, de exemplu, deși în cazuri extreme ar face-o și pe asta; era stilul de om care nu deranjează pe nimeni, deși tăcut, pare în consens cu lumea, poate chiar amabil, când i se cere; nu se știe de unde vine, unde se-ndreaptă, de aceea emană ceva pozitiv. Fiind, însă, un solitar, are nevoie de o tovarășă de viață, de altă natură decât femeia: aceasta este bicicleta. O are tot timpul asupra lui, și dacă rareori este văzut pedalând – deși îi stă ca sportiv, alura, plus pantalonii de fâș - de cele mai multe ori e pe lângă ea. O împinge puțin înclinat, parcă, tot timpul la deal. Și cum bicicleta are roți groase – deși fără apărători, cadru la fel – iar el nu e prea înalt, deși robust, pare, totuși, o activitate grea lucrul acela – o îndeletnicire de Sisif modernă. Nu știu de ce o face,

câteodată se mai oprește, la câte un colț și bea un energizant și o țigară – deh, vicii - și merge mai departe. Oricum, omul cu mârțoaga, adică bicicleta – nu e singur. Mai aproape sau mai departe de punctul final – asta nici n-are cum să o știe, ca orice muritor, de fapt – are o mângâiere totuși: că are pe cineva alături, și va ajunge oarecum, împreună cu bicicleta, comoara lui – unde și-a propus, de aceea împinge cu sârg de ea...

*

- Acum mă voi referi la marile mistere existențiale cu care am avut de-a face, zise poetul. Totul pornește de la un fapt banal, fără importanță – ai fi tentat să crezi la-nceput. Dar există un mister, care, ca orice lucru, sau, mai precis, ca să fiu mai elocvent, ca bulgărele de zăpadă, poate lua proporții din neglijență. Tot din nebăgare de seamă, dacă nu încerci să elucidezi misterul când trebuie, un lucru care ți s-ar fi putut dezvălui, rămâne pe veci secret, necunoscut ție –care imposibilitate de a afla adevărul te doare, da, la propriu. E așa ca și când aproape-ți pleznește capul de obosit ce ești și nu poți să dormi, te tot întorci pe toate părțile – adormi într-un târziu, profund. Sau ca atunci când ai alergie la un medicament și parcă ceva te răsucește, parcă ești pus într-un strung de lemn, la fel ca-n Evul mediu - și nu numai - și răsucit fizic – la propriu.

Apoi, alte imposibilități de a afla unele adevăruri, acolo unde *o curiozitate legitimă doare*, se manifestă la fel: parcă o durere imensă, amestecată cu o părere de rău – ca și cum aceste două chestiuni ar alcătui o placă grea – te apasă pe suflet, că nu vei afla niciodată adevărul în ceea ce privește un lucru care ți se-nfățișează dublu – oricum varianta e una singură – dar dovezi ar fi pentru ambele;nehotărât, tot înclini spre o parte, când spre alta – dar ți-e rușine să faci pasul hotărâtor – cât se mai poate – să-ntrebi persoanele în cauză.

Dar despre ce-i vorba:

Un tip fuge pe străzi – face jogging - știți acea hotărâre bruscă a unora de-a o rupe cu trecutul – voința omului e dinamită care mută munții din loc – numai să fie. Dacă până atunci nu băga în seamă unele lucruri, mai mult, la orice porcărie pe care o făcea, găsea justificare, acum e invers: s-a trezit dintr-o dată că se interesează de estetică. De ordine, de propria sănătate – de aici și preocupările de natură alimentară, sport și altele. Vorba ceea: cu voința poți muta munții – sau: lac să fie, că broaște sunt destule, adică locul unde să-ți implementezi ideile, respectiv oamenii...

Așadar, tipul fugea; extrem de siluet, nu știu dacă o făcea zilnic sau nu, cert e că o făcea. Avea barbă, păr prins în coadă, cărunt. Față prelungă, uscățivă, atât cât se ghicea sub barbă și semăna ca două picături de apă cu un fost coleg, unul Negru I., poreclit Vlahuță, Dioclețian, Dulceață, Mongoloid, mijește - căci avea ochii la 45° ca popoarele asiatice. Adică această înșiruire de cuvinte i le spuneam dintr-o suflare, cândva. Deși eram destul de aprig pe vremea aceea – dovadă că pe unii îi tratam astfel – deși erau oameni de treabă, iar glumele decente. Escrocii, din păcate, fiind niște găinari, îți trăgeau țeapă chiar dacă fizic ai fi fost mai puternic decât ei.

Acum – ca să nu mor prost – ar fi trebuit să-ntreb: ești tu acela, de atunci sau ești măcar rudenie cu el?

Altul, tot cu barbă, făcea parte din specia aceea care ies la plimbare în zile de sărbătoare – care pică peste săptămână, deoarece, la țară fiind, nu pot lucra în acele zile. De altfel, au reușit bine în viață, pe lângă îndeletnicirile rurale, s-ar putea să fie în pensie, traiectoria lor profesională nefiind stingherită de ruperile de sistem care ne-au afectat pe noi, proștii. Trebuie să mai câștige cineva în capitalism – dar nu cine trebuie –plus că destinul e orb, vorba vechilor greci – lua-le-ar dracul pe amândouă aceste lucruri.

Tipul era scund, îndesat, fără a fi gras excesiv, mai degrabă robust și, la fel, cu barbă și păr legat în cozi. Habotnic – adică și religios, deși mare patriot și mișto car, era un porc, deci. La fel, când vedeam pe cineva pe stradă, albit de trecerea anilor – dar la fel ca cel descris mai sus – nu

știam care din ei e; ar trebui să-l întreb, ori pe care ar apărea, să clarific adevărul, până nu va trece unul din ei în lumea umbrelor, sau amândoi...

Sau de fata care-mi corecta textele; găsisem în sfârșit una serioasă și rapidă. Dar nu știu dacă fusese sau nu prima cu care lucrasem – aceea nu-mi pusese diacriticele - ș și ă și ț - drept pentru care mai plătisem în altă parte. Acum era serioasă – dacă era aceea – să-i fi reținut măcar ochii – de un albastru tulburător – dar îmi era rușine să o întreb.

Ce să zic de Marea mea Iubire, Lavinia? E cea de acum un deceniu, zvăpăiată puțin – era și mai tânără. În rest, aceleași însușiri, un fund de excepție, blugi albastru-deschis, slabă la față, aceleași trasee în oraș. Dar tare mă tem că-s două: dilema rămâne, mă tot zbat, mai ales că nu pot să ajung la ea, cea de acuma. Măcar asta să știu – dacă e una și aceeași persoană cu cea de atunci – dacă nu pot mai mult, adică dacă destinul nu-mi dă mai mult. Ar trebui s-o-ntreb.

Apoi ce să zicem de misterul dispariției lui Hitler –se vehiculează tot felul de supoziții – deși cine a vroit să iasă din Berlin, a ieșit, în 22 april – printre care și Göring, alții, Borman, Goebbels, au rămas. Rușii – vezi „Miros de migdale amare” i-au luat maxilarul pentru analiză. O femeie-ofițer – locotenent-major descrie asta. Sigur că interpretări datorate unor lacune, inexactități vor putea fi oriunde și oricând – dar va trebui – conform dovezilor – să vedem în ce parte înclină adevărul...

Nu știm cum au sfârșit-o unii din conducătorii antichității, de câteva mii de ani, deci, și ne mirăm de asta – când nu știm cine a pornit virusul COVID-19. În câte părți deodată și cine anume: Estul sau Vestul, sau, pur și simplu un maniac pentru a distruge doar o anumită pătură: pensionarii. Nu știm asta în miezul evenimentelor, mai ales că lumea poate fi ușor manipulată, totul devine amplificat, eronat, dar totuși s-ar putea găsi adevărul.

*

Acum ne vom îndrepta spre piața Aurora, acolo unde încep două bulevarde. O anomalie, însă. Dincolo de râu – după un kilometru de drum, începe Bulevardul Independenței oficial. Tablă e și acolo unde începe – lângă Casa de Cultură –care și ea aparține – ca prim număr – unei străzi de dincolo de râu, Culturii. Dar bulevardul respectiv există doar ca șosea: nici o clădire – în dreapta blocurile de pe strada paralelă, Victoriei, în stânga un spațiu verde, pe lângă râu. Tot așa mai merge un kilometru, apoi încep clădirile – de ambele părți – depozite, mai ales, dar și miniblocuri.

Tot pe cealaltă parte de râu e și tabla cu începutul Bulevardului Republicii, deși nici o clădire – care bulevard se continuă departe – patru kilometri – până în partea de sud-est a orașului, ca un uriaș șarpe de asfalt care străbate orașul.

Oriunde e un pic de loc gol, e și loc pentru o piață, adică pentru a boteza terenul respectiv. E adevărat că aceste suprafețe goale te duc cu gândul la niște aglomerări umane, paradoxal, căci de ce se teme omul mai mult decât de singurătate – există și o vorbă cu nuanță religioasă, adică pomenită și-n Biblie, vreau să zic, care sună astfel: câtă vreme va exista o cărare între două locuințe, specia umană nu va pieri. În sensul acesta mă refer la aglomerație și la rolul ei binefăcător – te îmbulzești și tu să vezi ceva, la un târg, de fapt, dincolo de curiozitate pentru cutare sau cutare realizări ale speciei umane; intelectuală, oricum, dorința, faci pasul spre alt semen din dorința de a fi mai aproape, o căldură umană te atrage – ripostă fugii de rece, nimic, neființă.

Erau vreo două-trei tarabe cu ziare, în haosul și instabilitatea de după Revoluție, aici. Pe fâșia îngustă putea fi orice - și mese cu mărunțișuri, ca la bâlci, dar atâta se pusese atunci. La prima, adică cronologic, era un tip pistruiat, robust, scund, cu mers lăbărțat și cu ochelari. Se uita pe sub aceștia – că erau puși jos pe nas, dincolo de faptul că mergea ca un gânsac – semăna cu un gâscan, desigur. Așa și era poreclit – dar nu asta era farmecul, sau nu numai acesta – ci faptul

că vindea ziare răsuflate, de câțiva ani vechime. Adică prin ´95 avea și din timpul puciului de la Moscova – din august ´90. Privind cele câteva ziare de pe o masă, acoperite cu pietre, să nu le ia vântul – totul emana un aer de liniște, chiar presa devenind particulară, nu erau numărul nebunesc de publicații și agitația de azi – nu-ți dădeai seama, decât dacă le priveai mai atent și citindu-le data. Când am priceput și am început să-l luăm la mișto, a reacționat oarecum ofensat, zbuciumându-se – puțin a lipsit să nu dea după noi cu pietrele care erau puse pe ziare...

Celeălalt vânzător - și asta cred că era mai târziu – dar nu cu foarte mulți ani – era un alt fel de tip. De statură normală, cap rotund, păr roșcat, creț, ca sârma, avea și un fund pe măsură. Adică rotund și scos în afară – mai ales că purta pantaloni de fâș.

- Ai fi putut încerca ceva, zise filozoful.
- Nu asta era problema – a vrea sau nu – ripostă poetul, - bine că chestia am aflat-o mai târziu, că tipul e din ăla – în primul rând, trecând pe lângă el, în tumultul zilnic, poate nu-i observi calitățile, ci faptul de a considera potrivită o asemenea acțiune cu un bărbat. De multe ori un stigmat – căci ce e acela decât o lumină negativă, la fel cum iubirea e una pozitivă – plutește peste un lucru, ne face să-l vedem într-o stare imposibilă, opusă nouă – cum n-ar exista – plus cu tot noianul de repercusiuni – căci ne gîndim și la asta când suntem împiedicați, adică ne hotărâm în mintea noastră să acționăm. La fel ca sălbaticii care nu calcă pe un anumit teritoriu: e tabu, nu mai e pentru ei, nu mai are atracție, etc.
- Păi acest stigmat înjosește și-l face rece, într-un cuvânt, zise filozoful: adică nu-i de calitate, la fel cum un fund de gagică poartă pecetea atracției, girul permisiunii – când e vorba de calitate, – lucru rar la bărbați, interveni filozoful.
- Așa e, dacă nu-i acea atracție, din considerente mai mult sau mai puțin îndreptățite, n-o faci. Și la gagici, de multe ori, neaprinzându-se flacăra – adică nefiind pe aceeași lungime de undă, nu urmează nici un demers pentru transpunerea practică a dorinței.

Eu unul am întâlnit doi: unul pe autobuz, cu forme musculoase, armonioase, prin blugii de un albastru-deschis – iar unul, fost coleg, nas cârn, la fel, volum și forme la fund – nea Costică, măcar că era tânăr. Asta a fost insuccesul: am gândit acțiunea prea târziu.

Să nu mai zic de unul din anii ´90 care-și plimba fundul ostentativ jucând láb-tenis, adică tenis cu piciorul. Avea niște blugi roz la culoare, ca de tergal, cum erau pe vremea aceea și-un fund cât un tanc.

De partea morală ce să mai zic: unde-i dorință, e justificată și aceea, mai rău e cu urmările - și asta la orice tip de relație – când spargi o familie, etc.; de altfel, ce-i frumos și la D-zeu îi place...

*

Sau invers – să fii îndrăgostit de el, la chip, plus de aparatul lui, continuă poetul; aș minți dacă n-aș fi întâlnit și un astfel de caz, atât doar c-a rămas totul în sfera ideilor; de fapt, omul – rominul în special – e atât de ticălos, încât tot amână mereu distracțiile: le concepe când e cald, frumos, sărbătoare în general – adică zi de odihnă și de contemplare și prezentare a ce a agonisit – îi place și lui să stea undeva tihnit, în lux – dincolo de nivelul zilnic. Atunci visează doar calitate – își și dă seama de diferența dintre cenușiul faptelor care se derulează zilnic și varianta de sărbătoare a existenței, trai ușor, lucruri de calitate – pretenții asupra vieții. Sunt – din păcate – greu de realizat aceste utopii – nu că nu s-ar putea, dar mai de fiecare dată intervine ceva: sistemul social, lenea omului, neprevăzutul sau nebăgarea de seamă – care iarăși sunt mari și frecvente la popoarele barbare. Le tot amână - și câte le-ar putea face - și nu le mai realizează niciodată.

Așa și eu: deși nu-mi cristalizasem încă o utopie a calității, poate doar unele rădăcini, izolat – pe vremea aceea mai purtam și barbă, eram atras, totuși de calitate. Adică văd un tânăr,

din vecini – eram la neamuri, la țară, trece pe drum, eram în curte – extraordinar. Copil, de fapt, la 15 ani, îmbrăcat în port național. Rotund la față, șaten la păr, frumos. Avea și ceva feminin – dar și ceva tineresc și dur, adică și fizicul i-a fost pe măsură, robust dar fin, totuși. De aceea mi-am închipuit un corp frumos, fund rotund, alb, tare, două ouă frumoase și peste ele un sex armonios. Toate de o finețe extraordinară a pielii și frumos formate – să te atragă. Apoi în stare de erecție, la fel, desăvârșit – să te tot joci cu el. Ce mai, calități – poate le cauți pe cele care nu ți le-a dat natura ție, poate, pur și simplu atracția față de forme frumos conturate. Tipul era și alintat de acasă – e o vârstă frumoasă – avea și o soră cu fund bombat – dar din păcate nu l-am mai întâlnit. Unii, la fel ca fetele, după ce cresc, se urâțesc.

*

Acum voi trece iar la frumuseți excesive: e normal să te atragă armonia lucrurilor și a ființelor din natură, prin simplitatea lor, în primul rând.

Când în criza virusului, trebuia să umblăm pe margini, adică era un reflex de evitare, de apărare – aveai și conștiința împăcată că ai luat și tu măsuri de a te apăra de amenzi și de posibilitatea de a te contamina cu virusul, căci în aceste două direcții puteai să greșești – să încalci legea, în sensul de ciocnire cu autoritățile, sau prin unele prevederi nerespectate să fii expus pericolului infectării; cât era adevăr și cât închipuire, nu se știe, uneori o simplă psihoză, ca frica, în general, de un anumit lucru poate lua proporții, declanșând reacții în lanț, care par justificate – sau acțiunile luate în numele lor, pentru apărare, deci. Cel puțin, luând și tu unele măsuri, te simți cu cugetul împăcat că ai făcut ceva întru apărarea ta, la fel cum, după o zi de muncă știi c-ai pus osul pentru a-ți continua existența, urmând să primești ceva pentru activitatea depusă; altfel, fără aceste lucruri care se interacționează, n-ai putea merge înainte.

Stăteam, așadar, pe străzi mărginașe, căci credeam că acolo nu opresc cei cu controlul, plus că mai credeam că n-or fi atât de ticăloși să ne și amendeze, chiar dacă ne vedeau pe bănci. Îmi mai așteptam și iubirea, eram pe una din rutele ei – făcea plimbări cu câinele, până la maică-sa, într-un cartier dincolo de râu – plus că admiram orice frumusețe care urma să apară. Și erau cu duiumul – atât doar că erau cam inabordabile.

Ei, bine, cum stăteam pe una din băncile de pe bulevardul Republicii, undeva pe lângă Palatul de Justiție, era și o biserică de lemn prin preajmă, mă rog, asta pentru decor, plus mult verde printre blocuri – un verde crud, mă mai ascundeam după copaci, mașinile din parcare, stâlpii electrici – ce să zic, îmi creau un sentiment de protecție; stând mai liniștit, a trebuit să casc ochii mari, să mut privirea de după o parte a stâlpului peste stâlp, pe cealaltă, spre trotuar, cum se apropia gagica de mine. Și datorită faptului că-n mișcare fiind, nu putem concepe, percepe, mai bine-zis, corpul static, ca și când nu s-ar mișca deloc și-ar mai avea și haine pe corp, pe formele de excepție – căci de asta ne e sete, de un *real al calității* – le ghiceam prin mers, adică și așa se dezvăluiau: era o tipă blondă, solidă, adică și partea de sus dezvoltată, musculoasă, plus coapsele puternice. Un fel de bluză din supraelastic pe corp, fără mâneci, care parcă se continua pe șolduri și-n jos, deși avea pantaloni de blugi albaștri - și care-i stătea ca turnată, acel maiou – făcea să pară totul fix, delimitat, deși formele erau în mișcare. Părul strâns în coc, se apropie, vede că-mi casc ochii și-mi lungesc gâtul – exact astea-s expresiile potrivite - și pleacă mai departe. Din spate fundul – cât o valiză – fără a fi, deci, grasă, făcea să-i joace bucile – înainte și înapoi – ca ușile tribunalului, cum a zis cineva. Doamne, ce-aș fi făcut cu ea!...

Dacă stați aici și aveți răbdare, poate vom vedea-o venind; mă tem că veți face la fel ca mine: veți căsca ochii cât cepele și vă veți întinde gâtul cât o lebădă, mirați de neobișnuitul ei - și s-o vedeți mai bine – ăsta-i reflexul în fața unei astfel de frumuseți de excepție.

*

Într-adevăr, când a apărut, toți s-au mirat; femeia cuvioasă, însă, cum îi stă bine unui escroc când face mărturisiri care să te defăimeze – e și asta o artă, o tehnică de a lăsa să iasă răul din tine, altfel n-ar fi o chestie credibilă și n-ar fi fericit delatorul – zise: oh, o cunosc, a stat câțiva ani în Francia, oferea cândva – adică atunci – servicii de damă de companie. Poate a mers mai departe cu ele, nu doar de fațadă, în diferite ocazii – cum ai închiria o mașină, de exemplu, e necesar și asta – până în a oferi servicii sexuale, chiar și bătrânilor și persoanelor handicapate, încheie ea. Apoi continuă: să nu vă mire că are un apartament de lux și spațios în zona dincolo de râu. Din astea.

- Acum dacă n-ai văzut, nu poți ști, zise filozoful. Apoi, și persoanele defavorizate ar avea nevoie de mângâieri. Iar persoana în cauză, oferind servicii, adică iubire, căldură – de fapt – a primit bani – să-și facă și ea un viitor.Dacă consideri frumusețea și dragostea doar apanajul celor frumoși și celor puternici – cu bani – nu le-ai vedea niciodată la tine în ogradă. Mai mult, interferențe sunt, banii sunt un mobil de a nu respecta regula frumos la frumos, ăsta-i liantul, mai poate fi și factorul moral, motivul, legătura. Dacă nu-i nici una – deși nu știi care-i mai puternică și mai justificată – cum se întâmplă în ziua de azi – femeile sunt atrase de toți rahații – e bai, termină concluzia filozoful.

*

- Vom urca pe Bulevardul bucuriei în sus, zise poetul; există o zonă care se întinde pe un kilometru care emană energie. Nu numai pentru că-i în „buricul târgului” ci, poate din pricini necunoscute. De la Policlinica Sf. Maria, până la „Pietrosul” e o chestie de bun augur să stai pe băncile de pe margine și să privești lumea. Capătul zonei e tocmai la cofetăria Bizo – dar toată lumea știe zona cu vechea denumire – poate de acolo și energia. Dar cine știe ce-a fost în vechiul regim, ce intensitate, amplitudine a activității – ce valori prevalau. Oricum, vechea denumire a rămas, la fel ca multe altele – căci cine ar ști de firmele spoite ca ciupercile după ploaie – să fie luate ca reper. Apoi mai este o chestiune nedezlegată: se pare că vârful Pietrosul e cel mai înalt din țară, nu numai din munții din Est - și al doilea din lanțul care se întinde pe mai multe țări – dar oficialii care conduc țara nu vor să recunoască asta, la fel ca demersurile pentru apa termală găsită aici, la Dura în 1953, împreună cu apă carbogazoasă la Flotația Sasaro – cea mai complexă din țară, aceasta din urmă. S-a amânat punerea în practică a unei stațiuni aici și-n 1973, în plină dictatura socialistă, când mineritul luase deja amploare – tehnic și uman erau posibile și justificate acele realizări. Motivul nu poate fi decât unul singur: să nu rămână la alții aceste realizări, încheie poetul.
- De ce te temi nu scapi, întări țăranul.
- Așa e, recunoscu și filozoful, atât că acum mă dor cele 87.000 de camioane de lemne tăiate în ultimul timp din zona Pietrosul; de aceea urăsc pentru totdeauna capitalismul.
- Ei bine, reveni poetul, aici să tot stai, să te bucuri de viață, pe bancă, de razele soarelui, de o carte, de odihnă. Și de femeile izbutite care trec – deși vai, sunt atât de departe de tine. Tinere și nepăsătoare, cândva poate le va părea rău de conduita asta – dar acum nu poți face nimic să intri în existența lor.

Stau așadar, vorba unuia din „Cameleonul” lui Cehov, care acolo zicea cam așa: mă duc eu liniștit cu Mitrea Mitrici, nu mă leg de nimeni, ei bine, stau liniștit, mă rog, îmi văd de treabă, când apar trei gagici. Una plinuță, poate sufletistă, poate fină – căci fusese răsfățată acasă, apoi una, în stilul „sportiv”, adică părul prins la ceafă, poate puțin ondulat, pe umeri – mă rog, nu mai știu – iar corpul normal bombat. Adică pe o structură solidă – dar nu excesiv – mă refer la partea de sus, avea și bombeu, și picior – care se vedeau sub blugii albaștri. Era, cum se spune, o gagică izbutită. Dar aici a venit surpriza, căci a treia era colosală: tot blugi de un albastru-deschis, dar

strâmți pe corp, un corp atât de colosal prin formele mușchilor, încât nu mai văzusem așa ceva. Din față un romb perfect, șoldurile. Dar din spate tot romb, dar franzelele bucilor se frângeau brusc când începeau picioarele, plus că, în momentul când formau unghiul, din prea mare densitate plezneau. Să nu mai vorbesc de aspect. Cum te atrăgeau, mai ales crăpătura din față – nici nu știai cărui element să dai întâietate. În rest, partea de sus normală, o geacă neagră, scurtă, din piele, plus codițe împletite – o față aproape de copil. Îmi aducea aminte – genetic – de o fostă colegă, o schioare, acum bătrână, desigur – așa că voi numi-o și pe asta „schioarea". Inutil să mai spun că m-am îndrăgostit pe loc de ea, închipuindu-mă în cele mai intime și extravagante acțiuni cu ea.

- Dacă-i așa cum spui, pe asta o cunosc eu, zise fosta cocotă.Adică un prieten de-al patronului unde am servit mulți ani a stat cu ea. E simplă – și cu mult mai tânără decât el, dar și decât soția acestuia. Știți cum a fost după Revoluție: clasa care a împărțit avuția socialistă s-a-mbogățit. Adică în lux, acel trai deasupra maselor – patroni, ce mai – adică te obligă asta la altfel de produse, de gesturi, le știu prea bine. Ea, s-a adaptat – era normal – deși nu avea nici studii economice, măcar, să priceapă afacerile. Au stat împreună câțiva ani, apoi – nu știu din ce cauză – s-au despărțit. Tragic e că patronul n-a revenit la vechea soție: poate poartă o rană care va sângera mereu în inima sa – a trebuit să i se-ntâmple asta – nici cu una, nici cu alta...

- Cazuri de adaptări în clasele sociale înalte au mai fost. Să ne amintim de „Ciuleandra" de L. Rebreanu. Trebuie, poate, să ai și ceva nobil în gesturi, ajuns acolo – dar, în primul rând, curățenia e noblețe – fără ea nu suntem decât niște animale puturoase; apoi, raportat la pricepere, anumite cunoștințe tot iei, cât să pricepi un domeniu, chiar dacă de suprafață, dovadă numeroșii regi și împărați de-a lungul istoriei care au sprijinit artele mai abitir decât unul pregătit în vreo specialitate și care rămâne la egoismul său. Cât despre ea, de ce să se simtă rușinată că profită de clasele de jos, să le fie rușine celor ce țin sistemul în picioare: statul capitalist, termină poetul remarca.

- Așa e, reveni cu vorba și cocota; dacă stăm aici, cum zici că apar, zise ea către poet, le vom vedea – nu de alta, dar să vadă și străinii ce „marfă" avem noi, nevoită să bată drumurile Europei, acolo cad tabu-uri, prejudecăți – adică totul se poate – aici, chiar dacă ești Alain Delon – se uită la tine ca la un rahat, nu trezești adică partea umană, ca practică – din ele.

*

- Vom face o mică abatere de la drum, spre platoul din fața magazinului Maramuresh: aici vă voi povesti despre Iubirea mea – de fapt, voi repeta că-i extraordinară – cu un corp și un mers chiar de excepție, aș fi făcut orice pentru ea, aș fi halucinat de fericire, având-o, că nu am putut-o face să mă iubească, să mă accepte, în primul rând – și că s-au rupt toate – după asaltări asidue din partea mea, toamna trecută. Urma să se decidă – era firesc să dea răspunsul: sau ar fi cedat – și atunci era a mea, sau m-ar fi refuzat, îndepărtându-se de mine – și atunci aș fi pierdut-o pentru totdeauna, ce s-a și-ntâmplat! Trecea cu câinele, Moldoveanul o văzuse, dar cum știa că n-am avut nimic practic cu ea, supărat, poate – agasat, mai degrabă – de insuccesul meu, a zis: o javră cu o altă javră... M-a supărat pe mine cum aruncă sentința – deși pe undeva avea dreptate.

Aici avem șansa să-l vedem pe unul Gâscă, un borât de patron acum retras. De fapt, făcând investiții colaterale – o pensiune – tot luând de la gura muncitorului, aceștia au plecat. La fel a procedat și un altul, Isai, făcând un bloc cu vreo 12 apartamente. Iar investiție colosală – le-a vândut greu – sigur că firmele acestea au greutăți, apoi. Dar, și aici criminalul stat capitalist permite asta – nu se-ntreabă nimeni dacă a sigurat ultimul drept al muncitorului, apoi să-și permită acele investiții pentru plăcerea și buzunarul proprii. În plus, porcii aveau și metehne: Gâscă, când dădea banii, tremura; în plus, toți erau la el Vasile, celălalt tartor și escroc urla, dădea cu piciorul în găleți, din senin. Ar fi buni de-un lagăr de concentrare amândoi, împuțiții.

*

Vom reveni la vechiul loc, ne vom odihni puțin, să o vedem apărând pe doamna Ș., nevasta unui șef mare în minerit, acum câțiva zeci de ani. Era tânără, focoasă atunci – acum e o bătrânică respectabilă – măcar că nu vrea să apară, umblă tot cu culori deschise, rochii lungi, deși decente. Mă rog, ca una la 30 de ani.

Când te gândești câți escroci mănâncă pensia enormă acordată de statul capitalist, iar muncitorul, pe când ajunge să-și facă hârtiile, vede mirat că poate-i lipsește o lună sau zece ani, cum a tot umblat de colo-colo pe la porcii de patroni și nu primește nimic sau nu ia mare lucru.

Escrocii mai au o justificare: pregătirea, adică studiile superioare ale unora, - dar asta totuși nu justifică matrapazlâcurile lor – dar așa-i omul de rând: prost – ține de morală cu dinții, adică să fim umani, să nu facem rău escrocilor – dacă-ar fi să fie vreodată – o revoluție, adică, uitând că aceasta – morala – se aplică doar la oamenii cinstiți.

După asta vom urca până în așa-zisa Piață a Revoluției să vedem ultima gagică de excepție. De fapt, nu știu dacă va veni, dar să vă spun cum am văzut-o în iarnă.

Venise cu cineva la magazinul de rochii de pe Platou. O mașină nu prea mare și o însoțitoare slăbuță. Colega ei nu se deosebea cu nimic de o fată siluetă, clasică. Ea, în schimb, blondă, statură medie, o excepție. Părul legat în spate, dar și împletit într-o șuviță pe frunte, o făcea puțin să pară copilăroasă și zvăpăiată. Un jerseu simplu – pe ea – deși un pic prea siluetă sus, dar proporțională – stătea ca turnat. Dar pantalonii? Există o frumusețe – nu se știe ce mărimi, ce rapoarte între părțile corpului există, ce formă a liniilor, mă rog, ce reguli – dar când vezi acele proporții, șolduri bombate, buci care parcă „se sparg” la vârful lor, picioarele frumoase, adică armonioase și ele, zici: iată perfecțiunea!

Tipa zăbovise cam mult înăuntru; e bine, întotdeauna să ai o parteneră cu care să scoți castanele din foc. Ori să zică lumea că aceea se căsătorește și-și alege rochia de mireasă, sau să te ajute la procurarea ei, pur și simplu.

Nu le-am remarcat la ieșire, mai bine-zis n-am fost „pe față” cu o zecime de secundă și-au plecat, se lamentă poetul.

- Dacă-i așa, pe asta o cunosc eu, zise patronul. Sigur că și asta s-a căsătorit cu o persoană spre 40 de ani, cu bani. E greu de văzut cum a arătat tipul tânăr, sau cum ar arăta fără bani. Cert e că și demult și azi e valabilă atracția între vârste diferite pentru bani. Poate i-a fost rușine inițial; apoi totul trece, după câtva timp, lumea se obișnuiește și nu mai bârfește, termină el prelegerea.
- Și eu am cunoscut un caz, în socialism, zise poetul, când cu responsabilii de localuri – o formă mascată pentru un fel de patronat, de fapt – când unul a luat o fată tânără. Ăsta-i mersul lumii – la ban trage multă lume; ideea e să nu ne prăbușim noi în groapă – pe cât posibil să vedem care-s acele mecanisme ce determină asta și să le distrugem, încheie poetul.

*

- Imediat vom ajunge pe „platou”, zise poetul. Vom sta la marginea lui la o cafea – unul din cele câteva localuri care sunt aici, pe colț; în partea de jos – spre Vest – a laturii dinspre râu a pieții se adună artiștii – sau cel puțin nu numai cei adevărați – ci și cei care-și dau aere; e o modă asta – de fapt locul e pitoresc, chiar începe strada Culturii dincolo de râu, unde e și Casa de cultură, degradată oarecum – ar merita o renovare urgentă – dar capitalismul – lua-i-ar dracul pe patroni – are alte priorități –așadar un drum vine de dincolo de râu, între râu și piață e un parc – al cinematografului Dacia – dar cine se mai uită azi la filme. Noi vom sta în celălalt colț, spre Prefectură și primărie. Prima – o clădire grandioasă, bazată pe o arhitectură modernă, cu pereți la 45°, motive naționale și populare – datează din anii ´60. Poate de aceea e o onoare să lucrezi

aici. Cealaltă – Primăria – o clădire din anii ´50 – simplă, un fel de bloc cu 7 nivele. Asta e – oricum, mulți râvnesc posturi aici. Noi vom sta pe colț, așadar, imediat ar trebui să treacă un escroc cu un jeep vechi, unul Tătaru. Slăbuț, cu figură de copil, deși spre cincizeci de ani, era tehnician dentar. Lucra nespus de mult – se și băgase în altfel de afaceri, luase bani din „fonduri europene" – construise o pensiune la ieșirea spre Budesti, din Kavnico, rămasă neterminată, curgea apa pe pereți când am fost acolo – era-n februarie – o baltă cu pește la marginea terenului care ar fi trebuit să fie împrejmuit – drept curte. Un nebun – care apoi își tot ipoteca din pământul pe care-l avea la marginea de sud a orașului pe un râuleț – și acolo visa să facă tot felul de trăznăi – cuptor de pâine – nu zic că nu se putea, locul era destul de pitoresc cum se desfășura în trepte – dar, deocamdată avea doar câteva capre de rasă, în care dăduseră iama câinii de prin împrejurimi, din păcate.

- Și când te gândești că a păpat acei bani, zise filozoful – l-ar fi putut ajuta nevastă-sa, una elegantă, cu blugi – dar ea avea afacerile ei; nu știu dacă nu era și din alea – măcar atâta să fi profitat dacă ai lucrat la el, completă filozoful.
- Da, desigur, dar n-am apucat să văd ce hram poartă - deși m-ar fi tentat; îți trebuie timp – timpul înseamnă repetiție, vorba anticilor – adică încetățenirea unor deprinderi, acțiuni și apariția unor posibilități. Cât despre el, i-aș trage o bătaie bună – deși nu s-ar simți vinovat, când ai veni să-l ridici – și l-aș băga câțiva ani la închisoare – așa, să știe să aprecieze un lucru. Toți par nevinovați, adică afișează o seninătate echivalentă cu nevinovăția cea mai pură, porcii, deși au băgat adânc mâna undeva, delapidând, escrocii; îl veți vedea cum apare și pe acesta, cu zâmbetul pe buze – nevinovat ca un copil. Capitalismul e o mare curvă – se culcă cu toți – împarte tuturor zâmbete – dar mai ales păgubiților.

Acest patron era un împuțit în felul lui; dacă prima dată, fiind angajat la el, mă ducea și aducea cu mașina, a doua oară, în același an – prin septembrie – nevoia te obligă, trebuia să merg doi kilometri până la turnul de parașutism pe jos, motivând că nu e departe. Și când te gândești că-și ducea fiica două sute de metri cu mașina, mai precis aceasta-l suna pentru acea distanță, să vină după ea. Și el protesta la această porcărie, dar cum rominul mănâncă rahat și va continua asta-n vecii vecilor, se ducea.

*

- Acum vor trece două funcționare. Prima, o olteancă, o adevărată frumusețe, cum mi s-a părut la început și una slăbuță, deosebită prin ce-i lipsea – sau mai bine-zis – ce avea în plus sau altfel față de restul femeilor. Dar să începem cu prima: inițial, purta pantaloni subțiri, de doc, parcă, pe corp. Spun de acei pantaloni asemănători blugilor, dar din material subțire, de vară. Pe corp, cu ținte la buzunare – blugi sadea – mai ales că stăteau pe un corp de excepție. Ea înaltă, picioare lungi, bine făcute – dar un fund bombat – rotund – dar atât de perfect, cum nu mai văzusem niciodată. Îi și stătea așa – era frumoasă la față și un păr împletit, bogat, adică cozi groase – bătea spre blond, ba mai avea și o floare roșie în păr, undeva într-o parte. Doamne, ce fericiri ar fi putut oferi unui bărbat, mă gândeam eu atunci, sau, cum ar putea fi nefericit un om alături de ea.

Depinde și de caracter totul, continuă poetul. Pot apărea și neînțelegeri – nu e totul numai lapte sau miere, mai ales că după aceea eu am văzut-o în altă lumină – și n-am trăit cu ea – avea o figură încrezută, acră, cumva, chiar rea – tipul de olteancă „cicălitoare".

- O fi fost mai tânără – adică frumusețea nativă de la început, zise țăranul; se mai încâinește omul, pe parcurs, adăugă el.
- Când o vedeam la început, reveni cu vorba poetul, mă gândeam la ce frumusețe de fată poate fi – și că ce fericit ar fi cel care va ajunge acolo, la „izvorul" ei de plăceri – apoi, brusc, apăru cu altă vestimentație, care, parcă, paradoxal, i-a schimbat și aspectul feței, și caracterul

care se citea de acolo. Dacă la-nceput părea să aibă nasul drept, rotundă la față, acum îi apărea – nasul – ondulat, cu o denivelare la mijloc, la fel ca nasul lui Decebal, conducătorul dacilor, sau cum văzusem la unul din cartier, un împuțit cu figură de oltean hapsân și rău. Drept e că fundul colosal îi era – se vedea prin rochiile de un galben deschis – la fel: de excepție. Tot haine moderne – numeroase bluze cu zorzoane, de culori deschise, plus o mapă pe care uneori o ducea ostentativ, ca o regină, ținând-o cu brațul în lateral, oarecum, ca și cum ar citi din ea. Greu ai fi putut ajunge la ea. Eram obsedat de persoana ei – o așteptam dimineața – la un moment dat, fiind pe cealaltă parte a străzii – pe „Platou" – când observ că vine, fug după ea, Poetul – acel modest trubadur care rătăcea prin oraș – după mine, să-i dau un leu, să completeze o sumă – pe care n-o avea, de fapt, dar așa zicea el, când cerea.

Treptat mi-a scăzut pasiunea, ba nu a venit, ba m-am gândit că nu voi putea-o aborda cu succes, așa că m-am lăsat păgubaș.

- Asta-i slăbiciunea prostului, interveni filozoful, să cedezi înainte de a încerca. Apoi, să nu fie aici un mister – nu cumva au fost două persoane și aici – mai bine ai încerca să lămurești enigma–dar să ne spui despre a doua, mai bine, încheie acesta.
- E adevărat că există persoane care emit lumină, bunătate, adică ai această impresie când le vezi prima dată, zise poetul. Apoi și celelalte sentimente: duioșie, compasiune, poate chiar milă, dacă crezi că persoana-i prejudiciată de natură cu ceva – sau nu-i la standardele normale – ale biologicului uman – care-i permit omului, sigur și stăpân pe sine, să se descurce-n viață – dar să fie și fiară, în raport cu semenii.

Venea și ea, se grăbea spre serviciu, adică traversa în diagonală Platoul – venea hotărâtă, o vedeam de departe cum se apropia, cu statura ei deosebită. Avea 1,90 m, un mers drept, nu era slabă, atât că la statura aceea lățimea umerilor și capul nu se potriveau oarecum cu restul; deși nu era sfrijită, cele două părți descrise mai sus erau pentru o făptură de înălțime normală, de aceea părea nelalocul ei statura aceea. În rest, părul, nu prea lung, spre blond, prins în spate. O fată ca o școlăriță, un nas acvilin – deși nu mare – tot mergea, așa cum era. O bunăvoință, o speranță dar și o resemnare, toate, în mod ciudat, i se citeau pe față. Asta în funcție de cum vroia să pară, adică cum se amestecau acele stări înăuntrul ființei ei –și cum ieșeau la suprafață. Ca și cum am fi foarte mâhniți și – deși afară ar fi soare – am transmite, cel puțin inițial, ceva din întunecimea dinăuntru, prin mimica feței, când ne-am gândi disperați la un neajuns, la o stare de fapt, negativă, până am ridica ochii; să vedem că-n jurul nostru e lumină sau să ne-nveselească cineva cu o vorbă bună, să se risipească norii supărării – să ne-nseninăm gândurile, pentru o clipă; până atunci, însă, bezna interioară și-ar pune, așadar, pecetea pe fața noastră. Atât că la ea toate acele trei elemente conlucrau pentru a crea o stare de convenție cu care trebuia să meargă înainte, plus că bunăvoința trebuia să fie și zâmbetul de complezență pentru societate – o mască-n plus față de amalgamul alcătuit din cele trei, așa cum au dat ele nuanța pentru ea însăși, adică starea pe care o purta-n suflet, izvorâtă din contopirea disperării, a speranței și a resemnării.

Apărea, cum se apropia, ca un dinozaur – adică o asemănam cu acel animal preistoric. Căci vezi unele reproduceri de exemplare cu capul neobișnuit de mic, pe un trup lung. Asta-mi venea în minte, de aceea spun c-a fost prejudiciată de natură, că ar merita compasiune, poate e și o ființă bună – dar ar trebui să aibă acasă o bunică, o mătușă – sau chiar o mamă iubitoare care să o încurajeze că-și va găsi un băiat după ea, în primul rând care s-o iubească – și că e frumoasă și așa și că contează caracterul în primul rând; mai greu cu astfel de rudenii, azi – mai degrabă sprijină financiar tot felul de escroci, de nepoți care-și petrec tinerețea prin baruri, sau fete care nu fac nimic în timpul liber și poate că asta ar avea nevoie de mângâiere, de o vorbă bună. Eu unul îi voi da cândva o carte, urându-i succes în viață, spunându-i că are ceva plăcut în felul de-a fi, încheie poetul.

- Numai să o faci în viața asta, aruncă pastila filozoful.

Plimbarea prin oraș, continuare

- Oamenii ar dori o pauză, adică străinii, zise patronul. Ne-ați tot dus să vedem diferite tipuri de oameni, de acord, acum să ne și bucurăm de viață, să stăm și noi pe o terasă modernă, cu mâncari care se mănâncă azi – adică picante, mă rog, la modă, încheie el.
- Tocmai bine, zise filozoful drept răspuns – cu asta vom putea vedea și niște funcționari care mănâncă la localurile din zonă – vom merge pe Calea Traian – moderna arteră care leagă centrul de zona de sud-est, de zona Gării, mai bine-zis, care, din nefericire, nu mai e atât de modernă azi. Vom vedea ce lume se vântură pe acolo – mai ales fiind cald, adică un sezon propice – dar și iarna – cine e s-o facă o face, cât de des – depinde de banii din buzunar. E tot un fel de lăfăială în buricul târgului, ca la cafeneaua Pressco, de la începutul Bulevardului bucuriei, atât doar că aici meniul e mai variat – nu numai cafea și bolizii, adică borâții cu mașini de forță nu urcă pe trotuar cu roțile, depășind locul de parcare.

Un funcționar aștepta la masă; înghițea în sec. După ce i s-a adus meniul, cartofi pai cu friptură și suc la pai, a început să înfulece. Între timp a venit de la toaletă și nevastă-sa, o blondă subțirică, dar ea nu mânca, ci total absentă, se juca pe tabletă. Avea mare putere de abținere, astfel. Și mai încolo, două-trei perechi se delectau cu mâncăruri excentrice: mexicane, chinezești, etc. Doar câte o funcționară ici-colo servea doar câte o cafea – precis în zile de sărbătoare ar fi încălcat aceste interdicții și ar fi servit și ea mâncări exotice. Unii bărbați – tot în pauză, o făceau și acum. Subțiri, cu barbă, mâncau un kebab sau o shaorma mari, consistente. S-ar fi limitat la atât – se vedea după cum mușcau din ele, cu grijă, parcă, să nu treacă, să se spună de ei că-s și decenți – dar s-ar fi și năpustit la două-trei porții, precis gusturile de excepție le învolburau instinctele care i-ar fi făcut să treacă de niște bariere. Poate că o făceau cândva, în zile de sărbătoare, sau de mari sărbători. Atunci veneau și țăranii – cu familiile – la o astfel de „destrăbălare” – să arate că fac ce fac și alții și că-și permit asta.

- Păi aici nu-i loc de agățat, zise modestul; am auzit cândva de femei singure la masă care pun în suport – un fel de cadru crestat de pe masă, o hârtie cu doleanțele ei. Aici nu-i nimic din astea.
- Asta ce spui tu, în țările civilizate, ripostă filozoful. Aici nu se spun lucrurilor pe nume, parcă nu știi asta. Dar un lucru putem încerca, totuși, dar de altă natură: să mergem la grupul acela de bărboși care mănâncă mai retrași la o masă și să zicem că delegația a venit de undeva în scopuri literare, să publice în orașul nostru.
- Se poate-ncerca și asta, zise poetul, dar nu cred că vă vor oferi ceva concret; eu am pățit-o cu edituri mari, la telefon, desigur, dar tot dialog se cheamă – puteau, la urma-urmei, să-mi spună ceva concret, dar de la „secretariat” te trimitea la „distribuție”, apoi la „administrativ”, ba la dracu-n praznic – așa că nu s-a ales mare lucru din toate sforțările mele. Mai bine să ne retragem la etaj; după ce mai stăm puțin să vedem cum reacționează lumea la miros, care-i strașnic, nu glumă – cum determină asta pe client să-și repeadă inima și mâna la pungă – cel care nu era hotărât să cheltuie mult, inițial – mai ales că mai există și câte un zgârie-brânză care se decide greu, mă rog, cum reacționează fiecare, cum se comportă – echilibrat, dezinvolt, repezit, cât lasă pe masă din mâncare – semn că nu s-a uitat la meniu, la scumpătatea lui, cum pleacă, apoi.

După astea ne vom retrage sus și vom lua și noi o cafea orientală – poate la nisip – vom privi și jos, în stradă – la viermuiala de acolo – dar ca decor, avem și blocurile splendide din zona Y în stânga, plus Parcul Sălii Sporturilor, în față, cartiere în depărtare, etc.

Vă voi spune două povești: o pățanie a unui tânăr, o variantă modernă a poveștii lui Iosif din Biblie, plus povestea – aici e mai mult o observație biologică, estetică și filozofică asupra evoluției și destinului final al omului – uneia din cartierul meu, doamna Sămânța.

*

Acum specific că e doar una din poveștile care au putut avea loc într-o epocă modernă – poate din anii ´50 încoace – la o fabrică modernă, desigur. Sunt un produs al civilizației, ambele – și unitatea economică, și povestea. Se datorează relațiilor interumane; că au avut loc e bine, mai ales cele cu sfârșit fericit – deși nu pot fi toate astfel, prea ar fi din cale afară de siropos și de convențional totul. Dar dacă n-ar fi existat civilizația modernă, industrializarea, de exemplu – n-ar fi fost relațiile între oameni care-au fost. Nu voi zice ca Marx – că un anumit tip de economie determină mijloacele fixe și relațiile de producție, plus conștiința. Cu sensul că-s mai general sunt și mai precis, paradoxal. Adică mă refer la modernizare, în general –la tot ce-a cuprins în sfera ei – inclusiv relațiile de iubire dintre oameni. Și încă ceva: cum s-a răsfrânt asta în literatură, artă, desigur.

Anticii vorbeau de iubire, războaie, agricultură, onoarea de a fi viteaz pe câmpul de luptă – de la Ovidiu sau Horațiu la Homer, să zicem. Nu că nu și-ar fi pus și celelalte probleme ale condiției umane – omul sub stele – mai ales filozofii – dar nu puteau vorbi de betoane, de mașini, de exemplu – cum o făceau modernii – să dau doar un caz – Pessoa – care atât la propriu, cât și la figurat, atât de mult iubea betonul, civilizația, că s-ar fi aruncat cu capul într-un zid. Anticii și nici cei din Evul Mediu, până târziu spre secolul XX – în ce să se arunce? – într-un lac sau râu, poate.

Ei bine, relații complexe – nu că n-ar fi fost și-n antichitate – ospețe, femei – legăturile ce izvorau de acolo – l-aș cita doar pe Seneca – mai mult sau mai puțin morale – dar totul a luat o amploare neobișnuită în secolul XX. Și viteza, distanțele erau altele. Și numărul oamenilor, al întâmplărilor generate de asta, apoi. Și de câte ori vezi un grup ieșind de la o fabrică, de exemplu, te cuprinde tristețea știind că acolo s-au sudat relații care de care mai interesante, dar pe care, poate, nu le vei cunoaște niciodată. Deduci asta văzând femei tinere și bărbați, mai mult chiar, îți pare rău, mai mult decât în varianta menționată mai sus, că nu le-ai trăit tu –să te bucuri de favorurile unei femei frumoase – dar așa-i viața, ar trebui să fii un actor prea desăvârșit și un număr prea mare de factori să se combine potrivit – în acest caz ar fi însemnat noroc cu carul – să reușești întru toate ce ți le-ai propus. Mai mult, te mângâi cu gândul că poate cândva, după câte un eșec, dar, până la urmă, trăiești doar din amintiri...

*

Acțiunea se petrece la o Fabrică de spumă, adică de sprayuri cu spumă poliuretanică. Deși lumea e în schimbare, o variantă a nebuniei, a instabilității a generat capitalismul barbar – adică o unitate economică azi e, mâine nu – totuși se înfiripă relații – atât cât se poate – și-n asemenea condiții. Sigur că-n socialism erau pe zeci de ani; acum, aici, nu mă refer la partea economică, de stabilitate – ci la cea umană – de a sparge o crustă de gheață, sau, poate dintr-un blindaj mai gros – și a ajunge la inima unei persoane pe care o dorești. Să nu spună cineva că nu se poate, existând diferențe sociale, apoi mediul – oricum, o fabrică e o fabrică – fie socialism sau capitalism, adică nu-i aici momentul să faci sex, nici măcar să te-ndrăgostești, ținând cont de natura mișcărilor pe care le faci, individual – și a relațiilor dintre oameni, izvorâte de aici, cum ar fi și pe stradă sau la biserică, încheie poetul. De fapt, vă voi face și o descriere a tipurilor de locuri, fiecare cu gradul de accesibilitate – adică cu căldura și răceala lui – unde se poate acosta ceva.

- Ai dreptate, zise filozoful – un fel de caz eșuat de la început vă voi povesti și eu, dar continuă, îl îndemnă el pe poet.
- Păi situația e cam așa: mediul n-ar fi propice, e un mare adevăr, câteodată-ți vine să-ți dai cu pumnii în cap că o tot vezi pe persoana îndrăgită pe stradă, trecând și nu poți să-i adresezi cuvinte de dragoste – să-i spui, în primul rând, că-ți place de ea – c-ai dori s-o vezi și-n altă parte – atunci s-ar declanșa totul – mai mult, *nici nu știe* ea de toate aceste intenții ale tale, poate că și ea ar răzbate dincolo de crusta convenționalismului și te-ar accepta.

Apoi, dincolo de mediu, mai e și diferența socială și cea fizico-sentimentală, deși s-au mai văzut cazuri: unul din ei e mai jos, ca funcție, ca studii – o societate, sau o alegere perfectă n-ar putea exista – ar însemna să se respecte la absurd averea, aspectul, ocupațiile, importanța postului, să nu se facă alegeri nepotrivite. Sunt asemănări și, pe această bază se intersectează mulțimi, universuri individuale – toate pe un fond sau fundație solidă, firească – dar fără determinări matematice, stricte, când să ieși și când să intri într-o lume – deși limite există, când o atracție încetează, la fel cum, când mănânci sau bei – nici un cântar nu pare a înregistra ceva, în organism și totuși, la o anumită cantitate, apar alte comportamente, procese, stări – o înregistrare a fost, totuși.

E bine când reușești – e rău când nu – disperarea, gelozia apar. Unele izbânzi – chiar dacă efemere – încununează o capacitate, o dorință. Te fac cineva. Acum care ar fi regula – nu știu – cineva – C. Rădulescu-Motru zicea: viața psihică – sufletească, zicea el, e mai complexă și mai imprevizibilă decât cea fizică, ordonată, a proceselor mecanice de mișcare. E complexă – dar tot bazată pe o variantă matematică a dorințelor, a capriciilor, atât că nu știi –ca la un disc rotitor – care număr se va opri în dreptul tău: câștigător sau nu, aș zice eu.

*

Așadar, tipul exista: un Arnold rominesc, înalt, hotărât, când pornea la drum, dar îi lipsea ceva: dacă făcuse sport, se-ntărise, îi lipseau unele grupe musculare, adică pieptul, de exemplu, nu era adus la nivelul brațelor. Merge și așa – adică să faci zonele de care ai avea nevoie în viață – sau care te-ar face să arăți mare. Total eronat – dar asta era moda – concepția greşită a omului care făcea sport astfel. În rest, era bine – adică acceptabil – cu aspectul genetic al lui Arnold, înalt, puțin buzat, cap rotund.

Se angajase la o fabrică de spumă – apărută după Revoluție – astfel de activități efemere – ca ciupercile după ploaie – dădeau de muncă – un job – de multe ori temporar – oricum, omul se angaja, ca pentru mult timp. Acum știți și dumneavoastră: oameni curați, care iau în serios activitatea, lumina din hale, aspectul modern, vopsele de culoare deschisă – mai ales pe schimbul de noapte declanșau energii nebănuite, poate să învingă, astfel, organismul oboseala, monotonia ritmului – să ajungi cu bine dimineața.

Sus, la etaj – era un fel de placă, ca un balcon de margine care înconjura pereții – dar interior – de unde se vedea jos. Aici erau și birourile. O balustradă, desigur, de la care te puteai uita jos, să supraveghezi, oarecum, munca.

Șefa de schimb era tânără, blondă, înaltă, corp de excepție. E greu de crezut că ar putea face ochi dulci cuiva – genul de funcționari realizați, mașină, casă, partener – dar, parcă știi ce-i în mintea unui om? Vezi două persoane asemănătoare, care gândesc diferit, sau una e săracă cu duhul – sau necinstită, mă rog, sfârși poetul relatarea – o primă fază.

- Dar, dacă femeii i se pune pata pe cineva, mă rog, poate să-l acosteze prin mici împunsături, remarci nejustificate asupra muncii lui, asta e un fel de acțiune inversă – când de fapt ai dori să-ți apropii pozitiv persoana – poate o faci doar din răutate și nu finalizezi nimic, încheie filozoful.

- Exact cum mi s-a-ntâmplat mie, interveni poetul. Era o profesoară tânără, înaltă, foarte frumoasă. Se lega de pantalonii mei – galbeni – de comportamentul meu. Până la urmă n-a ieșit nimic, nici nu știu cum aș fi reacționat la propuneri concrete, la acea vârstă.

Păi aici la Arnold a fost că după câteva înțepări de genul ăsta l-a chemat sus, în birou. Imaginați-vă lumini peste tot, ea curată, tânără, ba stând pe scaun i se văd chiloții – un alb imaculat – dar dătători de promisiuni ale plăcerilor extraordinare care se ascund pe teritoriul de dincolo. Un val de dorință îți trece odată cu sângele care-ți face valuri-valuri prin obraji; rămâne să mergi mai departe, să nu te lași timorat de piedicile care ar mai putea fi pe drum. Eroul nostru n-a făcut la fel – se putea și acolo, sus, cumva – ce era mai splendid decât să vadă totul descoperit – într-o poziție obscenă, prin aplecare, din spate – dar calitativă, totuși, la o femeie frumoasă. Sau în afara unității, tipa i-a făcut propunerea să iasă la iarbă verde, mă rog, se putea și la un hotel; degeaba ea a tot insistat, el nu și nu, mai că n-a tras fizic de el.

- Era cât pe ce să pățească ca dreptul Iosif din Biblie, cu femeia lui Putifar de la curtea faraonului, zise femeia cuvioasă.
- Nu zic că n-o fi fost și-un episod efectiv fizic, să-l implore, tot rugându-se de el, să-l tragă de braț, să-l închidă înăuntru, poate, în prealabil, nu ni le-a povestit chiar pe toate tipul, atât doar că, în urma refuzului, relațiile răcindu-se, a sfârșit prin a-i căuta bețe în roate, iar el a plecat de acolo, zise filozoful.
- Ca și la relațiile de muncă stricte, tot te rogi de ei, nu-ți mărește nimeni salariul, așa că mergi tu singur până la urmă, zise poetul.
- Acum nu știu dacă e moral sau nu c-a refuzat-o, cert e că ce e pierdut e bun pierdut – bine că n-a pus tipa – ca răzbunare – și pe cineva să-l bată – s-au văzut cazuri – aici a câștigat, poate mai târziu îți pare rău de ambele variante – și c-ai făcut-o și că nu, în caz contrar – dar de aceea cu nu – și pe fondul trecerii ireversibile a timpului, a capacităților umane, precis îți pare rău, sfârși filozoful descrierea cazului.

*

- Acum, chiar cu riscul de a vă plictisi pe tema relațiilor ce apar în cazul iubirii, al condițiilor care ar trebui să fie în prealabil – acea potrivire de factori care face să ai succes – căci trebuie să fie și acelea – vă voi enumera, după știința mea, locurile care întrunesc condițiile, adică care au prioritate în „acostare" – atmosferă, energie care parcă plutește în aer, de mergi la fix – simți că atunci e momentul pentru așa ceva; de alteori, locul fiind nepotrivit – nu mai vorbesc și de persoane – rămâi cu buza umflată, căci nu reușești nimic.

Prima și prima dată e vecina de apartament, mai ales, dar și cea de casă. Mergi la o cafea, stai în pragul ușii, vorbești peste gard, dimineața – numai în treacăt, parcă – deși o cunoști de-o viață, ea e-n capot, se vede ceva sub el – dintr-o dată se rup niște zăgazuri – și aerul e altfel, așa că poți povesti lucruri care pe stradă nu le-ai putea aduce-n discuție – n-ar fi locul – nu numai de iubire, ci și de muncă, de politică, despre mărfuri – cu totul altfel apare un lucru nu doar prezentat ci și descris din punct de vedere sentimental, uman, deci. Altfel, omul e un robot rece, care trece pe lângă tine; dincolo de asta – sau înăuntrul lui sunt sentimente, trăiri, un întreg univers de dorințe, temeri, speranțe; ideal e să știi să ajungi la ele; pe stradă e mai greu să i le „smulgi". Așa și cu o femeie; apoi, mai trebuie să ai timp să faci bilanțul. Tot în timpul liber – în general – și nu pe strada aglomerată sau la biserică, unde mergi pentru un anumit fel. Timpul e hrana noastră vitală, dincolo de voința izvorâtă din conștiință, desigur, de a face ceva. Astfel apar în altă lumină lucrurile, în mediul intim, când ai și timp, seara sau când e sărbătoare, așa că poți – și cu puțin noroc – fructifica multe.

Când cineva-ți prezintă o persoană, iar se merge la fix – e bine așa, se elimină balastul inutil: o schemă simplă, dar eficientă; știu, toate cele trei părți, ce vor; sunt perechi care – după o astfel de prezentare – au rămas împreună, sau mă rog, pentru o noapte, dacă a fost vorba de o simplă aventură.

Acum unii consideră petrecerea de tipul nunții, botezului un loc intim; nu l-aș situa mai înainte de stațiile de autobuz, sau orice loc unde te nimerești cu cineva pentru un anumit segment de timp. Aerul de sărbătoare nu-nlesnește asta – apropierea: și pe stradă pot fi femei elegante, parfumate – dar reci. Vin – ca și la plimbare – și aici, la petrecere, „să-și facă numărul" – să felicite pe sărbătoriți, să se expună, din punct de vedere al vestimentației, etc., să se distreze puțin și să plece. Că ți-o prezintă altcineva, apoi, trece la capitolul „prezentări".

Mai degrabă aș considera pe locul al treilea locul de muncă, dar acela unde lucrezi într-o sală, secție cu persoana care te interesează. Atunci se pot naște afecțiuni – ai timp s-o vezi din toate părțile – și, desigur, să-i faci propuneri.

Plaja ar mai fi un loc – ultimul din prima grupă – unde vezi ceva intim și apropiat, prin natura locului și al sezonului – costumul de baie. Se pot înjgheba, în urma propunerilor, relații.

Unii acordă o atenție exagerată stațiilor de autobuz, plus călătoriilor cu autobuzul – iarăși se poate intra-n vorbă ușor, se pot țese povești despre cunoștințe comune, totul ia amploare, simți că te apropii de țel, faci detașat propuneri, chiar vezi fizicul partenerei, atât doar că începe să fie un impediment din ce în ce mai mare: se stă din ce în ce mai puțin în stații, lumea e grăbită, bâțâită, nesigură.

Un pic de loc ar mai oferi magazinele: îți faci de lucru lângă persoana interesată, dar și aici contează timpul: cât e disponibil pentru așa ceva.

Mersul pe stradă – ca simplu călător – e catastrofal pentru așa ceva: pe cine să întrebi, sau cum s-o abordezi tu, cu ce motiv – să nu creadă c-o urmărești.

Ce să mai zic de biserică – aici ai venit să te rogi – eventual dacă ți-o prezintă cineva, apoi.

De Internet, ce să zic, iarăși? Multe vorbe, puține fapte, la persoanele de azi – mai ales la cele tinere; să dea Domnul ca, dincolo de abureală, să fie și ceva concret.

*

- Așa e, zise poetul, trebuie acționat, prea multă lălăială și tatonări strică – am pățit eu însumi – adică m-am fript, nealegându-mă cu mare lucru – plus că poate n-a fost să fie – asta referitor la partea de neșansă cu care am pornit la drum *a priori*, indiferent de comportamentul meu, pe care urma să-l am, referitor la cucerirea de gagici. Acum, vă voi povesti – o relatare ca fapt divers – despre o femeie din cartier, rămasă văduvă la vreo patruzeci și ceva de ani. Dintr-o familie modestă de muncitori, mai mult, socrii ei vindeau sămânță – de aici și porecla, perpetuată peste ani – de „sămânța", pur și simplu. Copiii ei – doi – au făcut trafic cu mărfuri din Kraïuno, după „Revoluție" – așa s-au îmbogățit. Apoi baruri, gatere, aici era altă pleașcă – pădurea – lucru care i-a schimbat și ei viața, căci umbla elegantă.

Dincolo de lux, la 49 de ani a atins un apogeu, arătând astfel: fund bombat – deși înaltă – carne tare pe ea, frumoasă, cu o coafură cu părul dat peste cap, fixat cu permanent, nu tocmai lung, nas drept, frumoasă la față, ce mai – o zeiță. Arăta la 35. Oare ce procese, ce schimbări, ce energii nebănuite au loc și țâșnesc atunci – la acea vârstă – în și din organism, încât ești de nerecunoscut, atingând un vârf – parcă neprevăzut și nefiresc atunci, ca și cum ai fi pe un munte, un pisc de unde să nu mai ai unde urca – să privești în vale, la ce-a fost, la viața ta imperfectă, sărăcăcioasă și cu multe fluctuații de atunci, fără personalitate și să te simți bine, să te bucuri că ești pe acel pisc al izbânzii. Spun asta pentru că și eu am trăit această enormă transformare – fenomenul ține până la 52-53 de ani, cu un aspect al fizicului plăcut – apucându-mă de sport, mi s-au văzut, au ieșit în evidență mușchi pe care nu-i mai văzusem din adolescență; era o chestie

fantastică asta, plus sănătatea, energia – pofta de viață, în sens mai larg, totul. Apoi, orice ai face, de la 53 începi să scazi: încet, dar sigur, oricâte fructe ai mânca, ceai verde sau sport făcut. Așa și cu femeia asta: acum e mai grasă – dar nu excesiv, precis are carnea moale, vene pronunțate. Savanții viitorului vor stabili astea – dar e o învățătură, o experiență, dacă vreți, măcar dacă nu putem fi perfecți toată viața, câțiva ani; datori suntem să încercăm.

Acum ne vom întoarce la ale noastre, o vizită în zona de nord a orașului Tebra U, unde domnul filozof are rude și vom asculta câteva povești. Să începem cu cea a modestului.

13

Povestea modestului

Un tip slab, nu prea înalt, puțin aplecat înainte, de fapt aducea a „semnul întrebării” – însoțea și el delegația. Fălci osoase, gură prelungă – dar nu buzat, maxilare puternice, adică moacă de „bidon turtit”, cine altul decât „modestul”, cum era poreclit. Asemenea specimene vorbesc puțin, unii – chiar mai drept mergând, chiar aplecați pe spate – au o demnitate a lor, de parcă n-ar fi săraci.

Acesta se pripășise pe undeva, era paznic, nu câștiga mult, dar sigur, își înjghebase o gospodărie – de fapt, extinsese casa părintească, o căsuță modestă, cu lut pe jos, cu vreo doi-trei copaci cu coaja uzată de cât s-au frecat cele câteva animale ale familiei aceleia, de generații. Plecase și revenise; dar iată povestea lui:

- La casa părintească eram mulți – nouă – niciodată nu ne ajungea nimic, dar ne-am născut sănătoși, chiar dacă, uneori nu aveam ce-mbrăca sau băga în gură – asta a fost principalul.
- Stiu, zise poetul, și eu am prins asemenea casă, chiar în mijloc de sat, câteodată există și asemenea oaze din alte timpuri, parcă, cu o mizerie și sărăcie crase – fie măcar una din ele: de obicei poate fi sărăcie lucie, totul e așezat, nimic de zis, atât doar că strălucește totul de prea multă întrebuințare – dar nu cine știe ce obiecte; am întâlnit așadar, casa aceea – mă miram cum, chiar dacă sub o coastă – un drum însoțea o vâlcea până când un zid, parcă, o culme care însoțea satul –paralel cu acesta – se interpunea între restul țarinilor și sat. Vâlceaua o lua la dreapta, pe lângă deal, iar drumul peste, un drumeag, iar în stânga se transforma într-o cărare. Mă mira, așadar, existența acelui loc, chiar dacă casele ultraluxoase, cu mașini, haine și femei așijderea nu apăruseră încă. Oricum, celor care le mergea aveau o casă de cărămidă, geamuri luminoase – făcuseră saltul, adică, de la casele scunde, de pământ, întunecoase, spoite cu albastru sau galben, la modernismul de atunci. Că multe fuseseră – și cele noi – făcute în pripă, se va vedea după ani și ani – când se vor urni prea repede – dar, deocamdată, țineau și urmau să înlocuiască o civilizație învechită și prea modestă, poate.

Aceștia, nu: stăteau, într-o cameră toată familia; de pe un fel de târnață, o simplă ridicătură care mergea de-a lungul casei – intrai direct în cameră, în cealaltă parte – casa fiind împărțită în două – locuia o soră de-a stăpânului casei, rămasă nemăritată. Eu, mergând la copiii sus-numitului, întreținând relații ca orice copil, mă rog, o colecționare de timbre, un meci de fotbal, mă mira mirosul de usturoi stricat, parcă, plus faptul că cel mai mic dintre copii avea, stând în pat, dezbrăcat, la vreo șase, șapte ani, un sex de toată frumusețea: adică destul de mare, de sănătos pentru vârsta aceea. Îmi ziceam: dacă mănâncă slab, cum de i-a crescut astfel, alții stau în puf, mănâncă normal – și nu-l au așa. Dar legile naturii, ale biologiei nu țin seama de ce mănânci.

- Auzisem că la minele de Nord se câștigă bine, am ajuns și eu acolo, continuă modestul – dar știți cum e cu tinerețea: nu pui nimic la o parte, dacă nu dorești cu tot dinadinsul să o faci; asta înseamnă și multe abțineri – deși, cu scăpările de rigoare, adică chefuri, printre ele – deși nu mi-a spus-o nimeni, așa ar fi trebuit să fac, aș fi putut să îndur acel fel de armată, totuși, al alternanțelor ordine – delăsare – dar n-am făcut-o. Pe nepusă- masă, m-am trezit și eu

„reformat”, adică dat afară cu reducerile masive, pornite din Vest, care erau destinate să ne distrugă economia – industria, în primul rând, poate și pe noi ca popor.

Socialismul avea famecul său; cum am spus, deși nu erau pretenții – părul violet, verde pe cap, de exemplu – nu apăruseră la femei – nici patroni nu existau, desigur – acele produse de cazarmă, acei pereți de care acum se face atâta caz – confort IV – erau siguri – te trezeai mahmur, după câte un chef, cu dorința de-a începe din nou, un altfel de viață – dar trăiai, în furnicarul numit existență. Acum, ce să mai zic – nesiguranță peste tot.

Dar trebuia să trăiesc – ruperea a fost bruscă, dureroasă, deși josnic, a fost un eveniment secular – adică vreau să zic că ar fi bine să se repete cât mai rar, pentru siguranța noastră, ca popor și că doar zguduirile rare, prin energia acumulată de-a lungul unei perioade de timp destul de lungi – sunt puternice – cum a fost acesta, tocmai din pricinile enumerate mai sus.

Am făcut și pe codoșul, mici servicii ici-colo, știți, oricând sunt oameni care au nevoie de tine, de la văcsuitor de ghete, la vânzător de tarabă – trebuie să trăiești cumva în freamătul uman, dar aveam „marfă” proastă – nici nu apăruseră cocotele de lux – după Revoluție – un început de drum – nici nu mai erau pantaloni pe corp, ce să arate o femeie? Plus că, după câte o „altercație” – făcându-și treburile ad-hoc cu clientul – câte unul fiind mai nărăvaș, venea la mine, izgonită, în camera strâmtă unde stăteam; după act, oricum, nu mai există farmec, mai ales când e vorba de actul altuia: treburile astea mă dezgustau. Erau doar niște blugi numiți „cur de elefant” – știți că elefantul, cât e el de masiv, n-are buci decât două bucăți de carne supte, fleșcăite, parcă sunt niște pungi dezumflate.Așa și cu femeile astea – ce să fi arătat?

Poate nu eram eu făcut pentru lucruri mari – parveniţi, adică afaceriști veșnic în formă, puțin umflați – așa-zișii „chiaburi” – existau și atunci, necinstiți, desigur – ce să-i faci, necinstea și hoția-s veșnice la romini – care luaseră hale, magazine, pe unele vânzându-le străinilor, pe altele refăcându-le pentru uz propriu – îmbogățire rapidă – apoi, în haosul acela, lipsit de legi.

În orașul reședință de județ, Tebra U, fusese un loc vacant în piață. Hamal. Adică fuseseră doi până atunci, unul stătuse câțiva ani buni, îi descriu imediat, celălalt doar un an și ceva. Dar în ce consta munca?

Acum știți cum e într-o piață: dimineața vine precupețul; cei mai mulți țărani din satele din împrejurimi să vândă legume, fructe, lapte. Trebuie să ajuți la descărcat, și la transportul și așezarea mărfii la mese.La cei din oraș – cu mărfuri mai pretențioase, băutură de casă, de exemplu – făceai același lucru. Dacă țăranul zgârcit ți-ar da doar o coajă de pâine, sau o bucată de slănină râncedă, nici orășanul ultraorganizat, curat, de multe ori nu-i mai presus; știut este că cu cât marfa e mai frumos ordonată, mai curată și prețul mai mare – omul, însă, câștigând mai bine, n-ar plăti și pe truditor omenește. Ce să facem, așa suntem noi, rominii.

Seara, altă pacoste: cum nu trecea toată marfa peste zi, trebuia strânsă cu grijă de pe tarabe, pusă în saci și cu cărucioare dusă la casele din împrejurimi. Să nu se ciobească, căci a doua zi, ca o realitate veșnic prezentă – a cărei trecut nu mai contează – trebuia să fie iarăși proaspătă. Urmele fizice ar fi „înjosit-o”, i-ar fi știrbit integritatea sclipitoare.

Primul hamal era unul Ion, mic, puțin aplecat, musculos, față rotundă, tuns scurt. Urla, vorbea tare când era beat – și se certa cu un dușman imaginar – uneori mima și gestul aruncării cu pietre spre o persoană situată undeva în față, la vreo 50 de metri, zicând: F...tu-i D-zeul lui de țigan, și: eu am meserie...

A dus-o așa mulți ani; în rest manifesta pricepere, sârguință, muncea pe puțini bănuți, pe care-i dădea pe băutură și țigări – de mâncare nu-i ajungeau, precis – nici nu te-ar fi plătit cu mai mult rominii, sau să te-ntrebe ce vei face la bătrânețe, lucrând fără carte de muncă –anii trec și pentru șefi și pentru boschetari la fel, atât că primii – din egoismul exagerat, inerent ființei umane, clasei lor, chiar dacă nu există o genă a patronilor – își asigură un loc călduț și veșnic, dacă se poate.

La urmă s-a damblagit – era mai mult beat – nu știu cum a scos-o la capăt atâtea ierni, în ultimii ani se înființase Azilul de noapte, pentru o sumă modică, 1 leu, puteai doar dormi acolo – dar până atunci...

- Știu, l-am văzut și la hotel „Park", într-o dimineață, zise poetul, în parcul V. Alecsandri, care însoțește strada înspre cartierele din sud – era în iulie, energia plăcută, emanată din căldură, care-nsemnă viață, se păstra în aer și dimineața – parcă cine știe de la ce chef utopic s-ar fi întors, să doarmă acolo pe bancă, dar mai târziu...
- Ultimele zile a fost tot beat – avea un pardesiu lung, din alte vremi, de fapt pantofii mai ales, îi erau lungi, tip „șpițari" – rigizi – de te mirai cum putea lucra cu ei – din căpătat, desigur. Acum doar gesticula, umbla de colo-colo beat, fumând. Apoi – chiar cu două-trei zile înainte de Crăciun nu l-a mai văzut nimeni. Murise pe undeva – cui să-i pară rău după el – deși chiar după un câine – ca ființă – ar trebui să fii supărat, adăugă modestul.
- A murit fericit, după ce, câteva zile a perorat ca un rege, zise poetul; de fapt, numai el știe cât de plăcute amintiri avea atunci în minte – din altceva din ce să mai trăiască – cum îl încălzeau, în ce măsură, făcând recurs la ele, plus băutura de moment *și izolarea și privirea de sus* asupra semenilor. Chiar și un mare proprietar, care e foarte fericit la privirea averii, *nu știm, nu se vede ce și cât*, cum le simte el – aceste realități, imagini ale proprietății, zicea cineva, Antoine de Saint-Exupéry, cred. A urmat altul; unul care se mutase de la tomberoanele din sud, slab, puțin mai înalt, cu o barbă tunsă, albă, dar de-o formă ciudată: ovală. Făcea servicii unor familii: le ducea resturile la container, în cartierul de Sud, aici câștiga, desigur mai bine – luase căruciorul, sau poate altul, al defunctului – și-și continua activitatea.
- Îl știu, zise filozoful, dacă nu l-aș fi întrebat, aș fi crezut că-i una și aceeași persoană cu „sfântul", un țăran care avea cai prin anii ´80 și care umbla cu sifoane; având vână țărănească, mersese odată la sala de culturism – pe atunci erau puține, asta era tocmai lângă Poliție – și-ncercase haltera cu discuri groase de cca. 90 kg – normal că, neavând destulă forță și tactică căzuse sub ea – noroc cu cei din preajmă – l-au ajutat să se ridice – s-a scuzat zicând că n-a avut „poziție" – nu lipsă de putere.
- Acum, la vreo altercație în piață – se mai întâmplă și de astea – a dispărut subit; am urmat eu.
- Cât ai stat în post, se interesă poetul, te văd aici, acum, paznic, cu una din uniformele banale ale firmelor răsărite ca ciupercile după ploaie, care-și propun să apere capitalismul – cu tot felul de invalizi, bătrâni, etc.; e o contradicție – paznic trebuie să ai mușchi, chiar dacă nu sunt ca ai borâților de azi, care au făcut sală cu steroizi, totuși, măcar om normal să fii. Sau, pensionarii, să stea acasă...
- Asta-i ca și cu spargerea socialismului: dacă a făcut – 30 de ani ca șef – lucruri bune, după care activitate are pensie mare, atunci, da, a meritat-o – dar de ce s-a spart socialismul; invers, dacă 30 de ani a condus un sistem falimentar, atunci de ce i s-a dat o pensie mare?
- Eu îmi fac datoria, zise modestul, cum pot, ca program îl respect, în cazul unei pătrunderi prin efracție, să ne ferească D-zeu: cât despre chestia cu piața, nu-mi plăcea: până la urmă se mai legau și bețivii de mine, care se vânturau pe acolo – știți cum e – lume multă, vânzători, cumpărători, gură-cască, femei frumoase, măcar că nu vor fi niciodată ale tale – dar așa-i omul, se bucură la vederea unui lucru frumos ori jinduit de mult timp, măcar că nu va fi niciodată al său. Apoi, micile pauze, o cafea, etc. – dar până la urmă m-a zgândărit conștiința, care parcă-mi zicea de-a dreptul ca și cum am fi fost două persoane distincte: ce vei face când vei fi bătrân?
- Înseamnă că ești un om fără studii conștient, zise filozoful – puțini văd mai departe de momentul de față și de acel „pâine și circ" care la popoarele barbare poate să ia diferite aspecte – adică are o gamă largă de manifestare.

- Mai trăiesc acum, de cînd m-am retras și am găsit acest post, din mici afaceri, de exemplu am vreo 10 oi – adică fiul meu, noi suntem doar cinci, plus doi, nu nouă, câți eram noi – numai frații, adică. Așadar e splendid să vezi belșug, adică cât de cât, acolo unde era o sărăcie cruntă.
- Da – și mai intervii și pentru alții, zise poetul – adică contra unui comision vrei să pui în temă pe un vânzător de pământuri cu un hapsân cu magazine și baruri, care e unchiul tău. Desigur, ar lua pământul pe nimica. Mai cunosc un caz: Milu – Emilian, cel care nu avea un fir alb la 56 de ani, păr șaten, fața ciupită puțin de vărsat – nu se nici îngrășase – în rest, bărbat simpatic, mai ales când era îmbrăcat în costum național – nu degeaba i se spunea Făt-Frumos, ar fi făcut împreună cu tatăl meu vitreg o pescărie pe un pământ de-al acestuia, chiar lângă râu – poate n-ar fi pus mare lucru în schimb. Apoi i-a rămas de la acesta un aparat de sudură – grosolan, e drept, dar totuși aparat – iar maică-mii i-ar fi dat pe același pământ doar un coș-două de porumb anual, căci auzise că s-a plâns că n-are recoltă pe pământurile sale; el a dat în aceste condiții – undeva pe o coastă, un pământ cu mii de euro.

Apoi, îți voi mai destăinui un lucru, continuă poetul: modeștii nu sunt doar material – e foarte bine că-ncerci să te ridici – dar mulți oameni au ceva în gesturile lor, în haine, în tot aspectul – chiar dacă, într-un fel n-ar apărea săraci – care-i fac să arate a oameni simpli, sărmani. Să nu mai vorbesc de găinăriile care le fac; uneori înclină spre a sta în mizerie, la copiii nerealizați, când au și rude bogate, le place să fie escrocați, țepuiți, să se ocupe zilnic de bârfă, ca o pâine necesară: aceștia sunt modeștii materiali și morali, mai ales, ai acestui Est blestemat. Încearcă să nu faci parte din el. Cândva voi povesti despre modeștii blocului unde am stat o grămadă de ani.

14

Povestea modeștilor din bloc

- O fac acum, zise poetul – să mă scap de-o grijă. Așadar, după cei mici de suflet, mari de patimi, cum zicea poetul, pot fi cei mici material. Dacă la cei din prima tagmă – a imoralilor, nu-i va controla nimeni, niciodată – parcă escrocheria lor e justificată în ochii – nu atât a justiției capitaliste, oarbă sau legată la ochi – semn că ar fi putut inițial să nu fie așa – dar, mai ales, în ochii majorității, a poporului – a semenului, a pălmașului de rând, numiți-o cum vreți, clasa de rând, de jos, chiar nu prea bogată – dar fără pretenții intelectuale și civilizatorii; căci câți dintre borâții care-și duc hamul zilnic se mai și respectă – o ciorbă de burtă fierbinte, o saună la fel, un vin scump și dulce – mă rog, tot arsenalul care face viața frumoasă – să nu mai zic de-o gagică de excepție fizic, nu moral – căci nu te-nsori cu ea – așa o aventură, două.

Dar nu existau aceste pretenții și pace. Acum să vă povestesc și cum își duceau traiul într-un bloc normal – construit în socialism, desigur; la ce tertipuri și obiceiuri îndărătnice ajunseseră, ducându-și felul lor de existență.

Primul – Kátin – deși nu știa lega două cuvinte, își luase mașină, adică permisul, prima dată. De statură normală, siluet, musculos, îi ziceam fochistul – luând ca model pe culturistul N. Giurgi. Serios, se uita în pământ uneori, încordându-și mușchii. Avea o personalitate – așa analfabet sau semianalfabet cum era. În rest, era băiat de treabă, nu deranja pe nimeni.

Avea doi copii: „Profesorul” – alias Sebi, lung, gheboșat, comod, buzat, părea gata îmbătrânit. Foarte bun la matematică. Celălalt, „iepurele”, mai fin, pe numele adevărat Cipri, îi plăcea joaca.

Să aibă mobilă și o singură mașină, nu patru-cinci, cum aveau alți boschetari, care le tot cârpeau – făcuse rate; aparențele, zicea cumnatul, când se gândea la el – referindu-se la un alt țăran din zona lui – așa și cu acela – rate peste rate – de la nenumăratele credite scoase, plus o îngrămădire de case destul de moderne în curte, dar mici, ca la oraș.

Vecinul său, R. filozoful, înalt, slab, craniu proeminent, purta ochelari, adică „bicicletă” – avea, până la 40 de ani, un singur an pe cartea de muncă. În rest, munci ocazionale. Să vă imaginați ce fel de om e, când, într-o zi de iarnă – nici aspră, nici moale, tocmai bună de a merge să tragi câte un lemn – și asta o fac tot oameni neserioși, milogii, cei adevărați cumpără cu stiva – a mâncat un pumn de cartofi scăzuți – mâncarea modestului – și și-a luat câinele, unul mic, negru, pe care-l invadase părul – mă și mir la ce-i era bun – poate să-i țină de urât – și-n pădure, direct, conform principiului: de altă dată, Domnul o să-mi dea mai mult...

Noroc c-a luat nevastă-sa – una șchioapă – frâiele gospodăriei, angajându-se; cei pe care-i țin nevestele, nu-s bărbați. Mai cunosc cazuri, în jur, tot modești – scroafele, adică ele-s de vină – îi țin doar pentru sulă, s-au obișnuit cu sula lor, de parcă alta n-ar mai fi.

Sarcasmul și ironia le-a moștenit de la maică-sa; aceasta-i ajuta mult, la peste 80 de ani; slăbuță, rotundă la cap, puțin șchioapă, cu corpul sucit într-o parte de la reumatism, pendula toată ziua pe drum, la magazin, plus pe la nepoți, care-o mai escrocau de bani, bunuri materiale. Poate – nu poate, sigur – era fericită așa; dacă mâine s-ar fi trezit fără escroci în jur, ar fi cuprins-o groaza...

Principalul modest, prin felul de a fi, prin nesăbuința gesturilor și bâțâiala rămasă din tinerețe, era unul, Mirka, bătrân de-acuma. O burtă proeminentă – nu fusese niciodată prea înalt – sub 1,70 m – acum, cărunt fiind, părea un cur, o sulă căruntă, un animal ciudat – orice – numai om, nu. E colosal cât de mult te schimbă îmbătrânirea, boala uneori, chiar și neființa. Fizic – la minte, din păcate, nu.

Deși la oraș – pe o depresiune lângă bloc – avea numeroase clădiri din lemn, magazii, șoproane – colnițe numite prin partea locului. Unele se prăbușeau, lemnele putrezeau, el ridica altele, neastâmpărat fiind, curăța puțin locul, doar pe o anumită porțiune – și acolo superficial – apoi clădea altele, la fel, în pripă – improvizații hidoase.

Se simțea bine cu toată această mizerie – plus verva activității zilnice, căci mai avea un beteșug moral: să se ocupe de mașini – la fel, cârpeli, ba la una cădea farul, la una era desprinsă tapițeria, alta se oprea în mijlocul drumului. Toată ziua – sau aproape – se ocupa de ele, le cârpea, le adăuga ceva, le vopsea în fugă, exteriorul, desigur și – deși le dădea nume aproape umane, neagra, alba, roșia – rămâneau ce erau – niște rable care mâncau bani și timp.

Acesta – cu energia lui – mai avusese o meteahnă, când era tânăr: cea a ciupelilor, căci cârpea un casetofon, o stație de amplificare pe care le vindea proștilor și gata fraiereala. Noroc că acum lumea prefera DVD-uri.

Se enerva repede – înjura, trecea de la o stare la alta – dar, paradoxal, avea o nevastă foarte calmă. El avea nasul alungit și drept, stilul ulă, să nu zic sulă, sau chiar p...lă – ea cu nasul cârn, gambe păroase – nu era o frumusețe – dar se potriveau – sacul cu peticul.Înjura cumplit, deși se pocăise; în urma comportamentului de o viață, nu știu cum se va prezenta la Judecata de apoi, după, mai ales.

Următorul urma celălalt cu mașinile, Flaviu, unul șchiop, nu mă pot abține să nu-l poreclesc șchiopâcul, deoarece, bolnav fiind – făcuse și el ce fac toți rominii fără pretenții, mai sus menționați: fumase, băuse – energizante, mai ales și furase lemne de la locurile pe unde lucrase, vânzându-le pe bani băgați la jocurile de noroc – așa-zisele „păcănele”.

De aici doar energizantul era să-i fie fatal: avusese mari probleme interne: la ficat, stomac, intestine, etc,- și poate și țigara, în rest, greșelile care ar fi trebuit sancționate moral – juridic, deci – se iartă – era în Rimino.

Se speriase puțin – putea să vină Moartea – la cca. 27 de ani, n-ar fi meritat – nici nu știa cum arată sau ce e după – așa că renunțase la nocivități, devenise decent, cămașă albă – biblia sub braț – și la biserică, duminica.

Dar nu ținuse mult – vâna de țăran se trezise iar în el – țigara, energizantul și mai ales păcănelele; plus trebăluitul, tot timpul să fie în activitate – concretizat în cârpirea de mașini vechi – desfacerea lor, la diverse ore din săptămână – chiar și duminica – la care-și punea și soția – a treia – împreună cu copilul pistruiat – chiar semăna cu „Pistruiatul” – al aceleia, o moldoveancă de prin Galați – slabă, blondă ca el –căreia îi plăcea aici, din moment ce se acomodase, stând pe vine ore întregi, să șteargă piese; poate le plăceau munții de aici, copilul îl striga: tati, ea a mărturisit că-i este milă de el și-l iubește. Depinde cât va dura relația.

Avea un frate, zis toarșul sau Tândală, cel care tândălea, pe ici, pe colo – slăbuț, decent în gesturi și haine, scump la vorbă – vorbea puțin, parcă i le trăgeai cu cleștele – cuvintele din gură – dar la beție, ca orice mut, descărca energii nebănuite; atunci ți le spunea pe toate.

Nu-i vedea nimeni banii – era un alcoolist notoriu – poate că plătea și la alții, plus fumatul excesiv. Se zvonea că dădea și la alții – chiar mult – de băut. Nu-i exclus – cine știe ce pasiuni și dereglări pot avea labagiii și borâții născuți în capitalismul barbar – în primul rând, cert e că au urechile astupate – cred că nu vor îmbătrâni niciodată – de parcă s-ar fi născut direct în baruri, patronii findu-le părinți.

Celălalt frate, mezinul – cel precedent, fusese mijlociul – era total opus: dacă bețivul părea sobru, tăcut, chiar respectuos – cel puțin când era treaz – dar știut e că aparențele înșeală

– dicton ultravalabil în cazul de față – acesta era și el un coate-goale, un vântură-lume, care tăia frunze la câini, de care nu se va alege nimic în viață. Și la acesta erau în vigoare aparențe sclipitoare: avea un calm, o seriozitate ieșite din comun: băga capul înainte, mai bine-zis avea un cap oval, hexagonal, alungit – nu știu cum să-l clasific, în orice caz, nu rotund sau pătrat – nu-l băga în față – deși și asta era o formă de impunere, ci parcă-l scotea brusc de sub apă – ca șarpele sau ca un periscop care se mișca – atunci când susținea ceva. Dar nu numai atât – nu-i plăcea munca, era unul dintre cei trei din zonă pe care-i țineau nevestele: al treilea era un alcoolist care ședea sub deal, ceva mai încolo, mereu beat și cu vată în urechi – tuns chilug și murdar.

Acesta – Oma – cu capul ascuțit, pățise multe accidente, cu mașina – și la pădure; nu se liniștise, mici afaceri, o ciupeală de ici, una de colo – numai să nu muncească. Plus limbajul de rigoare – de câte ori i-o băga și i-o scotea la nevastă în și din gură – nici nu-i bine de povestit. Și când te gândești că ea – una scundă, cu fund bombat, Papi – la care-i ziceam Popirușka, în amintirea preotului polonez, sau pentru că le semănau numele sau, pur și simplu – îl ținea, sărmana, lucrând zi și noapte la o cantină. Dar vorba ceea: sac după petec sau cine se aseamănă se adună.

Mama lor era modestă, deoarece fuma mult, ținea tot felul de lucruri pe lângă casă – unele bune, altele nu – chiar dacă era harnică, lucra pe ici-colo, în grădinărit, să-și facă un ban. Arăta foarte bătrână – la 59 de ani – ca la 80 – astfel încât – dacă va trăi – la 80 nu va mai avea grad de comparație, adică nu puteai zice: arată ca la 120 de ani, deoarece nu puteai ști cum arată o persoană la acei ani, cum ar fi trebuit să arate, proporțional – chit că și la acele vârste sunt persoane care arată bine – per total – plus performanța gesturilor, dar așa se consideră: dacă la o anumită vârstă ai un anumit grad de riduri, sau de uzură fizică – viteza de deplasare, capacitățile organelor interne, la o vârstă mai înaintată, desigur să fi coborât mai jos pe scara distrugerii – exceptând acele persoane care arată bine, mai bine decât ar trebui, la o anumită vârstă – nemurirea n-a atins-o nimeni.

Vecina Viorica, o altă modestă: tipa fusese, pe vremuri, căsătorită cu un bețiv, tatăl celui de sub deal. Beau – aveau vreo 30 de ani – cot la cot amândoi. Nu știu când va fi lăsat ea băutura, cert e că el la 39 de ani o mierlise. Ea-și găsise apoi un bătrân, se și pocăise – de la o anumită biserică penticostală – unul Mugurel, slab, păr alb, cu figură de predicator, care însă vorbea prostii, adică glume fără perdea și sudălmi. Ea – deși îmbătrânise brusc – trecuse binișor de cincizeci de ani, păr alb, mers de babă și toate celelalte, sâni lăsați, etc., - tot mai trăia în dulcea iluzie că încă e tânără dar n-o lasă inima să-l lase sau să-l înșele pe Mugurel – care e excesiv de bătrân față de ea (cu vreo 18 ani, totuși), că nu-i poate ține o simplă hârtie, îi este, însă, milă de el, îl respectă – deși nu vede că încet-încet – îl ajunge din urmă, adică intră cu căruța vieții în ograda aceleiași categorii de vârstă.

N-ar trebui să-i menționez pe cei cu prea mulți copii, Samuel, alt nume biblic – cu copii la fel, nume: Damian, Saul, Ramira, Rebecca, Samir, Samira – de nu mai știai care-i unul și care-i altul, îi încurcam, mai improvizam și eu: la cel pe care-l chema Samir, deoarece avea fața rotundă, cu obrajii umflați, pe frunte îi cădea o șuviță ca la Hitler, îi ziceam Robert și Rebeccu, bâtă – fiind rotund la față ca sferele de pe cărțile de joc – plus butoi. La Damian, Pomian. Pe fete le confundam întotdeauna.

15

Visul biologului

- Acum, dacă tot ne-am abătut din drum, propun să mai vedem o dată locurile unde am stat o grămadă de ani –cartierul rău-famat al orașului Tebra Una-Fernisso[80] - locul unde stăteam și mă relaxam, apoi, să ascultăm și povestea doamnei cuvioase și după aceea să plecăm; ne așteaptă un drum lung spre Răsărit, cine știe cum și când ne vom mai întoarce – cu instabilitatea de azi. Să luăm o gustărică – acolo –unde poposim – cine știe ce ne mai paşte-n viitor – să ne bucurăm de clipa de azi – c-am trăit până acum – cu tot ce a fost – bucurii, necazuri, speranțe – să mulțumim Domnului pentru ele – și să pornim la drum, apoi, propuse poetul.
- Asta-mi aduce aminte de o ultimă întâlnire a unor ofițeri sovietici în ´68 – la un păhărel de votcă, o scrumbie sau șunculiță afumată, cu prilejul invaziei în Cehoslovacia, zise filozoful; tehnica și munți de echipament noi s-au scos la iveală – exact ca înainte de război – când se pregătea invazia Europei – Hitler, însă, cu tot pactul de neagresiune, a lovit primul; a pierdut , totuși, datorită imensei capacități sovietice – rușii însă n-au ajuns până la Paris – dar până la Berlin tot au ajuns – impunându-și supremația politică în teritoriile ocupate. Cine știe ce ne mai așteaptă la primul sau după primul colț – exact așa au zis niște ofițeri ruși atunci – nu fi pesimist – dar trebuie să facem și noi așa.

*

- Pe lângă râul Feuer – undeva din dreapta primește un afluent – Krumm – destul de mare – are debitul consistent care vine din munți. De-a lungul lui se întinde o localitate – azi cartier al orașului – cândva, cu toate fabricile de acolo, o localitate prosperă și curată.

Acum, o anumită etnie a acaparat totul: nu știu cum puteau să stea ore întregi și să privească lumea – de-a lungul străzii sau rezemați în călcâie câte cinci-șase pe lângă o mașină – să o aprecieze pentru vindere – de fapt, gestul acesta l-am văzut și la cei din clasa oamenilor de afaceri – cu ochelari pe nas – făceau același lucru – doar căpătuială proprie – de progresul și prosperitatea țării nu putea fi vorba. Dincolo de acea mizerie care începea să se extindă vertiginos, mai erau locuri, oaze de verdeață – de natural, mai bine-zis; dacă trăim o viață în sânul naturii – nici n-am putea fără elementele ei – aer, apă, verdele pomilor – asta oarecum psihic, drept e *că am cere mai mult* de la natură, parcă ne vine să-mbrățișăm, să mâncăm acel verde crud, mai ales, plus toată paleta de culori incredibilă dinspre toamnă. Ori poate că dorim ca și celelalte necesități umane – cum sunt sexul, de exemplu – sau băutul unei băuturi fine, preferate, în cadrul unei sărbători – să se facă în mijlocul naturii; actele noastre, împreună cu

[80] Paradoxal, deși pe vremea când erau acolo și nemți și unguri în exces, cartierul fiind curățel – spații verzi, deși erau și vite, se făcea agricultură – dar cu oameni ordonați – nu diletanți; nu exista televizor – în germană: Fernsehen – numele lui vine de la acest cuvânt, ferneziu – a privi în depărtare; cine știe ce dramă s-o fi petrecut aici în istorie – cineva abandonat undeva, după ce-a fost chinuit, poate. Sau de la Fernsee – lacul îndepărtat, cum am citit într-o monografie despre fosta localitate, acum cartier al orașului Tebra U.

elementele peisajului s-ar completa extraordinar, ar alcătui o singură unitate – ne-am simți foarte bine așa – ar fi și firesc pe undeva.[81]

Așadar, făcând mișcare, de la plimbare la fugă, adică sport în toată regula, urmam cursul râului Feuer, între cele două localități. Cărări prin iarba necosită, doborâtă la pământ de multe ori, câte o casă, ici-colo, în acele pustietăți – peisajul sălbatic, plăcut, în mijlocul naturii – parcă omul nu intervenise aici – deși în depărtare mai vedeai câte o conductă de gaz, câte un pod de la fostul sistem de transport al minereului, pâraie care împrăștiaseră peste tot pietriș și aluviuni de argilă, coborând de pe dealuri, împreună cu crengi rupte – pe scurt, îți plăcea să trăiești acolo.

Cald peste tot – eram tânăr, făceam sport, organismul se încălzea, era în iulie – dar și-n celelalte anotimpuri – când primii vestea: murise un coleg, anonim, mecanic. Șaten, cu mustață – destul de slab, ar fi trebuit să trăiască – după aspect – mult. Dar era alcoolist. Trebuia să plec eu la-nmormântare, în locul unui cumnat de-al meu. Nu ar fi fost o problemă – să scoți castanele din foc cu mâna altuia – cumnatul avea și el obligații – dar fusesem nevoit să-mi întrerup antrenamentul. Bineînțeles că moartea acestuia – la 48 de ani – alții atunci încep o nouă viață pentru ca pe crucea lor să nu scrie 48, ci 96, dacă ar fi posibil – lăsând viciile – acesta n-a avut nu curajul, ci viziunea clară – ce ar trebui să facă să trăiască – zguduindu-mă, deși până atunci fusesem ordonat, m-a îndemnat să zic: până acum a fost într-un fel, de acum începe altceva. Inutil să mai spun că rudeniile i-au pus acelui defunct o hârtie de 50 lei cu el, să treacă vămile pe unde o să ajungă, semn că ei nu se uită la bani – mortul tot mort rămâne, depinde ce faci în această viață, dar așa-i concepția la romin – ești darnic când e prea târziu. Așadar, mișcare, prin acea zonă, pe lângă râul Feuer, plus câteodată repaos. Era un loc puțin mai larg – nu exagerat, acolo era și o casă, cu acareturi – dar simple toate, strictul necesar, al unei familii ordonate, curate; să te tot relaxezi acolo – se poate și cu elemente simple în decor.

Mă mai întâlneam aici și cu un prieten biolog, profesor la un institut de cercetări - atâtea câte erau în țară.

Mai mult, și-a durat strădaniile pe cont propriu: implica mult studiu teoretic și timp, biologia, după ce aveai noțiunile de bază – adică destul de complexe – zic la nivelul necesar în știință să poți face cercetări și să „jonglezi" cu ele, să-ți zburde imaginația, în sensul că știind multe despre un lucru, îl poți îmbunătăți, inventa chiar altceva. Așa-i în orice domeniu – construiești prima dată, eșafodajul teoretic – dacă apoi lucrurile se lasă constituite pe o treaptă superioară – într-un angrenaj nou, deosebit de ce-a fost –rămâne de văzut. Adică viteze mai mari decât cele atinse actual, descoperirea uzurii și îndepărtarea ei din țesuturile biologice, un alt fel de atom – să zicem mai mare, călătoria în timp – după „spargerea" naturii timpului, care acum pare impenetrabilă, etc. Unele poate rămân dulci vise – simple speranțe ale omului spre Perfecțiune, în a îndepărta negativul, apoi – care ne afectează, pur și simplu, în viața cotidiană – adică tot ce nu-i convenabil, ne împiedică la desfășurarea activității fizice, sociale, e luat, considerat neavenit, nefolositor; altfel sfera negativului, cât și a pozitivului, poate fi fluctuantă.

În cazul organismelor vii, cercetătorul nostru a fost frământat de două probleme: cum să-mpiedice uzura sistemelor vii și dacă există, mai ales că fizicul material e perisabil, trecător – o structură spirituală, *adică nu materială în sensul biologic*, de schimb de materie cu mediul, cum facem și vedem noi că există – și care, această structură mai subtilă – poate din particule elementare care n-ar trebui alimentate – luăm ca etalon tot biologicul nostru, cu materia – așa

[81] Undeva, în sudul orașului, chestia pe care am menționat-o deja – dar putea fi oriunde – niște mese lungi – era la o nuntă – un stâlp de beton, de înaltă tensiune, plus câmpiile care se pierdeau în zare. Era dimineața, după un chef. La masă, câțiva cheflii, plus câteva sticle. Unul – cu figură de prunc – în costum, la cca. 42-45 de ani, s-a trezit, începea iar să bea, fericit, dând cu pumnul în masă; așa să tot trăiești, într-un socialism perfect.

obscenă cum e – și care să dăinuie la nesfârșit, sau foarte mult.[82] Asta l-ar bucura pe om – să se știe că durează cât de mult – sau veșnic – față de cât o face într-o viață de om – nu numai din egoism – ci și ca dorință firească să nu se distrugă ce există – căci, zicea el, *e atât de frumos, practic* – prin existența sa, un sistem – încât ar fi bine să existe etern – dar, dacă urmează să nu mai existe la un moment dat, atunci, la ce bun existența sa limitată?

La ce bun alternanța frumos, armonie, bine, lumină – întuneric, distrugere, instabilitate, negativ, în general?

Natura sau D-zeu au fost cruzi, făcând frumosul finit, limitat. Bănuia o uzură datorită depunerilor de substanțe care acolo nu-și aveau locul, în toate structurile și mecanismele viului – la organismele umane. Și cum ziceam: denumirea, delimitarea de pozitiv și negativ e foarte relativă – depinde de unde privești totul – de la o ploaie care-i udă la un țăran fânul – văzută negativ – pentru cel care tocmai are răsaduri – strict pozitivă, până la substanțe care accelerează unele procese, sau la cuceriri teritoriale – așa și-n biologie: poate o substanță, acidul sulfuric, de exemplu, pentru unul să fie ucigătoare – în alt context, să fie benefică.

Ar mai fi și planificarea genetică: totul merge de minune, piesele jocului se întrepătrund, se angrenează armonios, parcă ar fi fost împreună de când lumea, se înțeleg minunat, așadar; dar la un moment dat – cu toată compatibilitatea lor și a elementelor din care-s alcătuite – se despart, ducând la moartea sistemului. Vezi sistemele umane, în această privință – nu numai cele politice – ci și unul pașnic, un spectacol muzical, de exemplu: cât de armonioasă e „sudura" între executanți, pe de-o parte, între spectatori, pe de altă parte – plus între ambele părți, câtă lumină, armonie, pozitiv emană această simbioză –în momentul existenței – dar, care, deși părea închegat pe veșnicie, nu peste mult timp se destramă. Atât a fost planificat să existe – elementele sistemului erau conștiente în cazul de față că vor fi în acea ordonare până la un moment dat.

Factorii externi nu i-a prea luat în considerare – lovituri din afară, cum ar fi frigul, căci se gândea: dacă structura genetică e perfectă ca idee, de ce nu s-ar putea înlocui materia din care-i alcătuită – să fie piese tot noi, așa ca la o mașină; ca idee rămâne aceeași – astfel că n-ar fi uzură, distrugere.

Apoi, faptul că la un moment dat „nu le mai place"elementelor să fie împreună – iar e adevărat că ar trebui căutat codul acesta – înscris pe fiecare organ viu. Despre lovituri fizice, la propriu, ce să mai zic: chiar dacă ai putea fi omorât prin împușcare sau tăiere, de exemplu – ar fi bine să fii nemuritor fără astea – în rest, dacă nu te lovește nimic fizic.

S-au făcut puține progrese în acest domeniu – rămâne pe viitor să se alcătuiască un om perfect, nesupus uzurii – veșnic, poate chiar un om alcătuit doar pe bază de cod genetic – adică fără reproducere sexuală – să stăpânești tehnica refacerii viului pornind de la informație; ce performanță, atunci ar trebui să găsești și dedesubturile, adică uzura – îndepărtate, din start și acelea.

Așa că s-a cramponat în găsirea sufletului sau spiritului – adică a acelei esențe de natură imaterială care să existe alături de trupul fizic – de latura materială a persoanei și personalității umane, atâta timp cât acesta – omul – există – iar apoi să supraviețuiască morții fizice – adică sfârșitului corpului perisabil al omului.

Acum se informă în primul rând asupra demersurilor făcute de oamenii de știință din trecut asupra acestui lucru – unde anume ar putea sălășlui spiritul, în corpul uman – cât timp există și biologicul – e o „entitate" distinctă, față de corpul material – deși ar trebui să se suprapună peste realitatea materială, cu toate compartimentele ei – să constituie un tot unitar –

[82] Deși și atomul sau protonii sau cuarcii s-ar putea descompune, autodistruge cândva, sau mișcările, forțele din Univers: de fapt, ce-i viteza, ce-i forța tare, cea slabă – etc. care reprezintă mobilitatea a ceva - deplasarea – sau ce-i atracția în sine, gravitația, etc. ori de cine ar fi – ca fiind determinată de particule – făcută?

și numai după distrugerea fizicului – adică a bazei materiale a acelei structuri să rămână doar schema energetică, spirituală.

Că această structură imaterială există – suprapusă sau nu peste corpul fizic, încerca să aducă dovezi parapsihologia – cu corpul astral care părăsește la un moment dat trupul, noaptea sau în caz de șoc, cum ar fi accidentele grave; în acest caz, după trezire – adică când unitatea spirit-corp fizic – a fost restabilită – omul trezit și fizic și psihic la viață povestea ce-a văzut la mari depărtări sau în camera alăturată – adică chiar ce scria pe unele pagini din cărțile din biblioteca din camera vecină – la un spital – părăsise corpul pacientului într-o după-masă blândă de duminică – așa să tot trăiești și veșnic – să facă o tură prin camera vecină; și sublinierile cu roșu ale unor cuvinte din biblie pe care în cealaltă încăpere o citea cineva, le ținea minte.

Acum, toate astea dau de gândit: un sistem imaterial – să nu mai amintesc de cei cu moartea clinică, trecând prin obstacole, tuneluri, întâlnindu-se cu cei dragi, ar putea să funcționeze și fără suportul fizic; atât cât corpul fizic mai e în viață – dar desprins temporar de el și-ntorcându-se înapoi în trup – constituind iarăși acea „unitate funcțională biologic” – cât și după moartea, distrugerea corpului fizic.

Unii vorbeau de anumite unde pe care le-ar emite toate corpurile – de aici senzația de confort sau neplăcut când te afli în preajma unui om. Apoi de o structură – păienjeniș zicea scriitoarea H.P. Bengescu, într-unul din romanele sale – Concert din muzică de Bach – și nu numai, toți care descriu fenomenele respective – la fel, care putea fi independent de corpul fizic. Mai mult, vorbea de un suflet al orașului, alcătuit din energia, suflul, poate informația locuitorilor săi – chiar de o uzină umană a orașului. De acord – dar cum pot fi demonstrate astea – cu cât mai palpabil, cu atât mai bine pentru știință și convingerea omului, personal; la fel ca și cu premonițiile, călătoriile în timp – se presupune că există un *prezent continuu, nu o trecere*, o succesiune a unităților timpului și evenimentelor – de unde posibilitatea de a fi percepute simultan, sau de a avea despre ele informații în același timp – dar pentru noi, parcă, înainte de a se consuma, venind în existență. Până nu vom „sparge” secretul naturii timpului – nu vom putea demonstra nici asta.

Îl nedumerea – deși fascinantă acțiunea – depistarea de fantome, prezentată de emisiunile din Vest. Se vedeau chipuri de oameni, deși fixe – în sensul că aceleași, fie că erau statice, fie că-n mișcare, sau strigăte, care se desfășurau în case vechi, locuite sau nu. Prezența lor era semnalată de martori, plus că bruia aparatele electrice. Se numeau fantome, arătări, entități energetice. Dacă apăreau acolo unde avuseseră loc crime – se subînțelegea, oarecum, persoane care fuseseră nedreptățite pe lumea asta – și nu numai – prin violență, ci și prin escrocherii materiale – își căutau, poate, dreptatea, sau nu-și găsiseră odihna. Era de acord cu asta – dar *cât erau de vii* – dacă gândeau, dacă se alimentau, se odihneau acele entități – perpetuându-și existența în timp? Apoi, faptul că la unele perturbări prin rugăciuni, la ritualuri religioase, poate chiar și la emisii de unde de la aparatele oamenilor și zgomote dispăreau, credea că a fost vorba nu de *entități conștiente* ce-au plecat, ci de simple unde fizice într-o anumită aglomerație – care s-au destrămat.

Dar cum? Din ce ar putea fi constituit? Are conștiință, adică să gândească, să-nmagazineze informații, măcar pe cele de atunci încolo – de la moartea fizică – dacă pe cele de dinainte nu le-ar fi putut salva, la ruperea reală de partea materială, muritoare – pe care erau imprimate toate informațiile;[83] ar fi putut exista, astfel, pe o bază imaterială – deci nu ca până atunci – pe care să nu o cunoștem noi – tot un „material”; tot ce există e real, are greutate, ocupă un loc în spațiu, atât doar că mai subtil, mai ușor – poate și fără miros, urât, negativ, deci.

[83] Chiar Lenin zicea: viul e proces în materie, mai mult, informații bazate pe materie. Ce s-ar întâmpla – ar mai fi posibil să existe – aceste procese – fără sprijinul, suportul, baza lor materială?

Bine ar fi fost să existe acea continuare a vieții – pe orice baze – dar împreună cu plăcerile, bucuriile noastre: adică corpul spiritual să cunoască plăcerile satisfacerii setei, a foamei, a sexului, a somnului – sau înlocuite cu ceva asemănător – iar a negativului – pe cât posibil – nu.

Acum chiar dacă n-ar fi așa – moartea clinică e doar atât – nimeni n-a venit din moartea biologică – nici un eu, nici un spirit – atunci am crede – ca-n cazul extratereștrilor – o singură dovadă – atât – unde e un grup de oameni, o voce nevăzută, sau a unei „persoane" semitransparente – în orice caz, nu ca noi – să spună: eu am trăit acolo, în secolul cutare, etc. Atât. O singură dovadă. Atunci am crede. Înseamnă că fără suportul material n-ar putea exista nici cel spiritual – nu-nseamnă să nu sperăm – e frumos și mângâietor; în al doilea rând: ne satisface setea de perfecțiune aici pe pământ și de perpetuare veșnică a existenței – un pic de egoism fiind la mijloc.

*

Acum biologul tot se agăța de ideea că ar putea detecta cumva existența spiritului – localizat undeva într-un organ intern – cum făcuseră și înaintașii, învățați de-a lungul vremii – ba în creier, sau inimă – aceste organe fiind responsabile de gândire, implicit și de sentimente – deci de partea fină și sensibilă, spirituală chiar, a persoanei umane. Creierul, mai ales; și inimii i s-au acordat rol în producerea trăirilor sentimentale, deși era un organ doar cu activitatea fizică – adică asta s-a știut în trecut – dar au nimerit bine – s-a constatat că emite și unde – strict pozitive – atunci când se bucură, adică organismul, în primul rând, la vorbe, fapte plăcute – și mai puține unde – de neplăcere – când dă de fapte urâte, de negativ.

A căutat peste tot – acea entitate numită suflet – recurgând la cei mai de seamă fizicieni care ar fi putut detecta undele emise de acest „organism" – fie el chiar energetic, imaterial, spiritual, deci tot ar fi trebuit să fie constituit din ceva – să aibă o forță, o „pulsație" existențială – prin care și-ar fi certificat existența – să fi perturbat aparatele fizice prin emisie de unde.

Când colo, nimic; căuta cu disperare, se gândi că poate pe lungimi de undă necunoscute – dintr-o materie necunoscută nouă – altfel de particule – adică nu cele cunoscute de noi, dar oricum să-ți dea un brânci – dacă acea realitate fizică, din orice ar fi fost constituită – ar exista. Ar trebui să-i detectăm, mai ales, efectele.

Cum se-ntâmplă de multe ori la marii fanatici – dar nu la toți – vezi mizeria în care stă poporul – de orice natură, care o țin doar pe a lor – are loc și o cădere, o rupere a sistemului existențial, datorată prăbușirii crezului; pe cât păreau de veșnice toate, de neclintit – acum se surpă – cine știe ce tainic imbold a determinat asta –sau poate că și acestea atât au fost planificate să existe împreună. Așa că biologul nostru a devenit extrem de deprimat – văzând că totul i-a fost zadarnic: a alergat după vânt, o viață, aproape. Când l-am văzut, plângea ca un copil – se zguduia de plâns, practic, deși om matur.

Îmi venea să-l cuprind în brațe, să-l sărut – la fel, ca pe un copil – și să-l mângâi cu ideea spunându-i că rămânea speranța că-n viitor cineva va descoperi nemurirea și că mai ne rămâne viața de aici de pe pământ, pe care putem să o trăim doar din plin, să folosim doar frumosul, plăcerile la locul lor, iubirea între semeni – partea însorită a existenței, sfârşi poetul relatarea.

16

Povestea femeii cuvioase

- Acum să depeni dumneata câte ceva despre viața pe care o ai, cine ești, cum ai dus-o înainte, zise poetul, în timp ce stăteau pe o terasă a unei pensiuni - „La trei brazi”. Aud că sunteți din Ugrisso de Vest, acolo filozoful are câteva rudenii – adică bunicii și tatăl i-au locuit acolo – poate acolo s-au și născut - iar tatăl, desigur, până s-a căsătorit și-a mers la oraș. Câte ceva și despre familia dumitale – aud c-a fost harnică – despre atmosfera anilor ´60 până în ´80, inclusiv, pe care i-am prins și eu. Câteodată ai impresia că timpul – deși nu știm ce e, trece prea repede; văd în reviste, în ziare, în filme multe despre anii ´60, de exemplu – să nu zic că și despre anii ´50 sau ´40. Totul era atât de real – mă rog, șosele, mașini, clădiri, nemaivorbind de oameni și gesturile lor, tinerețea care li se citea pe față –oricum, nu numai din punct de vedere economic o epocă poate constitui un apogeu, ci și datorită faptului că *întotdeauna* e o coroană – strălucitoare existențial – un șir de oameni în plenitudinea forțelor fizice și intelectuale – tineri, deci. Situați undeva sus, deasupra celorlalți – sau deasupra a tot ce-i imperfect, dizgrațios, neperformant – pot fi etalon al unei societăți: economic, moral și biologic.

Așadar, totul atât de real și totul a trecut; anii ´80, la fel, cu specificul lor, dar tot prin considerentele de mai sus priviți. Și epoca lor s-a dus. Apoi, suntem curioși – ca după orice lucru care nu mai există – să vedem cum a fost, mai ales, precedând epoca noastră – îi suntem, oarecum, datori epocii anilor ´60 – și nu numai.

- Desigur, interveni filozoful, dacă n-ar fi fost acei ani, cu specificul și realizările lor, nici noi n-am fi acum; asta e prima condiție importantă ce te face să privești în trecut; apoi, faptul că dumneaei a prins direct acei ani – iată, trei tipuri de societate –să nu zic de bâțâiala anilor ´90 – care era tot un fel de rahat mare ca acum – doar că atunci se năștea și lua proporții – adică o societate capitalistă mizeră, imperfectă. Două în socialism – anii ´60 și ´80 – ca etalon, care difereau sensibil: oamenii s-au modernizat – deși nu ca acum – fiecare epocă are salturile ei – dar limitate, așa că condamnăm, pe măsură ce progresează lumea –o epocă anterioară, deși a avut „vârfurile” ei, atunci părea ultramodernă prin realizări. Așa suntem: să progresăm mereu – dar depinde cât, adică și câți au norocul să aibă acces la el –aici e buba, spinul, dacă ar fi echitate, n-ar fi nevoie de revoluții.

- Locuiau – ai mei – o parte, într-o casă sub deal, în partea de nord-vest a satului Ugrisso de Vest, reluă femeia credincioasă povestea. Aici am rămas, căsătorindu-mă, bărbatul a venit din mijlocul satului, de ginere, cum ar veni, dar, fiindcă aveam acareturi multe și o casă încăpătoare, a fost loc pentru trei din cei șase copii câți am fost – să rămână în casa părintească. Taică-meu – fie iertat –om harnic, nu stătea locului o clipă; așezat, serios, mai degrabă trebăluia după un program fix – care includea și odihnă, chiar și zile de sărbătoare – atât doar vreau să zic că avea o activitate susținută. Câțiva ani – în perioada de mijloc a comunismului, s-a angajat ca lucrător la căile ferate din Tebra U. Venea uneori seara, alteori dimineața – după cum îi era programul – plin de promoroacă pe pălărie, după cum citisem în „Amintiri din copilărie”.

Normal că noi copiii eram fericiți; nici n-am fi știut la acea vârstă – care-s greutățile vieții – sau cum ar putea face un părinte, un om matur, deci, să le-ndepărteze – sau, mai ales, să nu le vedem noi copiii. Că era sever – iar noi ne jucam mai rar decât alții – nu era și absurd – adică tot

aveam timp liber – dar, poate, prin acea constrângere un pic mai tare ca la alte familii, nu ne-am destrăbălat apoi, ieșind oameni din noi.

- Atunci unde apare dorința de câștig excesiv, întrebă poetul; nici delăsat nu e bine – n-ai nici o ambiție – dar nici prea zgârcit, prea strângător.
- Nu știu, interveni femeia cuvioasă, dar vă rog să mă lăsați să continui relatarea; poate strânsul excesiv face parte din natura umană, poate din una mai necioplită – nu știu – dar voi merge mai departe cu povestea.

*

Mă obișnuisem cu civilizația de atunci, cu o gospădărie bine pusă la punct. Ne jucam, noi copiii, prin toate acareturile, după toate căzile și butoaiele cu fructe, după scule și utilaje care nu se foloseau; iarna, desigur, cu mirosul zăpezii și copleșiți de acel anotimp, cu jocurile specifice sezonului. Vara, însă, eram puternic influențați de mirosul ierbii – a fânului, de fapt, a grâului copt. Mai vedeam câte un utilaj pe care-l lua taică-meu – astfel pătrundea progresul și într-o zonă necooperativizată. Apoi a venit adolescența, cu alegerea drumului în viață. Poți să ai un singur talent, să-l cultivi pe acela – sau mai multe – și să vezi o singură direcție. E o imperfecțiune – așa eram și eu – nu zic că nu lucram, eram ordonată, dar vedeam doar religia, participarea la biserică și preaslăvirea lui Dumnezeu...

- E total greșit să mergi într-o singură direcție, interveni poetul, mai ales când ai mai multe talente; una e să nu le ai – orice ai face, nu le poți pretinde de la cineva care nu le are –vezi doi oameni la fel, genetic – și nu știi care are sau nu un anumit dar de la natură; să-l omori și nu vei putea scoate nimic de la el; dar moral – să fii cinstit și ordonat – cred că la asta nu trebuie aptitudini speciale. Să vrei – plus aportul societății – să te constrângă dacă nu.
- Vedeam biserica – cântările religioase în galben, adică dacă există o culoare a credinței, atunci aceea era, cel puțin în cazul meu, reveni femeia cu discuția, așa că m-am hotărât să-l slujesc mai bine pe D-zeu, intrând la o mânăstire, undeva în țară. Dar rigoarea programului de acolo a făcut să mă retrag – după nici un an – căci mi-am dat seama că tot atât de bine pot să-l slujesc pe D-zeu și-n libertate.
- O revelație și eu am avut, zise poetul; undeva pe un deal, de unde se deschidea o perspectivă minunată spre cele trei biserici din vale, am văzut un fel de triunghi de lumină galbenă. Apariția a coincis cu „convertirea” mea la o viață ordonată – nu știu ce-aș fi fost fără acea schimbare bruscă.

*

- După aceea m-am căsătorit; nu se poate spune că mi-a fost ales bărbatul, dar n-am prea ieșit din vorba lui. Uscățiv, chel, i se spunea, în batjocură, desigur, „picioica”, adică cartoful. L-am iubit, am făcut cu el cinci copii frumoși – din dragoste, deși – măcar că nu i-am văzut niciodată sexul, adică curul cel dinainte, cum se spune prin partea locului.
- Câtă pudoare, zise filozoful – erau avantajați atunci, cei cu sex mic, căci omul nu pricepe un lucru: contează cât e la sculare și cum acționează atunci, nu în stare de repaos – să-l tot batjocorească pe unul nu prea dotat de la natură...
- Bărbatul a condus la un moment dat o pălincie, i-o dăduse un unchi, o rudenie care renunțase la afacere, numai așa am putut să ne creștem copiii, să le acordăm și-o educație...
- Prima variantă a capitalismului în socialism – prețuri de particular la transportul cu caii, defrișări în țară, cota la pălincie consistentă, lucratul acasă cu utilajele întreprinderii – cunosc o droaie de câcați din ăștia care și-au bătut joc de socialism și de om – iar acum sunt mari și tari, interveni poetul.

- După asta – spre bătrânețe, când soțul, Anton, a renunțat la pălincie, m-am ocupat de transportul de brânză de bivol – comerț, mai bine-zis, de la noi în orașele din Sud. Nimic de zis – brânză bună, o luam de la niște țărani bătrâni – care și-au făcut și ei casă nouă, șură, trainice – la peste șaizeci de ani – și câștigam și eu gras – în orașele din Sud e scumpă.
- Atunci când v-ați îmbrăcat de călugăriță, interveni poetul, pe tren, să nu fiți jefuită – nu se știe niciodată – dar cert e că rominul, care mănâncă rahat de câte ori poate – adică-și calcă cuvântul dat – se mai și cacă pe el de frică la vederea unui reprezentant al autorităților, de orice natură –așa că ar fi fost o protecție; dar oare nu era păcat să-nșelați pe Domnul că sunteți din oastea Lui, când d-voastră făceați comerț, doar.
- Dacă mi-a fost păcat, e al meu păcatul, să bem câte un suc la pai fiecare și să ascultăm mai departe, ripostă ea.

17

Povestea cocotei

- Din capul locului n-am fost bogată; dar nici nu te poți naște cu forme de excepție într-o familie de modești – s-ar ofili repede, aceste forme, volumul muscular ar cădea – să nu mai vorbesc de noblețea gesturilor – când să le mai afișezi la coada vacii – și nici curățenia – de asta să nici nu mai vorbim; mulți au unele calități menționate mai sus, chiar din păturile de jos – dar a le păstra pe toate, când nu ai condiții – e o adevărată corvoadă. De aceea una care lucrează la primărie va fi tot timpul – și peste ani – elegantă – nu se plictisește să facă aceleași gesturi, mai mult, vine tot timpul ultraelegantă, cu cele mai bune haine și parfumuri, știind că nu are de făcut multe mișcări – să nu le poată face – sau să se obosească prea tare – sau într-un mediu foarte de jos, murdar, unde ar reclama murdărire – n-ar mai fi necesară acea extravaganță a ținutei.

Așadar, o brumă de avere tot aveau părinții, să-mi transmită și mie un obiect în plus, față de pătura nevoiașă – sau timpul necesar să le întreții – un alt criteriu al nobleței și bogăției, căci, degeaba le ai – dacă nu le poți nici întreține, astfel.

Așa c-am rămas cu un corp bine format, fund bombat, atrăgător, cum se spune în popor, o oarecare frumusețe a feței – o atracție totală, generală, mai bine-zis a corpului.

Dar – după prăbușirea socialismului – locurile de muncă de la stat fiind desființate cu nemiluita – a trebuit să mă apuc de afaceri – să supraviețuiesc – ca coproprietară la un bar, care apăreau atunci, ca ciupercile după ploaie.

Oriunde era un spațiu abandonat, loc, un bar, un club – și, deși femeile nu aveau senzualitatea de azi – era un început de drum, lumea era în căutare – ca la orice început de epocă, nu se conturaseră încă drumuri, direcții, preferințe; oamenii se retrăgeau aici, pentru două lucruri: să facă plinul de energie – politică; orice declanșare de energii după schimbarea unui regim implică adunări, optimism – în primul rând e manifestarea forțelor ținute până atunci încorsetate, apoi e speranța că va fi ceva mai bine; la acel început de drum, neștiind cum va fi – nu ești atât de întunecat la minte să te gândești doar la negativ –și-ți folosești forțele intacte de care tocmai aminteam, din plin. Apoi, tot ca o descătușare și inedit, oamenii erau atrași de sex, streaptease, de femei goale, într-un cuvânt – iarăși de ce nu mai văzuseră în vechiul regim – și pe care credeau că le pot folosi – în sensul să se bucure de ele – dându-le plăceri deosebite, native, firești, la urma-urmei, la specia umană. Până la urmă – cum credeau ei că pot să treacă de o anumită limită, considerată de orice morală tabu – perversiuni sexuale – atunci, când nu erau stabilite direcțiile și nici limitele, la acea societate spontană, incipientă – mai degrabă ar fi avut atunci șansa să le facă, căci, așa cum omul beat și copilul mic spun adevărul din neștiință, neexistând conștiința interdicției de a călca peste un hotar, pentru că nu o cunosc, unde ar fi – nu există aici gândul – spaima, chiar – a priori, de înfăptuire – doar gândindu-se la ce s-ar întâmpla dacă ar depăși acea graniță.

Așa că atunci, doar din instinct ai fi putut face atât de hulitele perversiuni. Mai târziu, orice sistem se autoreglează – iar din păcate nu numai morala – imperfectă, desigur – împiedică anumite lucruri ci și luxul, îndepărtându-l pe om de esența umană, îl face să stea într-o lume

rece, utopică – strict pozitivă – adică fără dezlănțuirile de rigoare – umane fiind – ale pasiunilor necesare; vorba lui Nietsche: o femeie măritată, care până atunci a trăit într-o lume castă și rece, trebuie să-mpace, apoi, divinul cu vulgarul, semeția cu mila, cu cedarea, etc.

La asta se adaugă și comoditatea, tot o emanație a luxului, a civilizației: omul n-ar face nimic, de ce să se deranjeze, când poate să nu – cel mai elocvent exemplu, funcționarii de la stat: tot așa le merge leafa, indiferent că rezolvă o cerere sau nu – mai degrabă vor să nu o rezolve, astfel au de lucru și-n zilele următoare; să nu mai vorbesc la cultură sau sport: ori scoți un geniu literar, în artă, sau un sportiv de performanță din anonimat – ori zece, ori nici unul, într-o unitate de timp – un an, să zicem – locul călduț, plus luxul aferent lui îți este asigurat – plus leafa.

Asta la popoarele barbare, și la noi în Rimino, desigur. De fapt, civilizația a complicat lucrurile și-n privința nivelului de trai – nu ca-nfăptuire de nevoi instinctive, ca sexul, cum am menționat, ci ca posibilitate de cumpărare a unor utilități – de care se face atâta caz, atâta reclamă – ca mașini și locuințe. Cu tot modernismul și tehnica avansată, dacă un apartament costă 60000 € - lăsând la o parte faptul că merită doar jumătate – profitul e enorm, la o calitate îndoielnică, când îl poate cumpăra un om de rând?

Nu zic că era mai bine în societățile primitive – nu era această imposibilitate a luxului – dar nici așa – din acest punct de vedere și noi suntem primitivi.

Dar să revin: nemaicontrolând statul, normal că numeroasele afaceri înjghebate după „Revoluție” neavând o bază solidă – nu atât financiar, căci porneai de la ceva, ci ca vad comercial, în primul rând – care era un pion greu în șansele de izbândă, alături de capacitatea inițială; locul ales n-a fost prea potrivit – într-un cartier mai de margine – așa că afacerea a dat faliment; de fapt, asta face pe unii să nu răzbească: concurența – atât față de alții – cât și față de clienți – cât de bună e marfa, câți clienți sunt, etc. Și-n ziua de azi – când, cu acest capitalism, mulți deschid magazine, localuri acolo unde deja sunt altele – poate n-ar mai fi nevoie de încă unul – dar așa-i omul: s-ar ridica călcând peste cadavrul altuia sau, dacă nu prea are șanse de izbândă și din alte privințe, calitatea mărfii, a serviciilor, numărul de clienți – adică vadul – tot speră că se va-mbogăți, zicând: poate, poate...

Ajung streapteză la un patron. Acesta, ca toți patronii: plin de ifose, parfumuri și bani, părinții îi fuseseră, desigur, șefi în vechiul regim. Acum asta se cunoaște printr-o aroganță, o finețe a pielii – fizic masiv – odihna – conform principiului: nici lenea n-a omorât pe nimeni –i-a făcut să crească mai mari decât muritorii de rând. Apoi și încrederea în sine – dacă a fost o mascaradă în loc de Revoluție, clasa stăpânilor, printre care și părinții săi, scăpând neatinsă – credea că nu-l va răsturna nimeni de la putere, mai ales că și acum îi mergea bine – sistemul capitalist îi permitea – pe spinarea proștilor poți să acumulezi oricât. Așa că ajunsese să-mi facă – făcând abuz de puterea sa – propuneri de „cuplare” – obligându-mă, mai bine-zis.

Sigur că am cedat – și din interes, și din teamă – cum e cu un patron; bine, desigur, contează și inima – adică sentimentele ar exista și dacă n-ar fi „poleiala”, stratul de lux – dar contează și acesta. Apoi și înțelegerea – dar totul până la un loc – când nu sunt – sau apare zâzania, se răcește totul.

Așa și cu noi: el, în peregrinările sale, ar mai fi umblat și cu altele: însăși profesia îi îngăduia, în primul rând. Eu – ca orice femeie răbdătoare și proastă peste măsură, am acceptat – până la un loc.

Pe vremea aceea sistemul de stat mai domina încă. Dar așa cum boala, sau orice altă forță poate cuprinde treptat totul, pustiind, transformând, dând o nouă dimensiune, o nouă nuanță unui lucru – la fel și proprietatea privată se extindea nebănuit de mult, distrugând zeci și zeci de unități economice – la fel ca o furtună devastatoare, care-n trecerea ei distruge, sfărâmă totul – nimic să nu mai fie ca înainte; mă gândeam, văzând acest fenomen – la ceva ireversibil, din păcate, îmi părea rău – căci era cu pierderi și pentru noi – câți oameni nu-și pierdeau locul de

muncă sau ajungeau într-o lume schimbată – oricare ar fi fost ea –se numea să o iei de la început, chiar dacă ar fi fost bună – tot acomodare se cheamă.

- Asta-mi amintește de sfârșitul Universului: gravitația va fi ultima forță, care va sfărâma totul –când materia va fi căzut într-o uriașă, ultimă și definitivă implozie, zise filozoful. Sub presiunea enormă a forței gravitației generată de acea densitate uluitoare a materiei „condensate" într-un singur loc – extrem de mic – vor exista – mai mult decât furtuni care ar „smulge munții din rădăcini" – chiar regiuni spațio-temporale care vor trăi sfârșitul – adică după acea „furtună" a imploziei Universului nu va mai exista nimic.

Iată cu ce (va) semăna distrugerea socialismului – respectând proporțiile; și, desigur, neputând compara un act din Univers – care e grandios, fie el chiar negativ – cu o mârșăvie făcută de patroni și acoliții lor. De aceea spun: respectând proporțiile și nuanța, am făcut doar o paranteză, încheie filozoful.

- Mai erau secțiuni de stat – mineritul, mai ales, reveni la povestit femeia. Acum se părea că vor merge lucrurile – câteva investiții ici-colo, destul de mari – țara avea nevoie de materii prime, plus că nu-i credeam atât de criminali și absurzi pe patroni – să desființeze totul – dar așa a fost până la urmă. Deocamdată, mineritul mergea.

Se aciuase unul pe lângă noi – numit „Pasăre" – miner.Acum știți și d-voastră cum e cu modernismul acesta al civilizației: e greu să spui că un om e doar lăcătuș, sau bucătar, sau orice alt fel de muncitor; în timpul liber va fi om civilizat, cu personalitatea lui – chiar dacă înainte a fost un robot, un simplu muncitor jegos în străfundurile pământului, personalitatea e ceva complex – care le depășește sau care se revarsă peste toate stările în care se găsește un om; desigur că etalon se ia partea când ești civil – și nu ca muncitor – atunci ești mai elegant, te poți exprima mai bine, ai mai multă dexteritate, gesturile fiind mai simple, ori poate din contră, mai pline de semnificații, etc.

Așadar, personalitatea reprezintă ceva complex și universal – nu e nici cea a omului în haine de muncitor, nici numai cea a omului la tribună sau la WC – ci puțin din toate astea – sau peste toate – ceva complex, rezultat din mai multe ipostaze ale existenței. Acum, un om dacă e văzut doar într-una din posturile existenței, nu trebuie să se simtă înjosit – sigur că, lumea având prejudecăți sau îngustime în a aprecia la justa ei valoare o persoană, va fi tentată să acorde „câștig de cauză" acelei postùri – fie ea chiar incompletă și nereprezentativă pentru om. Totul e să nu apari mult astfel.

Nu trebuie să se simtă omul înjosit, fiind la munca de jos, astfel – așa consideram și eu, că personalitatea e peste toate astea, când am acceptat relația cu Klonoczki Augustin, zis „omul-pasăre" – miner. Iarăși altă poreclă de-a sa: un umăr îl avea mai sus, iar când era beat, gesticula nebănuit de mult. De aici porecla.

- Îl cunosc, zise poetul – vă voi povesti și pățaniile mele cu el.

- Așadar, deși nu era nici frumos – slab, ciolănos – dar nu excesiv, roșu la față, figură de țăran sadea – păr puțin ondulat – generațiile progresează – deși miner, venind asiduu pe la mine, am început să mă simt atrasă de el; știți cum e în asemenea cazuri: nu te gândești la el, nu te bulversează – nici măcar sensibilizează cu nimic, câtuși de puțin, sentimental, câtva timp, nici nu te gândești la el – și, dintr-o dată simți că ți-e drag, adică începe să se-nfiripe ceva în adâncul sufletului – de acolo pornește năvalnic acel șuvoi ca o apă care, apoi, mătură totul în cale, sau acea cantitate de lichid dintr-un vas, numiți-le cum vreți – și care urcă la suprafață, vertical, încet-încet, dar sigur; aceasta-i dragostea.

Simți că te gândești la el, ești neliniștită în absența lui, ai vrea să nu i se-ntâmple ceva, te bucuri când revine – și iată dragostea.

Acum, cu atâtea distrugeri și remedieri capitaliste, localul era într-un fost restaurant, într-un cartier din partea de sud-sud vest a orașului, dacă asta are vreo importanță, în stabilirea energiilor care ar fi fost pe acolo – în funcție de zonă, amplasare – adică cum s-ar simți și cât de

liberi ar fi clienții – ce-ar putea să facă – distractiv, desigur – adică să beneficieze de localul respectiv; așa că mai zic: dincolo de drum – o mică șosea care venea de la „drumul mare" care trecea prin cartier, era o alimentară. Tot rămasă din alte vremi, dar mergea cum putea – deși nu apăruseră încă Mall-urile – cele cu marfă adusă din Vest – până la urmă scopul închiderii unităților noastre a fost acesta – oricât de neverosimil și îndepărtat ar fi fost atunci – să devenim o piață de desfacere; dar oricum, șchiopăta datorită faptului că apăruse șomajul real, sistemul de aprovizionare se distruse și el, în bună parte – dar vânzătoarele, dacă toată viața făcuseră comerț – se-ncăpățânau că asta trebuie să facă în continuare. Dacă ziua „Alimentara" – căci era vorba în primul rând de un astfel de magazin, avea un anumit farmec, cu butoaie cu ulei unsuroase, pompe mari, solide, cu care acesta se extrăgea –aveau ceva senzual – sexual, desigur – aceste sisteme adică dualismul pompă-butoi – exista și un banc pe tema asta[84] - sau vânzătoare cu halat alb, fund bombat sub acesta – o vitrină cu cărți, pe care nu le cumpăra nimeni; însă, noaptea, interesant era depozitul. Adică o încăpere situată lângă magazin – clădirea avea trepte late, ajungeai pe un fel de placă – situată în fața clădirii prelungi – din care ușile dădeau înăuntru, în prima cameră – cea cu magazinul – iar următoarea – adică ușa paralelă – în magazie; de fapt o încăpere la fel de mare, modernă, care doar în fund avea marfa, în față o masă, o sobă, niște scaune, ce mai, un loc intim unde-ți puteai bea cafeaua ziua – iar noaptea, la lumina becurilor de pe stâlpii de afară – și a razelor lunii, totul era intim, primea o culoare caldă, care te îmbia la altceva – alături de efectul de lumini, căci dincolo, în camera următoare, patul, la fel, masa, podelele curate de culoare deschisă – la fel ca și cuverturile și așternuturile de pe pat – te îmbiau – adică, pur și simplu în altă lumină era actul dragostei, corpul femeii – și nu numai, proporțiile, aspectul, armonia – desigur –în luminile menționate mai sus; adică te apropiai de acea splendoare izvorâtă din aspectul pur ideal, artistic al lucrurilor care reprezentau arta – adică partea teoretică, doar a imaginii unui lucru real – care nu putea decât să încânte, adică, pur și simplu, negativul să nu mai existe – și dorințele ar fi mai mari – la aceste „proiecții" ale părților perfecte ale lucrurilor.

De aici nu ne-a fost greu să obținem o cheie – pentru partea zilei când se făceau astfel de treburi. Ziua nici nu mergea localul – doar ca „palid" bar – nici măcar restaurant – dar noaptea...

Așadar, prinsesem drag de „Pasăre". Și cum tot venea – era insistent – așa slăbuț fizic cum era – a fost normal să se-nfiripe ceva sau să dispară relația.

Cum, pe vremea aceea mineritul mergea, îmi adusese numeroase flori de mină – toți se legănau în dulcea iluzie că statul nu va cădea –proprietatea de stat, vreau să zic. De aici și posibilitatea de a-mi aduce flori. Au fost multe, au fost puține – l-am înșelat, „celuit" – cum zice omul de rând, tot pretinzându-i să-mi mai aducă? –cine știe, parcă dragostea are preț?

Acum pot să mărturisesc că numeroase flori a vândut în țara vecină, Ugria și-n Sugoslavia, mie-mi aducea doar banii – dar fiindcă nu știu precis unde s-a terminat prietenia, afacerea și de unde – implicit – a început dragostea – n-aș putea spune cât și până când am profitat doar de el. Așa cum menționam mai înainte, ori că e un pârâu de munte, care sub acțiunea ploii și coborând mereu, unindu-se cu altele, devine un torent care mătură aproape totul în cale – în cazul iubirii, „combustia", adică ploaia fiind sentimentele, sau urcă ca o apă subterană, ca o pânză freatică – dar vertical – inundând totul, la un moment dat – tot *de o distrugere* e vorba; dar poate că iubirea a stat mocnită – ca un foc, ca o pânză de apă subterană – și a izbucnit brusc la suprafață,

[84] Poate Bulă, poate un altul, fiind elevi, îl trimite maică-sa după ulei la cooperativă, cum era pe vremea aceea. Se-ntâlnește cu Rodica, care-i spune: îți arăt chiloții dacă-mi dai mie banii. După care Bulă se întoarce acasă și-i zice maică-sii: mamă, mai dă-mi bani, s-a scumpit uleiul. Merge iar la Rodica, aceasta zice: îmi dau jos chiloții dar du-te și mai adă, te las să mă f...ți. Se întoarce, maică-sa îi mai dă bani, dar după un timp se ia după el. El – tocmai era cu Rodica sub un pod – maică-sa îl întreabă: unde-ți este uleiul? - el răspunde: acuma-l pompez din Rodica...

arătându-și efectele. Aici efectul e mai dramatic – existând poate o delimitare: când a fost sub acea forță – și când a năvălit la suprafață.

- Păi bine, zise poetul, meteahna aceea a avut-o și după, eu l-am cunoscut după ce te-a cunoscut pe tine – era singur cuc pe vremea aceea, îl părăsise și nevasta de drept, rupsese și relația cu tine, îi plăcea să petreacă, să se „dea mare" – să arunce cu bani în stânga și-n dreapta, într-un cuvânt. Așa cheltuise cu câteva cocote, până întâlnise pe una drăcoasă – bărbătoasă ca fire, deși elegantă – dar și ca aspect aducea cu un mascul – de la care nu cred că obținuse mare lucru – doar că fusese jecmănit în câteva ture – decisiv – tot urca respectiva, potul – și lui îi plăcea să se dea în stambă, oferind bani cu nemiluita; mi-a luat și de la mine câteva milioane, pe care, la restituire, nu i-a recunoscut pe toți – dându-mi mai puțin – dar să-i fie țărâna ușoară când va muri.
- Știam că-i în relații nu prea bune cu nevastă-sa, poate și de aceea m-am atașat de el, până i-am mai făcut un copil, pe lângă cel cu nevasta.
- Știu asta, zise poetul, mi s-a destăinuit – chiar și primului copil – Andrei, un răsfățat cu ochelari, care făcea puțin și sală, umbla după fete – știți cum sunt adolescenții – vreau plocon toate, tot ce apare nou, să aibă ei prima dată: de muncă, efort, merit – mai ales în capitalism – mai zică și altul...
- Acum altceva vreau să spun, zise femeia – fostă – cocotă, în cursul nenumăratelor ore de sex – căci există, pe lângă tehnică – și o nuanță, adică în funcție de cum privești lucrurile, s-ar putea să mai adaugi ceva la meniu, ce ți se pare firesc – dar asta trebuie să fie constant căci altfel poți să decazi și și cel mai izbutit corp să nu-l vezi atrăgător.

E ca și când, în zi de sărbătoare, vezi totul altfel: o poleială, o sclipire deosebită se pune peste lucruri, peste întreaga atmosferă, astfel că vezi totul altfel, poate mai plăcut, ești mai ușor –sufletește – sau dincolo de rutină – apare totul schimbat – câteodată, să mai dau o comparație – ajungi într-o parte de oraș pe alt drum decât o făceai de obicei, ți se pare totul schimbat – nu mai vezi reperele – adică le percepi în alte poziții – de aici și impresia – zici că ești în altă parte de oraș – dar asta nu ține mult.

Până la urmă, eu având corp, sigur că atracția era mare și la altceva – și la un țăran acționează hormonul care utopizează – adică te face să treci peste niște bariere, mai ales dacă există calitatea inițială, adică „trambulina de lansare" – plus amplificarea din mintea bărbatului, gata idealizarea și dorința de depășire a unor limite. Vroia, așadar, „să-mi dea limbi" – dar i-am spus: n-o face, cine știe câți și-au băgat p...la în ea!

- De parcă *ar mai conta* asta, *ar mai fi lăsat un semn* acel act al trecutului – dar nu e așa, din condițiile care au fost, personalitatea prezentă, sclipitoare a femeii s-a ridicat mândră – curată. Zice și Scriptura, plus unii scriitori despre asta: femeia e ceva real și prezent, nu te mai poate influența trecutul ei sau urmele a ceea ce a fost, în femeie, remarcă filozoful. Așa că putea să o facă, liniștit.
- Știu, dar dacă n-a făcut-o poate mai păstra încă în felul de a fi prejudecăți țărănești sau religioase – sunt așa de ciudați oamenii, proporția de însușiri nu e aceeași la toți – încât n-a făcut-o; s-a ales, în urma contactelor strict clasice – cu plăcerea – tot clasică și cu un copil de la mine.

18

Destăinuirea filozofului

- Acum, fiindcă am vizitat o mare parte din acest Nord de țară, am văzut multe și - mai ales – v-am făcut cunoscută starea de fapt a ceea ce a fost istoria acestui popor și, mai ales istoria recentă – consider că e bine să vă spun și despre familia mea câteva lucruri.

Voi face iar referire la trecut, la istorie și implicit, la drame – atât doar că și familia mea a fost atinsă de ele. Dar, mai înainte de asta, consider că e bine să creionăm în câteva linii generale și simple – dar decisive – istoria omenirii – din punct de vedere relațional, al grupurilor de indivizi, începu filozoful cuvântarea.

Până nu demult, viața, în acceptul de civilizație, a aparținut doar celor puternici și bogați. Antichitatea, Evul mediu, Capitalismul barbar. Cum sau necum, justificat sau nu – stăpânul avea totul. Omul de rând suferea. Azi, doar câteva țări se pot făli cu echilibrul, cu împărțirea justă a bogățiilor, adică de viață – de partea ei plăcută – să se bucure toți. Omul – sau poate natura – cine știe ce legi ale dezordinii și răului izvorăsc din cugetul omului, din străfundurile sale sau ale naturii – tinde spre haos, spre dezechilibru, spre imoralitate; e impetuos necesar ca o *societate avansată și sănătoasă* să aibă legi ca să împiedice aceste răbufniri. Societățile și popoarele barbare vor avea tot timpul scârțâieli, compromisuri, escrocherii pe ordinea zilei. Nici nu va face mare lucru să le-ndepărteze, o astfel de orânduire.

Deci, din această stare de lucruri vor câștiga cei puternici, cei cu pâinea și cuțitul; e drept că oamenii modești nu vor pretinde mare lucru, dar, totuși. Sunt un popor de trădători și mâncători de rahat – acești rimini. Adică unul, la 30 de ani, umil, capul plecat, își vedea de trebi – aducea cu o imensă pasăre, cum mergea de colo-colo – se plângea că-i este greu, că șeful lui e hămesit, iar el muncește peste măsură. Când a fost vorba de o sâmbătă – să se lucreze sau nu – alături de colegii mai tineri, el, slugarnic, s-a oferit primul. Sau un altul: bătrân, de acuma, buzat, cu figură de maimuțoi, la ora 6^{10} era la volan, îi aștepta cuminte pe muncitori;când s-a pus problema prelungirii programului, ca orice lingău de cur, a fost de acord.

Așadar, viața e o luptă – mulți spun asta – așa că dacă un grup de indivizi multă vreme e subjugat, când se vor inversa rolurile – asta iar nu se știe cu exactitate când și-n virtutea căror legi, forțe, exact – e o probabilitate a forțelor care există – se va răzbuna crunt. Pătura răsturnată de la putere va bate monedă pe ce i s-a-ntîmplat, cum a fost lovită, uitând să menționeze ce a făcut când a condus, și din ce cauză a fost pedepsită, apoi.

Așa că nici unul nu-i mai bun decât celălalt, mă refer la fascist sau patron, la stalinistul torționar sau politicianul capitalist, care le crede doar pe ale lui, dar a desființat sute de întreprinderi, făcând să sufere clasa muncitoare, nu șefii, care, după „Revoluție” au căzut tot în picioare.

Măcar comuniștii, acționând în numele unui ideal – să lichideze înapoierea capitalistă(ciudat, cum se repetă lucrurile: aceeași mizerie...) – au construit enorm –dar cei de azi, care vin cu libertatea și democrația – cum ar ține două scuturi în față, ca justificare și apărare – ce au făcut bun pentru popor?

Mai mult, tot bat apa-n piuă când e vorba de lentoarea lor: moștenirea vechiului regim; mai bine ar pune mâna să facă ceva...

Așadar, dacă o clasă asuprește poporul, va sfârși tragic; cineva are dreptul s-o lovească; așa a fost și așa va fi: nimeni nu-i superior nimănui, doar găsește condiții propice de afirmare și de jecmănire.

*

Acum recunosc că bunicul a făcut – ofițer de securitate fiind – trei intervenții majore: a participat la prinderea unui grup de luptători, printre ultimii – din munții noștri – de fapt, puțini fuseseră prinși vii, dar nici atunci nu stăteau lucrurile tocmai atât de rău: fuseseră somați să se predea – se făcuse chiar un armistițiu, ar fi scăpat cu închisoare pe viață, poate nici nu, ca mulți, care renunțaseră la lupta împotiva comunismului; când o întreagă țară e copleșită de un *anumit colorit ideologic*, când visele și societatea pe care o imaginezi tu e foarte departe, fie ele chiar justificate – când puterea care există strivește totul – mai e logic să crezi în ceva? Nu se stinge scânteia aceea care e înăuntrul tău – sau chiar dacă dăinuie, nu-i atât de neînsemnată, transmițând un ideal utopic, încât nici nu mai merită să lupți împotriva răului, pentru îndeplinirea lui?

Cine i-a pus – când zarurile au fost aruncate – să moară pentru o cauză străină – irealizabilă?

Oricine ce-ar zice, în sistemele totalitare e simplu: tu și regimul, față-n față. Dacă învingi, ajungi ministru. A se vedea cazurile din Rimino. Doina Cornea, Andrei Pleșu, Paul Goma și ceilalți porci, așa-zișii disidenți – au lovit la timpul potrivit. Restul: liberă inițiativă, iubire, crucea lui Cristos prezentată în fața minerilor de un alt porc – Ion Alexandru – e doar poleială de fațadă. Dovadă furtul cras al escrocului D.T. Remeș; după moartea lui, copiii i-au pus în vânzare casa cu 1,5 milioane euro – făcută atunci, după „Revoluție”.

Și apoi, să vedem ce ne-a adus Revoluția – mai târziu, au venit și cei din Vest – dar să distrugă. Partizani ai ideologiei capitaliste, spun asta folosind cuvântul mai la propriu, decât poate fi, acordându-i sensul său literar – adică cei care ați fost prin păduri – luptând contra rusului, atunci când nu era nici o șansă – chiar dacă crezul vostru era curat, deși poate eronat – v-ați înșelat; la fel ca cei din ´89 - „partizani” spontani – v-ați dat viața pentru un crez – dar, în Rimino a ieșit un mare rahat: societatea de după 1989. Dacă părerile trebuie respectate – Franco, după ce a învins în Spania, pe cei căzuți de ambele părți i-ar fi îngropat împreună, în semn de respect pentru crezul fiecăruia, pe care-l găsea justificat (din punct de vedere al faptului că putea mobiliza persoana care-l avea) – de data asta, pot vedea oamenii pe viu ce-nseamnă o societate în general și ce rol pot avea emblemele, lozincile, propaganda – idei abstracte. Când mii de oameni fură cât pentru zece vieți – de la pădure și nu numai – când raportul dintre prețurile pământului – și nu numai – e de unu la o sută – iar tu, deși-l ai acel pământ – vei sta toată viața într-o simplă cameră, în ce să mai crezi?

*

Apoi, niște muncitori: lipiseră manifeste, când cu unele tulburări din țările vecine, împotriva socialismului. Știți voi ce-i acela capitalism, câte înfățișări poate lua libertatea, o societate, ca orice lucru care poate admite o mulțime de variante, de-abia așteaptă o neglijență, o fisură să o ia într-o direcție greșită; adică există lucruri care posedă capacitatea de a fi și negative – căi necurate, întortocheate, mai mult sau mai puțin conștient; poate e, poate nu e vinovat nimeni – dar asta e – odată lucrul scăpat de sub control – mai îndreaptă-l dacă poți.

După ´90 – combinate, fabrici, întreprinderi oprite, pur și simplu; în crezul popular o forță ocultă, difuză și invizibilă – dar puternică, totuși, a fost responsabilă și nu oameni, factori sau instituții concrete. Și totuși, *cineva, fizic, concret*, a ordonat oprirea lor. Aceia ar trebui să plătească acum.

Așa și bunicul: i-a chemat la dialog, le-a explicat ce și cum, dar ei nu s-au liniștit; mai târziu și-au reluat activitatea.

Ultimii au fost niște intelectuali și sportivi care au vrut să treacă frontiera. Denunțați, au fost prinși asupra faptului: s-au ales cu ani grei de temniță. Poate credeau – și aceștia – că vor reuși mai bine dincolo; deși aici societatea atinsese un apogeu; mă rog, iarăși chestie de concepție. Dacă ți s-ar îndeplini – dar, mai ales, dacă *ai știi că vei reuși, certitudinea* acestui fapt ți-ar da tărie să lupți oricât – dar când nu-i nici măcar o logică (împotriva cui?...) atunci, ai impresia că nu înaintezi și că nu vei reuși; ca să lupți, trebuie să știi cine îți este dușmanul; în capitalism, el e peste tot și nicăieri; mai mult, în perfidia ei, societatea liberă și dacă ar zice: ai atâția dușmani, împotriva cărora trebuie să lupți atâta timp – și dacă și-ar da cuvântul de onoare că după *nu mai sunt* alții și că vei fi răsplătit – s-ar putea ca la urmă să zică: știi, alți dușmani, sau: acum nu-i răsplata, sau cu ochi candizi, mimând sinceritatea sau mirarea: ce răsplată!? Blestemat fii pe veci, capitalism împuțit!

Așa că, să-i ia dracul de patroni, trebuia, de la început, să facă o societate cât de bună se poate, pentru toți, căci altfel comuniștii n-ar fi avut motiv să viseze la schimbarea ei – ideile despre o societate perfectă n-ar fi fost decât *în mintea unui excentric total justificate*.

- Acum, să vă spun și eu câte ceva din experiența mea, cu perfidia capitalistă, zise poetul.Ba întârzieri la tehnoredactare, ba greșeli, cine avea răbdare nu avea coperta la carte – ba se mișca încet, dracu´ să-i ia, o scoteam cum puteam la capăt, apoi reușeam să scot câteva cărți tipărite, dar fără siglă, embleme, și celelalte, dar totuși cărți, cuvânt tipărit, vorba cuiva, a lui Marx, cred, cu aspectul și forța sa, plus document pentru viitor; nici nu mă-nchipuiam să reușesc la editori mari, mereu nu aveau timp, ba se mai puteau agăța ca înecatul de un pai – colac de salvare – să nu facă, de parcă opera în asta consta – în lipsa unei virgule – alții au ajuns pe Lună – ei se cramponează de neajunsuri minore – care oricum pot fi corijate – dar să zică da, vino, să stăm de vorbă – dar asta e – nu stau, căci nu-i interesează, totul e OK și călduț pentru ei, cu un client, un scriitor descoperit în plus sau nu – la fel ca-n alte domenii (la Primării, de pildă, sau la orice alt fel de instituții publice sau particulare) – dar totuși, încercam. Cineva mi-a dat bani – nu mulți – pentru 70 de exemplare, am hotărât să-ncep cu eseurile, m-am cam grăbit – ar mai fi trebuit corectate o dată, definitiv, asta e altă poveste, oricum, voi face-o – mici greșeli, dar am scos–cartea, să știu c-am făcut-o. Mi-au trecut un singur număr, ISBN-ul obținut de la București, pe prima pagină și pe copertă, în spate, de parcă n-aveam încă dreptul să stau la masa lor. Eram încă, în continuare, un paria. Văzusem volumul cum a apărut fără CIP-ul Bibliotecii Naționale, fără editură, dar n-am zis nimic, la fel ca presa de opoziție când a fost interzisă de Lenin în Rusia anilor ´20. Și să fi zis, femeia de acolo, o maimuță bătrână, cu ochelari, ar fi zâmbit, râs, chiar, justificându-se; la fel a făcut-o mai târziu, când i-am zis, totuși, motivând: e un ISBN ocazional – deși n-am știut, că pot fi și astfel de jumătăți de măsură.

*

- Așa că eu nu-l consider vinovat pe bunicul. Una e să acționezi brut și brusc, alta e să încerci un dialog de înțelegere cu partea adversă; depinde cum vede și aceasta lucrurile; în istorie au pierdut și cei care s-au opus când puteau să tacă, gen N. Iorga. A fost avertizat de multe ori de către legionari, el a iubit și a crezut în democrația sa – deși apoi, ambele – și varianta cu Germania, a legionarilor și capitalismul său au clacat.

Părinții mi-au fost intelectuali, adică profesori, având acces la posibilitatea de studii. Mai rău le-au fost după Revoluție – posturi închise, posturi noi – cibernetică, agenți, profesori de mediu, care n-ar face nimic. Eu, iarăși trăiesc cum pot: lecții într-o parte, lecții în alta, servicii la unele firme, etc. Acesta-i capitalismul. Mergem înainte – dar nu știm unde vom ajunge și cum, își încheie filozoful expunerea.

19

Povestea poetului

- Acum, deoarece ați auzit până acum toate poveștile și fiindcă suntem la un pas de a trece dincolo, adică vreau să zic: oricum vom face-o – în Kraïuno – socotesc potrivit de-a-mi depune și eu Curriculum vitae-ul în mâinile voastre, iubiți tovarăși de drum. Să vedeți cine sunt, de ce sunt așa cum sunt și, mai ales, de ce am ajuns aici, să stau cu d-voastră la această masă, în această curte, în acest timp, de început de vară, când nu peste multă vreme, poate, ne vom despărți, dar după ce vă vom lăsa pe voi, străinii – și spun asta cu o strângere de inimă – în țara aceea din Est, unde au loc continuu Revoluții; într-un cuvânt, cine știe ce ne mai așteaptă din partea destinului.

Așadar, eu sunt Poetul; numiți-mă cum vreți, pe numele meu, Doru, scriitor – în sensul mai larg al expresiei, sau, pur și simplu, raportat la sensibilitatea mea artistică, Poetul.

Sigur că, din toate variantele genetice care ar fi putut ieși atunci când m-am născut eu, s-a nimerit una fină: a rezultat faptul că m-am născut cu sensibilitate artistică – asta din domeniul literelor – aș fi vrut să știu picta, dar, mai ales, să știu cânta. Și Doamne, ce mai artist ar fi ieșit din mine! Dar, mai mult, mă imaginam la petreceri: știți cum e, se-ncing spiritele, toată lumea e veselă, întărâtată, chiar – atunci e momentul să agăți – dacă încerci asta pe stradă, la biserică, sau în locuri neadecvate – în zadar.

Dar nu puteam cânta: e ca un corp care posedă un organ mai puțin – raportat la altul care-l are, în rest, normal – de multe ori mă miram că-s așa, la fel cum mă mai miram de un alt aspect al vieții – există mai multe tipuri de oameni, blonzi, bruneți, cu ochi de diferite culori, mă rog, tot arsenalul genetic al ființei umane, dar unii, peste această diversitate, mai aveau coloritul lor: nuanța de a fi țigani – adică care le conferea această calitate. Ca și cum peste o parte a unui grup colorat, ai mai fi proiectat o lumină în plus, adică vopsit suplimentar, prin miros și culoare, nu interpretam sau nu observam asta în plus, din punct de vedere rasial – dar mă mira, căci vedeam și la romi persoane fine, domnoase, integri moral, unii mai țărănoși, chiar semănau cu alte persoane întâlnite în alte locuri – dar peste toate aveau specificitatea de care vorbeam mai sus.

Ai putea avea îndoieli, despre unicitatea lui Homo sapiens, văzând atâtea feluri de oameni. Un episod trăit de mine m-a convins asupra *unicității codului genetic uman* și asupra diversității aspectelor pe care-l poate lua acesta în cadrul aceleiași specii, deci. Un negru, practicant de culturism, masiv, Paul Dillett, cap rotund, buzat – dar nu excesiv – nas la fel, puțin turtit. Văd unul peste ani – adică zilele acestea, la fel – deși alb, păr sârmos, urechile mici, puțin cam prea sus – mă rog, ca și culturistul acela. Variația aspectelor, formelor pe care putea să le ia înfățișarea umană *în cadrul aceleiași specii* e clară – unica specie de pe Terra (din Univers, nu știm încă) – cu toate că, *dacă ar mai fi una*, sau ar veni de undeva, ce ne-ar împiedica să trăim și cu aceea în bună înțelegere.

Așa și eu: din toate variantele posibile, în mare luate, adică tipi serioși, duri, cu mustață – adică mai târziu, nu la naștere, sau foarte serioși, cu nas cârn, nu drept – se putea și asta – nimerisem o variantă cu față rotundă, nas drept, piele fină, dar foarte blând și încet în gesturi. E drept că nu atât de încet încât să fiu trecut drept prostănac, dar totuși mai nelalocul lui decât un anumit tip de țăran sau față de toate tipurile de țărani care erau și care de copii erau repezi, pricepuți la toate, vorbăreți, nerușinați.

Gândeam încet, eram rușinos, totuși, altfel decât alții. Stârnea adeseori râsete – comportarea mea – dar treceam peste toate – nici n-ar fi trebuit în copilărie să țin mînie pe ceva sau cineva; ne împrieteneam ușor, copiii – la fel de ușor ne și desfăceam aceste legături.

Că încă de atunci nu suportam rezistența cu care era obișnuit rominul mai târziu, reieșea din faptul că nu mă prea omoram cu munca – și la protecția bunicilor, iertate fie-le greșelile –plus că-mi plăcea să-nvăț. În rest și atunci făceam greșeli, poate nu rezistam la efort, la tăcere, căci și tăcerea e o artă: trebuie să știi când și cât să taci, ca și cum ai fi răsplătit pentru acest efort, plus că eram și uituc: odată am strigat după o femeie – avea o fată în clasă cu mine – coldușă, adică săracă. E adevărat că fusese – avea o casă de 4x4 m, la ieșirea din sat, pe deal – acolo, dar puțin mai încolo erau mai mulți modești – dar vânduse ouă și pe ele își făcuse casă arătoasă, cea mai mare din sat, verde și portocaliu la culoare, culori reci, cum erau la sfârșitul anilor ´70. Acum sunt doar lemne putrede pe lângă ea – copilul cel mai mare – la peste 60 de ani – asta înțelege să facă – iar ea de-abia anul acesta a murit, la venerabila vârstă de 90 de ani.

Ei bine, uitasem, urcăm cu „buhaiul”, invenția unui coleg, poreclit „limbricul”, cu încă unul, mort acum, până la ei, prin zăpadă, pe o cărare îngustă, în afara satului. Uitasem, așadar, ne apropiem, ne întâmpină pe toți și zice: pe voi doi vă primesc, dar pe ăsta nu – zise de mine – m-a făcut coldușă, iar eu am făcut casa asta din ouă; ne-a dat bani – lor, de fapt, sau i-a primit să colinde înăuntru, nu mai știu, oricum, pe drumul spre sat, undeva pe deasupra acestuia, peste un deal, „limbricul” tot încerca să-mi plaseze bani, pe ascuns, din fondul comun.

Adolescența mai adusese o oază de liniște, dar mai ales tinerețea de după Liberare – m-am desfășurat în voie. Atât doar că eram uneori și dezorganizat – dar *continuu am tins spre ordine, spre perfecțiune* căci ce-i toată viața decât o astfel de luptă – ferice de cine o conștientizează și de cine o duce la capăt.

Acum – privind retrospectiv – nu zic dacă era mai bine altfel, ce și unde am greșit – dacă am fost sau nu la înălțime, adică tot timpul harnic sau ordonat; la fel cum nu pot să spun că dacă părinții nu mi *s-ar fi despărțit atunci*, când aveam 18 ani, ci mai devreme sau mai târziu – n-ar fi fost altfel; desigur, era o altă variantă de existență – dar nu știu, dacă mai bună sau mai rea; poate aș fi rămas țăran. Apoi, acționarea în unele momente: sigur, puteam să fiu și mai incisiv, uneori, mai dur, mai inspirat. Neacționând, toate au cântărit greu; sigur, uneori o simplă întâmplare poate schimba totul, la fel cum, alteori, disperat, vezi că faci eforturi gigantice, zadarnice însă, căci nimic nu se mișcă; societatea rece merge înainte.

La asta, deci, la ce-a fost până acum, la tipul de acțiune, la derularea și reușita care a decurs de aici, și-a spus cuvântul și amprenta societății: peste tot, numai uși închise. O societate de tranzit – o trecere care nu se mai sfârșea, dar care, mai ales, părea să nu ducă nicăieri. Dinspre putere – oricare ar fi fost ea – emanau numai promisiuni – adică vorbe goale.

Aș mai face o paranteză: de obicei, femeia ocupă un loc important în viața bărbatului –iar, deoarece e considerată jumătatea omului, e normal ca și acțiunile referitoare la cucerirea lor, la traiul comun, de după – ar trebui să ocupe un loc destul de întins. Și aici ar fi de adus reproșuri: neacționare la timp, superficialitate, chiar lipsă de activitate. Dar, dincolo de asta, e adevărat următorul lucru: femeia e un lucru foarte dificil. În primul rând, nu are simțul esteticului. Noi ne dăm de ceasul morții să apărem curați, armonioși, serioși – într-un cuvânt să dăm tot ce-i mai bun în fața lor – pe când ele merg cu niște bărboși, împuțiți, boschetari de care ți-e și scârbă; de caracterul moral al celor două tabere, ce să mai vorbim: de-ar avea măcar asta, jegoșii respectivi – ele, nici atât. Apoi, e închistată în al treilea neajuns al ei: de fapt, am întâlnit doar escroace și mute, care nu cedau cu nici un preț, chiar pentru beneficii – morale și materiale – crase. Escroacele erau profitoarele. Inutil să mai spun că aproape toate, în schimb, erau atrase de oameni nesemnificativi, din punct de vedere moral și fizic.

Ce spuneam mai înainte: lipsa de simț estetic la femei, degeaba se-mbracă în toalete de lux și vopsele cu nemiluita. Plus că n-au suflet, cum ziceam. Uneori – și nu e departe momentul –

îți vine să renunți la ele; pentru mine nu-i departe timpul acela – asta nu înseamnă că sunt atras de același sex – deși estetica e doar una – sexele se-ntregesc, aș putea spune că sexul masculin e mai frumos ca cel feminin, plus că simți nevoia, din când în când, să fii și tu posedat – de cineva frumos, desigur.

Despre societate, ce să zic? O imensă budă cu rahat, urăsc capitalismul, valorile lui. Poporul acesta a putut mult – dar prostii. Nu știu când va fi gata totul. Mă tem că niciodată. Printre ele, îmi duc și eu viața – cum pot – știu c-am fost o victimă a ruperii de sistem – am căzut pe locul doi –nici neamurile nu m-au ajutat – și asta era important, plus faptul, pe mulți îi auzeam: ai greșit cândva; bine, le ziceam, dacă atunci am risipit, acum să nu am dreptul să strâng, pe merit – adică societatea să nu-mi permită asta –de ce? Dar prefer de multe ori să nu văd – e mai bine să trăiesc strict în lumea mea, adică a ideilor; te cramponezi de practic atât cât e necesar, doar; pe un porc care la o vârstă convenabilă pentru el merge în pensie și lucrează mai departe – ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic –nu-l bag în seamă. În primul rând, deoarece nu-i om – moral, apoi n-aș avea ce-mpărți cu el, apoi reactualizarea propriei sale condiții în ochii mei, *m-ar durea* și mai mult.

Căci există mulți care-ți flutură sub nas varianta care i-a avantajat pe ei; despre cauze și răzvrătire, nimic. Sau despre un lucru frumos, un concediu, o piscină, un vin bun, o femeie aleasă, nimic – știu că născându-te pe un anumit culoar și nivel existențial al societății, e greu să ieși de acolo – dar nici chiar așa...

Mi-e milă de cei care vin – dar asta e – eu sper în continuare – în lumină – așa că și acum să fim încrezători și să mergem înainte, cine știe ce ne mai așteaptă.

*

- Acum, că am auzit toate poveștile – spun toate, dar au mai rămas ale domnului funcționar de stat și a patronului; primul, apare și dispare – adică nu ne însoțește tot timpul, plus că, intrând în orașul vecin, Pribauna, va fi altul, la fel și-n alte localități mai importante – nici n-am putea să violăm teritoriul cuiva. Cât despre domnul patron, el va vorbi ori despre necesitatea care a împins căruța istoriei spre dreapta, ori despre meritul său – și-a riscat banii, cum ar veni – și nu a furat –iar acum trebuie să fie fericit toată viața. Știm cu toții, însă, adevărul, vorbi filozoful.

- Chiar, întrebă un membru din delegație, am auzit de averi colosale, făcute atunci, la început. Ca să fac referire la experiențe, la cărți citite – polițiste –cum s-a procedat: mașina care aducea banii la firmă a fost jefuită, pur și simplu, de oamenii patronului, sau a fost lăsată să depună banii la casierie – ca orice unitate care se respectă, ar trebui să aibă *o cameră* doar pentru așa ceva – de unde, tot brut, cu geanta sau mașina, i-a luat patronul mai târziu, aproape pe toți; cumpărându-și materiale de construcții, sau i s-au depus în cont, pe linia lui, sume mult mai consistente decât muritorilor de rând?

- Puțin din fiecare, plus vinderea, la fel de brută, a bunurilor socialiste; desigur că pe numele lor a intrat totul. Cât despre cărțile de economie, cum și unde să investești, să urmărești legi, legități, societatea în ansamblul ei, vax. Ar trebui arse acele cărți – oricum, patronii fac ce vreau – în Rimino; cine are puterea, are totul – e un feudalism crunt, atroce, cras.

Dar să mai vedem ceva din activitatea în Tebra U – atâta câtă e – și să intrăm în celălalt oraș, Pribauna, apoi spre Răsărit,termină filozoful.

20

Un șantier capitalist 1

- Acum să vedeți un șantier al unei firme, cum se lucrează, cum arată – ce rezultă, adică apartamentele, casele finite și, implicit, de ce-s prețurile atât de mari, cine le cumpără, ce perspective sunt pe viitor, zise poetul.

Într-o îngrămădire de străduțe ale unor timpuri apuse fuseseră câteva ateliere; acum vedem doar ce-a rămas – jumătate din clădiri, cele de lângă râu – adică birourile, niște dormitoare, plus hala lungă, atelierul propriu-zis, cu forja. În dreapta, spre șoseaua principală – erau niște magazii și un imens teren viran. Ei bine, magaziile au dispărut, iar poarta dinspre drumul principal – paradoxal, aici era una, a fost închisă: aici urma să se-nalțe blocul.

În spatele clădirilor rămase în picioare era o biserică de dată recentă – pe locul vechii băi comunale – de ce să se mai spele omul, dată fiind natura lui divină – oricum mergem în Paradis – astfel ai fi gândit la o primă tentație – dar adevărul era altul: cei la care le merseseră bine în vechiul regim, care fusese dornic în a construi locuințe – aveau acum chef și timp să se-nchine – altfel toți eram niște maimuțe puturoase – era și credința o suprastructură a dezvoltării umane – depinde până unde mergea.

Dincolo de șoseaua principală a zonei stătea în bătaia vânturilor și a ploilor o clădire de cărămidă, destul de înaltă, cu câteva anexe în spate, care duceau spre un parc. Tot o baie – reflex tardiv al distrugerii primei – dar pentru cei bogați – se zvonea. Oricum, prinși fiind cu matrapazlâcuri, antreprenorii au fost opriți – deși s-ar fi putut continua, adică din primele profituri să plătească autorizația. Alții zic c-a fost rivalitate politică.

În fostele birouri, mizerie: în grabă, au luat și nu prea lucrurile, hârțoagele, mai ales, șefii. De fapt, patronul, un bărbos, cu majoritatea firelor albe, la 60 de ani, precis se credea tot tânăr; în rest, taciturn, vânduse partea din față pe bani frumoși. Asta nu-nseamnă să fi îmbunătățit cu ceva traiul muncitorilor săi – a firmei, deci – de acolo trăia și el și fiul său – câți nu fac la fel – precis undeva și-a pus bani albi – sau tot negri, în cazul de față – pentru zile negre. E mai simplu așa.

Atelierul e prelung, pe lângă râulețul numit Valea roșie, care separa terenul de cel al bisericii – avea o încăpere în partea stângă, mică, un fel de vestiar, cu câteva poze sexy și amintiri de iarnă – globulețe de Crăciun, niște ghetuțe de copil pe un suport, creând o ambianță umană, față de cenușiul industrial al mecanicii. Apoi hala lungă, cu câteva strunguri, apoi, la fel, mese, dulapuri cu nelipsitele poze sexy și o chiuvetă. Aici își duceau activitatea câțiva muncitori – pe unii îi cunoșteam de-o viață – dar tot roboteau mecanic, erau bătrâni, desigur, dar tot mergeau înainte, parcă pentru totdeauna. Primul, Zoltán, buzat, cu ochelari, puțin aplecat în față – era harnic ca un bucătar neamț sau ca o babă de la țară, bătrână, grasă, diformă - trebăluia neobosit, la-ndoit de țevi, parcă, primăvara, mai abitir. Cred că – la sau spre apusul vieții fiind – încerca să-și ascundă teama de moarte, de nimic, prin această activitate – se refugia, de fapt, pe partea care era și activitatea dar și viața.

Celălalt, Tibi, poreclit cândva Oti Biuti – printr-o anagramare a literelor sau babalâcul, sau bunicul, acum, mai rău, de aceeași vârstă cu Zoli; nu se-ngrășase, doar grăsimea de rigoare, de

câteva degete pe burtă. Păr ondulat, nu prea lung, față prelungă – gen Tudor Vladimirescu – varianta oficială a lui Tudor Vladimirescu, cea de revoluționar cu plete, căci mai era una, cea a unui îmbuibat cu o haină de blană scumpă pe el (vezi Lucian Boia – Mit și tradiție la români) – la păr și față, avea o ironie obligatorie când vorbea cu tine. Adică începea bine și dădea în mișto. De aceea i-am zis „Pulovici", una din variantele de glumă ale cuvântului „sulă", celelalte două fiind pulifrici și pulici. Când ziceam „pulovici", însă, mă gândeam la un organ mai baban, umflat la mijloc. Se cunoștea cu primul, cu Zoli, adică.

Era unul cu nasul puțin cârn, cămașă plină de rugină, ochelari, tot slab, se apropia de 40, în rest figură de intelectual, îi ziceam învățătorul sau funcționarul, mai bine-zis.

Apoi ultimul, cel cu mâini groase, la fel, pe sub cămașa plină de uleiuri și rugină – unde avea și un piept ca o platoșă, păros – părea un muncitor din anii ´30, din timpul lui Vida Gheza care lupta – atunci – împotriva primului capitalism. Aveau, atunci, o conștiință de clasă – noi, azi, n-o avem nici pe aceea – după ce alergăm azi – după iluzii!

Afară, în dreapta, într-o firidă, de fapt o prelungire a atelierului din bolțari – făcută ulterior – adăpostea – acolo unde câțiva bolțari fuseseră îndepărtați – un arzător cu gaz, la care, când funcționa se încălzeau până la incandescență metalele, pentru prelucrare. Parcă era un ritual dintr-un templu păgân, sau închinat cine știe cărui zeu al focului, mai ales cum le manevra din când în când, cu un clește de fier, destul de masiv, buzatul.

Să nu-l uit nici pe șoferul companiei, Sebi, poreclit „elefănțelul" – tot spre patruzeci de ani, la circa 1,80 m, avea o nevastă la fel: puțin grasă și fără fund în pantaloni, adică cu buci alungite, cioplite, parcă, de aici porecla. S-au chinuit ce s-au chinuit – să nu zic că s-au scremut – ca să fiu într-un ton ironic la descrierea lor, dar n-a ieșit nici un copil.

Deși peste câteva săptămâni urmau să se mute, iar clădirea să fie rasă de pe suprafața pământului, își continuau activitatea ca și cum nimic n-ar fi urmat să se-ntâmple. Știau asta – nu păreau perturbați – poate în adâncul sufletului lor; oricum, *anterior, datorită acestui lucru au existat* – azi, însă *era singurul lucru* care mai exista din toate acele amintiri, de aceea erau sensibilizați, gândindu-se la destinul ce-i aștepta, împreună cu atelierul – în afara celor sadici, reci, poate.

De multe ori în viață farmecul constă că nu știm ce ne așteaptă – la tragic mă refer –așa că nu-s necesare măsurile luate înainte – mai dureroasă e, însă, lovitura primită brusc, fără premise, cum ziceam – atunci trebuie să iei – pe nepusă-masă – și măsurile, dacă mai apuci.

Șantierul propriu-zis

Un bloc destul de mare, care se izola cu polistiren – o invenție capitalistă, alături de altele, cum ar fi pereți și tavane de ghips-carton, numit și rigips – merge mai repede, ascunde unele defecte – o porcărie, de fapt.

Pe lângă fundația imensă – se pare că la fundație și la structură s-a respectat cantitatea de fier-beton și beton necesare, de unde și locul gol, înclinat, căci „groapa" unde se turnaseră plăcile și fundația propriu-zisă era imensă. Aici cabluri, izolații neterminate, care urmau să fie, finalmente, cuplate cu altele, ieșeau, se vedeau distinct prin mizerie.

O mizerie crasă, saci de materiale, nailoane, bucăți de polistiren, resturi de mâncare – un paradis al șobolanilor – dar și al purtătorilor de boli, microbi; noroc că nu sufla vântul, altfel toată această adunătură de mizerii ar fi ajuns cine știe unde –în drum sau peste gard, la restaurantul de

lux – care era mai încolo cu câteva case – căci spre Est mai rămăseseră câteva din cele vechi, care erau aici.

Parterul era împărțit în trei, pentru diferite scopuri: în stânga, încă se mai tencuia: un șef de echipă slab, cu figură de chitarist, poreclit sulă de câine, care – deși îmbătrânea, îi căzuse părul, în mod ciudat, rămânându-i o calotă în partea de sus a capului – acum se rădea în cap, umblând tot timpul la fel, pentru a nu se vedea fenomenul. Crescut la oraș – era totuși hapsân – nu era căsătorit - la 38 de ani – avea doar o prietenă și juca la pariuri.

Celălalt, înăltuț, roșu la față, nas scurt – deși drept – sfios, ca o fată mare, la prima vedere – dar numai la prima –le făcea pe toate, fuma - lucra, mai bine-zis, cu țigara în gură – și nu orice fel de țigări – doar Winston argintiu, lung.

- În memoria unchiului meu Pamfil – zisei – l-am poreclit astfel, de fapt nici nu-i ziceam pe nume, Vlad, prea era banal și golit de conținut, acesta din urmă – Vlad era și inginerul principal, gras, roșu la față, nas suflecat în sus – ironico-sadic la caracter; Vlad era și vecinul Oma – cu cap de șarpe, etc.

Îi mai ziceam Pantelimon, ca la altul care plecase din sat – de fapt, fiul său, Ifrem, cu o grămadă de copii, apoi, în Pribauna.

Ultimul, țapul – puțin gras, tânăr, îi plăcea să i se spună așa; rigid, vorbea puțin. Când trăgeau pe perete materialul, Pamfil o făcea cu gesturi largi, parcă cânta la vioară – deși nu slabe, mâinile-i erau îngrijite, unghiile tăiate. Maestrul – șeful de echipă – cu mâini mai subțiri, gesturi mai repezi, parcă cânta la chitară. Ultimul, țapul, nepăsător, arunca înapoi materialul pe pereți, aplecat pe spate; îi mai lipsea o țigară-n gură și o gâscă în brațe, să stea într-o piață, să o vândă. În rest, trăgea la dreptar cu gesturi serioase și acesta.

Pamfil făcea mare caz de sărbătoarea orașului Pribauna – de unde era – zic: invită-ne, cu maistrul scapi ușor, un ceai, toată ziua – și acela dimineața, pe cel de la amiază îl împarte cu prietenii, pe cel de seara îl dă la dușmani, conform unei vechi zicale. Cât despre „țapul – Mugurel" – cel cu gesturile rigide, acesta, de serios ce este, nu va avea timp să se decidă ce mâncare și băutură consumă; cu mine o să-ți fie mai greu.

Păcat că și spre bătrânețe devin unii nesătui – cazul lui „Sulă de câine" – îi tot aruncam pastila – dar nu riposta – să zică: așa-i, măcar; ăsta-i omul: hulpav.

În stânga – la compartimentul de acolo – lucrau – pe exterior, de fapt, niște pocăiți la finisatul pereților cu polistiren. Harnici – la unii li se citea lăcomia pe față – deși credincioși habotnici – la unul, poreclit Vladi, înalt, inventiv; altul, cu figură de politician, tânăr, tuns scurt, scund. Altul, cu figură de șarpe, adică, deși calm, numai te trezeai cu el lângă tine, se apropia fără zgomot.

La amiază mâncau doar crenvurști de porc cruzi, subțiri – de credeai că la ei nu s-a inventat focul, încă. În rest, nu jigneau pe nimeni.

La toată această fantastică risipă de materiale motivau toți astfel: are balta pește – asta până într-o zi , mă gândii eu, revoltat, când prețurile nu vor mai putea fi umflate și nu se vor mai găsi bărboși și romini de rând dornici de rate – parcă ar fi o mărire – adică fală – această apartenență pe viață la un sistem îndatoritor – căci, bat jos aceste prețuri excesive – prețurile pentru omul de rând.

Un etaj mai sus, de-a lungul holului, vedem ceva bizar: un tip înalt, brunet, slab, musculos, însă – adică fiecare fibră de mușchi i se vedea distinct – își făcuse catalige să se miște mai repede, să aibă pasul mai mare, acolo unde lucra chiar sub tavan. Făcuse un brâu improvizat pe margine, pe care pusese toate materialele de care avea nevoie și sculele, desigur, apoi pe acele picioroange se deplasa – și pasul era mai mare – și câștigul, astfel; acesta și escrocase pe mai mulți – luând el lucrările, în mod excesiv – le sufla, pur și simplu. Deși suferea de unele boli – tatăl său murise la 33 de ani, din exces de alcool – el avea acum 34 – nu mai consuma alcool – dar fuma intens.

Ce să faci cu astfel de oameni – să-i urăști sau să-i compătimești în alergătura nebunească pentru câștig – nici eu nu știu. Ar fi meritat să pice odată cu cataligele și să nu se mai poată ridica.

Mai în sus, pe hol, ne întâlnim cu inginerul principal: scund, rotofei, nas ridicat în sus, tocmai striga pe niște muncitori: hai, hai, repede, repede – parcă ar fi apăsat pe o pedală – omul nu putea să-și spună păsurile – stătea producția, în viziunea lor capitalistă și bolnavă. N-ai fi avut voie nici să te c...ci, după concepțiile lor criminale.

Mai sus, câțiva salahori se odihneau: câțiva copilandri, plus unul puțin mai matur, fund scos în afară – senzual, de vădană. Unul dintre ei zice – la salutul nostru, era și un tânăr inginer, pe care ni-l daseră cu noi, să ne fie un fel de ghid, tot neliniștit și acesta, din cauza producției – adică-i rămăsese un fel de tremur acum, când n-ar fi cazul – avea doar vizitatori.

Așadar, muncitorul cel tânăr, cu figură de țap, chiulangiu, după ce-i fusese adresată întrebarea – nu-i răspunse inginerului – nici n-avea ce – bâiguise ceva vag, ne spune: eu îs salahor, pe mine mă doare-n sulă.

- De câte ori am auzit asta, zisei, că nu mai pot suporta – nici o verificare, nici o normă, nimic, pentru acești chiulangii.

Cel cu fundul scos, văd că se revoltă pe cineva, la un moment dat – adică ridică tonul, zicând: vezi-ți de treabă, că vei primi șepci. Adică nu știam ce se-ntâmplă și ne apropiem de el: un muncitor, un mecanic care lucra prin preajmă, văzându-i curul frumos rotunjit, cu buci tari, îi făcuse propuneri indecente. Acesta de aceea a reacționat violent. Dar filozoful avu o replică pentru el:

- De ce n-ai vrea să ai o relație cu un bărbat – consideri că nu-i bine – împotriva naturii, a moralei, sau pur și simplu vezi că și alții condamnă asta; nu uita că esteticul atrage – frumusețea, adică – ori de ce parte s-ar situa. La asta n-a știut ce să răspundă, țăranul...

Urcăm iarăși pe trepte, să vedem etajele superioare. Ne intersectăm cu un grup de vizitatori, porniți de jos; patronul era prieten cu ei. Slăbuț, față prelungă, puțină chelie – *semăna uluitor cu ministrul propagandei naziste* – Josef Goebbels, mai ales că purta și haine de culoare deschisă; în rest, dacă l-ai fi întâlnit pe stradă, n-ai fi dat doi bani pe el –se oprește într-un loc, se uită la tavan, zice: splendid, OK, ce facem noi aici, se uită apoi la grupul parfumat care-l însoțea și face cale întoarsă lăsându-i pe toți cu gura căscată. Vizitatorii nu scoaseră o vorbă, în tot acest timp, atât că ne-au salutat pe noi, cu voci dulci ca mierea; deh, de la înălțimea bogăției lor îți dădea mâna să fii fin, fără înjurături, fără răbufniri de furie excesive, care te fac să fii rău, veneau pentru o clipă aceste izbucniri negative, știu că nu e bine, dar viața – capitalismul, mai ales – ți le oferă – și pleacă.

Bogăția te poate face să poți orice; adică nu atât accesibilitatea la un lucru, ci amploarea lui; să te speli în fiecare zi, să schimbi hainele în fiecare zi, să ai un rând, două, sau zece de o anumită culoare, să bei băuturi scumpe – la fel, în fiecare zi alta. Să faci vizite pe zone: un an o zonă, sau o țară, etc. Omul de rând n-are timp nici să-și facă curat: o diabolică promisiune a îndeplinirii dorințelor în viitor, îl mână înainte; practic, fuga după o iluzie...!

Urcăm la ultimul etaj, unde sunt balcoane mai mari, la apartamente – dar și prețurile – și nu peste mult timp auzim bubuituri , de parcă ar fi fost un cutremur. Cum plecase patronul, niște muncitori de pe placa de sus, decofrând, aruncau preț de șase etaje – direct jos lemnele, panourile rezultate; de aici senzația de cutremur. Dacă nu-i verifica nimeni – unele ajungeau jos rupte, așa se proceda, conform principiului: are balta pește...

21

Un șantier capitalist 2

- Vă voi povesti încă ceva, din multitudinea trăirilor mele alături de acest popor, de plebei – în orânduirea capitalului și a dorințelor haotice, nestăvilite, zise poetul.

Lucram cu cei doi: Sandu, minerul, înalt, uscățiv, peste măsură de rapid în gesturi, ahtiat după câștig – e drept că ne insufla și nouă ceva din optimismul său – deși uzat oarecum – nu bea – dar fuma excesiv –nu se gândea la destinul final, ci la cât să scoată pe moment din viață – profit maxim – era și ăsta un fel de a trăi viața din plin – dar din punct de vedere financiar – această smulgere, această excitare, când ești cu toate simțurile conectat acolo – deși ar trebui să te și bucuri de rezultate – e o altfel de excitație decât să zic, cea sexuală – dar, mă rog, așa văd unii lucrurile.

Danu´, mai tânăr, simplu în gesturi, cuviincios, era, totuși, priceput la munca pe care o făcea, adică trebuie să fi avut o structură existențială solidă și experimentată a gesturilor, a actelor pe care se baza, ca să nu dea greș – altfel n-ar fi știut nimic – așa ceva nu ar fi fost de dorit, pentru a se putea integra în vâltoarea vieții.

Acum imaginați-vă o amiază, o zi sau după-amiază liniștită, pur și simplu, unde forțele care urlă și te mână înainte nu există. Un soare care încălzea – deși era în februarie – cu încălzirea globală se putea și asta – oricum, astrul zilei fiind sus, luminozitate și căldură în jur – ne încălzea și nouă sufletele.

În fața blocului, intrarea în garaj, ca o pâlnie: în dreapta era, deja, turnat un zid – parapet, paralel cu clădirea. În stânga, doar unul îngust, scurt, paralel cu râul din marginea curții. Cum peste tot era pietriș, acesta se zbicise și era chiar plăcut să stai sau să lucrezi.

Bogdan, un tânăr cu cercel, fără griji, fumător, mai târziu îl voi porecli Volovan, de la Valvolină, unsoare de dat pe undeva și de la Nivea – unsoare de dat pe la năsoi – mă rog, purta material cu roaba din stânga blocului, de dincolo de curte, până în beci. La un moment dat, la întoarcere, cu roaba goală, răsună un pocnet. Fiind roabă ieftină, roata a cedat. La vreo trei metri în față – tocmai ieșise din beci – drumul era în pantă – era în curte, pe drept – se ridică o coloană de praf; „ce pula?" zice Bogdan, nedumerit. Eu eram pe placa laterală – spre râulețul Valea roșie, care despărțea terenul blocului de biserica catolică la care lucra – mici renovări – penticostalul Isai cu firma sa. Ce contează confesiunea, când e vorba de bani.

Zic: o fi fost ceva spirite, Bogdane – sau vreun atac planificat terorist, cineva o fi apăsat pe telecomandă; sau vreun nebun care mai aruncă petarde, crezând că nu trece timpul – la fel ca-n ajun de Nou An. Oricum, ne pare rău după ce-a trecut – bun, rău – cum a fost.

Vin și cei doi, Bogdan se pune în fund, să scoată roata – dar, mai ales, cauciucul și camera. Încearcă cu o lamă de cuțit rea, nu reușește – zic: cu „bricheta", Bogdane, căci acesta, ca orice mut, stă neobișnuit de mult în pauză, după care-l apucă dracul, sare-n sus, se grăbește. Mai mult, are răbdare și la lucruri mărunte, gen aprinsul unui fir de ață, care prisosește – adică s-a desprins de țesătură –cu bricheta – am mai văzut gestul acesta și la alții – de parcă firul acela nelalocul lui ar fi cel mai mare rău din lume și-ar trebui eliminat – persoanele respective-s sadice.

- Cu p...la lui D-zeu! zice el, futu-mă în firmele din Tebra U.

În timpul acesta apare Danu. Încâinit, zice: cu briceagul să tai unul din copacii de dincolo de râu, de lângă biserică.

Îi zic: da, dar, dacă ar avea răbdare să stea jos, tot ar izbuti , până la urmă, mai degrabă să tot taie câte un guler de jur împrejur – să se tot ridice, sau să trebuiască să stea în picioare.

Apare patronul; zice: ce faceți aici, pierdeți vremea?

- Nu, zic, uite ce s-a-ntâmplat cu roata, dar băiatul are răbdare să o desfacă, să rezolve problema.
- Avem răbdare și la alte lucruri – păcat că totul trece, zice Danu.
- La ce anume? întreabă patronul.
- Păi să demolăm cu ciocanul un munte, fie el Ignișul – de circa un kilometru cub – dacă nu și mai bine, răspunse Danu.
- Ați avea răbdarea asta? zise iar șeful.
- Da, cum să nu – odată și odată tot am reușit – dar cu condiția să fim nemuritori, adică dacă am fi nemuritori nu ne-am plictisi de nici o muncă, cât de grea – dacă asta ar fi condiția – dar să avem și timp liber, baie, distracție – la fel ca-n viața asta – în rest, să fim veșnici; nu ne-ar plictisi faptul că nu se mai termină niciodată viața – fie ea alcătuită din bine și rău, închei eu.
- Păi, chiar dacă nu sunteți veșnici – și chiar dacă ați fi – ar veni tot alți și alți muncitori – pe mine m-ar interesa să meargă treaba – indiferent cu cine o fac – iar în ceea ce privește recompensa, distracția – mai zică și altul – acelea mi se cuvin mie, muncitorii sunt niște nespălați.

22

O vizită la fostele simboluri sexuale

- Acum, să vedeți și locul, precum și ce-a mai rămas din ce a fost odinioară un mândru loc și monument adresat vieții, sexualității – plăcerii, celei mai cumplite, poate – numită a face sex. Dincolo de cele două aspecte importante: perpetuarea vieții prin asta, adică pornind de la plăcere – de aceea fiind dată, să se ajungă acolo – sau numai plăcerea în sine, foarte bună și aceea – să nu uităm și arta în sine, a acelor momente. Când, de obicei, vrem să reprezentăm un lucru imperfect sau care admite variații, atunci, desigur că alegem varianta cea mai izbutită, de sărbătoare, cum ar veni. Adică firește, prezentăm marfa cea mai bună, din motive de reclamă, dar și din dorința de a atinge perfecțiunea. Poate e și firesc să fie așa, căci, dincolo de astea, esteticul, armoniosul încântă, iar tot ceea ce-i dizgrațios, defect, murdar nu poate decât să ne scârbească și dezamăgească.

Armonia prevalează și-n cazul relațiilor sexuale. S-a scris mult și poate mai mult s-a comentat pe baza acelui ceva ce determină atracția dintre sexe. În cazul femeii era mai clar, oarecum, se știa: sânii, pielea albă – să enumăr doar câteva – chiar și formatul – să aibă corp – deși nu atât de cristalizate în trecut, aceste oferte – și nici pretențiile asupra lor, plus buzele frumoase, fine, părul, etc., deși și aici s-ar putea obiecta: calitatea și nu cantitatea: adică un sân frumos, rotund sau ascuțit ca o pară – și nu unul foarte mare, revărsat – fac atracția.

Dar în cazul bărbatului era mai neclar totul; se vehicula că mărimea contează – deși nu s-au văzut – dacă ar fi așa – decât foarte puține cazuri de nepotrivire sexuală bazată pe dimensiuni. Mai mult, chiar, dacă ar fi fost întrebate, femeile ar fi visat un sex frumos – tot armonia e la mijloc – plus unul tare, care face treabă, căci natura, în înțelepciunea sa, a creat un sex feminin extensibil în interior, mulându-se după cel bărbătesc, așa că acesta din urmă, dacă-și făcea treaba, tare fiind, o făcea în orice condiții – cadrul îl avea pregătit...

Așa că, ca la orice situație decisivă, așa și aici: sculptorii au dat tot ce-i mai bun. Statui – sculpturi, mai degrabă perfecte, adică foarte armonioase – căci lumea ideilor era un model de la care se putea pleca; din păcate, lucrurile transpuse practic pot degenera, să aibă variante mai puțin izbutite – de aici și prezentarea ideală, inițială – căci nu lași un lucru de izbelițe, dacă de la început îl recunoști imperfect, cum e mai târziu, plus că *așa ar fi ideal să fie*. Fără supraveghere, întreținere, în sens mai larg, orice sistem s-ar distruge, ar cădea spre dezorganizare, haos.

Acum, asta e: chiar fără scopuri comerciale, s-a făcut aici artă de dragul artei. S-au ales cele mai frumoase modele de sexuri masculine – un penis de vreo doi metri și gros – proporțional mărite dimensiunile, iar la organul feminin două asemenea variante: unul în poziția șezând, desfăcut, fiind și el estetic – dar ca să fie pe deplin, s-au făcut și contururile, umerii bucilor, împreună cu cealaltă gaură, marginea coapselor – totul într-un cadru unitar și estetic, deci.

Apoi, varianta din spate, iar proporționalitatea incredibilă a corpului, fesele ca niște franzele curbate, cu „ruperea” – adică linia de demarcație, între ele și picioare, o scobitură care te incita și mai mult, picioarele – armonioase și ele, plus că fiind desfăcute, fesele, în poziția „conductă de gaz”, adică când aceasta, conducta trece peste un obstacol; un fel de U întors, cu prelungiri la ambele „brațe”, se vedeau găurile. Cea a anusului adâncă, cu niște crețuri pornind

spre exterior, ca razele unui soare, umerii bucilor, de-o parte și alta, ascuțiți, plus crăpătura de mai jos, estetică și ea. Atracție, ce mai!

Să nu credeți că pe stradă decența-i totală. Doar o simulează toți. Femeile vopsite, sobre – să nu credeți că sunt nepăsătoare. Sau bărbații în palton, bărbieriți proaspăt, participând la câte o festivitate politică – să nu aibă timp de sentimente. Nu au atunci și acolo, dar dincolo de acea crustă, poleială a civilizației se declanșau celelalte instincte, adică pasiunile. Așa că veneau pe ascuns să admire – dar nu numai atât – să posede, oarecum, aceste simboluri. Erau prea mari, s-ar fi băgat în ele – dar și așa erau pline de rujul femeilor – cele mai multe veneau noaptea, altfel n-ar fi recunoscut, sau dacă aduceai vorba despre asta, sau te-ntâlneai cu ele în zonă, roșeau – iar cele două – feminine – de sămânța bărbaților – căci, la vederea lor – imaginea declanșează dorința, apoi depinde cum faci să ajungi la *lucrul material* - se dezlănțuiau acolo, lângă statui. Poate le și lingeau și posedau; deși disproporția era evidentă – nu aveau unde să-și introducă aparatul – dar, mă rog. Cu sfârcul – vârful unui sân – cel de-al patrulea monument – mai puteau face ceva – era destul de mare și ascuțit – dar nici cu acela bine, dar, mă rog, așa-i omul – de nestăvilit când e vorba de propriile dorințe.

Așa cum unele simboluri religioase servesc la defularea unor dorințe, tot în cadru intim, așa ar fi putut servi și acestea – dar omul e cum e – la religie se mai teme de divinitate, plus că crede că reprezintă un paradis foarte îndepărtat, post-mortem, de fapt, pe când aici era vorba de o împlinire de pasiune, plăcere, aici pe pământ, pe care omul o crede neîngrădită de nici o lege, plus de neoprit fiziologic, ca și contactul sexual când îți vin năbădăile – de unde și mânjirea lor – n-au rămas simple simboluri ale frumosului și ale unor dorințe, deci, încheie poetul expunerea.

23

O explozie capitalistă.
Aruncarea în aer a unei clădiri vechi

Undeva în partea de nord-est a orașului Tebrauna – de fapt, chiar în partea de răsărit – acolo unde începeau suburbiile celuilalt - căci și acela – Pribauna – deși mult mai mic – avea totuși multe suburbii – ciudățenia nu era asta, ci faptul că teritorii imense care erau chiar în jurul tău, locuite, desigur – aparțineau altei localități.

Era o împărțire strâmbă, nedreaptă, oarecum și ilogică, parcă ți s-ar lua ceva din ogradă – dar asta era. Dar cartierul de care vorbesc e totuși al capitalei – intră ca un dinte în suprafața celuilalt oraș – al suburbiei acestuia – Tauto – mai bine-zis. Era un mare cartier muncitoresc – blocuri din anii ´50 – câte unul, ici-colo, erau distruse – se construia altul, nou, poate un spațiu de birouri.

- Acum să vedeți cum e folosită știința explozibilului, zise un reprezentant al primăriei.

*

O clădire înaltă – un bloc masiv – 7 etaje, cinci scări, o grămadă de apartamente atunci, simplu dar durabil; acum se tot screm rahații de arhitecți și scot, uneori, un design de mântuială, extravagant, grotesc – acum trebuia aruncat în aer; un altul, sau poate spații comerciale, birouri, urma să le ia locul.

Era puțin o înclinație de teren – se vedea bine în jur, zona – dar nu neapărat asta conta, nebunia și imperfecțiunea vieții ar fi acceptat și existența unui giuvaer într-un loc plin de mizerie – sau ciudățenii amorale, gen: bordel lângă biserică, sau hotel deasupra unui atelier de mecanică – totul din dorința de câștig și individualism – s-au văzut cazuri.

Acum, totul era pregătit: prin implozie, se putea și asta – nu numai în țările avansate, astfel nu s-ar fi făcut mari pagube în jur. Chit că, la una din clădiri, mai mici, undeva la începutul ăstor fel de activități - neputându-se arunca în aer fără deranjamentul celor din jur, au trebuit să facă acest lucru noaptea – nu toți muncitorii au fost de acord, unii au fost lichidați – dar până la urmă s-au găsit unii care au efectuat treaba: cu puterea nu te pui, *ea presează*, indiferent de logica pe care o prezintă, zise cel de la primărie.

Câte porcării nu se fac, moloz aruncat de la etajele de sus, răspândind praf în jur, tot noaptea, când puțini ar surprinde asta, deoarece puțini sunt treji, iar după ce a trecut, chiar dacă o cărămidă a mai lovit pe ici-colo, mă rog, asta e, ne cerem scuze – cu banii, dacă e cazul – faci orice.

- À-propos de evoluția unui lucru, zise poetul, nu știu cu ce se vor putea distruge clădirile vechi în viitor, posibil vor fi topite, pur și simplu cu vreo formă de energie necunoscută până acum; că au o evoluție, ca orice lucru – chestiile astea, plus un sfârșit, dincolo de un început, desigur, mă duce cu gândul la lagărele lui Hitler: la început se gazau oamenii în mașini, prin păduri – asta după execuțiile prin împușcare, pe evrei, mai ales, și cum numărul lor devenea tot mai mare, vrând să soluționeze problema lor, au ajuns la cuptoarele de ars din lagărele de concentrare. Putea fi și altă soluție: măcelărirea lor, colectarea sângelui în bazine imense – atunci

ar fi fost altă sau o altfel de atrocitate – oricum, la fel de nejustificată și aceea; oricum, vreau să zic c-a avut o evoluție, acea idee – cât și un sfârșit.

Cât despre partea morală a unei acțiuni, aș dori să vă spun că există *doar un singur adevăr* – nu pot exista două paralel – deși cândva salutam democrația, dezbaterea, schimbul de idei aduse de societatea de după Revoluție. Acum nu pot să concep cum pot să existe două adevăruri paralel – să conviețuiască, mai bine-zis – și vă voi da un exemplu: cum poate să aibă dreptate și cel care susține – din motive ecologiste – închiderea unităților industriale, cât și cel care proclamă o industrializare masivă, activitate intensă, pe baza aceasta – care duce la poluare excesivă, la o lume aridă – dăunătoare omului, vieții – total opusă unui paradis verde. Adevărul e unul: ar putea conlocui, coexista cele două activități, cea industrială, plus protecția naturii, prin mijloace avansate – împreună. Iată, un singur adevăr... Sau raportul patroni-muncitori: din păcate, cei cu puterea trag la ei, totul. Bețivii care te atacă, cei care sparg bănci – sunt pătrunși de esența unui singur adevăr: cel al lor.

Să nu uit, încă un exemplu din lumea animalelor: am văzut un reportaj – treisprezece lei – țineți bine minte – nici mai mulți, nici mai puțini – cocoțați pe un elefant imens – îl atacaseră să-l devoreze, de când cu schimbările de climă în lume. Apoi în altul, doi lei, pe un elefant mai mic. Las la o parte prostia pachidermului care nu a fost oarecum năbădăios, violent, să-i atace el, apărându-se astfel.

Leii erau ficși: nu cedau, știau ce vroiau; acea afișare a dorinței lor de a face rău, „logica” ei – fie chiar pentru a se hrăni – alături de justețea existenței pașnice a elefanților – de cealaltă parte, *mă durea*, mă nedumerea, în primul rând – dar, pur și simplu nu vroiam să o accept – de ce două adevăruri paralele – nu se poate – care e cel „adevărat”?

Sigur că s-ar fi putut și un trai în armonie, cele două existențe să fie, să curgă paralel – dar, cel puțin în condițiile care au fost cândva în savană. (Las la o parte faptul că, oricum, alte ființe vii ar fi fost păgubite – mai mici – dar nu elefantul care, enorm fiind, nu suferise până atunci din partea leilor.)

Așa și cu relația patron-muncitor: gândiți-vă: un premiu în plus înseamnă o benzină, un chef mai puțin pentru proprietarul de bunuri și mijloace de producție – plus alte lipsuri, adică necumpărarea altor lucruri pentru uzul propriu. Așa și cu partidele liberale: proclamând libera inițiativă, sprijină patronii – să acorde sprijin muncitorilor, ar însemna să-ncline balanța în partea aceea – n-ar mai fi partide burgheze, ci muncitorești. Păcat că le votează oamenii, de parcă toți ar fi din sulă de miniștri – mă refer la oamenii de rând.

Armonie ar putea fi și aici – în țările avansate s-a ajuns totuși – astfel a apărut neoliberalismul, nu perfect – dar oricum, tot s-a făcut un echilibru – poate din conștiință, poate din teama de revoluții viitoare – având experiența trecutului, cine știe – dar nu era cazul la popoarele barbare.

*

- Acum așteaptă doar semnalul de declanșare a exploziei, ne lămuri trimisul primăriei; într-adevăr vedeam peste tot găuri, fire, liniște – iar ceva mai încolo, la umbră, oamenii așteptau.

Acum știți cum e-n capitalism: la fiecare firmă, patronul are puterea absolută – atât la bine cât și la rău – plus capriciile – dacă nu vrea, nu face un anumit lucru: așa și acum, fiind în acea perioadă incertă și inertă, oarecum – dintre vară și toamnă, adică lunile iulie-august, când încep a scădea energiile – toți așteptau semnalul său; nici oamenii, cei de la producție, nu prea aveau chef de lucru – mai bine i-ar fi trimis două săptămâni în concediu să revină cu forțe proaspete.

*

Când s-a declanșat explozia – ordinul a venit pe neașteptate – chit că patronul era slab ca un deget – și-l ascultau oamenii ca și atunci când avea doar vreo două-trei afaceri în construcții – mă rog, el a inițiat afacerea, cu posturi-fixe, el a riscat – deși asta nu-i o scuză pentru îmbogățitul excesiv de mai târziu – mă și gândeam cât îl vor mai asculta oameni serioși, cu institute făcute, adică studii superioare – dar, mă rog, asta era – așa că s-a declanșat: ziua în amiaza- mare.

Oamenii, așteptând, dormeau care pe unde apucaseră, pe sub garduri, copaci, la umbră – e un fel de a spune – mai mult, într-o așteptare, care când se încorda, când se destindea – de lucruri serioase nu te puteai apuca – poate un citit de carte, un pic de antrenament – nu prea lungi – sau să pleci undeva, trebuia să fii acolo.

Unul venise – din clădirea care urma să fie dărâmată – și se dădea de ceasul morții să explice oamenilor că fusese la depozitul de exploziv el personal, dar șeful nu fusese acolo, patronul adică, iar responsabilul de magazie, domnul „Porcul", ca orice funcționar bătrân, cu idei fixe și toane – pe de altă parte – doar asta făcuse toată viața –gestionase materiale, nu era de găsit. Următorul, un om cât de cât vechi, cu prestanță, dăduse el materialul – dar se temea să nu fie și câteva calupuri de dinamită care face explozie, nu implozie – nu știa bine care sunt, sau poate le dăduse să fie eliminate din stoc, să scape de ele, în limbaj popular. De aici și teama muncitorului c-ar putea ajunge – bucățile aruncate-n aer – mai departe decât ar trebui...

Câteva cărămizi zburaseră până la unul care dormea efectiv. Se trezise, cineva îi spune despre ce-i vorba – buimăcit, inițial nu-și dăduse seama ce se-ntâmplase, după care se dusese mai încolo, își luase haina pe care se pusese și ațipise din nou. Nu ar fi avut grijă dacă suflul unei noi explozii l-ar fi ajuns – spusese: treziți-mă când e gata totul.

Deși tânăr, era foarte calm, calculat, tăcut. Cineva vroise să-i vândă o pereche de bocanci – de vară – aveau unele decupaje pe lângă șireturi, intra praf – dar în sezonul cald ar fi fost buni – atunci, toamnă fiind, nu-i luase, motivând că-i foarte mult până la vară. Făcea parte din tagma foarte rară a oamenilor foarte calmi – care din căruța care-l ducea la eșafod nu s-ar fi deranjat să mestece posmagii primiți gratis – darmite să-i mănânce totuși, să facă acel efort – ar fi spus când ar fi fost cazul să oprească căruța să-i ia:

- Nu, să meargă mai departe...

24

O ceremonie etnică

- Propun, zise funcționarul de la primărie, să vedem un fel de spectacol mai interesant, folcloric – deși aparține unei etnii conlocuitoare – pe câmpiile Teatrului de vară, dincolo de zona Vechiului Centru al orașului, până în chiar plin centru – toată această desfășurare, revărsare de forțe – căci ce este o sărbătoare, dacă nu o întrunire periodică, prilej pentru forțele care se atrag să se declanșeze, să dea – ca rezultat al acumulării de energii, ceva bun – sau ceva rău – asta rămâne de văzut; mă refer aici la orice concentrare de forțe, generată de o anumită concepție, declanșând o anumită mișcare – ca rod al ei; bun, considerat inițial, acel rezultat – dar cu urmări catastrofale, apoi.

Să nu menționez decât mișcarea lui Hitler: cine ar fi crezut că dintr-un minuscul partid muncitoresc va ieși partidul imens de mai târziu, cu mișcarea care avea să schimbe istoria – adică s-o prăbușească, mai bine-zis, spre crimă și abject... Apoi mai e, pur și simplu, și ciocnirea dintre două forțe: odată declanșată provocarea, nu știi ce iese: victoria uneia, sau distrugerea ambelor.

- Aici a fost și o premisă greșită, zise poetul – lupta împotriva *tuturor* evreilor, ca și cum și evreul de rând ar fi fost escroc; e mai ambiguă considerarea asta, decât acea referitoare la patroni, din ideologia lui Marx și Lenin, căci, fără îndoială, *aproape* toți patronii sunt niște criminali, atinși de morbul câștigului, pe când o etnie e mai greu să o consideri în bloc monocoloră.

În afară de faptul dacă nu-i dai șansa să-și scoată la iveală instinctele care sunt în fiecare om – cele negative, desigur; apoi, în Germania postbelică – mă refer la cea de după Primul Război, era o demnitate rănită: participi intens la civilizație, mă rog, industrie, cultură și pierzi un război și niște teritorii, plus criza economică. Neamțul e altfel, dovadă și după al Doilea Război, și-a refăcut țara din Neant, parcă. La noi, la rimini, nu-i nici un fel de demnitate: tot ce pică din cer, e binevenit.

Apoi, la naștere – repet asta – toți, din Africa până aici și de-a lungul istoriei, suntem egali, ca proporție a instinctelor; mai rămâne să le cultivăm pe cele bune – cu asta și-au bătut capul iluminiștii din cele mai vechi timpuri – altfel se încetățenesc cele rele pe care e greu să le mai scoți din mintea omului, și mai ales, din simțiri...

*

Un șir de oameni foarte înalți – umblau pe catalige – au făcut intrarea în atmosfera de sărbătoare. Ajungea – șirul – de la Câmpia de vară până aproape de centru, trecând peste râu; reprezentau păsări – aveau un cap ascuțit, teșit și cu cioc pe măsură. Ziceau că aduc ploaia, rod al belșugului, desigur.

După aceea veneau tobele, adică paiațe, oameni vopsiți violent, cu pene la păr, făcând tumbe și alții care băteau tobele; prin asta alungau duhurile rele; la unele civilizații erau așa-zisele paparude, unde, împrăștiindu-se apă, s-ar fi putut determina norii să se adune, adică cineva, acolo sus, să facă asta, aducându-și aminte de noi. În sens invers, când era prea multă apă, adică pericol de „vreme grea”, de furtuni, la țară se-mplânta securea în pământ, cu un gest

rapid și sigur – spre partea unde cerul era negru, aproape, de-nnorat ce era, cu gând de-a-mprăștia uriașa concentrare de nori. Face omul ce poate să-și asigure belșugul și bunăstarea; asta a făcut-o din zorii istoriei, cu rezultate mai mult sau mai puțin reușite.

*

Apoi venea masa compactă de dansatori: un pătrat uman, format din șiruri, desigur; porniseră de pe Câmpiile teatrului, stătură cumințI, adică veneau într-un anumit ritm spre oraș, până ajunseră la un platou, dincolo de stadion, spre râu.

Aici, brusc, se desfășurară în mai multe șiruri: unul o luă spre miazănoapte, concomitent cu unul înspre sud, altul înspre est, unul înapoi, spre vest, iar două-trei rămaseră – dar în adâncime, oarecum țâșnind drept înainte, ridicându-și mâinile brusc, ca și cum ar fi dorit să-și ia zborul. Și-au făcut, apoi, fiecare propriul dans – un fel de dans al călușarilor, cu sărituri, tropăituri pe loc, zgomot; deci și multă bucurie.

Mai apărură un rând care băteau tobele, tot câte trei împreună – un rând triplu, de fapt. Apoi, incantații, realizate de artiști individuali și care priveau spre cer, declamând, când foarte serioși, când cântând, unii.

Apoi, alt rând de dansatori. Ocupară partea de Nord a platoului, se desfăcură în două părți, cei din partea stângă – cum veniseră – dinspre Nord, erau mai vioi la gesturi și cu haine mai sclipitoare: reprezentau Viața, Mișcarea, Iubirea. În schimb, cei din Sud aveau ceva mai tăcut, mai moale și mai șters în mișcări și-n coloritul hainelor: reprezentau Distrugerea, Întunericul. Ca-n Natură: Viața și Moartea, Ura și Iubirea, Lumina și Întunericul.

Ultimul grup, cel al dansatoarelor, ar fi trebuit să atragă cel mai mult; căci, neavând prejudecăți, erau fie în bikini, fie în rochii scurte sau fustițe, cu nimic, unele, sau aproape, sub ele. Dacă primele, chiar dacă nu manifestau o anumită decență, prin faptul că nu erau goale – adică fără chilot - nu puteau arăta decât ce aveau la exterior, adică forma corpului. Celelalte – șirul din Sud – într-adevăr că ridicau piciorul, sub formă de mișcări de balet – era incitant ce vedeai, dar pe cele dezbrăcate – acolo, sub haine – trebuia să ai norocul să te nimerești pe lângă ele, să ai ce vedea.

- Reprezintă ceremonii ale belșugului, ale recoltei, zise patronul; și la alte popoare sunt astfel de manifestări ale opulenței, căci se mănâncă și se bea bine, bere, mai ales, plus spectacolele artistice în sine; așa că nu-i de mirare ce vedem aici, la această etnie...
- Atât doar că reprezintă generalități, zise poetul; e vorba de recoltă, de belșug, de ani buni – pozitiv în general. Dar cum să-ți faci tu singur bunăstarea – să agăți o astfel de femeie, sau să-ți permiți belșugul individual, nu se spune. Suntem înconjurați de tabu-uri mai abitir decât primitivii – să nu trecem de anumite limite, să nu supărăm pe cineva, etc.
- Doar n-ai vrea să ți le pună cineva mură-n gură, ori să-ți pună aia pe gură, ripostă patronul.
- Nici chiar așa, dar mă rog, un acces să ai totuși, la ele – e vorba de femei, de concepția lor, de cât oferă – împreună cu societatea, încheie poetul. Altfel – găsind numai uși închise – te zbați degeaba.

*

Noaptea, alte distracții: focuri de tabără, mese amenajate pentru petrecere, grupuri bine dispuse. Ar fi fost prea bătător la ochi dacă după spectacolul de azi, cu cântece, jocuri, distracții, mâncare și băutură n-ar fi urmat și noaptea spectacolului – dar la fel, cu tot arsenalul de evenimente de peste zi. Altfel ar fi fost interpretate acele focuri de tabără ca un fel de barbarie, a celor ce-au venit pe aceste pământuri de-a lungul istoriei; se uită că, uneori, popoare venite mai târziu la Masa Istoriei, au progresat mai repede – cazul ungrilor – apoi, popoare care erau barbare – cele germanice – au preluat din mers imensa moștenire a lumii greco-romane, după prăbușirea Imperiului roman. E drept că acestora din urmă nu le-a mers cu teutonii – Varus și-a pierdut legiunile acum 2000 de ani la Rin – într-o bătălie cu tunete și fulgere, unde parcă și spiritele erau de partea adversarilor, într-o vară nefastă. Dincolo de râul Rin era Germania magna – și aproape așa a rămas până azi. Sigur că nostalgii există – dar germanicii s-au achitat – împreună toate acele neamuri, alani, franci, ostrogoți, vandali, etc. – de misiunea istorică de a duce mai departe o civilizație. De aici și obsesia lor, marcați de importanța misiunii ce le revenea: își numeau țara „Sfântul Imperiu roman de origine germană”.

De aceea se mai vorbește de rasism, uneori, căci mai sunt popoare care au nimerit la marginea istoriei, nu sunt vinovate ele de asta, e ca și cum ai avea un teren rău, o pârloagă, o zonă pietroasă și n-ai putea să te ridici la nivelul celui cu pământ superior; dar, dincolo de vicisitudinile istoriei, dacă nici n-ai încercat să faci mare lucru, sau să faci doar superficial și temporar, să te și mai mănânci între semeni – asta spune totul.

*

- Acum, zise poetul, aceasta a fost un fel de Sărbătoarea orașului, a Recoltei a unei etnii de aici – luați-o cum vreți, dar ar fi bine dacă am vedea și Sărbătoarea orașului. Are loc destul de târziu – în toamnă – deși cald, e un fel de Zi a Recoltei; la fel, Sărbătoarea orașului Pribauna, e în august – deși mai devreme, nu vom fi prezenți nici acolo, va trebui să vizităm, într-adevăr, orașul vecin și frate – să nu se supere cei de acolo – dar mai avem o serie de locuri din Nord-Est și Est și Sud-Est de vizitat. Apoi ne vom îndrepta spre Kraïuno pe drumul care duce prin Defileul Podișului de Răsărit – un culoar larg, cea mai accesibilă cale – chiar dacă nu cea mai pitorească, să ajungem dincolo de graniță înainte de căderea zăpezii, după care noi ne vom întoarce. Așa că vă voi povesti eu despre „Sărbătoarea orașului” – zisă și „Ziua Castanelor” – de la arborele adus aici acum 500 de ani de turci – măcar au făcut și aceia ceva bun, încheie poetul.

25

Sărbătoarea orașului. O descriere în lipsă

- Acum, știți, începu poetul, că la astfel de sărbători se adună tot felul de gură-cască, de pehlivani, de farsori, mă rog, niște nimicuri de oameni care atunci se simt bine; ce să-i faci, asta-i pătura de jos. Și la romani, acum 2000 de ani exista așa ceva: saturnaliile, sărbători intense ca dezlănțuire, căci despre asta vreau să vorbesc, adică faptul că, odată fiind acolo, parcă toate-ți merg strună și diferențele sociale se șterg. Tot ce-ai suferit până atunci, în viața de zi cu zi, se anulează: important e că ai ajuns acolo. Așa că și cerșetorul care cu chiu cu vai a făcut rost de 4 lei să-și ia un pahar de vin fierbinte (măsluit și acela – unul, un zugrav, lucra undeva în spatele tarabelor, lângă Sala Sporturilor. Vedea cum negustorii, la două căni mari, numite popular „canceu", puneau o a treia de apă. Apoi combinația – o fierbeau cu piper și scorțișoară și o ofereau mușteriilor, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat – păcatul rămânea undeva înregistrat – ca simplu eveniment – sau și ca încălcare de normă morală), cât și cel cu jeep-ul, care a venit plin de ifose, căruia i-a intrat în reflex să cumpere Kürtös Kalács – un cozonac gol pe dinăuntru, ca scoarța de copac, plin de mirodenii – să știe c-a fost la sărbătoare – sunt pe aceeași treaptă; totul e frumos. Dar care e profilul celor care vin aici, să ia aer, să participe puțin, ca și cum ar lua o părticică din Sărbătoare, prin simplul fapt c-au fost până acolo – din moment ce țin cu tot dinadinsul să nu lipsească – la fel ca peștii care, datorită unei memorii ancestrale, sau unui instinct primordial, se-ntorc în locul unde s-au născut, să-și depună acolo icrele, uneori chiar întâmpinând greutăți foarte mari.

Așadar, într-un moment de toamnă blândă, însorită, toți se grăbesc într-acolo. E drept că mesele – tarabele, corturile, utilajele, dispozitivele pentru jocuri sunt așezate deja. Se aude un zgomot de fond, muzica, chiar, iar ceva te face nerăbdător, te mănâncă călcâiele, parcă să ajungi și tu, să te-mpărtășești din acea energie, sau să o alături tu pe a ta, celorlalți. E drept că ajuns acolo, te mai domolești – căci înainte te grăbeai de parcă Sărbătoarea n-ar fi putut avea loc, sau s-ar fi terminat fără tine. Când mai vezi și prețurile, te temperezi, vrând-nevrând. Acum depinde și cât ți-ai propus să cheltui: nici să fii ca acel bătrân, înalt, fălcos, hapsân, care plimba o pungă de un leu în mână, goală, în ajun de Sărbători, să participe la euforia cumpărăturilor generale, adulmecând atmosfera, parcă; de la a inhala, pur și simplu, aerul de sărbătoare, plin de mirosul de carne friptă și de vanilie, care oricum te duce cu gândul la concediu și la distracție, și până la a te tot plimba, a vedea ce și unde e mai ieftin, a-ți lua o porție-două din unul sau două produse – așa, să nu-ți reproșezi că n-ai fost –și a te așeza cuminte la o masă și a savura ce-ai luat – se cheamă c-ai participat. Nu te gândești s-o faci lată – ca și tinerii care o fac, dar noaptea, aceia nu se uită la bani – dar te gândești c-ar fi bine să te dezlănțui odată, dacă nu total, cu foarte mulți bani și toată noaptea, măcar câteva ore – să uiți de necazuri, de viața de zi cu zi și să fii cu burdihanul plin.

Unii o fac și asta – ce-și propun realizează atunci – copiii, mai ales, produși ai epocii din urmă: pentru ei există doar prezent, patroni și distracție; cred că nu vor îmbătrâni niciodată.

Tu nu o faci: stai nehotărât, nu că n-ai dori-o, sau că n-ai avea bani, dar n-ai curajul să treci – ca de multe ori în viață – o anumită limită, să ridici o anumită barieră, pentru a putea trece dincolo. A nu acționa în momentul decisiv, înseamnă, de multe ori, a nu acționa deloc.

Poate că așa-i omul: La Revelion aceeași similitudine, și mai pregnantă: merg mii de oameni – în Centrul orașului, să asculte puțină muzică, să vadă artificii, să spargă o șampanie – ăsta-i termenul – plini de parfumuri, pentru o oră, două, apoi să meargă acasă, la masa propriu-zisă. Dacă e vorba de luat sau adăugat ceva spiritual la persoana ta, atunci e momentul.

Ruperi de ritm, dezlănțuiri enorme, unde „dai pe tot" – nu te uiți la bani – fenomen datorat în mare parte mediului – există și-n alte părți. Poetul – adică eu – a pățit-o la o nuntă, la o soră: simțea că iubirea sa, față de acea persoană, împreună cu nevoia de protecție, iese în valuri din el; se manifesta, simțea nevoia să iubească – deși nu s-a ales mare lucru din asta – adică viceversa. Apoi, la botezul copilului acelei surori, strâmtorat fiind, a pus o sumă, să zicem 3 milioane, adică 300 RON.

Ar fi dorit – din puținii bani care-i mai avea – să mai pună încă un milion, să fie în ton cu lumea, să ajute nou-născutul. De fapt, luminile, podoabele, atmosfera-s făcute să te facă să cheltui, să-ți dea mâna să-ntreci măsura, ori poți, ori nu; despre avantaje reciproce, nu prea-i vorba. Rămâi cu conștiința – care nu ține de foame – c-ai fost domn, oferind suma aceea.

Acum, la aceste sărbători, pe lângă spectacolul în sine, cel artistic, cel al străzii și cel gastronomic, ar trebui să fie și un pic de prezentare economică mai pregnantă, de prezentare de cărți, de cântece și artă adevărate, nu de conjunctură. Dar dacă suntem o *civilizație minoră*, nu putem face asta. Cu ce realizări să ne mândrim? Cu grija față de om? Dar ce-nseamnă omul – luat ca individ – în fața tăvălugului capitalului și al lăcomiei generale? Toți parcă se lasă duși de val – ăsta-i valul, cu ăsta mergem, vrând-nevrând.

Sărbătoarea orașului, pe viu

Acum pot să vă mărturisesc că există perioade-n viață când ești mai liber – adică dispui de timp berechet – din punctul ăsta de vedere-ți merge bine, chiar dacă financiar, nu prea strălucit.

Sigur că, având timp, unele chestiuni tot le rezolvi; nu poți fi cu toate – așa-i în societățile barbare, șefii, dacă-ți dau timp, să „dispui" de el la cheremul tău, adică „cum vrea s...la ta", nu-ți mai dau bani – adică un dispozitiv diabolic, parcă și inconștient, dar extrem de fix reglează totul în folosul lor: până unde să destindă coarda, când să intervină brusc, să ia caimacul, să nu fie cumva-n pierdere, porcii.

Așa că, având timp, făceam nenumărate călătorii – tocmai atunci descoperisem frumusețile naturii în anumite locuri, să te scoli dimineața, s-o iei de-a lungul străzilor, însoțit de verdele gardurilor și al pajiștilor, de culorile deschise ale caselor, trase în „decorativ" – să știi că faci mișcare, sănătoasă la organism, că ajungi undeva, bei o cafea fierbinte, mănânci unul sau două ștrudele cu brânză sau dulceață, la fel, binevenite pentru organism – și-ți continui drumul. Doar anumite zone: unele aveau și copaci seculari, brazi, mai ales, unele pensiuni, fie chiar izolate. Dincolo de ele terenuri cu iarbă mare, necosită, bătea spre galben – era spre toamnă –un brad cu o formă ciudată – de sfeșnic – toate astea mă impresionau. Dincolo de aspectul brut al naturii, existența unor locuri pitorești cu blocuri, rămase din anii socialismului. Betoane pe jos, uscate, curate, iarbă pe margini – iarăși mă atrăgeau. Aici mi-aș fi putut găsi și perechea: o gagică șatenă, sau șatenă spre blondă, sau blondă, cu un format de excepție, să poarte haine deschise la culoare.

Nici nu bănuiți ce plăceri s-ar fi ascuns dincolo de aceste realități-aparențe. De fapt, ideologia mea cristalizată, a calității, a luminii, a socialismului – care excludea negativul, de la violența în relațiile interumane, până la mâncărurile ce le consumi, pe unde mergi, ce faci – acordând și acestor aspecte o importanță deosebită – nici n-ar fi putut avea loc fără o persoană feminină de excepție în mijlocul ei. Era un imperiu al luminii, existența mea, chiar mă simțeam bine așa. Unul, Boanghină M. Junior, îmi spusese: arăți bine la vârsta pe care o ai.

Așa că într-o toamnă particip la Sărbătoarea orașului. Tocmai mergeam să-mi fac sauna la complexul Seneca, când un grup de tineri duceau pe o platformă, în spatele unei mașini, Turnul. O machetă nu prea mare, de circa doi metri, uluitor de asemănătoare cu Turnul din Centru, care data cam de la-nceputurile orașului. Avea aceeași culoare ca originalul, oricum și macheta era un simbol, în perspectiva sărbătorii care era, dar cel mai tare m-a-nduioșat faptul că nu voi putea participa la aniversarea a 1000 de ani de la fondarea orașului; acum se-mplineau vreo 740, mai era până atunci.

De fapt, nici unul din cei ce erau vii atunci, nu ar fi fost în viață peste două secole și jumătate, de atunci încolo; ce importanță mai avea faptul cine-l fondase, împreună cu orașul-frate, Pribauna – etnii din Vest, pentru a bara ofensiva tătarilor – noi trebuia să ducem mai departe civilizația.

Apoi am încercat să-mi imaginez cât de mare ar fi orașul atunci, în acel viitor destul de îndepărtat, așa cum uneori făceam speculații în legătură cu faptul cum ar fi arătat orașul dacă nu era socialismul, câte blocuri, câte fabrici și depozite și unde, așa și cu viitorul: ce ar putea fi amplasat pe fiecare loc din marginea orașului, plus stadioane, bulevarde, cimitire, pe lângă blocuri și firme de producție (ateliere) și până unde s-ar fi întins suprafața sa. Apoi mă cuprindea tristețea că, oricum, nu le voi apuca, dar, totuși, câte într-un moment de luciditate parcă le vedeam în fața ochilor, ca și cum *aș ști exact* cum urmau să se deruleze lucrurile și ca și cum *aș fi fost acolo*, sau, măcar, *perdeaua groasă și opacă* a timpului *ar fi fost sfâșiată* și aș fi văzut, datorită acestui fapt, dincolo de ea, *realitatea îndepărtată* a acelui ev.

*

Așadar, eram fericit. Având timp berechet, făceam de toate. Sport, plimbări, muncă, studiu. Toți proclamă luna Mai luna florilor, eu consider că mai există o lună a florilor (ce frumos joc de cuvinte: mai există un Mai), a celor de grădină, adică luna August. Și nimeni n-ar putea să mă contrazică, văzând acea dezlănțuire a acelor flori atunci, bietele, înainte de venirea toamnei și a legumelor care se coc – așadar și luna legumelor. Să nu menționez decât busuiocul, cu persistentu-i miros, asociat cu căldurile din August, cu energia de atunci, când îți vine să faci ceva – adică să-ți reverși preaplinul personalității în activități utile – sexuale, chiar.

Lucram la niște rudenii – prima dată m-au plătit bine, apoi din ce în ce mai slab, motivând că între neamuri nu se percep plăți, până am renunțat la a-i ajuta, asta puțin mai târziu, acum lucram ca zidar, la renovarea casei, beam doar pălincă, în acel sfârșit de vară, plus ouă și slăninăfripte – ecologic, cum ar veni – și mă simțeam bine. O bătrânică se tot învârtea pe lângă mine, așa făcea cu orice meseriaș, spunând că ea a făcut totul acolo – era adevărat – canalizând, adunând ceva imaginar dar real, totuși cu palmele-i mari, când vroia să demonstreze ce spunea. Îmi era un fel de bunică vitregă – se apropia de 90 – căzuse pe trepte sau în șură, nu știu precis, nu eram acolo – ca rod al acelui fel de a se tot agita, și-a rupt ceva la șold și-n două săptămâni s-a curățat – după ce slăbise mult – deși nu era grasă, mai degrabă osoasă.

Eu arătam bine; apropiam 50, ca să folosesc o expresie din Sud, care zice: apropiam cutare localitate – nu mă apropiam de ... Seara, stând în pat, după ce făceam baie, în căsuța de vară de acolo, deși era un talmeș-balmeș, având atâta energie, sexul mi se ridica brusc. Era tare, curat și frumos, cum stăteam așa pe spate. Și sunt sigur că dacă o gagică pe măsură de estetică la

forme – marea mea iubire Roxana-Lavinia, de exemplu – s-ar fi așezat peste mine, introducându-se în el, ar fi fost o imagine perfectă – sistemul respectiv – nu mai prejos decât în reviste și-n filme – când irealul îl face permanent sclipitor și încremenit în acea poziție și calitate ideatică. Adică și v-ul sexului ei, peste al meu, forma coapselor, culoarea pielii, reale și ireale, totodată, făceau să dăinuie calitatea sus-menționată - care ne atrage, căci încercăm să fugim de vulgar, de care ne e greață prin toate simțurile și porii ființei noastre.

Astfel de real căutăm – corespondență perfectă a lumii ideilor, care sunt tot timpul reci, neschimbate – dar calitate.

*

Într-una din seri – pe vremea aceea avea un televizor în acea căsuță, cumnatul – așa că mă uitam, am văzut o emisiune deosebit de interesantă despre evoluția materiei în Univers, adică despre găurile negre. Mai târziu, nedorind să renunțe la obiectele de acolo, folositoare sau nu, rămase de la câteva generații, mi-am mutat „cartierul general" în salonul din casa mare, pe care tocmai îl renovasem – și acolo vedeam astfel de emisiuni. Așadar, despre căderea materiei – galaxii întregi în găuri negre, o condensare extraordinară de materie, cu alte legi, poate. Atunci, brusc, am avut o revelație: dacă la o *anumită cantitate de materie*, reprezentată de un anumit număr de stele, grupate în sisteme solare, etc., are loc fenomenul acela de concentrare prin implozie, cade ideea de *Big-Bang ca eveniment unic*, adică numai o singură dată să fi avut loc asta – și nici să nu știm ce l-a determinat și ce-a fost înainte; așadar, dacă și-ntr-o galaxie pot avea loc asemenea fenomene și procese – apoi am văzut și mai abitir manifestându-se fenomenul acesta – în grupul Sagittarius există o concentrare de materie – într-un fel de gaură neagră – cât șase miliarde de sori, pe o suprafață care implică densitate enormă – atunci Big-Bang-uri pot avea loc *oricând* și *oriunde*, dacă există o anumită cantitate de materie, *aceste-i „vine" să cadă* într-o uriașă implozie.

Dar noi fuga în Vest și luăm de acolo totul: le aducem de acolo, cum am ține în mâini un recipient plin, dar aducem, de fapt, un ciur găurit prin care iese lumina soarelui; și adevărul, poate, le proclamăm ideile lor, dogme; ca pildă s-a calculat greșit viteza unei particule subatomice, cândva, în Vest.

Speriați de moarte, savanții au refăcut calculele; s-au speriat la propriu – cum să fie distrusă teoria lui Einstein despre *maxima viteză* de 300.000 km/ secundă în Univers – atinsă de lumină – pe care nimic n-ar putea-o depăși. Și dacă ar fi fost așa – ce s-ar fi întâmplat? De ce să nu privim adevărul în față?

*

Și totuși eram fericit atunci, păcat că n-am avut noroc și-n dragoste, dar asta-i altă poveste. Și noi toți. Molima încă nu apăruse. Acum, după întâiul val de Covid-19 – sau noul Korona-virus, orice-i posibil. Adică pentru *un singur virus, localizat pe o singură vietuitoare*, pot fi oprite toate activitățile de pe planetă – în loc ca acolo să se ia măsuri drastice, în primul rând.

Apoi, ce motive splendide pentru porcii de patroni să nu dea bani, drepturi, justificându-se: e criză!...

PARTEA

A

DOUA

26

Intrarea în Pribauna. Suburbiile.
O vizită prin oraș

- Acum, repetă poetul, ca să nu se supere orașul-frate sau localitatea-soră, vom vizita orașul următor, Pribauna, fondat cam în același timp cu primul, Tebra U. Atât că, fiind într-un fel de culoar – între munți și o coamă de deal, de cealaltă parte, nu s-a putut dezvolta prea mult – nici dacă n-ar fi fost celălalt oraș. Să se reverse peste coamă – în satele din jur, din vale – iar nu s-ar fi putut, *era un alt fel de teritoriu, o altă atmosferă*, câteodată simți brusc că un anumit lucru, cu specificul său, se termină – nu mai ai ce căuta mai încolo. S-a dezvoltat cât a putut în acea depresiune, devenind chiar cochet – case mici, cu acoperiș teșit, în ultimul timp, să nu stea zăpada pe ele – de parcă aici ar fi fost o zonă bogată în furtuni, iarna, care ar fi spulberat omătul, dar, mă rog, o modă luată din estul îndepărtat, poate; la fel s-a-ntâmplat cu un oraș din Nord, Sighetto, mai rău, acesta rămase de izbeliște, cât a fost înainte de război, căci nimeni nu intuia colosala dimensiune a dezvoltării orașului din centrul regiunii.

Acum, însă, vom trece, mai întâi prin suburbii; dar încă ceva despre fondatorii propriu-ziși: acum câteva secole porniseră tătarii în Hoarda de aur (frumos nume, deși n-au lăsat nimic în istorie, în afară de dorința de jaf și de a-și umple burta proprie – poate ideea de atac rapid) și trebuiau stăviliți; orice mobil i-ar fi mânat pe popoarele din Vest – germanice în speță – saxonii și șvabii – sau numai dorința de a coloniza teritorii îndepărtate, cert este că au realizat ceva aici; drept e că n-au cunoscut cursul istoriei, adică ce raport de forțe urma să vină – poate, la fel ca ungurii; n-ar fi durat atâtea, căci, la retragere, nu le-au dus cu ei. Cert e c-au lăsat ceva în urma lor – s-au și amestecat cu mai primitivii și simplii băștinași – riminii.

În ceea ce privește atacul rapid, sau războiul-fulger, a fost folosit în istorie, de dată recentă – să-l menționez doar pe Hitler. Mai contează ce are și adversarul – în afară de faptul dacă nu cumva-l surprinzi pe WC sau dormind – în același caz surprinzându-l pe Stalin – care ar fi atacat el primul. În rest, nu poți distruge un adversar puternic, e ca o muscă care s-ar arunca înnebunită într-un perete, mai degrabă să-i găsești slăbiciunea – eventualele găuri – sau prin alte tertipuri – vezi cazul Troiei – cu calul în dar, în care erau ascunși greci – sau al Bizanțului: Mohamed al II-lea (Cuceritorul) n-ar fi reușit niciodată să cucerească Constantinopolul dacă – și aici citez propria-i mărturisire – un bizantin uituc n-ar fi lăsat o poartă descuiată...

Acum, însă trecem prin suburbia Tauto; o stradă principală, lungă, de-a lungul râului Szászár, cu numeroase alte străzi colaterale.

Cineva zicea că un lucru, o instituție, de exemplu, contează foarte mult ce-a fost în trecut, adică în funcție de asta o percepi și azi – deși poate s-a schimbat; astfel, instituția regală o vezi din perspectiva domeniilor imense, a vânătorilor, a huzurului, în general – aspecte pe care le-a avut în trecut – chiar dacă azi și-a redus aceste exagerări; sau chiar dacă a făcut și lucruri bune, atunci. La fel și o zonă, dacă ai avut o experiență de un anumit fel, acolo, datorată în special, amprentei care o poartă – așa vei percepe-o în continuare: cu specificul acela, poate negativ.

În Tauto, era plin de țărani, practicanți ai agriculturii, a unei ramuri a acesteia, cărăușia. Teren nu prea era între cele două ridicături de teren, dar cai se puteau ține. Nu era rău în asta – să aibă și ce transporta – dar omul are o doagă lipsă: continuă să facă un lucru chiar dacă nu i se

merită, sau să-l facă și la bătrânețe când îi scad puterile. Și așa specificul muncii agricole implică mizerie, adică ar trebui să fii prea fanatic să speli cu furtunul – dacă-l ai – zilnic grajdurile sau să cureți curtea; când ești bătrân, o faci și mai greu – dar omul persistă. Un astfel de colorit caracterizează o întreagă zonă, configurând dizgrațiosul de care vorbeam; în rest, regiunea semăna cu suburbia unui alt oraș, Râureni, din Vâlcea, unde era o fabrică de dulceață și unde avusese loc o adunare revoluționară cu prilejul unor evenimente din trecut – la 1848. Se dezvoltase oarecum, primii chiaburi după ´90 și-au făcut brutării, dar, mai înainte, în 1960, aproape de centrul cu o biserică veche și una nouă, Șoimu, un tip uscățiv, înalt, își făcuse primul vilă – o casă cu două nivele. Simplă, cenușie, dar vilă. La fel și-n Tebra U, primul bloc-turn făcut în 1959-1960, pe strada G. Coșbuc, chiar lângă râu – 10 etaje, cochet, chiar. Doamne, ce avânt a fost atunci!

Acum, trecem pe lângă brutăriile unor chiaburi, care s-au trezit c-o secundă înaintea altora să strângă bani în socialism: Șomcuteni, Bozîntani, Cernești; le merge bine, parcă un D-zeu veșnic și capitalist e de partea lor.

În dreapta lăsăm o pădurice, nu chiar la drum, am și intrat în oraș – aceeași stradă lungă, îngustă, în stânga râul, dar, dincolo de șirul de case din dreapta, dealul de pirită – minereul mai slab de la mine, depozitat pentru viitor, ecologic. Poligoanele, în continuare, cel civil și cel militar, dincolo de care, până-n vârful coamei care însoțește localitățile astea, un fel de preerie; erau planificate și aici case, era și arătos locul, pentru un minicartier ca-n țările dezvoltate – dar a venit criza – și totul e căzut baltă.

Apoi acel cartier „grefat” pe câteva străzi care mergeau paralel, dar și între ele și cu calea ferată, pe lângă șoseaua principală. Dincolo de ele – câte au fost la început, rampa de gunoi, desființată.

Cei cu bani au tot construit – nu case mari, chiar și cu etaj, fiind, apăreau frumos în lumina asfințitului, cum veneai peste coama cu preeria, din satele Ugarisso de Est, Sindresto, Carpinito. Aș fi petrecut aici, pe o terasă, în fața unei case – sau la etaj – în ajun de revelion, sau o dimineață, după. Era chiar drăguț acel cartier – nu denota, parcă, îmbuibarea și fala altor zone de îmbogățiți.

În dreapta, chiar lângă șosea, începea altă pădurice, niște ateliere și un Ocol Silvic – de aici sau din altă parte – știți ce aiurea le plasează autoritățile – de parcă n-ar avea spațiu acolo unde trebuie să fie – de aici, parcă, și declinarea răspunderii în acest domeniu.

Dincolo, pe stânga, un poligon auto, din vremuri străvechi – mai funcționează și azi, cu atâția doritori să se vadă cu permis în buzunar, era firesc. O instalație de exhaustare, tot îmi băteam capul ce-ar putea fi – înțelegeam sensul cuvântului exhaustiv – exclusiv, adică afară, eliminat, prin urmare.

Cum localitatea face un intrând sau un ieșind spre munți, pe o vale – spre Kelbaya – unde sunt oameni dintr-o bucată, adică țărani într-o dungă, mai e loc de-o fabrică-două și de ștrandul orașului – printre niște brazi. E o fabrică de pâine, iarăși străveche – dar făcea pâine bună, plus un depozit de legume. Una din fetele de care m-am îndrăgostit prin clasa a VI-a, - împreună cu un alt coleg – lucra aici, isprava asta am repetat-o un an mai târziu, dar era vorba de altă fată, mai stilată, și de un alt pretendent. Prima, era o țărancă din Sindresto – șatenă.

Peste ani urma – respectând proporțiile – să rămână neschimbată. Piele arămie, fund bombat, păr șaten. De câte ori nu visam ceva simplu – doar în pantaloni sau doar în rochie, dedesubt un corp de excepție, fie chiar o femeie modestă; să stai cu ea într-o seară sau într-o dimineață, afară liniște, primăvara, mai ales, la lumina unei lămpi sau a unei lumânări. Ce ți-ar trebui mai mult – sunt, de fapt, dorințe legitime ale vieții, bazate pe estetic.

De fapt, nici nu știu care-ar fi prototipul ideal de femeie: înaltă, cu corp de excepție, sau de statură medie, având și volum, fără a fi grasă – la fel, bombată la fund, rotundă la față. Trei am cunoscut astfel: Saltinia, o contabilă șatenă, frumoasă, sașiu de excepție, apoi o doamnă de la

„Forțele de muncă”, păr roșcat – avea o fustă gri, i se mai și vedea o dungă de chilot dedesubt – la fel, izbutită fizic. Și a treia – poate cea mai senzuală dintre toate, la cofetăria Magnolia, după ´90, erau două, de fapt, prima brunetă, cu ochi verzi, a doua blond-tabac. Plezneau fustele pe ele – statură medie, fund rotund, aveau ce arăta. Era extraordinară prin faptul că avea o piele nici galbenă nici arămie, oarecum între, buze senzuale, puțin crăpate; pe baza acestor însușiri îmi imaginam ce-o fi acolo jos.Amintindu-mi de ele, din negura timpului, apărându-mi aceste imagini – îmi vine să le caut acum, să valorific, oarecum, timpul pierdut.

Dincolo de pădurice, fabrica de diverse produse, chiar așa se și numea: IPPS – Întreprinderea de producție și prestări servicii: tâmplărie, lăcătușerie, diverse piese din mase plastice – dar asta mult mai târziu. Lucrau țăranii din satele noastre – de la Sud-Sud-Est, pe rupte, acolo. Fără parfumuri, fără haine sexy – poate doar la nunți – asta făceau; munca nu era atunci o rușine – nu apăruseră paraziții, adică patronii – nici nu erau atâtea pretenții; e drept că nici scroafele nu purtau unghii de 10 cm – să se refugieze dincolo de ele, într-o altă realitate.

Năsoșii, gârbovi unii – modești, în general, au dus mai departe flacăra și realitatea civilizației – ceva concret – glorie lor!

E drept că pe stânga, între șosea și râu s-au construit o biserică de lemn, prima, a doua de zid, iar între ele un Centru turistic – o clădire rotundă din lemn și geamuri – dar nu știu pentru cine; poate, asta fiind moda, postrevoluționară, asta au simțit necesar să facă.

Dar dincolo de râu, până sub deal, se-ntindeau cartiere de locuințe. Blocuri simple, nici mici, nici mari – dar care au prins anii ´60. Adică, vreau să zic, apusurile acelor ani, dacă datau de atunci. Aș vrea să pot coborî în timp până atunci, să prind o înserare de vară – cu blocurile în culori deschise profilându-se pe verdele crud al pădurii *acelui timp* – să văd, efectiv, cum era, aerul, oamenii, totul, să simt acel timp. Dacă-ar fi posibil.

În drepta – și iarăși, între șosea și râu, până când aceasta o ia peste apă, un braț – altul în dreapta, spre culme – blocuri de dată mai recentă. Și magazine, desigur. Șoseaua din drepta, care duce spre Kapnico, șerpuiește printre blocuri vechi – din anii ´60 și chiar ´50. Zonă liniștită, peisaj splendid, munții se văd amenințător de aproape, plus centrul orașului, dincolo de râu, pe cealaltă variantă – conferă locului un statut privilegiat – dar și prețul apartamentelor, chit că-s în blocuri vechi, care nu-s ca noi – oricine ce-ar zice, mă refer la fundații, ziduri și instalații: uzura a apărut, oricît de bine ar fi fost făcute inițial. Mai în sus e Azilul, Cimitirul, zona David – Doamne, ce sperietură am tras pe vremuri cu acest cartier, o codoașă șchioapă m-a asigurat că familia prietenei s-a mutat aici; un drug de fier – oblic – sau numai ușa bătută în cuie, în cartierul meu Fernessio – ce-ți mai trebuie să te demoralizeze mai tare – iar iubita plecată într-o direcție necunoscută.

Drumul cotește spre satele din Est, dar devine din ce în ce mai aglomerată zona: case de locuit, e un loc frumos, contribuie la menținerea civilizației, această grupare de case: vorba cuiva: atâta vreme cât va fi o cărare între două case, nu se va stinge umanitatea; dar mai multe...

Cealaltă șosea, înainte de a trece peste râu, lasă în dreapta – pe un fel de platou, între apă și blocurile vechi, vechiul și primitorul restaurant Amicul – deși acuma-i spune altfel: Doamne, câte chefuri s-au ținut aici, de-a lungul timpului! În orice caz, atunci se și lucra, dar se și bea zdravăn, în socialism; fiecare lucru la locul său – stresul nu exista. Dar, cu un pic de organizare în plus – micile scăpări frecvente să le corijeze – ar fi mers înainte sistemul, mult și bine.

Acum să nu uităm și celelalte două locuri unde se mai bea: braseria de dincolo de râu, din complexul comercial de acolo, făcut pentru blocurile acelea din anii ´60, plus una, de dată mai recentă, din anii ´80. Se bea vârtos, se comandau ture întregi, cine avea rezistență genetică, în ciuda alcoolului îngurgitat atunci în cantități industriale, dar ocazional totuși, trăiește și acum, cine a alunecat pe panta beției zilnice, și mai slab fiind, la organele interne, demult s-a dus în lumea umbrelor.

La braseria nouă, de lângă râu, Pribauna, numită așa după numele orașului, am băut și eu, licean fiind, chiar cu numărul matricol pe mână. Există un moment când nu te ascunzi – eram cu taică-meu și unchiul S. – e, parcă, dincolo de un act de bravură sau bărbăție să stai alături de ei, și să faci aceleași lucruri și o intrare justificată și firească –tocmai prin fumat și băutură – în lumea maturității.Unchiul aprindea țigara de la chibrit, direct din mijlocul flăcării – adică de unde-i mai curat focul; e și ăsta un semn de pretenție asupra vieții – de ne-ar reuși întocmai – fără zgura răului – toate activitățile din viață...

Unul cu mustață, cu figură de țigan, musculos, avusese prin ´72 o altercație cu taică-meu, acolo, pe care mi-o povestise. Eu nu purtam ură pe el – cine știe ce-o fi fost între ei – dar el, parcă avea o reținere când mă vedea: eram altă generație, solid, tânăr, bine făcut – deși și el era calm, și nu slab, fizic.

La restaurantul „Amicul" – sau „Lacul albastru", cum era numit oficial, acum, ca o compensare a tumultului care a fost cândva, doar liniște. Face parte din acea categorie de unități de alimentație publică, renovate în ultimii ani, cu linii clare, culori deschise, câteva statui afară, pe o terasă – dar care n-au o destinație precisă: restaurante, cluburi, cafenele, pe câte unul – pe firmă, adică, scrie ciudat și lapidar: Drink&Lounge, Caffé Restaurant, Ritter Club, încât nu știi ce-i înăuntru – nici nu-ți dă mâna să intri, datorită prețurilor pe care le crezi exagerate. Sunt locuri unde cei cu bani vin să-și savureze cafeaua în tihnă, departe de muritorii de rând – se pare că, cu cât ai mai mulți bani, cu atât te-ndepărtezi mai mult de lume – adică răul iese din tine. În rest, tot om – vezi destinul final – dar așa suntem noi: ne place să ne grozăvim, o mână de țărână ce suntem.

În rest, liniștea te-ar duce cu gândul la cine știe ce experiențe biologice inumane, că de cele sexuale, de exemplu – n-ar putea fi vorba. Comparația față de ce sunt cu adevărat, s-a menționat mai sus – nu e departe...

Orașul urcă mereu, trece de centru, cu frumoasele biserici din piatră, plus celelalte instituții – mai puțin Casa de cultură, care – o clădire cu un etaj, cochetă pe vremuri – e-n ruină. În fiecare oraș e câte un primar, ales aproape pe viață – care inimos fiind, face enorm de multe pentru urbea unde a fost ales – dar mereu rămâne câte ceva nefăcut, cras, care sare-n ochi. În rest, toate ar fi bune.

Așadar și-un mic părculeț în centru, între biserici și șosea, dincolo Primăria, mai în jos, pe aceeași parte cu parcul – prima clădire cum cobori, de fapt, un fost internat, mai recent– adică câțiva zeci de ani – acum lăsată în paragină. În secolele trecute – poate chiar și-n Evul Mediu târziu, fusese aici o școală de minerit, plus sediul nu știu cărei organizații masonice, care și-ar fi propus să facă aur și din stibium, un mineral care se găsește în minele de aici. Asociația rozelor, așa se numea – conform spuselor lui W. Übelhardt, un autor care a făcut senzație cu cartea „Pe urmele lui Shakespeare"; acum există și exagerare – oamenii au călătorit dintotdeauna, în primul rând, căci e vorba de un ardelean, Hunyadi Bánffy, care la 1600, a ajuns la Londra. În două din piesele dramaturgului englez se pomenește de pârâul Borzaș din Tebra U și de Rozavlea, localitate din Nord.

Interesant, dincolo de faptul că nu știm cine a scris, de fapt, piesele, acel actor din Stradford sau un grup de filozofi și poeți; mie mai plauzibilă mi se pare ultima variantă.

Aici erau două chioșculețe rotunde, unde se vindeau ziare și timbre în acei ani. Săracul bunicul, deși vedea ca prin ceață – îl lovise un lemn când le tăia cu securea – venea în oraș cu lapte și-mi cumpăra și plicuri de timbre. De multe ori veneam cu el. Niște tineri – era prin vara lui ´75, vorbeau; unul zicea: săruta-o-ai pe X, în ... altul răspundea: tu ai obraz pentru asemena buze (era vorba de sex.)

Apoi urmau două bufete, cum urcă șoseaua, printre case scunde, vechi, unele cu porți și bolți de lemn în față, având pitorescul lor; drumul, trecând râul, aici alt loc pitoresc, un afluent cu

apă galbenă vine din munți, vijelios iar niște conducte tocmai se-ncrucișează peste râu. În jos încep blocurile, în sus cartierele de case, peste care se văd munții.

În depărtare, Muntele releului, Mogossa, în stânga cel pleșuv, parcă e un bătrân cu căciulă-n cap și suman peticit. Drumul continuă printre dealuri – Flotația rămâne în urmă – azi în paragină – urcă niște serpentine bruște, adică enorm de abrupte, unice în țară – să ajungă dincolo de munți. Aici are loc întâmplarea cu femeia cu picioare de țap, din 1989. Semn prevestitor – la o persoană care făcea autostopul, când a coborât, șoferul, care o dusese cu o rabă o bucată de drum, a văzut cum are picioarele și că, după zeci de metri a dispărut. Face parte – împreună cu alte povești – din folclorul oricărei societăți, când e pe ducă, mai ales, sau al oricărui eveniment istoric major – îl legitimează – poate am fi mai săraci fără ele – în măsura asta se și (auto) justifică, aceste întâmplări.

Iarăși freamăt și mult tumult la aceste bufete. Câte întâmplări nu s-ar fi depănat acolo. Între ele pendula Aron cel mic. Veți afla povestea lui și a lui Aron cel Mare.

- Acum mai arătați-ne și un local de acum, zise unul din delegație; ce-a fost, a fost. Se gândea – persoana respectivă – că sunt consumatori cinstiți, ficși, care-și văd de treabă la mese, ca-n Vest. Dar se-nșela.

La un local, barul Disco

Acolo unde încep blocurile vechi, adică drumul urcă înspre coama din dreapta orașului, sunt încropite o serie de baruri la parterul unor blocuri. Câteva sunt noi, blocurile – trecute de dincolo de drum, parcă, unde sunt cele de dată mai recentă; în rest, în sus, cele vechi, în două ture făcute – vreo douăzeci din anii ´50, au și șoproane afară – asta-n spatele lor – plus vreo patru paralel, pe drumul principal – mai lungi, din anii ´60. Câteva sunt și „risipite” jos, la începutul străzii cu cele mai vechi, adică nu într-o ordine anume, strada șerpuind printre ele și clădirea a două spitale, tot din anii aceia. Era pitoresc aici – acum, chiar dacă nu s-ar fi „strecurat” blocurile noi, tot s-ar fi făcut măgăriile acelea de extinderi la parterul blocurilor, cu un singur nivel – rar vedeai cu două, făcute în grabă, legate ca vai de lume de corpul blocului. În goana imediată după câștig – ce era mai rapid decât comerțul, așa că la parter apăruseră numeroase magazine și fără acele extinderi dizgrațioase – în corpul câte unui apartament, pur și simplu. Aici erau baruri – vreo trei la rând, cu terasă afară, profitând și de faptul că era puțin și ridicat terenul, se vedea bine intersecția de mai jos, plus parcarea din fața magazinului Penny, de lângă șosea.

N-ați avut noroc să vedeți în Tebra U o invazie de milogi dimineața – am uitat să vă poftesc s-o vedeți – aici sunt mai puțini, zise poetul. Și cu alte legi – sunt mai decenți, mai ales că fiecare-i pe cont propriu. Acolo treaba se prezenta cam în felul următor: prima datăveneau oamenii piritei, cu cățel şi purcel, adică cu numeroși copii și câini, adică cei care dormeau pe imensele grămezi de minereu de la marginea orașului. Uneori se mai îndeletniceau acolo și cu topit metalul, adică cu piese învelite-n plastic, mai bine-zis, care aveau cupru înăuntru. Distrugerea socialismului a implicat și asta, mă întreb ce vor face după – șefii, care l-au spart la scară mai mare s-au aranjat pe viață. Așa că, pe lângă murdăria de container – și știți ce atroce put alimentele alterate și-ți dau și o culoare cenușie-maro-negrie – numai acolo să nu ajungi – mai erau, oarecum, și afumați, ca şi cum cine știe ce muncă intensă ar fi făcut la furnale imense. Năvăleau dimineața când nu prea era lume, parcă cine știe ce dorințe refulate ar pune în aplicare – să stăpânească orașul – ca și cum peste zi, alături de semenii curați n-ar fi putut. Așa-i omul: invadează, dornic de stăpânire, ori pe ce treaptă socială s-ar afla.

Apoi urmau milogii de profesie, cei care mimau nebunia ori infirmitatea. Aveau un aer insistent, unii erau malaci, alții doar șifonați și parcă răzvrătiți pe viață, după cum cereau, cu un ton apăsat și rău, parcă. Desigur că nu le dădeam – unii erau adevărate matahale bune de muncă

– făceam excepție cu una singură – o femeie subțire, dreaptă ca o lumânare, cu o privire pierdută – parcă se uita în depărtare, undeva dincolo de această lume și care, după ce-și lua banii pornea la fel, repede și imperturbabilă înainte, chiar și să treacă strada printre mașini, în timp ce șoferii o claxonau înnebuniți, parcă era Cristos pe valuri... Aceasta, săraca, nu o ducea capul mai mult, merita...

Apoi veneau cerșetoarele de profesie cu copii. Copiii drăguți, dar în haine murdare, până pe la vreo cinci-șase ani. Le dădeam lor, copiilor ceva de-ale gurii; săracii, nu erau vinovați că se născuseră în această pătură; dar, cât avea grijă societatea de om, lesne puteai ajunge acolo. Ar trebui strâns șurubul – să-l obligi pe om să se ridice – să-i dai, dar să-i și pretinzi – iată motorul progresului.

- Să nu spui că nu sunt și escroci aici, zise țăranul, adică oameni care beau tot timpul și se-nșeală unul pe altul; așa a fost întotdeauna – își fac veacul pe aici, le-a intrat în sânge băutura – ar face orice s-o aibă...

*

La una din mese stătea un tip serios, puțin grăsuț, cu mustață. Zidar, se recomada el tuturor – dar lucra din an în Paște. Nici nu-i vedeai statura – așezat pe scaun, cum era – era scund, în rest, figura sa emana încredere, îți venea să-i destăinui orice secret, să te confesezi lui, cerându-i ajutorul – deși ai fi rămas doar cu promisiunea – știți cum e omul disperat, mai ales că-n capitalism numărul escrocilor e foarte mare – ai face orice să-ți găsești rezolvarea la anumite lucruri și mângâierea prin asta – numai uși închise în capitalism, datorită iar unor serii de factori negativi care s-au potrivit de minune pentru distrugerea cetățeanului cinstit, care mai e, în acest popor de porci.

Așadar, serios, nici un mușchi pe față nu i se clintea, când era treaz; ceva din seriozitatea afișată, cel puțin, a marilor comandanți și conducători: A.I. Cuza și Iosif Visarionovici Stalin. Dar până se-mbăta bine, într-un târziu, după orele două ale amiezii, când și activitatea stradală scădea, iar el, după ce și-a făcut „numărul”, adică plinul, pleca pe două cărări acasă; până atunci a avut loc o înfierbântare, o escaladare a energiei, mă rog, discuții aprinse. Când era combustibil – adică băutură – când nu, ca azi, aștepta combinații. De aici și pânda – privea spre ușă aproape tot timpul, așteptând pe cineva.

Intră unul, subțirel, statură medie, mustăcioară, păr dat peste cap, dar nu pomădat, rotund, cu figură de mecanic. Putea să aibă orice vârstă de la 28 la 50 – tipi ca el suferă doar puține schimbări, implozii, practic, adică în cadrul aceluiași aspect și format fizic, fără să-l transforme sau deterioreze vizibil, cum ar fi îngrășatul excesiv – doar un rid, ori un fir alb – mai multe, dar asta-i expresia.

Un tip de modă veche, al anilor ´80 – părea și el serios, dar era un escroc fără pereche, dovadă că cerea bani de la clienți, sau de la cunoscuți – asta aproape zilnic – plus că tăia frunză la câini – adică nu lucra permanent undeva.

Acum – după saluturile de rigoare – îl așteptau pe un al treilea, care nu-ntârzia să apară. Un tip uscățiv, cu părul pieptănat într-o parte, șaten – dar îmbătrânit și îmbulzit puțin. Păstra însă, paradoxal, pe lângă maturizarea vizibilă și ceva copilăros în felul de-a fi, în vocea puțin îngroșată, tremurândă, mai ales când povestea despre părinți, numindu-i – deși poate muriseră când era el copil, fuseseră oameni modești, socialismul, alături de D-zeu, poate, îți dă, dar nu-ți bagă și cu sila-n buzunar – mamica și tatica, cu duioșie ca un copil. Eul lui rămăsese același ca-n acea copilărie îndepărtată, încare poate fusese fericit, fie și măcar pentru faptul că era nevinovat ca un copil, ce era de fapt.

Acum se gheboșase de spate, deveni slugarnic, atârna de cei doi. Drept care fusese trimis în altă parte, poate pe stradă, poate prin magazine, poate prin piața aglomerată a orașului să ceară bani de la oameni. Îi lăsau și lui – dar tot ploconire se chema. Plecă, așadar.

Nu peste mult timp, nici nu apucaseră să bea un suc, că cei doi se ridicară de la masă și părăsiră brusc localul.

Imediat își făcu apariția un tip la 1,80 m, tuns scurt, cu maieu și papuci de casă în picioare. Puțin gras, poate pe vremuri – dar foarte demult – făcuse sală. Dacă avea maieu și i se vedea totul sub braț, era bun de valutist sau patron, adică să reziști între oameni, fără să transpiri. Plus fler, plus duritate – moarte lor! De aici până la tatuați, luptători de Key one, fără sentimente, la doi metri înălțime – nu-i decât un pas. Unii țin să arate bine – și tot timpul sprayați, câcații, cu jeepuri cu roți enorme, cu care, în derâdere, urcă pe trotuar, cel puțin cu una, de parcă n-ar încăpea în locul de parcare. Acesta era simplu – nu era decât un interlop strict local, dar nu-și vroia deranjat teritoriul – de aceea cei doi plecaseră.

- Vine când vine pe aici, zise filozoful, are un imperiu în miniatură, dar denotă de ce-i în stare omul. Acum nu că n-ar fi existat și-n vechiul regim zone, sfere interlope, chiar mari crime, dacă-ați auzit de Rîmaru – plus de alții mai mici – omul are ceva tenebros în adâncul ființei; în plus, socialismul n-a insistat atât de mult pe *o modelare absolut totală* a individului, să-l *îndoape cu cultură*, la propriu – poate atunci n-ar fi fost scăpări – dar țăranul tot țăran rămâne.
- Atunci emanau teroare acești criminali – și atât, zise poetul. Cunosc și eu, sau am auzit de câțiva. Dacă chiar nu vroiai să ai de-a face cu ei, sau nu cădeai în plasa lor ca prostul – D-zeu sau diavolul au grijă de asta – nu-i cunoșteai. Acum, pe lângă teroare, mai emană și se folosesc și de șmecherii – adică vor cu tot dinadinsul să ciupească; o astfel de societate reprezintă – plus lenea celor de la conducere sau cu funcții în societate.

Cei care erau pomanagii se puneau direct lângă tine și-ți dădeau de înțeles că le-ar face plăcere să fie serviți cu ceva, adică dinspre tine să meargă ceva material la ei – datorat, acest lucru, unei potriviri spirituale și energetice pe care o simțeai sub forma unui sorb, a unei absorbții dinspre ei. Dacă ți s-ar întâmpla și ție așa ceva – om cinstit – să-ți ofere cineva ceva gratis, dar, mai ales, pe merit, *o femeie frumoasă, iubirea*, cineva, un cadou, o carte, o tipărire de carte, etc. Dar nu, numai să dai; de multe ori nu reușești nici măcar cu bani.

Unul înalt, se făcea nebun – tot se folosea de impresia fizicului, la 1,80m, cu ceva grăsime, fiind masiv – și făcând parte din categoria borâților născuți după 1 ianuarie 1968 – cerea bani zicând că te cunoaște sau îl cunoști. Ar trebui, pentru fiecare centimetru crescut în plus, de la 1,72 m în sus, să plătească 100.000 € sau câte doi ani în lagăr, căci încearcă să-și folosească creșterea unei generații împuțite să-și lovească semenii.

Unul la fel, înalt, nas ca papagalul, dar în alte vremi – acum 25 de ani, beat fiind, la un bar, aruncase cu scrumiera din sală după barmană, dincolo de tejghea. De aceea spun că atunci era doar teroare, deoarece, după acest fapt, îndrăzneam să stau lângă el, să-i dau sfaturi de corijare, cum să fie uman. Poate urma să devină astfel la bătrânețe, când ar fi fost un moșulică neputincios, sau, când, cine știe ce fantastice schimbări i s-ar fi petrecut în conștiință, încât ar fi devenit un altul. De obicei sunt rare, asemenea transformări bruște și totale – omul crede doar în măgării.

Un altul spărgea sticle într-o stație de autobuz, într-o stațiune, vara. Înalt, dar înălțimea de atunci – normală. Oamenii s-au speriat – au înghețat, în acea zi călduroasă de iulie și totuși, dementul asculta de cineva. De un vecin mai în vârstă, care cu vorbă bună și căldură – știind cum să-l ia – l-a domolit. Azi – cum zic – la teroare ar fi și șmecherii. Foarte rău.

*

- Până la urmă n-avem noi nimic cu acești destrăbălați, zise modestul, ce-ar fi să ne vedem de treabă și să ne distrăm. Apoi, cei care știu ceva din istoricul orașului, al fabricilor, al comportamentului oamenilor din trecut, să povestească ceva: cred că asta vor și străinii, să vadă ce-a fost, ce este și ce va fi – adică totul.

*

Înainte ca spiritele să se-ncingă în sensul bun al cuvântului, adică să vină cheful de vorbă, s-au delectat care cu ce: cu un suc la pai, un suc cu pulpă, bere cu lămâie. Băuturi răcoritoare, mai mult, fiind înainte de amiază; e bine să-ți asculți și ceasul biologic, câteodată.

În timpul ăsta s-au mai perindat o serie de modești – din obișnuință sau cu scopul dinainte fixat de prostire a semenului. Obișnuința e lucru mare, mai ales la unul și semiconștient – musai să te iei după ea, la fel ca animalele, cum cântă cocoșul dimineața, bunăoară.

Unul, scund, cu pardesiu, se grăbea, arunca chiștocul în lateral de el, parcă trecea în revistă o armată imaginară, apoi pleca; i se spunea Generalul. Inițial i-am spus Colonelul, dar m-am gândit că după cât „a bătut" „pflaster"-ul – adică caldarâmul, ar merita o avansare.

Intră unul buzat, nu foarte înalt, puțin aplecat în față, bătrân. Când vedea câte ceva sclipind pe jos, bani mărunți, în speță, grohotea ca porcul și se arunca asupra lor; apoi, era de ajuns să audă doar clinchetul metalului lovindu-se de ceva tare, la fel, se-ntorcea brusc acolo, gata fiind să se năpustească și să culeagă rodul.

Altul, scund, sucit puțin, cu cizme de cauciuc în picioare, fie iarnă, fie vară – tot bătrân, era mai decent: căra o plasă de rafie după el, parcă se uita de la distanță printre mese – era mai reținut. Paradoxal, semăna cu un altul, care, la fel sucit, rapid, bătrân, cânta la muzicuță, oferind și câte o floare femeilor – căci căra cu el tot felul de nimicuri. Sigur că era refuzat – la vârsta lui, avea și un nas ascuțit, coroiat. Rapiditatea lui era de invidiat – dar nu era bună – putea fi luat de model pentru muncitori – patronii atâta așteptau – să găsească oameni rapizi și care să nu obosească niciodată – adică să producă cât mai mult.

După toți acești amărâți, venea unul scund, mai tânăr. Puțin gras, tuns chilug, nas ascuțit, zâmbitor, părea băiat de treabă. Dacă te-ai fi lăsat pe mâna lui, ca disperatul, ți-ar fi promis câte-n lună și-n stele; în realitate era un escroc, se uita, aștepta oferta să fie cinstit de cineva – el n-ar fi dat-o înapoi, la fel ca tipul din „Ulysse", cinstit de grupa care călătorea prin Dublin – acela prin faptul că n-avea bani niciodată, ăsta n-avea prevăzut în codul existențial și viceversa, adică întoarcerea ofertei. Adică era pus cu orice preț pe faptul de-ai ieși doar lui pasiența – cu cheltuieli minime.

- Curios cum se ticăloșesc unii, sau ce imperfecți sunt, deși chiar oameni culți, începu poetul; am întâlnit unul, venit dintr-o anumită parte a țării. Puțin școlit, credincios – dacă astea i-ar fi putut ține steagul cinstei sus – cum s-ar crede, mai ales că la-nceput plătea și el – nu mult, dar nici puțin, până am intrat eu pe fir, brut. Credea că am bani cu nemiluita, apoi doar arunca pastila, gen: ar fi bun un pește, un vin așa, un cârnat fript, credea că eu, la auzul dorințelor legitime pentru amândoi, voi sări cu oferta: da,da, le iau eu. Adică tipul, nu-și putea călca pe inimă, să spargă odată crusta care-l desparte de lumea reală – adică lumea obișnuinței, s-o depășească și să zică: iau un vin bun, un kil de carne seacă, etc. Eu, la fel, ripostam vag: poate că-i pe undeva un asemenea vin, ca și cum ar fi foarte departe și imposibil de ajuns la el, sau, mai direct: sunt, produsele respective – dar stă cineva lângă ele – nu le poți lua așa, fără bani – o poantă auzită de mine de la alții – dar care exprimă adevărul gol-goluț: ca să cumperi, trebuie să ai bani...

Acum ce să le faci: trebuie să știi să scapi de ei și Dumnezeu cu mila, fiecare cu ale lui...

27

Povestea celor doi Aroni

- Am pomenit undeva de cele două bufete, începu poetul, care erau până la începutul anilor ´90, pe artera principală – o șosea ca oricare alta, care șerpuia, tăind în două Pribauna – adică Șoseaua Spiralei. Erau bine amplasate – cum drumul, după ce trecea râul tot urca, printre casele din alte vremi, dar destul de aranjate, hop și primul – să astâmpere setea și chiar și foamea unui călător ipotetic sau care s-ar fi aventurat într-o călătorie ordonată și programată până dincolo de oraș, spre munți, sau chiar trecând de ei. Chit că-n trecut nu erau asemenea obsesii, deși serioși, oamenii erau mai superficiali, parcă, *nu atât de profund* ancorați într-o dorință ca azi. Actualmente sunt tot felul de maniaci care-și calculează fiecare mișcare – mutare, de fapt – în lumea lor individualistă și îngustă.

Când începea centrul orașului și strada cu aspectul ei șerpuitor și îngust dispărea, apărea celălalt local. Și aici la fel: băutură și mâncare. Erau denumite simplu: Bufetul din jos și Bufetul din sus. Poate c-ar fi avut și alte nume, dar așa au rămas în memoria populară. Și câte povești nu se vor fi spus acolo, scurte întâmplări, crâmpeie din viață – dar semnificative – pierdute pe veci; cine să le mai știe – oamenii sunt refractari când îi pui să povestească despre ei sau despre trecut – și cei care au mai rămas în viață de atunci.

Vechiul pădurar Pisto își făcea veacul pe acolo – deh! își permitea câte un pahar, câte o gustărică, poate, de multe ori: le dădeau și supușii, plus că era și curvar, așa spuneau gurile rele; natura serviciului, peregrinări peste toată zona, plus facerea unor favoruri cu lemne, care trebuiau plătite, implica asta. S-a dus și el – a avut o moarte profesională, să spun așa, chiar în anul Revoluției o creangă enormă a picat pe el, desprinsă fiind de o furtună, mai înainte. Poate c-a murit fericit și logic, deși nici o moarte nu-i logică, raportată la viața din față și la ce lasă în urmă – era în domeniu, poate ca pedeapsă – te duce cu gândul întâmplarea, dincolo de bârfa inerentă cazului – cine știe – cert e că-n acel an au avut loc multe întâmplări ciudate, prevestitoare – care anunțau, parcă, căderea socialismului; puteau fi, la o adică, interpretate și astfel, dacă le legai de evenimentele care au avut loc la sfârșitul anului. În orice caz, mă întreb acum: oare ce evenimente premonitorii vor avea loc la prăbușirea capitalismului și când? Rămâne de văzut.

Unul singur, din mușteriii de acolo, cu figură de văcar, solid, mustață pleoștită – un dificil, un împuțit, peste ani – s-a dat drept eu; cum aveam o faimă negativă cu niște afaceri, a crezut că mi-o duce mai departe. Așa-i lumea: nu te speli cu nici o apă, dacă-ai greșit cândva, oricât bine ai face, apoi. Adică parcă nu se așterne umbra uitării peste ce-a fost – ești mereu arătat cu degetul și luat ca model negativ. Oamenii sunt proști, mărginiți și escroci.

Între cele două localuri, înainte de Revoluție se preumbla unul scund, creț, cu nas acvilin, nici slab, nici gras. Pantaloni de catifea, tricou, când era cald –cel puțin atunci, lumea nefiind deformată de E-uri și capricii, de la alimentație excesivă, la trândăveală – îl puteai vedea pe om așa cum e. Adică la o vârstă matură cu mușchii formați, poate neschimbat zeci de ani – așa cum e genetic: mic, mediu, înalt, ca statură, puțin păr pe piept, pe mâini – sau nu, mă rog, simpatic, adică frumos, sau mai puțin atrăgător. Adică totul natural, nepervertit. E drept că unii, chiar și atunci, afișau tot timpul optimism: era o constantă a firii lor dincolo de care nu puteai privi. Adică, dacă era adusă la suprafață țâșnea din adâncuri această lumină, stare de bine – nici

dincolo de ea nu te puteai uita, să vezi de unde e omul respectiv, ce-a făcut în copilărie și adolescență – să-l întrebi toate astea, parcă-ți venea greu sau ca și cum n-ar fi fost nimic în acele străfunduri ale persoanei sau ale timpului din care venea individul, deși un trecut plin de trăiri trebuie să fi avut fiecare. Dar sincronizarea perfectă cu care se integra în societate, mai ales dacă avea și un mic post de comandă, la serviciul de aprovizionare al unei unități economice – făcea inutilă orice investigație în direcția aceea, doar dacă nu cumva el ar fi destăinuit câte ceva în „lumea civilă"– adică la câte un chef, când atmosfera e alta, nu rigiditatea activității zilnice de câștigare a existenței, când și acele dezvăluiri, plus un pahar de băutură, erau firești, aveau altă valoare ca și când ar fi fost spuse la masa unui birou sau printre sacii dintr-o magazie.

Tipul venea din Sud – asta se vedea și după părul creț, des și după faptul că era făcut, parcă, să fie funcționar, vorbea puțin – nu ca cei din Nord – și nici nu i se citeau sentimentele pe față – când roșu de furie, când să râdă-n hohote – cum fac cei de pe la noi, căci e adevărat, la o întâmplare hazlie, unii râd de se prăpădesc, alții de-abia schițează un zâmbet. Sau la mâncat, sau la orice alt fel de activitate. Mă rog, oscilații se numesc aceste treceri de la o extremă la alta; la felul lui de oameni, totul era mai rece, de mai mică amploare – nu-nseamnă că n-ar fi simțit frigul sau arsura focului pe piele, sau oboseala – dar toate nu de anvergura celor simțite de cei care pendulau între extreme. Așa a fost făcut de natură: echilibrat, într-un fel, sau „refugiat" într-o extremă a lentorii, a echilibrului – un teren existențial mai puțin accidentat.

Acum, deși avea cum avea necesitățile, dorințele, pornirile din viață, desigur că tipul se-nsurase. Se știa de el asta, când venea vorba, sau când era văzut cu nevasta.

Altfel, într-un mediu militar, ce conta ce face omul în civilie, acasă – nu se prea potrivesc aceste două lumi – la lucru e destul să fii un robot – atât. Mai ales dacă-ți faci cu conștiinciozitate datoria, să fii cine-i fi – orice-ai face-n timpul liber – aici contează să-ți vezi de treabă.

Se știa că are o nevastă tânără, aproape blondă – spun aproape, deoarece există tipul de femei cu părul ca și cânepa, un blond-verzui, aproape frumoase. Adică nu prea înaltă, după el, o față rotundă, corp frumos. Se luaseră din dragoste. După vreo doi-trei ani veni și un copil – o fetiță – care creștea, firesc, în familia care-și urma cursul existenței. Cine știe ce tainice forțe ale destinului îl împing pe om să facă gesturi deosebite: să se-ndrăgostească de cineva pe care-l îndrăgește, dar care-l obligă – acea persoană – să-și schimbe cursul existenței – lovind și pe cei din jur. Inițial gestul pare firesc, celui ce-l face – doar răspunde unui impuls interior care-i pare justificat, plus comportamentul și măsurile de apoi – fără să se uite ce lasă-n urmă. Și știți, mai ales la femei, ce se-ntâmplă când le apucă strechea, când li se pune musca pe căciulă sau pata pe unul, măi frate: nu-l mai vede urât, imoral, ci iubitul perfect al vieții ei. Fuge cu el – oricât de blonde ar fi, dar să nu uităm că apele liniștite sunt adânci – acea răbufnire din adâncuri, neprevăzută, dar poate eronată prin apreciere și de moment – le face să gândească și să acționeze astfel. Personal am pățit-o și eu – v-am povestit deja.

Așadar, nevasta i-a plecat – cu copil cu tot – tot era bine – a dat, măcar față de copil dovadă de umanism – ca și cum n-ar fi fost. Cine a fost alesul, un fost șofer, un șef de birou înalt, cu palme mari, musculos, în anii aceia mulți au trecut de la munca manuală direct la birouri – cu prefacerile sociale enorme și adânci – nu era un lucru rău asta – atât doar că mai păstrau vulgaritatea și spontaneitatea castei șoferilor – poate tot din zona lui de baștină, cine știe.

Tipul avea casă: mulți veniseră în Nord atrași de industrializare, și-și duraseră aici locuințe, case, vreau să zic, sau primiseră apartamente.

Acum nu era cine știe ce casă – o casă normală, cu două camere, plus anexe, bătută-n mică, pereții exteriori – să sclipească, parcă epoca aceea vroia să arate, prin acele străluciri – mici oglinjoare introduse în pereți – că se desparte definitiv de un trecut întunecat și va urma o societate permanentă a progresului și belșugului.

Pretențiile exagerate, gen baie cu vană și masaj, pereți izolați urmau să apară apoi în societate, uneori chiar exagerate.

*

După șoc, căci a avut loc o astfel de zdruncinare, tipul a rămas în minte cu un singur lucru: să se plimbe pe stradă. Atât. A renunțat și la lucru, la toate, apoi și-a corijat traseul, făcându-l între cele două bufete – poate din dorința de-a căpăta ceva de mâncat și băut.

Dacă înainte vorbea puțin, acum atât cerea: mâncare, pălincă. Oamenilor le era milă, îi dădeau. În rest, era aranjat – nu se neglija fizic, nu jignea pe nimeni, nu povestea nimănui ce-a pățit.

Oricum, în viața omului, tot are loc o schimbare, o trecere spre un alt fel de-a fi – mai ales în urma unor ruperi catastrofice. Totul se schimbă permanent în Univers, de ce n-ar fi valabile și la om? În legătură cu granițele, S. Beckett zicea, în una din operele sale, prin unul din personaje, un ratat care cutreiera lumea: m-am uitat în sus, spre cer, m-am uitat spre pământ, n-am văzut nici o graniță – aluzie la politic, la îngrădirile acestuia. Apoi, Sorin Titel, în „Femeie, iată fiul tău", la fel zice: în realitate nu există nici o limită, nici o îngrădire, în ceea ce privește vârsta, mai ales – doar noi fixăm tot felul de termene și epoci. Totul se transformă treptat, zicea el – și totuși, pot fi și zguduiri catastrofale, experiențe strict negative – după care *trebuie* să fii altul. În cazul îmbătrânirii, poate, totul se petrece treptat, dar și acolo, cumulul de semne ale schimbării reușește să facă asta –un om nou – dar pe care, dacă-l vezi după un anumit timp, nu zilnic – vezi diferența – două repere: trecut și prezent, total diferite. Adică s-au adunat atâtea semne, fiecare cu părticica lui de schimbare, ca-ntr-un mozaic, încât, la un moment dat, să poți zice: e altceva, față de ce-a fost la început...

*

- Doamne, ce face natura din om – să nu zic femeia, zise unul din delegație, dar acum să bem ceva – să uităm, într-un fel, tristețea acestei povești, dar să o reținem doar ca învățătură de minte și s-o ascultăm pe a doua.

Povestea celui de-al doilea Aron

- Fără-ndoială că există diversitate, zise filozoful, adică oamenii nu sunt constituiți la fel. Oricât ar vrea criminalii de patroni să ne bage în aceeași oală pe toți, nu se poate.

Adică de la fiecare cât de mult, iar banii, tot aceeași. Apare cu încetinitorul, răsplata – sau deloc.

Acum genetic – și asta vreau să spun – fiecare-i diferit. Există atât de multe tipuri umane, care se deosebesc prin înălțime, volum, forma capului, culoarea pielii, a ochilor, a părului de pe piele – să nu mai vorbesc de intelect – încât, dacă n-ar fi codul genetic, ai crede că e vorba de o altă specie. Și cum omul gândește exploziv, instinctiv și-n șabloane – care-s incomplete – mă refer la naționaliști și barbari – nu-i mare lucru să se treacă la violențe împotriva unor grupuri umane. Granița poate fi uneori fragilă – dar, sub impulsul instinctelor nimeni nu caută *toate argumentele*, sau din toate unghiurile privite. Gen – negrii nu sunt oameni, dar nimeni, pe moment, nu-și pune întrebarea: dacă te culci cu o negresă, de ce ies, totuși, copii? Apoi factorul biologic și evolutiv – dovadă a unei singure specii umane. La fel, biologic, poate zice și un negru: prin culoarea lui e superior, noi, albii – putem fi altfel – adică inferiori lui. E un punct de vedere, doar.

Mai degrabă civilizatoriu trebuie strâns șurubul:adică cine-i mizerabil, puturos, escroc, adus pe calea dreaptă, a ordinii, cinstei, civilizației. O societate sănătoasă, doar, poate face asta.

*

Omul nostru era un ciudat: de înălțime normală, cândva, prin anii ´60, la 1,75 m, părea(i) chiar un pic înalt; suplu, adică musculos, palme mari, brunet. Adică păr creț, ici-colo păr pe piept, pe membre –dar nu mult – oricum nu se vedea când era îmbrăcat; avea ceva sfios și greoi în gesturi, ca un urs. Veșnic tăcut, vorbea puțin, uneori zâmbea, parcă trăia într-un univers al său, dincolo de lumea asta. Umbla cu haine de culoare închisă, costum, uneori și se achita conștiincios de datorie, oriunde era. Pornise din Est – foamea îi alungase cândva familia – și se stabiliseră toți aici, progresând cu timpul. Crescuse, se maturizase, devenise un muncitor bun, parcă făcut pentru așa ceva, în industria lemnului. Părea destinat pentru o viață în postul acela – de simplu muncitor pe un utilaj – dar nu, fusese remarcat și trimis la o școală de calificare. Ar fi vrut să-l trimită la una de partid, dar el consideră c-ar fi mai folositor la una tehnică, altfel ce-ar fi putut să le spună oamenilor, mai ales că fiind un taciturn, la ședințe abia lega două cuvinte, se foia pe scaun, rușinat, parcă, și se așeza (pe scaun), la loc, măcar că era nevoie și de ideologi – mai existau rămâneri în urmă la capitolul conștiință, cum se-ntâmplă cu orice societate care cunoaște o schimbare care se vrea radicală, până când aceasta – revoluția – cuprinde totul, mai ales la un popor lent.

Așadar aici, practic, vedea concret înfăptuirile și răspândirea experienței specialiștilor: noi hale deschise, noi produse, creșterea numărului de oameni care beneficiază de muncă, bani și produse – ce mai, țara o luase pe drumul progresului, al modernizării pe verticală – calitatea – cât și pe orizontală, cuprinzând toată suprafața ei.

*

Își urmase destinul, se căsătorise, avea familie, adică și doi copii, părinții îi muriseră, urmând legile vieții, cândva, cum era firesc.

Casă liniștită, spațioasă, pe o stradă paralelă cu cea principală, în cartierele răsfirate sub dealurile care-nconjurau orașul. Avea un trai și o familie simple, dar fericite. O nevastă suplă, înaltă, purta părul în coc – era și asta o dezvoltare și un reper al personalității, în alte condiții ar fi fost actriță, poate – cu veleități de funcționară. Nu se prea auzise de ea rău, deși femeile prezentabile-s curtate, asta de când lumea. Viața-i mergea înainte, domol dar sigur, tipului.

*

Existau sărbătoriri și-n anii aceia – sfârșitul deceniului șapte și-nceputul celui de-al optulea. Dar acestea aveau mai mult o aură strict spirituală, dacă pot spune așa – adică imagistica conta, ca o sclipire pură peste o realizare practică.

Adică o variantă de sărbătoare – o prelungire a performanței în lumea ideilor – a curățeniei, a frumosului. Nu zic că n-ar fi fost și atunci mâncăi, adică oameni care țineau cu tot dinadinsul să profite de ocazie, să se-ndoape – dar ordonați și spontani, oamenii erau în limita civilizației de atunci: se vedea și după aspectul fizic.

*

Dincolo de orașe – spre munți – erau câteva centre de prelucrarea lemnului, plus birouri. Un mic oraș industrial – cu activitate statornică, serioasă.

Într-un sfârșit de vară se sărbătorea ceva: 20 de ani de la înființare, plus al nu știu câtelea metru cub prelucrat. Sărbătoarea avea loc într-o duminică – o parte din personal – câți vroiseră să vină, plus familiile unora. O serbare în sală și-n aer liber, deopotrivă. Totul în limitele decenței, hainele nu aveau încă sclipirea de mai târziu – nici gesturile, rapiditatea – asta de la Mississippi la Urali, oricât ar încerca unii să-mpartă și aspectul uman în două tabere – dar oamenii erau fericiți, se distrau.

*

Spre dimineață – înainte de ivirea zorilor – cerul s-a-nroșit brusc spre Răsărit, adică acolo unde-ar fi trebuit să se iasă din orașul Pribauna, spre serpentine și spre Teritoriile din Răsărit. Nu era soarele, încă, ci doar o luminozitate peste pământ, împrumutată atmosferei, pe o anumită suprafață, de un roz-portocaliu-roșiatic, determinată de un foc, o lumină puternică de la sol. Adică dacă ardea ceva jos – sus, atmosfera căpăta acele reflexe luminoase roșietice – sau, dacă ar fi fost multe surse de iluminat, se vedea o luminozitate difuză-n aer – dar mai deschisă la culoare.

Chiar au ieșit afară, au privit mirați, oarecum, fenomenul – nimeni nu știa precis ce putea să fie.

Spre dimineață, o mașină care venea din Pribauna, oprind, ziceau călătorii c-ar fi vorba de un ocol silvic care a ars. Și acolo câțiva pădurari au făcut chef, cine știe cum i-au dat foc – din beția prea mare, generată de entuziasmul de moment – de unde și vâlvătaia.

Pe drum, întrebând, când a pornit spre casă, cineva i-a zis: nu, a fost altceva, fără să-i spună ce, pentru ca, în momentul când a ajuns pe strada sa, și-a văzut casa făcută scrum...

*

Cine știe ce restricții, ce prăbușiri, ce schimbări de concepții au loc în mintea și, implicit, în organismul uman, în asemenea momente. Unii pot înnebuni – cert e că o schimbare tot are loc. (Unul venise din armată în permisie cu telegramă falsă, gen: vino urgent acasă, mama grav bolnavă, cel puțin așa se descurcase de câteva ori, acum era de-adevăratelea, dar nu știa, pe drumul spre sat, însă, cineva i-a spus: maică-ta a murit. Vă puteți imagina șocul.) Unii poate se blochează, se inhibă – asta-i scutește de gesturi extreme, poate.

La omul nostru nu a fost mare schimbarea: oricum era un taciturn, atât doar că l-a părăsit nevasta. Socotea că n-are rost să stea alături de un coate goale. Poate a luat hotărârea când stăteau toți – cu copiii, inclusiv – și priveau ruinele locuinței, aprinse de-o mână criminală, sau poate din întâmplare.

Poate că atunci s-a redus și universul său existențial, adică bucurii mai puține, vorbe, la fel, cercul de prieteni redus. Oricum, era, intrase într-o nouă etapă, cu alt specific – de ce-ar mai fi păstrat ce-a fost? Plus plecarea femeii. Altă cădere – deși a urmat imediat după prima. Așa că e de gândit: care om e mai trist – asta pentru un studiu psihologic – cel căruia îi pleacă nevasta, sau cel care are, în plus, și o altă tragedie: îi arde casa. Dar pentru asta ar trebui luați doi oameni asemănători – să vezi gradul de schimbare – dar e foarte greu să-i găsești astfel...

Umbla de colo-colo, uneori se oprea brusc, parcă se rușina că există, zâmbea sfios, ca un urs, după care se întuneca brusc la față. Cine știe cât mai era – și mai avea în minte din vechiul om...

*

- Asta a fost, zise poetul; viața-i dură. Acum noi vom merge mai departe – vom vizita Centrul – nu foarte mare, dar, oricum, frumos, mai ales Biserica Sf. Nicolai, cu coloane imense în

față, aduse, poate, de la un templu păgân. La primărie nu intrăm, primarul ține morțiș să mă ajute la publicarea unor cărți. Îmi este și ceva neam – după rudeniile din Ugarisso de Est – țărani, dar, deși ar fi fost un ajutor mai mult modic, cine știe ce obligații ar crea – m-ar solicita când nici nu te-ai aștepta, cerându-ți cine știe ce participări și ajutoare tâmpite. Mai bine renunț eu – așa că să ne-ntoarcem în trecut.

28

Jurământul de dragoste al Poetului.
Întoarcerea la locul respectiv. Relatări

- De câte ori m-am întors, era și asta o mângâiere – chiar la propriu – o consolare, această prezență a lucrurilor de lângă și din blocul unde am locuit câțiva ani până în pragul adolescenței și al primei tinereți.

Spun mângâiere – dar câte amare, tulburi dar și adânci mâhniri, uimitor de clare, apoi, prin durere, dincolo de aspect – ivirea lor bruscă din nimic – poate să determine aceste întoarceri unde ai trăit o grămadă de ani. Nici nu știu cum ar fi mai bine. Să te-ntorci, sau nu – să vezi locurile unde-ai fost fericit – plin de promisiuni, atunci, lucru ce prevedea deschiderea spre un viitor luminos, dar, deoarece: „Ce e frumos ține puțin,/Ce-ai iubit pleacă într-o noapte", cum zicea un cântec dintr-un gen dezavuat de orice om cu scaun la cap și care nu se lasă dus de val – manelele – aici avea dreptate – nu mi-a fost dat să duc circumstanțele fericirii – întru îndeplinirea ei, desigur – până la capăt. Dar cum era totul?

Blocurile anilor ´60 erau simple, vă puteți imagina și cele ce-au urmat; apoi, câte un nebun de proiectant, chiar arhitect, de parcă el ar fi inventat numerele sau chiar legile matematicii, dacă nu chiar toate legile și forțele din Univers, se rupea în figuri, aruncând câte o indicație: aici așa, cu gesturi de paiață, denotând o personalitate excentrică; ieșeau lucruri strâmbe, pereți înclinați în construcții.

Dar atunci, și-n anii care-au urmat, nu se știau atâtea; alte principii, ale seriozității, ghidau acea societate. Și dacă într-un oraș din țară, cu pretenții de capitală a unei provincii, la o separare de restul – posibilă oricând, blocuri, făcute tot atunci, se-nșiruiau, ca-ntr-o halucinantă utopie, urmărind ca model o anumită formă geometrică – adică atunci totul era mai simplu și mai serios.

(Să nu creadă cititorii că-s împotriva arhitecturii cu modele sofisticate, poate populare, poate specifice unui anumit stil, în construirea de imobile. Evoluția de la clădiri simple, gen: cutii de chibrite, la modele mai estetice, dar și mai complexe, cu aspect piramidal, adică etaje „care se retrag", e specifică evoluției gusturilor societății, desigur. Las la o parte faptul că contează soliditatea lor, plus numărul lor, plus prețul. Dar negativul oricînd poate țâșni – însoțit de haos – vezi blocurile făcute la repezeală după inundațiile din ´70 – iarăși cutii de chibrite – așa că trebuie să-năbușim orice ridicare a noncalității.)

Într-unul din acele blocuri ale anilor ´60 mi-am petrecut o parte a vieții, copilăriei și adolescenței. Părinții primiseră un apartament acolo – stăteam când la oraș, când la țară, unde erau bunicii. Nu era o regulă anume: ne plăcea în ambele locuri, deși erau oarecum diferite – fiecare cu specificul său. Rămân amintiri numeroase, crase, din întreaga perioadă – a trecutului – de fapt, ce e viața, decât o succesiune de fapte reale, prezenturi, cândva, care au loc în acele *existânduri secvențiale*, scurte – dar pe care ar trebui, cel puțin, să le savurezi atunci, altfel, trecând, rămâi doar cu amintirea lor, neîmplinită, parcă – a ce-ar fi putut fi – cum le-ai fi putut trăi – și un regret.

Nici nu știu, dacă, în primul rând, referitor la plasma, adică componenta și valoarea energetică a acelor imagini ale lucrurilor și locurilor respective, legate de trecut – ale oamenilor,

chiar, transmise până la noi, dacă s-ar pune problema, în primul rând, a plasării lor într-un decor, al unui anumit anotimp – înainte de cum te-ar mai putea influența – care sezon ar fi mai potrivit.

Prin estetic – sentimental, toate anotimpurile deși au specificul lor, trezesc emoții, încântări – referitoare – aceste trăiri – la aspect, forme, colorit, mirosuri suave, sau mai puțin – acelea vor fi un strict reper de aducere aminte – cât și la trăiri de sentimente – legate nu de peisaje, ci de trăirile oamenilor care au fost – în decorurile respective.

Nu se poate spune că ești fericit – în mod absolut – sau nu – la fel, totalmente – într-un anumit anotimp, sau mai mult ca-n altul; atât doar că există nuanța și specificul acțiunilor determinate de sezon. Vara nu vei putea avea ochii umezi, obrajii îmbujorați de la datul cu sania – care e un apanaj al iernii, în schimb vei avea burta lipită de șira spinării după câte o hoinăreală de-a lungul râurilor, la scaldă. Sau seara, mirosul de fân uscat, după ce se lasă răcoarea – trecând peste un câmp proaspăt cosit, tu să fii curat – să tot fii tânăr și îndrăgostit – adică atunci poți savura și darurile naturii la maximum; mai târziu apar regretele.

Primăvara te vei bucura de aspectul năvalnic al înfloririi, al renașterii naturii; toamna – alte culori, ale plecării; natura – în disperare de cauză, parcă mai ripostează o dată – o anumită stare existențială de până atunci, a verdelui – prăpădului ce urmează să vină. Toate din alt punct, desigur – verdele, viața, descompunându-se într-o paletă incredibilă de culori – și nu deodată – în funcție de rezistența genetică – la fel cum și oamenii nu se uzează la fel și deodată – deși la 10 ani, de exemplu, sunt toți la fel: fără fire albe, zbârcituri și tineri.

Toate acțiunile, deși au specificul lor, trebuie trăite: aici este linia comună a lor. Așa cum vara te poți scufunda în apa călduță a unui bazin, lac, râu – sau chiar puțin mai rece, seara, mai ales, să simți înfiorat cum te „strânge” puțin pielea. Trebuie făcute, pentru a provoca senzațiile și trăirile respective. Bucurii de moment, amintiri, apoi, depozitate-n creier. Și nu regretul că râul nu e același a doua oară – vorba lui Heraclit din Efes că totul e un foc care curge veșnic, nu există nimic încremenit, deși noi botezăm lucrurile, ca urmare, nu te scalzi de două ori în același râu – ci pentru faptul că tu n-ai trăit bucuria când ai fi putut – fie și-n locul mereu schimbător – oricum, rămâne amintirea – dar satisfacția că le-ai determinat pe amândouă: de lucru te-ai bucurat când a fost real, de amintire acum, urmând oarecum legica și logica devenirii.

La fel și oamenii: vor acționa atât în funcție de mediu, cât și de ceilalți oameni, adică de societate. Vor fi mai buni sau mai răi, trăind în colectivitate.

Acum, dacă, natural, fiecare anotimp determină tot altceva – ca acțiune, ca aspect – cum am mai spus – la fel, satul și orașul vor fi două locuri distincte – fiecare cu preocupările lui. Pe undeva, e atât de diferită viața unuia față de a celuilalt – nu că n-ar avea și chestii comune, dar au și elemente care le diferențiază net. Poate un orășean să nu fi pus mâna pe sapă niciodată, sau să nu fi văzut o oaie de aproape, sau având o funcție strict intelectuală, să nu fi făcut nici strict necesarul – care uneori te înjosește, ca spălatul hainelor, prozaic – dar tocmai prin asta, neavând nimic înălțător, la fel ca plimbatul, statul la birou, după ce arunci o doză imensă de parfum pe tine – trăiești într-o utopie; superior considerându-te, nu crezi că vrei să mai ai de-a face cu muritorii de rând, sau să le copiezi și trăiești unele segmente de viață, la care se adaugă și puterea politică, peste baza imensă, determinantă, a lenei unei societăți, la un moment dat, a unui popor, în sens mai larg, de a nu face nimic.

Spre asta se-ndrepta societatea. Să spună cineva că cositul, crăpatul de lemne, săpatul de șanțuri, etc. au ceva nobil; lucrul în mijlocul naturii o fi adus el sănătate și satisfacție că muncești cinstit, adică seara îți pui capul liniștit pe pernă, că n-ai făcut escrocherii – nimic de zis – și laudă

vieții la țară s-a adus de la Ovidiu la Goethe, în Faust de exemplu, dar aduce și mizerie, înjosire că nu ești în sferele înalte.[85]

Până la vârsta adolescenței n-am știut de asta – adică nu mi-am bătut capul cu aceste spinoase întrebări, izvorâte din nedreptățile din jur – poate, pentru că, necopt fiind, nu se impregnau, nu se lipeau de gândire, de capacitatea eului de a stoca și analiza informații – atâta cât era, acel potențial, copil fiind; e ca și cum ai pretinde unui copil să aibă mușchii gata formați plus masa lor, părul ondulat, vocea îngroșată – într-un cuvânt, caracterele genetice proprii, desigur, moștenite de la înaintași, nici mai bune, nici mai rele ca ale altora – dar gata formate. Normal că, mai târziu, se dezvoltă și astea. Așadar, asta era cu analiza care-mi lipsea, la vederea întâmplărilor de atunci: doar le vedeam, acele nedreptăți, și superficial fiind, treceam zâmbind, mai departe.

Așadar, în perioada copilăriei totul era superficial, adică trăsăturile care se vor defini mai târziu – devenind extrem de pregnante – și care, sau de care, omul va fi în mare măsură răspunzător, cât și cum va întreprinde în viață – se dezvoltă mult mai târziu – ca forme fizice, „sculptate" pe corpul individului respectiv, sau și ca pasiuni, trăiri, înclinații morale – însușiri intelectuale, etc., care iar denotau modul de acționare ulterior. Doar câteva – o răbufnire de inteligență, o sclipire scurtă, uneori, ar putea trăda depravarea, destrăbălarea, lăcomia sau performanțele intelectuale, ordinea, la alții – de mai târziu. Și dacă le-ar avea, cu ce-ar fi vinovat copilul de atunci de ele – că le-a moștenit genetic? – mai rău e că, adolescent și – mai ales, tânăr fiind,conștient de cele rele, exagerate, nu face nimic să le-mpiedice. În rest, nu știu în ce măsură, chiar mai târziu – aspectul fizic are legătură cu pornirile dinăuntrul firii – lăcomia, criminalitatea, sarcasmul –cele negative, în general. Cu vârsta de copil nici atât – chiar dacă omul ar fi vinovat de ele – nestăvilindu-le când are deplin discernământ asupra lor – căci iată, într-o poză, de grup, un grup de școlari – Hitler la 12 ani – atât de fin, de elegant, aproape o fată; făcea parte din acei funcționari – de mai târziu, ultrafini, ultraeleganți, foarte comozi – care n-ar mișca un pai de muncă fizică – și care – ori în ce civilizație se bucură din plin de binefacerile societății respective: haine elegante, muncă ușoară, lux acasă, băi repetate, etc. Dar ce-a ieșit, până la urmă, ceva incredibil – un fanatic sadea; zică cine ce-o vrea – cred, totuși, că aspectul fizic are legătură cu pasiunile, comportamentul.

- Nu în toate cazurile, ripostă filozoful; eu am două cunoștințe; cel mai apropiat, CX, într-adevăr: burtă prematură, buze groase, senzuale, fără a fi exagerat de groase, sau „întoarse"pe dos – semn de lăcomie extremă – dar și de calm excesiv – de obicei posesorii unui asemenea fizic sunt dotați și cu calități fizice și intelectuale, mai ales, meserii, arte, din plin. Că nu le folosesc – sau în dorința de a acapara cât mai mult – n-au timp nici măcar să ordoneze ce-au agonisit – de bucuriile vieții, plimbări, filme, băi, chefuri – toate ca o alternanță la alergatul aproape continuu și neîntrerupt – nici vorbă.

Ei, la acesta totul se confirmă: corelare între fizic și porniri comportamentale; la fratele său, însă, un intelectual fin, „subțire", stilat – iarăși se confirmă o parte a asemănării fizicului cu preocupările. Căci, birocrat fiind, nu-i plăcea agricultura, cu mizeria ce decurge de aici, inerentă sistemului și, mai ales când „țăranul" ar face o sută de lucruri, deodată – încât – încet-încet, depășit fiind de situație, apare haosul. Ei, acesta – finul – avea totul aranjat în casă și pe lângă: zone de iarbă, în alternanță cu cele de beton, garduri vopsite, etc., nici un lucru nelalocul lui, ca și cum toate i-ar fi fost gata, n-ar mai fi avut nimic de construit, de îmbunătățit, acum s-ar bucura de toate, trăind o sărbătoare continuă. Cel hrăpăreț, *proclama* și el aceste principii – dar nu le respecta – să vă dau doar un singur exemplu – la ieșirea din casă – și de aici începea, progresiv,

[85] Fără să-mi mai pun problema de ce unul robotește toată viața, din zori și până seara – iar altul stă-n puf și are, pe lângă traiul ușor, mult mai mult. Mă doare asta, plus înjosirea sus menționată, raportate la cei care au pretenții asupra vieții, nu la „modeștii" care nu merită nici ce au.

dezordinea, sub geam, o laviță cu câteva ghivece de flori. Lângă ele, pe un colț, o cârpă foarte uzată și murdară; fusese – pînă atunci, folosită la ștersul picioarelor, probabil, la intrarea în casă. Din neglijență, lipsă de estetic sau lăcomie, fusese pusă acolo – țăranul nu s-a-ndurat s-o arunce – poate va mai fi bună la ceva. Dar, la omul luxos – la frate-său – în ecuația existențială care arată cam așa: om – lucruri curate – nu avea ce căuta.

Cât privește pasiuni ascunse, cel elegant – ca Hitler – nu știu să aibă, încheie filozoful.

- Acum, blocul unde locuiam, căci mulți de acolo veniseră de la țară, din zone diferite, nu era plin de cei mai cinstiți oameni, dar treacă-meargă.

Știți ce gură-cască, ce oameni de nimic se vântură, uneori, într-un oraș, într-un segment de civilizație și-ntr-o epocă. Dacă, cum spuneam, satul se deosebește de oraș, și epoca trecută se mai deosebea încă – adică făcea distincție, mai bine-zis, între cele două tipuri de civilizație: rurală și citadină; să nu mai vorbesc de epocile secolelor trecute: poze de acum o sută și douăzeci de ani înfățișează țărani desculți, zdrențăroși, veniți la piața din centrul orașului Tebrau, la tîrguri. Știau oare conducătorii de atunci ce potențial enorm pierd neoferindu-le condiții? Cei care țin morțiș cu puterea banului vor replica că așa a fost să fie și că, dacă nu era aristocrația ungară care să facă pozele, urmașii acelor nespălați n-ar fi avut la-ndemână aceste documente prețioase. Posibil și asta. Spun asta, deoarece n-aș fi putut întâlni, pur și simplu și să mai și vorbesc cu ei, boieri, adică moșieri, arendași, apoi, ofițeri cu sabie, etc. – ca atunci. Felul oamenilor de a fi, entuziasmul, exaltarea – *nuanța* tuturor comportamentelor umane, ar fi fost și el altul. Asta înainte de război – cu tehnica și industrializarea – cât or fi fost – apoi, după război, o nouă lume, de pe alte criterii, morala, mai ales – de parcă *adevărul* n-ar putea fi decât unul – dar, depinde, de multe ori, și din ce punct privești totul, fiecare societate cu morala ei, deși adevărul, poate e la mijloc. Poate – jumătate – să aibă fiecare dreptate. Alte relații – între alte grupe sociale – altele erau rolurile – nu mai existau boieri, patroni, muncitori și țărani. Apăruseră categorii noi, muncitorul de la oraș, venit masiv de la țară, ancorat în mediul industrial, forfota, utilajele, zgomotul acestora – o întreagă lume – fix și strict direcționată.

Altfel, de peste un secol exista – dacă asta se numea că societatea avansase cu pași repezi spre ceva – tărâmul tehnicii și al confortului – o linie, o uriașă, adâncă și ireversibilă falie se căscase între lumea industrială, a orașului în speță, cu binefacerile ei și cea de la țară, deși peste ani, și țăranul va avea tabieturile, mofturile și deliciile unei vieți moderne. Ne miram de aceste performanțe – erau o permanență pe care o vedeam, ultrareală, dar, odată cu aceste realizări nu s-a putut înfăptui încă un segment – perfecționarea lui, de fapt, un neajuns major, decisiv – desăvârșirea moralei, care exista – dar nu era aplicată peste tot.

Mai existau lacune, codiri, strângeri de inimă când trebuia înfăptuită cum ar fi scris la carte, când omul ar fi băgat mâna în buzunar să-și ajute aproapele care i-a muncit cinstit sau care a ajuns la ananghie. Asta dovedește ce creștin ești. În rest, vorbe aruncate-n vânt.

Și unele mici lipsuri, chichițe tehnice, economice, organizatorice, chiar dacă era acceptabil, se putea și fără ele – te mirai cum de au loc, și nu se iau măsuri împotriva lor, astfel: există 90 de autobuze într-un oraș, și mai trebuie 10 – cum de nu e posibil să se facă loc, să se procure și cele lipsă. Sau: ar mai trebui o mie de locuințe, la cele 50.000 – într-un oraș mare – cum de s-a făcut, s-a putut, până într-un loc, iar acolo – un procent mai mic decât cel realizat, dar hotărâtor – nu se mai poate. Chiar această stagnare și imposibilitate de a acționa – la nivel de societate – când greul a fost depășit – te dispera, te irita – de ce societatea se-mpotmolește tocmai la mal?

Nu am pretenția să spun că numai socialismul a făcut enormul salt de la noroi, viața la țară, viața primitivă, în general – la oraș – reprezentată – acea viață rustică – de bordeie, case strâmte, de mahala, la oraș – de betoane, blocuri, fabrici.

Normal, la om îi va plăcea mai mult în lux, simțind ceva tare sub talpă, pereți solizi, etc. – decât primitivism. Asta a și făcut progresul – poate și la dvs. în Vest. Depinde și de pretențiile

oamenilor – să smulgă naturii, societății, așa ceva. Aici a avut loc – îl prețuim fiindcă e al nostru, i-am simțit pe pielea noastră binefacerile, precum și distrugerile – mai ales cele industriale, după Revoluție. Și dacă economicul a fost, astfel, crunt lovit, mare lucru că nu s-a întâmplat și cu domeniul edilitar așa: brusc, prin nu știu ce nebunie, care să fi generat o schimbare de optică, absurdă, desigur – oamenii să părăsească în masă, blocurile, pentru case. Și așa s-a vehiculat că nu sunt bune, betonul provoacă cancer, etc. S-au făcut, totuși, multe case, la repezeală, numite „de vacanță". Unii au și murit asfixiați acolo. Se uită că blocul e bloc. Dar așa vor unii, să mănânce rahat la îndemnul și cheremul învingătorilor.

Așadar, cei rămași cu apartamentele unei utopii terestre puteau trăi liniștiți – ocupându-se de asigurarea sufletului după moarte – prin ridicarea de numeroase biserici. Tot degeaba. Nu întâlnești un popor mai câinos – de-a lungul istoriei.

Acum, când am fost iar în unele locuri, vom ajunge la satele din sud-est – necolectivizate, la rampa de gunoi sau la minele din Nord, am văzut și vom vedea diferite tipuri de oameni lacomi, cum se manifestă, cum s-au comportat, de-a lungul vieții, ce-au construit, atunci când le-a fost – prin împrejurări inexplicabile - „lumea pe mână". Vom ajunge și la casa de sticlă, altă nebunie a anilor ´60 – când nu era atâta lux – dar acumularea a atins cote nebănuite – la strălucirea de atunci a societății, a lucrurilor – mai precis pretenții civilizatorii, ca baia zilnică, haine moi, mâncăruri fine, estetica lor – nu era. Setea de acumulare, da.

Însă, două tipuri de scârțari tot vă voi descrie, poate chiar trei, care sălășluiau în acest bloc.

Era unul care tot timpul umbla îmbrăcat în negru. Cămașă albă – din in sau cânepă, suman, pantaloni negri. Nu știai din ce zonă folclorică face parte – portul poate fi universal, la un mare număr de popoare sau etnii. E normal să se fi purtat pălărie, opinci, în secolele trecute, peste tot. Dar nu asta era important. Dacă, din fericire, dorințele, aspirațiile, acțiunile sunt comune multor popoare – mă refer la cele pozitive – după care s-a făcut și un cod de principii, la fel și cele negative, desigur. Un loc de frunte l-ar ocupa la țăran, spun studiile neoficiale, alături de dorința de a sta în mizerie – și pe care o voi relata la timpul potrivit – și cea a lăcomiei, a acaparării exagerate, însoțită de înșelătorie, din păcate. Înșelătorie cu orice chip. Nu era sănătos – câte unul, dacă nu te înșela, nu-ți rămânea dator cu ceva, o mică „ciupeală", pe lângă agonisirea cu orice preț – a bunurilor, din comerț, economie agrară, căci și lângă gardurile din Nord ale curții își înjghebase câteva cotețe[86] - spre indignarea colocatarilor; a uitat că dacă erau la margine, pentru cel de lângă el erau periculoase. Se scurgea dincolo mizeria. Adică, într-un cuvânt, într-o societate barbară uită că ce-i bun pentru el nu-i bun pentru vecin. Capitalismul uită ceva esențial: e bine ca fiecare să meargă pe drumul său.

Toate rahaturile nu i-au fost de folos, însă. Când a murit – și la el era aceeași derulare – numită uzură – prin depuneri de grăsimi, boli de inimă, ficat, etc., i-au fost găsiți în casă câțiva saci de bani. Poate puteai să cumperi un apartament pe ei. L-au găsit peste câteva zile înțepenit – noroc că nu era încă vară – viața, desigur, „fugise" din el; și când te gândești cât de harnic alerga – exagerat, chiar; când cineva-i spunea: mai odihnește-te, *mai distrează-te, mănâncă și bea* o mîncare și o băutură bună – căci nu ducem nimic cu noi, se însenina, „scotea" un zâmbet, poate chiar un râs scurt, parcă ar spune: eh, ce știți voi, cum se adună banii – apoi mergea mai departe – nu-l scoteai dintr-ale lui.

Celălalt, un adormit, care pare că dormea, era tot cu capul în nori, lent, avea o pată galbenă pe cap. Făcea bișniță – găsise o nevastă pe măsură, mai înaltă decât el, aceasta cu o

[86] Nu și-a trădat originea rustică. Atât doar că-i rămăsese mirosul, de când, până la adolescență stătuse la țară – crescuse oi – parcă genetic, implementat în el, acel miros.

geantă mare – lua marfa dintr-un loc și o ducea în altul – la piața de mărunțișuri. Avea, poate și un oarecare „spate” pe la autorități și, desigur, la ceilalți negustori ambulanți din piață.

În orice caz, când unuia din aceștia îi cereai ceva, făcea o mutră atât de disperată, încât credeai că nimeni n-are nimic, oamenii trăiesc doar cu aer – că nimeni n-a dat nimănui nimic, niciodată. Mai precis, vorba ăluia: acum nu se mai culcă oamenii împreună, cum a crezut femeia aceea, care a îmbătrânit – la fel cum făceau când era tânără – dacă acum pe ea n-o mai dorea nimeni.

Scriitorii unei țări vecine scriau despre toate aceste complexități, trăiri, neajunsuri ale noii civilizații actuale, industrializate. De parcă n-ar fi avut mari scriitori care descriau – în trecut – ruralul, lumea satului, a naturii, puțin alterată de om, acum aveau și pentru a descrie complexa lume actuală. Dar nici noi nu trebuia să ne lăsăm mai prejos – să suportăm asta – societatea modernă.

Eram un timid. Nu puteam să duc până la capăt o discuție cu o fată. Roșeam ușor – nici nu aveam un țel, un program bine stabilit. Superficialitatea vârstei – paradoxal, adolescența e un amestec de euforie și haos, plus renunțare facilă, uneori prea rapidă, la țelurile propuse.

Dacă ar fi totul pe un schelet al ordinii, al înverșunării de a merge cu orice preț înainte, pentru a-ți atinge scopul – și a fi ultraordonat, totodată, în timp ce faci toate astea – ce câștig imens ar fi!...

Mai târziu, dobândind undeva o slujbă bună, m-am maturizat; avusesem și câteva pierderi – tatonări de teren, renunțări prea facile, așa că-mi pusesem ochii pe Sonia. Nu a fost o legătură prea lungă, nici spontană –totul a decurs firesc, așa cum vezi doi tineri care se-nțeleg, parcă de-o veșnicie ar fi împreună – și te face să crezi, când îi vezi ciripind fericiți, unul lângă celălalt, că ar dura tot o eternitate de aici încolo, relația lor. Vezi atâta potrivire în cei doi parteneri ai cuplului, îi vezi atât de sincronizați, alcătuind un tot atât de unitar, încât, involuntar, le cauți gesturile, să le analizezi, cuvintele, totodată, te uiți la culoarea părului, o ochilor, a pielii – să justifici – prin asemănări frapante, dar și prin complementarități această ultrapotrivire – acea îmbinare atât de izbutită.

Deși avea fața rotundă, nas cârn, părul scurt, arămiu, ceea ce-n clasificarea mea s-ar numi – acest tip de gagică - „craniu”, „câine” sau „petrecere” – m-am simțit atras de ea. Era foarte calmă, fără gesturi în plus, părea întruchiparea ordinii desăvârșite.

La comportamentul acesta nu putea avea decât un corp perfect. Musculos, șasiu de excepție, adică o paranteză cu fese arcuite, tari, putea trece vântul – dar nu prea mult – printre picioarele zvelte, dar la fel de încărcate cu mușchi, ca restul corpului.

Acum, ce pot să mai spun? Dragoste, îndrăgostire năvalnică, în primul rând, pe toate considerentele de potrivire, pe care, spontan, mai mult sau mai puțin conștient, atunci când două persoane se văd – cugetul, rațiunea, eul le sortează, le scoate în evidență cu balast cu tot, chiar; după care, fulgerător, rămân valabile doar cele care vor fi adecvate – vor constitui piese de îmbinări perfecte pentru structura ce se va închega apoi.

Ne-am potrivit, așadar. Toate bune, pe baza considerentelor menționate mai sus, genetice, sentimentale, desigur, sau estetice – dacă cultura pe care o aveam în spate ar putea face să am un ochi stilat, pretențios, dacă chiar această cultură, rafinamentul rezultat de acolo, pe care-l căutam la o femeie, a făcut, a determinat pentru veșnicie sculptarea undeva în centrul existenței mele unui corp perfect de femeie. Sau, eul, ultrapretențios, prin organul său de control nu accepta un corp sub o anumită limită, ștachetă – așa că automat accepta – și era atras de ea – forma potrivită după standardele formate, deja. Astfel se declanșa ceva, și urmau celelalte demersuri, odată examenul calității trecut.

Acum, corpul, frumusețea bărbatului nu știu dacă conta. O aveam totuși. Dar revin la ce m-a atras pe mine. Condițiile sociale, oficiale – aș putea spune, după care, involuntar, te uiți, chiar dacă multă lume exclama: dragostea a prevalat, deși e bine să n-o iei chiar goală-goluță.

Apartamentul era al părinților ei, acolo stătea, împreună cu un frate. Am spus, mai înainte, că femeia e un monument în sine. Nu contează ce are în spate – se comportă ca și cum ar avea o avere imensă. Bărbatul, paradoxal, ar trebui să aibă și el una – cei cu avuții cuceresc, e drept, destul de ușor, ceilalți, care nu au mare lucru, ciudat, au și ei noroc.

Bărbatul să fie puțin mai frumos decât dracul – se spune – deși nu-i corect și cinstit, așa. Își făceau aici, în atari condiții – vise deșarte și inimă rea, idealiștii. Ei erau primii înșelați. Căci, dacă credeau în cinstea femeii, în aspectul lor, nu puneau în balanță capriciile, hazardul, averea altora.

E drept că, iubirea fiind foarte mare – și, mai mult, ghidându-mă și după alte două principii, că urâm din gelozie, care înseamnă o stare de neliniște, enervare, când cineva ne-ar atenta la bunul nostru – doar atunci, să mă impacientez – iar, în rest, datorită faptului că femeia e ceva real, prezentă, faptul că ar fi avut de-a face cu alții și că eu aș fi știut de asta – n-aș fi considerat-o ceva impur, totul trece, nu lasă semne – au spus-o înțelepții, un rege al antichității, David, un mare prozator de-al nostru, apoi – M. Preda – dar pierderea în sine, prin asta, mă durea, afecta. Era și o societate modernă, se putea considera normală o diversificare a monotoniei zilnice.

- Asta cam așa-i, zise filozoful. Nu știu de ce în secolele trecute erau atât de proști oamenii. Țin minte că-ntr-un roman de un scriitor italian – Giacomo idealistul – acum vreun secol și jumătate, un idealist, un filozof, fiul unui mic producător de cărămizi, a fost profund afectat că iubita i-a fost siluită de fiul contelui unde slujea. A intrat noaptea la ea, dandy-ul. Atât de afectat a fost – de mârșăvia, duritatea faptei, considera el, dar, mai ales că s-a distrus integritatea persoanei iubite, prin această atingere forțată – n-a mai văzut-o pură – încât a căzut bolnav. Mai mult, gânduri negre – văzând totul întunecat – asupra autorului întâmplărilor – îi treceau prin minte. Chiar gânduri de răzbunare, lui, care văzuse zorii unei noi societăți, a binelui, fie chiar și-n viitor – scrisese pe tema asta un eseu – unde omul își va pune la bătaie întreaga parte pozitivă din caracter. Acum l-ar fi ucis pe făptaș.

Să nu mai menționez că și logodnica a căzut pradă disperării, deznădejdii, de parcă nu știu ce rău, ce pierdere ar fi produs – ireparabile – pentru ea și omenire; azi, în asemenea cazuri, s-ar trece mai departe, zicându-se: bine că i-a căzut bine, aventura.

- Și totuși, oricât de indiferenți am fi, mă cuprindea câte un fior de gheață, câte un junghi, pricinuit de aflarea veștii că iubita fusese cu cineva. Aceste ieșiri ale ei, încercam să le consider doar o umbră trecătoare, mici pete peste monotonia favorabilă a relației mele cu ea – altfel aș fi considerat, ca eroul lui Proust, Swan, că iubita are o viață paralelă, iar acea parte, când era cu altul, aș fi crezut că nu există. Las la o parte ploconelile, darurile prostești ale aceluia – numai să o îmbuneze – la mine încercam să constitui un echilibru, o înțelegere.

Astfel o iubeam enorm, mai ales că, fizic, era perfectă; credeam că voi merge la nesfârșit cu ea. Dar, după dulcea perioadă socialistă, a venit prăbușirea. Când schimbi, distrugi piloni, structuri, sigur că repercusiunile se văd. Astfel că, atunci când vântul instabilității economice a început să bată – parcă prevestea și imensele furtuni sociale care urmau să vină, din păcate, am făcut un jurământ.

În partea de Răsărit a blocului era o masă, un stâlp, gardul viu, care delimita curțile, mă rog, elemente ale civilizației, fără de care nu puteai trăi – ar fi fost greu să-ți imaginezi viața fără ele, înainte de ploaie, sau când liniștea din zori, de exemplu, invada totul, mă gândeam că nici în Paradis n-ar putea fi mai frumos, sau acolo să fie și lucrurile astea; clădirea fiind amplasată pe direcția Vest-Est, de unde se vedeau munții falnici – orașul fiind el însuși destul de sus față de alte localități – și care păreau uluitor de aproape, mă rog, peisajul era splendid, de câte ori stam acolo seara, ea doar în capot, noaptea chiar sumar îmbrăcată fiind, am avut mai repede acces la toate părțile corpului ei, gustându-le, făceam ce-n termeni înguști se numește „perversiuni”. Le-am făcut și-n casă, de nenumărate ori, dar, paradoxal, aici le-am început.

Să ajungi să o guști – la propriu – și, totuși, dincolo de asta și de potrivirea de caracter să te părăsească, e dureros. Undeva primăvara, simțind, deși amploarea nu a bănuit-o nimeni – începuseră lovituri, surpări bruște, economic – venind de la apus – am simțit nevoia să încheiem un jurământ. Frunza era măruntă, de-abia se ivea, acel verde crud, ca început, pe lângă frumusețe, îți dădea o energie extraordinară. Era potrivit – natura însăși începea să sclipească, să zâmbească, pornind la drum – să fac și eu un astfel de jurământ, al continuității iubirii, orice ar fi. Dar, totuși, praful s-a ales de toate. Câțiva ani s-a vânturat cu proaspăt îmbogățiții societății – căci de la început s-au dat drumul porcăriilor capitaliste – neplata impozitelor, vinderea structurilor vechi, la bani de nimic, etc.; după aceea, n-am mai auzit de ea – poate a plecat în străinătate, poate cineva să-i fi făcut felul – omul e o fiară – uneori exagerează cu plata – cine știe?

- Asta din cauză că nu au avut „gust" urmele tale, zise filozoful – altfel, cu stigmatele iubirilor anterioare, nu ți-ar fi trebuit nici ție, dar nici lor – să aibă ceva, răni, care să o facă dizgrațioasă, mirosuri, sau cine știe ce alte urme – atunci o femeie astfel folosită, n-ar trebui nimănui.

Dar ce să zic despre tine când, eu îți voi relata cazul cuiva, un om îngrijit, care, la fel a întâlnit o extrem de frumoasă fată – chiar în centrul acestei țări – unde mai erau niște tradiții nealterate, atâta cât mai erau, plus de frumusețe. Ca un făcut, o întâlni pe stradă, ba chiar într-o farmacie. Dacă ați văzut acele reprezentări artistice de la romani, orice ar fi, redau foarte exact tipul de frumusețe. Chip prelung, nas drept, trăsături desăvârșite, care constituiau o splendoare – poate cel mai armonios chip, un păr de aur, împletit cu artă, plus un trup perfect. Șolduri bombate, mijloc subțire, avea de toate; plus niște pantaloni care imitau blana tigrului. Nu se știe câte zeci, poate sute de aspecte, de amănunte, linii, forme, proporții, etc., conlucrează pentru a da acel verdict unic al unei calități supreme: forma desăvârșită a corpului. La ea aceasta era. Am îndrăgit-o – e vorba de mine, deci – din prima clipă. Și să nu uitați, am cunoscut-o – acea splendoare de fată – prin ceva banal, total opus aspectului, formelor ei perfecte, nemaiîntâlnite – ceva care te făcea să cobori repede din sferele înalte unde te dusese, te înălțase frumusețea ei – nici nu-ți venea să crezi așa ceva, că această ființă aproape nepământeană are așa ceva și poate fi afectată, mai ales, de boală, referitoare la rinichi, căci, da, ceruse ceva de durere de rinichi; cum cerea, nu mi-a venit să cred că o astfel de frumusețe e alcătuită din carne,[87] apă, sânge, organe, ca orice muritor și să o mai și doară – chiar dacă acest corp perfect are la bază mecanisme – invizibile, chiar, acestea să fie supuse defecțiunii, realului, negativului, chiar.

Fetele cu nas drept – mai ales cele frumoase – sunt prin caracterul lor, mai sincere, mai spontane. Nu ar fi capabile de mârșăvii, gesturi ascunse, negativ, în general. Nu ar fi sadice, perverse. Dar urma să mă înșel. Căci această spontaneitate, oricât de multă lumină emana, făcându-mă să o iubesc, călăuzindu-mi viața ca un far – s-a dovedit până la urmă a fi ceva instabil. Căci, când a făcut-o – adică a călcat paralel cu viața noastră – a plecat. Și tot după un jurământ, care părea că ne pecetluiește strâns destinele, sfârși filozoful relatarea.

[87] Piedică care, ca și la unii conducători – văzând așa ceva, considerând, mai bine-zis, spre nenorocul nostru, ne poate inhiba.

29

Jurământul politic al filozofului

- Acum, ce să ziceți despre instabilitatea din iubire – acea legătură dintre sexe – care e temelia și fundamentarea, deci a tot ce există – după perpetuarea speciei. Deși e o reproducere inferioară, zic unii, asta, sexuală – la nivel de specie – de biologic, mai mult – așa a hotărât natura.

Iubire prin plăcere, desigur; ca ființe evoluate, trebuie să avem și acea suprastructură a atracției, numită iubire spirituală – poate e doar reflecția evenimentelor materiale în creierul care stochează și generează – la rândul său – imagini, doar *însușire* superioară a materiei, nimic altceva – dar necesară aici. Cert e că există: atracția dintre două persoane de sex opus –și nu numai, frumusețea, în general, atrage; nu vorbesc de homosexualitate – justificată sau nu – atrag și asemănările, fie ele chiar ale unor însușiri imperfecte, pe aceeași lungime de undă – iubirea are și spectrul general uman, extrem de larg: cea dintre semeni. Și asta e bine, atunci când se întâmplă, adică are loc cinstit – reciproc, până la ultima manifestare, ultimul episod – conform principiului: tot ce e în Univers are un început și un sfârșit – mai devreme sau mai târziu, din păcate; unele lucruri frumoase și justificate fiind, cad sub loviturile nemiloase ale unor factori negativi, de orice natură.

Dar să trec la partea politică, pe care vreau s-o descriu, atmosfera de atunci, starea maselor, raportul conducători-popor, apoi la hotărârea unora – puțini la număr, ce-i drept – de-a face o mișcare politică – care să lupte pentru răsturnarea situației date, pentru instaurarea unei societăți juste, echilibrate, logice.

Acum menționez că, după imensa prăbușire a structurilor economice, lucru dat din afară, pe care poporul l-a acceptat foarte ușor –o pătură s-a ridicat brusc – conform principiului că, mai degrabă se întâmplă un lucru rău, decât unul bun, nimeni nu ți-ar face un lucru bun, la rahat și pagubă nu se află nimeni, etc., - proverbe din panoplia poporului romin; se oglindește perfect în ele, comportamentul poporului.

Acum, pătura aceea era foarte arogantă; dacă poetul spunea, mai înainte: e greu de crezut că, văzând o femeie frumoasă, acea ascensiune a materiei până acolo, la acele forme – biologic complexe și estetic, iarăși, desăvârșite, îți era greu să crezi că-i alcătuită din materie – tot astfel, văzând o buzată cu cercei cât palma, cu aroganții ei, tatuați, burtoși, etc., îți venea greu să crezi că aparțineau speciei umane, chiar și-n funcție de sentimente – care le aveau doar pentru ei și, chiar și raportat la alimentație: cred că mâncau doar esențe, steroizi, concentrate – când mâncau, dovadă acel puturos Jack Daniels, în detrimentul băuturilor tradiționale – să nu menționez decât un exemplu – căci aveau o singură grijă: să se îmbogățească – căci, având doar următoarea idee că ei fac afaceri, în cap, niște gesturi fixe, rigide, cum ar fi coborâtul din mașină, cu mișcări studiate, doi-trei pași până da mâna cu un prieten, fizic – unii, cămăși pe corp, ochelari pe frunte, se-nchipuiau dumnezei. De aici și standardul lor de bunuri pe care-l posedau, astfel: mașină Mercedes sau Toyota, argintie, jeep de teren, piscină în curtea mare și casă cu 3-4 nivele. De bani nici nu mai vorbesc.

Pătura de jos, în schimb, era lipsită de pretenții – total prostită, era în stare să vadă, ceasuri întregi, emisiuni cu tot felul de escroci, tragedii, apoi dădeau fuga la statul capitalist, împuțit și criminal, după ajutoare; deoarece, pentru omul de rând, nu era bucurie mai mare de a se-nchina șefilor, în general tuturor felurilor de escroci și de aici frecvența foarte mare a acestora, în viața de zi cu zi. Poate rămase și din trecut, aceste deprinderi de oameni modești – pe care nu-i interesa nimic nobil, sublim, doar bârfe, jocul de cărți – o excursie, un film, istoria, cine ne-au fost conducători – căci să vă dau un exemplu concret, dacă nu era Stalin, de exemplu, mulți nu s-ar fi născut – istoria ar fi avut alt curs.

Doar lucruri josnice, plus plecatul capului, asta știa omul de rând. Îți venea să-i aduni pe toți și să-i aprinzi, pentru a termina cu această modestie care „putea", de la mai multe poște.

Acum, aceștia nu s-ar fi răzvrătit: ar fi mers după cum bătea vântul, dacă ar fi venit alți conducători, ar fi fost cu aceia – chiar dacă total opuși ăstora.

Pătura de sus, arogantă, izolată de popor, chiar dacă – așa cum citisem undeva, Revoluția de la 1848 o făcuseră fii de boieri de aici – ajunși la studii în Paris – au văzut modernismul de acolo, atunci, în contrast cu lenea orientală și – revenind în țară, au acționat ca atare. Dar dacă, de atunci, de la Dinicu Golescu citire – numai bârfă, zorzoane și joc de cărți, în contrast cu occidentalul curat – nu știai cine-i prinț și cine om de rând– până azi, tot aceleași probleme, la poporul de jegoși – căci istoria dovedește că ce-am fost în trecut, suntem și azi, cu toată spoiala de cultură, datorată școlilor, televizorului – poporul ar trebui lăsat în pace. Pentru cine să lupți?

Dar ne-am găsit câțiva inimoși; pe vremea aceea nu eram foarte tânăr, nici bătrân, normal că fiecare epocă „sedimentează", adică depune „aluviuni" – numite lentoare, automulțumire, dorința de a nu acționa, peste caracterul omului și fizic, sau tocmai de aceea – așezându-se corpul – nu se știe ce-mbătrânește trupul, mecanismele – viteza lor de reacție – încât ne încetinește în așa măsură, încât ne transformă și spiritual.

Aveam, așadar, 37 de ani. Tocmai bun de lider. Acum, când mă gândeam la faptul că aș fi putut ajunge, efectiv, la putere, normal că-mi dădea o senzație de beție, de euforie, gândindu-mă la faptul cum ar fi fost , când m-ar fi ascultat cineva; căci ce e puterea, dacă nu faptul că la vorbele tale cineva acționează; în rest, toți „batem" din gură – mai ales în sistemul așa-zis democratic, dar acționează – la spusele unei mâini de oameni – masele. Apoi și efectul măsurilor tale, căci, având un program radical, firește, urmările, s-ar fi văzut la scurt timp. Dar ce societate urma să instaurăm?

Sigur că erau experiențe în trecut, în istoria omenirii. Democrația fiind inconștientă, limitată, neputincioasă – totalitară, în sensul ei, până la urmă, nu lua măsuri împotriva mizeriei, injustiției sociale, toate izvorâte din lenea, dorința de a sta în mizerie, dorința de a face rău – însușiri negative, ale omului; la acest popor erau pregnante. Acum, orice societate, care e în contrast cu ce-am enunțat aici, respectă: cinstea, ordinea și, implicit, logica – adică câștigul economic, oarecum, al unei societăți, este de partea pozitivului, a fericirii unui popor. Nu poți – neieșind din aceste tipare – să fii leneș, mizerabil, puturos, să faci rău semenului.

În rest – deși ne revendicăm asemănări cu societățile socialiste care au fost – vedeam unde s-a strâns și acolo prea tare, nejustificat șurubul, făcându-se abuzuri sau unde-ar fi fost necesar, s-au neglijat unele constrângeri, luări de măsuri. Per total, însă, realizările au fost enorme, în educarea și ridicarea nivelului de trai al turmelor de oameni.

O ideologie – deși mult simplificată față de socialismul lui Lenin, am fi avut totuși – dacă capitalismul nu avea nici una – fapt pentru care-l uram, dacă ar fi avut una, l-am fi urât pentru că o are – pe care ar fi trebuit să o respecte toată lumea; puterile în stat limitate, cea a președintelui doar simbolică, a partidului, sau a partidelor, dacă ar fi fost mai multe – iarăși; corectitudinea

funcționării nu consta în a avea numeroase legi, care de care mai perfecte,[88] ci în *a le aplica* – pentru asta trebuia conștiință, la un popor care încă nu se ridicase de pe jos, sau poate că nici nu coborâse din copac, să „îmbrățișeze" mersul biped, vertical, demn, din punct de vedere moral, de om.

Mult mai tineri decât mine o grupă gălăgioasă, care aducea și prospețimea și forța tinereții cu ei, mi-au dat speranțe. De primăvara până toamna ne-am tot adunat, am făcut ședințe, am răspândit reclame, căutând adepți, etc....Se părea că lucrurile merg bine, ascensional.

Eram plini de speranțe; ne și vedeam revoluționând societatea – poate nu abuziv – pedepsind pe cineva pentru o vorbă, împotriva noastră – dar, oricum, deși nu știam până unde să mergem, pentru a tăia răul, din rădăcină, ce neprevăzuturi, complicații pot să apară – dar, oricum, distrugând răul, clădind o societate nouă. La fel, însă – tot imprevizibilă a fost și prăbușirea, renunțarea tuturor la drumul, la elanul colectiv. Multor inițiatori li s-a părut totul fantastic de departe, obiectivele de atins, drumul enorm de greu – cine știe ce factori invizibili au determinat asta – poate doar jocul hazardului – rotirea discului veșnic al posibilităților, al variantelor – sau, poate, factori concreți, reali: au fost cumpărați, unii, chiar pe fondul de spaimă, descurajare, în fața drumului ce li se așternea în față. La un popor instabil, te poți aștepta la orice.

Cert este că mișcarea noastră s-a stins: nici o justificare, nici o privire vinovată, când te întâlneai cu ei – ar fi trebuit să fie acel ridicat din umeri automat, care să te apere, să certifice starea izvorâtă din societatea existentă, apoi puteau fi și scuze – să se explice fiecare: teama de represalii, imposibilitatea de a atinge obiectivele prin Revoluție, etc. Și dacă ar fi fost astea, la ce folos – după care – după această scurtă răbufnire de conștiință, totul ar fi reintrat în încremenirea normală. Așa că adio vise frumoase.

- Cineva, zise poetul, a pățit asta la scară mai mică, desigur. E vorba de cumnatul meu. Lucra la un sistem de salubritate – de stat și nu prea; acum știți cum e, orice putere strivește – sau, doar emană teamă, inițial. Asta ar trebui – când vezi autoritățile să te temi – apoi, dacă nu ești vinovat să te redresezi, desigur, ieșind basma curată. Doar puternicii zilei – cu musca pe căciulă – interogați, arestați fiind – se îmbățoșează în fața autorităților, de parcă ar fi niște zei, sau ce plăcut ar fi să fii arestat. Zvonul vine din nou la ei – sau mobilul pe lanțul acțiunilor derulate, căci se tot învârte totul, într-un cerc absurd – ori nu sunt vinovați – deși mențin acea atitudine – ori totul se știe dinainte – nu li se va face nimic, un „fir de pai" nu se va clinti din părul lor.

Ei bine, la ei la serviciu s-a iscat o grevă. La un moment dat, măturătorii luau mai mult decât șoferii, mecanicii – să nu mai vorbim de șefi – blestemații lideri ai capitalismului – să țină în șah prostimea – care aveau cel puțin dublu. Au rămas înțeleși să vină a doua zi, dis-de-dimineață, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat – la sediul unității și să preseze conducerea.

Dar zi cu ghinion. Unul tocmai atunci n-a auzit ceasul, deși până atunci îl auzise, altul s-a oprit în drum să-l salute pe vărul său, altul să ducă copilul undeva, alții s-au evaporat, pur și simplu, așa că la sediu dacă au ajuns unu sau doi, din zece.

- Ce să faci cu astfel de popor – zise filozoful – dacă cel puțin de 200 de ani capetele luminate încearcă să-l educe după modelul din Apus, după legile civilizației, în general – și nu se

[88] Puteam să edificăm tomuri de legi – mai lungi decât cele ale lui Solon, din Grecia antică – adică ce ar fi corect să facem în fiecare împrejurare – tipul de acțiune, să zicem o întâlnire cu un om beat, apoi tipul omului, etc., dacă nu le-am fi respectat, oricât de chibzuite ar fi fost. Apoi putea să ne acuze cineva de nepotism – altă slăbiciune general umană – totul e, dacă omul nu le are, încă, genetic, legile echilibrului, logicii, cinstei, enunțate mai sus, să le aplice, până când, peste generații, se vor naște perfecți, sau aproape.

poate. Între noi și lumea civilizată e o diferență ca între țigani și noi. Atunci lasă-l pe om în elementul lui: mizerie, mâncare ieftină, băutură excesivă, etc.

Astfel că și acum se poate admira, lângă casa mea, căci locuiam pe o stradă în pantă doar stâlpul și masa de la marginea casei – între acestea și gard, unde am depus jurământul și nimic mai mult.

- Oricum, totul trece, zise poetul, evenimentele sunt doar în mintea noastră – ori suntem regi – patroni sau cerșetori. Acțiunile și sentimentele, vorba lui A. de Saint-Exupéry, în „Citadela".

Să nu mai vorbim de măreția celor care se dedicau unor lucruri durabile, pentru popor, posteritate – nu doar la cei care consumă și nu creează, cum scrie în aceeași carte; dar ce să faci cu un popor care n-a făcut nimic de-a lungul istoriei – și, oricâtă trudă și justificare și-ar fi găsit înaintașii pașoptiști – în a lupta pentru iluminarea și drepturile poporului – și nu numai, chiar și mai înainte – un D. Golescu era mâhnit de asuprirea de aici, de bârfa, de înapoierea poporului. S-a și realizat ceva, în acest sens. Dar cu un popor de troglodiți nu prea merită – te pișii contra vântului.

În ceea ce privește evenimentele, totul trece. Cu sau fără stricta dependență de spațiu și timp – ca-n filozofia clasică sau cea relativistă – care-au dat naștere la interpretări diferite – le vom dezbate cândva – natura presează, sfărâmă totul. Evenimentele nu numai că – privite izolat – cum zicea un filozof antic – parcă n-au legătură între ele – dar ai zice că n-au fost – nici nu știi încotro se mișcă – și, dacă chiar o fac, corpurile, în special – vorba lui Adrian al lui Gheorghe, al nostru – un om a murit pe pragul casei sale – nu se știa, când l-au găsit: intra sau ieșea din casă – așa și cu mișcările unui corp față de ceva, dacă se mișcă împreună cu altul – ca un om pe o corabie, care se mișcă și împreună cu pământul – totul e relativ, ar zice unii – o concluzie există – poate corpul cu cea mai lungă durată a mișcării și cu cea mai mare viteză, contează – determină viteza și starea valabilă – a descrierii finale a evenimentului, al poziției – sau din asta se scad celelalte, mă rog; eu, din salba de întâmplări ale vieții aș fi ales reformele: mi-ar fi părut bine să reușească. Nu găsesc justificare, totul – la scară mai mare sau mai mică, mergând spre distrugere, să nu lupți pentru progres, ordine, fericire.

30

O vizită la casa de sticlă

Poetul: Acum, dacă vreți să vedeți ceva frumos, v-aș invita să vizitați tot ce a mai rămas din „casa de sticlă”, adică casa a rămas la fel, construcția – atât doar că azi nu mai e locuită, e un fel de muzeu – poate nici atât, din lipsă de fonduri – undeva în apropierea munților de Est, lângă orașul Spribauna.

Noi de multe ori am văzut acea casă – când treceam pe lângă ea – acum s-a extins mult orașul – dar, paradoxal, pe cealaltă parte a șoselei, până sub munte, fiind o zonă înclinată, cu perspectivă asupra terenului de dincolo de drum, care se pierdea prin văile care coborau de acolo, din munți. Pe sub munte drumul șerpuia și ieșea în ultima parte a ținutului – Depresiunea de Est – mai erau câteva sate, în cazul văilor, însă, nu ofereau aceeași atracție, nici o casă de vacanță nu s-a clădit acolo. Cât vedeai cu ochii doar spinării, fânațe, ici-colo, copaci, desigur – unele delușoare în stânga, pitorești, până când văile ieșeau la marile platforme din Dubravita, unde era o mare fabrică de avioane a Vestului. Sate erau și acolo, cu zonele lor de referință – bune și rele, la fel, cu zone care atrăgeau, dealuri, scurte fâșii pe lângă șosele, la satele care și aici erau orientate de la Vest la Est, etc....

Dar, în general, în cazul caselor de vacanță – căci lumea bună era destul de numeroasă – asta înseamnă că destui au furat, să poată face câte o aglomerare de case, la marginile favorabile ale orașelor, cât să constituie de-un cartier, așadar; parcă se „ochea” instinctiv locul potrivit, care capătă brusc numai însușiri pozitive. Așadar, se urmărea să fie aproape de șosea, pe partea mai înaltă a terenului, aproape de oraș, mă rog, și celelalte facilități, căci, dintr-o dată, în toiul petrecerii – oricare ar fi ea – aveai impresia că e târziu – așa că te suiai în mașină și o tuleai repede spre casă. Că era adevărat sau era un efect al deprimării de care sufereau societățile moderne, trebuia s-o faci, dacă te cuprindea neliniștea.

Dar casa cu pricina era din altă epocă. Atunci poate, în Răsărit nu se știa de relaxare, băi termale, case de vacanță. Adică totul era mai superficial, mai spontan, nu deranja atât de mult negativul – transpirația, de exemplu, sau munca grea. Azi nimeni n-ar face nimic, toți și-ar „trage curul” de la greu – dar câștigul să fie cât de gras.

Tipul despre care voi povesti – și care-și clădise așa o mândrețe de casă, era cioban. Adică vreau să zic că setea de înavuțire a fost și atunci – fala, zgârcenia, neomenia, tot cortegiul de comportamente care-l fac pe om neom –așa că tipul văzându-se cu bani, ce s-a gândit: să clădească o casă cum alta nu-i.

Dar mai întâi vreau să vă spun că începuse să adune bani, din peregrinările prin țară, cu oile sale – căci ban la ban trage – chiar și-n regimurile controlate de stat, cum e socialismul, mai puteai mitui pe cineva – așa că – mai era și pozitivul strict – parcă niște forțe oculte s-au împreunat de așa natură, încât puteai să spui: acestui om îi merge bine – totul de la sine, în virtutea escrocheriei destinului, care permitea asta; altul, oricât s-ar fi zbătut, mergea din groapă-n groapă. Tipul, așadar, începuse să agonisească; mai era și o lege a țăranilor – care, înainte de a fi cinstiți, erau temători față de o somitate care avea bani, chiar făcuți necinstit, ploconire observată și mai târziu, față de electricieni, instalatori, directori ieșiți la pensie, care ar mai lucra – deși nu făcuseră nimic o viață – ar mai câștiga – prea lesne le oferea statul capitalist și împuțit

posibilitatea de a câștiga enorm. Era un fel de cinste a hoților sau, poate, mai mult, țucatul în fund, de care nu duce lipsă rominul.

Tipului îi mergea bine. Adunase ban pe ban – acuma nu știu exact – înainte de a-și aduce nevasta sau după – aici nici nu voi insista mult, cert este că a început să-și facă căsoiul acela. Dar să vă spun cum arăta nevastă-sa. Sunt uneori potriviri ciudate în cazul relațiilor bărbat-femeie, atât de nelalocul lor, încât nu le poți parcă accepta, estetic, social, economic – nicicum. Un sentiment de revoltă, de nedumerire ți se urcă în cuget, de undeva din adâncuri, zicând: cum a fost posibil?

Căci vezi câte un uriaș păros, cu o ființă delicată și pură, radiind lumină, sau un urs, la fel, greoi, cu o femeie foarte valabilă și, deși posibilitățile genetice sunt depozitate undeva latent, putând ieși oricând la suprafață – rămâi neîmpăcat cu acea potrivire, atracție, între cei doi. Parcă sentimentele morale nu contează, mai ales când vezi niște amărâți, oameni de nimic, bărboși, niște așchimodii, neizbutiți fizic, la fel, cu femei serioase, frumoase, în ziua de azi.

Porcii, n-aveau nici fund în pantaloni, barbă, da – animalul din ei ieșea la suprafață și moral, desigur; ele, în plină splendoare fizică și a modei, călcând apăsat, ca o mașină de strivit. Cum era posibil?

Dar să nu uităm sufletul capricios al speciei umane, mai ales al femeii. De câte ori contesa – prințesa, mă rog, din lumea bună, mai târziu funcționare, fugiseră, își găsiseră alinarea în brațele unor oameni neizbutiți fizic, poate și moral și material?

Dacă cineva ar avea – de fiecare astfel de aventură, câte 100 de dolari, ar fi un om bogat. Junghiurile în inimă le-a luat cel cinstit, care de multe ori rămânea cu buza umflată. E greu de suportat sentimentul geloziei – vorba lui Cărtărescu – am simțit-o pe pielea mea.

Te zbați, te crucești, nu-ți găsești astâmpărul, zicând: cum a fost posibil să fugă împărăteasa cu un cerșetor – cel mult servitor, când tu erai adeptul ordinii, al esteticului, etc.? Ce avea acela-n plus? Dar nepătrunse sunt căile Domnului, mai ales când câte o femeie tânără a și aflat realmente alinare în brațele câte unui uriaș – și apoi, cine știe și ce resorturi intime, tainice făceau potrivită atracția, înțelegerea, astfel că din depărtări putea câte o străină să însoțească bărbatul iubit cine știe până unde, să-și facă o altă viață, uitând, pentru totdeauna, meleagurile natale.

Ce să te miri de pasiunea bruscă sau de inconștiența femeilor; sunt altfel constituite decât noi – oricum, în sufletul unui om nu poți citi, ce precumpănește, cum vede totul, cât de corect, de eronat – ce mecanisme și ce cantități de substanță le declanșează – în general, în aprecierea selecțiilor, deciziilor, etc.; sau, mai ales, în cazuri extreme, de a face sau nu rău, a se sacrifica în favoarea altora, etc....

Să amintim doar de Heathcliff, eroul păgubit, din „La răscruce de vânturi” – ce o fi fost în mintea Cathy-ei Earnshaw, alegându-l pe Edgar Linton – cum o fi văzut ea totul, dacă o fi avut remușcări. Sau fosta mea C. alegând un chel, cu o pușcă lungă, care mie nu mi-ar fi trebuit.

Poate o fi fost fiica unor nobili scăpătați – era la exact 20 de ani de la terminarea războiului, țara sub socialism, luase un avânt deosebit, deși escroci, sau, pur și simplu, oameni care să se ia după vechile legi de trai, mai erau destui, care să facă mișto de cel mai slab, care să nu citească o carte, să nu facă o baie, să tot adune la ciorap, etc. Poate să fi fost văduvă – cine știe ce traumatisme după război se vor fi întâmplat acolo, de unde era – când istoria se rupse-n două: ce-a fost până atunci și apoi, deși nu total – dar major, încât să provoace fisuri, ruperi, dislocări iremediabile în păturile sociale.

Avea părul șaten, pieptănat sus, în coc, fața prelungă, nasul cârn, ochii de un albastru-violet – dar putea să aibă și nasul drept – era, atunci, alt stil genetic, mușchi prelungi, talie subțire – șolduri arcuite, fund bombat, deși încă nu se punea preț pe dezvoltarea excesivă a formelor și nu se știa ce declansări nebunești ale dragostei ideatice și ale dorințelor sexuale poate declanșa asta; totuși, la nivelul epocii aceleia, existau. Cert este că formau un cuplu – se înțelegeau.

Nu zic că n-ar fi existat doritori – ca-n orice societate, comunitate care ar fi făcut ca frumoasa să calce strâmb, dar nu se auzise. Să zicem că o chema Elka, un nume asiatic, iar pe el Laurențiu, Leon, Emil, oricare din aceste nume, care, deși, inițial, nume orășenești, mergeau și-n mediul rural, un om al acestor pământuri, înalt – atunci 1,77 m era, ca acum 1,90 – mușchii supli – deși ar fi fost coborâtor dintr-o etnie germanică și el – poate mai civilizată, făcea ce făceau toți țăranii acestor pământuri.

Adică lucru mult, câte un pahar de băutură, activ, serios, hămesit, dacă trebuia își îngropa morții cu fast, nunțile de asemenea, cheltuiala exagerată nu i se părea nepotrivită, pentru a fi-n rând cu lumea, nu că nu l-ar fi durut acele cheltuieli – deși nu ca acum, cu „case de nunți", unde se învârteau miliarde, dar oricum.

Așadar se lăsa dus de valul acelui popor, care cumpănea în fiecare direcție cât trebuie, și cum, plus raporturile dintre cei avuți și cei săraci, ce să facă în timpul liber, pe cine să ajute, etc. Capitalism în germene. Dacă însă, lucra enorm de mult, nu nici transpira – era bun de șef – ca și mai târziu, când borâții cu bani erau tot timpul curați, ultraparfumați, parcă ar fi fost zei.

Luxul – cum ziceam, exista – așa că era conștient că o casă mare e o fală – te simți mai mândru, mai bine, nu știu ce e-n creierul lor – dar o făcuse.

Adusese bare de fier lungi – pentru a susține casa – pe o platformă, să fie la nivelul drumului, căci cu toate că era cel mai de sus punct de unde începea în jos – ca o uriașă pâlnie, bazinul hidrografic al râului Ksaska – lăsând în stânga munții și clinul de pe lângă ei; în dreapta alte delușoare, până la satele din vale, era, totuși, un loc jos, față de partea de dincolo de șosea, care urma să fie populată cu case moderne mai târziu. Ar fi fost mai simplu, deci, s-o facă dincolo. D-zeu știe de ce nu s-a întâmplat așa!

Coloane în față – partea dinspre șosea – unde ieșea direct pe terenul de lângă drum, un pod fix asigurând legătura; în jur, pereți transparenți, de sticlă, adică platforma pe stâlpii înalți fiind făcută. Era și înaltă și imensă, în același timp, nu foarte îngustă, impozabilă, pur și simplu. Cu câteva nivele, atât că jos era un fel de salon, o încăpere mai mare – Dumnezeu știe cum de s-a nimerit astfel – acel spațiu larg – de care atunci în Răsărit nu se știa – ideea venise de la americani, din Vest, în general, mult mai târziu – dar așa a fost să fie.

Acolo de multe ori sta frumoasa lui soție, în fața unui foc – exista un fel de șemineu, destul de modern – poate, totuși citiseră undeva asta, poate că ea – visând la ținuturile natale, de unde venise – nostalgic, cu tristețe, la acele vremi și locuri care nu vor mai reveni niciodată, sau, poate, din dragoste față de persoana iubită, sau capriciu, ciudățenie, realitate de caracter feminin – nu era nici o părere de rău – accepta asta.

Filozoful: - Cineva zicea: orice societate naște burghezie, iar Lenin, în special: să vă ferească D-zeu de burghezia roșie. Acum nu dezbatem aici mecanismele care ar putea, într-o societate sănătoasă, să împiedice acele dezechilibre crase – dar văd că deja apare o familie de burghezi în povestea ta. Mă tem că orice împiedicare, aplanare a acumulărilor excesive e imposibilă – suntem condamnați pe veci să asistăm la ce rezultă din aceste excese...

Poetul: - N-o lua chiar așa – dacă stătea la „gura" șemineului, nu înseamnă că erau și burghezi. Ar fi contat, în primul rând, cum și-ar fi plătit muncitorii, dacă i-ar fi avut la muncă. Ca și comportament, dorința de a face baie, odihnă, un vin bun cândva, e normal să le dobândească și aplice cineva. Societatea se dezvoltă și în direcția asta – nu mai suportă transpirația, hainele de supra, iritațiile, etc. Dar nu se știe ce alte capricii – cu timpul – izvorâte din străfundurile tenebroase ale ființei umane – sau fiind rodul societății – s-ar putea naște. Dorința de a mânca chile de prăjituri, doar băuturi scumpe, nemaisuportând vulgarul – așa cum în antichitate spartanii beau oțet și sânge, societatea, sigur, va evolua.

Un set calitativ al obișnuințelor, alimentelor, etc., ar trebui să fie și moral. Adică să te ghidezi după principiul: ce ție nu-ți place, altuia nu-i face. Aici nu știu cum ar fi evoluat lucrurile

la ei, poate să se fi născut insule „de avangardă” ale sensibilității și luxului de mai târziu; dar ați văzut cum a evoluat, în mare, societatea, după război până azi, cu pretențiile, preferințele sale.

Moartea prințesei

Așadar, o familie unită – o familie perfectă. Aveau și trei copii – rezultat al iubirii lor – desigur, ca la orice alte ființe vii, la început iubirea se manifesta mai puternic în latura ei fizică – adică avea nevoie de contactul propriu-zis, o adevărată probă a existenței și manifestării acesteia – cu tot ce decurgea de acolo – întregul eșafodaj de gesturi, acte – îmbrățișări – contactul propriu-zis, etc. Mai târziu s-ar fi răcit totul. Din tumultoasele îmbrățișări n-ar fi rămas decât obișnuința de a conviețui împreună. O simplă mângâiere, prezența zilnică, poate mai pregnante dacă ar fi apărut un necaz, să te întorci acasă și să n-o vezi, la un moment dat.

O familie respectată, chiar dacă erau clasificați de „chiaburi” în acele vremuri, adică nu-ți permiteai să lași un miel liber să le treacă gardul – sau să nu le dai înapoi o sumă împrumutată; era un echilibru între doza de rău și seriozitate pe care trebuia să le aibă – să le cimenteze personalitatea, în raport cu restul lumii, compusă, uneori, din escroci – pentru ca ei să meargă înainte.

Cât despre ce-o fi dat contesa și altora – nu se știe. Dacă din vizitatorii, câțiva, cu care aveau legături de familie, cineva s-o fi simțit atras de ea, propunându-i – iar ea să fi acceptat – nu se știe.

Vorbe umblau, mai ales în legătură cu unul: musculos, scund, parcă era un soldat din alte vremi, la care ar fi cedat. Avea un trup tăiat în stâncă, acela, Petre se și numea – îi zicea lumea Pière du Pière – care ar fi putut câștiga inima ei. Sau poate alții, necunoscuți – ar fi făcut-o pe ascuns. Nu s-a știut nimic sigur.

*

Oricât de bogați am fi, sau de frumoși, de săraci sau de urâți, niște maimuțe păroase, de fapt – să nu ne uităm originea, de nobili la trăsături, sau, bogați – scăldați în parfumuri scumpe, rămânem tot structuri biologice, cu o anumită poleială exterioară, cu care ne prezentăm în lume, atât cât trăim. Nu știm cum arătăm înăuntru, niciunul nu ne-am văzut rinichii sau ficatul, nici măcar partea însorită, din față a lor, de cea din umbră, ce să mai zic; unii poate, nici sângele propriu. A funcționa – aceste organe – și a nu le vedea, face parte din firescul existenței.

Și mai există o vorbă: stai cu un om o viață, mănânci cu el un sac de sare și nu știi ce gândește. Asta la partea comportamental-morală. Biologic, însă materia din care suntem alcătuiți – în structuri oricât de minunate ar fi, funcțional, e tot materie abjectă – deși urâtul e specific doar la descompunerea, deci la nefuncționarea sistemelor, mai ales – dar nu ține seama de estetic și bogăție.

Așa și cu frumoasa noastră. Cine știe pe ce s-o fi supărat fiara, splina sau ficatul, sau alt organ al ei, încât a încetat să mai funcționeze. De aici și moartea biologică. Ciudată e și rezistența unor organe – nu-s toate la fel de durabile – unul chelește dar nu încărunțește; nici măcar în cadrul aceluiași organism nu-i aceeași rezistență, altul nu se-ngrașă, dar i se zbârcește pielea, altul trăiește mult – semănând sau nu, genetic, cu înaintașii.

E ca și cum o mașină ar fi alcătuită din roți germane, motor rusesc, caroserie americană, cum era un banc. N-au aceeași rezistență, plus că fug unele de altele. Câți conți, poeți, oameni de

seamă n-au pierit de-a lungul istoriei la vârste tinere – deși nu erau grași,[89] diformi – plus că aveau de toate. Au avut o slabă rezistență internă, organele lor – cu moartea nu-i de glumit.[90]

Întrucât timpul nu putea fi oprit, nici nu-i cunoaștem natura – atunci, poate, vom putea acționa asupra lui – deși, definitivări, în acest sens s-au constituit, de către S. Hawking, în primul rând, zicând: poți să călătorești în viitor, în trecut nu – așadar, oricum, pentru niște oameni neinstruiți sigur nu se putea interveni asupra lui, omul nostru s-a trezit că, disperat, trebuia să acționeze cumva, să oprească degradarea biologică a moartei, căci de înviere nu putea fi vorba.

Acum să nu credeți ca ar fi vrut să o mumifice la fel ca unele popoare ale antichității; nu se referea la o continuare a vieții ei, după moarte, în acest trup – nici nu-l interesa, în primul rând, acel aspect – plus că știa că nici anticii nu aveau dreptate. Ce viață fizică ar fi fost fără organele interne, chiar și la faraoni, sau cu ele uscate, stafidite; mumificarea era un simbol – reflex al unei dorințe de nemurire. Mai mult, trăind într-un mediu creștin, ar fi acordat întâietate ideii de spirit, o dăinuire mai subtilă, de altă natură, a vieții post-mortem. Dar acum îl interesa s-o aibă lângă el, așa moartă cum era, să nu-i putrezească trupul fizic, s-o și poată vedea, căci în mormânt odată pusă, s-ar fi mulțumit doar cu prezența ei, în preajmă – n-ar fi văzut-o zilnic. Auzise ceva de efectul de piramidă, orice corp nu putrezește, din cele perisabile, nu suferă procese de degradare, plutește, parcă – poate nici timpul nu trece.

- Bine, zise filozoful, dar orice punct din spațiu poate fi considerat centrul unei piramide. Asta-mi mai amintește – chiar dacă ar fi vorba de centrul, într-adevăr, al unui corp solid, cu margini, muchii bine determinate – și de o chestie relativă, raportată la piramidele trecutului. Prin extensie, piramidele, așezate pe o linie cu nu știu ce constelație, sau corpuri cerești izolate, să formeze nu știu ce figuri geometrice și umane – ar fi fost, astfel, construite intenționat. Să fie văzute de sus, să influențeze viața pământenilor, etc. Așa și cu centrul de piramidă. De ce-ar avea aceste proprietăți?
- Așa mi-am zis și eu, zise poetul, cert este că, după ce, plin de speranță, a făcut toate pregătirile, s-a pus pe așteptare. Normal, după câteva zile, corpul care fusese fixat la mijlocul unei piramide uriașe făcute în salon – începuse să se descompună.
- Asta-mi aduce aminte de altă trăznaie – ironie, zise filozoful. Pe vremuri fusesem îndrăgostit de o frumoasă cu păr negru și ochi albaștri. Mă chiar inspirase, alcătuind, eu filozoful, poezii în cinstea ei – și nu dintre cele mai nereușite. Când, după ce-mi trecuse pasiunea năvalnică, care te și inspiră, dar te face să fii și emotiv, să nu știi cum să acționezi, pe persoanele mai slabe de înger – cum, din păcate eram și eu atunci, văzând totul lucid, calculat, stăteam prin preajma ei, era drăguță, calmă, așezată, îi mai trecuseră și ei fumurile – era încă cu primul bărbat, tot cu ochi albaștri, nas tip cioc de papagal – pe care-l înșelase cu unul chel, șaten – să vezi ce ți-i femeia,[91] dar, oricum, își vedea de-ale ei; ca un reflex tardiv, sau, din atracția dintre sexe, pur și simplu – lucra la o spălătorie, nu prea avea program aglomerat – și-mi părea rău după ea, cum stăteam acolo și discutam, (cu ea), o mai prindeam, ca pe orice nevastă tânără, deși o colegă, „degețica”, sărea înțepată – de parcă de ea ar fi fost vorba, spunând: las-o, are bărbat.

Îmi spune, la un moment dat, după o absență de vreo câteva zile, cred, că n-a venit la lucru căci îi murise tatăl. Acesta, deși stahanovist de valoare, cu viață mai ușoară, apoi, n-a trăit,

[89] Poeți englezi, germani, maghiari – și nu numai.

[90] Ce bine ar fi dacă toate organele noastre – de la piele la păr, ficat, stomac, etc. – ar fi planificate pe același nivel – să trăiască 100 de ani toate, de exemplu.

[91] Asta-mi aduce aminte de alt chel cu succes, de cândva, în dauna mea.

totuși, mult. Vreo 66 de ani. Era nu prea înalt de statură, corp întruna, tip toc, bute, putină, plus o coamă de păr alb.[92]

Cum ea, cu câteva zile – poate săptămâni, luni înainte îmi vorbise – printre discuțiile pe care le purtam, ca doi tineri, de efectul piramidei, nici nu știam până atunci chestia asta, cu carnea care nu putrezește acolo, cum zicea ea, explicându-mi, acum, după moartea lui taică-său, îmi venea s-o întreb: n-ai încercat – trebuia să-l pui în mijlocul piramidei, să nu putrezească?

[92] Înfățișare ce-mi aduce aminte de un escroc, bietul, din anii ´80. Stătea pe trotuar – aborda oamenii – îi trebuiau 7 lei, numai 7 lei, cum se scuza și justifica el, pentru că are o otită la piciorul stâng; tocmai i se prepara medicamentul la farmacia de vizavi. Cerea de la mai mulți, în diferite locuri din oraș, era înșelătorie, desigur.
Dar cel de mai sus, mortul, fusese un altfel de escroc: sub oblăduirea regimului: norme mici, prime mari, etc.

31

Întâlnirea cu zdrahonii

Dincolo de orașul Pribauna, unul dintre drumuri o ia spre vest-nord-vest; va traversa râul Fremd – nu peste mult timp și va trece peste Munții Nordului – cât și peste ținutul răpit cândva nouă de una din puterile europene, pe motiv că acolo ar trăi prea mulți ruteni – de parcă asta ar fi fost piedica, iar noi n-am fi avut nevoie de el – de tot ce-nsemna, în primul rând, resursele teritoriilor de acolo – dar așa am fost noi, de-a lungul istoriei, ne-au dictat alții ce să facem, la bine și la rău, dar mai ales la rău – bruma de civilizație ne-au adus-o tot ei, străinii, fiind mai activi decât noi – noi n-am avut sânge iute în vine decât în cazuri extreme, în rest am fi stat împăcați cu soarta la umbra existenței, să ne pice para mălăiață și posmagul în gură – gata muiat, desigur. Am fi înclinat capul cu slugărnicie totală în fața șefilor și am fi urcat și pe semenul nostru – egal în suferință – din când în când, așa, pentru plăcerea noastră perversă.

Acele teritorii fuseseră împărțite unor state mici, Tehia și Polinia – nu unora mari, care se găseau mai la nord – dar asta-i altă poveste.

Acum, o parte din noi, pur și simplu un grup s-a desprins și-a luat-o înainte. Se apropiau Rusaliile iar lumea fremăta de sărbătoare. Totul, atunci, are valoarea aceea, de lumină, de chef, adică nu poți valorifica de exemplu meseria care o ai, priceperea – nu-i locul potrivit – când faci, totuși niște afirmații într-un grup civil, de sărbătoare, spusele tale sună ciudat, golite de conținut, parcă – nimeni nu tresare la auzul lor – ca și cum ar fi fost vorba de ceva de pe altă planetă, care nu ne-ar privi direct.

E drept că se rup zăgazurile, unii beau și mânâncă continuu, dacă tot e sărbătoare, alții comit gesturi pe care nu și le-ar permite în alte condiții, să umble cu un ștergar legat în jurul capului, să treacă astfel strada, dar, deh, fiind concediu, de exemplu, era permis aproape orice.

Astfel că un grup o luă înainte. În marginea drumului se înșiruiau deja bodegi, restaurante, hoteluri – toate acele accesorii care generau lumea pestriță și atmosfera de sărbătoare descrise mai înainte. Sau invers.

La întâlnirea șoselei pe care venisem dinspre Vest și care străbătea ținutul cu unele din localitățile sale, mici și mari – cu cea care venea dinspre sud-est, aceasta din urmă trecea, cum am spus, de-a curmezișul ținutului, luând-o spre Nord. Fiind o intersecție destul de importantă – deși nu erau localități chiar aglomerate aici – sau poate așa s-a considerat, pur și simplu, s-a constituit aici un centru hotelier imens, chiar sub buza unor dealuri nu prea înalte, care însoțeau drumul spre Sud și Nord. Paradoxal, ici-colo se ivea câte o bucată de stâncă masivă din pământ, ca și cum formele de relief ar fi fost nu știu cât de înalte – confereau farmec, o asprime pitorească locului. Complexul câștiga enorm, la acea răscruce fiind, toți se obișnuiseră cu el, trăgeau aici, ca-n vremurile de odinioară, la hanuri; prețurile erau altele și mijloacele de cazare și cele de transport – mașini. Televizoare, băi moderne, apă fierbinte, adusă din stațiunile din Est – cele care mai rămăseseră – dar și prețurile pe măsură.

Noi, cei care am rămas, ne-am cazat aici. Sigur că se putea și mai bine, dar, vorba ceea, să nu uităm că-n alte părți – la sudul orașului Capnico, de exemplu, la băile modernizate de acolo – ultramoderne – nu puteai avea acces din exterior – adică doar cei cazați acolo – numai patroni, în mediul acela de vis, luxuriant, puteau face baie. Eu, poetul mă mulțumesc și cu atât.

După o masă bună, am ajuns când soarele era destul de sus pe cer – masă luată la umbră, căci nu mai pot suferi soarele, de la un timp – am lăsat și alte plăceri lumești, treptat – dacă nu de tot, le-am redus, semnificativ, nu fără oarecare doză de regret: îi vedeam pe anonimii zilei cum se-nfruptau din ele, fără limită, chiar – deși dăunătoare – dar așa e omul – invidios – se bucură și de necazul celuilalt, sau nu-nțelege că ceva nu se poate sau că e dăunător, ține morțiș să ajungă la el – admir peisajul din jur, verdele încă crud al vegetației – care ne dă iluzia că totul rămâne pe loc, netrecând timpul – plus galbenul lutului din pereții dezgoliți ai dealului din spatele pensiunii; oh, cât mă inspiră acea culoare, un galben spre maro, țipător aproape, în acea combinație ciudată a coloritului, plus verdele sus-menționat! La toate preferam să se adauge liniștea unei zile de sărbătoare.

După aceea ne-am făcut siesta, supărați că timpul trece, totuși, umbrele devenind din ce în ce mai lungi, cu toate convențiile din sistemul de aprovizionare fiind resemnați – nu ni se oferea decât mâncare și băutură, din belșug, deși scumpe – filme porno sau femei – nu, ca și cum aceste lucruri n-ar fi fost necesare sau, pur și simplu – n-ar exista.

Apoi dimineața – deșteptarea. O luăm, după micul dejun, spre nord-nord-est, pe drumul care face ieșirea spre localitatea învecinată. Aici – în dreapta, numeroase case, ici-colo, pe lângă drum. Deși nu foarte dese, se simțea civilizația, adică acea coeziune, care, în cazul locuitorilor, îl face pe om să nu se simtă singur – un fel de efect cumulativ, al forțelor, oricât de mici, generate de om, la fel ca-n cazul forței gravitaționale, îl făcea pe acesta – efectul – din ce în ce mai mare, cu cât locuințele sunt mai dese – ajungându-se la o „armare”, „fibrare” a acestora, forțele adică – foarte deasă, ca la o țesătură, de exemplu; și chiar dacă această densitate a civilizației ar implica și neajunsuri, adică efectele contrare, ca zgomotul și aglomerația, plus praful – faptul că ești într-o colectivitate, bazată și rezultată din coeziunea acestor forțe, cu tot ce implică: pozitivul, avantajele, siguranța acestora, în primul rând – te face să neglijezi negativul, mult mai mic și necesar, totuși, izvorât din realitatea densității civilizației.

Nu erau cine știe cât de dese aceste case, dar începeau să apară peste tot – terenul viran dintre cele două localități de munte, una Sisesto, chiar sub „coama” muntelui, așezată înclinat pe lângă șoseaua care venea pe sub munte de dincolo, de la Capnico, unind zona așa-zisă istorică cu aceasta din Erdeiul de Nord. Totuși, era un loc de viitor, era binevenită această populare, până în vârful de unde se vedea ca-n palmă orășelul, dar care, paradoxal, era situat între această culme și munții, șirul de munți care o luau, apoi, spre vest și nord-est, până se pierdeau în zare, pe lângă alte localități.

Orașul era îngust, îngust și nu prea, situat între aceste două ridicături: coama care-l despărțea de satele din vale și munți. De sus, de pe coamă, îl vedeam tocmai bine. Mai mult, pe lângă pitorescul unei zone „ridicate” ca formă de relief și neregulată, a câtorva vârfuri de munți, peste tot, vestigii ale tuturor civilizațiilor care au trecut pe acolo. Adică clădiri mai noi sau mai vechi – culori mai deschise sau mai închise ale blocurilor, verdele vegetației, când aceasta era, în perioada caldă, așezarea geometrică a clădirilor, armonioasă, necesară parcă, în peisaj – parcă figuri geometrice, cuburi, dreptunghiuri, triunghiuri – sau neregulate – împrăștiate de o mână nevăzută și imensă, ici-colo, peste tot. Atât te atrăgea acea dispunere de elemente care formau peisajul –atât cele artificiale, cât și cele naturale, împreună cu coloritul care formau totul unitar al tabloului, încât îți venea să-l mănânci, avea ceva care te determina să simți asta, poate coloritul, prin varietatea sa, poate formele geometrice, poate faptul că era estetic, per total, geometric și cromatic, poate faptul că pulsa de viață –de fapt, reprezenta viața, în primul rând – biologic și civilizatoriu.

Când ajungeai sus, privind orașul, cu munții dincolo, cum am spus, un lanț lung – adică câteva masive, alcătuite ciudat, căci fiecare reprezenta ceva deosebit, adică figuri geometrice diferite, în primul rând, căci cel din dreapta, adică primul pe lângă care veneai reprezenta masivitatea, drumul șerpuia pe lângă niște delușoare, venind din zona istorică, intra în acest

Erdei propriu-zis, lăsând în stânga țara imensă și aceasta a Laposului și a celor 40 de sate; așadar, acest masiv simetric oarecum, căci se urca din două părți până pe platforma din mijlocul lui, în trepte, parcă, unde erau releele de televiziune, construite în anii ´60 – când cu gloria socialismului. În mijloc, un uriaș stâlp. Cu senzori pe margine, parcă erau picioare de muscă uriașă. Masivului mătăhălos i se spunea: Mogoşa, de la maghiarul magas – imens.

Apoi celălalt masiv, ca o creastă de cocoș, numit chiar așa, Creasta cocoșului, parcă era un clitoris primitor sau poate că nu, până la urmă; o lua înspre partea istorică a zonei, oarecum, care parte era tocmai delimitată de acest șir de munți – dar, chiar la capătul lui, avea încă un vârf, câteva piscuri – trei, de fapt, înșiruite unul lângă altul, li se spuneau „apostolii". Se pierdeau – ca imagine, dacă-i priveai din zona orașului Spribauna – în depărtări, înspre țara Maramureșului istoric, cine știe la ce mistere de dezlegat și dulci călătorii te îmbiau, astfel. E adevărat: e destul o ceață ușoară, o pâclă, sau lumina soarelui să bată altfel pe stâncile golașe, peste păduri, să te-ndemne la dulci reverii. Inutil să mai spun că creasta semăna și cu un deget băgat între două alte degete – semnificând semnul refuzului – sau al darului, datului drept ofertă a nimicului, cuiva.

Oricum, ciudate asemănări în acest context.[93] Câțiva munți lungi, prelungi mai bine-zis, pornind spre Vest de la aceste masive, paralel cu orașul. Munții Limpedea, frumos ordonați, parcă niște coame și spinări de animale imense – apoi un munte, ca un trunchi de con, semăna cu un moșneag cu un cojoc peticit pe el și căciulă în cap – căci avea zone unde era golaș, pleșuv. Ca un bătrân ofticos sau unul care stă rezemat în toiag, poate chiar cioban –semăna izbitor de mult – cu domnitorul Ioan Vodă cel Cumplit. Urmau apoi doi munți colosal de simetrici – unul ca un trapez și celălalt caun triunghi – care erau continuarea lanțului spre localitatea Tebrau, capitală de district.

Așadar, ajungând în marginea orașului – pe acea coamă de pe care se vedea ca-n palmă, ne-a fost gândul – dincolo de nevoia imediată de a ne caza, sau și mai imediată – tot o pornire instinctivă – dar poate trecută prin filtrul civilizației, a vedea și admira orașul. Apoi, iarăși, cazarea, cum spuneam: un om plin de transpirație, obosit, nu e la locul său – ceva îi perturbă bioritmul și implicit, cel al acționării zilnice, a faptului de a se simți bine, în largul, în elementul său. Și – deși din exterior nu pari a fi murdar, adică nelalocul tău, fizic, în primul rând, ai o jenă psihică față de acest neajuns fizic – e o realitate care face comportamentul tău psihic să se simtă astfel, chiar dacă, de exemplu, atunci n-ai avea contact cu lucruri delicate, care implică „dedesubturi", cum ar fi contactul sexual, de pildă – sau să stai ultraelegant, la o nuntă – atunci s-ar vedea uriașa diferență de medii; în rest, un fanatism orb și acolo te-ar putea face să sari peste neajunsuri, stări defavorabile, granițe – să nu bagi de seamă negativul și să acționezi ca și cum ai fi ultracurat – la cucerirea unei femei, de exemplu – s-au văzut asemenea cazuri și-n epoci de început, când, pornind la drum, entuziasmul e mare; în Revoluții chiar, existând un liant care te leagă de partea cealaltă – la fel ca-ntr-o căsătorie niște antecedente comune – iubirea, mai ales – sau averea comună, etc. – care te fac să fii pe același plan cu femeia iubită, chiar dacă momentan, ești îmbrăcat în muncitor. Totuși, nu-i bine să te prezinți așa.[94]

Ei, bine, după o baie, eliminând toate aceste inconveniente care te făceau fizic și, implicit, moral să te simți înjosit – conform zicalei: odată ești alt om, pentru a sublinia prin asta – cel care rostește dictonul – ce imensă diferență a fost între mediul lui *înainte și după* – te bucuri și de celelalte binefaceri ale civilizației, gândindu-te cu regret ce bine ar fi (fost) să fi fost director, președinte, etc. atunci, ai fi cunoscut doar partea însorită a existenței – și ultracivilizată, desigur.

[93] Inutil să amintesc de anomalia electromagnetică de dincolo de acești munți, unde mașina mergea singură, chiar în pantă – motorul fiind oprit – chiar spre Maramureșul istoric.

[94] Deși, de multe ori nu se știe ce răsturnări de aprecieri, exagerări de valori, de forțe, etc. pot apărea și să fii într-o lumină pozitivă – „revoluții" locale sau neglijențe – e bine și logic ca-n fața unei femei să fii impecabil – ce „iese" după, depinde și de ea – tu ți-ai făcut datoria...

Dar nu ai prea multă vreme să te mâhnești gândindu-te la asta, căci trebuie să-ți trăiești momentul: curat, să stai la o masă, o mâncărică gustoasă, o băuturică fină. Regretele pentru mai târziu – acum ești prins de acest mediu modern.

Și tocmai atunci am observat lipsa: de fapt, ne așteptam ca cei rămași în urmă – la târgul de pe șosea – acolo unde era acea aglomerație specifică ăstor fel de activități – să apară. Adică nici la al doilea popas, în acest orășel, unde urma să mai zăbovim vreo două-trei zile înainte de a pleca spre Nord-Est să vedem și locurile de acolo. Acum, punându-se serios problema celor care s-au despărțit de noi – am început să ne neliniștim. Dinspre Nord-Est, oarecum, peste terenurile vaste ce despărțeau cele două râuri, Trübe și Fremd, venise o ceată de zdrahoni, niște oameni ai nimănui, nici pălmași, adică muncitori cu ziua, nici comercianți, să stea toată ziua în picioare – deși masivi – ci un fel de amestec – și una și alta; peste media obișnuită, ciudați în mișcări, căci își aruncau înainte și-n lateral, uneori, mâinile, ca niște ciocane, iar picioarele în formă de x, la unii, deși păreau că se mișcă lent, natura îi înzestrase cu atâta capacitate încât să nu se miște mai încet decât restul semenilor – natura sau o evoluție parșivă, oarbă și rece a speciei de-a lungul timpului. Cât despre partea lor umană, ce să spun: în Kraïuno socialismul, adică ordinea de stat, echilibrată economic, moral, care ținea în frâu pasiunile umane – mai ales cele negative – căzuse. Acum se dezlănțuiseră toate: criminalitatea, lăcomia, dorința de a face rău cu orice preț, mizeria fizică – adică neglijența izvorâtă din lipsa de a ține în frâu societatea – să fie curată fizic, plus probitatea morală. Normal că apar grupuri care exacerbează aceste defecte umane, organizat sau mai spontan. De multe ori răul pune pecete pe fiecare ființă umană – depinde cât te obsedează să-l duci la îndeplinire, acest negativ – cât ești înzestrat genetic pentru asta – ce filtre, ce obstacole morale ai pentru a împiedica transpunerea lor în practică; obsesie permanentă sau un sclipăt fugar de lumină, trecând prin creier, la gândul că te-ai putea îmbogăți ușor – să zicem – poate chiar acest gând, rezultat din această dorință, să fie acea sclipire de moment.

Ei bine, aceștia erau niște degradați – din societatea care a trecut au luat seriozitatea și lipsa de pretenții estetice, de civilizație, de cultură, ciudat, dintr-o societate a ordinii, ce-au luat, da, căci deși serioasă, societatea care acum trecuse – ce-a socialistă nu avea – adică omenirea nu ajunsese la rafinamentul de azi, adică baie în fiecare zi, duioșie exagerată față de rudenii – să zicem – nu se ajunsese încă la acestea, cum încă nu se ajunsese la telefoanele mobile performante de mai târziu, sau la mașinile cu calculator la bord – atunci nici sensibilitatea zdrahonilor – venind din trecut nu era exagerată: puteau comite orice rău, nu aveau acea amplificare, permanență, plus persistență a sentimentelor pozitive care ți-ar determina comportamentul, ca în cazul unei civilizații ultraavansate și morale. Așa că puteau face orice: să ia un copil, pur și simplu, și să-l izbească de un zid, neavând argumente contra, la fel ca un om foarte cult, care având echilibru în comportament, chiar dacă unele compartimente existențiale ar fi mai goale, mă refer la date, idei, ar analiza, în primul rând starea, avantajul sau dezavantajul unei anumite acționări și apoi s-ar decide ce să facă.

Cineva, e drept, când mergeam pe acel drum plin de tarabe din iarmarocul improvizat, venise și șoptise cuiva: zdrahonii. Vestea se răspândise destul de repede și – peste câmpiile care separau munții de Est de zona noastră – se știa că vin zdrahonii. Înalți – natura nu fusese zgârcită cu ei – solizi, cu pumnul cât un baros, răspândeau teroare pe unde treceau. Și negativul fiind atât de mare, cel pe care-l emanau, de multe ori, acel câmp electromagnetic al lor te făcea să tremuri, era o aură care-i depășea cu mult zona corpului, fizică, fiecăruia. Când îl vedeai venind pe câte unul, spaima era atât de mare, undele acelea ale răului atât de penetrante, încât trebuia să fugi – până te dezmeticeai că ai fi putut să-l înfrunți, fiind, poate, mai solid decât el.

Parcă erau trimiși de diavol. La fel și cu bețivii. Atât rău emanau – chiar fizic foarte slabi fiind –și atâta neastâmpăr și energie negativă, încât te temeai pur și simplu de ei, chiar dacă erau cât un băț de sfrijiți.

Așa că o răceală, o tăcere ca de gheață se răspândi pe lângă taraba cu nimicuri unde cineva, un anonim cu figură de electrician, adică puțin bețiv, roșu la față, care nu se-ngrășase și umbla fără astâmpăr de ici-colo, răspândi știrea: vin zdrahonii.

Simți o răceală curgându-ți pe șira spinării sau chiar blocându-te, apoi o revoltă, un zbucium te cuprinde: de ce? După asta încerci să cauți motivele, chiar începui să înșir cazurile în care un om ar putea acționa doar din propriul punct de vedere – neglijând restul societății – adică o formă de totalitarism. Acestea ar fi – și să nu uităm – oricât de justificate sau nu, moral, economic, etc., ele au, totuși loc. Astea fac parte din natura unilaterală a omului, uneori – nu se vede decât pe sine – sau alteori, ca un ultimatum, răsturnare de forțe, neechilibrarea acestora, apoi. Dar să le descriem:

Din zorii istoriei, poate de când a lovit primul animal doborându-l sau a cules primele fructe de pe jos, o dorință năpraznică a pus stăpânire pe om – adică să acapareze tot, să fugă cu ce-a dobândit – nu înainte de-al înconjura cu „ziduri" invizibile, acest bun – dar totuși reale; până în ziua de azi se perpetuează acest simțământ. Indiferent că a fost dobândit prin luptă, prin recompense – în războaie, etc. – sau beneficiul, profitul de mai târziu din afaceri, tot acaparare s-a numit – adică generator de egoism și tensiuni; nimeni n-ar fi pierdut, nimeni n-ar fi dat la partea adversă ce i se cuvine – căci există pierderi necesare și pierderi inutile. În primele, trebuie socotite plata muncitorilor, mâncarea proprie, etc. Bine ar fi fără ele – zice omul în lăcomia și absurditatea lui, adică câte aș face cu banii care-i dau pe mâncare, pe plata muncitorului, etc. Sau câte aș face dacă n-ar trebui să dorm – în timpul acela. Toate astea duc la un dezechilibru. S-a văzut mai demult, la mai toate popoarele – mai nou, la cele barbare, cum e al nostru – nepotriviri crase – lucrul până noaptea târziu, mâncare pe fugă – lipsa dorinței de distracție, o șansă, de exemplu – de care nici nu mai vorbesc – sau statul în mizerie, iarăși, literă de lege.

- Acum, omul tot acaparează, însă s-au văzut și excepții, zice filozoful, adică daniile, donațiile care au loc cândva – în Evul mediu câte un bou prăjit pentru prostime – acum parcă pătura de bogați e mai circumspectă în a oferi așa ceva –sau sponsorizări culturale, câți nu s-au oploșit pe la curțile micilor prinți, când țările vestului erau fărâmițate – pictori, savanți, scriitori; ai noștri, acum, deși la spargerea socialismului au furat pe rupte, acum îl iau pe nu în brațe – de bună voie nu poți să pătrunzi în sistemul lor – e destul de rău, astfel.
- De fapt, zise poetul, pot avea loc schimbări bruște de atitudine – să lași totul, cum ar fi făcut prințul Buddha și nu numai, făcând o întoarcere la 180° - acum nu știu ce mecanisme acționează atunci, la o asemenea decizie grozavă – așa cum nu știu nici cum te convertești brusc ideologic – de acolo pornește totul – sau, biologic, ce procese au loc, când, la fel, total și ireversibil, în urma unui necaz mare, încărunțești brusc – să mai zică cineva că firul de păr e rezid, materie moartă, neavând legătură cu organismul, odată ce e „expulzat" din acesta.
- Cum să nu, zise filozoful, doar firul de păr are și ADN-ul uman – și asta nu în rădăcină, ci în el însuși. Acum, la fel nu știm nici ce predomină în cel care vrea cu orice preț să facă rău, să profite de semen; gândurile, dorințele se învârt în cap, depinde ce le selectează – pe care din ele – bune sau rele – acel ceva, un mecanism, poate unii nici nu-l au, sau e mereu defect, sau dacă pot să treacă de o poartă, barieră, zăgaz – ziceți-i cum vreți – răzbătând în conștient – iarăși nu știu ce fel de poartă e aceea – să rezulte bune sau rele – sau văzute ca atare.

S-au văzut în condiții extreme, în lagăre, persoane statornice, cinstite, la fel cum, găinari, pe toate drumurile – de la mici, la coloșii politici – aici poartă numele de escroci – într-o societate prea permisivă – și e vorba nu doar de eterna acaparare capitalistă – justificată prin însăși ideologia liberală, numită profit – ci, de furtul cras, început la spargerea socialismului – sus-menționat, plus mârșăvii crase: neplata cărților de muncă, a sporurilor de noapte, a impozitelor.

Acum, ce să mai batem apa-n piuă degeaba – asta a fost – să nu uităm că, omul fiind imperfect – cum am spus, alege eronat un lucru rău, drept bun – caracterul determină asta, sau considerându-l ca necesitate de moment. Eroarea, din imperfecțiunea umană și superficialitate,

se poate extinde nebănuit de mult și – de unde doar o clasă ar putea fi vinovată – a trebuit să plătească o întreagă etnie – s-a văzut cazul lui Hitler – mai precis, de la un doctor care i-a tratat medical incorect mama – care poate din cauza asta a decedat, la o întreagă clasă de evrei bogați, care trăgeau sforile în Germania, poate nefiind, nici ei răspunzători de dezastrul politic și economic de după primul război – de care mândria germanului făcea atâta caz – dar, mă rog, chiar să fi blocat ei, cei bogați din rândul evreimii, economia germană, apoi – până la evreul de rând, lăcătuș, poate culegător de haine vechi, aproape cerșetor – care și ei au trebuit să plătească, e o cale lungă. Totul a însemnat *un anumit punct de vedere, o anumită nuanță, aplicare acolo unde nu trebuie*, și extinse nebănuit de mult într-o direcție greșită.

Acum, pe lângă această falsă percepție – și voi mai aminti și persecuțiile religioase, din istorie – voi reveni iarăși la economie strict, orice sistem, reprezentând un tot închegat, își duce existența în virtutea unor interdependențe între elementele, factorii care-l determină – bune, rele, cum sunt. Iarăși o privire exclusivistă vizează distrugerea sa – adică un alt sistem, o forță paralelă, care deși se interferează cu acesta – e nedreptățită de el – caută să-l distrugă – asta conform principiului că D-zeu sau natura au lucrat la fel pe ambele, atât doar că unul a avut posibilitatea să ajungă mai sus, să profite de binefacerile civilizației mai mult decât altul - e cazul cu boierii și patronii, pe de-o parte și proletariatul – pe de altă parte.

Un lucru care nu vine în existență e ca și cum n-ar exista – la fel și cu o societate socialistă – că au existat rădăcini, la noi e destul să-l menționez pe C. Dobrogeanu-Gherea – sau la ruși mișcările revoluționare – care, apoi, devenind radicale, au răsturnat vechile regimuri – dar până atunci existau undeva în sfera ideilor – dar s-au materializat datorită faptului că a fost cine s-o facă – impunându-și *nuanța, coloritul ideilor lor* – cu prețul eliminării vechilor sisteme. Din punctul lor de vedere fiecare avea dreptate, încerca să-și impună existența și coloritul sistemului propriu. Mai mult sau mai puțin perfecte, au avut și o durată în timp. La fel poate fi cu orice sistem: cel care bea alcool îl va condamna pe cel care bea numai ceai, la fel, cel care bea doar apă, va fi dușmanul celorlalți – fiecare fiind *monocolor* – împotriva – desigur, celorlalți, considerându-i falși, nejustificați, fără virtuți de orice fel, chiar pledând împotriva existenței acelora.

Acum adevărul chiar dacă nu e tocmai la mijloc – nu ne grăbim să promovăm și să fixăm definitiv această axiomă – ar fi bine, vorba lui Maiakovski – să luăm ce e bun de la fiecare: din păcate, liberalismul și socialismul se exclud reciproc: liberalismul ar trebui să fie mai organizat și mai just – să aibă o privire peste toată societatea, și să sancționeze prompt mârșăviile izvorâte din delăsarea societății și a omului, în particular – ar fi astfel mai uman. Socialismul, însă, ar trebui, în unele aspecte – să lase aerul de cazarmă – de fapt, cred că un socialism ca sub Stalin, n-ar mai fi (fost) posibil – însă, paradoxal, dacă dorești să faci ce n-a făcut capitalismul – nu poți decât să fii totalitar – adică să mergi cu cel care e capabil de măsuri – dar să nu ieși din rând – de fapt – ori una, libertate totală – ori alta: ordine, înregimentare în cazarmă și să ai de toate. Nu știu cum ar arăta un socialism al viitorului, poate ca armata americană, poți să comentezi ordinul, să-l execuți, totuși, cu condiția să nu fie prea aberant, să faci caricaturi la adresa șefilor, dar să-i asculți, totuși; să trăiești între niște limite de acționare – fără negativ, în sensul de lipsă de apartamente, mâncare – dar să poți accepta critica – poate așa ar fi bine să fie – ar fi firesc să nu existe negativ – din logica umană sau, dacă nu s-a ajuns până acolo, să-l mai înăbuși cu pușca (legea).

Deci, voi adăuga că cel care are un sistem de o nuanță, va acționa în numele său, nu va vedea ce pierderi, dureri pricinuiește cu distrugerea celuilalt, să-și sporească averea. Favorizat sau nu de soartă, el lovește, distruge, acaparează, provoacă lacrimi peste tot – nimic nu-l interesează, însă, merge înainte, pentru căpătuirea proprie; s-a văzut și la noi, după Revoluție, cât de inflexibil, mârșav și justificat – din punctul lor de vedere, al jefuitorilor, a fost totul. Sistemul lor părea că va dăinui veșnic. La fel și cu zdrahonii – să fiu mai explicit, unul care

jefuiește un muzeu, de exemplu – se gândește la ce pierderi provoacă – se gândește doar la aurul și aura câștigului propriu ce urmează de aici – să nu mai dau alte exemple, să nu plictisesc; la fel, orice sistem în care jefuiești pe un om care a agonisit cinstit, sau pe mai mulți, din punctul tău de vedere totul e perfect, se pare că sistemul va dăinui veșnic – poate chiar dacă ești cult, ești chiar imperfect, în direcția asta – s-au văzut persoane dereglate, din oamenii cu pregătire – deși cultura e un impediment grav în fața haosului, a criminalității, a răutății din om – la fel credeau și umaniștii: cultivând ce-i mai bun în om, să-i scoți la iveală – ca niște plante folositoare – doar ce-i nobil, folositor; negativul, ura, rămân în întuneric sau se chircesc ca niște buruieni; e necesar să cultivăm societatea, un om cult va fi bun, uman, în majoritatea cazurilor; acum și o societate avansată poate fi rea, dovadă că lagărele naziste au apărut într-o societate evoluată – deși cultura, tehnica n-a fost un impediment să se gândească astfel, eronat, văzându-se altfel o mare parte de societate decât ar trebui – s-a acționat ca atare – cum am menționat mai sus. Mă gândesc cu groază că n-a fost și o altă variantă atroce – văzând la TV imagini cu crematoriile – să-i înjunghie pe oameni ca pe vite, să fie și bazine pline cu sânge – o altă variantă de sacrificare, mă rog, mi-a trecut prin minte – rod al imaginației mele – dar și așa ar fi putut să fie.

Acum despre zdrahoni – și cu asta închei – văd și ei, fiind în slujba patronilor, doar pozitivul și existența sistemului lor. Sunt trimiși să intimideze oamenii, să-i bată, chiar, pe unii, unde trebuie să intervină cu forța. Dumnezeul lor e banul. Omul-patron, mai ales – e o ființă rece, inumană – în goana după câștig, crede că-i este permis orice.

- Acum, zise poetul, oricine ce-ar urma să zică sau să mă condamne istoria, cândva, nu mă las până nu întregesc portretul intelectualului – acea clasă dificilă care-și dă aere; nu-s mai buni decât țăranii zgârciți și hrăpăreți, sau muncitorii ironici. Și aici am văzut cazuri pe viu. Dar să încep:

Există o variantă genetică – la bărbați mă refer, la circa 1,75 m înălțime, față rotundă, păr șaten sau negru și poartă barbă. Au buze groase – fără a fi exagerate, buza de jos, mai ales, care parcă-i și crăpată la mijloc, cu precădere. De un calm imperturbabil, tipii-s foarte dotați artistic – practic, le știu pe toate. Să nu mai zic că au o ureche muzicală de excepție; de altfel, în timp ce lucrează una-alta – căci sunt și buni meseriași – dacă au nimerit în mediul de jos, fredonează sau, mai ales, fluieră câte o melodie. Au – inutil să spun – o personalitate puternică, care, chiar dacă nu-i strict negativă, te eclipsează puternic – nu poți sta pe lângă ei. Aș da trei exemple de bărbați din tipul acesta genetic – așa, pentru confirmare. Bud Spencer, actorul care a interpretat pe Piedone, cântărețul Pavarotti și scriitorul John Fowles, care-a scris Magicianul. Apoi cei doi: văcarul, de la mine din sat, plus pricepuții, la fel, un îmbâcsit sigur de sine, prieten cu M., de la altă biserică folclorică – nu cea ortodoxă.

Mai departe, despre o altă categorie de intelectuali: bâțâiții. Sunt un tip de oameni înalți, veșnic neastâmpărați – la aceștia le pică ca o mănușă dictonul mai vechi și actual odihnă activă; le-aș riposta însă, că nu este decât un tip de repaus: cel total. După un anumit număr de mișcări, ori din ce domeniu și cu oricâtă plăcere, pasiune le-ai face, te blochezi și simți nevoia unei relaxări totale – fără mișcări.

Activii se pricep la toate, dar sunt și niște oameni ciudați, excentrici. Înalți, cu părul legat în coadă, la spate (altă anomalie: ori ești bărbat, ori ești femeie) nu sunt prea izbutiți la față. S-au îngrășat puțin, în tinerețe – deși unii pe picioare au varice – dar au rămas așa, activi, copilăroși, semigrași, printr-un ciudat mecanism al biologiei, care uneori, după ce-ai îmbătrânit prematur din belșug, rămâi așa, zeci de ani, poate.

Dar nu este vorba numai despre asta. Sunt duri, sadici, au o personalitate prea puternică – am întâlnit unul personal. Înalt, la 1,88, avea picioarele ca două trunchiuri de copac, în formă de romb, cu varice destul de pronunțate (unde-o fi odihna activă și efortul brut la picioare, să-mpiedice acele depuneri dizgrațioase de grăsime?), domina femeia de lângă el. Și cum erau în fața mea – într-un august târziu, dar fierbinte – la un bazin de înot, îi zisese cam așa: te-nec și te

las acolo. După care, în bazin – era într-o sâmbătă dimineața – face cu consoarta câțiva pași de vals. Așa da, dans, sub amenințarea ghilotinei, căci din astfel de oameni se nasc criminalii în serie. Nu mi-a fost simpatic, cu toate că, atunci când râdea, i se vedea o dantură perfectă și făcea gropițe în obraji. Dar poate sunt persoane cărora le place să stea permanent sub papuc, să fie terorizate – numai astfel îmi explic cum putea tovarășa sa să-și ducă traiul alături de el – de altfel, femeie normală.

Dar vă voi mai relata un caz, al unui om de rând, pentru a contrabalansa oarecum situația. Una, modestă, păr vopsit galben, un corp așa și așa, se-ntâlnește în stație cu fostul. E surprinsă, el vrea s-o sărute, ea dă înapoi, înfricoșată și acceptă, totuși. I-o fi spus ceva vorbe dulci, el, deși, mai mult ca sigur, s-au despărțit cândva la cuțite – de unde mirarea și teama ei, la-nceput. Și dacă Petru Popescu avea un titlu la un roman, în consens cu varianta oficială, patriotică a chestiunii, care suna cam așa: dulce ca mierea e glonțul patriei – tocmai, pentru a scoate în evidență o altă realitate – nu porcăria servită pe tavă, la fel aș putea spune și eu, raportat la femeia respectivă: dulce ca mierea e sărutul criminalului!...

32

Tentativa de ajungere la cataractele Alt

Într-o dimineață, stătuseră câteva zile în Pribauna să se odihnească - altfel n-ar fi avut ce să mai vadă, în cele două orașe, urmau să plece să vadă-n răsărit mai multe lucruri – își luau cafeaua pe una din terasele orașului. Nimic neobișnuit – cafeaua e un ritual, poate, din obișnuință, nu am putea fără ea, ca lipsă a substanței consumate – s-a-nvățat organismul cu ea, probabil nu poate fi înlocuită cu altceva și nici lipsa ritualului; poate ambele lucruri, odată făcute, sunt sugestie psihologică – dar, oricum, asta ne liniștește, odată îndeplinite.

Stăteau liniștiți, când o parte din delegație manifesta o neliniște, la fel ca o agitație, care, deși pozitivă, oarecum, o simți de sens contrar, adică să învolbureze cumva netezimea existenței de până acum; știi că e o descărcare de energie, așa că trebuie să-i cunoști pricina și să-i dai și răspuns, dacă nu și rezolvare.

- Auzi ce zic străinii, zise filozoful, în timp ce poetul venea de la toaletă, cu aerul acela nepăsător că partea dizgrațioasă, rușinoasă – actul respectiv – a trecut, deși necesar – și se poate integra iar între semeni, așezându-se la masă, ar vrea să viziteze cascadele și cataractele – mă rog, întregul „edificiu” al naturii de pe râul Alt, mult în Nord-Est, unde sunt situate.
- Știu eu unde-s, zise poetul, partea bună-i că există – ca obiectiv turistic – deși puțin valorificat – mai ales în capitalismul barbar – sau că există în sine, ca orice lucru, potențial pentru viitor. Partea rea-i că e foarte abrupt și terenul de pe lângă ele – adică formele de teren în cădere accentuată respectă „fizionomia” neregularităților râului, până departe, în stânga și dreapta cursului de apă – niște trepte aproximative – dar abrupte. Vegetație densă, greu de pătruns. Mai e și granița, undeva la vreo 10 kilometri dincolo de râu. Nu știi niciodată ce li se poate năzări vecinilor grăniceri și prieteni. Există un drum care vine din Est – dar de pe acela – odată ajuns la fața locului – nu poți vedea decât prima cascadă, nu și ce urmează, spectacolul vijelios al căderii și curgerii repezi a apei.
- Păi ei vor să meargă de-a lungul râului, să vadă totul, să fie mai palpitant, zise filozoful.
- Cine-i cu ideea, zise poetul?
- Păi tinerii din grupul străinilor, adică perechea de funcționari; ar vrea și perechea de pensionari, dar sunt prea bătrâni pentru o aventură fizică de genul acesta, care cere efort fizic; în rest, ambele grupe sunt intelectuali căpoși, pe undeva, aproape ca la noi.
- Ce ți-e și cu intelectualii ăștia, zise poetul, sunt atât de rigizi, de fandosiți și de încrezuți în sine, de parcă ei ar fi inventat lumea. Mai ales dacă-s pereche – adică căsătoriți. Au și atâtea fițe, fac atâtea nazuri, chiar și unul față de celălalt, chiar și după o viață nu se potrivesc, încât îți vine să zici c-ar fi mai bine pentru specia umană dac-ar sta singură, la nivel de individ, chiar cu riscul de a nu se perpetua, ca exemplare biologice.
- Așa e – pretenții exagerate, păr vopsit verde, violet, tatuaje pe tot corpul – care denotă, dacă nu criminalitatea, sigur, lipsa de sentimente umane mai mici, în afaceri, de exemplu, plus aerele de superioritate fizică – ale femeilor, în speță – de zici că nu se mai c...că, sau nu au același destin biologic final la fel cu restul oamenilor –descompunerea corpului. Mai ales că scroafele dracului, se duc și cu niște bărboși împuțiți, cu fața ascuțită, cu părul legat în coade, ca femeile – nu le stă nicicum, numai lasă barbă, ori se cade, ori nu. Și tu te perpelești de dorul lor, nu-

ndrăznești nici măcar să le vorbești, căci reprezintă luxul, utopicul – și ele merg cu nespălații naibii.

- Așa e, repetă poetul, să nu mai amintim de bărboșii care au răsturnat socialismul; deși clasici, față rotundă – le stătea cu barbă, erau totuși niște escroci – au pozat în disidenți, nu post-factum – cum erau, după ce-a trecut războiul adică, ci înainte de Revoluție. Oricum, și-au luat cu vârf și îndesat plata, spărgând sistemul...

Eu zic să-i lăsăm să meargă pe acolo, dacă vor aventură, și care mai vreți să mergeți cu ei, noi, restul, vom merge roată, pe drum, civilizat – să ajungem sus, la Cascada pietrelor – ne vom mulțumi doar cu peisajul oferit de Natura de acolo.

*

Delegația ajunsese lângă prima cascadă, pe un fel de drum forestier care deriva din șoseaua principală. Era o zonă nici deal, nici munte – dar nici câmpie. Asta-nseamnă că poate să aibă și zone joase, întinse dar și zone unde începeau brusc denivelările, câte o stâncă singuratică, uneori nu mai mare decât o masă, înfiptă brusc în terenul moale, de câmp, sau mai înalte, mai mari – conferind un aer muntos zonei, de parcă imediat ar începe munții. Stânci presărate ici-colo, semn al cataclismelor care au fost, cândva, parcă a plouat cu ele, cu milioane de ani în urmă.

Dar, peste toată această suprafață treceau drumuri, unele mai frecventate, altele mai puțin. Un punct de colectare al lemnului – fuseseră cândva depozite, chiar și un gater de sortare cât să le mai ajusteze, plus Casa Pădurarilor, în vechiul regim. Totul era calculat – într-o economie centralizată, unde-i vine rândul unui lucru – deci unde-i necesar – era o frecvență, o alternanță de lucruri foarte armonioasă. Acum, în capitalism, nu trebuiau multe: setea de câștig a unora – asta ar însemna intenția de pornire, materializată prin tăierea excesivă a arborilor – s-au văzut cazuri, cel mai elocvent fiind cel de la Borisso, 87000 de camioane de lemn, de-au rămas munții de Est goleși,[95] plus altele. Câteva utilaje, nu noi, chiar și uzate – rămase de la vechiul regim – dar să meargă. Plus câțiva proști, care să lucreze zi-lumină, pe bani puțini, dacă se poate – și fără alte pretenții (carte de muncă, mâncare). Câștigul – cât de gros – să-l ia patronul, care să aibă un chimir cât de încăpător, unde să-și vâre câștigul cras și să-și rânjească satisfăcut gura cu buze groase și unsuroase, în unele cazuri, plus degete îndemânatice, să-și numere câștigul, obraz gros – să nu simtă rușinea.

Era un fel de pensiune – restaurant, la parter doar, sus mai dormeau muncitorii forestieri – neterminată, de fapt, nemaifiind renovată, după căderea sistemului comunist – ce trebuie lux, când termini seara târziu, iar în cealaltă zi o iei de la capăt, e destul un pat, unde să te poți arunca, plus niște haine soioase, încălțăminte la fel. De altfel, nenumărate constelații de cabane, moteluri, hoteluri stăteau nerenovate prin munți; cereau bani mulți, pentru renovare – patronii se ghidau după ce aducea câștig imediat, nu după ce-ar fi însemnat tatonări de terenuri, postări pe Internet, riscuri, așteptare.

Un restaurant, o mică sală de mese, erau pentru câștig imediat – plus o utilitate că mai acordau un pic de uman prin hrana caldă – când era – muncitorilor. Cât despre Casa Forestierului, fețele subțiri nu se distrau aici. Adică nu era o sală anume pentru ei, la fel ca și

[95] Aici, criminalitatea și dualismul acestei societăți capitaliste barbare e mare: chiar dacă n-ar fi furat braconierii, cineva zicea că omul de rând și-a tăiat pădurea – cel care avea – să nu i-o ia statul sau alții. Prin orice mijloace, capitalismul scoate cămașa – găsește justificare la escrocheriile pe care le face – până într-o zi. (Și să fie așa, se uită că-n Vest, deși proprietar, poate că ai dreptul să tai cca. 10% din pădurea ce-o posezi. Dar la borâții de romini, care n-au coborât încă din copac, ce să pretinzi?)

cândva, căci nu erau nici consilii, întruniri – adunări, deci. Și ei – pădurarii erau cuprinși de febra agoniselii, care pune stăpânire pe om, când e pornit prea tare după cele lumești: neglijează, în primul rând, odihna, distracția, partea plăcută a existenței, alergând continuu după bani, cu acea neliniște strecurată-n suflet pe care ți-o dă incertitudinea împlinirii unor lucruri viitoare. Plăcerile vieții le lăsau pentru un timp indefinit: le vor face cândva, zicea fiecare. Atât doar că-și luau răsplata pentru înlesnirile făcute unora și plecau mai departe.

Ajunși aici, poetul zise: acum vom zăbovi doar puțin, vom merge să vedem cascada – ne mulțumim și cu peisajul văzut – mă refer la cursul de apă, în primul rând – dintr-o parte, doar, după care vom reveni să-i așteptăm pe ceilalți, în caz că n-au ajuns sus înaintea noastră.

*

Nu răspundeau nici telefoanele – se gândiseră că poate jos, în groapă, nu era semnal, sau poate, mofturoși fiind, să le fi închis. Până una alta au privit în depărtare, înspre Vest, râul, priveliștea erau superbe, apa parcă sclipea – sub formă de panglică imensă, argintie, păduri în jur – un verde îmbietor la excursii – nu rece, compact, plus totul – munți în depărtare, înspre Nord, cât și la Răsărit, dispărând treptat în acel colorit albăstrui, indefinit – trecând de la verdele clar – și care e un semn al depărtării. Priveau, se bucurau de peisaj și de faptul că teritoriile acelea, plus țara, mai erau încă ale lor.

*

Spre după-amiază, când ceva din forfota zilei se mai domolește – neauzind nimic, nici un telefon sunând, al lor sau al altora, nici un chiot, în păduricea care cobora pe versantul de lângă cascadă, s-au întors la Punctul forestier.

Tocmai venea un grup de tractoare și trailere să poposească aici. Mai iau o gustare – dar ceva ușor – dacă mai au de-ncărcat și de cărat lemne – să nu se accidenteze – sau un chef mai gras – dacă-s la sfârșitul zilei și-au terminat mai repede.

Unul din noii veniți zise: au avut noroc – excursioniștii – că mai avem și niște drumuri secundare, cărări mai mari, de fapt, de unde colectăm lemnele doborâte mai înainte.

Acolo i-am găsit, unul din perechea cea tânără – tipul, de fapt, își fracturase piciorul. Alunecase de pe o pantă abruptă – vroise să urce pe acolo, pur și simplu – știți cum e, e o avalanșă căderea, cazi foarte repede, parcă ai fi foarte greu – fără personalitate – te rostogolești practic, zdrobindu-te, mai ales dacă sunt colți de stâncă pe traseu. Semnal n-au avut. Mai cad și ele – semnalele – cu atâtea relee și oferte – sau poate a căzut, pur și simplu, din cauza presiunii joase, undele nu funcționau, la fel ca-ntr-o zi de sărbătoare, când vezi că nimic nu merge, totul e încremenit. Pictorul și perechea tânărului ce să facă – negrul l-a cărat cât l-a cărat, au nimerit pe o astfel de cărăruie și au dat de ei. Acum vom merge după ei – după ce golim un tractor cu remorcă.

*

S-au tot codit s-o ia pe marcaj, să nu ocolească, au luat-o de-a dreptul, s-au întors, n-au ținut cursul râului, după care, văzând că-i târziu, au luat versantul pieptiș – de unde și accidentul. Dar totul e bine când se termină cu bine; când i-au văzut venind, pe ceilalți, care-i așteptau, i-a pufnit un râs năpraznic. Artistul străin șchiopăta grav, ca un câine. Sunt și caraghioase astfel de situații, prin faptul că nu fac „corp comun” cu restul evoluției evenimentelor firești. Parcă era un câine – mai vezi, uneori și câte un câine șchiop sau ciung, care se chinuiește să țină pasul cu

restul câinilor; pare de treabă, te cuprinde și mila – dar nu știi în ce condiții și l-a pierdut – ce vicii anume a avut – poate a fost prins la carne, ca motanul ciung la smântână – în rest, lăudabilă intenția ciungilor și a șchiopilor de a ține pasul – așa dereglat cum e – cu restul lumii...

*

- Asta-i bine, și s-a terminat destul de simplu, zise poetul, nu trebuia decât să țină cursul de apă înspre amonte – asta era salvarea lor – de obicei trebuie să urmărești o apă-n jos – spre vărsare, spre a ieși din încurcătură, apa nu poate duce decât la una mai mare, sau la un lac, unde să fie așezări omenești, sau activități umane, dar eu am pățit-o cândva în felul următor: făcusem o excursie de plăcere, în Munții Nordului – era undeva spre toamnă – nici cald, nici frig, mă rog, încă iarbă verde, parcă pentru a mai putea recupera, într-o ultimă șansă, excursiile și petrecerile din vară, pe care nu le-am făcut, desigur. Întotdeauna ni se dă o astfel de șansă, ca la „nunta mică", a doua zi după nunta propriu-zisă, la cine n-a fost la prima. Depinde de noi dacă fructificăm, dacă ne schimbăm brusc viața incorectă de până atunci. Mă rog, eu am optat pentru o drumeție. Nici nu eram atunci atât de coerent ca acum.

Merg prin pădure, trec de o coamă, ajung la un fel de luminiș unde erau și niște clădiri părăsite – fusese sediul unei intrări în mină, cândva, câțiva oameni tăiau lemne cu drujba și mă întorc pe unde venisem. Aici am pierdut noțiunea de direcție, puncte cardinale, în jur fiind numai verde – verdele compact al pădurii – și m-am rătăcit. M-am tot învârtit câteva ore, dar parcă peisajul, cadrul se-nvârtea cu mine, cum văzusem într-un film sud-american că se-ntâmplase cu un teren de fotbal, pentru mărirea efectului – numai verde în jurul meu – dar văd, la un moment dat un luminiș, o uriașă despicătură în pădurea monolitică: locul unde era cătunul Kiuzba cu biserica, în mijloc, înaltă, albă, dar tocmai în partea opusă față de unde știam eu că era. Nici ăsta n-a fost un reper – am mai luat-o tot prin pădure, la întâmplare, deși în dreapta auzeam susurul unui râuleț care mergea spre râul Feuer, am luat-o prin pădure, spre Răsărit, până am ajuns la un drum care dădea în josul orașului Pribauna.

De acolo, cu mai multe vehicule am ajuns acasă. Cineva, povestindu-i pățania, a zis doar atât – dumirindu-mă asupra unui lucru pe care nu-l conștientizasem până atunci – sau pe care nu-l aveam clar în minte: trebuia să o iei pe râu în jos, numai într-o localitate ai fi putut ajunge.

- Acum, zise filozoful, dacă totul e bine când se termină cu bine – vorba lui Shakespeare al nostru – și nu numai, să trecem la băut și mâncat; amănuntele aventurii ni le vor povesti protagoniștii altă dată.

*

Era cu jeepul și Andrei, un bărbos cu barba arămie, la 1,85 m și fața rotundă. Nu era un bărbat urât, atâta doar că-i crescuse brusc o burtă – ca o minge de fotbal – deși n-avea decât 29 de ani.

Era un braconier de lemne – și din cei mici – dar tot își încropise o casă modernă, lunguiață. (Deși făcea „sacrificii" noaptea, mergând cu jeepul după lemne, nu-l justifica – efortul fizic la acea oră, cum zicea el – în fața moralei. Dar așa e: trăim epoca ticăloșilor.)

Acum zise: aveți noroc c-am băut alaltăieri cu cumnatul meu – un chef monstru – doar coniac și nu-mi mai trebuie acum – nici să mă dreg, dar fac o cinste puternică, stau cu voi, un răstimp, îmi merg afacerile – și repede scoase câteva bancnote de 500 RON cu efigia poetului național pe ele.

Era un bețiv, la 40 de ani, siluet, păr într-o parte, puțin buzat, simplu în gesturi, dar care avea unul din obraji umflat tot timpul, de parcă-i sărise un pumn acolo sau l-ar fi durut permanent o măsea. Era – sau fusese, mai bine-zis – cel mult mecanic, iar acum decăzuse puțin.

Rar – cei din tipul lui genetic – puteau fi și funcționari. Dar băutura le dă alte traiectorii și așezări în viață.

Acum se oploșise pe lângă grupul delegației. Când a auzit de mâncare și băutură, a-nceput să freamăte de bucurie, bătând, parcă, pasul pe loc. Poetul, înciudat, parcă, în primă fază, văzând cum are contrabandistul atâta bănet, un val de revoltă i se ridică din abdomen, umbrindu-i parcă, veselia, dar apoi, la gândul chefului ce urma să vină, se-nsenină brusc și zise: dacă-i bal, atunci să fie bal...

33

Utilaj extraterestru

Ultima mină din grupul de mine din Nord se numește Brassia; acolo, chiar înainte de așa-zisa Revoluție, cu exploatările masive din adâncuri, s-a descoperit ceva incredibil: un fel de mașinărie în stratul de minereu, chiar în inima muntelui, la vreun kilometru de la intrare și la circa șase sute de metri de vârful masivului – și mai jos, în orice caz, de cum era localitatea, care era nu prea departe de lanțul muntos și răsfirată sub formă de evantai.

Acum, fostul regim – cel socialist – n-a prea făcut publică descoperirea, deși senzațională – imaginați-vă că nimeni nu mai fusese acolo, era chiar rocă, pământ, minereu – toate compacte, virgine – nedislocate de milioane de ani, de când s-au format.

Într-o primă fază – unii ar fi zis să nu-l fi lăsat, să fi rămas de la poporul de la Răsărit, russii, acum câteva decenii – oricum, la ei, în perioada de glorie, un asemenea utilaj se făcea în cinci minute – odată ce era pornit fluxul tehnologic, desigur. Chiar dacă de atunci s-ar fi autocompactat totul – pământul, roca, minereul – toate în mod excesiv, nu existau mărturii, nici măcar în tradiția populară; de la popoarele din Vest, care, mai înainte și-au adus și ele aportul – atât cât și l-au adus, în anumite perioade ale istoriei – nici atât. Cât despre populația autohtonă, ce să mai zic: lasă-mă să te las – statul la umbră, înșelăciunea, mizeria – și cam atât.

Cercetările au stabilit: în primul rând, utilajul arăta astfel: era mai mare decât un autobuz, cu acea formă dreptunghiulară. În stânga, cum te uitai la el dinspre afară – adică de unde veneai, avea – aproape sus, adică pornea un braț scurt, cu un fel de lamelă în vârf – la fel ca buldozerele.

Celălalt braț era mult mai lung – din cealaltă parte – și semăna cu un braț de macara, sau de mașină de perforat, atât doar că era nemișcat. Se termina cu un fel de țepușă, adică conic și ascuțit la vârf. Totul era dintr-un material care n-a putut fi identificat, dar nici tăiat, nici găurit.

Astfel își încheie poetul relatarea, nu înainte de a încheia cu concluzia proprie: se pune întrebarea – ce populație l-a pierdut, din ce parte a Universului, într-o mină de neferoase; sau, poate cu milenii în urmă, n-a fost deal aici – dar și așa nu-i văd rostul, trebuia dus la zăcămintele de uraniu, de cealaltă parte a țării. L-au ascuns, pur și simplu – dar cine? Să fi fost o rivalitate între ei, între străinii care-au trecut pe aici?

- Mai ales că nu-i nici funcțional, zise țăranul, adică nu se-nvârte, nu are butoane, mă rog, activitate – cum poate tăia stânca, așa încremenit cum e?
- Noi luăm totul după standardele noastre, zise filozoful. E bine într-un fel, ca prim reper, ca punct de plecare, orice am întreprinde, în orice domeniu – dar mai există și alte variante. Astfel, social, e totalitarism, o idee: toți pot, de exemplu, să ridice 30 kg de material, într-o găleată, pe șantier, trebuie să poți și tu. Unii – bâțâiții care-i ling undeva pe patroni, vor putea mai bine – poate-ți vor dovedi pe loc asta.

Biologic, luăm iarăși standardul evoluției vieții după canoanele noastre: doi ochi, chimia fierului – în cazul substanței agentului, mai bine-zis – care transportă substanțele hrănitoare în corp. Valorile de temperatură ale mediului, și multe altele. Dar să nu uităm că s-a descoperit chiar aici pe Pământ, viață adaptată la condiții extreme – de fapt, nici nu se știe bine cum și unde a apărut – pe bază de sulf. Unii concluzionează: un grup de substanțe au rămas captive dincolo de o membrană de lipide. Au apărut astfel acizii, proteinele – cu rol de aprovizionare și

perpetuare a structurii respective. Dar de ce? Când rămâi captiv, principala grijă e să scapi din prizonierat, nu să perpetuezi starea existentă

Apoi, iarăși Terra – dacă ar fi mai mică, mai mare, mai apropiată de Soare, altfel înclinată – n-ar fi apărut viața. E chiar o minune cum e – dar să nu uităm – dincolo de standardul nostru – că s-au văzut stele neutronice – care sunt, după cum se știe, extrem de dense – după ce au trecut prin câteva faze de explozii – care au ca sateliți planete mari, cât Jupiter, care se-nvârt la polii stelei și-n sens invers mișcării stelei. Se pune întrebarea: cum și de unde a captat-o după explozie, când, transformată într-o stea gigantică – înainte de a deveni neutronică – arde totul în jur; astfel vom păți și noi cu soarele nostru. Sau chiar originea Universului – ce și cum – spinoase probleme – nu știu dacă le vom găsi vreodată răspuns.

În ceea ce privește utilajul – și să ne-ntoarcem la oile noastre – e valabilă și aici chestia cu densitatea. Dacă n-a putut fi tăiat, spart – utilajul înseamnă că are o densitate uluitoare.

Mai rămâne să-i găsim telecomanda – dacă o fi fost, dincolo de o comandă pur mintală – care să-l pornească – capătul ascuțit, în special. Căci noi, iar suntem obișnuiți cu temperaturi pe care le poate accepta oricine, 1000-2000°C – dar când auzim de 100.000 de grade sau milioane, rămânem afiș. Un astfel de sfredel ar fi putut topi materia din jur.

- Cu toate astea, reveni poetul la discuție, nu poți să fii de acord cu toate acceptările prezenței unor vestigii ale extratereștrilor la noi și aiurea; lumea crede toate trăznăile: găsește cineva o bucată de metal, vede o lumină mai ciudată pe cer și hop – gata extratereștrii.

Sau îi fotografiază – fiind răpiți, ei, martorii și duși pe navele respective. De ce, atunci, nu apar personajele decât într-o singură poziție – nu în două succesiv?

Sau, ce spui tu de utilaje și scule găsite în stratul de minereu, sub pământ, la cărbuni în SUA – loc neschimbat de milioane de ani. Un fel de pistol – despre asta-i vorba. Menționează asta Doru Davidovici în „Lumi galactice”. Dar cel mai tulburător incident e o statuetă găsită de cineva – tatăl unuia din colegii lui Doru – în stratul de cărbune de la o mină din Apuseni. Reprezenta o femeie – la vreo 40 cm înălțime, în togă verde. Avea patru degete la mâini și oricum ai fi pus-o, statuia care era neobișnuit de rece, se ridica pe verticală.

- Câți ani crezi că are, îl întrebă aviatorul-coleg pe Doru D., într-o seară, după ce ieșiseră din cursă și stăteau la un pahar la acela acasă.
- Nu știu, răspunse Doru, n-am apreciat niciodată cum se cuvine vârsta femeii; când m-am uitat la ea, în plus, nici nu e politicos, dar cred că are 200 sau chiar 300 de ani.
- Câteva milioane bune, zise colegul, taică-meu a găsit-o în stratul de cărbune neschimbat de milenii. Mai târziu, din păcate, statuia a dispărut. Dacă ar fi fost așa, s-ar da peste cap toată istoria convențională – dacă, într-adevăr, acum câteva milioane de ani ar fi pierdut-o cineva în trecere, dintr-un colț îndepărtat de Univers.
- Asta-i, reveni filozoful, suntem aici – acest utilaj e palpabil, dar, într-adevăr, prea repede se acceptă ca adevăruri lucruri care nu pot fi verificate. Să vă dau câteva exemple: chivotul legii nu se poate vedea la o biserică coptă din Etiopia, că nu lasă pe nimeni înăuntru un simplu gardian. O bucată de metal găsită în Urali, din 19 elemente chimice, turnată la sute de atmosfere, poate mii – ca presiune – iar a dispărut, după ce savanții i-au certificat autenticitatea (în fața cui?). Niște discuri din Tibet, ca și de platină, pe care se presupune că e înregistrat ceva (unde sunt). Sau cele două oglinzi: ale unui împărat chinez, în care vedea viitorul – poate și trecutul – sau a unui rege incaș , cu care a ucis o armată dușmană, fiind, apoi, înmormântat cu ea. În primul caz, oglinda a dispărut – iar în cel de-al doilea – cealaltă variantă – nu lasă autoritățile să se deschidă mormântul – iarăși caz de escamontare a adevărului, când nu ai pe unde scoate cămașa.

Dar, poate cel mai incintat caz este al unui obiect de formă triunghiulară, cu vârfurile puțin rotunjite, din ebonită, parcă. Un obiect extraterestru – dintr-o piramidă egipteană – dar pe care televiziunea nu l-a prezentat oficial, deși reclama există: în curând dovezi. Dar când? Sigur că

e frumos – că stai noaptea, să te bucuri de civilizație, să fii spălat, în față cu un vin bun și să vezi asemenea lucruri – dar să fie și adevărate – dacă nu, rămân de domeniul fantasticului, al artei cinematografice, pur și simplu.[96]

- Acum, nu că sunt bune aceste supoziții, aceste povești, zise poetul – dar asta e: ne ține trează imaginația, ne face să credem în ceva,[97] poate în ineditul și farmecul întâlnirii cu ei – dacă va avea loc cândva – sau ne-ncălzește la gândul că nu suntem singuri în Univers – dar credeți cum vreți. Două cazuri vă voi relata și eu: în primul rând, postări pe Internet despre bare de aur și un craniu de circa o jumătate de metru provenind din negura istoriei – la muzeul din Iulia Alba – și care și-ar avea originea în străvechime, de la niște civilizații care erau active și evoluate atunci, poate de la ființe nepământene; am lucrat acolo, n-am apucat să ajung la muzeu, știți cum sunt patronii – au acoliții lor – nu le-au plăcut de mine, așa că n-am mai apucat să merg a doua oară cu ei, în acel oraș. Vă dați seama – și-n acest caz – cum (s-)ar rescrie cursul istoriei, stabilindu-se vechimea acelor exponate.

Apoi, paznic fiind – acum recent, vara sau primăvara – într-o după-masă dulce, însorită – parcă numai în prima parte a anului se pot întâmpla astfel de lucruri – dinspre munții din Nord venea un obiect ciudat, parcă un balon – cu sfera propriu-zisă și cu nacela, în primă fază; apoi, apropiindu-se părea un veston. Culoarea – portocalie, care sclipea în bătaia razelor de soare, la acea înălțime.

Dar cu cât se apropia, părea deformat la fel ca niște pantaloni care s-ar fi deplasat prin aer – mă ducea cu gândul și la locurile mai întunecoase de pe Lună, pe care par a fi niște haine puse la uscat, uneori – dar strâmbi, care nu stau pe nimic – sau ca două picioare de păpușă care se scălâmbăie.

S-a tot dus spre Sud – nu prea repede. Ce să zic c-a fost? Sunt bune aceste povestiri – dar trebuie verificate – dacă nu, rămân dulci nostalgii spre ceva, încheie poetul.

*

Ajung în fața „muzeului” – porți masive, câteva inscripții, o gheretă a unui paznic, suferind o tentă de modernizare – nesuferitele și puțin rezistentele termopane – adică rahatul luat din Vest.

Dincolo de gardul curții, însă, o clădire nouă, simplă, de culoare albă – câteva birouri, înăuntru – deși jumătate pereții erau din termopane – se vroia un „Centru turistic”.

Dar, la-nceput iese un paznic ramolit, nu prea înalt, gras – deși nu exagerat, la 60 de ani; cu greu puteai să ți-l imaginezi cum era în tinerețe – adică, dacă ai fi cioplit totul – grăsimea acumulată între timp – să vezi cum ar fi fost tânăr, siluet – fără umplutură de prisos.

Cu din ăștia își ducea zilele capitalismul – adică sistemul de pază, în cazul de față; nu zic, unii au pensie mică, tot sistemul e de vină – dar la alții, cât niște cai, foști șefi, îi mai lasă să lucreze, în dauna altora care bat barurile sau iau ajutor social de pomană.

Mai încolo un câine șchiop, câteva vase murdare, în care se dădea câinilor mâncare – precis mai erau și alții – plus curtea invadată de soare și mici clădiri pe marginea terenului imens, oval, îngrădit – care nu fuseseră demolate.

---

[96] La fel, îmbăiat, și realizat într-un regim respectiv, poți sta în fața bibliotecii tale, ca scriitor realizat – și să hulești alte regimuri, care poate nici nu mai există, dar care-au făcut ceva pentru popor, nu ca patronii – să repeți mecanic niște slogane, cum am văzut pe un scriitor de prin țările slave, ajuns în Vest.

[97] Mai nou, lumea crede în virus: că există. E un crez, o religie, o speranță. Nu știu dacă pozitivă sau negativă – dar te face să acționezi în numele unui viitor – are, deci, o dimensiune utopică, acest caz – cum am văzut-o pe o d-șoară care tehnoredacta: credea sincer și cu înflăcărare în existența virusului și acționa ca atare – adică luând măsuri de protecție, obsesive chiar, uneori.

- Mă, zice paznicul, bine ați venit – dar nu știu dacă veți putea intra înăuntru, în mină, adică – s-au făcut niște lucrări la sistemul de iluminat, vreo câțiva stâlpi și câteva fire s-au schimbat – încă nu-i gata – de la Revoluție, când a-nceput să scârțâie totul – nu s-a mai umblat la ele. Vă imaginați, zi și noapte aprinse, pentru a nu putea pătrunde tâlharii, de parcă un asemenea utilaj ar putea fi furat – dar, mă rog. Dar mergeți, mai bine, la birouri și-ntrebați.

Intră înăuntru – vreo trei încăperi – curățenie, nu poți spune că nu – făcute din fonduri europene, dar și funcționarii la fel, ultraeleganți, utopici chiar.

O doamnă, de-abia putea vorbi,[98] avea buzele vopsite excesiv, și-ntreaga făptură – deși începea să se ofilească –căci e un moment, când – același fiind, hop, ai făcut trecerea spre bătrânețe, în ciuda faptului că, fizic, ai rămas același – fără riduri și grăsime – ca și când ai fost tânăr – și-n dauna vopselelor aplicate cu duiumul, le spune, recunoaște importanța exponatului, le vorbește apoi despre necesitatea de a-l vizita – să-l vadă lumea – apoi despre amândouă, adică despre necesitatea importanței și importanța necesității; totul e OK, zise ea, pronunțând cuvântul O Kay, adică o cai, ca și cum ar avea niște ouă în gură, fixe, iar cuvintele ar ieși pe lângă ele, sau ca și cum ar mângâia, modela cu palmele desfăcute un bulgăr de ceva, să iasă rotund – dar acum nu se poate – în plus, dincolo de faptul că nu-s terminate reparațiile și renovările, nu-i nici șeful aici. Așa că, poate altădată, încheie ea, surâzător. Apoi, ca să diminueze parcă efectul refuzului, adăugă:

- Dar dacă vreți să vedeți hala, adică golul de la intrare, de unde pleci până unde a fost găsit utilajul, plus macheta care s-a construit acolo, pe un soclu, la o scară mult redusă, desigur – să vă faceți totuși o idee.
- Asta-i vax, egal cu zero – aș fi vrut să-i văd culoarea, cât e de rece, plus materialul din care-i făcut – cum se prezintă, în general, utilajul – dar totuși, să vedem, zise poetul.

*

- Bine c-am scăpat, că nu ne-a ținut o perorație mai lungă despre situația actuală, criză, lipsă de fonduri, zise filozoful, când deja coborau de la mină. Nu știu până când vor găsi scăpare cu scuzele astea lingăii capitalismului. Prostealã curată. Dar lor postul le merge. Parcă un blestem apasă asupra acestui popor – e ca o realitate vâscoasă, neplăcută, desigur – din care nu te poți trezi – n-ai unde evada. Toți dau din umeri – asta-i tragedia și moartea ta, ca om cinstit, în capitalism – și-ai vrea să faci lucruri mărețe – dar nu poți – sunt prea mulți porci pe kilometru pătrat existențial.
- Păi eu era să pățesc cu edituri serioase – de fapt am și pățit – ce mai, zise poetul. Exact aceeași porcărie – sun departe în Est, în Iassy, oraș frumos, unde au fost marii noștri înaintași: Titu Maiorescu, Eminescu, Alecsandri. Acel oraș a fost ceva, cândva. Acum, la edituri mici tip: Alfa, Beta, Gama și dracul mai știe cum le zice, ar trebui să duci tu bani cu sacul. La una, un țăran, mi se pare că pripășit din părțile noastre acolo, după cum vorbea de Nord, adică cunoștea localități de la noi, tot îmi zicea că 200-300 de exemplare-s scumpe, per bucată – doar 20.000, cât scoate M. Cărtăresco, e convenabil. Eu m-aș fi bucurat să găsesc bani pentru 200-300, nu pentru 40-50. Până la urmă-i spun că de ce nu hulesc capitalismul dacă-i o situație atât de grea, ceea ce nu mă-mpiedică să o zic la o ramură a editurii Humanitas, unde o doamnă – când o sun – începe litania, plângăceala obișnuită: știți suntem cam sărăcuți. Bine că nu vă-mpiedică asta să ridicați în slăvi societatea liberă la câte o emisiune antisocialistă, gen Ana Hossu-Longin – și să blamați pe

[98] Asta mă duce cu gândul la un banc din trecut: la fel, o femeie rigidă, cu buze vopsite, intră-ntr-un magazin de pește, și-ntreabă: nu pute? – dar cum vorbea greu, să nu-și strice rujul, s-a auzit: nu f...te? la care vânzătorul i-a răspuns: nu f...te, doamnă, că-i mort...

ruși și societatea socialistă, care v-a făcut blocuri – lua-v-ar dracu de intelectuali borâți. Câștigă după asta enorm, „scriitorii” regimului: Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, etc.

Cât despre mine, singura speranță-mi rămăseseră editurile mari din Est: Junimea, A.C. Cuza, Polirom.

- A doua bușeală, zise filozoful; mă așteptam, dar parcă nu-mi vine să cred. Mă doare, în primul rând, tot ce s-a pierdut prin desființare: fabrici, ferme, căi ferate – bunuri ale poporului. Pentru ele a trudit omul de rând – patronii nici nu existau atunci, doar în fașă, poate. Nu le va plăti nimeni niciodată – s-au dus pe apa sâmbetei; așa-i când se schimbă regimurile – nici economic, nici moral. În altă ordine de idei, ce s-a încropit după „Revoluție”, sună cam așa: funcționari comozi, indiferenți – și la puținul care-l distribuie; tu intri în birou, te impresionează plăcut căldura dinăuntru și începi spovedania. La turuiala ta, speri să fie simțitori, dar nu – era bine dacă le spuneai pe toate cu voce joasă, calculat, sau să ai putere, bani, atunci s-ar rezolva oricum.

Mai mult, tu, nimicul, anonimul, vrei să faci ceva înălțător – să publici o carte, de exemplu. Crezi în reușită, plin de speranță – nu vezi că doar ești un vierme bun de strivit de tăvălugul capitalist. Când ți se refuză totul, vezi asta – nu ești nici măcar rudenie cu un șef de fundație, de asociație, de firmă, cu un primar sau de parlamentari nu mai vorbesc. Nu există nici măcar posibilitatea de a face compromisuri, a oscila printre evenimente, escrocherii, promisiuni – ba nu se poate una, ba alta – puterea e fixată, deja, nu mai are nevoie de slujitori în plus, plus că, dacă ai face-o, ar fi greu să ajungi dincolo cu șira spinării intactă – asta moral – ca și cum ai trece printr-o mină care se prăbușește – asta fiindcă suntem la capitolul „minerit”, cu utilajul pe care-am vrut să-l vedem – ai traversa-o, așadar, și să ajungi afară cu corpul întreg.

34

O sâmbră în Rimino

- Ne vom bea cafeaua de dimineață în orășelul Firisso, zise poetul, după care vom face o scurtă vizită – adică-l vom parcurge de la Vest la Est, are, oarecum, formă de lentilă. Partea de apus, mai îngustă, are străzi la fel, înguste, unele printre dealuri, case mici, în culori țipătoare; toată zona e curată – oamenii n-au încercat să facă două lucruri deodată: să țină animale și să fie și civilizație, adică curați, în primul rând – poate că nici n-ar fi reușit. De aici o anumită eleganță în gesturile și ținuta lor – aduceau cumva a nemți sau francezi. S-au ocupat cu activități forestiere, în special.

Dincolo, spre Răsărit, pe măsură ce localitatea se lărgea, au apărut firme, ateliere, fabrici, cum li se spunea cândva, plus blocuri. Febril și destul de ordonat era totul și-n anii socialismului – mă rog, ăsta a fost apogeul de beton pe jos, în fiecare curte de fabrică – deși fără gresie pe el, poate că *necesitatea și lipsa acesteia, apoi*, n-a sărit nimănui în ochi – nu că n-ar fi fost bani și pentru acea suprastructură, din moment ce schema propriu-zisă – cea mai importantă – a fost făcută – dar așa a fost atunci. Dar dureros a fost ce s-a-ntâmplat după...

Câteva blocuri de locuit, plus cămine de nefamiliști – vom petrece o noapte acolo – nu sunt devastate – cu chiu cu vai, primăria și câteva direcții forestiere și turistice se străduiesc să le țină în picioare, unele respectând zugrăveala și cazarmamentul acelor ani – adică culori deschise, nețipătoare. O noapte și mai mult – chiar și o zi – să vedem cum ne simțim în liniște, spațiu berechet, după o masă preferată și cu băutura îndrăgită la cap, să ne odihnim, să sporovăim, să facem tot ce ne trece prin cap în materie de relaxare – și fără griji, desigur.

*

La o cafenea într-o localitate de munte poți să vezi persoane pestrițe, specifice. Chiar dacă nu sunt cele dintr-un oraș mare – adică nelipsiții zugravi – îi cunoști după hainele pline de vopsele, de care s-au îndrăgostit, dar și după nelipsita țigară – cred în ceea ce fac și consumă, chiar dacă nu fac bine. Apoi câțiva pierde-vară, și ei prezenți pe aici – dar puțini. E o categorie aparte care atrage atenția: muncitorul forestier. Acum adăstează, dar pe față și-n gesturile cu care-și bea cafeaua, îi răzbate nerăbdarea – o neliniște reținută, de a pleca cât mai repede la câștig. Altfel e tânăr, înalt, îmbrăcat normal, adică blugi de culoare închisă, tricou, jerseu la fel. Stă ca pe ghimpi – căci cei care-s conducătorii lucrului, adică cei pe-o mână cu autoritățile – drujbașii – vor câștiga și gras; restul, salahorii, napszámosii – adică muncitorii cu ziua, deh, ce să facă și ei – stau la masă, mimează calmul, dar la un semn, de multe ori greu de văzut și de prevăzut al șefului de echipă, se ridică și ei să plece.

Câte unul din reprezentații autorităților trece pe la masă. Dar numai fugitiv, ca și cum s-ar rușina de această staționare aici, zâmbește puțin, dă mâna în treacăt, aruncă sau primește două-trei vorbe – ca o confirmare a acțiunii care urmează să înceapă, dovadă și persoanele de față, căci condițiile au fost stabilite mai înainte, la telefon. Nu stă, motivează cine știe ce întâlnire, eveniment ulterior la care trebuie să participe – de aceea trebuie să se ducă, cerându-și scuze pentru asta.

Modeștii se uită la ei cu jind, prostiți, oarecum, de aura ce răzbate de la ei – reprezintă o putere, oricum, iar după câte o tăiere de lemn vor câștiga gras – pădurarii și oamenii lor. Nevoia te-obligă: ba o mașină de schimbat, ba o casă de terminat – nouă – nu cea moștenită de la părinți, ba un copil de ținut la facultățile cele mari din țară. Măcar de-ar fi acei copii altfel, când vor lua frâiele puterii în mână, cândva. Dar cine știe?

- Păi de modești sunt sătul, de la mine din cartier, zise poetul. Mereu aceleași povești, plus aceleași gafe: totul se-nvârte în cerc: omul e prea parșiv ca să-și calce cuvântul și să-și calce pe inimă, mergând tot la cel care l-a bușit – nu are curajul să rupă cu escrocii – de aici tot lamentări, plângăceli – plus că se mânâncă rahat la greu, prin astea.
- Apoi, și de cei care, meseriași fiind cândva, se tot laudă cu asta – deși contează *ce ești* – nu ce-ai – chiar dacă nu beau excesiv, pierd timpul de pomană, aici sau în centrul localității: unul tot povestește cum fugea el de la practică sau cum ținea oglinda pe pantof – stătea în prima bancă – și vedea la d-na profesoară – aceasta fiind tânără, chiloții. Mereu aceleași povești, plus: ăla a mers după ciuperci, ăluia i s-a stricat drujba – adică motoferăstrăul – altul câștigă bine ca zidar, ori finisor – deși n-are bani de-o țigară ori de-o bere. Altul doar trece pe aici, cu un aer grăbit, căci nu prea are timp, trebuie să meargă să-și ridice ajutorul social ori să meargă să-ncerce la ceva firmă – dar mai bine-ar fi dacă n-ar găsi, să mai câștige, o zi-două, conform principiului: mă duc să-mi caut de lucru, dă, Doamne, să nu găsesc. E minunată această „scoatere din producție", adică funcția de responsabil cu timpul liber, dar, din păcate, n-o poți profesa la nesfârșit, sau, o are cine nu merită. Sau câte una: dă-mi un milion până la alocație, deși alocația e doar de 3-4 milioane și a mai avut încă vreo 6-7 împrumuturi, din alte locuri – de parcă atunci le-ar putea face pe toate. Sau până la alocația de pe luna viitoare, asta-prima-fiind împărțită, deja.

Sunt sătul de ăștia, zise filozoful, să mergem mai departe.

Sâmbra propriu-zisă

Locul unde se ținea sărbătoarea era o poieniță înclinată; în mod ciudat, locul s-a ales cum nu se putea mai potrivit. Adică dacă totul ține doar o zi – poate nici atât – oamenii pot sta și pe-o rână, adică pe un teren în pantă. Poate chiar mai bine decât pe loc perfect orizontal. Alte sărbători puteau fi mai ample, cum ar fi „Tânjeaua", sărbătorind pe primul țăran ieșit la arat, undeva în satele Estului – eveniment ce avea loc între două localități pe un teren plat, chiar dacă era străbătut de un râuleț, ici-colo câte un trunchi doborât, câte o piatră ieșind pe jumătate din pământ – în depărtare dealuri și munți, plin de verde, totul, fără doar și poate. Dar un decor care să te lege de natură, să-ți aducă aminte de ce-a fost, de rădăcinile tale – în natură și sociale, dar și să te gândești la ce va fi.

Acum voia bună nu lipsea; oamenii – întinși pe jos, se ospătau, ba chiar se apucau – sporadic – să cânte un cântec de veselie. Atât doar că la acele sărbători mari, apăruseră și muzicanți, plus câteva mese cu mărunțișuri,–n-au mare valoare, ca obiecte, dar cât de valoroase și producătoare de aduceri aminte sunt mai târziu, poate și gură-cască, escroci – dar nu, aceștia apăreau la sărbătorile mai mari, *strict orășenești*, gen: Ziua recoltei, Ziua orașului, de parcă dezvoltarea civilizației, a aglomerării populației și serviciilor într-un loc – născându-se orașul – care a dus la ascendența societății, implicit și la modernizarea excesivă de mai târziu, n-ar fi fost posibilă fără escroci.

Mai umbli de la un grup la altul, mai guști câte ceva, dar mai mult, să te asiguri că totul e în regulă – parcă ai lua pulsul uniform al grupurilor de oameni participanți – și să fii împăcat că i-ai văzut pe toți, mai ales pe cei de care ai crezut tu că vor participa...

Dacă în trecut era plin de grupuri și de voie bună, acum totul era redus doar la două-trei locuri – pe pajiștea uriașă – unde se distrau.

- Păi, zise poetul, cei cu oile, care „luau" oile, erau și atunci hapsâni, adică să se-mbogățească repede, dovadă că măsurau laptele oilor doar la început, ca să stabilească cota de brânză și hop și făceau sâmbra. Dădeau brânza o singură dată, dar oamenii știau că așa trebuie să fie, să-și dea oile-n „deal" și să meargă să chefuiască, iar apoi după brânză. Nu urmăreau strict câștigul – nu tremurau cu gândul la fiecare ban care putea sau nu să le intre-n pungă.

Stresul, mâhnirea, nerăbdarea – toate cauzate din lipsă de bani – nu puseră stăpânire pe om. De unde și distracția aceea: îmi amintesc, unchiul Samoilă, solid, gras, buzat – măcar că nu era înalt, îl trântise pe unchiul Aurel, care era slab, înalt, de vreo șapte ori, tot luându-se la trântă.

Pur și simplu-l culca jos, dar ciudat, cumva pe lateral, acela cădea oblic, foarte repede, înclinat la 45°, ca și cum i-ar fi pus piedică. Nevasta, mătușa Elvira, cea poreclită Cleopa, căci era mătăhăloasă, ciolănoasă și clipea enigmatic, mai bine-zis își ținea un ochi tot timpul închis, zicea: hai, măi omule acasă, că tu te-ai îmbătat – astfel motiva neputința aceluia – nu faptul că era slab fizic.

Acum, e o treabă bună – se face sâmbra la al treilea măsuriș – altfel n-ați vedea lucrul acesta-n iulie – dar și oameni sunt mai puțini: și cei care-și duc oile-n munte, fie ele ale lor și ale altora, numărând nu doar câștigul – să facă un serviciu societății, prin produsele oferite – nu doar folosul propriu, și nici pe cei care dau 10-15 oi la vărat, la pășunile alpine. Preferă omul să țină un animal acasă, pe lângă el, vorba ceea: mai scarpină un porc în fund, ori o oaie și, gata, trece vara...

Totuși, unul avea și oi și vaci – adevărate ferme, la standardele de azi – în munte. Pentru familia lui, o sută de oi și treizeci de vaci erau ceva, plus încă pe atâtea ale celor care le trimiseseră pe ale lor cu ale lui. Sigur că era și un câștig, dar și o plăcere a sa, așa că oferea cu dragă inimă și un pahar de băutură celor care s-au nimerit să vină aici, în acea zi de sărbătoare.

- Era un om de treabă dl. Gogu, zise poetul; odată am fost la el, tăiam niște pomi – îi dăduse la altcineva, o rudenie – n-ar fi fost obligat, nu lucrasem pentru el – dar m-a ospătat pe cinste. Și când te gândești că unii nu dau nimic nici când le lucrezi de te spetești. Avea inimă bună sau largă, acest G..., încheie poetul – se vede că se trage din Răsărit, după numele de familie: Teiciuc, fără îndoială.

- Tocmai, că sunt puțini cei cu suflet, dintre ei, zise filozoful, restul sunt niște zgârie-brânză care și-ar mânca de sub unghii, de aceea eu zic să-i tragem o analiză economică ori politică a afacerilor capitaliste de să ni se ducă vestea, măcar de-ar fi să crape fierea ori rânza în toți patronii, încheie el.

Dar, aș mai adăuga – nu mă interesează ce zice societatea și nici posteritatea – la nivel de om – principalul e să nu mă condamne Istoria că am putut da-n vileag și condamna niște porcării și n-am făcut-o.

- Desigur, interveni poetul, mai ales că astfel de analize s-au făcut de la Xenofon încoace – de mai bine de două mii de ani; se vorbește despre priceperea unui administrator, a unei gospodine, a unui agricultor, și-n general în orice fel de afacere, inclusiv de virtuțile unui comandant militar, pe care să-l iubească ostașii. Tot acolo – în „Despre economie", am văzut menționată poate cea mai veche afacere capitalistă – strict specifică capitalului și valabilă până azi: despre cei care renovau case și le vindeau mai departe și chiar despre cei care „recondiționau" astfel și pământuri, pentru a le vinde altora, desigur, la alt preț. E normal să acumulezi, dar cât?...

Acum, să trecem la ale noastre: să zicem că un patron, care are mijloacele de producție și capital, fără să ne-ntrebăm de unde, dar, mă rog, angajează un muncitor să sape un canal, un șliț într-un munte. Acela – muncitorul – după, să zicem, 100 h de muncă va ajunge la un filon de aur.

E normal că stăpânul său va avea un capital în plus, chiar plătind omul din banii rezultați din vinderea metalului prețios, plus putând plăti și alte cheltuieli.

Dar, în primul rând, plătindu-i *munca în sine*, poate chiar din vechiul capital, prevăzut pentru activitatea de săpare; ajungând la un rod bogat, poate să-l stimuleze – ce fac unii, dar foarte rar – în plus, adică să nu se gândească doar la propria îmbuibare, de multe ori exagerată: încă o mașină, încă o casă, etc...

Un altul face același lucru: pune pe un om să sape, dar acesta sapă în steril, adică degeaba – după ore istovitoare de muncă – nu ajunge la aurul visat. Sigur că patronul – chiar și fără motiv – va dispera; va găsi tot felul de justificări, eschivări pentru a nu plăti munca în sine, pe care a inițiat-o, dându-i muncitorului s-o facă – și pe care s-a angajat s-o plătească.

- Adică să plătești munca, pe care ți-am făcut-o – nu mă interesează pe mine afacerile tale – așa ar trebui să sune riposta muncitorului, zise țăranul într-un exces de teamă, căci s-ar fi putut întâmpla asta și la unul ca el, cândva.
- Da, dar mai grav, zise poetul; mulți se dedau la tot felul de capricii, pe care cineva li le face, dar apoi nu le plătesc – calculează greșit banii, acești escroci numiți patroni. Nu se tem de nimeni – dar e clar: l-ai pus pe om să muncească, plătește-l, pe acela nu-l interesează că tu nu mai ai bani – vezi costisitoarele case din ziua de azi, cu tot felul de zorzoane – că ai calculat, în fala ta de om de afaceri răsărit peste noapte, greșit și s-au dus banii. Sau, și mai rău, poate ți-a ars proprietatea, poate un cutremur ți-a distrus-o – primul caz e mai elocvent, fiind mai frecvent – s-au văzut nenumărate depozite, gatere, Center-e arse – de la atâtea improvizații și răzbunări – în multe cazuri fiind „mâini criminale” la mijloc, impropriu numite așa – oamenii văd, cei care au fost nedreptățiți – doar așteaptă momentul să le dea foc – atât că asemenea momente apar cam rar, iar produsele, bunurile în general, halele, clădirile nu sunt vinovate de escrocheria patronilor.

Așadar, logic și legic ar fi: mie-mi plătești munca, nu mă interesează ce ți s-a-ntâmplat – vinde o mașină, două din cele acumulate când ți-a mers bine – să-mi plătești munca. Scrie și-n Biblie, deși pentru voi, cărțile sfinte nu-s decât o ceapă degerată, ca și pentru restul poporului romin – Dumnezeul vostru e banul – dă-i Cezarului ce-i al Cezarului, lucrătorului ce-i al său. La fel, și când ți-a mers bine – sau îți va merge iarăși – nu vei veni să mă bagi în seamă, să mă recompensezi, mai ales dacă am fost cu tine la greu...

- Acum să lăsăm astea, zise modestul, am bea și mânca ceva – ce tot întreabă delegația, nu pricep engleza – să zică-n rimino – ar fi cazul să ne punem pe ospăț – să știm de ce am venit aici...
- Așa e, zise filozoful – ne vom distra, după care, vreo două zile, mai ales că pică sâmbăta și duminica, vom sta la un cămin – cum am spus, păstrat ca-n acei ani – liniște, curat, nu camere înghesuite, ne vom bucura de toate, inclusiv de lumina lunii, căzând noaptea pe podele, ne vom odihni și când vom crede de cuviință, vom pleca mai departe...

35

Inundațiile văzute pe viu

- Acum, dacă ați dormit atât, zise poetul, mă tem că nu vom avea șansa să trecem dincolo, peste râuri – să vedem pădurile tăiate în anii din urmă; totul începuse cu versanții munților minieri, dar de unde nu pui și tot iei, lesne se termină – la urma-urmei. Acum și pădurile de aici pe niște câmpii pe care rămăseseră, din trecut, începeau să dispară – se vor duce de râpă, fără îndoială, termină poetul introducerea.
- Într-adevăr, pot avea un sfârșit mai repede chiar decât am crede, zise filozoful – doar nu-i câmpia Amazonului, acest șes al nostru, oricât ar fi el de mare. Unde mai pui că chiar imensul bazin hidrografic al celui mai mare fluviu de pe pământ – la toate cele trei componente: lungime – 7025 km, cu cele mai îndepărtate izvoare, după ultimele măsurători, plus bazinul hidrografic, 7.050.000 km², mă rog, nu-i poate, peste tot pădure – dar, totuși, apoi debitul colosal, 220.000 m³/s, adică o cincime din cât varsă toate râurile în oceane, să nu mai vorbesc de lățime, până la 50 km, cu apă care face valuri – scobituri la suprafață – atât curge de lent. Mă rog, nave de mare tonaj, intră 5.000 km în amonte; toate astea nu împiedică un popor – cel brazilian – să fie puturos și să aibă doar resurse. Asta referitor la nivelul de trai – dar, în ceea ce privește braconajul, nu cred că șefii de acolo nu știu sau nu pot împiedica dezastrul – dar se pare că la popoarele barbare e valabil orice, când e vorba de distrugere și șefii să aibă; de aici dezechilibre crase, ca la noi, de fapt.
- Ba să mă iertați, zise țăranul, dar eu știu că Nilul e cel mai lung fluviu și cred doar asta...
- Du-te de aici cu cei 6670 km ai Nilului, săracul – și cu debitul de vreo treizeci de ori mai mic decât al Amazonului, va trebui să te obișnuiești cu asta – adică acea întâietate răsturnată – descoperiri de ultimă oră și măsurări din satelit au confirmat asta – zise filozoful – dar, mă rog, omul are nevoie de crezuri – adevărate idei fixe – până le schimbă, termină filozoful.
- Acum, dacă tot veni vorba – ne vom pregăti și ne vom îndrepta spre confluența râului Fremd cu Alt, e un pod acolo, poate vom putea trece dincolo – dar nu înainte de a vă da replica la ce-a zis filozoful – adică varianta noastră a despăduririlor excesive – ne doare mai mult aceasta – căci, deși nu-i de proporțiile celei din Brazilio – nici n-are cum să fie – e aici la noi, reveni poetul în discuție.

Totul a început, așadar, cu versanții munților unde erau minele. Știți, desigur ce aură de solid, de veșnic, de impenetrabilitate dau și au pădurile: formează totul, munți și copaci un tot unitar, care pare indestructibil – dincolo de misterul ce-l ascunde în interior, oarecum, căci datorită soliditătii, parcă cine știe ce personalitate au și ce ascund, ce reprezintă.

La fel ca o femeie tânără, cu farmece estetice, carne tare, plus haine pe măsură, noi, trainice – e cineva, emană personalitate, nu-ți vine să te apropii de ea, parcă, deși, paradoxal, te atrage, pe de altă parte.

Dar – dincolo de această „performanță existențială” a munților, a venit dezastrul; nici socialismul – societatea care făcuse industrializarea – nu părea a putea fi clintit – căci nu se vedea nici o fisură în corpul său – nu era nici un motiv și chiar dacă ar fi fost, propaganda nu-l prezenta.

Acum, dacă credeți că e societatea perfectă, care dă fiecăruia ce merită, desigur că veți zice că oamenii fiind extrem de mulțumiți, fiecare găsindu-și locul în socialism – nici urmă de

patroni n-a fost, adică tatuați, femei cu părul roșu, verde, etc. – adică financiar, în primul rând, n-ar fi avut cum să existe. La ce bun, când totul era condus de instituțiile care reprezentau poporul?

La fel și cu natura: pare solidă, prin ea însăși și fiind protejată politic. Dar mai e un fapt: un lucru poate dura atât cât nu se leagă nimeni de el – dacă e vorba de un om – sau, pur și simplu – și asta-i regula generală – până nu apare o forță care să-l lovească.

Așa că au apărut patronii: o zbuciumare, o fisură în sistem – și Președintele Ceaușesco greșise cu unele lucruri – forțele, tensiunile se acumulează în partea opusă – fiecare forță are dreptul să vină în existență în aceeași măsură cu alta – adică, transferată strict uman, această axiomă – pe un om n-a lucrat natura sau D-zeu mai mult ca pe altul – așa că s-a vizat distrugerea sistemului politic, apoi, pe nedrept, a celui economic...

- Nici n-a fost vorba de asta, continuă filozoful – s-a urmărit – căci bărboșii fiind strict capitaliști, adică cu proprietatea privată în spate – acum le era momentul să acapareze. Așa că mai o hală vândută la fier vechi, cu utilaje cu tot, mai un teren străinilor – și iată gata capitalismul rapace și barbar; în rest, termeni-s frumoși: liberă inițiativă, libertate, prosperitate.
- Așa și cu mineritul: nu știu ce rămășițe de judecată din trecut, mai ales că patronii, cu luxul lor dezmățat nu fac casă bună cu muncitorii – astfel c-au trebuit să distrugă excesiv industria. N-au lovit vechea societate – toți șefii au rămas intacți – doar de omul de rând și-au bătut joc. Apoi, au trecut și la resursele naturale – cele care puteau fi acaparate și valorificate ușor. De aceea au rămas culmile golașe – nimic din splendoarea și misterul de mai înainte – la fel ca o femeie, care, pe lângă faptul că n-ar avea forme – să te atragă – cineva i-ar da jos și hainele – să fie plată, banală, fără nici o atracție de la natură; pe lângă asta, să-i vezi – totul ca-n palmă – dar nimic, de fapt.

Ne-au creat iluzia că munți-s nimic, mineritul o îngrămădire de fiare vechi – asta până s-a atins de ei acea forță, cum ziceam, au devenit conștienți – tartorii – de existența lor.Asta-mi este pledoaria, îi găsesc vinovați pe porcii politicieni de după ´90 – încheie poetul.

- Mai mult, în sadismul lor, căci au existat și emisiuni care au dezvăluit – dar teoretic, doar – totul, de genul „Rimino, te iubesc” – unii, de un rafinament al sadismului sau invers – greu de imaginat – funcționari fini, îmbătrâniți – au stat numai în puf toată viața și au fost doar șefi – mărturiseau că de aceea au tăiat lemne – erau prezentate stive imense, de trunchiuri lungi, groase, fără coajă – lemn sănătos, ce mai – că aveau câte o zgârietură, ici-colo. Câtă escrocherie și seninătate când o exprimau! E drept că după Revoluție, când s-a pus problema răzbunării – cât s-a pus – ni s-a pus morala în față, altă dovadă c-a fost doar o rotire de cadre – cel mult – să nu te atingi de șefii considerați zei.Asta-i completarea mea, zise filozoful.
- Așa că din toate n-a rămas mare lucru, spuse poetul. Dar să mergem spre râuri.

*

Cum plouase în munți – deși timpul se înseninase – același soare care – în situații similare luminase în trecut – și va lumina și-n viitor – râurile erau mari – umflate, mase enorme de apă tulbure, galben-maronie, se rostogoleau la vale. În unele locuri luaseră poduri, căci, acolo unde erau țărmurile mai joase, ieșiseră peste terenurile din jur. Dar asta mai la vale – aici se zbăteau furioase, vârtejuri, spumă în exces – rupseră un pod, poate aduseseră tot felul de corpuri solide, la început – și se părea că n-aveau de gând să se potolească, să scadă. Chiar și din țărm mușcau, pe alocuri, bucăți întregi cădeau cu bufnet surd – confluența iar era spectaculoasă – parcă se zbăteau să-și ocupe – cele două curente – locul mai repede în albia care devenea comună. În jos se domoleau puțin – și terenul era mai puțin accidentat.

- Am văzut cândva – zise poetul – un șuvoi dezlănțuit în munți, la una din mine – strict local, l-aș numi; apa crescuse și aducea – era o fată modestă, șchioapă – dar de o frumusețe stranie, pe o scândură groasă – un fel de plută; reușise să se salveze – astfel că mergând la vale

cu șuvoiul, aștepta momentul să urce pe mal – când s-ar fi apropiat unde apa era și mai înceată; așa exista pericolul să cadă în apă. Așa că nu-i de mirare să nu fi adus și acum animale, oameni, bunuri întregi. Dar asta cred că mai la început – azi-noapte – când revărsarea tumultoasă surprindea natura cu ritmul ei de existență. Acum privim doar coamele șuvoaielor de apă, ca un uriaș monstru care se îndepărtează. Spectacolul în sine e grandios; noroc că mai există dezlănțuiri bruște, cu încălzirea globală – nu mai știi când plouă, când e senin – ca și cu un om, când e serios, când glumește – plus că te sapă pe dedesubt, în tăcere – adică ce gândește înăuntru. Trebuie să fie o delimitare clară între timpul ploii și cel al seninului – de aici vor rezulta inundații, fiind furtuni sănătoase – dincolo de partea folositoare a ploii. Dar ca să vedeți cât de așezată era lumea și meteorologic, vă voi povesti din copilărie.

De aceea zic că atunci a fost lumea-lume, adică toate lucrurile așezate în matca lor firească – deși mai simple – nu se știa de atâta lux, adică unele lucruri lipseau prin neștiință, cele care erau, totuși, erau la locul lor. Asemeni și cu natura: ploua zdravăn iar râul din satul nostru – deși nu mare – venea mare – ca să folosesc un joc de cuvinte – adică viitura, care-l făcea de nerecunoscut – prin partea locului se numea „undă". Și aveau dreptate: așa cum un sex mic, flasc, dormitând, nu seamănă cu unul în stare de erecție, năvalnic, pregătit să-și facă misiunea – așa și cu râul – iertată fie-mi comparația. Am prins eu însumi două asemenea dezlănțuiri, de aceea spun că ploua intens și se oprea brusc, apoi – adică două lumi diferite, căci și între râul care venea tulbure, umplea țărmurile – adică întreaga vale care era între maluri – și cel care era până atunci, cu apă scăzută, liniștită – era o diferență enormă, ce mai, parcă ar fi fost două lucruri diferite. Așadar, zidul de apă tulbure m-a prins odată pe pod – tocmai treceam – era înalt, plin de mizerii, altă dată, eu fiind pe câmpia din fața casei, venea brut, un șuvoi imens, perturbând brusc vechea apă, limpede, ca o oglindă, atât era de liniștită suprafața ei – două lumi opuse, diferite: râul de dinainte de inundație și cel de după.

Chiar bunicul a venit, îmbrăcat în haine țărănești, îi mai lipsea doar biciul, la fel ca la Noah Claypole deghizat în căruțaș, care a mers la tribunal să ceară o informație despre Șmecherul care era arestat.[99]

Venise să o roage pe învățătoare să ne lase mai repede de la cursuri, plouase mult, la munte, mai ales, după cât ținuse atmosfera întunecoasă și știa că va veni râul mare.

Sau pescuitul cu năvodul, numit prin partea locului tradie, destul de simplu făcut, cu care, după încetarea ploii țăranii se luau pe lângă cursul râului, doar-doar or prinde ceva, de pe margini, unde apa făcea vârtejuri – ajungea aproape până sus – căci, ziceau ei, în apa de pe margine se refugiază peștii și-s puțin amețiți de la apa tulbure.[100]

Să nu uit de Pisko – pădurarul – cel care semăna cu Ștefan cel Mare – prin duritate – dar un Ștefan îngrășat, parcă – care sărise în șuvoiul de apă undeva în centrul satului unde avea și casa – să salveze un copil căzut – mărișor, de altfel, poate până în zece ani – pe care-l adusese apa din satul vecin, din amonte. Cine ar mai face azi așa ceva?

- Acum păcat că nu putem trece dincolo, zise poetul, am fi văzut și pădurile de câmpie, care încep să dispară sub loviturile capitalismului barbar, utilajele lor, mă rog, cum se exploatează. Coastele munților le vedem dacă ne întoarcem puțin spre sud, sud-est – prilej cu care vă voi arăta urmele căii ferate și legenda ei.

[99] În romanul Oliver Twist de Ch. Dickens.

[100] Ce n-aș da să fiu iar copil, să merg și eu, în aerul curat de după furtună, de-a lungul râului, mirosind a argilă – la fel, proaspăt acest miros – cu pescarii, fără nici o grijă.

36

Morții înviați

A doua zi când ne-am deșteptat, după toate acele inundații – căci lăsasem totul, ne-am refugiat care unde-am putut – deși fără bunuri – lupta intensă cu valurile, cu șuvoaiele atroce, cu apa necruțătoare – într-un cuvânt, ne-a marcat profund. Am vrut să trecem dincolo, peste un pod inundat – poate la o jumătate de metru se ridica apa deasupra lui – știți acele poduri forestiere – impropriu denumite astfel – din beton, au un parapet dublu, care face să se îndulcească izbitura valurilor; până la el, însă era o câmpie, o fâșie îngustă, care uneori însoțea râul – un fel de luncă, deci.Dincolo drumul urcă – destul de lin – pe versanții împăduriți. De departe, totul e aplanat, adică culoarea apei, maro-gălbuie, dă impresia de calm, și de faptul că-i puțin adâncă, comparativ cu unele repere de pe mal, cu dungile de pe marginea podului, etc. Dar, de multe ori în viață, aparențele înșeală. Încercam – pe baza a ceea ce credeam noi – cu niște lucruri în bocceluțe și saci – plus merinde – să trecem dincolo. Cu grijă, cu mâinile ținând sus bagajele – fiecare stare de a fi a vieții, a existenței implică tot alți mușchi în acțiune, tot alte gesturi, de la dansul la o nuntă, până la făcutul de sex și până aici. Ești de atâtea ori om, de câte ori te multiplici în ipostazele acestea ale vieții, numeroase, care uneori, nu seamănă unele cu altele – dar prin care trebuie să treci. Și, totuși, personalitatea e axul central care trece prin mijlocul lor. Ești puțin din fiecare – într-un aliaj întărit care-ți dă alte dimensiuni decât ipostazele luate separat.

Veneau, creșteau apele, șuvoaie mai adânci și mai furioase decât am crezut la început – așa că ne-am salvat cu greu, teama punând stăpânire pe noi – unicul obiectiv a fost scăparea, fuga – ieșirea din apă. Îți dă și nu prea forțe nebănuite pericolul excesiv – ideal e să nu-ți pierzi cumpătul în asemenea situații, văzând acea pustietate de ape, într-un decor al unei singurătăți de groază, parcă, cu tot tumultul din jur – și să scapi de acolo; ca și în alte împrejurări în viață, când faci un gest, o mișcare, mai bine-zis, fixă, te feliciți în gând, că ai pus piciorul unde trebuie – să ieși de acolo. Am scăpat cu greu de furia apelor, făcând cale întoarsă. Nu ne-a mai trebuit nimic altceva.

Acum – a doua zi – trăiam o stare de beție continuă. Doamne, ce simțământ de euforie, *ce substanțe o declanșează*, de fapt – când te trezești dimineața, la amiază sau seara, constați c-ai dormit peste măsură de mult, după acele sforțări, în timpul acelor întâmplări neverosimile, la fel ca după o beție cruntă, cu alcool foarte mult; nu năclăiala corpului, nu părerea de rău că n-ai salvat niște bunuri – sau doar atâtea câte ai putut – *te mângâie*, ci părerea de bine că, în ciuda tuturor sforțărilor, deși n-ai putut mai mult, *totuși ești aici, întreg, și ai putea-o lua de la capăt*. Și dacă un bețiv întinde mâna, instinctiv – în celălalt caz – după un alt recipient cu alcool, să se dreagă, conform principiului: cui pe cui se scoate, noi, de data asta – deși simțeam o energie acută, declanșată de hormonii datorați efortului excesiv, nu mai vroiam nimic de genul ăsta. Ca și cum, după o măgărie majoră – o beție cruntă – ne-am arunca la polul opus – fără alcool, o bună perioadă, în primul rând, pentru că recidiva strică la sănătate și, apoi, să arătăm de ce suntem în stare: și atunci, ca acum, doar utopia unei lumi perfecte în față. Vroiam, așadar, hotărâți, să mergem înainte. Repet, nu descriu cum s-a trezit fiecare, mahmur, parcă, și nehotărât, într-o primă fază – dar, înzdrăvenindu-se treptat, pe măsură ce se integra în realitatea zilei respective; privind în urmă, apoi – și la propriu – la terenul cu frânturi de lemne, clădiri surpate, nămol,

iarbă, apă în bălțoace, ici-colo, soarele strălucind peste tot și o sfârșeală, o oboseală a fizicului și a simțurilor ca după un chef enorm. Dar n-au durat prea mult toate: lenevirea în pat, nehotărârea de a porni la drum, dorința de a mai zăbovi, deși inundația, cu tot ce-a însemnat distrugerea – ar fi trebuit să pună o *stavilă*, o delimitare clară între ce-a fost și ce va fi. De aici ar fi trebuit să fie – asemeni lui Lot – dorința de a nu se mai uita înapoi, la trecut, la toate mizeriile, imperfecțiunile și nerealizările vieții de atunci. Ce putea fi mai justificat decât o *inundație*, o apă care a spălat totul – fizic și moral – neajunsurile vieții de până atunci? Merita oare să crâcnim, să ne pară rău *după ce ar fi putut să fie*, după ce-a fost, chiar – așa imperfecte, lucrurile trecute, asociindu-le timpului existenței de atunci – ar fi însemnat să existe un timp care nu trece, dar cine a mai văzut așa ceva?...[101]

Așadar, înainte, oricâte amintiri, iubiri, duioșii care ne-ncălzesc pe viitor – dar care sunt ale trecutului, am duce cu noi – să facem totul mai bine, mai frumos, să ne străduim spre *canoane morale și fizice din ce în ce mai desăvârșite* – suntem oameni.

Poetul își aminti: știu eu un laborator, la urma urmei, care se ocupă cu niște lucruri ciudate, tare ciudate, chiar și pentru standardele zilei de azi. Multă vreme nu s-a știut cu ce se ocupă, ce este în acea clădire izolată – te și apuca groaza când treceai pe acolo – clădiri albe, liniște – dar până la urmă s-a aflat. Nici nu era secret, atât doar că, imaginația luând-o în direcție greșită și amplificându-se, face să crească și teama din om. Acum nu-mi cereți să vă explic ce și cum – nu mai este nici un biolog cu noi, pesemne – dar vom vedea acolo, atât doar pot să vă spun, că se ocupă cu învierea morților. Ce și cum, vom comenta atunci. E, totuși, o secție a Marelui Centru de acest gen din Kraïuno, care a obținut rezultate remarcabile în direcția asta. Biologul v-a explicat tot ce-a găsit el de cuviință să vă spună, ce-a descoperit, în primul rând, datorită cunoștințelor și geniului său, apoi. Dacă din punctul lui de vedere a fost un capitol închis, problematica raportată la nemurire, nu înseamnă – iată, aici, negru pe alb – reversul, că nu se poate și altfel. Dar, mai înainte, să purcedem la drum.

*

Mergeau spre Nord-Est, pe drum de țară, dacă se poate spune așa căilor care leagă câteva localități, din care doar unele mai însemnate. Asfalt, copaci, clădiri, unele sparte, ici-colo; pe alocuri în localități, câte un steag negru fluturând la câte o casă, semn că acel om, care tocmai murise, devenise Neant. Din punct de vedere exterior – căci tocmai asta vroiau să-și dovedească, contrariul afirmației.

Drumul continua, așadar, nimic neobișnuit, cu oameni care treceau, tiruri circulând în viteză, astfel că curentul de aer rezultat clătina totul în jur, căruțele și mașini cu oameni mai modești, care precis mai beau și băutură ieftină, nu-și puneau problema existenței, sau a ireversibilității ei, apoi, de ce alții au enorm, la fel ca unii, care treceau, destul de numeroși, în viteză, cu bolizi de lux.

Dintr-odată, acolo unde drumul făcea o curbă – dar nu foarte pronunțată, lângă o câmpie destul de vastă, în cotul drumului – cu drumuri de țară, ici-colo, pornind de la cel principal, peste câmp, cu o pădurice care se profila la orizont, așadar pe o vreme de ploaie, timp închis, mohorât, toți au văzut ceva ciudat.

Un pâlc de oameni, veneau înspre ei în dezordine, câteva mașini între ei. Oameni înalți, oameni subțiri, oameni îndoiți de spate, întregirea acestui peisaj deosebit. Mașini, destul de moderne, câteva căruțe, căci grupul nu se mișca repede, completa totul.

[101] Nici bărboșii care proclamă Big-Bang-ul ca sursă a tot ce există – cu materie, timp, spațiu depinzând una de alta – de la Marea Explozie încoace. Sărmana fizică clasică, ar proclama ea așa ceva – reversibilitatea timpului, dar mai poți oare începea de adepții relativismului, în ziua de azi?...

Mașini-platforme, mașini frigorifice, căruțe cu lăzi metalice, agregate destul de ciudat îmbinate, plus pachete uriașe, ambalate, legate cu sfori, care se vădeau a adăposti ceva fragil, mai făceau parte din grupare.

La o astfel de grupă eterogenă s-au oprit mirați, căci nu putea fi clasificată în nici o categorie: putea foarte bine să fie cerșetori, oameni sărmani, desigur cu intenții agresive, nevoia *te obligă*, puteau fi cine știe ce dezrădăcinați etnic, la fel de periculoși, prin unilateralitatea concepțiilor despre lume. Ori poate că muncitori – cu amprenta mizeriei pe hainele vechi, chiar rupte. Cât timp ești proletar – 8 ore pe zi – se acceptă și acest aspect.

În primul caz nu s-ar fi adeverit sintagma: omul cinstit e și sărac sau invers, căci face ce face, acel ce vrea să nu muncească, până la urmă umblă cu tot felul de tertipuri să-i fie mai ușor la câștig, să nu miște osul. Asta, mai ales dacă și statul respectiv contribuie la asta. Etnic, iar conta mult mediul, cultura, tot ce învățase anterior. O anumită grupare credea în răsplăți imense după moarte – dacă lovea aici dușmanii – de parcă ar fi putut ști ce rămâne din eu, după descompunerea biologică.

Dar nu era nici una din aceste două categorii, căci apropiindu-se mai bine, le-a mai trecut ceva prin gând: desființații, adică cei care și-au pierdut casele, locurile de muncă, deoarece noul stat, oricât de încet lucra, ținând cu patronii, lovea în omul de rând, fiind în defavoarea cetățeanului simplu. Dacă primul avea bani și parfumuri iar celălalt nu, trudind din greu, primul era considerat un fel de zeu. Total fals.

Dar n-a fost nici varianta asta.

Când s-au apropiat au văzut câțiva oameni cu păr vâlvoi, priviri rătăcite, pământii la față. Desigur că, oprind unii din cei care conduceau mașinile, au intrat în vorbă cu delegația:

- Unde vă grăbiți așa oameni buni, întrebă poetul?
- Dacă ai ști ce s-a-ntâmplat în Răsărit, n-ai mai vorbi, zise unul, cu figură de funcționar și început de chelie. Părea de treabă, senin la vorbă, nestresat – a-nceput să le povestească. Săptămâna trecută a fost aruncat în aer Centrul biologic din Kraïuno, iar săptămâna asta, cu toată precauția și împotrivirea noastră, până la urmă, cel de aici. Dar cum s-a-ntâmplat asta?

Se știe că de multă vreme locul unde complexul, care se-ntindea pe câteva zeci de hectare – a fost revendicat – ca proprietate anterioară – de bărboșii și grașii tatuați. Desigur că de ei aparțineau și nou-veniții, bărboșii – insecte – cu barbă de trei săptămâni, precum și bărboșii – culturiști – haine cu pense, căci nu erau decât cele două ramuri ale viitorului, adică direcția în care o va lua proprietatea privată, adică cum ne vor chinui câinii viitorului. Dacă bărboșii grași și grașii tatuați au fost reprezentanții din trecut și din prezent, ca rapidă soluție de îmbogățire și stăpânire a populației, cei care vor veni, vor fi mai rafinați, dar cu aceeași dorință diabolică-n suflet de a acumula cât mai mult și a subjuga societatea.

Desigur că nu ei direct, fizic, dar la ordinul lor, căci zdrahonii-sportivi au acționat, distrugând fizic totul.

De câțiva ani făceau presiuni asupra statului, pentru a ceda aceste terenuri, a desființa instituțiile, clădirile de acolo – statul fiind *slăbit, indiferent* – se părea că și un vânt internațional prielnic bătea întru desăvârșirea ticăloșiei capitaliste.

Statul – atât cât mai era – prin câteva voci autorizate și cinstite – s-a ridicat împotriva samavolniciei care se profila la intrarea în existență, obiectând că acolo se face *viața*, mai mult decât atât, *se readuc la viață* persoane decedate de sute și mii de ani, doar pe baza ADN-ului, mai mult chiar, acolo *se creează nemurire, chiar*, căci nu-i departe momentul când, pe baza cercetărilor va fi elucidat și al doilea aspect – dacă s-a putut crea viață doar pe baza codului genetic al viilor sau al morților, atunci, desigur, se va putea elimina din lanțul genetic și genele care *determină uzura, boala, moartea*; plus că se vor găsi și toate substanțele rezultate din metabolism, care provoacă distrugerea țesuturilor, a subsistemelor din organism, etc., sau chiar

se vor constitui *gene noi, responsabile cu unele* performanțe mărite ale organismului, în lupta cu agenți distructivi, ca performanță, pur și simplu, la diverse activități, procese din organism.

Au subliniat, așadar, acești oameni, importanța pentru societate, pentru toți oamenii a tuturor acestor realizări.

Apoi despre măreția fizică și morală a acestor performanțe, cât este de demn și înălțător faptul de a-i *aduce la viață* pe oamenii care au trăit acum sute de ani – visul de aur al omenirii, dincolo de o viață perfectă și îmbelșugată aici pe pământ, vehiculată de unele utopii – viața veșnică, deziderat superior ideologiilor care proclamau paradisul aici pe pământ, deși erau bune și acelea – pe cale să se-nfăptuiască.

Pentru toți – prin această resuscitare, mai ales că nu era departe momentul când *ar fi trăit și veșnic*, acești oameni, împreună cu cei care existau deja, prin eliminarea din codul genetic – respectiv din funcționarea organismului uman – a neajunsurilor menționate deja.

- Ce ne interesează pe noi asta, viața veșnică, adică, au replicat patronii, proprietatea e sacră, fiecare face ce vrea, nu ne-nteresează pe noi de societate, de cei morți sau vii. Nouă, *aici și acum* să ne fie bine, să mai punem un metru de osânză pe noi, mașini, etc. Dar dacă va fi fiind undeva Nemurirea – sau când se va inventa, dacă nu există acum, sigur că ne interesează, dar pentru noi, să trăim noi veșnic în huzur; așa că vom fi primii care vom profita de asta, cumpărând-o – cu bani poți face orice.

Nici nu credeau în viața de apoi – doar așa, să se asigure și cu aceea, dac-ar fi fost cazul; în rest, adunau averi, aici pe pământ, dintr-un simț al egoismului atroce, indiferent dacă aveau sau nu copii – adică cui să lase averea. Instinctul de conservare și de perpetuare al speciei funcționa și la ei, dar în cadru restrâns, adică tot la odraslele lor ar fi lăsat totul. Dacă-i amenințai cu legea, adică cu aplicarea ei de către justiția statului care mai exista, îți râdeau în nas, fluturându-ți, la propriu, în față, teancurile de bani. Statul – plus mitingurile unor oameni cinstiți, s-a-mpotrivit cât a putut, după care, într-o noapte, s-a produs dezastrul. Noroc că au aruncat prima dată în aer laboratoarele și depozitele unde erau substanțele și elementele chimice necesare reconstituirii proceselor biologice – implicit ale oamenilor, per total – anexele, așadar. O clădire unde erau oameni gata făcuți, dar care așteptau învierea, potrivirea celor *trei coduri biologice* – vă voi povesti imediat și despre asta, plus câțiva care erau, deja înviați, săracii.

Așadar, nimeni n-a putut să-i oprească. Așa cum, la binefacerile pe termen lung asupra societății au răspuns indiferenți și egoiști, atrăgând totul în folosul lor, deși când vorbeau despre acaparări și acumulări le sclipeau doar ochii, nu aveau profunzime, nu înghițeau în sec, să savureze măcar satisfacerea, cât mai adâncă a poftelor, cum face un om normal, când înfometat, însetat, le astâmpăra, înghițind prima dată în gol, apoi consumând, poate, o cantitate mai mare de mâncare – decât s-ar fi cuvenit.

Păreau, așadar, superficiali, niște lăbari, care adunau de dragul de-a aduna, nefiind în stare de profunzimea trăirilor, fie și măcar doar pentru ei.

La câteva împotriviri, până au dinamitat Centrul, răspundeau stăpâni de sine, chiar și când, la o procesiune religioasă, făcută să-i înduioșeze, au răspuns clar, celui care vorbea atunci în fruntea mulțimii, aducând vorba de frica de Dumnezeu și pedeapsa divină, zicând: nu ne e frică de D-zeu, n-are loc în existența noastră, în ecuația noastră existențială, mai-mai c-ar fi zis: vorbim noi cu El, căci credeau că jeep-urile, mercedesurile, vilele imense, piscinele, banii, parfumurile de sute de euro îi va salva chiar și de justiția divină.

Acum, după curățirea zonei – vă dați seama că la-nceput emitea un miros pestilențial, imaginați-vă doar că rezervoare întregi de amoniac, sulf, fier lichid – necesar pentru sânge – și altele, mă rog, cantități imense au fost aruncate-n aer, odată cu clădirile, în căldura verii. Acum, după ce vor degaja locul, se aude că vor să facă o fabrică de armament, în Kraïuno, sau de droguri aici, căci trebuie alimentate răzmeriţele din Sud, din sudul globului, popoare, grupări care se bat, fie ele civilizate sau nu, căci banul n-are culoare.

*

- Acum să vă spun ceva despre cum au decurs lucrurile în Centrul de Înviere sau de cercetări biologice – era denumit cu una din aceste sintagme, când cu una când cu alta – zise poetul, referindu-se la acel uriaș Complex biologic din Răsărit. Trimisul – adică domnul care însoțește fugarii, mă va corecta, dacă cumva voi greși undeva.

Deoarece statul controla în mod chibzuit activitățile, s-au putut aloca fonduri suficiente pentru aceste cercetări. În deceniile de glorie de după Război, când, ca peste tot în lume, au luat avânt științele, artele, numeroase probleme sociale rezolvate – s-au putut face descoperiri enorme pentru umanitate. Și cum s-a-ntâmplat de multe ori în istorie, la anumite invenții, descoperiri și performanțe geografice – să le numesc așa pe acestea din urmă – și să enumăr doar trei din toate, și anume: tabelul elementelor chimice al lui Mendeleev, becul, precum și descoperirea Polului Nord – indiferent dacă o forță a acționat, de natură supranaturală, simultan, asupra a doi oameni de știință – multe lucruri, și mai îndepărtate unul de celălalt, s-au produs simultan. Se pare, așadar, că, deși în Vest aveau loc asemenea cercetări, *să nu se fi ajuns la crearea perfectă a oamenilor, căci fără „potrivirea" celor trei coduri, - de compatibilitate biologică, de sincronizare locală și totală a proceselor biologice – adică de funcționare, plus cel de pornire a proceselor de conștiință*, adică trezirea acesteia – adică învierea propriu-zisă – la persoanele făcute acum pentru prima dată – nu se putea face nimic. Plus *codul de durabilitate* – adică, mai bine-zis, codul care determină această colaborare, această durată a tuturor proceselor bio-chimice și electrice împreună, numită viață, dar care, încă, din nefericire, n-a fost descoperit. Dar trebuie să existe și acesta, pe undeva, altfel viața ar fi veșnică.

Poate și astea să fi fost furate și duse în Vest, înainte de explozie. Nu se știe nimic sigur, dar se poate bănui.

- Explică-ne ce-i cu aceste coduri, zise filozoful – dacă nu, o fac eu, mai adăugă.
- Măi oameni, situația-i în felul următor: mai mult că prezintă umflături, e deosebit de gravă, zise poetul. Acum, în Est, s-a căscat o mare gaură, căci în urma Exploziei, totul a sărit în aer, nu numai Centrul de cercetări biologice – politic și economic, desigur; unele schije au ajuns, după cum ați văzut, până aici. Mai mult, chiar și micul nostru Centru a fost distrus; bărboși înarmați și zdrahoni-sportivi au făcut asta. Așa că, până se limpezesc apele, vom mai vedea ce e de văzut aici la noi, înainte de a lua drumul spre Est și a vă lăsa dincolo de graniță. N-aș vrea – și nici unul din noi – ca străinii să fie uciși în tulburările de acolo. Mai bine să vadă totul – distrugerile, în speță – după. Oricum, dezastrul s-a produs, nu-l mai poate împiedica nimeni.

Așa că, stați și ascultați. Treaba cu toate aceste chestiuni biologice stă în felul următor:

1. Codul biologic de compatibilitate înseamnă că fiecare element chimic și substanță, cum ar fi Oxigenul, Fierul, Hidrogenul, Sulful, etc. să poată să participe la constituirea de structuri biologice și la funcționarea lor; căci ele se combină între ele, dând naștere la substanțe, prin așa-zisele reacții chimice,[102] dar nu e *obligatoriu* să participe la procese și structuri biologice, care au un alt scop decât cel strict chimic; datorită inteligenței materiei, în general, care a constituit prima celulă, oricât de simplă ar fi fost – cu tot angrenajul dinăuntrul ei – plus celelalte structuri,

[102] Adică să-mi pun problema acestor substanțe simple sau complexe, mai mult sau mai puțin otrăvitoare – de la apă, azot, amoniac, metan la cianuri, cetone, acid formic, etc., care ar fi putut sta împreună în atmosfera primitivă a pământului un miliard de ani, să nu reacționeze cu altele, „nefolositoare" ci, la influența surselor de energie, ca fulgerele din atmosfera primitivă și din oceane, sau vulcanii – dacă au fost – aceste surse – să dea naștere la aminoacizi, proteine, acizii ADN și ARN – substanțe ale vieții, care s-au combinat în structuri biologice și implicit – de ce, aceste structuri ale vieții?

adică următoarele, în care era înglobată această unitate de bază a viului, cu posibilitatea de perfecționare.[103]

- Adică mai explicit, zise filozoful, sulful, fierul, hidrogenul, chiar și rarul element molibden care participă la procesele din organism – și care se presupune că-i adus de pe altă planetă – adică viața care-l folosește, deși rar, aici pe Pământ – plus celelalte elemente chimice care participă la procesele vieții și-i compun uriașul edificiu, *ar fi putut sta foarte bine în lumea lor chimică, să se combine la nesfârșit*, până s-ar fi plictisit. Apoi, din când în când, să se mai și lovească, doar fizic – fără schimbarea compoziției – așa, să nu uite că există. Adică nu era obligatoriu să se constituie în sistemul optic, în cel vascular, digestiv, etc; în cu totul alt scop, așadar, să transmită imagini, substanțe, să participe la procese complexe, conștient dirijate – doar o celulă e mai complexă decât o uzină – toate astea pentru ca cineva, o ființă vie, să trăiască.
- Așa cum, mai continuă filozoful, ca să-nțelegeți mai bine, lemnul din pădure și sticla dintr-un depozit de materiale prefabricate – să nu zic că nisipul, argila și calcarul din pământ, din care-i făcută – nu era necesar să formeze structuri tehnice, televiziunea, radioul, sistemele de transmitere prin fibră optică, etc.

Am amintit ceva și de cadrul genetic. O anumită combinație de substanțe-baze – azotați, fosfați, zaharuri – răspund de însușirile organismului: culoarea ochilor, forma și funcționarea stomacului, etc. Dar aici e altă găselniță: toate bune și frumoase, totul e programat să funcționeze pe baza acelei orânduiri din cod – uluitor de modern pentru miliardele de ani care ne-au precedat, ca și cum ar fi înscrise într-o bibliotecă, de exemplu – dar, de unde știe acesta, codul genetic – alcătuit din ce ziceam mai sus, adică acidul dezoxiribonucleic (ADN), care codifică informația, acidul ribonucleic (ARN) care o transportă, iar proteinele, pe baza celor primite – informațional – răspund de unele procese din celulă și, implicit, din organism – așadar, de unde știe el, codul, creierul uman, organismul viu, în general, când e de făcut o modificare. Stă, de exemplu, ursul brun câteva generații pe zăpadă, la poli, și trebuie să devină alb, pentru camuflaj. Cum, codul genetic are ochi să vadă asta – culoarea zăpezii – plus minte să gândească, sau cineva îi dictează despre necesitatea schimbării culorii pielii – și cum s-o facă? Iată, deci *codul de inteligență* al perfecționării structurilor, funcționărilor acestora, în cadrul întregii materii, plus încă două exemple de adaptare, care denotă o inteligență fantastică a materiei: dungile de la zebră: când fuge, ai impresia că *se deplasează în sens invers* – pentru derutarea prădătoarelor, apoi aparatele de făcut curent la peștii electrici – cum *a știut* codul genetic sau *cineva* – de un asemenea aparat, că poate fi – plus, vorba unuia: și eu aș vrea să-mi crească unul în organism, dar nu se poate ...

Codul de compatibiliate al funcționărilor ar fi al treilea, adică toate organele să „se-nțeleagă" între ele, să funcționeze în același timp, și, desigur, armonios. Cel al duratei acestei funcționări, din nefericire, n-a fost descoperit încă.

Acum, despre reconstituirea oamenilor trecutului. Știindu-se astea – codurile – în funcție de complexitatea structurilor, s-a trecut la constituirea lor. Pe fiecare organ în parte, desigur, la început. Adică un braț, un rinichi, din elementele și substanțele chimice necesare, având și genele la dispoziție, dar și modelul biologic în sine – planșa anatomică – plus unele proaspăt prelevate de undeva.

Apoi asamblarea lor – vă dați seama ce muncă grea și asta – dar, apoi, mai ales, pornirea lor simultană, astfel să funcționeze – devenind vii, ca și cum s-ar fi născut și-ar fi crescut, treptat.

[103] Unii acordă întâmplării oarbe o așezare a unor substanțe într-o protocelulă, dincolo de o membrană de lipide. De acolo înainte, acele „elemente" rămase captive au încercat să-și perfecționeze statutul, apărând ADN-ul, cu funcțiile sale, etc. – nu să scape din captivitate, cum ar fi fost normal. Rămâne discutabilă apariția vieții (n.a.)

- Cum, zise femeia cuvioasă, ținându-se cu mâna de un colț al baticului, înmărmurită, cum s-a putut asta – învierea – doar bunul D-zeu ar putea-o face?

- Păi dacă e alcătuit din ceva, ca un motor – și prinzi șmecheria, chiar mai complexă fiind, e normal, zise filozoful. Acum, lasă-ne.

Dar totul nu era complet dacă omul *nu începea să-și dea seama că există*, adică să meargă, să se oprească, să gesticuleze, să scoată sunete – toate strict sincronizate – căci nu putea, în primul rând, vorbi – adică un limbaj articulat – și veți vedea de ce.

Omul nu avea conștiința propriei sale existențe, *în lipsa unui centru coordonator conștient*; mai trebuia asta, s-a dedus de specialiști – și *codul de conștiință*.

Apoi, faptul că nu putea vorbi, e firesc. Căci creierul, odată putrezit, la fel ca restul corpului – mă refer la părțile cărnoase – în ADN-ul păstrat, care, precum știți, rezistă mult în oase, nu s-a-nregistrat – nici n-avea cum – stocul de informații din creier. A trebuit, ca și cu celelalte organe, s-o luăm de la zero. Dacă în cazul unui braț, *nimic nu înregistrează* numărul de mișcări anterioare – sau poate nu interesează asta pe cineva –mușchiul e tot mușchi, și fără acea evidență, în cazul creierului era bine dacă se păstra informația,– amintirile, cunoștințele – din viața anterioară, deoarece am fi știut cine a fost, ce-a făcut – o panoramă și un depozit valoros asupra trecutului – deși înregistrările ca atare ar fi trebuit transformate – convertite, mai bine-zis – în cuvinte, dar mă rog, le-am fi avut, disponibile, cel puțin.

Dar, de unde să iei informația? Se va lucra și la asta – pe baza pulberii rezultate din creier – poate se mai păstrează, cumva impregnată informația; sau chiar și la mișcările mușchilor, s-a păstrat numărul lor, – al mișcărilor – în ceva depozit chiar în mușchi.

Poate, în viitor, vor fi realizabile, toate astea, dar, oricum, s-au făcut tatonări înainte de catastrofă, în direcția asta.

- Așadar, patru coduri mari și late, zise poetul, plus varianta de depozit a informațiilor creier-mușchi, importante pentru reconstituirea vieții – învierea.

- Se mai lucra și la boli, imperfecțiuni, pentru ca, chiar să se dobândească nemurirea, nu doar o înviere scurtă, cât durează o viață, fie ea chiar trăită perfect, adică din punctul de vedere al conduitei posesorului ei, să nu fi fost neajunsuri care i-ar fi accelerat uzura, zise filozoful.

- Săracii oameni, spuse unul din delegație, să fii readus la viață și să mori bombardat, să nu mai apuci să te bucuri a doua oară de ea, asta chiar e tragic.

Altul zise: de ce nu s-au făcut oameni în eprubetă, adică în celulele sexuale de la cineva, sau fabricate artificial, să se implementeze în locul ADN-ului original pe cel al oamenilor din trecut?

- Pentru că nu s-a putut desprinde, forma celulelor doar fără ADN – numai substanța corpului celulelor. Nu s-a putut „sparge” și nici asambla cu ADN-ul celor morți, în cazul formării acestor celule artificial. Ar fi fost mai simplu; poate-n viitor, undeva, încheie poetul.

- Așa s-a-ntâmplat, din păcate, zise filozoful; ce-a fost am văzut, ce va fi, vom vedea, dar nu-mi miroase nimic a bun. Vom merge și vom vedea Centrul nostru prăbușit, apoi puțin mai târziu, când ne vom hotărî să trecem în Kraïuno, vom vedea și acolo resturile – dacă nu cumva, între timp, nu se vor fi construit cine știe ce extravaganțe acolo, fântâni arteziene imense, grădini la fel de mari, case cu saloane uriașe, toate la fel de inutile – întru desfătarea doar a unui singur grup de oameni...

37

A doua întâlnire cu zdrahonii. Pădurarul Piskol

Mergeau pe un drum asfaltat, genul acela de șosea care face legătura între două sau mai multe localități submontane; prea îngust pentru un drum național, prea larg pentru un simplu drum forestier. Și totuși, acolo unde era doar câmp – suprafețe întinse, între localități – și peisajul se deschidea privirii, adică vedeai verdeața câmpurilor până în depărtare, case, pomi, obiective edilitare. Aspecte ale civilizației din secolul acesta, desigur. Unde terenul era mai aproape de munți – adică cel pe care era amplasată calea de acces – era și acesta mai accidentat, ici-colo câte o stâncă, parcă cineva ar fi prăvălit-o până aproape de drum, câte un copac – destul de numeroși – doborâți și putrezi. Chiar și aerul era mai tare, mă rog, aer de pădure. Terenurile de câmpie inspirau celui care le privea un calm, o lentoare, datorită depărtărilor – deși puteau să fie și acolo păduri, mici ridicări de teren, undeva departe – îți venea să mergi acolo, să vezi ce e cu ele, să le admiri de aproape – tot îți propuneai asta, mai ales spre seară, când umbre și linii clare se profilau în depărtare.

În schimb, însă, într-o după-masă, clară, caldă de vară, ori pe ce drum ai fi călătorit, dorești să ajungi la umbră. Atât. Acum, simțindu-se apropierea muntelui, cum ziceam, mai erau și dealuri fără vegetație lemnoasă. Câte un versant întreg, de la poale la vârful coamei. Trecuse pe acolo, cândva, un teleferic, un șir de stâlpi, în prima perioadă a socialismului, apoi fusese abandonat – chiar și societatea monolitică a orânduirii sus-menționate admitea reevaluări și schimbări de direcție, adică subepoci diferite. Așadar, fusese defrișat atunci dealul, ca multe altele. Acum farmecul era că, dacă te aflai jos în vale, la baza lui, când răsare soarele, l-ai fi văzut roșu și imens, ridicându-se dintr-odată deasupra lui, înroșind și cerul, într-un colorit răspândit pe o bună parte a văzduhului, ca și cum aceasta ar fi fost culoarea firească a aerului, acolo. Ar mai fi fost un avantaj dacă ar fi avut de rostogolit bușteni cineva – de când cu braconajul forestier – nu s-ar fi oprit în iarba înaltă, cum ar fi făcut-o printre trunchiurile din pădurea propriu-zisă.

Dar era o zonă aproape neatinsă, cea a munților Ignisso-Gutino. Marile defrișări avuseseră loc în Nord, și dincolo, mult în Est. Aici se mânjeau pe mâini cu miere, cu miere forestieră, de fapt, treptat, puternicii zilei. Și nu se știe până când, stăpânii feudali ai capitalismului – ce sintagmă! – se vor mulțumi să nu dea brusc și brut iama în bunul poporului. Deocamdată ne bucuram de asta – că n-o făceau.

Treceau, cei din delegație, pe drumul între două localități: Denino și Fatino – pe versanții care rămâneau în stânga, doar pădure. În dreapta, puțină pădure, dincolo de care, pe un teren nivelat, începea – nu peste mult timp, chiar dacă ai fi mers cu mașina – adică mai repede – Depresiunea de Sud-Est. Acum, chiar urmau să ajungă la o astfel de culme fără pădure; poetul și-a manifestat dorința sau oful care-l avea, mai bine-zis, că nu prin răsăritul soarelui să și-o îndeplinească – n-aveau cum, era ora unu după-masă – soarele era de câteva suliți pe cer, iar ei mergeau, pur și simplu.

- Nu ne ies toate-n viață cum dorim, zise filozoful, ne bucurăm de restul peisajului, cum e, fără acel splendid răsărit; cineva zicea: lumea, natura e frumoasă și dacă nu-i cauți esența, admirată cum e, la suprafață – un înțelept indian pe vremea lui Buddha a spus-o – așadar să ne bucurăm de ce ne e dat, în contextul respectiv, încheie el.

- Așa e, zise și femeia cuvioasă, doar Domnul le poate tocmi pe toate după marea sa înțelepciune; să mergem, cu ajutorul lui, înainte.

Când ajunseră la terenul respectiv, din vârf cobora cineva. Un grup de oameni, într-o dezordine aparentă, fiind, poate, peste treizeci, coborau nealiniat, la fel ca vizitatorii pe lângă un obiectiv turistic, care, parcă, la invitația ghidului, se codesc să se apropie. O fac totuși – n-am găsit o comparație mai bună sau invitații la o nuntă, sărbătoare – să intre-n casă – să arăt că mergeau și liberi – și constrânși, oarecum, sau având un țel în față. Căci erau când doi-trei, când câte un șir de șapte-opt. După aceea, în funcție de viteză, se reașezau: zece sau mai mulți, sau alte pâlcuri de doi-trei. După cum erau și de hotărâți a merge înainte – căci o făceau, coborând dealul – și după relief, erau o grupă în mișcare, puțin ondulatorie, parcă – dar se deplasau.

Înalți, unii cu barbă, alții fără – nici unul nu era sub 1,80 m, păreau sportivi – aveau și o ținută simplă, treninguri albastre sau negre, pantaloni maro, de tercot, plus bluze, asemănătoare cu cele de trening, tot cu mânecă lungă, destul de strâmte. Parcă-și aruncau picioarele înainte, mâinile în lateral, vădind dezinvoltură și dezinteres în mișcare, dar și forță, plus hotărârea de a ajunge undeva, prin acele gesturi.

- Zdrahonii, șopti cineva.
- Așa e, zise poetul; când am coborât de la minele din Nord, un om așezat, spre 60 de ani, țăran, din puținii care-au rămas serioși în țara asta, mi-a pomenit ceva de ei. Nu l-am crezut atunci – dar nici nu pot să zic, avertizat fiind, că: dacă-mi spunea cineva, nu l-aș fi crezut sau că n-aș fi avut privilegiul să fiu atenționat. Căci mi-a spus, dar l-am crezut și ne-am și întâlnit cu ei – iată, acum a doua oară; cine știe câte grupe or mai fi venit înainte; altfel de unde să știe țăranul?

Șoapta trecu printre toți, ca un fior. Erau conștienți de prezența lor.

- Acum, zise filozoful, ar fi bine s-o luăm pe unul din drumurile care se desprind din cel principal – oricum, tot la cel pe care suntem acum vom ajunge – dar după ce trece pericolul, – pun pariu că nu ne-au văzut.
- Iar eu, zise poetul, pun rămășag pe orice – zece la unu – că, nu peste mult timp – și la noi va începe bairamul; să nu-mi ziceți pe nume, dacă n-o fi așa. Merg să ocupe ceva loc strategic – după ce vor fi instruiți la fața locului – și apoi să atace instituțiile din capitala regiunii. Cine știe câți vor fi intrat în toată țara. Porcii de patroni din Est – la fel ca cei de aici –nu se mai satură; nu le ajunge spațiul vital – vorba lui Hitler – dar într-o cu totul altă direcție: pentru baruri, restaurante – adică pentru pervertirea populației și pentru căpătuială proprie.
- Asta-mi aduce aminte, zise filozoful, de „vigilenții" anilor ´30 din America, niște ucigași plătiți și puși de patroni să omoare străini, negri, greviști și să le incendieze bunurile. Într-un timp când drepturile progresau în democrație – unele erau deja, dreptul de întrunire, de exemplu – plus suprastructura socială – șoselele, să zic – dar pe unele trebuia – din când în când – să le smulgi puterii – nu le dădea cu treabă bună – de aici se năștea violențe, încheie el.
- Păcat, zise țăranul, nu va ieși nimic bun nici de data asta la noi, se lamentă el.
- Ăsta-i omul, ăsta-i capitalismul, n-ai ce să-i faci, îi replică filozoful.

Pădurarul Piskol

După ce reveniră iar la drumul principal, pădurile se răriră. Adică și munții – era o zonă lină – fără forme mari de relief, până începeau alți munți – cei care se continuau cu Lanțurile de Est – uriașa îngrămădire de vârfuri din Sud-Estul îndepărtat al țării. Dar până acolo mai era.

Aici era un teren lin, în dreapta, spre Vest, se vedea până departe: începea zona satelor din Depresiunea de Sus-Est, zonă prosperă – cu sate care au fost colectivizate, dar, mai ales,

printre ușoare ridicări colinare; mai încoace, sate care au păstrat proprietatea privată din moși-strămoși.

Acum cunoașteți și d-voastră apropierea unei localități: parcă-și plasează, satul respectiv, avangarda, adică câteva case risipite ici-colo, pe o câmpie destul de dreaptă; cine știe prin ce capriciu al trecutului au fost clădite acolo, făcând parte din localitatea care e un pic mai încolo. Te gândești la aventuri, răpiri de femei, sau care și-au urmat de bună voie aleșii aici: orice era posibil în noianul vremii. Alteori, pe o porțiune mai mare se-ntind aceste case, dar poartă tot numele localității principale. Parcă respiri un aer mai curat acolo, activitatea fiind mai rară – spațiul destul dându-ți, cel puțin, iluzia asta.

O vilă clasică, câteva mese lângă ea, în jur teren, cosit, îngrădit, câteva arii. Mesele erau chiar lângă clădire, un fel de acoperiș care aducea a garaj – multă lumină în curtea aceea. Un coteț de porci, abandonat, undeva în față, înspre gard, spre sat – iar în dreapta, tot lângă îngrăditură, o cușcă de câine – la fel, fără stăpân. Poate tocmai această simplitate îți crea o senzație de bine, fără stresul cotidian; din păcate, nu poți trăi cu puțina liniște pe care ți-o oferă capitalismul.

- Săracii oameni, zise filozoful, au încercat de toate după Revoluție; mai trebuie și să ai noroc, adică să-ți pună zeița Fortuna mâna în cap, dacă nu direct Dumnezeu. În rest, n-ar fi condamnabilă ascensiunea fiecăruia, dacă nu s-ar baza pe victime. Stă în firea omului să dorească mai mult – dar cât?
- Asta va analiza viitorul, zise poetul, acum cert e c-aș vrea să ne servească aici o femeie înaltă, corp de excepție, la vreo 35 de ani sau până în vârsta asta, să i se vadă formele prin blugi – nealterate, nedeformate – luați-o cum vreți – nu una care încearcă să se ascundă după vopsele și haine extravagante – îmbătrânirea să și-o ascundă, carevasăzică.
- Dar pentru femei nu dorești nimic, zise fosta cocotă?
- Ba da, ripostă poetul, niște bărbați clasici, frumoși ca Arnold Schwarzenegger, dar n-ați prea merita, căci dați cu piciorul la estetic, chiar și la sentimente și mergeți cu niște împuțiți cu barbă sau tatuați. Dar tu te-ai retras mai devreme de epoca celor menționați mai sus, atâta avantaj.

*

După ce se așezară la mese, veni pe acolo, se puse la masa lor un tip înalt, îmbrăcat în uniformă de pădurar. Chiar era clasic – nici nu putea fi altfel într-o uniformă, atât doar că începuse puțin să se-ngrașe. În rest, calm, decent, cărare pe mijloc – părea serios.

- Sunt obosit, zise, după ce-și ceru voie să stea la masa lor, am lucrat, căci am avut o groază de treburi.
- Ce-ai lucrat, zise modestul, cu o undă de adulație în glas, parcă, căci îl cunoștea.
- Păi una-alta, zise el, după care întrebă: nu vă bucurați că vedeți pădurile întregi aici, în zona mea?
- Ba da, zise poetul, cărui fapt se datorează asta?
- Mă mulțumesc cu puțin, cu țârâita – adică ciubucul, zise pădurarul; strop cu strop, picurând, fac al mărilor potop.
- Numele tău ar putea însemna în maghiară a scormoni, zise țăranul: piszkálni; nu prea ești din ăia, precum ne zici.
- Măi, pe taică-meu l-ați știut, pădurar în aceste locuri; îl chema Pisto, a sfârșit tragic, cunoașteți povestea lui. Eu mă mențin în limitele decenței și omeniei, zise el, după care se ridică și plecă.

*

- N-a fost nici el ușă de biserică când a fost mai tânăr, zise poetul. Îl cunosc personal. O dată, la un bar în Ugarisso de Est, de unde suntem, am încercat să ducem o masă – era a treia zi de Paști – de la bar la drum, vreo 20 de metri. Eu cu el – deși nu în aceeași zi, acesta era concursul la acel bar; am reușit până la gard – adică mai mult de jumătate. Masa era din beton, cu o centură de fier pe margine. Dacă am fi reușit, cei prezenți ar fi acoperit-o cu bere – am fi băut până dimineața – dar n-a fost să fie.

Când eram mai tânăr, deși nu știam dansa, nu că aș fi fost atras de petreceri – adică eram prezent, când chiar nu aveai ce face, în rest, fugeam de ele ca dracul de tămâie. Adică când erau din acelea cu muzică ușoară, ziceam că știu dansa doar populară – și invers, de parcă, într-adevăr, cine știe ce mare dansator eram din celălalt fel. În realitate, nu știam nici de una, nici de alta.

La o nuntă – cum mă nimerisem, rămăsesem printre ultimii pe treptele căminului cultural, cei care erau neinvitați, adică nu-și găsiseră perechea, ceilalți țărani se-nvârteau, deja, în vârtejul dansului, chemai pe o fată tânără, slăbuță, în rochie roșie, brunetă cu ochi albaștri. Era o copilă – atunci se forma, poate de aceea n-o invitase nimeni. După câteva mișcări – mă-nvârteam atât de stângaci, perechile dezlănțuite se loveau de mine atroce – știți cum e țăranul când se declanșează – încât fata m-a lăsat în joc, fugind, pur și simplu. De multe ori când mă vedea, după aceea, parcă tresărea, iar eu aveam un sentiment de jenă, văzând-o.

Și totuși, în haosul de după Revoluție, drum nou, de tatonări și entuziasme puerile, pădurarul a trăit cu ea.

Se mutase cu familia – avea o nevastă fină, distinsă – tipul intelectualului de profesie – dar poate prea răbdătoare, se mutaseră, așadar, cu cățel și purcel la canton, mai țineau și o vacă – credeau că ce economie fac cu asta – iar el avea drumuri prin Pribauna. Acolo a întâlnit-o – ea făcea o școală profesională – încă nu se desființaseră. Au avut o relație – cât durează asemenea lucruri sporadice. Nu i-a-mpiedicat culoarea ochilor – a lui căprui, a ei albaștri, vorba ceea: când e să se-ntâmple, se-ntâmplă.

- Mai că-mi venea să-i zic, ca de altfel toată lumea, Pisto-Junior, cum se obișnuiește când vezi odrasla cuiva. Te gândești la un copil crescut mai înalt decât părinții – fiecare generație are alte condiții, e firesc să fie așa – dar fără consistență fizică, la fel ca acei lujeri care cresc extrem de rapid, dar sunt plini de apă. Acesta văd că calcă vârtos pe urmele lui taică-său, completă filozoful.
- Așa-i, zise poetul; mergem mai departe – cu ajutorul Domnului, în primul rând, apoi vom mai vedea ce va mai fi.

38

Urma căii ferate. Legenda ei

- Tot am vrut să vă spun despre acea cale ferată – care a fost, desigur – n-am vizitat nici eu întreaga zonă, zise poetul. Omul își dorește, dar tot amână realizarea unui lucru care-l preocupă și ar fi necesar înfăptuit; dorințele, curiozitatea, o anumită sete interioară se cer potolite. Dar – dacă nu trece la efectuarea lor, totul se stinge de la sine. Ca de multe ori în viață – nu știi când vine momentul – ce energii nebănuite se ridică din adâncuri, omul are posibilitatea să o ia de la capăt. O zbuciumare permanentă, devenită obsesie și, apoi, transpunerea ei practică. Uneori – de alte ori – căci nu știi cât durează un lucru, totul se stinge de la sine. În Estul îndepărtat mai era calea ferată îngustă – pe o mică porțiune – mai circula trenul, mic și el, parcă de jucărie, numit – nu știu de ce – „mocănița". Are conotații cu starea de țăran, de mocan și de mocofan, dar, mă rog. Sau să ajungem la cel mai înalt vârf din țară – Pietrosso – de 2606 m, deși oficial nu se recunoaște asta; al doilea din întregul lanț al Karpathilor – să fiu exact, dacă nu cumva primul, cu valoarea de 3600 m.

Cifrele se pot schimba ușor – depinde cine face istoria; scribii în tratatele lor ne amintesc despre obiectivitate – necesară la scrierea istoriei; vorbe goale. Să amintesc doar de Alex Stoenescu în „Studiul istoriei". Pe de altă parte, nu știm ce se-ntâmplă acum în lume, darmite mai devreme, de Hitler, Nero sau tăblițele de la Sinaia cu scrisul dacilor. Dacă vrei să falsifici, o faci.

- Măi, zise filozoful, nu mă doare atât acea sută de metri furată, sau poate o mie, la măsurarea muntelui, căci sunt tot acolo – doar ca gest moral – cât mă dor cele 87.000 de camioane de lemne, tăiate ilegal din munții de aici. Dar așa sunt intelectualii, se apleacă în partea din care bate vântul, adică mănâncă rahat cu ghiotura.

- Dar să revin. E un țăran, unul din cei care a avut un destin liniar – adică dacă a vrut să facă o școală profesională, a făcut-o, dacă a vrut să crească oi – iarăși nu i s-a pus nimeni de-a curmezișul să-l păgubească, e vorba de nenumăratele curve, sau japițe și de numeroșii escroci ai acestui popor. Așa că a ajuns – noroc având – la 60 de ani. Vârstă frumoasă, scund, musculos, cumpănit, organizat. În gospodăria sa, totul era aranjat. Numai lucruri de calitate. Puțini erau, însă, din aceștia, în sânul poporului care se laudă că-i creștin și de două mii de ani pe aceste meleaguri, continuă poetul.

- Spun și eu ce-am auzit, zise omul. Timpul trece, iar dacă am fi în 1980, desigur c-am fi mai aproape de evenimente; alții ar fi cei de vârsta noastră. Dar vremea trece. Așa că vă relatez ce-am auzit și eu. E un șes, nu prea lat,lung de vreo douăzeci de kilometri, aici, în zona noastră. Desigur că linia a continuat și mai încolo, printre dealuri, până departe, în Sud-Est. Dar vă voi arăta locurile de aici, terasamentul, câmpia peste care trecea, întreg acel loc care trezește atâtea amintiri...

- E o câmpie frumoasă, cu iarbă galbenă, necosită, care se apleacă sub vântul de început de toamnă, zise poetul. Nimeni n-o cosește, azi. Firește că e plăcut s-o vezi din tren – să călătorești fără griji – parcă ești mai sus decât lumea – răul din ea nu te poate ajunge. Plăcut e și să călătorești printre dealuri –împreună cu linia ferată, primăvara și vara, mai ales, verdele de dincolo de geam să te-ncânte prin puritatea lui. La fel, tu, sănătos, lipsit de griji. Spun asta, deoarece am călătorit și eu, într-un sfârșit de vară, spre Új-világifalu – Noul sat al lumii – un oraș din Vest, fondat de străini. Indică un început, acea „nouă lume" și „nouă așezare", menționate în

el. N-am reușit să ajung la niște băi termale, nu știa, paradoxal, nimeni drumul, așa că m-am întors. Era duminica la amiază, doar câmpii, dincolo de terasament și ici-colo câte un copac. Totul ars de soare, dar ce era grozav, era faptul că, ca niște soldați credincioși, de-a lungul liniei, printre alte tufișuri și arbuști, nenumărate tufe de măcieș, cu fructe aproape coapte. Într-un loc, chiar pe o câmpie – un fel de livadă de măcieși. Erau atât de mulți, încât s-ar fi putut culege tone. Dar cine s-o facă, cu libertatea excesivă, cum să-i comanzi individului, și celor cu unghiile de-o palmă, cum vezi la tinerele de azi?

- Nu știu când a fost construită, mai continuă poetul, la fel ca și casa de la țară, unde-am văzut lumina zilei – și pe care n-am apucat-o, fiind demolată în ´68.
- Poate pe la 1880, zise țăranul, s-a făcut trafic, activitate intensă pe ea, apoi.
- Lemne, plus alte mărfuri în timpul capitalismului de până la al doilea război, completă filozoful. Apoi, materiale de război, plus soldați spre Răsărit, în prima parte a conflagrației, continuă acesta. Apoi, prizonieri – spre Vest – calea ferată continua până dincolo, spre Apus – acolo nu mai avem nici o urmă, nici memoria populară nu păstrează nimic – parcă în partea aceea n-ar fi existat. Doar aici, înspre Răsărit, leagăn și durere ale existenței noastre. Dar, cum sorții sunt schimbători – în ultima parte a războiului, când luptam împotriva Nemetiei și până prin anii ´50, mergeau trenuri de bunuri și de oameni – prizonieri – spre Est. Sigur că ne-am revenit apoi; din prea mare fudulie, am atacat, prin I. Antonesco, colosul de la Răsărit, înaintând în teritoriul său mai mult decât trebuia. Toți învinșii au plătit pagube – dar ideea e că și-au revenit – inclusiv noi – adică drumul pe un făgaș firesc – ce nu pare a avea loc azi.
- Așa e, zise țăranul; în schimb, ca amintire a ce-a fost – se aud vaiete în unele locuri, apoi scrâșnet de roți, plus că se vede din când în când un tren – imaginea lui – cu oameni triști la geamuri. Atât.
- În ce direcție merge, zise poetul?
- Păi doar apare, stă pe loc, zise țăranul.
- Sigur, urmare a miilor de oameni duși spre Vest sau Est, în lagăre – să nu se mai întoarcă niciodată. E de condamnat orice sistem al forței brute – inclusiv capitalismul. Ar trebui să existe o lege și să fie aplicată. O lege a echilibrului, a omeniei – atunci n-ar fi nevoie de măsuri excesive; dar totul se-nvârte în cerc, la fel ca și câinele în jurul cozii – un sistem închis – sau un fel de lanț al slăbiciunilor –oamenii fac sistemul, dar ca să-l distrugi, ar trebui să te atingi de oameni; apoi, degeaba sunt legi dacă nu se aplică; mai degrabă un *om nou să aibă în sânge ordinea și cinstea*. Dar de unde să-l iei astfel? Uite, că se bate apa-n piuă degeaba – la ce ziceam mai sus – un ziarist, Cristian Tudor Popescu, a-mbătrânit criticând oamenii, individual, neavând curajul să treacă la critica sistemului capitalist emanat de ei, ar fi un pas spre distrugerea lui – a sistemului – prin lichidarea oamenilor care l-au făcut, încheie poetul.
- Așa e, zise filozoful, unii clănțăi bat degeaba din gură; mai trăiesc cu iluzia – dincolo de faptul de-a se da importanți – că sunt cineva și vor prinde osul gros – acesta, însă, a fost înșfăcat demult de potentații capitalismului – marii patroni...
- În ceea ce privește al doilea aspect, cel al imaginii care se repetă, ne-ar duce cu gândul la un timp *care nu trece*, zise poetul. Același tren, același timp, cu toate că și succesiunile de apariții – mai mult de una – implică o repetare, o derulare într-un timp care se desfășoară linear, ireversibil, se scurge, trece.

Cum zicea Sf. Augustin de D-zeu: cum să fii tu timpul, Doamne, când tu ești veșnic, exiști dintotdeauna; secolele nenumărate treceau pe lângă tine și nu te atingeau. Cu toate că ar trebui ca între primul și ultimul secol scurs astfel, fiind o multitudine – să existe un interval de timp fizic, care trece. Eternitatea ar fi timpul încremenit, veșnic, atât doar că unui lucru care nu are început și nici sfârșit nu i se poate aplica sintagma: lucru muritor, care trece – deoarece nu știi unde începe și nici unde se termină – nu că n-ar fi supus și el trecerii, fiind martor existenței derulării timpului.

Sau chestia cu găurile în timp, referitor la acele imagini nefirești, cum s-a văzut la Konstanza, o barcă pe timp de furtună, cu niște bărboși arămii înăuntru – poate de pe vremea romanilor. La fel, pasul cadențat al unor legiuni romane în Scoția – de asemeni, într-un timp care, parcă, nu trece. E vorba, aici, de mai multe straturi, lumi ale timpului, care nu trec la fel – dar nici asta nu știm cum ar putea avea loc...

- Asta e, chestiunea cu imaginea trenului și vaietele poate sunt un avertisment pentru viitor; poate oamenii aceia nu-s fericiți acolo unde sunt – în Paradis ori în Infern, plus chestiunea referitoare la eternitate – un timp veșnic dar care nu trece – și dacă D-zeu e astfel, vom afla-o cândva – sau niciodată, încheie filozoful.

39

Ghețurile veșnice

Un drum de câteva zeci de kilometri, modern; în timpul nopții iluminat ca ziua, stâlpi numeroși – cu becuri în vârf, aplecați asupra drumului, deoarece se curbau pe ultima porțiune; felul cum aruncau lumina făcea ca toată această zonă atât de intens luminată să pară o *utopie, o societate a viitorului*.

Păreai foarte prins de acest trafic, mașinile chiar dacă nu foarte dese – ai fi putut ieși din flux – erai, însă, îmboldit să participi la ritm, să faci ce fac ceilalți, n-ai fi putut, dar, mai ales, nu-ți venea să ieși de acolo – să faci unele *treburi mai umane* – de sex, de pildă – dar nici nu putea fi vorba, n-aveai timp, parcă tu însuți erai o mașinărie dusă de val – împreună cu mașina ta – un ofițer, un slujbaș al unei cauze moderne; dar cu câtă voluptate și ușurare, la sfârșit, ți-ai fi desfăcut uniforma, tot ce te-ncorseta în acest compartiment obligatoriu al civilizației; câți oameni nu făceau activitatea asta – cu milioanele – în lume, datorită necesității și obișnuinței, pentru bani, desigur.

La-nceput factorul preferință dirijând alegerea, apoi priceperea, talentul, chiar dacă, după un timp nu ți-ar mai fi plăcut totul ca la-nceput, ar fi jucat, totuși, un rol important.

Seri de hotel, după aceea, eliberat de îndatoriri, după astfel de activități, o mâncare și o băutură din cele preferate, șuvoiul unei ape calde, o parteneră – relaxare, pur și simplu. Dar până atunci trebuia să treci prin toate astea – programul, mecanismul activității – până când toate astea vor fi departe, când va-ncepe refacerea binemeritată.

Delegația din Stalundia avea temeri. Nu accepta viteza enormă, nu accepta blocajul pe trafic, mizeria de pe șosele, neservirea la timp, în locurile de popas. La noi toate, din toate câte un pic. Cât de mirați se uitau la câte un vânzător care-și continua discuția începută mai devreme, dar care, la intrarea clientului, ar fi trebuit să fie curmată, sau vorbind la telefon, chiar continuând să comunice banale nimicuri. Antipodul acestei delăsări era vorbitul la telefon cu el pe umăr, ținut cu capul, să mai faci și altceva în timpul acela. Cum se mișca astfel persoana respectivă, cu capul înclinat, părea un șarpe. Înțeleg că, făcând două lucruri deodată, valorifici timpul, dar nici chiar așa. Clasicul, făcând lucrurile la locul lor și succesiv, a realizat mult mai multe decât această bâțâială borâtă și netrebnică de tip capitalist.

Cât de nedumeriți și înspăimântați s-au arătat la excesul de viteză. Rominii erau nepăsători și ironici, cutezători în a accepta orice măgărie de felul acesta.

- Ce te temi, zice zâmbind șoferul, c-o moarte tot suntem datori.

Ca orice cetățean care se respectă, străinul ar fi vrut să nu fie deranjat, să nu-i fie zdruncinate preceptele pe care le-a-nvățat de ani și pe care le aplica practic; privea cu ochi și față serioase, ușor contrariat, tot zâmbetul, toată ironia, „lăbăreala" rominului, neputând înțelege cum acesta acceptă așa ușor, din mers chiar, vitregia și incorectitudinea unor persoane, evenimente, presiuni efectuate asupra sa. Și la noi se mai întâmplă să acceptăm, dar rar și la scară redusă. Ce e o voce care sună în pustiu?

Unii nici n-ar fi vrut să stea în față, la un microbuz închiriat, care să facă drumul pe această porțiune de autostradă care a apucat să fie făcută. Și rominii s-au codit, dar au acceptat. Dar cum? Unele mici remarci, ca cele menționate mai sus, te-ar fi împins în față, vrând-nevrând, parcă o forță a necesității ar fi făcut asta – sau datorită ei – malefică, desigur. Când au fost să urce în mașină, au avut noroc c-un grup de călători ocazionali, care vroiau să ajungă în Est,

dincolo de *câmpiile înghețate* – au început și remarcile, împotrivirile; au plasat, așadar, pe aceia în față – în caz de ciocnire, aceia să moară primii.

Poetul zise: ce vă tot codiți atât și vă temeți de moarte, în mod excesiv; ce ți-e scris se-ntâmplă; asta nu-nseamnă să nu fii precaut, să nu te ferești – să nu mergi ca boul la moarte sigură. Vorba ceea: ferește-te că și D-zeu te ferește...

Când am fost tânăr, am lucrat la un șantier, la un hotel imens, în orașul Oradea, pe scurt O..., nume care semăna cu cel al poliției țariste – Ohrana – care veșnic era pe urmele cuiva.

Era un centru de găzduire imens – urma să se numească Seneca – nu știu cum s-o fi numind azi, dar nu aveam noi treabă cu asta, atât că patronii se cam grăbeau, și lucrul *cel mai bine făcut* ar fi fost și cel mai *organizat*, c-un ritm mediu, dar aici, cu graba izvorâtă din concepția că poți să lucrezi mult și bine, plus profitul, cât mai gras, apoi – ceea ce-i imposibil – dar aici vin în ecuație și alte prejudecăți – de-a te vedea mereu în mișcare, au tot accelerat, până era s-o sfeclim.

Lucrul – de calitate proastă – făcut cu oameni beți, din Est și nemulțumiți de salariu, făcut, însă, din ce în ce mai repede, de mântuială – dar care trebuia să se repete, la urma-urmei. Până la urmă ajungem să punem schela – era vorba de „tras" decorativ, acea pastă pretențioasă, adusă din Vest, pe care, dacă nu știi să o „tragi", nu iese bobul, prin drişcuire, un fel de frecat cu o sculă de plastic – ca și niște zgârieturi – sub formă de „picătură de ploaie", vertical sau „bob de orez", circular. Mă rog, niște porcării luate din Vest, peste polistiren, altă anomalie împrumutată tot de acolo. Să vedeți ce frumos e totul – bani grei – când bate o gheață cât oul de bibilică peste ele și rămân găuri-spărturi de toată frumusețea, peste tot.

Punem, așadar schela, de trei ori, nereușind culoarea, ondulațiile – mai precis netezimea suprafeței rămânea de dorit. Montăm și demontăm, așadar, schela, lucrul ieșea din ce în ce mai rău, mai superficial, normal, te grăbeai, nu mai aveai verva și aplombul inițiale – la fiecare lucru parcă împrumuți ceva din energia ta, ideal e să fie cât mai la început și mai proaspăt totul; până la urmă schela se ținea în 2-3 șuruburi, se legăna cu noi, cum trebuia să ne urcăm mai sus. Din fericire, totul s-a terminat cu bine, cât au fost aceste încercări; dar, de atunci am rămas cu convingerea că *patronii sunt dracul* – pe care nu va putea-o să mi-o smulgă din cap nimeni, niciodată.

Și fiindcă tot am amintit de îmbulzeala respectivă, în a executa ordinele lor, voi aminti că de multe ori, să arate că sunt gata, unii luau seara schela, pentru a o monta a doua zi iar. Normal, degeaba raportam că e terminat lucrul – o anumită fază – dacă nu era așa. Sau când, patronul, sadic fiind, cu capul ca de șarpe, venea de multe ori, și te ținea în ploaie sau frig – el stătea în mașină – să faci cine știe ce lucru, să montezi sau să demontezi o schelă – chiar dacă nu era necesar, doar pentru plăcerea lui – să te vadă chinuindu-te.

- Dacă tot ești la capitolul acesta, zise filozoful, ar fi bine să ne povestești despre oamenii care-au mers prin aer, să ajungă mai repede la patronul lor. S-a auzit acea poveste – a făcut oarecum vâlvă acum douăzeci de ani, încheie acesta.
- Da, desigur, zise poetul, așa a fost; lucrurile stau cam așa: știți cât e de slugarnic poporul acesta, câțiva șefi sau mai mulți – dar esența e aceeași, deși nu contează numărul – au furat câteva scule la spargerea socialismului, au angajat câțiva oameni care lucraseră cu ei înainte în sistem, au furat și vândut ei mai mult, deci, dar zic în cazul de față – deși relațiile s-au schimbat – și gata capitalismul. Acum, dacă spun relații, mă refer și la teama pe care o emană proprietarul, să nu-i strici avuția, să nu stai, să-i produci cât mai mult, etc. Darmite dacă nu-l cunoști – te temi efectiv de el – nu te leagă un trecut comun, care e doar amintire, mă rog, tremuri efectiv.

Muncitorii lucrau pe un bloc în centrul vechi al orașului, la placa numită planșeu – una din ele. Știți cum e: unii taie fier, alții-l leagă, unii se opresc să bea ceva, să fumeze, mă rog, fiecare cu ocupația lui.

Acum, uneori o tensiune, adică activitate febrilă, zgomot – te lași dus de ea, nici nu-ți vine să te oprești. De altă dată, ritmul se oprește brusc, o liniște invadează totul – atunci poți să slăbești și tu încordarea, să nu te miști stresat, mai repede decât poți, chiar te miri cum a putut fi atâta tensiune cu câteva clipe mai înainte – dar, mă rog, asta e.

Cineva de jos strigase, fie când a fost tumultul activității – nu se auzise clar sus, fie chiar când s-a-ncetinit ritmul; cert este că muncitorii – vreo trei-patru – care făceau un cofraj vertical, undeva în partea de Nord a plăcii, trebuiau să coboare jos, la patron. Asta au înțeles-o, dar, poate au crezut că îi așteaptă de mult timp, neauzind când au fost chemați prima dată – așa că s-au grăbit să ajungă jos. Dar cum?

Acum nu știu ce-a fost în mintea lor, căci, în loc să meargă la gaura din mijlocul plăcii, să coboare pe scara interioară, au mers până la margine, cu pași grăbiți și de acolo, prin aer, la fel ca Icar sau ca pocăiții care încercau să se ridice la ceruri. În primele două cazuri, fie că s-au topit aripile – de fapt, legătura de ceară, fie că n-au fost destul de credincioși – s-au prăbușit. Aici n-aveau, pur și simplu, cum să meargă, să-și continue drumul prin văzduh –entuziasmul de a ajunge mai repede la patron nu i-a ținut în atmosferă, să sfideze legile gravitației.

- Așa e, zise filozoful; glorie oamenilor cinstiți și conștienți și hulă veșnică escrocilor – iar acum, hai să ne-ntoarcem la ale noastre – să ne continuăm călătoria.

*

După ce, plini de emoții, de multe ori cu inima cât un purice, au trecut de această zonă aglomerată, au ajuns într-un loc mai liniștit. Se părea că, după tumultul de peste zi, au ajuns într-o zonă unde, asemeni anului care se sfârșește, te poți odihni, după toată zbaterea și vânzoleala din cursul acestuia.

Drumul era tot modern, asfaltat, dar, peste câteva câmpii sau terenuri, mai încolo, spre dreapta – nu foarte departe – se vedea o linie continuă de munți, un bloc alb, compact, de gheață și zăpadă, mai bine-zis. Dincolo de suprafețele care și ele primiseră numele acesta – câmpiile înghețate, deși de la ele încolo începea fenomenul.

Era un perete destul de uniform și care se ridica brusc în dreapta sensului de călătorie, mai precis însoțea tot drumul și pe care era *firesc* într-un sezon rece să-l vezi acolo, când zăpada căzută, precum și temperatura îl îndreptățesc să existe astfel.

Atunci zici că face parte *organică* din peisaj, ești chiar fericit, te simți în *siguranță* când îl vezi, nu-ți poți imagina viața fără el, zici că, dacă strămoșii tăi au trăit cu această *normalitate*, această alternanță a anotimpurilor, a frigului raportat la cald, e firesc ca și tu să le vezi, să le trăiești, cu tot cortegiul de simțiri și acțiuni care decurg de acolo. Cu o singură diferență: dacă cele ale trecutului – acele schimbări –dispăreau când le venea vremea – după legi precise și fixe – și tocmai *această regularitate a alternanței* cald-rece – deși există părerea de rău după lucrul trecut și ce-ai trăit atunci, trecând și o părticică din viață, totodată – *îți dădea certitudinea* că așa va fi mereu, *că viața se va perpetua*, implicit și civilizația umană. Tocmai acestor alternanțe firești le-am datorat cândva convingerea – ca ființe gânditoare – că totul nu va avea sfârșit, că putem să ne continuăm liniștiți activitatea și drumul, generații de-a lungul; aici, însă, tocmai aici era buba: acestea erau ghețurile veșnice. Întreg acest șirag de munți, acoperiți de ghețuri și zăpezi, nu se mai schimbau. Adică învelișul lor înghețat, potrivit pentru sezonul de iarnă – nu se mai topea. Era – acest fapt – în contradicție cu *firescul naturii*, de până atunci; ca persoane, delegația, s-a simțit amenințată – ca mulți alții care-or fi privit această realitate-n față – fizic și ideatic. Ceva, indecis, departe încă, un *semnal de alarmă* nesemnificativ, dar care parcă se apropia.

S-au cazat la o pensiune cu tot confortul, unde drumul se apropia mai mult de coasta muntelui, adică câmpiile erau înguste – aproape lipseau – hotărâți să vadă zona a doua zi. Aici

mai erau câțiva – activitatea decurgea normal – pe care-i interesa fenomenul, veniți să vadă anomalia, dar fără stări febrile, emoții – ca un loc turistic oarecare sau ca un „nod” turistic pe unde circulă oameni.

Apropiindu-se de munte, a doua zi, au putut să-l vadă de aproape. Un V imens, cu vârful în sus, alungit, se pierdea în zare. Pereți oblici, în unele locuri – fusese stâncă brută, felii, oarecum – cu gheață aproape transparentă peste ei, acum, îi desăvârșiseră. Prin gheață se vedeau forme ciudate: într-un loc, o mașină mică, apoi, mai încolo un camion mare. Destul de clar, dincolo de stratul de gheață semitransparent. Poetul zise:

- Am văzut cândva un reportaj despre Arca lui Noe. Ba resturi mărunte, ba o bucată mare desprinse din ea; de ce nu s-a săpat pe lângă acea formă de corabie de pe Ararat – dacă, într-adevăr există, să vedem despre ce-i vorba, încheie el.
- Aici sunt tocmai invers treburile, interveni filozoful; e clar că natura, datorită unor dereglări majore – e distrusă. Nu mai are loc succesiunea anotimpurilor – adică acea schimbare atât de sigură cândva, care-ți dădea certitudinea existenței, rece-frig, după care s-a putut și măsura timpul, adică pus în formule mecanice, timpul fizic, cum zicea cineva, datorită faptului că totul era atât de sigur, venea la timp, împreună cu alte fenomene cerești, de exemplu – s-au putut stabili reguli în natură, după care să-ți duci existența, apoi.

Acum, faptul că această zonă nu se mai dezgheață, e grav, civilizația și-a făcut-o sieși. Acolo sunt, deocamdată, două mașini prinse în capcana frigului veșnic. Pot să fie și mai multe, cine știe.

Cât despre Arca lui Noe, existența lor, a acestor relicve – cu cât ar fi mai veridică povestea – ar da dreptate scrierilor antice, cât și potopului, ne pun, însă, existența lor – adică fostă – în gardă cu o altă anomalie care s-ar putea întâmpla – încălzirea bruscă, topirea tuturor ghețarilor de pe Terra – potopul catastrofal care ar putea urma – dacă nu cumva a și fost, cândva, asta.

Toți au fost fericiți când a avut loc industrializarea masivă, mai ales cei bogați, dar și omul de rând, continuă el. S-au făcut lucruri bune, pentru folosul omului – un salt incredibil al calității vieții – pentru toți. Dar s-a plătit un preț, – la-nceput nu și-a dat nimeni seama, nici pe parcurs – dar lucrurile au decurs în felul următor: substanțe nocive aruncate în râuri și mări – poluare excesivă, deci; stratul de ozon subțiat, apoi, datorită substanțelor toxice și calde aruncate în aer, despăduriri – când era mai mare nevoie de copacii care iau bioxidul de carbon din atmosferă – și nu numai. Totul și-n competiția Est-Vest, această „înarmare cu industrializare”, dacă pot să spun așa, totul pe fondul unei existențe umane la modul dur, exagerată, poate – la muncă, deci – nu se transpira atunci, acum se transpiră, chiar prea des, *e lumea ultrasensibilă* – atunci totul era brut, poate și prea fix, chiar inuman – raportat totul la standardele de azi. În altă ordine de idei, avântul nestăvilit îi impulsiona pe oameni să meargă înainte, se credea că nu se va termina niciodată nimic din ce este – adică din resurse, nimic nu se va schimba, iar echilibrul naturii nu va fi perturbat – părea totul, așa cum se prezenta – veșnic, era doar apanajul civilizației.

Acum vedem rezultatul; filozoful adăugă: și nici nu facem mare lucru să mai blocăm ce se poate, să-i oprim de a avea nu știu câte mașini pe cei bogați, sau cârpite – pe cei modești – de-a face lucruri inutile, etc.

- Așa e, nu știm ce va fi, zise poetul și începu să recite cu voce tristă, destul de joasă, următoarea poezie:

Imn civilizației distruse

În anii aceia, cu industrializarea masivă,
Nu v-ați gândit o clipă la viitor –
Că tot ce azi în exces recidivă,
Ar putea fi un lucru la cer strigător.

Substanțe deversate în numeroase râuri
Și toate îngrășămintele chimice în exces
Sunt tot atâtea dăunătoare brâuri
Care strâng și duc civilizația la deces;

Care încătușează chiar și mândrul soare –
Lumina, atmosfera, orice formă de viață,
Tot ce din haos e născut și-i splendoare,
Tot ce pe pământ, de milenii-i speranță.

Filozoful zice: am văzut câteva scenarii cu sfârșitul Terrei; nu le comentez aici, deși pe unele, da. Deci, încep cu primul: în locul unde era Parisul, au arătat că peste câteva milioane de ani va fi doar deșert. Dune, valuri ondulânde de nisip în bătaia furtunilor. În mijloc, Turnul Eiffel. Mi-am pus problema: bun, dacă pe betonul din blocuri – în acel interval enorm de timp – îl vor roade intemperiile din natură, atunci fierul din turn, cât va dăinui?

- E doar un model de distrugere, zise poetul, și ținând cont de faptul că turnul a fost și simbolul orașului, au considerat c-a rămas turnul să se vadă unde-a fost Parisul. Dar, ca introducere la acest avertisment de distrugere, ori de unde ar veni – prin frig sau prin foc, ca metodă – dacă mă pot exprima așa – vă voi mai spune una, nu înainte de a vă mărturisi c-am făcut o călătorie în Sud-Vestul țării, într-o după-masă lungă, cu soarele spre asfințit, care parcă nu se mai termina. Un șir lung de munți, în dreapta noastră, deasupra – dar nu foarte sus – discul roșu, imens al soarelui – dar nu căldură excesivă, ci normală, în stânga câmpii cu lanuri coapte, un galben splendid – nesfârșite și ele, parcă. Trecurăm pe lângă Ulpia Traiana Sarmizegetusa – capitala romană de aici – dar renovată, ziduri noi, aproape vopsite, de piatră – totul era o splendoare a civilizației, a bucuriei de a trăi. Și acum, ce vreau să zic, de fapt: la poalele acestor munți de aici, nu cu mai mult de trei generații în față – dacă iei ca etalon 20 de ani pentru o generație, bunicul meu mergea din *vară până-n seară*, vorba basmelor noastre, și tot nu dădea de capătul unui lac, aici, paralel cu șoseaua și cu munții, care și ei, parcă nu se mai sfârșeau; oameni bogați sau săraci se plimbau, *indiferent, deci, de condiția lor socială* – nu ne interesează aici de unde-au *procurat lotcile* – faptul că exista lacul, și, implicit, putința de plimbare a celor cu luntrile – așa se numeau bărcile, cioplite din lemn brut, ca la popoarele primitive – proprietari sau nu, asupra lor. Acum nimic: prima dată a secat lacul, apoi, zeci de ani mai târziu, înghețul.

Filozoful zise: de aceea sunt filozof, să vă mai spun și eu câteva scenarii, gândite, desigur, ale sfârșitului planetei, în primul rând, apoi și al(e) Universului.

- Dă-i drumul, zise cineva din grup.
- Prima variantă, spuse înțeleptul, scărpinându-se la nas, ar fi, după iarna veșnică, seceta veșnică.Apoi inundațiile, în cazul unei clime umede, călduroase. Cunoașteți, desigur, tot tam-tamul reclamelor acestor chestiuni: seceta, cu tot ce implică ea, putrezirea ființelor, apoi, la inundații, vânturi cu viteză excesivă, distrugeri, etc., să nu mai vorbesc de iarna veșnică, care ar îngheța totul.

Am uitat, zise, să vă avertizez în legătură cu un vulcan subteran, undeva în America – sub ea, mai bine-zis, care, poate, va erupe.

- Dar de ciocnirile cu corpurile cerești ce zici, îl întrebă funcționarul-patron?
- Păi cred că pot fi periculoase unele, nu toate și nu excesiv – *se tot bate monedă pe asta* – doar unii meteoriți ar putea lovi Terra, șansa e mică, poate-poate, numai întâmplător – eu așa zic, așa au dispărut dinozaurii, unul din motive, căci s-a instaurat iarna pentru câțiva ani, peste tot, în urma exploziei acoperindu-se soarele cu un strat de praf; dar chestia e actuală, dacă se analizează, și frica e mare, acum, ca rezultat al unei anumite percepții asupra acestui impact cu ei și ce-ar rezulta din asta. În anii ´50-´60, când *robotica a atins cote înalte*, și când omul era obsedat de mașini, să le facă cât mai perfecționate și să stăpânească natura – chiar s-o-nvingă – prin asta, pot să vă dau exemple, în sprijinul acestei afirmații, de cărți apărute atunci, *meteoriții erau considerați un fleac*, căci potența și demnitatea omului, cauzate de uriașa *înflorire postbelică*, în ambele tabere politice – atât în Est, cât și-n Vest, erau pe primul loc, nu niște *pietre cosmice, neînsemnate*. Aș fi vrut să am între 19 şi 29 de ani în 1959, să-mi sprijin fruntea și existența pe realizările deceniilor ce urmau să vină. Acum, când industrializarea își „slăbește" hățurile, cu cortegiul ei de suferințe, urmare a acelor procese, inerente ei, parcă și amenințările din cosmos sunt mai puternice. Adică, omul, mâncat deja de un rău, se uită și-ntr-acolo, gândindu-se ce s-ar putea întâmpla dacă pericolul ar veni și de acolo.
- Bine, dacă ai amintit, zise patronul-funcționar, „s-a fost" atunci în Cosmos, pe Lună, vreau să zic, cu atâta tehnică?
- Păi eu zic, replică filozoful, că da, dar nu invoc dovada care o pun toți în față, că dacă americanii *n-ar fi fost*, rușii *i-ar fi defăimat primii*, dezvăluind totul, ca *adversari* în războiul rece, făcând public asta; ci eu zic da, au fost, datorită unui rezultat firesc al dezvoltării tehnicii de care aminteam, despre și în anii aceia: ca rezultat, încununare a obsesiei din care a izvorât reușita.

În rest, steagul care flutura pe Lună, mișcat de curenți de aer, acolo unde nu e atmosferă – e o defăimare inițială – asemenea zvonuri, c-ar fi fost filmat undeva în Alabama – un deșert din State – înspre americani, așadar.

- Alt rahat însă e acum, zise poetul completând discuția despre aventura cuceririi cosmosului – care e *primul om care a ieșit în Cosmos* – adică dincolo de atmosfera Pământului – când ai doi de aceeași teapă – nu știi ce să crezi, poate sunt interese aici, pentru o anumită interpretare, unii sunt dușmani altora, deși n-ar trebui – deh! oameni suntem, la urma-urmei, există un singur adevăr – sau n-ar trebui să fie altfel.

Dar când doi, de la aceeași casă, sau din aceeași tagmă, făcând același lucru, le sunt manipulate diferit rezultatele – nu știi ce să mai crezi. Căci, iată, Iuri Gagarin a fost considerat – ca ființă vie – primul norocos, dincolo de cățeaua care a murit, săraca, arsă, în primul satelit artificial al rușilor, Sputnik, în 1957. Primul norocos, așadar, căci a fost ales dintre doi „concurenți", el și Gherman Titov; fiind mai fotogenic, poate, a fost preferat celuilalt – *tot așa se vehicula*, cel puțin ideea, când, iată, găsesc o carte, din chiar *miezul acelui timp*, din 1960,[104] care spune negru pe alb: primul om în cosmos, Gherman Titov, o zi și jumătate; apoi îl menționează, ce-i drept, pe I. Gagarin, cu circa o săptămână și jumătate. Acum, ce să crezi?

- Păi, zise filozoful, treaba e cam așa: depinde până unde e considerat Pământul, cu toate „acareturile" sale, cu aer, adică atmosferă, curenți de aer, nori, etc. – iar de unde începe Cosmosul – negru pe negru – cum se vede spațiul dintre corpurile cerești – e altceva.

Acum, în funcție de asta – și poate și de interese, dracul să le ia de aprecieri – eu, însă găsesc că mai important e nu cine a fost primul om în Cosmos, ci cine va fi *ultimul om de pe Pământ* – adică și ce va fi de acum încolo, până atunci....

[104] Toma George Maiorescu – Unde se întorc cosmonauții, București, 1962.

40

Fermele rămase de stat

- Vom face un periplu la polul opus, zise poetul, adică ne vom întoarce spre inima Regiunii de Sud-Est. Aici, unde locul e mai neted și mai mănos, vom vedea fermele de stat – actuale, deși e un fel de-a zice; le-a-nghițit mâna străinului, hulpavă, pe undeva – dar cinstită: s-au făcut asociații bilaterale – dar cu profit reciproc – altfel nu mergea.
- Să-nțelegem asta, ar trebui să ne-ntoarcem în timp, în anii ´90, interveni filozoful. Numai așa am putea ști ce-a fost și cum s-a ajuns aici. Dar să dezbatem un capitol.

Despre agricultură

În primul rând, nu tipul de proprietate contează. Poți lucra la fel de bine la unul sau altul, sau la stat. Contează cât lucrezi, ce condiții ai și cum ești retribuit. Așa că-n ´90 se putea foarte bine rămâne la forma de stat a proprietății – adică, de exemplu, moșia unui grof: cui s-o-mparți, nemaifiind în viață proprietarii; ce, unul e mai cu moț decât altul, din cei prezenți – dă-mi mie nu știu câte hectare, să nu dai la altul; e drept c-au fost și cazuri din astea: câteva îngrădiri, o tablă pe care scria, cu litere strâmbe și-n grabă: proprietate privată (particulară). Dar, la o fermă de stat, merge omul să lucreze 8 ore, ca la orice altă unitate, face o baie și pleacă. De ce în agricultură să fie zi-lumină – de la ora 14°° poate veni schimbul 2, sau omul să lucreze azi da, una liberă – important e să se facă lucrările. Dar omului așa i s-a-ntipărit în minte: roboteală de sclav, până pică jos, în agricultură...

- Păi cum să nu fie așa, zise poetul, când în toate domeniile – și sunt peste trei decenii de atunci – au preluat obiceiul, patronii de a pune mai puțini oameni decât trebuie, adică, în loc de trei paznici, să facă omul un anumit număr de ore, omenește, doar doi – nu le ajung niciodată fondurile, nu le-ar ajunge mormântul, să nu aibă odihnă nici pe lumea ailaltă. Ori angajează pensionari – să scape mai ieftin – tot cu un salariu mai mic decât l-ar da în mod normal.

Forma de stat nu s-a păstrat, chit că la peste 50 de hectare, să zicem, era nevoie de utilaje – să nu se distrugă parcul existent și de specialiști. De multe ori vedeai că-și ia țeava de la irigații în spinare, țăranul și o ducea acasă; cândva, undeva, dacă nu apuca să putrezească, nefolosită, sau să i-o fure cineva, va fi bună la ceva.

Asociațiile de tip ungar, ar fi fost al doilea tip de proprietate, ca-n țara vecină. Adică punea fiecare cât a avut –sau rămânea mai departe cu el în asociație, cu pământul, adică, lucra și el, dacă vroia – dacă nu, asociația angaja oameni, simpli pălmași și specialiști, plus utilaje și-și desfășura activitatea. La sfârșit de an, în funcție de suprafață și venit, mergeai și-ți luai partea de câștig.

Asta are avantajul că s-a menținut – ca la primele ferme – unitatea unei ferme agricole. Adică, de exemplu, dacă pe 100 de hectare era grâu, nu puteai tu, având câteva hectare la mijloc, cu porumb, să-ncurci lucrurile, sau să-l îngrădești că așa vrei tu, neputând să se ajungă la celălalt teritoriu din cauza împrejmuirii – mă rog, ifose de proprietar nebun. Treaba asta mergea de

minune în țara vecină, Ugria. Mă rog, și un popor mai conștient și civilizat. La noi, s-a-ncercat cu unele ferme mari, după ´90. Dar oamenii au două metehne: sau să acapareze tot – brusc se trezește în ei instinctul de proprietate, ori n-ar face nimic, ar trage chiulul – dacă se poate. Până la urmă, statul, într-un acces de luciditate – a înființat societăți cu capital mixt: rimino-ugrio-olandez. Și bine a făcut: acum totul merge strună, utilajele sclipesc de curățenie, salariul e mai mare ca-n restul țării. Străinii ar fi o soluție, dar puse și lor condiții – nu să vină să se căpătuiască. În rest, proprietarii de aici nu vor da salarii în ruptul capului, nici alte avantaje, cum ar fi să facă ce e necesar – ferme de carne, lapte – nu doar restaurante, de pildă. Doar multă laudă, sforăială pentru realizări minore sau izolate. Cine să strunească pornirile unei pături sălbatice, a capitalismului peste măsură de avar – sau invers?

Despre agricultură, 2

- Sigur c-ar mai fi multe de spus la acest capitol, zise filozoful. Tipul terenului – folosit pentru a obține recolte maxime, soiurile de plante și copaci, fiecare cu eficacitatea lor, când le semeni – precum și cât – adică ce suprafață – să fii în armonie cu celelalte tipuri de culturi dintr-o regiune, de exemplu. De multe ori mergi zeci de kilometri peste zonele de câmpie și parcă simți că lipsește ceva: la vreo 500 km² ar putea fi o *fermă locală* adică să valorifice aici produsele de prin împrejurimi, la un preț bun, desigur, achiziționate de la țărani. Să nu alerge acesta ca bezmetic – deși e învățat cu trasul în jug, o face de secole, dacă nu de milenii – până la cel mai apropiat târg, care, de cele mai multe ori e îndepărtat, de multe ori, deci, mai pe nimic.

Poate astfel s-ar lichida și zonele necosite, invadate de spini, lemnele care „se urnesc de pe picioare” și putrezesc fără să le culeagă nimeni.

- La o țară civilizată se pune și problema asta, interveni poetul; știu pe unul care a stat, invitat fiind, în State la unul din directorii de la „General Motors”. Tipul a aflat acolo că, în țara capitalismului avansat, dar și, de fapt, unde, alături de încă vreo două-trei de pe mapamond, a luat ființă această mișcare politico-economică, ești obligat să reinvestești 38% din profit în agricultură. Așa, să se asigure națiunea respectivă că nu crapă de foame. Și femeile ultraluxoase, de tipul Madonnei, măcar că nu o recunosc, trebuiau să mănânce, la fel ca cele de rând, parfumul nu le ajunge, cum ar veni. Cât despre investițiile de la noi, e un simulacru, ca și-n celelalte domenii: e un fond ANAF, dar care, deși-ți dă bani pentru întreținerea terenurilor, te verifică doar vag, din avion. Cineva, i-am ajutat când am dus-o greu, a curățat un teren în două ture. Prima dată, grosul, însă din mare, defrișări de spini, într-o vie părăsită, curățatul copacilor de crengi – era primăvara – împreună cu alte persoane. Au rezultat câteva grămezi uriașe de crengi și spini inutile, pe care, când le-am aprins, erau să ardă și copaci verzi, din apropiere, plus să scăpăm focul în viile din vârful dealului.

Atunci am scris „Apocalipsa după Hitler” – despre foc și apă – căci l-am stins până la urmă – cu rolurile lor, constructive și ucigașe, totodată. A doua oară, trebuiau câteva zile de curățat pe margini, în ambele capete ale terenului care se-ntindea peste coasta acelui masiv, pe o parte cumva – pe câteva zeci de metri – ca lungime. Curățenie de mai mică amploare, dar nu neesențială, căci mai erau destule tufe de spini care trebuiau îndepărtate. A participat această rudenie cu mine, două-trei zile. Încă în vreo două, aș fi terminat eu. Dar, ca să nu-mi plătească, a sistat lucrarea; travaliul comun – partea mea din el – a fost un fel de bonus pe care i l-am oferit. Exact cum fac și patronii: dau mult mai puțin decât promit, să se poată mișca în voie – să nu ducă lipsă, adică – printre sumele rămase...

- Acum, zise filozoful, dacă luăm producția la rând, lucrurile stau în felul următor: e notabilă zbaterea țăranului veșnic ocupat, mizer, care produce și el un usturoi de duzină, jumătate putred, un măr la fel, un vin botezat – să vă dau numai câteva exemple. Dar nu asta-i nici frumusețea și

nici esența vieții – nu poate da mai mult. Dincolo de el sunt chiaburii: cei care, foarte zgârciți fiind, chiar dacă fac un produs mai de calitate, îl dau cu preț dublu. O etichetă mai simandicoasă, un fruct șters până sclipește, etc. De aici încep pretențiile...

- Problema e cât ai vrea să ai – când începi să devii bogat, referitor la obiectele de lux, de desfătare. Doar nu vinzi mărfuri în Center, numai cu gândul la binele care-l faci celor ce le folosesc, fără să pui la socoteală îmbogățirea ta rapidă, interveni poetul; așa-i omul, hămesit și fără D-zeu, ar trage pielea de pe semen, deși la biserică zice altfel...
- Cam ca luxul maneliștilor, reveni la vorbă filozoful, îi vedeam – înainte de pandemie – la câte un hotel de lux, jos, în salon, unde era câte o nuntă de lux și de mari proporții, ultracurați, mai ales ele, scroafele – cu haine sclipind. Totul rezultat al unei vieți ușoare – sigur se scăldau în parfum – la propriu. Și-așa cum mă durea faptul că, atunci când eram copil, deși pentru mine era o nebuloasă – nu mi-l puteam închipui – e vorba de actul sexual – totuși știam că există undeva, clar, căci îl fac alții – și mă durea, așadar, acea *realitate* a înfăptuirii lui de către alții, plus curiozitatea amestecată cu durere că nu-l puteam ghici cum e; la fel, acum, mă-ntrebam, aș fi dorit să găsesc răspuns la faptul, deși ascuns fiind – e realitate – dovadă bogăția lor – cum au furat: cu geanta, cu lopata, cu pistolul pus cuiva la tâmplă, sau ce lege a permis scurgerea banului doar într-o unică direcție – buzunarul lor – și până când: așa, ca să nu murim proști, noi, ăștia de rând...
- Așa-s ei, ripostă poetul; să trecem acum la țăranii ultramizerabili – i-am menționat undeva – așa c-o fac pe scurt. Grămezi de lemne, de toate soiurile, unele până putrezesc, ținute pe lângă casă și pe lângă acareturile din jur. Plus alte lucruri: tot felul de resturi de utilaje, puse ici-colo, pe terenurile proprii, pentru marcare – la fel cum câinii se pișă, făcând același lucru: să-și delimiteze teritoriul. Bineînţeles că se simt bine printre ele, dar sunt mizerabili și zgârciți cu acest trai din moși-strămoși. Sunt, însă habotnici; sigur că, de la o vreme, le slăbesc puterile, orizontul lor existențial se-ngustează. Acum, există posibilitatea să selecționezi lucrurile, să faci doar ce-i necesar, să fii în continuare ordonat – dar pentru asta-ți trebuie un licăr de inteligență în direcția respectivă. Nu toți o au. De obicei reduci totul de-a valma. Un obiect pe care-l plasai la o distanță suficientă să nu te stânjenească, rămâne din ce în ce mai aproape de tine. La fel și mizeria: răul atâta așteaptă – să te-nvăluie.

Acum nu că n-ar fi fost și oameni harnici în această zonă de țară, dar un pic au întrecut măsura: case cu etaj, din țiglă presată, țigănească, neterminate, stâlpii de la balcoane gri la culoare – combinația asta are un pitoresc deosebit – așa rămân de la o generație la alta, încolo-s case trainice – păcat că cei care le-au ridicat nu s-au putut bucura de un trai tihnit în ele, când totul ar fi fost gata. Cât despre mine, văd farmecul acestei realități, în felul meu: mai ales primăvara, când datorită faptului că crengile negre ale copacilor din jur ajung până la balcoane și chiar mai sus, culorile florilor, plus mirosul lor, în contrast sau, poate, în armonie cu elementele menționate mai sus, reprezintă ceva extraordinar. Să tot stai într-un astfel de balcon neterminat, să fii tânăr, iar în jur să fie primăvară. Jos în șopron, câteva haltere frumos orânduite, ca și atunci când oamenii erau mai serioși, un drum care să străbată câmpiile care-ncep să-nverzească, în depărtare - munți. Până va exista decorul acesta, aici, în Nord, viața și civilizația vor dăinui, adică vor merge mai departe.

Mulți au fost din ăștia: sacrificii inutile. Îl vom vizita pe unul care și-a redus mult activitatea cu înaintarea în vârstă, deși om cinstit – necazurile nu l-au ocolit, plus că apoi, pe unul care chiar a reușit să rămână între gunoaie – la propriu...

41

Ferma particulară

Nu cu mult spre Est de satul Sindraisso, cel cu fermele de stat – vreo 20 de kilometri – dar tot spre Răsărit se cheamă, ca direcție – se află satul Bontaisso. Sat de oameni harnici, gospodari – vorba lui Creangă – toți unul și unul. Satul se întinde peste niște forme de relief puțin accidentate – niște câmpii mai înalte, peste care se desfășoară culturile: până toamna târziu e o plăcere să privești covorul astfel format, din diverse culori – benzi aruncate peste pământuri, parcă.

În partea puțin mai ridicată sunt și casele mândre, rămase neterminate, de la oamenii anilor ´80 – adică care erau în floare atunci, ei, oamenii, adică. Plus câte un zgârie-brânză, care se-ncăpățânează să trăiască la „cote reduse" – cum veți vedea mai încolo.

Acum, aici, în partea de șes, întâlnim o fermă: câteva clădiri, doar, dispuse neregulat, una cu capătul înspre cealaltă, firește, dar în unghi de 45°, apoi, una la fel, aproape paralelă cu cea de a doua, tot cu un capăt spre cea mai lungă. Un siloz, undeva spre un gard, în nord-estul curții împrejmuite cu șipci. De afară nu se vedea dacă e amploare sau nu – în acel loc, adică câte animale, mașinării sau oameni sunt în activitate.

Uneori toate acestea se dezvăluie înăuntru. La capătul uneia din clădirile scurte – unde era și casa propriu-zisă, în niște culori mai estompate, care trădau urmele trecutului, adică de dinainte de a deveni fermă, locul – locuia proprietarul.

Casa – deși nu nouă – era aranjată. Adică nu mobilier și „țoale" foarte uzate, care să fie justificate – aspectul lor – prin vechime, ci întreținute. Mese, lavițe solide, păretare – adică acele covoare puse pe pereți, calendar, vase frumos orânduite într-un colț, la fel, o sobă trainică, de metal. Suntem atât de obișnuiți cu aceste interioare, facem atâtea scenarii în legătură cu activitățile și întâmplările mai deosebite care s-ar fi derulat – oriunde. Vedem asemenea așezări de mobilier – referitoare la oamenii care au trăit acolo, desigur, plus că ne-au intrat în obișnuință și nouă, nu putem trăi fără ele, fără mirosul și aspectul, plus efectul pe care-l au asupra noastră; chiar, cum ar fi fără ele, viața?

Omul nostru era și bucuros și surprins de apariția vizitatorilor. Îi pofti să ia loc, dar nu cu acele gesturi grăbite, pe care le au unii, nehotărâte parcă, izvorâte din faptul că l-au luat pe nepregătite, drept dovadă faptul că șterg repede, după ce se hotărăsc, în ultimă instanță, parcă, cu prima cârpă care le vine la îndemână, o laviță, un scaun de praf, de mizerie, ori, poate, doar făcând gestul acela, să-ndepărteze o mizerie imaginară – chiar dacă nu era cazul – să-și justifice faptul că n-au fost anunțați. Apoi, aduc o sticlă cu băutură – tărie de obicei – cu un singur pahar – din care bea și el, băutura care-o toarnă c-o mână muncită, dar care tremură puțin, parcă.

Dar cum arăta omul nostru? Uneori natura a dotat pe unii cu dărnicie fizic, dar nu și intelectual. Când spui fizic, te gîndești la o armonie a mușchilor, plus volumul lor. Adică rotunzi și frumoși, la fel, restul corpului, chipul, mai ales. Acești semeni, astfel priciopsiți de la natură, ar trebui să fie și la minte. Unii, chiar dacă nu strălucesc, sunt, totuși, oameni așezați. Alții, sălbatici, pur și simplu. Poate n-au avut condiții în copilărie, nu i-a stimulat nimeni, iar calitățile – cele intelectuale – s-ar fi pierdut pe drum; poate, dacă cumva le-ar fi avut - adică cu condiția asta a priori – adică inițial – dar de ce n-au pierdut și celelalte calități mai fizice, adică mai brute: dorința

de-a face rău, de a rămâne țărani necioplți, etc. – căci și pentru astea trebuie un minim de „calități” și preocupări permanente, să le poți profesa. Vă voi exemplifica cu câteva cazuri din cărți sau din viață.

Un prim caz, în operele de călătorie ale lui Calistrat Hogaș. Deși descrie natura – într-un mod extraordinar – tipul mai întâlnește și oameni: femei frumoase, călugări care beau vârtos, țărani. Unul din ei, plin de sine, fizic izbutit, burlac dar sărac, răspândea teroare în jur. Îl chema Ion Rusu.

La fel ca acela, stătea unul în capătul cartierului meu, sus, în munți. Avea spațiu berechet, cai, gospodărie pe lângă casa destul de arătoasă. Îl chema – ciudată coincidență – aproape la fel ca pe un campion de culturism european din anii ´80 – Gromus, pe cehul campion îl chema Gromuls. Plin de sine, se tot bătea, te miri cu cine. Nu știu acum – fiind bătrân – dacă nu s-a trezit partea umană din el.

Sau altul, la TV: în mijlocul țării, locuind, umbla cu „cățeaua” de sărbători. Un fel de șir de oameni, care semnifica nuntirea câinilor și nu numai, el conducându-l. Simplu, în port național, statură normală, păr șaten, precis avea cai acasă, plus duritatea și mizeria de când oamenii erau mai simpli. Și, să nu uit, două-trei clase făcute, la școală – asta-n mod sigur, că așa era.

Unul din ăștia îmi sare-n ochi într-o zi, în stația de autobuz: îmbrăcat în zugrav – haine albastre – statură normală, ochi verzi, nici slab, nici gras, fuma. Avea – dincolo de aspectul de muncitor, ceva primitiv, simplu, sălbatic în aspect. Precis era bețiv, n-avea școală, îi sărea mușchii repede: țăran, criminal, om incult – toate calitățile în una singură. Îi dibuiești repede, după aspect: unii, șateni, nu încărunțesc și nu se schimbă la corp – adică nu se-ngrașă – până la bătrânețe. Aceștia sunt tipul alcoolistului ideal. La fel: modești.

Dar cum arăta omul nostru? De unii, născuți în familii modeste, am specificat: dacă n-au avut condiții materiale, degeaba au fost harnici sau dornici de învățătură. În rest, fizic, genetic, erau rezistenți – adică izbutiți. Musculoși, față rotundă, te și mirai câte variante poate prezenta Mama-Natură. Nas cârn, scunzi dar robuști – mă rog, numeroase tipare existențiale. Serioși, când se cerea asta, glumeți, de altă dată, treceau hotărâți prin viață. Unii și reușeau.

Pe cei născuți în familii sărace îi compătimeai: adică, pe lângă mușchi și inteligență, dacă ar fi avut și condiții materiale, unde ar fi ajuns; ești tu trist de acest neajuns, privind la nedreapta împărțire a lumii, căci, parcă crezi *necesar* ca frumusețea fizică să fie asociată cu cea intelectuală – așa ar trebui, cel puțin – dar viața, destinul, sunt reci, mai ales în capitalism: câștigă cine poate...

*

Omul nostru începu să povestească: lucrase de mic copil într-o familie destul de ordonată. După ce se-nsurase – asta în urmă cu vreo patru decenii – și după armată, urmărind un destin comun parcă, începu să prospere el. Adică, treptat, să ia frâiele familiei în propriile mâini; de la Mihail Șolohov, la romanele literaturii noastre, vor fi pline lucrările de descrieri de astfel de evoluții în familii – dar și de certuri. E un dat și un mers al evoluției umane să progresezi, să urmezi, să iei locul altuia. Încet, dar sigur – dincolo de dispute și de neînțelegeri, chiar dacă linia ta e cinstită. Simplificat, totul – dincolo de patima pentru pământ – reprezintă evoluția vieții, a omului în cadrul trecerii pe acest pământ. Poate – deși la alți parametri, și cu alt specific – așa va fi mereu.

O gospădărie bine organizată, atât că, după ´90, putea să decidă mai mult: în zona lor – și cât fusese – colectivul se desființase. Mă rog, era și dorința de înavuțire fățișă a puternicilor zilei: își rupseseră fiecare, hălci puternice din socialism – pornind la drum cu ele, le numeau aceste demersuri spre căpătuire proprie: liberă inițiativă, liberalism, democrație, prosperitate. Încerca asta – imitând puternicii, dar de pe poziții inegale – și omul de rând. Deși nu ajungeau la el unele

stimulente, gen credit cu dobândă redusă pe o perioadă lungă de timp, conform unei legi proprii, intrinseci, capitalul se aduna. Erau el, soția, trei copii – adică doi băieți și o fată, pe părinți îi pierduse în perioada de dinainte – tata – și mama apoi – adică în preajma Revoluției.

Angajase doi-trei oameni, plus doi „boschetari" – mai bine-zis doi oameni fără căpătâi, slabi,dar demni, care lucraseră în sistemul minier și ajunseră până aici; tot le era mai bine decât fără nimic; un acoperiș peste ei, mâncare, băutură, plus bani – puțin sub minimul pe economie, cum ar fi azi – adică cca. 1000 RON (adică lei (nu tigri) noi). Până la urmă cei doi plecaseră – deși nu primii din sistem – spre Pribauna, de unde erau.

Cum totul are o ascensiune, are și o descreștere: depinde cât e de bruscă și cum o simt promotorii, astfel începu și ferma omului nostru să se năruie – dar treptat.

Aveau treizeci de oi, douăzeci de vaci, zece porci, doi cai, păsări de curte – circa 200, utilaje, mă rog, tot ce e necesar ca lucrul să funcționeze bine – nu știu ce să zic, concurența, găseau comenzi mai rar, plus oamenii care pleacă...

- Cunoșteam și eu atunci – iată, e de domeniul trecutului acea perioadă, *natura ei*, mai bine-zis – zise poetul – așadar, o familie relativ tânără care-și făcuse o fabrică de lapte în Ugarisso de Est, chiar lângă pălincie – asta da, antidot; modernă, adică utilajele – vânduseră niște pământuri la prețuri bombă, când începuse nebunia cu casele de vacanță – brânză bună – telemeaua, mai ales, o dădeau la 20 de lei, cum ar fi prețul azi, colecta – la preț bun, poate 2 lei – laptele țăranilor din jur. Cine știe pe cine-o fi supărat, cert e că, nu după mult timp, și-a închis porțile.

- Prima dată mi-a murit soția, oarecum neașteptat, zise omul nostru, turnând în pahare. Nu era bătrână, 48, în 2007 – dar moartea, uneori, nu-ntreabă când vine. După aceea, pe copii, deși nu era modernismul de azi, mă rog, să zică că, deși lucrează ca sclavii, n-au pantaloni rupți, cercei în nas, cabluri în urechi, unghii de-o palmă – adică timp și loc, unde să le folosească pe toate astea – plus cluburile – baruri, desigur – de-abia apăruseră telefoanele primitive – Motorola și Nokia – de laptop încă nu era vorba, și nici de fumurile și fandoselile care caracterizează o epocă depravată – dar, mă rog, li s-a pus pata – și-au plecat.

Și cum se-ntâmplă uneori – nu mă refer la o reacție în lanț – adică un rău atrage pe un altul, după sine – așa am fi tentați să vedem – ci, e vorba de decizii imprevizibile, ale unora, de multe ori fără motiv – poate doar contaminarea inițială e de la cineva – cum a făcut acela – în luarea propriei decizii: cei doi străini au plecat. Pur și simplu, aparent fără motiv, s-au trezit într-o dimineață, s-au pieptănat, și-au băut ceaiul și au început, cu glas serios, dar supărat oarecum – căci se citea și o doză de mâhnire, generată de o nemulțumire, în glasul lor: noi vrem să plecăm. Nu știi de ce se-ntâmplă asta: poate dorul de ducă, setea de aventură, dorința de-a vedea și trăi locuri și întâmplări necunoscute, cert e că vrei să pleci. Apoi, muncitorii...

- Acum, am rămas aproape singur, zise țăranul ținându-și mâinile împreunate în poale, pe care și le frământa neputincioase; mâini de om muncit, noduroase, musculoase. O lacrimă i se zări în colțul ochiului, pe care încercă să și-o șteargă. Mă zbat din greu – mai vine la mine un nepot și o nepoată, care mă mai ajută; și aceștia n-au avut loc la-mpărțirea averii proprii de alte neamuri – adică au fost nedreptățiți. Plus că – la muncile câmpului, mai ales – mai angajez câte un om, doi.

Mai am șapte vite, doi porci, un cal, zece găini, două curci și un tractor. La restul am renunțat. O scurtă perioadă am adus o femeie – tot înaltă – cum a fost a mea, dar n-a stat mult – nici doi ani și a plecat; nu i-a plăcut aerul, poate, de la munte fiind – sau munca....

Acum, din hectarele pe care le aveam, aproape treizeci, mai am vreo 10. Jumătate din banii care i-am obținut pe cele vândute i-am pus deoparte – bani albi pentru zile negre – restul pe datorii, plata muncitorilor – ultimii care au plecat și alte mărunțișuri. Și pentru pământul pe care-l mai am, mă tot presează un vecin de hotar – un țăran înalt, care „bate" spre 40 cu vârsta,

cu vlagă încă, în sine. Adică să-l dau pe un preț de nimic, să-și întregească el tarlaua; stratagemă aplicată de oameni fără D-zeu. Dar nu cedez....

- Asta-i în felul următor, zise filozoful: dacă ai înșelăciunea în sânge, e cam așa – aici trebuie date, în situații extreme, exemple simple, pe înțelesul tuturor – treci pădurea cu un tovarăș, fiecare cu treburile lui, duce fiecare câte o traistă de bani, undeva departe.

E un drum lung, te prinde noaptea-n pădure, te culci, împreună cu celălalt. Acum, în loc să te rogi să ajungi cu bine unde ți-ai propus, să și faci front comun cu tovarășul tău de drum, în caz c-ați fi atacați de tâlhari, riminul, odată adormit, nu știe cum să te fure – să-ți ia banii și să fugă, poate să te și ucidă. Nu așa ar proceda neamțul. Și mai pretindem că suntem educați și cu frica lui D-zeu.

- Cunosc și eu un caz, zise poetul, cam din perioada când se construia Fabrica de lapte în Ugarisso-ul de Est. Un tip, chiar cel care vânduse terenul de jos, dinspre râu și drum, celui cu fabrica, rămăsese cu partea de sus a terenului, căci era o fâșie lată care urca de la râu înspre vârful unui deal – un șir prelung de dealuri, o coamă, de fapt, care însoțea satul o bună bucată de „drum”.

În partea de sus avea o casă, din țiglă țigănească – nu prea mare – casa mai mare fusese demolată; aceea avea cerdac, dar nu ținuse – era construită în entuziasmul sfârșitului anilor´50 – poate nici nu avea fundație trainică; nu întotdeauna, trecerea de la vechi – lemn și pământ bătătorit – la pietre și beton, poate însemna calitate. Plus o șură – legată de căsuță – lateral față de locul unde fusese casa principală, dar, mă rog, ăsta era amplasamentul.

În partea de Nord-Est a satului e un bar; un țăran, scund, roșu la față, dar c-o privire sfielnică – nici n-ai zice că-i un escroc, V., avea un bar; îl mai are și azi.

E acolo de ginere; în ultimii ani ai socialismului, lucra cu Ifronul – un fel de buldozer cu cupă – de la mina Suisso, acasă. Așa să tot faci avere, moarte chiaburilor! Apoi, deschisese barul, după Revoluție: câteva citate din Biblie, așa, să fie în ton cu vremurile care deveniseră brusc religioase și pentru înmuierea inimii proștilor, niște desene naive, despre familie, sfinți și credință, pe pereți –și gata capitalismul. Casa făcută cu socrul în colaborare, plus o vilă, mai sus, spre vârful dealului – neterminată; va fi fiind timp, cât dura viața, s-o termine – sau poate plăcerea de-a o vedea, c-o are, îl făcea s-o țină așa.

Un copil prin Spania, unul însurat în sat, sus pe drumul care ieșea din sat, el trebăluind toată ziua – ăsta era tabloul existenței sale – și hămesit, nevoie-mare.

Acum, pe tipul cu casa și pământul de la Fabrica de lapte, să-i zicem „burlacul”, l-a mirosit – i-a simțit slăbiciunea: s-a angajat să-l țină toată viața – deși acela avea atunci doar 44 de ani – cu mâncare și băutură, dar să-i rămână lui totul. Acela bea, pe atunci, așa că s-ar fi curățat repede. Cineva l-a lămurit de intențiile „binevoitorului” așa că n-a fost de acord – urmau să semneze un contract împreună – și s-a lăsat și de băut. A trăit până spre 70 – bine mersi, ca dovadă că ce poate face ambiția cu omul, cum să-i schimbe radical cursul vieții – așa că parvenitul ar fi avut ce aștepta, atâția ani, chiar să fi încheiat înțelegerea.

Pe tip, pe celibatar, l-am văzut și eu la o nuntă, chiar am stat lângă el: își punea un pahar în față, plin cu pălincă și-nchina cu fiecare care venea la el. Mare ambiție avea să nu bea. Zicea c-ar bea, dar, de la câteva pahare, tot îi vine să mai bea, i se inhibă ceva glandă care nu-i mai cere de mâncare, doar băutură – de aceea a renunțat la sportul ăsta...

- Noi te felicităm pentru ce-ai realizat, zise filozoful, te rugăm să te ții tare, să-ți meargă bine și să mai auzim de d-ta; poate cândva te vom mai vizita – dar acum trebuie să plecăm...

42

O vizită la omul cu gunoiul

- Acum, că am ajuns în zona puțin colectivizată în trecut, să vedeți ce monștri poate naște civilizația, prin lăcomie, absurd – toate pe fondul îmbătrânirii, în primul rând, începu filozoful.

O șosea puțin mai îngustă, care șerpuia, la rândul ei, în funcție de dealul pe lângă care trecea; relieful urca și el, așa că până la urmă și șoseaua a ajuns la drumul principal care lega mijlocul provinciei de zona de Est și Sud-Est, căci un drum ducea spre Kalujo, orașul unde călătorii aveau să se oprească pentru o scurtă incursiune, să vadă unde au fost jocurile de noroc Karitas – alta ducea spre Est, chiar spre Estul îndepărtat, unde erau serioase altercații între tăietorii de lemne și stat.

Așa că, treptat, drumul care șerpuia pe lângă un râuleț, ieșea la „liman" – nu înainte de a trece prin niște localități de oameni gospodari, așa ai fi zis, privind de departe: livezi îngrijite, case mari, chiar prea mari – zona nu fusese colectivizată, așa că tot preaplinul intra în buzunarul țăranului. Înțeleg asta până la un moment – dar, de la a avea de toate – să nu duci lipsă de un vin bun, când îl vrei, sau, mă rog, de un accesoriu al civilizației, cum ar fi o mașină – până la a construi case imense, dizgrațioase însă, care să rămână de tine, e altceva – ce dovedește nebunie, dezechilibru – zise filozoful.

- Am văzut un reportaj despre o localitate din Kraïuno, Aksa de sus sau de jos, zise poetul, în care, la fel, oameni care trebuiau să lucreze cu anii cine știe pe unde ca să revină, să facă asemenea mostruozități; poate doar planul acelor clădiri îl aveau în minte, când trudeau din greu, în cine știe ce gropi, canale sau țevi, primejduindu-și viața. Sunt de acord, strictul, dar nu și opulența sau inutilul, de-a dreptul: case enorme, rotunde, pătrate, cu turn la mijloc, unele se părea că nici n-au legate instalațiile, ce mai, erau una lângă alta, pe o stradă, la un moment dat, înalte, triunghiulare, cumva, parcă s-au luat la întrecere, cât de mari să le facă – care mai de care. Asta-i nebunia omului, dragii mei.

Acum știți că există un tip de oameni înalți, blonzi, pistruiați – dar nu excesiv – pigmentul, adică micile pete ies în evidență și pe mâini – dar nu exagerat, toți le avem, genetic, și șatenii, poate chiar și negrii – suntem de la o „mamă", nu-i așa – dar aceștia le au mai pregnant. Cunosc trei asemenea persoane – nu direct – dar să vă spun despre cine-i vorba: unul, actorul – fost – John Wayne, apoi actualul președinte al țării Statelor, Donald Trump, iar ultimul, actorul Florin Piersic. Plus mulți alții pe care-i văd ocazional. Veșnic activi, se relaxează prin odihnă activă – deși există doar un singur tip de pdihnă: cea pasivă – dar, mă rog. Toți din această categorie au șarm, seriozitate și longevitate. Dacă primul din cei trei e mort, nu mai poate influența omenirea – poate filmele sale, al doilea, la 76 de ani, fiind președintele unei țări atât de importante, o mai poate – a și început să ia măsuri, apoi ultimul, actorul, trăiește din amintiri – a și avut o viață tumultoasă, femeile, mai ales, roiau în jurul lui.

Dar, pe lângă aceste personalități, mai sunt actorii de duzină: adică numeroșii electricieni, lăcătuși, merceologi, țărani chiar, cu acest stil genetic. Îmbătrânesc, au decența lor – o răceală emană din comportamentul lor –se simte fizic în jur – nu poți glumi cu ei, sau doar glume mici – dar, mai ales, unii, extrem de zgârciți – nu-și plătesc muncitorii.

Omul nostru – i se spunea americanul, în tinerețe fusese în State – sau poate fiindcă era serios, pur și simplu – avusese un traseu sigur în viață – adică nu acumulase brusc, dar roada numeroaselor pământuri pe care le avea sporea „cash-ul", cum era firesc. Dar, paradoxal, cu vârsta se și îngusta orizontul existenței sale – dacă tânăr fiind, nu se lenevea să fie în fiecare dimineață spilcuit, să verifice terenurile de două ori pe zi și alte necesități –bună rânduială pe lângă casă, acum, puterile scăzându-i, făcea din ce în ce mai puține lucruri – capitalismul îi permitea asta: era capul unui sistem în care banii îi veneau de la sine.

Așa că – deși la început crezuse că, cu cât mai multe acareturi, cu atât e mai sigură averea, existența – dar toate într-o neorânduială cumplită, plus faptul că, treptat, totul se si degrada, pierzând din luciul bunăstării – acum chiar gunoiul nu-l mai arunca decât la marginea curții, uneori și pe o porțiune a acesteia.

- Ce scârbos, zise femeia cuvioasă.
- Cunosc și eu la mine în zonă vreo trei, care trăiesc printre tot felul de nimicuri, lemne putrede, piese de mașini, mizerie, pur și simplu, cum au apucat din moși-strămoși, zise filozoful – poate nu s-ar simți bine fără ele.
- Mizeria l-a invadat continuu – acum, dacă mergem la el, o să vedeți doar una relativă, numai rumeguș pe jos, în curtea destul de largă, ici-colo câte un utilaj, sau piesă – o reconstituire a realității din trecut, dar pe alte coordonate, reîncepu poetul.

Astfel că, îngustându-i-se orizonturile, se mișca și fizic mai greu, e firesc, cu biologicul nu te poți pune – cu scurgerea timpului, în general, cum ar vrea unii nebuni: dictatori, patroni s-o facă – așa că totul căpăta proporții, în ceea ce privește dezordinea; fiecare are o perioadă de glorie, fericit acel căruia plenitudinea facultăților biologice – adică fizice și intelectuale – coincide cu cea materială. De multe ori e așa – de multe ori nu – dovadă că fiecare lucru, sistem are un punct culminant o demonstrează faptul că ici-colo vedem câte un gard rupt, prăvălit într-o parte sau crăpat, chiar dacă era de beton; la fel, câte o casă cu culori reci – unde, de obicei predomină vestigii care vin *din timpul acela, din acea perioadă de glorie* – dar sunt într-un alt timp; de fapt, cine l-a măsurat, căci nu percepem decât prezentul – graniță între două nimicuri – trecut și viitor, cum zicea cineva – dar asta-i altă poveste. Așadar, aceste urme ne dovedesc că ceva a fost și chiar nou, puternic, important și, desigur, real, atunci, în acel trecut – apogeu al fiecăruia.[105]

Acum știți că se poate înfiripa o legătură de nezdruncinat între om și obiectele din jur. Justă, logică sau nu, ea există. De unde pornește? Omul, fiind trecător, în primul rând, are nevoie de *afecțiune*: de a mângâia un animal, chiar, *de a fi înconjurat* de ceva, fie acel ceva chiar și obiecte neînsuflețite, fără viață.

Apoi, dacă crede că azi face un anumit lucru, stă într-un anumit decor, la fel va face și mâine – și timpul nu va trece. Trăiește într-o continuitate – cu toți factorii neschimbați în acel flux al vieții, mai mult – această permanență îi dă senzația că *a încremenit într-un prezent* continuu, cu aceleași elemente.[106] Cine nu și-ar dori asta – să trăiască veșnic?

Vecinii, alertați însă, au făcut, la urma-urmei, un demers: au adus autoritățile, pentru curățirea locului; treaba a mers greu, cetățeanul nostru nu înțelegea cu treabă bună – mai mult – pe baza drepturilor din capitalismul barbar al celor cu bani – nimeni nu știa, fiind un zgârie-brânză, câți bani are la ciorap, amenința el cu represalii.

Până la urmă, într-o dimineață, până să se trezească, utilajele și oamenii primăriei erau acolo – și, deși atunci nu erau vestiții mascați, de-abia apăruseră – până să poată el face ceva, au

[105] Să nu mai zic de fabricile prăbușite, la sugestia și acțiunea celor din Vest, pe care le vedem la marginile orașelor. Câte activități, câte fapte, câte acțiuni umane – toate reprezintă acel prezent – poate și câte drame – au „umplut" acea civilizație, din păcate stinsă pentru totdeauna.

[106] Chiar Heraclit din Efes – acum două mii de ani – zicea: numiți lucrurile de parcă ar fi inzdruncinabile - de fapt totul trece...

curățat terenul, ducând totul: așchii, obiecte, cutii, haine putrede, lemne mai mari, la fel – pe rampa de gunoi a unui oraș din apropiere.

N-ar fi fost mare lucru – sau, trecând se părea c-au făcut ceva util – totul era bine pus la punct – dacă unul de la primărie n-ar fi avut ideea să-i facă o vizită apoi. Totul pornise de la sugestia unui vecin, care nu-l văzuse câteva zile pe afară, trebăluind. Într-adevăr, zăcea în pat, galben ca lămâia la față, nu mâncase de câteva zile. Îi picase rău să se despartă de acea mizerie – reprezenta o parte a vieții lui, bătrânețea mai ales. Acum pretindea – ar fi dat oricât – să-i fie adusă înapoi, în aceeași structură așezată în curte. Vorbea chiar de o sumă fabuloasă – cine n-ar fi fost tentat, mai ales că instituțiile publice – ca și acum, de fapt, nu prea aveau bani – dar i s-a explicat – deoarece cu legile naturii nu poți să te pui – că materialicește e imposibil – au fost doar mii și mii de așchii, aproape putrede, la acțiunea de transportare s-au sfărâmat, și-au schimbat locul – e imposibil să le mai pui în aceeași configurație; apoi, nici timpul nu mai e același – acum e altul.[107]

A insistat ce-a insistat și – văzând că nu se poate – a acceptat un decor cu același rol, asemănător oarecum, dar numai din punct de vedere al prezenței a ceva – rumegușul – peste tot, plus, piese din diferite obiecte, ici-colo. Adică un decor al prezenței civilizației umane, cu unele elemente ce implică asta – dar, mult mai modern.

- Tot nu era singur din punctul ăsta de vedere, zise țăranul.
- Da, s-a și mai liniștit, până la urmă, zise poetul – orice căpos, fie el om de afaceri, politician, trebuie să știe că totul trece, odată și odată și ar trebui să dăm socoteală – cândva – pentru faptele făcute – măcar pentru asta să ne mai liniștim și să devenim mai umani, încheie el.

[107] Adică, cum zicea același filozof, menționat mai înainte: totul e un foc veșnic care curge, căci totul se schimbă, e supus devenirii și transformării – adică nu te scalzi de două ori în apa aceluiași râu.

43

Pățania țăranului

Acum, șezând la o poveste, aici în partea de est a orașelor Tebrauna și Pribauna, după ce ne-am întors din zona de nord-est a țării – nu că această zonă ar fi mai binecuvântată de zei sau mai bogată, material și moral – deși s-au vehiculat diverse teorii de-a lungul istoriei – are fiecare avantajele și dezavantajele ei – e adevărat, noi avem minereuri de metale neferoase și rare, neobișnuit de multe – valurile cotropitoare și la asta au lăcomit – dar, cu fiecare invazie, se mai și construiau cetăți, fortificații, orașe, chiar, căci se apărau unii de alții: atunci era necesară construirea de cetăți, fortificații – elemente civilizatorii, la urma-urmei.

Ne-au ajutat mult și străinii, așadar. Sudul a fost și el invadat – dar dacă-mi este îngăduită o comparație, acel tip de societate de consum, care mai mult stagna, deoarece nu producea decât necesitățile zilnice, sau foarte puțin peste – semăna cu optica invadatorilor: și aceștia iubeau traiul tihnit, dezmățul – consumul, într-un cuvânt – și să nu lase nimic în urmă. De la ei au rămas doar cuvinte împrumutate-n limbă, care exprimă asta: toi, bairam, zaiafet, ciubuc, baclava și altele – care exprimau petreceri cu mâncăruri din abundență, dulceața mâncărurilor – toate dincolo de norma admisă, plus ploconirea în fața oricărei puteri.

Acum să nu credeți: paradoxal, omul din sud e aprig la vorbă, repezit în gesturi, l-ai crede serios – dar totul de aparență – sub astea se ascunde dezordinea, dorința de a nu face mare lucru.

La omul din nord, e altfel: sub masca calmului, înțelepciunii, se ascunde tot un om sătul de vicii, morale, mai ales: minciuna, dorința de a-și lovi aproapele și, desigur, mizeria, lenea – astea erau comune și la nord și la sud.

Astfel își încheie perorația poetul. Acum, îi zise țăranului chibzuit: te tot lăudai cu o poveste cu nu știu ce comori; eu, sincer să fiu, am prins o parte a mineritului, poate chiar mult – soarta, sau poate ironia sorții a făcut să-l abandonez la jumătatea drumului – mă refer cât ar fi fost necesar să stau pentru a avea perioada completă – după 12 ani, deci – sau la o vârstă de răscruce, 33 – vârsta lui Isus sau Alexandru Macedon când au clacat fizic. Dar nu asta e important – ci faptul că sunt aici, sănătos – dincolo de escrocheria puterii care a fost atunci – ele vin și pleacă, poporul rămâne – el să fie sănătos și conștient, să ducă mai departe făclia existenței proprii.

Mai prindeam și eu unele locuri cu flori de mină; destul de largi văgăuni, numite greisuri, se deschideau în străfunduri după „pușcarea” minereului – inutil să menționez că șefii aveau, în primul rând, acces la ele; pe mine, ca și de multe ori în viață – mă cuprindea o sfârșeală, o lene, o neputință de a acționa, care mă făceau să nu fiu capabil să lucrez la astfel de lucrări – să fiu acolo la momentul potrivit. Așa că povestește.

Povestea țăranului

- Nu pot să spun că eram din cale afară de ordonat – dar, încet-încet prindeam cheag, în perioada de început a Democrației: ba o casă vândută – socrul nu mai putea dovedi cu atâtea proprietăți, adică pământuri, bivoli, etc., încât casa cu aspect modern, arcade în față, cărămidă aparentă – care rămăsese de la taică-său, acesta – bătrân, se-nsurase cu o văduvă care avea aproape 80 de ani – căci cine se gândește să moară, la orice vârstă, omul are și iluzia veșniciei și a nebuniei de dominație în el, se crede cel mai grozav și chiar corpul uman n-ar denota nimic din ce urmează să i se pregătească de destin, în câteva momente, de la o anumită vârstă în sus. Ești atât de real, toate organele, sistemele, mă rog, părțile componente ale corpului există, se înțeleg bine între ele – ca rezultat, existența armonioasă a acestui tot – numit corpul uman – și când colo, poc! Dintr-o dată ceva plesnește, ficatul, stomacul, inima, sau oricare alt organ „se supără" nemaivroind să meargă cu celelalte împreună, crapă – și nici nu avertizează – ăsta-i neajunsul. Există și un banc pe tema asta – a importanței acestor organe, fiindcă veni vorba.

În corpul uman se-ntrunesc organele interne – care să fie șeful; eu, zise creierul, mi se cuvine asta, căci gândesc; eu sunt motorul, zise inima, fără mine n-ar trăi organismul; stomacul, ba eu, căci diger alimentele – de la mine pornește sursa de energie a omului; și așa mai departe, fiecare-și justifica meritul de a fi șef. Când s-a ajuns la rahat, auzindu-i dorința, toți au sărit mirați: cum să fii tu, rahatul, șef, nemaiascultându-l mai departe. Bine, a zis el, o să vă arăt eu vouă – și n-a ieșit o săptămână, blocând activitatea organismului. Să vezi cum au venit toate organele la el, rugându-l să iasă, să poată funcționa mai departe – recunoscându-i statutul de șef.

De atunci se zice că toți șefii sunt niște câcați – aluzie la cei care-au vrut, într-adevăr, să comande în organism și ce-au ajuns până la urmă – și, în același timp, toți câcații-s șefi (aluzie la rahatul căruia i s-a recunoscut valoarea până la urmă...).

Apoi și eu devenisem mai ordonat, știam ce aveam de făcut; în casa părintească, împreună cu familia, m-am întors cu forța, oarecum, să-i oblig pe ceilalți frați să-mi recunoască autoritatea; le-am „întors" ce le-am întors – și atât. Alt prilej de bunăstare. Apoi, deoarece dacă ai un serviciu stabil și să faci asta în fiecare zi îți aduce siguranța vieții și liniștea, căci altfel, chiar dacă ai avea mormanul de bani, parcă tot n-ai fi sigur pe ziua de mâine, – s-a văzut asta-n „Arhanghelii", la căutătorii de aur, chiar bogați fiind – am ales un post la stat. Aici, iar a dat norocul peste mine: tocmai începeau restructurările – o batjocură la adresa națiunii – oamenii și-au pierdut locul de muncă – i-au momit cu niște sume din ce în ce mai mari; trebuia o singură restructurare și o singură sumă – consistentă. N-a fost așa: gras s-a luat la urmă. Așa și eu: serviciu bun, nu mă-ncumetam să-l las – să apuc pe un drum necunoscut, până când, la urmă, văzând că banii sunt din ce în ce mai mulți – numai să te lași, m-am încumetat să plec.

Mai mult, unul din șefi, la care-i căram din greu lapte, carne, țuică – să mă țină în posturi călduțe – le destăinui azi aceste potlogării, oricum, s-au consumat – mi-a spus: nu va mai fi nici o ordonanță – asta-i ultima – așa că du-te.

Acum știți cum e: ordonat, ai un ritm al tău – nu că nu tragi toată ziua, îmi încropisem un atelier, dar dacă nu ești orășean, să zic, să vizitezi muzee, tot îți vine să faci ceva în zile de sărbătoare, specific muncii tale – să dai o raită pe terenurile tale, îmbrăcat elegant, curat, cu un jerseu pe corp, de lână, chiar dacă puțin demodat – asta-i personalitatea la țară, zică cine ce va zice – să mai joci o carte, poate chiar în curtea bisericii, după slujbă, o vizită prin vecini sau la neamuri la un pahar de ceva – mă rog, o relaxare specifică mediului nostru și la nivelul acestuia.

Acum ce ne propusesem în gând – nu că nu s-ar fi putut face în zile de lucru, dar așa se nimerise. Nu ne obseda efectiv – deși o reușită ar fi fost binevenită, dar așa am considerat noi, o

aventură, o excursie, pur și simplu, din care, dacă ieșea ceva era bine, dacă nu, tot bine. Nu pusese stăpânire pe noi acea idee, acea dorință de realizare, cum se-ntâmplă cu unele obsesii majore, în dragoste, explorări geografice, știință, sau orice alt fel de lucru, unde personajul acaparat de dorința înfăptuirii nu doarme, slăbește – se gândește numai acolo, îi pune stăpânire pe toată activitatea, pe felul de-a fi – făcându-l de nerecunoscut.

Altfel am fi fost și noi înfrigurați – am fi pornit la drum astfel, poate într-o dimineață dintr-o zi de lucru, cu scule, provizii – chit că poate ar fi fost mai lungă expediția, să ducem cu bine la capăt fapta pe care ne-am pus-o-n gând s-o realizăm. Dar nu – într-o zi blândă de toamnă, de fapt era în prima parte a lunii septembrie, când puține s-au schimbat, în raport cu vara – mă refer la culorile din natură – puțin temperatura, însă. În rest, galben, verdele pădurii, miriști de holde, copaci, stânci, drumuri cu praf – acolo unde era – un peisaj cu adevărat rustic. Dar despre ce era vorba?

La sud-est de masivele în care era mina Kavniko – e vorba de munții Gutino, cu masivul Mogosso – sub care erau minele propriu-zise – nici nu mă interesase până acum, o localizare a lor, știam că există, când veni vorba despre ele – sau c-au fost, mai bine-zis.

Acum știam că acele locuri minunate care se deschid cu flori de mină înăuntru, cu colți, forme grozave, unele foarte valoroase, erau – adică apăreau doar în cadrul filonului brut de minereu și unde-l despicai pe acesta, dislocându-l cu exploziv, dacă aveai noroc – se deschideau acele despicături, orificii unde pătrundeai într-o lume vrăjită a frumuseții și belșugului. Știam asta – dar mai credeam că poate, uneori, filonul se poate întinde până la suprafață – și, la fel ca-n secolele trecute – să se termine brusc, și, de ce nu, printr-un gol, unde să fie acele forme atrăgătoare?

Masivul se prelingea cu dealuri pitorești, tufe ici-colo, un fel de vale între ele, asta înspre vest puțin; în rest câmp, câte o vâlcea, oameni cu vitele, peisaj banal, oarecum.

Intrăm între două astfel de văi, ne gândeam la un fel de posibilitate de a pătrunde în deal, speram să aflăm unele văgăuni, venite până la suprafață – precis secolele trecute n-au folosit exploziv și nici n-au aplicat mineritul colosal și, totuși, s-au descurcat, mai mult, poveștile cu pitici și zâne și pietre prețioase aici își au izvorul.

Eram trei, unul dintre noi zări, la un moment dat, un fel de gaură într-un deal, la baza lui. Sunt acele scobituri, unde o culoare deosebită, două-trei pietre, poate, câteva rădăcini te duc cu gândul la comori, ai vrea să fi intervenit cândva mâna omului aici – să nu fie doar jocul naturii – atunci ar fi fost ceva valoros pentru tine; unul din noi s-a pus să-mpingă puțin pe lângă scobitură. Aceasta nu avea, de fapt, mai mult de înălțimea unui om, era, practic, o adâncitură, o denivelare în dealul cu iarbă galben-verzuie. Partea de sus cedă, văzurăm că e un orificiu mai mare, prin care se poate intra.

La început, câteva roci murdare pe jos, deși sticloase, oarecum, nu ne-au atras prea tare atenția, dar mai încolo, deoarece deschizătura înainta, ne-a fost dat să vedem ceva deosebit. Probabil intrarea fusese în trecut mai bine protejată – cine știe cum, se prăbușise un copac, poate apa, peretele de protecție cedase – asta în exterior; pe când, dinspre adâncul pământului răzbătea *un filon de minereu* spre suprafață. Am avut noroc – așa cum intuiam – acesta se termina cu un gol, un imens spațiu plin cu flori de mină, căci, înspre dreapta, puțin mai sus de acel nivel, chiar începea o deschizătură fantastică. Aveam lanternele la noi: cuarțuri, adică colți de toate mărimile, transparenți, unii cu bule de apă, nemișcați, apoi lamele de calcită, care creșteau la fel ca iasca, așezate pe pereți, flori mari extraordinar de bine aranjate în șiruri, în straturi simetrice, plăcute ochiului, după legi fixe, proporționale, ale naturii, dar la fel ca cele biologice, de afară: tufe, conice, sferice, rotunde, încât te întrebai și te mirai cum poate natura să le aranjeze astfel. Frumoase și valoroase, ziceam noi, dar puține se puteau desprinde cu mâna – căci nu erau zguduite de nici o explozie; plus că, printre ele, bucăți verzui, negre, gri, care, dacă nu erau îngemănate cu cele transparente, de cuarț și calcită, erau singure, precis conțineau

metale prețioase, adică cuburi de blendă, galenă, precis și bucăți de aur nativ. Chiar dacă am fi reușit să le desprindem, nu aveam la noi decât un rucsac, o daltă și un ciocan – noroc cu lanternele, făcusem o plimbare de plăcere – nu știam pe care: pe cele frumoase, ciudate flori nevăzute pământenilor până atunci – de un aspect izbitor, sau pe cele mai puțin arătoase, dar valoroase prin conținut; am fi făcut ca acel soldat din basme, care, pe măsură ce avansa în niște încăperi subpământene, lăsa banii găsiți în prima cameră pentru alții, mai valoroși, din cea de-a doua și tot așa.

Acum am privit ce-am privit – „încăperea" îngustă se întindea pe o porțiune de câțiva zeci de metri, după care am luat ce-am putut, adică ce-a intrat în geantă și ce-am putut duce cu mâna. Plănuiam să venim după câteva zile înarmați cu tot ce trebuie – ne găseam la vreo 30 de kilometri de satele noastre, ceea ce am și făcut.

Ajungem acolo, ne apropiem, recunoaștem valea, adică depresiunea unde-a fost țăranul cu vitele, copacii, dealul în stânga, dar era iarnă. Un adevărat peisaj alb, cu zăpadă peste tot, frig. O zăpadă groasă se așternuse peste tot, mă rog, aceeași copaci pretutindeni, fără frunze, însă, de pe unele crengi căzuse zăpada – pică și dacă-i proaspătă, apoi, e care rămâne îngheață pe ramuri. Tufe pipernicite, care parcă cer ajutorul să iasă din omătul care le invadase – totul în decor de iarnă, deci.

Ba, mai mult, nori se adunau la orizont, semn de ninsoare sau viscolire, dacă cerul nu-i prea întunecat, ci, fiind un frig puțin sticlos, parcă anunța asta; cum să te mai aventurezi, să mai rămâi prin asemenea locuri?

- Cărui fenomen s-a datorat schimbarea bruscă, într-un timp atât de scurt, întrebă cineva?
- A început și acolo iarna veșnică – știți terenurile acelea – munți, în speță, o zonă de vreo 1000 km², în care nu se mai face vară, rezultat al dereglării naturii, în urma industrializării, sau a cine știe căror experințe de sorginte necunoscută, zise filozoful.
- Așa e, zise țăranul, n-am mai călcat niciodată pe acolo.

44

Casele de vacanță. Pensiuni, hoteluri abandonate. Locul cu ș(j)men

Dincolo de orașul Capnico se-ntind niște dealuri mai domoale – vreo trei la număr – și o depresiune mai blândă la poalele lor, un teren destul de mare, unde era un izvor de apă minerală, numit prin partea locului „borcut". Se putea sta, frige slănină și alte produse pe care le dorește românul cu ardoare în timpul liber, sta la taifas și lăsa mizeria de rigoare în urmă. De altfel, zona e binecuvântată, atrăgătoare, chiar după ´90 s-au înființat aici primele case de vacanță – brusc, oamenii cu funcții, plus îmbogățiții zilei nu-și mai încăpeau în pielea pe care o avuseseră până atunci, și-n care, poate, trăiseră decenii întregi; deh, personalitatea, sau poate copiau Vestul.

- Propun să-ncepem o vizită-relaxare pe acolo, zise poetul, iar când vom sta la o șuetă, vă voi povesti eu despre alte case de vacanță și pensiuni din Munții Nordului și din alte zone ale țării; despre cum a luat amploare construirea de case – auxiliare – numai așa pot fi numite – din moment ce ai locuință – apartament, în special, dar banii veniți prea ușor – în majoritatea cazurilor necinstit – trebuie băgați undeva. Inutil să mai spun că bogăția nu-ți ia boala din organism, dar așa-i omul, nesătul.

Erau și acolo câteva, la fel un loc, o mică adâncitură – raportată la satele care erau mai în vale, la poalele unui masiv plat, numit Ignisso mic –semăna doar cu masivul adevărat, plus, la fel, un izvor mineral.

O casă de vacanță funcționa, adică stăpânii mai veneau pe acolo, una era închisă cu lacătul, iar a treia era aprinsă – adică urmele incendiului se vedeau pe dinăuntru.

Altfel, drăguțe clădiri, în roșu-cărămiziu – niște cabane, de fapt. Dincolo – adică mai jos de ele – era și un fir de apă care străbătea zona, aproximativ de la Est la Vest, erau câteva case de țărani, printre pomi fructiferi. Eu îmi făceam un obicei să urc până departe, în munți, vara, mai ales, după ce beam din apa respectivă – făcea bine la stomac.

Câteodată, primăvara, mă trăgeam mai la o parte, și-n lumina blândă a soarelui de primăvară, pe iarba care-ncolțea, trăgeam câte un pui de somn. Cum eram cu un trening larg, de bumbac, inutil să mai spun că sexul era beton. Ah, dacă ar fi fost acolo, *la acel moment ultrapotrivit*, o blondă cu un corp perfect, ce *sincronizare desăvârșită* ar fi fost! Dar, cum se-ntâmplă-n viață în majoritatea cazurilor, puține *lucruri se-ntâmplă cum le planificăm*, nu pentru c-am fi noi actori perfecți, ci mai degrabă, din încâlceala posibilă de evenimente care gravitau pe lângă un lucru, fie noi, pe unele, fie întâmplarea, pe altele – am ales pe cele potrivite, constituindu-se într-o înlănțuire care a dus la succesul scontat, până la urmă. Altfel câte nu sunt nereușite, rateuri, din nepotriviri, desigur, negăsindu-și poarta de intrare în existență la loc potrivit, fiind inversul celor arătate mai sus.

- Înainte de a povesti mai departe, zise filozoful, să pomenesc și eu de vreo trei case, dar masive, de data asta, de la marginea de Vest a orașului Tebra U. Fără etaj, dar destul de mari, aveau acoperișul sub formă de ciupercă sau pară, una, cu acele luminatoare rotunde, mari, în mijlocul acoperișului. Prin aceste forme, și prin masivitate, se vedea că sunt altceva decât se construise până atunci – era la sfârșitul anilor ´90 – ca și cum cineva, ajuns la bani, poate la o

vârstă înaintată, își satisface un capriciu al copilăriei – de-a face o casă ca-n povești, cum văzuse cândva; oricum, prin aspect și masivitate trădau ceva: răceala clasei de parveniți numiți patroni, care tocmai se ridica, furând pe rupte, de multe ori cu crucea lui Hristos în mână, justificând regimul așa-zis liberal și al proprietății private.

Una din case, la fel, avea ușile bătute-n cuie, căci erau toate-n roșu, pe vremea aceea. Acum, nu știu cum sunt – poate că unul din proprietari murise, ajunsese prea târziu la bani, așadar – dar mă-ntreb și-aș vrea să știu – chiar cu riscul de a mă repeta și-a plictisi – cum au furat, efectiv, aceia – au vândut terenuri, hale, utilaje, înțeleg, dar dincolo de asta au furat banii firmelor, amenințând cu pistolul, a curs totul, prin conturi, doar în contul lor, la o firmă. Că n-au plătit impozite, salarii la cei care plecau, că dobânda – când vindeau o marfă nedeclarată, a mers în buzunarul lor – patronul fiind un mic zeu – așa se adună, chiar și puțin cu puțin, iarăși știu – de fapt, le bănuiesc, doar, aceste metode...

- Se vor dezvălui după zeci de ani, la fel ca secretele politice, militare, când se vor spune și-n Rimino lucrurilor pe față–nu c-ar fi cine știe ce mare lucru; mare e, în sensul că a sărăcit o clasă cinstită – pe cea muncitoare – și-a ridicat în opulență o pătură de rahați – dar, zic, nu trebuiau ținute secret – poporul, oricum, e laș, nu se ridică – poate la câteva zeci de ani face mămăliga sau acest popor de opincari, explozie. Acum, lasă-mă să-mi continui povestirea...
- Poftim, dă-i drumul, ripostă filozoful.
- Nici nu știu cu ce să continui, vorbi poetul; aș putea să vă spun despre alte construcții neterminate, mândre hoteluri rămase-n paragină, în țara noastră – unele chiar mai recente, numite pensiuni – voi face-o și asta, pe una chiar vom vizita-o, apoi, vom mai vizita și un loc ciudat – nu se știe ce-i, care-i cauza fenomenelor întâmplate acolo, dar, până atunci, să vă povestesc povestea celor trei spânzurați. Eram, cum zic, bun de picioare pe vremea aceea,25-28 de ani – tinerețea își spunea cuvântul – atât doar că eram sporadic, haotic, adică nu aveam un program fix, ordonat, sau, chiar dacă-l aveam, nu dura mult. Nu știam ce voi face după câteva zile de ordine, cât voi cheltui, etc. Nici de antrenamente nu mă țineam sistematic – nu aveam o viziune clară și permanentă asupra lucrurilor – acea concepție ordonată, care m-ar fi făcut să nu ies, odată aplicată, din niște tipare bune, existențiale.

Câteodată lăsam sticlele pentru apă în câte o tufă și mă culcam la umbră; uneori făceam antrenament alergând pe dealurile din jur, alteori nu. Cert e că fusesem de mai multe ori în acel loc, așa că șansa de a mă întâlni cu unii cunoscuți era mare.În una din peregrinări mă-ntâlnesc cu un tip slab, înalt, gârbov – deși era tânăr – cu ochelari. Era vară, cald, veneau oamenii să-și ia apă mineralizată. Acesta, numit Ilie, văd că e foarte amabil cu o țărancă puțin grasă, spre cincizeci de ani, care avea o fată la fel: puțin plinuță, dar din tipul celor care, părinții având puțină avere, trebuie neapărat să intre într-un post bun, undeva, unde se cer sau nu studii sau măcar măritată bine, la fel, „între oameni”.

Nici tipul nu era izbutit – dimpotrivă – n-ar fi avut nici o șansă. Văd, însă, că e foarte amabil să-i ducă femeii coșul cu sticle – femeia având multe – dar pricina aveam să o aflu pe loc. Ea – direct, țărănește – îl întreabă: ce, mă, ai vrut să te spânzuri? El negă, însă, zicând: nu, numai am umblat cu niște lanțuri... În ceea ce privește amabilitatea, încerca să recupereze ceva din lumina favorabilă pe care o avusese asupra sa, înainte de a încerca actul respectiv...

Dar știu – dea Domnul să nu se mai repete – trei cazuri din zona mea. Primul – nu știu dacă le povestesc în ordine cronologică – oricum, e mult de când s-au întâmplat, chiar în primul deceniu după Revoluție, fie-le țărâna ușoară – era un tip înalt, șaten, păr ondulat, ca artiștii folk și care purta ochelari. Era de ginere undeva în satele din Depresiunea de Sud-Est. Neînțelegeri cu socrii. Altfel era de treabă, când o vedea pe maică-mea – câtă vreme era fecior – eram și neamuri, când dădea mâna cu noi, parcă halucina de fericire, zicând: ce faci, mătușăăă?...Am făcut cu el un chef de pomină, după o nuntă, într-o toamnă, pe un deal, cu vin și cu muzicanți care tocmai veneau de la nuntă. Oricum, D-zeu să-l ierte...

Al doilea, tot din partea de sus a satului, care e oarecum răsfirată pe niște dealuri, pe un fel de platou –chiar fusese o școală, cândva, acolo – dar în urmă cu secole, mutată din orașul Tebra U., ciudat cum se amestecă lucrurile, școală pomenită în W.Übelhardt – Pe urmele lui Shakespeare – era unul buzat, negru, cu blugi. African, parcă, bietul. Undeva, la câteva sate spre sud, zonă căreia i se mai spune și „patruzeci”, adică atâtea sate plăteau, cândva, tribut Imperiului austro-ungar, era la oi. Neînțelegere la plata simbriei. L-au găsit în pădure, aproape mâncat de ciori.

Al treilea, poate primul, cronologic, e cazul pe care-l cunosc cel mai bine. Mic, slab, negricios, nu știa dansa. Avea un jerseu de lână alb, împletit, gros – așa se purta atunci – care-i mai dădea personalitate. În rest, semăna cu niște mătuși, surori de-ale lui taică-său, rămase fete bătrâne, deși taică-său avea cap rotund, ochi albaștri, prezentabil – el, prin acea filieră, era altfel; mă rog, transmitere genetică.

Venise cu viitorul cumnat, așa urât cum era, umblase la o fată frumușică din Noul Sat de Sus – și-i zise maică-sii să pună pălincă și cârnați pe masă. Aceasta-i răspunsese: nu tu ai îngrășat porcul; acesta, de supărare, a mers în șură și și-a făcut felul, agățându-se de-o grindă. Asta a fost chiar după Anul Nou, cred că-n primul an, sau al doilea, de după „Revoluție”. Le-a părut părinților rău după el – nici în cimitir n-a fost îngropat, decât la margine, cum li se-ntâmplă celor care fac din astea – măcar o *mângâiere sigură* poate să ofere creștinismul – tot e bine și cu asta – ai șansa, dacă *mori normal* – adică după canoanele bisericești – să fii îngropat cu fast, adică preot, cântece, sicriu împodobit cu flori la petrecerea de adio – căci ce-i după – în afară de întunericul veșnic – nu se știe.

Sau unul cu tentativă: în WC-ul gării din Tebra U.: era unul mic, nas coroiat,șaten, slăbuț. Dulgher, cică. Făcea parte din acei oameni, care prin proporțiile sale aducea cu un șoarece imens și totuși stârnea râsul, oarecum, fiind cu mult mai mic decât un semen obișnuit. Chiar îi ziceam, la lucru – deși atunci încă n-aveam conturată personalitatea, adică nu știam cât și unde și cum să glumesc, mă rog, împreună cu alte lucruri pe care nu mi le definisem, încă în conduită, asta e, personalitatea se constituie pe rând, mai bine mai târziu decât niciodată – dar totuși îl intuiam deosebit, împreună cu comicul situației, îi ziceam, așadar: ia scutură-te odată, să zburăm toți de pe aici...

Acestuia nu-i reușise: îl deranjase cineva, cred, sau erau sforile slabe, așa că a căzut grămadă-n budă, scăpând. Hulă lor, în orice caz, cine-ncearcă așa ceva. E și curaj, e și lașitate – interpretabilă atitudinea care duce la un asemenea gest – dar nu trebuie făcut – trebuie *luptat până la capăt.*

Acum să vă povestesc despre clădiri părăsite, hoteluri, cabane, blocuri, victime și ele ale capitalismului barbar.

Există o salbă de clădiri, toate abandonate, de când cu „înțeleapta” oblăduire a societății libere; una, a și fost demolată – în cartierul de Vest era, fost dispensar sportiv. Trebuia doar renovată, căci fusese lăsată în paragină de când cu căderea vertiginoasă a artelor și sportului, în tipul acesta de societate barbară. Avea etaj, trebuia doar acoperită și renovată. Un etaj e un mare lucru – odată se face nu știu cât spațiu – unde se poate, material, face asta, altfel e ceva greu, la fel cum vezi cu ochii un lucru când ești obosit – insurmontabil; când ești în formă, e un mizilic, ai sări peste el. Spun asta, deoarece următoarea clădire e o fostă croitorie, în partea veche a orașului, într-o curbă. Atelier și magazin, jos. Îmi plăceau acele aglomerări de civilizație, prin magazine, baruri, mulțimi de oameni, care se constituiau la câteva străzi odată. Om la om trage, nu te mai simțeai singur – asta-i civilizația, de fapt. Mai ales iarna, cu cerul înnorat, cu nori fugărindu-se pe cer, iar tu să hoinărești printr-un asemenea cartier, cu zăpada fleșcăind sub picioare, să vezi și câte o gagică cu pantaloni pe corp, culori deschise, desigur – să te bucuri de viață, într-un cuvânt.

Te îndreptai spre râu, îl treceai, iar pe strada principală, pe care ieșeai din oraș – PribaUna – dar care fusese rebotezată, deși n-avea conotații politice, numele – cu cel al unui ilustru luptător-patriot din trecut (sau invers – nu toți luptătorii sunt și patrioți), chiar vis-á-vis de Catedrala Veche, o clădire enormă, în formă de L. Dacă cea menționată înainte avea o mică curte interioară, unde erau case cu diverse ateliere în ea, ca-n secolul XIX, aceasta avea o curte pe măsură: balcon interior, adică la etaj, holul care da spre curte era un pridvor cu brâu și stâlpi, de fapt. Doamne, ce centru de artă, de chimie, de fizică s-ar fi putut face acolo! Nu sunt pentru o centralizare excesivă, dar s-ar putea încerca astfel, să se vadă rezultatul: să se documenteze un fizician, de exemplu, să-nvețe – chiar excesiv – și să vedem ce dă, apoi.

Alta era cea din Pribauna, din centru, care are conotație cu nu știu ce organizații masonice ale trecutului; faptul că cei care o locuiseră cu secole în urmă posedau puteri oculte, n-a salvat-o de la ruină, dovadă că forțele spirituale au și ele un început și-un sfârșit. Eu am „prins-o" ca internat școlar.

Voi aminti acum de cabanele și hotelurile lăsate în paragină în țară, plus aici, la noi. Un bloc de toată frumusețea la Poiana-Mărului, undeva în sud-vest, în Banatul de munte. Fusesem acolo cu niște farsori, adică patronași care nu și-au onorat promisiunile. Am participat la un chef monstru, cu niște studenți de la stomatologie din Temesvaro și-am revenit acasă. Întâmplător, administratorii erau din Nord: unul mic, musculos, cu figură de mecanic, din Capnico și unul înalt, solid, cu ochelari, cu figură de chiabur, din Borisso. Ambii spre 60 de ani. Sau Băile Herculane, tot din acea regiune – să nu mai enumăr alte clădiri și stațiuni din țară; nu se poate, bine c-au putut și societăți mai puțin avansate ca a noastră – acum, dacă s-ar putea, ar pune patru pari în pământ, patronii, le-ar înveli cu nailon și-ar scrie pe o hârtie, la intrare: mici și bere la discreție, adică să câștige cât mai repede, cu adaos mare, ce să se mai complice cu renovări de clădiri, de la A la Z, cu parcări – astea costă.

Așa au făcut la barajul de la Firisso, de pe râul Stumm – au încropit o bodegă pe margine, unde se vindeau cele menționate mai sus, în timp ce mândrețe de hotel sta gol – aștepta renovarea. Sau la stațiunea Izvoarele, clădirea de bază, imensă, plus încă un hotel, plus vreo trei cabane mari, cu etaj, își așteaptă grabnic renovarea; în jur e un peisaj de vis – vârfuri cu pășuni alpine, o vale – depresiune, mai bine-zis, care se întinde dincolo de hoteluri, până la poalele dealurilor din jur, plus că se continuă după clădirea principală, având și un platou lângă ea, și multă verdeață – o iarbă deasă care te-mbie la călătorii, care acoperă și platoul și adâncitura văii, mai ales că totul se pierde-n depărtare – spre Est. Câteodată te cuprinde regretul trecător că nu-i o mină acolo, oameni, civilizație, iar tu veșnic tânăr.

*

Despre pensiunea nebunului, cea din fonduri, nu mai menționez; am vizitat-o pe vreme de ploaie, v-am povestit asta, atât doar că țăranii din primul sat, Budesto, mai smulg câte o tablă din gard, câte unul din cofrajele rămase pe trepte. Și când te gândești cum a păpat banii, fără o documentare prealabilă, plus zgârcenia de rigoare: el ar fi dat camera – căci o visa gata, în ciuda vicisitudinilor de tot felul – cu 2 milioane pe noapte, de căciulă – adică patul. Împuțiții, tot visează o îmbogățire rapidă; ar merita un lagăr, așa, pentru înmuierea oaselor și să știe ce-i omul pe pământ.

*

Vom vizita, mai încolo, un loc ciudat, o realitate, numit „Locul cu ș(j)men", cum scrie pe două indicatoare, depinde cum crede țăranul că se pronunță cuvântul respectiv; precis tabla unde cuvântul apare cu j, a fost scrisă de un tânăr, mecanic auto, cu puține clase și cu puține

pretenții de la viață: acolo, o mâzgălitură. Inutil să spun că una din specialitățile tipului e berea – și țigara, desigur.

După ce scapă din chinga munților, drumul o ia spre Est, zeci de kilometri. Se înșiruie localități pe lângă el, desigur. De-o parte și alta, câmpii. Nu cu forme perfect netede, ici-colo câte un pâlc de copaci – ca un grup de persoane care se sfătuiesc ceva în secret, apoi dealuri, păduri, pe unele porțiuni din ele – în depărtare. Iar, umbra, cum cade, acolo unde se sfârșește brusc o suprafață de pădure și se vede distinct câmpul, o suprafață mult mai netedă ca-n realitate, din cauza depărtării, pe care cad umbrele unor copaci izolați, iarăși destul de clar și pitoresc. Ai vrea, parcă, să fii acolo – în orice caz, totul are alte valențe ca-n realitate: de multe ori iluzia e mai frumoasă decât realul – dar poate că n-am putea fără ea.

Sau șiruri de plopi pe marginea șoselei: pe partea dreaptă la câteva sute de metri de drum, un râuleț venea cine știe de unde; aducea tot un aspect utopic, sclipitor al existenței.

Clăi de fân, iarbă îngălbenită, acolo unde nu fusese cosită, apoi table, tarlale cu otavă – de un verde profund – în alte locuri, prezentau o variantă de sărbătoare a existenței, cel puțin te ducea cu gândul la niște lucruri –referitor la distracție – pe care ar trebui să le faci acum, în viața asta – nu să le tot amâni la nesfârșit. Bine că mai existau și astfel de peisaje.

Terenul coboară, puțin înclinat – drumul la fel, apoi, brusc, urcă. Dacă coborârea e de vreo cincizeci de metri, din „vale” – adică din cea mai de jos zonă, unde ajunge – o ia în sus, adică o pantă lină, dar vizibilă, de vreo 80 de metri. Se vede clar: șoseaua urcă. Acum, aici e buba: lași motorul oprit, oprești totul la mașină, la începutul pantei și aceasta urcă, până se termină înclinarea terenului. Unii zic că e iluzie optică – adică totul e invers, adică de la acea frângere de drum, de înălțime – luați-o cum vreți – drumul continuă tot în jos, dar așa se vede.

Eu, mărturisesc, zise poetul, am făcut proba cu cumnatul. Mai mult, am alergat pe câmp, spre pârâul care curge în depărtare – paralel cu șoseaua. Clar: drumul urca. Unii zic că ar fi iluzie de la terenul din jur – dar cum? de la ce?nu e nici o linie sau mai multe, aproximativ paralele – direcția lor, vreau să zic – atunci, poate, în talmeș-balmeșul acela de linii, una s-ar vedea eronat: s-au văzut cazuri de șiruri de pătrate care parcă urcă, sau se îndepărtează – în relief, la fotografie bidimensională – mai mult, o femeie, stilizat fiindu-i făcut chipul, din câteva trăsături, părea ori tânără, ori bătrână.

- Păi oricum, zise filozoful, chiar în cazul liniilor care înșeală, prin măsurători, am putea vedea care unde merge în realitate.
- Eu – adică noi – cu cumnatul, am repetat de mai multe ori proba cu mașina; mai rămâne să aduc un meseriaș hârșit, serios, pe care nu-l scoți din ale lui, ca motanul Fomea Fomîci din Cehov, împreună cu-n boloboc și cu o placă de vreo câțiva metri pătrați, care nu se-ndoaie, să verificăm chestia. Cum se va orienta bula de la boloboc și cum va curge apa pe placă – ăsta va fi adevărul, indiferent ce va „zice” ochiul. Aș aduce și-un laser, dar mă tem că cu bărboșii de azi, care-l manevrează – nu vom stabili mare lucru. Adică n-am încredere în ei, să aștepți până se-ncălzește aparatul, ba un element stricat la aparat, ba o ajustare de piese, o aproximare – de nu mai știi ce să scoți de acolo, ca și concluzie.
- Și să nu stați prea mult, aud că o mașină, la mijlocul urcușului, a dispărut, pur și simplu, zise funcționarul. A început să zbârnâie și apoi a început să dispară – adică să devină transparentă, mă rog, intra în alt spațiu și timp, pe măsură ce era din ce în ce mai puțin vizibilă.
- Normal, replică filozoful; dacă nu-i iluzie, adică să coboare, realmente, drumul, atunci e un câmp electromagnetic foarte puternic, care poate distorsiona spațiul și timpul, să ajungem în cine știe ce lumi paralele, poate mai bune, poate mai rele decât a noastră, care au fost sau vor fi. Să ne bucurăm de acest potențial pe care-l avem – de care se miră și străinii – și care, la fel ca alte bunuri ale țării, să sperăm că, odată și odată vor fi folosite în interesul poporului și să ne-ntoarcem în regiunea de Sud-Est.

45

O vizită în locul „Caritas”

- Acum ar trebui să vedeți și unul din marile orașe ale țării – Kalujo – fondat cu secole în urmă – chiar milenii – de una din civilizațiile care au trecut pe aici – acum ce contează asta, mai ales că a fost o discontinuitate crasă între ce a fost și ce a urmat după aceea – o mie de ani de așa-zisă „istorie lipsă” – sau „documente” de civilizație, ca clădiri, șosele, amfiteatre, etc. – care n-au fost făcute în timpul ăsta, zise poetul.
- Aceasta dă apă la moară interpretărilor de orice fel – fie că populația a fost strămutată în altă parte – venind cei noi, aceștia au avut câștig de cauză – dar adevărul fiind, de data asta, la mijloc, pot spune cu mâna pe inimă că au fost aici oameni, tot timpul – dar modești – nu prea-i interesa pe ei civilizația – să bea și să mănânce, să treacă timpul – întocmai ca azi, continuă filozoful.
- Acum asta nu-i de mirare – se mai ticăloșește lumea – să ne amintim de popoarele din Irakul de azi – cât de harnici erau în antichitate, aduceau aur – minereu, de fapt – în ambarcațiuni destul de primitive, din Caucaz, pe Eufrat; făceau bijuterii deosebite în condiții grele, căldură, praf – neavând ce avem noi azi, mă rog, tot confortul.

Azi stau pe marginea drumului, scarpină o oaie în fund – musulmani fiind – de carne de porc n-au voie să se atingă – și aduc laude lui Allah și patronilor, încheie poetul.

- La fel ca la noi, zise filozoful – dar să nu uităm de India, iarăși, și acolo situația-i similară: poate chiar o civilizație atomică să fi avut, unele grupe de popoare de acolo –dovadă textele vechi sanscrite, Mahabharata și altele, despre nave atomice, apoi desene cu tot felul de instalații atomice, instrucțiuni de dezinfectare, plus – și aici nu pot fi bănuiți de fantezie – orașe cu canalizări, etc., acum multe mii de ani. Azi ce fac? Stau pe malul marilor râuri – Indus, Gange, Brahmaputra – râuri sacre – și așteaptă mântuirea. De la cine?

Plus că la noi azi e prezent iarăși un fenomen al deosebirilor de civilizație, în fiecare segment, care-l face pe om – făcând o sumă a tuturor acestor aspecte – să nu fie întocmai ca într-o țară civilizată. Avem ceva care nu-l au vesticii – ceva ne lipsește, mai bine-zis, ei au ceva-n plus, sau altfel. Drept urmare, orașul e și azi murdar, mișună de bărboși, mai ales fiind centru universitar, așa că dezordinea, la studenți, mai ales, fiind de când lumea – și nonconformismul, energia debordantă, totul, completă filozoful – totul cuplat la mașina capitalismului în floare.

- Așa e, zise poetul, dar acum să ne referim la un joc care a-nfierbântat mințile imediat după Revoluție. E drept că, privit retrospectiv, acest fenomen pare radical, chiar ieșit din matca porcăriilor capitaliste firești –dar cine putea atunci să prevadă, de exemplu, telefoanele mobile și luxul deșănțat de mai târziu. O femeie din acei ani, care-și arăta „toate dedesubturile” într-o revistă porno, părea chiar grobiană la aspect, acolo, la intimități; în rest, frumoasă, picioare lungi, ochi verzi – cum ar fi fost astea azi valorificate? Era o curățenie mai naturală a corpului – dar și așa, de exemplu, oamenii făceau dragoste – plus escrocherii erau cu grămada, la poporul acesta – chiar și atunci.
- Lasă tu poporul în pace, zise țăranul, căci își vede de treaba lui, ca ceva normal – așa-i logic să fie, cu șefi...
- Bine că nu zici că a stat cuminte în banca lui, de secole, zise poetul, cum a considerat Marele Poet al neamului, naționalist fiind – Eminescu – despre simplitatea noastră – dar nici mare lucru n-am făcut în istorie, cu toată credința noastră; mai mult, problemele de atunci sunt

valabile și acum – vorba lui Dinicu Golescu – bârfa și zorzoanele inutile. Chiar așa – să vedeți ce ambiguități generează, sau între ce limite se mișcă poporul ăsta fără nici o religie, vorba cuiva;un tip, subțire, de altfel, pripășit de prin Est pe la noi, deși vede în ce greutăți mă zbat, că nu pot cu nici un chip să public aici, în acest feudalism – ba amânări, ba minciuni – adică promisiuni neonorate – când veni vorba de cei care s-au realizat în Vest, părăsind cândva țara, ca Tristan Tzara, C. Brâncuși, Panait Istrati – și atunci ca acum, ba îi mai și considerau – pe primul și ultimul dintre ei, după ce s-au realizat acolo – de-ai noștri, statul romino – așadar, tipul subțire zicea: și-au părăsit țara, spre deosebire de alții care n-au făcut-o, degeaba îi explicam eu că aici nu te bagă nimeni în seamă. Apoi, c-o undă de reproș: de ce au făcut-o? – iar, referitor la cei care-au rămas aici, și dacă n-au reușit nimic, unii: da, dar nu și-au părăsit țara... Ce să mai crezi de poporul ăsta linge-cur, care, cum zicea C. Rădulescu-Motru, n-are nici o religie, doar mizeria, slugărnicia, escrocheria – dacă o are pe una, totuși...

Acum nu știu de unde a apărut ideea, pe ce mecanism s-au bazat când, la suma depusă, într-un anumit interval, sau după ce trecea o anumită perioadă, primeai de opt ori suma. Acum, la progresiile geometrice, deși absurdă, incredibilă la început, acea creștere exagerată – cunoașteți legendele referitoare la bobii de grâu puși tot cât(e) o cantitate dublă pe pătrățelele tablei de șah, ce sumă astronomică s-a adunat până la urmă, la fel și aici – creșterea e semnificativă, și atunci trebuie să-ți pui întrebarea – după entuziasmul inițial – ce sursă inepuizabilă există în spatele acestui mecanism, care să permită acea multiplicare la fiecare cetățean care a depus. Oamenii mergeau și depuneau – economii cu sacul – vânduseră bunuri cu toptanul, de-o viață, în ideea că vor scoate de 8 ori, preț de, timp de câteva ture, să-și rezolve unele probleme: așa e omul, hapsân, nu s-ar opri nicidată, în loc să lase acolo doar o parte din suma multiplicată, la care au avut totuși – unii fericiți - acces.

E și mare tentația – deși șanse sunt mici – de a pune mult, la asemenea jocuri și să scoți tot mult. Dar când ai baza asigurată, casă, mașină, să le vinzi, ca să pierzi la jocuri de noroc suma, la ce? În rest, ai zice: pun o sumă de bani, destul de mare, pe care o am disponibilă, să câștig mai mult –să-mi iau locuință, eventual. Să procedezi invers – avându-le pe acestea – să le vinzi, să risipești banii la jocuri de noroc, e curată nebunie – îți tai craca de sub picioare.

*

Cunosc un caz asemănător: un tip cu barbă – bătrân azi – străbate orașul în lung și-n lat – a ajuns boschetar, noroc că are pensie, a pierdut la pariuri banii de pe apartament. Când îl întreabă cei care-l cunosc – ce-a făcut cu apartamentul, bâiguie stereotip un răspuns: Papa, pa, pa, pa, adică că i l-a luat tata securitate, căci tot se mai încăpățânează să creadă, cu încă o mână de porci de dreapta – regaliști, liberali – care ne conduc, că Securitatea și nu capitalismul conduce țara asta și-o mulge. În rest, pare om serios, doarme-n beciuri, a pus și saltele acolo – treaba stă bine, nu numai așa, de formă – mai mănâncă la meniul zilei, a cerut și ardei iute la ciorbă, ca un om care-și permite; face kilometri pe jos, va trăi – cu felul ăsta de viață, o sută de ani.

S-au considerat afaceri cu droguri în spatele sistemului, cu arme, oamenii începuseră să-și pună întrebări, jocul începuse vara, toamna, până se răspândise peste tot, s-a oprit prima dată prin octombrie – câteva zile – în rest, nimic neliniștitor, erau publicate listele fericiților în ziare. Cum am spus, unii chiar mergeau cu sacii – să scoată întreaga sumă.Eu n-am mers să pun că n-am avut, continuă poetul.

- Ai fost calic, zise țăranul și acum te dai virtuos și victimă a sistemului...
- Nu, eu nu zic că n-am fost dezorganizat – greșelile de atunci le recunosc, mi le asum și m-au costat în strângerea – nu de averi, ci de lucruri necesare în viață – dar și de moșteniri, de la neamurile pe care nu le-am prea ajutat.

Apoi, dintr-odată, prin ianuarie, șandramaua s-a dărâmat. Dar cum arăta locul unde a fost totul?

Au ajuns sub un deal, în partea de Nord-Est a orașului, acesta fiind situat la poalele unor munți – o ramură mai puțin importantă a munților de Est; e drept că și la Nord-Vest orașul era înconjurat de niște dealuri, dar aici, într-o pădure, chiar la joasă înălțime, numită pădurea Badea, aveau loc tot felul de fenomene ciudate, numite paranormale...

- Cum sunt alea, zise femeia cuvioasă?
- Păi o delegație a mers noaptea, mă rog, cu tot felul de aparate, ca la emisiunile străine, să descopere fantome, entități energetice, dar, fiindu-le frică și defectându-li-se și bateriile, delegația – erau niște străini – au luat-o la sănătoasa. Ziua, într-adevăr, după ivirea zorilor, deși în pădure e semiîntuneric, au apărut tot felul de arătări, luminoase, mai mult sau mai puțin consistente, unele se alungeau, din fum, parcă, ca și cum ar fi ieșit dintr-un vas, ca-n poveștile arabe – altele sclipeau, aurii, argintii, erau și mai consistente, în orice caz.

Unele erau triste – chipuri de tineri sau bătrâni – dispăreau repede, parcă se scuzau că au apărut pentru o clipă în viață, în lumea noastră, aveau pe față o suferință întipărită, poate cu aceea plecaseră din lumea noastră, adică reprezentau fidel *suferința chipului uman*. Celelalte, mai zglobii, făceau diferite feste călătorilor: le smulgeau pălăria din cap, îi îmbrânceau, venind brusc spre ei – dar nu imaginea propriu-zisă – care-și apropia mâna de pălăria unuia, de exemplu, ci un suflu de aer făcea să se-ntâmple lucrurile acestea – de parcă și după moarte aceste entități ale unor foste persoane n-ar fi avut altă grijă decât să fie rele, batjocoritoare, viclene – ca-n viață, de fapt.

Ziua nu era teamă – mai mult un aer misterios – era și o spaimă difuză, desigur, căci nu știai *ce se poate întâmpla* la contactul dintre două lumi – una benefică, a noastră – sau, cel puțin considerată astfel – și una a răului, cea post-mortem, a spiritelor. Noaptea, sigur, exista un aer de spaimă acută, de teroare chiar, care plana peste tot amplificată, poate, și doar de lipsa luminii – dar exista. De aceea incursiunile au și fost mai rare, noaptea, mai ales, încheie poetul.

- Acum să lăsăm asta – destul – poate cândva vom vizita și acea pădure și să dăm o raită peste această zonă, acest podiș frumos, aici, la poalele munților, chiar lângă cartierul Bókáncsi. Haideți să urcăm, firul de tramvai se opri într-o mică piațetă – un nod de civilizație, cu două-trei magazine, un bloc-două – nu era mare lucru, dar erau, totuși, oameni, civilizație acolo, și printre câteva vile, un drum pietruit urcă pe platou. Acum poți să te simți bine și-n creierul munților, îți pare bine că civilizația a ajuns până acolo, cu tot ce implică ea, chiar te minunezi și te înduioșezi când vezi câte o căsuță cocoțată pe un delușor, sau lângă câte un perete abrupt de munte, proprietarul nemaiavând alt spațiu la dispoziție, interveni filozoful.
- Sunt pitorești asemenea locuri, chiar eu știu câteva, zise poetul. Dar acum să vedem birourile și ce-a mai rămas din ele.

Ajunseră la o clădire lungă, în formă de echer, dar cu o deschidere foarte largă, mai mult sub formă de segment, de linie frântă, cu două etaje. Fusese ridicată atunci – în dârdora afacerii – deci totul părea trainic, să meargă pe veșnicie, mă rog, nici un început al unei acțiuni *nu poate prevedea durata*, nici întreruperile, loviturile, prăbușirile intermediare. E adevărat că la baza unei acțiuni stă motivația, adică fondurile, apoi seriozitatea celor care-o fac, iar în al treilea rând, și nu în ultimul, consumatorii – adică să fie, să zic, cine să cumpere produsele, în cazul comercial strict, de exemplu.

- Câte afaceri înfloritoare nu s-au dus pe apa sâmbetei, deoarece clientul – și aici prezint simplificat cazul – zise filozoful, s-a dus pur și simplu la magazinul de alături și – în sens mai larg – afacerea s-a năruit.

Acum menționez că sunt procese care durează de la miliardimi de secundă – în Univers – asta în cadrul atomilor – la unele care durează miliarde de ani – viața unei stele, de exemplu. Nu știm – procesele de care depinde viața noastră – cât durează. În afaceri să ne considerăm

norocoși că am reușit; aș încheia această prelegere, așa că borâții cu lanțuri de aur n-ar trebui să fie atât de mândri de reușită – totul i se datorează hazardului – într-un moment pot pierde totul.

- Asta e așa cum ai fi în război, zise poetul – dacă ai auzit zgomotul exploziei, exişti, ai supraviețuit – n-ar trebui să fie ei vinovați, ei doar profită de viață – ar fi înclinată lumea să zică, să nu mai vorbesc de slăbiciunile umane, general valabile: lăcomia, nestatornicia, dorința de dominare, de a face rău, etc.

- Mai bine hai să vedem clădirea, oricum n-a rămas mare lucru din ea, adică din suflul de atunci, din acel început de epocă, care dăduse oamenilor speranțe: cei umili, la acea multiplicare miraculoasă de sumă, să cumpere ce n-au putut cinstit, în viața lor, un apartament, de exemplu, cei hrăpăreți să se-mbogățească și mai tare, zise filozoful.

- Cu voia domniilor voastre, eu aș povesti ce-a fost aici, în acele zile, zise țăranul. Venisem și eu cu desaga – adusesem niște bani – aveam gospodărie într-un sat necolectivizat, aveam ce-mi trebuie, dar speram în sporirea avuției, în primul rând c-așa e omul – nesătul, niciodată nu-i ajunge ce are, apoi trebuia să-mi însor cei doi feciori și să-mi mărit fata. Și măcar că aveam această posibilitate – iar goliciunea sufletului uman – eu recunosc asta – dar ce să facem, din această stofă suntem alcătuiți, mă făcea să mai încerc sporirea nemăsurată a avuției, acum că se putea obține mai ușor asta. Mai mult, încă odată se mai vedea vanitatea și lăcomia omului: aș fi dorit să le fac copiilor niște nunți de excepție, mult peste limita normală a fastului – niște minți odihnite de oameni de afaceri inventaseră și asta – tocmai apăruseră în Nord-Vest primele săli de nunți – chiar așa numite – restaurante speciale pentru asemenea evenimente, cu sute de locuri încă nu erau, unde – deși ceremonialul inventat a implementat în sine toate mărunțișurile cu prețuri exagerate – trebuie să mai pui totuși ceva, mai acătării decât la o simplă nuntă. Și unde decât în asemenea ocazii, șarlatanul – alias șeful de local – poate câștiga un ban sub aura cinstei – iar omul de rând e mai îmboldit să pună jos, pe nepusă masă, o sumă măricică – că ajută pe tineri, pe noii născuți, sau, pur și simplu, influențat de greutatea momentului?

Apoi, ca un părinte iubitor și bun – deh, ne sacrificăm ca un fruct ce cade în pământ, seva trecând din noi în noul organism, din noi rămânând doar coaja, fleșcăită și aceea, că așa suntem noi, rominii – aș fi dorit să le las și ceva apartamente, câte unul de fiecare, la oraș, deh, vremuri moderne – adică sacrificiu mai mult decât trebuie să facă un părinte pentru copii. Dar n-am avut noroc. Jocul s-a oprit: băgasem cam cât pentru un apartament, mizam că voi scoate patru, trei pentru ei, iar valoarea unuia să rămână pentru mine. Dar – repet – n-a fost să fie așa: Domnul a dat, Domnul a luat; voi face încet-încet rost de alți bani...

- Bine că vezi lăcomia: ce te-a mânat pe tine, i-a mânat și pe acei escroci ai jocului, atât că n-au spus la nimeni pe ce bază l-au clădit, de ce n-a mers – am auzit că la început au fost amestecați politicieni, adică mai marii zilei, până și-au luat banii – iar conducătorul jocului, Stoiko, a ajuns aproape muritor de foame, cu datorii la taxe, la bloc. Ce să-i mai faci acum: să-l chinuiești, să-l omori, mai degrabă sistemul să-l retezi – care a făcut posibilă asta. Cât despre relația părinți-copii, la popoarele civilizate nu li se face atâtea favoruri, nu se cocoloșesc atât – de la 18 ani își iau – la propriu – zborul; de aceea acolo merge societatea, zise filozoful.

- Dar să vă povestesc în continuare, zise țăranul: aici, în stânga, pe unde am intrat, era poarta, acum, mai e gardul care merge până la un moment; pe lângă el în sus continuă un drumeag de țară, pe lângă culme în sus, care și ea se-ndepărtează de locul acesta. Destul că o parte din ea închide, față-n față cu blocul birourilor – terenul. În stânga, dacă întorci fața spre sud, unde erau birourile – unde vezi acum această clădire – era o holdă de porumb care se pierdea în zare. Inutil să mai spun că acolo mergeau oamenii să-și facă nevoile. În mijlocul naturii. Și lângă artă – căci la etaj, chiar în capătul dinspre poartă al clădirii, fiind destul de lungă, se înființase și un streap-tease: erau frumoase cele care dansau, artă, ce mai, deși nu aveau rafinamentul celor de azi, atât doar că nu mai ofereau ceva; doritorilor care, încinși de băutură,

care plătind, ar fi poftit la mai mult, li se refuza – au fost aruncați pe scări – nu știu, n-am vorbit cu nici un pățit – dar, s-a auzit asta, eu zic că nu-i imposibil în capitalismul barbar.

Dar, să ne-ntoarcem la scopul pentru care venisem. Urcam la birou – într-o dimineață – se-ntâmpla rar să nu fie aglomerație, oamenii chiar dormeau față-n față cu clădirea, chiar sub delușor – după cum am spus că arăta terenul. Deși nu erau pretențiile de azi, închipuiți-vă: din stânga venea duhoarea din porumb, căci, oricum, omuleții-rahat se-nmulțeau, e partea negativă, abjectă din om – această descompunere a materiei – trebuie s-o recunoaștem, alături de moarte, frică, oboseală, etc. – ce bine ar fi fără ele – dar speranța ne făcea să trecem peste ele. De multe ori în viață există o declanșare a energiilor, un optimism puternic face să învingem negativul, să trecem, pur și simplu peste el.

Așa și noi acum. Urcasem treptele, căci sosisem într-o dimineață – lumina bătea peste cei câțiva copaci de pe delușor – care scăpaseră nedevastați, peste frunzele ca niște săbii ale porumbului și peste mobilele încăperilor, trecând prin geamuri. Bătea înclinată oarecum, căci venise toamna, un fel de liniște învăluia totul – dimineața și noaptea uneori – oamenii nu se-nghesuiau, stăteau la rând, erau înscriși, li se dădea un număr de ordine, după care așteptau depunerea. Unii, la sosire, ajungând noaptea, se culcau pe acel teren, așteptându-și rândul – sau cei înscriși, să se definitiveze formele. Rar cuprindea câte o animație, o vânzoleală neprevăzută acea mare de oameni. Totul părea să meargă: mă înscriu și eu, aștept, sunt fericit văzând acea lumină de toamnă, de bun augur, mă gândesc eu, care mă duce cu gândul la o toamnă similară, cu câțiva ani mai înainte, când am mers să mă angajez la una din minele din Nord, din Kavniko. Urcasem la unul din birouri – mai precis căutasem sectorul II – adică biroul acestuia, la fel, tot toamnă, o lumină în pete, dar pete mari, gălbui trecea prin sticla geamului, cădea pe niște scaune socialiste – grosolane dar trainice – și pe mozaicul de jos.

Nu aflu biroul, poate era undeva mai pe colț – sau poate trecusem de el, cert e că urc sus, la ultimul etaj: acolo erau puține birouri în funcțiune, mai mult magazii, depozite pentru instrumentele geologilor. Știți cum e uneori, într-o mulțime de elemente, umane, mai ales, apare o rupere: se pare că oamenii stau la rând, funcționarii notează sau caută date, soluții, răspunsuri, tu stai cuminte în șir, sau la orice fel de altă activitate, de construit, sau lucrul la strung, și, deodată ceva sau cineva rupe ritmul – o persoană iese din sistem, întrerupându-l – totul cade. Așa și eu, dintr-o dată, urc, pur și simplu scările. Aud un zgomot – la una din uși – intru, fără să bat la ușă și văd un spectacol frumos, deosebit. O tipă – șatenă – de o frumusețe rară – cu un corp pe măsură – stătea pe un pat tapisat, medical oarecum, lângă un perete, în poziția „echer” – adică pe spate, picioarele îndoite în sus, cu genunchii ridicați. Inutil să spun că un ochelarist – funcționar, în orice caz –chel, înalt, siluet, aducea a conțopist, era umflaților nu apăruse încă – îi lingea crăpătura aceea frumoasă, nu prea largă, apoi acea „gură de vulcan” armonioasă în felul ei, cu care se termina un corp peste măsură de frumos, cu rotunjimi tari, musculoase. Tipa gemea de plăcere, urla chiar, și tipul gemea din când în când.

Își găsiseră aici refugiul – departe de lume, gândeau ei – dar uitaseră să închidă ușa cu cheia. M-au observat – n-au zis nimic – nici eu n-am zis, dar m-am întors și-am ieșit. Nu știu ce au făcut după – deși i-am conturbat, fără să vreau, prin prezența mea, n-am cerut plată, ca martor cu posibilități de șantaj – sau, pur și simplu, să particip și eu la plăcere; când am coborât, am tot mers la o ușă pe care scria clar – sectorul 1 – și m-am angajat acolo.

Aici totul a fost frumos – n-am văzut așa ceva – dar nici jocul n-a mers; mai târziu am văzut în ziar crahul, mi-a părut și bine și rău, într-un fel, de oprirea lui.

46

Încercarea de a întâlni cealaltă delegație

- Acum, fiindcă m-am încumetat să merg până în locul unde a fost prinsă delegația, după ce a trecut ilegal – mai mult sau mai puțin – granița – să vă povestesc și ce-am făcut, dar mai ales ce-am văzut, referitor la asta, zise poetul.

În primul rând menționez că la noi, cu autoritățile e cam așa: face unul tot felul de porcării, nu-i nimic ilegal, se adună dosare după dosare, nimănui nu-i pare nimic suspect până când un funcționar mai al dracului – dar asta rar – le ia la purecat; ori că n-a dormit bine noaptea, s-a certat cu nevasta, sau cine știe din ce alte pricini se schimbă – se hotărăște să facă dreptate la lucrul acela – tot a acționa din instinct se cheamă – nu după criterii fixiste. Ba mai mult, mai des decât se face dreptate, se lasă escroci să scape nepedepsiți, cică la autorități le e milă de tinerețea lor, etc. Ce porcărie!

După cum bine știți, eu împreună cu câțiva, ne-am deplasat în orașul Kolosso să așteptăm acolo delegația. Aceasta, la fel ca voi, din Vest, considera că are atâta credibilitate încât să nu fie luată cine știe ce grupare de spioni, ori teroriști, să fie respinsă ori arestată pe loc, la graniță. Sau, pur și simplu, grupare indezirabilă. Acum știți cum e: totul depinde, de multe ori, de o privire, o apreciere de moment: adevărul – zicea cineva, e unul singur; dar e destul, atunci când trebuie, să nu-l vezi. De multe ori în viață pierzi, ajungând undeva prea târziu, sau nu spui o vorbă, „nu ridici mâna" ca la școală, treci pe lângă o ocazie – nimeni nu va ști de dorința ta. Dar, mai ales, din nebăgare de seamă, lași adevărul să treacă pe lângă tine, dar la fel de grav e și să privești eronat un lucru; nu-l vezi, pur și simplu, în adevărata lui lumină – și aici vor fi întotdeauna două tabere, care, de pe poziții antagoniste, luptă una împotriva alteia. Să ne amintim de lupta lui Carol al II-lea cu legionarii, pentru putere, desigur, sau a lui Franco cu republicanii, în Spania. Să nu mai vorbesc de burghezia antebelică cu comuniștii. Erau două tabere: fiecare pretindea că deține adevărul; pe acest temei vorbeau în numele patriei, foloseau cuvinte ca libertate, egalitate, demnitate – dar cine avea dreptate din ei, până la urmă erau niște expresii goale de conținut sau ascundeau în spatele lor niște lucruri urâte de tot. N. Breban zicea undeva: generalitățile ascund minciuni.

În numele patriei puteai să fii și ucis – căci glonțul e rece – chiar dacă el e fierbinte fizic, adică aducător de moarte. La fel și răzbunarea unor pături, când sunt încolțite. De fapt, nici nu știi unde lovesc sorții de izbândă – adică, chiar programând o mișcare, în toate amănuntele, cineva poate trăda, sau, pur și simplu, să nu iasă cum ți-ai propus – vezi cazul Revoltei decembriștilor, în Russia, la 1825, sau al Revoluției franceze – la 1789, plus că destinul joacă oarecum feste groaznice, făcute parcă intenționat. Che Guevara a murit tânăr, ucis de *autoritățile capitaliste* în America de Sud – nu i-a reușit revoluția, în timp ce Fidel Castro, tovarășul său, a trăit mulți ani după aceea, cocoțat la putere – dublul vârstei lui Che. La fel s-a-ntâmplat mai devreme, la noi, cu Corneliu Zelea Codreanu, ucis de o altă putere, căreia i s-a opus – regele Carol al II-lea; dar Horia Sima, celălalt cap al Mișcării legionare era în Germania atunci, când primul a fost asasinat. Mai târziu, a participat la biruința legionară – când Rominia a fost declarată, alături de generalul Antonescu – stat național legionar. Primul, săracul, n-a apucat-o.

Poate întinerea câțiva ani, de fericire, cum se-ntâmplă – sau ar trebui – în asemenea cazuri. Deși, după *eșecul Rebeliunii legionare*, din 21-23 ianuarie 1941 a trebuit să fugă – pentru foarte mulți ani, adică definitiv, în Germania – a trăit, însă, mult: o viață lungă, până la 90 de ani: ciudată similitudine între cele două cazuri: aproape atâta a trăit, netulburat de nimeni și Fidel Castro.Numai ca să vedeți că destinul e rece și orb, v-am relatat cele de mai sus, încheie poetul.

Ne-au telefonat c-au reușit să treacă granița – nu ilegal, sau nu tocmai, la un punct vamal destul de important. Adică au mituit grănicerii – era ca și după „Revoluție" – puteai să treci și produse – depinde cum îi prindeai, dacă n-aveai „oamenii tăi" permanenți – dar ei n-au văzut, n-au auzit nimic. Unii s-au îmbogățit cras pe tema asta – cunosc eu vreo câteva cazuri, unul chiar atunci, țăran, comerciant cu pălincă de porumb contrafăcută, apoi; altul, pe vremea aceea, contrabandist de țigări și baruri – adică comerțul din baruri – vinderea de băuturi la prețuri pipărate, e un furt, la urma urmei – după ce s-au îmbogățit și cu furturile de lemne – să nu mai vorbesc de furturile propriu-zise din pădurile țării: cum să-mi fie drag capitalismul, din punctul acesta de vedere – și nici din altele?

Au avansat pe un drum care lega mica localitate de lângă graniță – un sătuc curat ca un orășel – cu un oraș mai răsărit la câteva zeci de kilometri. Nu cine știe câte localități – doar dealuri – de fapt, aproape niște denivelări, câmpii mai înalte – ici-colo câte o pădure, drumul care cobora, uneori și urca – dar aveai impresia că coboară – *erau frecvente aceste iluzii optice acolo*, în acea zonă, înspre depresiunea în care era așezat orașul Kolosso. Nu era nici acesta cine știe cât de întins, dar zona joasă, destul de largă, plată, oarecum, îl făcea „să aibă loc", adică să fie un oraș cu străzi largi, dispuse aproape radial, deși unele paralele, în două direcții – adică intersectându-se – ca un fel de disc –forma orașului, prin dispunerea sa – să pară destul de mare. La asta se adăuga faptul că și cuceritorii, de la cei antici la cei moderni, ajunseseră până aici. Numai că nu lăsaseră toți aceeași zestre materială și spirituală cînd se retraseră.

Noi, pe de altă parte, doream să le venim în întâmpinare, căci, cu noi, când și-ar fi făcut apariția într-un oraș mare – căci intrarea lor în țară fusese dezvăluită autorităților și înregistrată – nu ar fi avut probleme – altă justificare ar fi avut; știți cum e-n continuare lumea, chiar dacă nu sare-n sus la fiecare fleac care nu-i convine – ca-n acei ani – interpretându-l – adică fiind, practic, împotriva lui, asta se numea „comentariu" la rominul de după Revoluție; oricum, toate acele reacții de atunci, bazate pe informații, dar, mai ales, pe viziuni sporadice, ce-i drept, s-au cimentat – după o cristalizare definitivă –în cugetul și felul de-a fi al omului, în ființa sa – în adâncurile ei, mai degrabă – determinând comportamentul acestuia. Așa că omul – de la autoritatea cea mai de sus la ultimul mojic – știe doar atât: să înșele, să asculte de șefi, pe care-i preamărește, iertându-le orice slăbiciune, apoi să stea în mizerie, să lucreze nebănuit de mult, sau să nu facă chiar nimic, dar, mai ales, să fie ultranaționalist și conservator. Știți, desigur, ce-nseamnă asta: tot ce-i străin nu-i bun, deși, dacă ar veni șefi străini, la fel le-ar linge curul, ca celor de aici, actuali. Și rețineți: ce-i mai grav, e că starea asta de lucruri, omul de rând o găsește justificată (chiar și divin) și veșnică.

- Păi, dacă tot veni vorba, zise filozoful – și mi-ai zis de două tabere, în general, în orice sistem, sau în lumea asta, să ne amintim și de regi: unii zic c-ar fi simboluri – fără o pregătire prea grozavă, ei, mujicii, cred în rege, orice le-ai spune despre societățile conduse de regi și care sunt și ele imperfecte, mai ales cele din trecut, sau cele ale unui capitalism barbar – fie el chiar sub regi, oblăduitorii națiunilor; când un apartament costă 400 de salarii sau prețul pământului variază între 1 și 200 – raportul dintre cele de la marginea unei păduri, uitată de lume și D-zeu, zona și cele din centrul unui oraș mare. Halal dezordine, acea diferență – ei, nu și nu, iubesc atât:pe rege și democrația, în sens mai larg, de parcă regele le-ar fi dat câte un apartament; înțeleg să-l laude profitorii – de la șef de birou în sus, fie în sistemul de stat, cu multe libere, comodități, etc., până la patroni, adică la îmbuibați. Nici atunci, lăudându-l parveniții, sistemul nu ar fi bun, sau n-ar avea dreptate, în ceea ce face.

De fapt, un pamfletar francez, la 1830, Courier, scria în articolele sale despre abuzurile oricărei orânduiri, a nobilimii, a lingăilor și slugilor de la curțile regilor. Și dacă critica toate astea, care-l împovărau pe omul de rând, zicea că, stând doi într-o biserică, la slujba de duminică, mai mare regalist e acel cu mai multe privilegii. Situație care se repetă azi: mai mare liberal – și unde afli mai mari lingăi și dătători din coate, să parvină, decât într-o biserică, duminica – ar trebui să fie cel care a furat mai mult, sub democrație. Pentru acela e bine, el ar trebui să laude capitalismul (patronii, speculanții cu țigări, politicienii), pentru omul de rând e ciumă, regimul.

Să nu mai zic de adulația adusă monarhului: în Russia, nu demult, bănuind unde e îngropată familia țarului, cu niște bețe au înțepat pământul (era o pădure de câmpie, cu sol afânat) – găsind, astfel, în urma bulelor de gaz emanate de corpurile în descompunere – ah, ce dulce duhoare pentru adepții monarhiei – cadavrele, sau rămășițele, mai bine-zis. Noi, socialiștii, idealizăm mișcarea și pe lideri, dar e o iubire mai mult ideatică, pentru ideologie, iar pe ei, pe conducători, adică, îi vedem într-o lumină pozitivă. Atât, doar, în rest, știm c-au fost oameni, nu am ajunge până acolo încât să le mâncăm părți din corp, cum ar face regaliștii, monarhiștii...

- Adică chiar reziduurile biologice, chiar când sunt vii – asta n-ai face-o nici la o femeie extraordinară, oricâte substanțe halucinogene ar emana creierul – s-o vezi într-o lumină perfectă, estetic, îndemnându-te să faci asta; e o barieră în care năvalnicul șuvoi al dorințelor din lumea ideilor se oprește, la venirea, transpunerea sa în lumea practică – sau, cine știe, nu-i la toți la fel, completă poetul.

Așadar, e rece capitalismul, adică orice mișcare, când e vorba să-și lovească adversarul, când acesta încearcă să-i smulgă din avere – o face, ca și acum, de pildă. M-am referit la opinii, pentru că și o autoritate te poate lovi, când, din prejudecăți, sau dintr-un capriciu de moment, te poate vedea altfel decât ești. Și câte idei nu s-au vehiculat atunci – până s-au cristalizat – unele greșit, în mintea riminului, cum am menționat.

Eram în centrul orașului Kolosso – linii de tramvai, o stradă largă cobora dinspre sud-est, adică dinspre partea de unde trebuia să vină delegația, era ziua când ne hotărâsem să mergem mai departe, doar o zi stătusem aici, în dimineața următoare urma să pornim, vizitasem câteva monumente istorice, poate cu tentă națională și naționalistă, poate universală, a unor foști oameni politici și domnitori – fusese cândva capitală de regiune, acest oraș – depinde cum se pune problema, adică orașul dă un domnitor unei alte țări – pe Iancu de Hunedoara, ori Matei Corvin – dar tu-l consideri al tău, și doar al tău, chiar dacă are un merit universal, de a opri expansiunea turcilor spre Centrul Europei.

Stăteam, așadar, în centrul orașului, un uriaș sens giratoriu, cum se derulau, circular, străzile, cu altele – ca spițele unei roți, venind spre cele din mijloc, care erau circulare, aproximativ, oarecum; stăteam la un bar, pe o terasă, o animație nu prea ferventă, adică fără sirene, fără depășiri în viteză – parcă era luni, când nici iarba nu crește – deși și atunci îi apucă asemenea nebunii pe unii – străzile erau largi, totuși, activitate, oameni erau, în mod normal. Era vară – tocmai ne întorsesem cu toții din vizitele la Cascadele din Sud, când unii am rămas în urmă, motivând că aveam ceva de rezolvat, în acest oraș. Totul era plăcut, speram să ne întâlnim cu cealaltă delegație, ne sunase – asta era surpriza – de aceea noi, câțiva ne-am abătut din drum, pe aici, mai corect spus, când în Piața Centrală și-au făcut apariția trei mașini blindate, verzi.

La fel ca și când se-ntâmpla ceva decisiv, când simți că un sistem, un lucru, o forță se sfârșește – de la o explozie stelară – dar pe care n-o putem controla – până la moartea unui om – mai ales dacă acesta-i o personalitate – sau chiar dacă nu e – cineva sau ceva tot a depins de el – cu tot ce a avut în jur și de care au depins regimuri politice, anumite configurații umane, locurile de muncă, etc.

Simți că ceva s-a dezumflat, a sărit în aer, s-a dizolvat – nu mai există. Dacă te gândești și la violență – prin care a avut loc actul acela de distrugere, de încetare a ceva înainte existent, un fior rece îți trece prin șira spinării; regretele – ca după *orice lucru care trece* – fie bun sau rău –

vin imediat mai târziu. Pricepi totul – după ce constați distrugerea, adică transformarea – parcă vezi cu ochii minții acea confruntare de forțe, acea izbucnire de rău care a dus la situația actuală – și, Doamne, câte n-au fost în Evul mediu, mai ales, om pe om s-a tăiat – să ajungă la putere – la noi și-n alte țări – sunt pline bisericile de morminte de prinți, principi, voievozi, pe lespezile cărora scrie: cutare a fost tăiat de cutare, în anul... Mă rog, întâmplarea oarbă a făcut să-nvingă o variantă sau alta – altfel toți ar fi avut șanse egale. De fiecare dată când citeam că unul a învins, mă miram, căci nu înțelegeam: are (avea) mușchi mai mari, a mâncat mai bine la masa precedentă, la fel cum, văzând pe unul care stă cu o femeie frumoasă, mă gândeam că trebuie să fie fericit și să fi împrumutat ceva din sclipirea ei (curățenie, fel nobil de a fi), să nu mai vorbesc de faptul că eram nedumerit: are sex mai tare, mai mare – sau ce anume deosebit, încât îl acceptă. Constați astea, și-ți pare rău că exiști într-o astfel de lume.

Mașinile – cele trei – își îndepliniseră misiunea: delegația fusese culeasă de pe drum, făcuse greșeala că nu intraseră pe drumul de Vest, ci ocoliseră printre dealurile de sud-est, să ne facă nouă o surpriză; fusese arestată, poate chiar ucisă, apoi, căci fusese considerată a fi trimisă de o țară străină ca spioni; acum, mașinile întorcându-se, răspândeau ceva din actul criminal ce-l înfăptuiseră; și așa era, de câte ori în istorie citim: e fost executat cutare – dar să luăm un exemplu, pe C.Z. Codreanu, executat la ordinul regelui Carol al II-lea. Nu știm ce s-a întâmplat cu cadavrul său și nici *cine anume* a tras în el, ce remușcări – dacă a avut – l-au păscut apoi sau i-au păscut, dacă au fost mai mulți, ce-a făcut respectivul sau respectivii, în continuare, în ziua aceea, în viața de familie, apoi – și-n multe alte cazuri.

Istoria ar trebui considerată și cercetată și din acest unghi: comportamentul asasinilor și al slugilor lor, după înfăptuirea actelor respective...

47

Coborârea lui N. Giurgi

- Vom vizita pensiunea „Dimineții”, Jasmina, de fapt, după o doamnă care a fost cândva puțin mai dezghețată și-a pornit o afacere; ban la ban trage și, iat-o aici. E drept că, ca peste tot în țară, se simte aerul lor de superioritate, al șefilor – că s-au îmbogățit – dar, mai ales, *îngustul pachet de oferte*: atât: cazare și un duș – două milioane zilnic; cică să-și scoată pârleala, mă rog, unele cheltuieli nici nu-s așa de mari, poate nici nu schimbă cearșaful când stai doar o noapte. Despre masaje sexuale, vizite la monumente mai îndepărtate, dar valoroase, nici vorbă. Să nu mai vorbesc că s-a construit clădirea din pământ, de nouă – am vorbit doar de cele din vechiul sistem turistic care stau părăsite, încheie poetul.
- Sigur că era bine dacă erau terminate cele care existau deja, dar cine să-i conducă-n capitalismul barbar, ripostă filozoful.
- Acum mai au noroc cu chefurile pe care le fac unele firme la sfârșit de an și cu nunțile, botezurile și zilele de naștere și onomastici ale celor cu bani; de fapt, un om modern ține să sărbătorească orice, e conștient de trecerea timpului – altă valoare dă dimensiunii existențiale o sărbătorire, un cadru festiv – dar mai trebuie să și poți...

Vom merge după-masa, când se adună lume, în sala mare, pentru o discuție, un pahar de băutură, iar mâine vom sărbători ceva: cunoscutul culturist N. Giurgi vine din Ugria – m-a sunat – și, deși nu împlinește o anumită vârstă, a-mplinit în martie – îi vom face o primire festivă, cu tort – reflex al aniversării de atunci.

*

Pe tort scria: 59,1 – tot atâtea lumânări erau, poetul a propus asta, deoarece-l avea pe Nicu într-o poză când avea – împlinea 49. Civil, adică în cămașă cu mânecă lungă și butoniere, câteva persoane selecte – toate în jurul unei mese pe care era un tort imens. Acum se presupune că la acea vârstă ai energii nebănuite – ascensionezi, oarecum – poetul o știe pe propria-i piele, chestia cu vârsta, mai rămâne să stabilească savanții viitorului ce se-ntâmplă în organism în acea perioadă, de capeți energii neprevăzute. Cifric e frumos: 49 – parcă ești pe un vârf de munte – un apogeu.

La fel s-ar putea considera și cu perioada de dinainte de 60 – dovadă Daniel Defoe, a publicat câteva romane, a avut noroc atunci, în preajma acelei vârste. Iar, pe de altă parte, 60 reprezintă ceva rotund – fiecare vârstă parcă e mai completă, are mai mare pondere decât alta, precedentă. Când vezi – la 60 de ani – unul de cincizeci, zici că-i tânăr, că-i lipsește ceva. Normal, îl vezi cu ochii experienței dobândite în plus, până atunci, într-un deceniu. Dar e dureros să-i amintești, totuși, omului – așa că folosesc un eufemism: 59 plus 1.

*

Acum vine din două motive: în primul rând se mângâie și el cu ideea, ca mulți romini, că, deși n-a luat concediul vara, o va face cândva, să se bucure de căldură, soare; iar acum, ca un

reflex întârziat, pleacă totuși în concediu: mai bine mai târziu decât niciodată. Apoi, pentru și-n amintirea părinților, de ziua morților – dar asta mai târziu.

*

- Acum, pentru tot ce-ai reprezentat tu în sportul rominesc, dăm această petrecere, îi zise poetul când intră în sala frumos ornamentată de la etaj. Dimineața e și cheful de viață, energia, toate la maxim – plus peisajul – câmpii și păduri, privite de aici spre Răsărit. Mă rog, ambianța, deși și seara – dacă te dezlănțui – pot fi valabile toate. Să ne trăiești la mulți ani, te mai felicităm – de data asta noi toți – pentru frumoasa vârstă împlinită în martie.

- Da, vă mulțumesc, zise Nicu; la fel și la voi – dar, din păcate, omul mai împlinește una – 70 – și moare.

- Acum, fiindcă veni vorba de bioritmuri, zise filozoful și antrenamentul e bine de făcut dimineața – de la 9 la 11, în speță. Sigur că marii campioni, având timp, fac chiar două mai mici zilnic, în diferite perioade ale zilei. Cât privește antrenamentul de seară, e și acela bun, dar la cei care nu prea fac efort în cursul zilei – se mai și odihnesc de amiază. Așa merge – ai energia spre seară, totul e OK. Dar pentru un om muncitor, epuizat de peste zi, nu merge. Doar modeștii mai merg – și asta mă exasperează – așa, într-o plimbare, să-și cumpere una- alta de la magazin, în cartier, intrând în fața ta, tu care-ai venit de la muncă obosit, iar ei, responsabili cu timpul liber, parcă n-ar fi putut-o face în altă parte a zilei. Dar așa-i capitalismul, da-r-ar bomba-n el, îi saltă de cur pe niște câcați!

- Am făcut și eu pe la 15°° într-o zi antrenament, zise Nicu, și, brusc, mi-a scăzut tensiunea – va trebui să am grijă pentru viitor.

- Păi tocmai ce ți-a spus filozoful, zise poetul; fă-l dimineața – unul la două zile, brut – și mai lasă și steroizii...

- Păi nu poți să arăți – să ai masă, fibrare, definire, vascularizare, adică, fără ei, zise Nicu.

- Se poate și fără, din moment ce tot faci antrenamentul – chiar dacă-ai scădea puțin din masă, sau din fiecare; sănătatea e mai prețioasă, dar, mă rog, fiecare cu concepția lui. Cineva zicea: analfabeții viitorului nu vor fi cei care nu vor ști să citească, ci cei care nu vor înțelege unele sfaturi, reveni la discuție filozoful.

- Te voi prezenta eu, adică activitatea ta, din acest orășel – de fapt„acel” – căci a fost cândva – din munți, Kapniko, cum ai devenit campion – primul de acest gen, la culturism – din regiune, cum arătai, adică, fizic și intelectual, chiar, ai atins un apogeu. O civilizație, dacă e simplă, dacă ajunge, însă, pe o culme, are ordine, estetic, morală – așa cum e – nu trebuie distrusă. Luăm etalon o localitate: are o sută de blocuri vopsite în alb, simplu, oameni fericiți le locuiesc. Sigur că acel timp, acel model nu e neschimbat – e doar o referire la ceva, existând la un moment dat – dovadă chiar omul: azi bei doi litri de lichid, cât prevede norma zilnică, pentru a fi sănătos, sau sapi un șanț – normal că, prin numărul de mișcări făcute, nu ești cel de ieri. Totul se schimbă, neîncetat – dar există un raport, o legătură între aceste procese ale existenței lucrurilor, care dau aspectul și la care trebuie să ne referim, altfel chiar schimbată față de ieri, o hârtie, o mizerie în plus față de ziua precedentă, n-am știi unde e piața, de exemplu.O relație strict schematică și încremenită, dar care are un aspect și la care facem referire, a lucrurilor – există în mintea noastră, care și ea-i supusă schimbării. (Adică pe schema anterioară am acționat noi, cei de azi, care suntem alții decât ieri.) Nu trebuia schimbat acel apogeu – a fost, mai tragic, distrus. Măcar exista o morală, o fixitate, o seriozitate. Acum, când vezi oameni, mai ales femei, poate prea eleganți, prea utopici – deh, traiul bun și înșelăciunea, *te face să arăți* așa – cu pantaloni rupți – în două-trei locuri, adică găuri mari, la genunchi, mai ales, nu știi ce să crezi: a suferit un accident, e sărac, sau, pur și simplu, e nebun, nu vede că-s (pantalonii) atât de rupți, de sfâșiați,

de parca-ar fi tăiați cu securea, pe tăietor. Nu m-aș simți bine în astfel de haine – nici nu se potrivesc cu restul veșmintelor. Dar ce-i bun în ziua de azi? încheie poetul.

- E drept că pe atunci totul era altfel –cuvântul, cuvânt, corpul, măcar că era schimbător, vorba poetului, mai estetic, adică nu avea proporțiile monstruoase de azi. Nu existau patroni și nici proteine. Nici tatuați, nici chei, nici umflați, nici bărboși, în număr excesiv – purta barbă doar cine simțea instinctiv că-i potrivit pentru așa ceva și nici cei cu tunsoare periuță, cum e moda mai nou – înalți, cu mușchi prelungi – la brat și gambă – dar care-au lucrat doar partea de sus – să arate bine – așa, de ochii lumii, zise filozoful.
- E dureros: nimic n-a fost pus în locul socialismului; dar, ducă-se pe pustii, cu parveniții lui cu tot, așa-zisul capitalism barbar. Ne va povesti Nicu despre el, apoi vom trece la chef, spuse poetul.

Discursul lui Nicu

- Măi, oameni, toate-s bune – toate-s așezate la locul lor, ca și cum Domnul, cu mâna lui, le-ar fi pus cumsecade – lucrurile; iată-mă ajuns la 60 de ani – c-am ajuns e bine – c-am trăit atât, până acum – că mai am puțin în față, e rău – dar asta-i existența. Adică: bine c-am ajuns aici, dar, pe de altă parte, e rău.

Acum, despre trecut: n-am fost eu cel mai – adică nu m-am considerat niciodată, dar o ambiție oarbă, plus și norocul – m-au propulsat până la condiția de campion de culturism. Primul din nord. Dar să nu credeți că n-am muncit enorm: n-am așteptat rezultatele să vină de la sine – de multe ori îmi înghețau mâinile pe halteră, când făceam antrenament în Borisso – fusesem o iarnă acolo – în spatele scenei la Casa de cultură. Au fost, însă, și oameni inimoși în acel sistem socialist pus la punct. L-aș menționa pe Dicu Nicolae – originar din Sud – director al Grupului de mine din Kavniko. Azi, unii, oricât ar avea, nu dau, pentru sport. Dacă n-ai programat asta-n cap – ca-ntr-un calculator, adică, fișierul cu date – n-ai cum s-o faci.

În ´89, toamna, mă plictisisem, oarecum, în Est. E drept că, prin ´85,´86, frații Weider din America – Joe și Ben – cei care au făcut cunoscut culturismul prin concursurile Mister Olimpia, Mister Univers, plus reviste – mi-au făcut o invitație pe 6 luni în State. Neplecând atunci – deși nu eram hotărât – tot am evadat din „lagăr". Într-o toamnă, cam când a fugit – tot în Ugria – și cunoscuta gimnastă Nadia Comăneci. Acolo, deși a fost greu la început, am progresat, spre apogeu, la vârsta de 37 de ani, cucerind numeroase titluri internaționale.

N-aveam mușchi ascuțiți, nici nu știu cât de masivi, dar, având proporționalitate, i-am învins pe mulți. Acum, să mă mențin, ar fi bine dacă n-aș lua steroizi – voi mai vedea, dar aș vrea să nu-mi pierd condiția fizică.

- În orice caz, zise filozoful, cum ai fost, cum n-ai fost și tu, alături de alți campioni ai timpurilor trecute, din care menționez pe câțiva, să știe viitorimea: Petru Ciorbă, Olev Annus, Arnold Schwarzenegger, Franco Columbo, Frank Zane, Josup Wilkosz, Josef Grolmus, Lou Ferrigno, Casey Victor, Harold Poole, Mike și Ray Mentzer, plus alții – dar din toți, cei ai anilor ´80 erau, parcă, cei mai serioși; reflectau o epocă a stabilității, a bunului simț. Estetic – dincolo de asta – erau OK: fizic nu prea exagerat, la volum, armonios, per total. Ce putea fi mai plăcut, pe baza acestor considerente, să cobori într-o seară la o pensiune, la niște neamuri care te așteaptă, la o iubită – fie iarnă, fie vară – cu blugi clasici, tricou și jerseu peste – toate strâmte – dar nu exagerat, pe un corp de excepție. Sunt niște valori, le voi aplica și păstra veșnic în suflet, la fel ca lucrurile clare, simple: băutura de casă, adică pălincă și vin, bere scumpă, vin tare și dulce – cel de magazin, o carne friptă – dar la locul ei –o alimentație cu pește, brânză, fructe – sănătoasă, în rest.

Despre borâții de azi, ce să spun: și cândva se purta barbă, dar oamenii cu fața rotundă sau intelectuali – nu câcați cu față prelungă, care nu știu lega două vorbe.

Despre cablurile din urechi, parcă-s vite duse la abator. Cât despre pantalonii rupți, nu-i înțeleg – cum de nu-i frapează – atât pe bărbați, cât și pe femei – lipsa de estetică. Cer, prin asta, osândă de la D-zeu. Le-aș lua și le-aș tăia – acele rahaturi – cu securea, pe tăietor, încă o dată – iar pe ei i-aș băga în lagăr.

În legătură cu pantalonii aproape de genunchi cu fundul, se poate interpreta astfel: opritoare pentru rahat (câcat). Și aici rominul e un nemernic: numai i-am luat provizoriu, i-am avut la îndemână, a fi cumva, până iau alții, parcă ar vrea să se justifice. Va veni o vreme când nu va mai fi nicicum, pentru poporul acesta de porci.

Dureros e că scroafele – cele cu unghiile de-o palmă și care, prin luxul lor reprezintă utopia, retragerea din această lume reală (á-propos, cum se șterg la fund cu astfel de unghii?) și situarea lor într-o sferă superioară muritorilor de rând, merg cu spurcații sus-menționați, pe când un bărbat serios, clasic, se dă de ceasul morții să le cucerească. Asta până într-o zi...

- Despre cele trei neveste, ce să spun? Prima, a fost o aventură; pe cât de fulgerătoare, pe atât de rapid s-a consumat. Lăsase familia –bărbatul și doi copii – și venise cu mine. Și măcar că fusese atrasă de frumusețea și sexul meu, când e să se termine totul – acea aură spirituală, care ține o legătură între anumite persoane, cum a zis cineva – se sfârșește.

A doua, n-avea corp; dacă prima era șatenă, bombată, cum ar veni azi – deși nu la standardele actuale – asta – a doua – avea fundul ca o parașută – așa stăteau chiloții pe ea, când concura alături de mine. Am lăsat-o-n plata Domnului.

Ultima, înaltă, brunetă – a doua era blondă – talie sugrumată – parcă e o imensă albină – are un corp pe măsură: mă iubește, stau cu ea de 15 ani. Sigur că și ea a-mbătrânit, mă păștea gândul s-o las – la un moment dat – să-mi iau una tânără, blondă – dar mă gândeam că aceea, ținând cont de diferența de vârstă, să nu-și bată joc de mine, la bătrânețe.

- Te-am văzut pe site când ai împlinit 49 de ani, cu una tânără, blondă – în perioada când tocmai reîncepusem și eu antrenamentele – mă pasionau asemenea lucruri – n-am știut ce-ți e: nevastă, fiică, plus că erai cu una, când ai venit ultima dată în țară, acum aproape doi ani, de Paște, eu nefiind pe fază să te abordez, dar tipa era tot blondă, mărturisi poetul.
- Cunoștințe și nimic mai mult, interveni Nicu. Acum, dacă am ajuns la vârsta asta, e bună și câte o distracție, din când în când, câte un pahar de băutură, o mâncărică bună, o femeie. Vouă vă doresc tot binele din lume, pe care mi-l doresc și mie – și să ne vedem sănătoși, când va fi să fie.
- Așa zic și eu, întări poetul; se preconizează c-am pierdut un mare război – împotriva unei țări, a unui sistem – de aceea nu-mi este rușine; să mă mai bucur de plăcerile pe care le-a enumerat Nicu mai înainte, plus o saună fierbinte, plus o carte citită: câte centre ale plăcerilor declanșezi – atâtea plăceri trebuie să le dai – să le satisfaci, cu condiția să fie bune și la locul lor sau, să parafrazez pe cineva, referitor la limbile străine pe care le știi, aș zice: câte nevoi fizice și spirituale ai, de atâtea ori ești om. Cât despre tine, te rog, după ce-ți vei termina treburile pe aici, să te duci înapoi în Ugria: nu-i capitalismul cel mai mare, din State, Stalundia, Hollandia, etc., dar e, totuși, evoluat: nu s-au înhămat ca mărginași la căruța istoriei, sau să rămână de ea, cum s-a-ntâmplat cu alte popoare: puțin înainte de anul 1000, când Otto I făurea Sfântul Imperiu roman de națiune germană, ungrii au pierdut o bătălie cu acesta. Dar n-au dispărut în masa învingătorilor, cum s-a-ntâmplat cu Hunii, după înfrângerea din 451 de pe Câmpiile Catalaunice, ci s-au pus pe treabă, făurind un stat feudal după model german, de fapt asta – alinierea la valorile din Vest – a fost condiția supraviețuirii lor. Așa și acum, se țin de Europa. Cât despre noi, vom lua-o spre Răsărit, cine știe unde vom ajunge și când, și când ne vom mai întâlni vreodată. Așa că rămâi cu bine, mare campion.

48

O vizită la Flotația din Est.
Ultimul jurământ în fața umanității

- Acum, înainte de a trece cele două râuri și a o lua spre Răsărit, ar fi bine să vizităm ultimul mare obiectiv – Flotația minereurilor și Combinatul metalurgic – ambele oprite, azi, din păcate.

Veți vedea amploarea construcțiilor unei epoci apuse – dar care, din fericire a scos țara din rahat. După război au existat datorii: nu enorme, dar au fost, plus industria mai redusă decât acum – se tot ia – sau se lua, mai bine-zis – ca an de referință 1938 – anul de vârf al producției capitaliste – poate și al civilizației, că nu s-a construit atunci forțat – e și ăsta un adevăr – dar după război asta a fost: avânt, zise poetul. Producția de minereu, minele de stat, comparație: 1936-1939, 1980-1989.

- Acum vă voi mărturisi că totul a fost posibil și datorită faptului– dincolo de directivele de sus – că a existat seriozitate. O civilizație normală are de toate: doar, dincolo de ea se ajunge la degenerare – prea mult lux strică – omul n-ar mai face nimic, vezi cazul boierilor – li se făcea vânt cu evantaiul, de către servitori, după ce mâncau zdravăn tot felul de mâncăruri, de la fazan la șerbeturi – sau cazul mai nou, al patronilor – numai telefoane mobile, mașini puternice, băuturi scumpe, vopsele, parfumuri exagerate – fără ele – n-ar face nimic. Civilizația are, deci, un aspect deosebit de rău: după o anumită limită se strică, la fel ca alcoolul: în cantități mici e benefic, mai mult, dăunător, zise filozoful.

- Așa e, completă poetul – nu mă refer aici la o anumită civilizație, dar nu le pot descrie decât pe cele care le-am apucat sau de la care ne-au parvenit descrieri – și romanii, deși, sunt foarte departe de noi, în timp, făceau dezmățuri cu mâncare, băutură, femei, numite orgii; zic ce se poate întâmpla când lumea scapă de sub control.

*

Clădirea enormă râdea în lumina începutului de toamnă; undeva spre nord, nord-vest, cum era orientată partea cu birourile și atelierele – un imobil lung de aproape 200 de metri – pe patru nivele – stil clasic, simplu – avea nenumărate geamuri. Și măcar că lumea atunci – deși optimistă, senină – nu știa atâtea, culoarea pereților dintre geamuri era de un verde deschis, cu numeroase bucăți de mică – un minereu folosit în construcții – mici oglinjoare care străluceau în soare, transmițând energie, optimism, iubire. Bine a zis Lenin: socialismul râde prin toate ferestrele deschise ale viitorului!...

Clădirea continua – avea o formă de V, dar mult deschis – cele două brațe,cu partea – zona tehnică.

Un corp imens, unde era depozitat și sfărâmat minereul, apoi, o scară – o pasarelă, de fapt, la fel de impozantă, care făcea legătura cu bazinele imense de separare a metalelor. Toate de proporții gigantice, stăteau neclintite în bătaia furtunilor. Din păcate, azi oprite; parcă revezi, pentru o clipă, trecutul, uriașa activitate care a fost aici – te-ntrebi: cum a fost posibil? termină poetul expunerea.

- Păi, parcă a fost un dat să fie așa, completă filozoful: totul a urcat din ce în ce mai sus, spre realizări, progres, desigur. Dacă deschideai azi o revistă, un ziar, vedeai făcute 50 de blocuri de exemplu; peste câțiva ani, vreo câteva sute și tot așa. Inclusiv obiectivele industriale: la început de deceniu șapte, existau aceste flotații, corpurile lor, bazinele, mai ales, rotunde, înalte, falnice, parcă creșteau direct din pământ; într-un cuvânt, ce și-au propus, au reușit. După o schemă teoretică s-a derulat totul.
- Adevărat că după război a fost un progres nemaiîntâlnit, poate și pentru că lumea dorea pace, progres, să se clădească o lume nouă, a civilizației, a valorilor de orice natură – toți să se bucure de ele, zise poetul.
- Da, dar și conștiință a fost, plus seriozitate – nu mai departe de nemți, poate jumătate din țară le-a fost distrusă – dacă facem o medie între orașele aproape în întregime bombardate și satele care au rămas intacte: la început le-a fost foarte greu, cinci ani au lucrat numai pentru mâncare și haine – poate salopete – așa zice legenda – cel puțin pentru salarii foarte mici – dar li s-a spus asta – au înțeles, *au suferit toți*, după care s-au ridicat, au refăcut, au acumulat, mă rog – au trecut pe o treaptă a progresului. La noi însă, sunt prea mulți îmbuibați nesătui. Și dacă în Rimino va cădea aur din cer, în fiecare zi, cu o greutate egală cu cea a Pământului, să zicem, nu va fi de ajuns, tot se vor găsi niște borâți care vor ține pe oameni departe de ei – și la propriu – și vor zice: mă, mă, băieți – alungind cuvintele, ca și cum ar declanșa niște berbeci de război, de la ei înspre mulțimea adunată, aceștia – oamenii – să nu mai poată avansa – și-n continuare: trebe a face, despre necesitatea momentului, etc, - care s-ar căpătui, ar lua totul, iar omul de rând n-ar avea nimic de luat, încheie filozoful.

*

- Propun să vizităm și Combinatul, e aici la doi pași. Mai bine-zis ruinele, zise poetul.

Știți, desigur, despre acele jocuri pe calculator de prin anii 2000 – care reprezentau doar peisaje citadine. Adică orașe care se întindeau pe zeci de kilometri lungime – numai blocuri – dar clădiri alungite și ele – astfel aveau stabilitate – de avut aveau etaje – dar câteva – nici nu erau estetice blocurile turn – sunt și ele – acele blocuri înalte –la locul lor – prin peisaj – dar, mă rog, aici nu erau – încât te gândești cine le-a construit.

- Pe vremea aceea lucram la o firmă de construcții – continuă zugravul – adică poetul – nu-mi conturasem personalitatea – orice început are și un sfârșit – adică lucrul, un sistem, o acțiune, o orânduire politică, etc. Dar dacă are un început, atunci trebuie să aibă și rădăcini: adică de unde-și trage seva, de unde se inspiră, etc.

Așa și eu: oricât m-ar condamna posteritatea, trebuia să încep cumva, să mă inspir de undeva: și de unde puteam mai bine, decât să văd negativul dintr-o societate așa-zisă liberă și să aleg doar părțile bune. Până la urmă mergeam atât de departe, încât alegeam din societate doar ce era bun, ultrapozitiv: adică – un lucru îl făceam la amiază – pe cât posibil – atunci era soarele sus, nu jigneam pe nimeni, alegeam doar vorbe meșteșugite, care exprimau frumosul, alintarea, bunătatea umană. La fel și cu băuturi, mâncăruri – etc. Devenisem de nerecunoscut – dar, deocamdată, vedeam că nu e bine cum mă scufund – laolaltă cu mulțimea – în valul fără fund al fărădelegilor și răului, în general – să treacă clipa.

Dar totuși, în acea fază incipientă am extras ideea, remarca că toate clădirile, întreg peisajul de acolo era *utopic*, adică luminos – deosebit. Poate era una din rădăcinile socialismului – o societate a viitorului, perfectă, fără suferințe. O alta era verdele primăverii – prezent peste tot în arbori, în iarba care urma să încolțească, în tufișurile de pretutindeni și nu în ultimul rând, în zilele liniștite de duminică, unde chiar bordurile sclipeau.

Ei, dacă atunci mă miram – înainte de instaurarea socialismului în inima mea – însă a venit și acea vreme, *când ordinea și pozitivul* au învins – de toate acele construcții neterminate, parcă

– dar care nu se mai sfârșeau; după aceea, mult mai târziu, când, deja, în inima mea socialismul învinsese definitiv – *adică ordinea, lumina, umanismul* – eu pentru acest fel de socialism pledez – zică cine ce o vrea – de la adepții lui Stalin până la cei ai lui E. Constantinescu – am menționat aici două extreme – care, din păcate există – și ireconciliabile.

Totuși, mă miram atunci cine o fi clădit atât și perfect, adică curat, clădiri noi –și cine are timp să se plimbe printre ele – fie chiar cu mașina – dar, mai târziu, am avut parte de un peisaj la polul opus: doar distrugeri, tot clădiri care se întindeau pe zeci de kilometri – dar sparte, adică pereți, resturi de clădiri care luau forme grotești: ici-colo câte o țeavă ieșind în afară, accentua și mai mult neobișnuitul situației. Știam că un lucru dacă are un început, atunci trebuie să aibă și un sfârșit – iar, dacă funcționarea lui însemna armonie, ordine – de care fac atâta caz adepții intervenției divine în organizarea lumii – atunci și sfârșitul trebuie să existe, să vină – adică dezordine – dar, prin extensie, știind că e negativ – speram să nu-l prind. Dar, istoria zbuciumându-se la cheremul unor împuțiți dornici de înavuțire rapidă – pe fondul pasivității poporului – am văzut sfârșitul mai devreme decât ne așteptam.

Un adevărat peisaj selenar – rupturi peste tot – din ce-a fost – mai mult, în drepta, undeva printre aceste dărâmături – trăiau oameni. Acum, cu ce erau inferiori celor din cartierele de lux: aceiași copii, parcă, jocuri în fața locuinței, haine la uscat; vor exista în toate civilizațiile – depinde până unde accepți o haină uzată, îndoită, un gunoi în fața blocului, de câte ori te joci, neglijând spațiile verzi, etc. – aici e limita dintre civilizație și haos – ceva îți spune – te face – cu tot cortegiul de caracteristici aferente lui – să te situezi într-o tabără sau alta. Intermediarul nu există. Negativ – chiar și crime – există și la modești – chiar multe – plus toate celelalte pasiuni – nu vă duc acolo din scârbă și milă – sunt și ei ființe umane – dar nu pot decât să deplâng soarta dezrădăcinatului meu popor.

49

Ultima distracție. Ultimul jurământ

- Vom mai sta – zise poetul – pentru ultima dată, poate, la un pahar de vorbă, la o destindere, pe una din terasele popasurilor care se-nșiră de-a lungul drumurilor pretutindeni în Nord. Vom dezbate unele probleme – concluzii definitive – din diverse domenii, după care vom mai trece o dată prin fața Flotației și vom depune jurământul de conduită: poate fi considerat și un catehism al viitorului, adică așa ar trebui să se comporte ființa umană. Ne vom lua rămas bun de la aceste locuri și vom trece râurile, nu înainte de a urca serpentinele – apoi vom lua-o spre Est. Acum să căutăm popasul.

*

Găsiră locul – nici nu se putea altfel, cu o largă priveliște până la Flotația de dincolo de drum, plus câmpii, în stânga și-n dreapta – o deschidere largă, plăcută ochiului, cu șoseaua care se desfășura peste ele. Te bucură orice: o tufă, un gard, un pâlc de copaci, mai încolo, o turmă de animale – fiecare ar putea fi parte componentă din derularea unui scenariu, dacă ai fi avut de-a face cu ele – important era că existai, erai acolo și le vedeai, deși nu știai precis ce va aduce viitorul.

- Acum, stăm în voie, zise filozoful. Trebuie să fim și veseli și abătuți – oricum, totul trece, semn toamna care-ncepe a se instaura. Ne și destindem – avem timp până mâine, vom mânca și vom bea și vom răspunde la unele întrebări care frământă omenirea – adică și pe noi, de milenii. Apoi, vom prezenta un ghid de pedepsire al escrocilor – nu că ar fi bine să răspundem violenței prin aceeași monedă, doar așa, să (se) vadă că și noi o putem aplica; în rest, dea Domnul să triumfe doar binele.

*

- Păi bine, întrebă și propuse unul din delegație, să începem cu chestiile mai simple – avem vreme și de cele mai complicate. În primul rând, dacă poetul N. Labiș a fost aruncat de T. Arghezi sub tramvai, atunci noaptea, când se-ntorceau de la un chef – să nu-l depășească pe Eminescu?

- Păi se zvonește, zise poetul; logica ar fi asta, într-un sistem dat de valori diferite – dar nu se știe dacă a fost acolo Arghezi – era deja bătrân să mai facă chefuri – nu că n-ar fi făcut-o – depinde ce bagaj moral ai. A fost un talent promițător dar nu se știe până unde ar fi ajuns – putea să se lase de poezie – la fel ca A. Rimbaud – la vârstă tânără. Vă recit ceva de el, pentru frumusețea versurilor, plus una de mine, să vedeți unde mă situez și eu, cel nebăgat în seamă, în capitalismul barbar:

Au vuit alămurile în clopotniță sus,
Ca un vânt trecu prin sat mobilizarea,
Primenit în haine noi, tata la război s-a dus
Și l-a-nghițit albă și veștedă zarea.

Acum, referitor la iubire:

Ne-am prins cândva de mână sub o stea –
Iubim aceeași stea și numai una,
Iar pașii ni i-am alăturat așa,
Pentru un timp – ori poate pentru totdeauna.

Acum, ale mele – să vedeți ce diferență e, calitativ – mă tem că nici una:

Crez

Iubirea și-un vraf de poezii, altar durat în stâncă,
Am să-ți las iubito, atunci la moartea mea –
Iar rana sângerândă din inimă-ți, te va durea încă,
Pe ceruri îndepărtate se va stinge o preacurată stea.

- Acum, zise unul din delegație, dacă N. Ceaușescu a avut dublură.

Răspunde filozoful: se vehiculează despre mulți conducători – mai ales despre cei autoritari – asta. Nu că n-ar fi fost logic, sau că nu și-ar fi permis financiar s-o facă, dar mă tem că, mulți, în îngâmfarea lor, nu s-au gândit că vor cădea vreodată. Apoi ar ieși acum la iveală dublurile – în caz că originalul ar fi fost ucis – s-ar vorbi. Nu și invers. Adică dac-ar rămâne cel adevărat în viață.

- Cum a sfârșit Hitler, vru să știe altul?
- Unanim se acceptă că-n 30 april după-masa s-a sinucis în bunker, împreună cu proaspăta soție – Eva Braun. Asta se vehiculează – după 22 april nici o mare oficialitate n-a mai ieșit din Berlin – a refuzat asta, deoarece tot mai visa la victorie, în ultima clipă. Sigur că colosal ar fi fost dacă un personaj de calibrul lui – Goebbels, de pildă – care a sfârșit tot acolo, otrăvindu-se – i-ar fi supraviețuit. Așa, din numărul mare de șoferi, secretari, băgători de seamă care erau prin preajma lui – nu totul concordă, în ceea ce privește *ultimele acțiuni* ale lui Hitler. Dacă, însă, vrea să se dovedească – de către aliați – *că nazismul a fost răpus definitiv*, se bate mult monedă pe asta, pe martori, pe asediul Berlinului – că nimeni n-ar mai fi putut ieși – după 22 april – și să ajungă într-o țară neutră.

Dacă n-a fost așa, înseamnă că au mai existat ieșiri – fizic, vorbind – secrete, iar fugarii ar fi putut ajunge în America de Sud, chiar, cum se susține în ultima vreme.Dar și aici e un inconvenient: cineva din coloniile acelea germane de acolo, ar fi putut dezvălui totul.

Acum, dacă vedeți în Hitler și-n nazism răul absolut, atunci mângâiați-vă cu ideea – din ce știți, oficial – că totuși, a sfârșit acolo, definitiv, în tandem cu războiul care și el se apropia de sfârșit.

- Dar despre sfârșitul generalului V. Milea, ce ziceți, întrebă unul din delegație?

Poetul începu: uneori e foarte bine – după ce a avut loc un eveniment negativ – că ai dovezi care te duc la el; nu faptul că nu te-a afectat, ci, că-l poți reconstitui, așa rău cum a fost. În cazul unuia pozitiv, ce să mai vorbim: toate capacitățile fizice și psihice converg înspre acolo – când vrem să-ncepem un lucru fizic, un antrenament, de exemplu. Faptul că știm și rezultatul – adică răsplata muncii noastre, de multe ori – ne face să acceptăm cu plăcere truda. Mai rău ar fi – și aici cred că nimeni n-ar accepta – când am fi duși la tăiere: ne-ar durea totul dinainte, masiv –

psihic, desigur, plus alte reacții de spaimă excesivă etc., chiar justificată fiind pedeapsa. Sau, ca și când ești trezit din somn brusc: atunci te dor mușchii, în urma refuzului de-a mai face ceva.

Dar mai există o formă de durere psihică – care se referă la procesele din creier, la activitatea lor – fizică fiind, dar nu făcută de mușchi – când trebuie să iei o decizie și să nu știi care: ai argumente la fel de bune pentru două variante, ești la o răscruce, dar imposibilitatea de a lua o hotărâre face să te *doară creierul*, fizic, fiind astfel blocat, până nu scapi din blocajul respectiv. Așa și aici: sunt două căi, la fel de plauzibile spre deznodământ: că a fost ucis, deoarece n-a vrut să tragă în manifestanți, el și armata al cărei comandant era, dar mai ales, că s-a sinucis. În prima fază a „Revoluției", când totul mai era un monolit – armată, stat, partid – și nu se credea că va cădea comunismul, a dat ordin să se tragă în populație. Văzând întorsătura lucrurilor, temându-se de judecată, s-a sinucis. E drept că-n al doilea caz – cel al uciderii sale de către cineva, s-ar fi găsit cineva să vorbească azi – ce și cum – dar cine știe când vom afla adevărul – poate niciodată, încheie poetul.

- Acum, întrebă unul din delegație, am vrea să știm dacă savantul N. Iorga a scris 1250 de cărți și peste 20.000 de articole – cum se aude – și dacă orașul Roma – întins pe 32 km² - avea în antichitate un milion de locuitori.
- Da, sări cu vorba țăranul, am văzut și eu un reportaj, despre locuința lui Nero, Casa aurită, întinsă pe 80 hectare – un sfert din oraș cu parcuri cu tot, cică – și de primul oraș din antichitate care a atins milionul de locuitori, Roma, adică.
- Chestia – adică cum stă treaba cu N. Iorga, vă va explica poetul, iar cea cu Roma eu – deși asta ar trebui s-o știți – orașul e la voi în Vest, oarecum. Așa că dă-i drumul, domnule poet, încheie filozoful.
- Ca-n cazul multor idei preconcepute, devenite mituri fixe –a fost și asta o vorbă aruncată-n vânt, despre capacitatea savantului. Treabă care trebuie dovedită; ia gândiți-vă: sunt niște cifre enorme, imposibil de realizat – să fi scris zi și noapte, chiar; apoi, nu i le-a văzut nimeni – tot s-ar fi găsit cineva să le caute, să le inventarieze; le-ai fi găsit în anticariate, accidental; în afară de cele câteva arhicunoscute – nu le-a văzut nimeni pe restul. Poate 250 și 2.000 de articole – așa mai da. Reprezintă, poate, afirmația, un etalon, o năzuință a omului spre ceva mai bun, mai performant decât posibilitățile existente la un moment dat, conchise poetul.
- Cât despre Roma antică, din start sunt două inexactități crase: în primul rând, deși domeniul lui Nero a fost mai mare decât al altor împărați – dar n-a durat, la scurt timp după moartea lui a fost dărâmat, construindu-se Colosseumul în locul său, 80 de hectare reprezintă 2,5% din suprafața Romei de circa 30 km², nu 25%. Cât despre populație, un milion îngrămădit în 44.000 de case cu etaj – cum se susține – miniblocuri, cum am spune noi azi – iarăși e imposibil, căci, dacă scazi domeniile publice – și numai băi erau o grămadă, drumurile, plus reședințele celor bogați – care, chiar dacă n-au mai fost de amploarea celei lui Nero, oricum – găsim că e o imposibilitate afirmația. Poate 100.000 de locuitori, grupați în 4.400 de case – așa mai da, deși și asta e mult. Așa că omul ar trebui să nu mai accepte tot felul de afirmații false, fără acoperire, pe care să le ia în brațe, mai bine să le treacă prin filtrul gândirii și să le expună la lumina logicii, își încheie filozoful disertația.
- Despre tăbliețele de la Sinaia, fiindcă tot suntem la capitolul „cultură", vru să știe un altul.
- O revistă ultranațională actuală, Dacia, susține că s-au găsit vreo două vagoane – câteva sute, dacă nu mii – de tăbliețe cu scrisul dacilor – epopei literare despre viteji – pe plumb nerafinat, cum era în antichitate, la Sinaia, pe la 1890-1895. Asta aruncă o cu totul altă lumionă – favorabilă – asupra poporului dac, considerat primitiv, niște țărani sadea – și prin ce-au lăsat după ei – până acum, dezvoltă ideea poetul. Și continuă: toate bune, chiar și-n anii ´80, când cu naționalismul lui Ceaușescu, cu rădăcinile lui de două mii de ani – istorice, desigur – s-a insistat asupra filozofiei și înțelepciunii dacilor – orale, bineînțeles – altceva n-au avut, din păcate. Altfel –

mai ales despre tăblițe, ar fi vorbit Iorga, Xenopol, V. Pîrvan, Constantin Giurescu, Gh. Brătianu – și alții – adică mari istorici.

E tentant să amplificăm orice lucru – face parte din firea omului exagerarea, - poate artistic, poate ca dorință de expansiune, de acaparare, etc. – dar mai trebuie să fie și adevărată.

Poate se vor descoperi cândva și astfel de tăblițe – deocamdată știm: dacii au fost simpli de tot, care simplitate ne-au transmis-o și nouă, încheie el expunerea.

- Dacă, Shakespeare a scris piesele care i se atribuie, vru să știe unul din delegație.
- Iarăși problema voastră – sau ar trebui să fie, ca și cu Roma antică, ripostă filozoful – dar vă voi răspunde ce cred eu despre acest subiect. Sigur că-ntr-o viață de om se pot scrie 60-70 de piese – Iorga, de care am vorbit mai înainte – a scris tot pe atâtea – astea i-au fost găsite – negru pe alb – dar nu i le citește nimeni – nu-s izbutite. Cele ale lui Shakespeare, dezvăluind adevăruri profunde ale vieții, prin expresii și acțiuni meșteșugite, au devenit faimoase. Voi da un singur exemplu: se zice undeva: ar trebui disecat un corp, să vedem din ce-i alcătuită inima, căci adesea auzim expresia: inimă împietrită. Nu că n-ar fi putut scrie acel tânăr pornit spre Londra din mijlocul Angliei, piesele, dar, azi, unanim se crede că-s opera unor actori, filozofi și poeți – împreună – colectivă, așadar. Spre asta înclin și eu – deși și varianta cealaltă – a acumulării de cunoștințe din diferite domenii de către un tânăr și a punerii lor în opere, cu talent, e posibilă. Bine c-au fost scrise, însă.
- Dacă e adevărat, zise unul din delegație, că creștinii, după ce au ajuns la putere, după anul 300, au spart cu ranga statui și temple vechi de sute de ani – chiar de o mie – ale religiilor din imperiu, și dacă 99% din scrierile antichității, și 90% din cele latine s-au pierdut cu ocazia asta și nu numai, de-a lungul perioadelor tulburi ale istoriei.
- Am citit și eu cartea Catherinei Nixey, „Cum a distrus creștinismul lumea antică” – din păcate e adevărat. Orice regim care vine la putere distruge – fie că e justificat sau nu – ce-a înfăptuit precedentul. Ecourile răzbat în literatura adversarilor, cât și în cea proprie, unde aceștia sunt numiți vrăjmași. Cazul creștinismului e cu atât mai grav, cu cât era vorba de o religie care propovăduia, pe de-o parte, iubirea aproapelui, plus că-n cazul religiei, în general *era vorba tot de supranatural* – adică de viața de apoi, forțe care asigură asta, ofrande – altare și fum de tămâie, de la Zeus la Iisus, la care – la primul din ei, adică – creștinii, cât au fost prigoniți – refuzau să se-nchine. Apoi, mai grav este că nici o „ramură religioasă” nu știe dacă are sau nu dreptate, doar susține asta – cine a văzut supranaturalul? – să proclame doar adevărul lor, unic, ca-n cazul mișcărilor politice, de exemplu – acolo se știe clar: proprietatea privată, adică capitalismul, naște îmbuibări extreme, plus tot ce-i negativ în om – amplificat nebănuit de mult – socialismul, echilibru, dar poate și lipsa de răspundere, spirit de turmă – depinde până unde le lași să prolifereze, zise filozoful.

În rest, distrugeri – de la Palmira, până la statuia lui Serapis – una imensă – în Egipt. Pe la 390 s-au interzis celelalte religii din Imperiu –lucrurile se mișcau destul de încet, nu existau mijloacele de comunicație de azi – iar pe la 520, ultimii filozofi au trebuit să părăsească Atena.

În ceea ce privește distrugerea operelor literare, nu zic că n-o fi fost așa; e destul să fie multe la un loc, ca la Biblioteca din Alexandria, dar putea s-o facă și un simplu om, din greșeală, de exemplu. Dacă erau 700.000 de manuscrise – și aici mi se pare enormă cifra – înseamnă că, poate, un autor și să fi avut 10 titluri – unul din 100, la populația antichității, să fi scris – ceea ce iar e imposibil. La fel: poate jumătate din scrierile antice și latine să se fi pierdut – raportată la cele două procente de 99 și 90%, numărul, mi se pare plauzibilă, ideea. Păcat c-au avut loc, aceste pierderi, încheie trist, filozoful expunerea.

- Altceva aș vrea să știu, zise străinul: au fost topite trei tancuri cu laser de-ale russilor, în ’68, când cu evenimentele din Tchehia, căci au vrut să intre și la voi?
- Iarăși nu știu dacă au avut atunci laser, riminii – iarăși nu vorbește inventatorul său, plecat-fugit, mai bine-zis – dincolo. Și nici soldații care ar fi făcut operațiunea; după atâția ani ar fi

trebuit să vorbească. Asta e, însă, rămâne o poveste frumoasă și patriotică – bună de băgat în manualele de istorie.

- Acum, zise *străinul, spune-ne* care a fost cea mai frumoasă femeie – la corp, mă refer – din viața ta, d-le poet?

- Cea mai frumoasă corporal, au fost două – și nici nu știu dacă trei: în trecut sora unui coleg, Dod, o șatenă din stilul Donose, adică nas cârn, puțin alungit, fese de excepție, sub blugii albaștri. Prostia tinereții m-a făcut să nu intru pe fir –plătesc acum asta. Apoi Lavinia – ultima iubire – de aceea e atât de dureroasă despărțirea de ea. La fel – există femei cu *corp atât de perfect* – la formă, plus raportul fund-talie, încât le-ai face orice, ai da oricât să le ai, te-nnebunesc. Dar mai dureros e – bun, există, dar nu ajung la ele, ca-n cazul ăstor două, că – l-a-nceput, la fel, una atât de bombată – incredibil – semăna perfect cu Lavinia. Să fi fost ea mai tânără, o soră – cine știe? Cert e că mă chinuiesc să ajung la ea – dar nici pe acea presupusă soră n-am întâlnit-o, cum ar fi fost firesc, dacă ar fi fost două.

*

- E halucinantă în sine prezența acestui ceva care există continuu, numit Univers, începu filozoful. Poate să fie veșnic – te enervează, aproape, prezența lui, în această realitate – nu atât pentru faptul că nu-ți poți imagina contrariul – nimicul absolut – ci pentru că nu știi de unde provine materia din el, cu aspectul solid. Apoi, dacă e veșnică sau nu –vorba lui H. Bergson – de ce există ceva mai degrabă decât nimic?

Nu știm cum e finitul – și nici ce motiv ar avea – Universul, de exemplu – să se sfârșească la un moment dat, adică nu-l putem înțelege nici obiectiv – existența sa – dar nici subiectiv: de ce? La fel ca și cu infinitul: cum poate ceva să nu se sfârșească niciodată? Cândva, eram invidios pe lucruri – știam că ele – cele mai multe ne supraviețuiesc nouă, morții noastre biologice, mai bine-zis. În rest nu-i nici de ele mare scofală, și ele sunt datoare cu-n sfârșit, în fața sorții – voi reveni asupra acestui lucru.

Dacă cea mai mică particulă de materie este quarkul – și nu se mai poate diviza, e OK, atunci ne punem întrebarea: din moment ce există, acea *pâlpâire existențială* – ce este? Nu mai putem arunca explicația pe o „cărămidă" și mai mică, din care-i constituită materia?

Sau forțele: ce-i aceea mișcare – știm că unele particule sunt răspunzătoare pentru anumite forțe – mai puțin gravitonii (ipotetic considerați a exista) – deși e o forță enormă, gravitația, poate ultima din Univers. Poate.

Așa că totul mă ducea cu gândul – adică faptul că nu pot explica, la o materie care în repaus nu are masă. Dar mă tem că *nu există materie fără mișcare*, dovadă „jocurile" acesteia prin intermediul particulelor elementare.

Chiar dacă totul se mișcă, neexistând imagini, lucruri statice, doar procese – tot ce există trebuie să fie cel puțin egal cu cea mai mică unitate de timp, constanta lui Planck pentru timp – și de acolo-ncolo, dacă există, măcar *o derulare de procese diferite* – chiar dacă nu unul și același. Și mai există amintirea pentru ce-a fost – adică cel puțin două unități de timp succesive.

Poate, însă, realitatea e ceva măreț și groaznic: adică chiar se naște ceva din nimic – vorba poetului M. Eminescu: încearcă din goluri, ceva a se naște – dar, până când ne va arăta cineva asta, putem, teoretic, crede orice. Sau Big-Bangul, un fel de apariție din nimic: de ce nu mai devreme – acum 100 miliarde de ani – am putea obiecta, gândindu-ne la șirul infinit al numerelor matematice.

Despre divinitate, ce să spun: nu știu cum s-ar putea să se fi născut – și aici ne interesează veșnicia a ceva dincoace de Nimic – dacă acel ceva existând e și dotat cu inteligență, e cu atât mai complexă – de descifrat – treaba. Ori poate e el însuși – Dumnezeu – rezultatul unui proces de autoconstituire, de progres – nu putem spune nici da, nici nu – nu știm încă totul despre

materia din Univers. Ori poate e reprezentantul – el cu alții – al unei civilizații ultraavansate – care a dobândit nemurirea; se fac atâtea lucruri frumoase, datorită mișcării – de ce ar trebui să apară uzura? Vom trăi și vom vedea – dacă nu noi, atunci alții.

Cât despre apariția vieții – interesant: celulele rămase prizoniere într-un mediu, au trebuit să-și perfecționeze tehnica supraviețuirii, în loc să evadeze. E o inteligență a materiei, în general, desigur, păcat că s-a oprit evoluția și că suntem muritori.

Cât despre ordinea din univers, menționez că tot ce-i așezat după principii geometrice – sau estetice, constituie un sistem ordonat. Vă voi da un exemplu: un zid de beton spart – adică pe jos mici bucăți de material, neuniforme, un copac putred, apoi, lângă el și o pasăre turtită de o mașină. Atomii din cele trei sisteme există, un anumit număr, matematic, atât că nu-s ordonați în structuri aranjate, cum ai pune bile pe câteva șiruri, în câteva grămezi, respectând niște posibilități de așezare geometrico-estetice. Și nici măcar – ultimele două – nu mai sunt aranjate biologic, căci sunt moarte.

Acum nu știm cât emană ordine și cât haos, Universul, de la mișcarea de rotație a corpurilor cerești, până la aranjamentul unor lucruri de către om. Poate că s-ar putea calcula.

Chestiile cu viața și cu Homo sapiens sunt interesante: numai o pereche sau câteva exemplare au supraviețuit, dezvoltându-se – chiar din primele celule – iar la om, unde sunt speciile mai vechi, cum de-au dispărut toate – după două milioane de ani – în scurtul răstimp de 200.000 de ani? Iarăși zic: vom vedea, adică nu noi, viitorul – deși și varianta extraterestră e plauzibilă.

- Dacă mai sunt întrebări? Vru să știe poetul.

Unul din delegație zise: în legătură cu originea omului – la noi merge și varianta științifică dar și cea religioasă, a creației divine, propovăduită de biserică, să ne prezentați mai detaliat totul.

- Noi vă vom prezenta-o pe cea evoluționistă – adică cea laică, a „religiei” lui Ch. Darwin, zise poetul. Așa că ascultați: conform acesteia, fiecare specie a evoluat din alta, pentru a supraviețui, în funcție de mediu dar și de capacitățile genetice, dând naștere la indivizi din ce în ce mai perfecționați. Sigur că evoluția a avut loc în salturi, că doar nu era să se formeze un jumătate de corn sau de mână – sistemele biologice și nu numai, caută calea cea mai scurtă și mai performantă spre ceva – deși la unele ansamble ar fi putut fi și gradat: un ochi care să vadă la câteva zeci de metri, apoi la câteva sute, la câteva mii, apoi, sau în infraroșii, la un moment dat.

Partea cu neajunsul e că nici un exemplar din vechea specie n-a rămas, adică toți au evoluat – și mă veți înțelege mai bine în cazul evoluției omului – *caz cu totul accidental* – dar iată datele:un șir lung de strămoși, din ce în ce mai verticali, cutie craniană mărită, implicit și creierul, plus abilități tehnice, de la australopitec la homo habilis – acesta făcea și unelte – până la homo erectus, încât nu știai cum să-i denumești: maimuțe-oameni sau oameni-maimuțe, depinde din ce punct de vedere puneai problema – cât păr pe corp, ce capacități, etc.

Ei, acum din homo erectus, apărut acum 1 milion de ani, celelalte specii au apărut acum vreo trei milioane, – acesta descoperind și focul, adică cum se face și binefacerile lui – s-a desprins acum 600.000 de ani omul de Neanderthal. Butucănos, buzat, era, totuși, om. De ăsta se știe clar: a migrat în Europa, ar fi vrut, acum vreo 40.000 de ani, să se-ntoarcă în Africa, dar crescuse apa în jurul strâmtorii Gibraltar – și n-a mai putut.

Ei, aici e buba: acum 200.000 de ani, câțiva indivizi tineri de homo erectus s-au culcat împreună – accidental – erau rudenii și a ieșit omul modern, cu doi cromozomi în plus, plus tot arsenalul de însușiri de azi. Întrebarea e: chiar *toți* „tinerii” acestei specii s-au împreunat, dând naștere la specia următoare, de parcă ar fi ars de nerăbdare să procreeze ceva nou, sau nu. În cazul în care a fost un *act izolat*, de ce nu au rămas exemplare din vechea specie, precum și de homo habilis și de australopitec.

Oricum, viitorul poate că va stabili adevărul în cazul acesta; în ceea ce privește valoarea morală a omului – chiar dacă ar fi fost creat de divinitate – aceasta e zero.

După ce acesta termină, femeia cucernică, care în tot acest timp ascultă înmărmurită, zise: știam că Domnul-Dumnezeu l-a creat pe om, cu tot ce există – dacă-i așa cum zici, atunci ce rol îi mai revine Creatorului în afacerea asta?

- Nu fiți tristă – îi răspunse filozoful, de data asta – Domnul a creat tot ce-i în jur, plus *maimuța din care a evoluat* omul – e și asta o mângâiere – dar, chiar să fie rodul unui meșter divin, omul – prin comportamentul său moral, care-i nimic, se apropie de animal, ba chiar îl depășește uneori, încheie filozoful expunerea.

În legătură cu spiritul, cu viața după moarte, nu știm cum ar putea dăinui o conștiință dincolo de suportul material al biologicului; nu zic că nu-i posibil – tocmai am vorbit de civilizații avansate, de *eliminarea uzurii unui sistem imperfect* și material – ori, a fi din ce în ce mai performant și subtil, înseamnă a te apropia, oarecum, de ceva imaterial – altfel decât vedem noi totul – sau cu funcționare nelimitată.

Totul a pornit – ideea asta – de la concepția antică că există un corp spiritual, adică o entitate nematerială care supraviețuiește corpului fizic și care e veșnică și vine din alt Univers sau dimensiune, intră în trupul fizic, îi determină acestuia activitatea, după care – la moartea individului – pleacă înapoi de unde a venit. Concepția asta e posibil să fi pornit de la părerea lui Platon că există o lume perfectă a ideilor, unde și corespondentul unui lucru e perfect – varianta reală a imaginii respective nu-i decât o copie neizbutită.

Acum, spiritului i s-a acordat diferite sedii: în inimă, ficat, creier. Cu cât se descoperea o circulație sanguină, digestia, activitatea nervoasă, etc., i se restrângeau atribuțiile – de-a lungul istoriei, până a acorda totul mișcării materiei organizate biologic – și a nu-l mai găsi. De aici și mâhnirea biologului.

În altă ordine de idei, acel spirit veșnic se presupunea că – dat fiind natura lui divină, superioară terestrului – între două reîncarnări, în acea lume a ideilor, se cultivă, se informează – adică se perfecționează. Mă întreb – acesta-i un lucru frumos – dar ce-o fi făcând spiritul unui modest, între două coborâri pe pământ: doarme sau stă-n budă – datorită sărăciei de preocupări nobile a unui om de duzină. Eram gata-gata să cred asta, dar mi-am amintit brusc: spiritul nu are necesități materiale, așa cum le percepem noi, cel puțin...

În legătură cu tipurile de societăți, treaba stă cam ca-n artă: de-a lungul istoriei, fiecare curent literar sau artistic, în general, și-a proclamat superioritatea; acum vedem că fiecare – așa unilateral cum a fost – a dat opere de valoare. Poate în artă e mai firească, oarecum, această abordare trunchiată, mai ales că arta e-n funcție de cum redai ceva – se simte asta de la o poștă – dar în politică e altfel. Am avea loc pe pământ toți: apoi n-ar trebui să facem rău semenului, conform „Poruncilor” și ca oameni raționali și egali în fața morții. Dar nu s-a respectat asta în istorie, de multe ori. Voi înșivă câteva pierderi enorme, la schimbarea societăților. Sigur că forța care vine lovește: din ură, din răzbunare – preventiv, apoi, sau pur și simplu. Gingis-han a distrus un oraș înfloritor, Mèrv, plus mii de victime dintr-o neînțelegere cu sultanul care domnea acolo.

La căderea burgheziei după război, numeroase biblioteci au fost distruse, paradoxal, neinteresându-le pe noile autorități comuniste în plin secol XX. Biblioteca din Alexandria – 700.000 de manuscrise, distrusă de creștini și numeroase alte valori culturale când creștinii – totalitari fiind – au preluat puterea, neacceptând ceva ostil lor. Opere de artă distruse cu ranga – cazuri menționate deja – adică de către bărboșii roșcați, undeva în Palmyra – așa că nu ne mirăm de zdrahonii care încearcă, azi, să ne subjuge, dar, mai rău îmi pare de operele literare definitiv pierdute, Celsus, Democrit, Porfirius, Arie. La asta adaug pierderile de clădiri, în războaie și, mai ales, de vieți omenești. Cu acea energie a răului, care atâta a distrus, se putea construi enorm. Mă doare sufletul de ce a fost și mă întreb: de ce? Apoi, iarăși zic: cu ce-i burghezia de acum mai bună decât marile grupări criminale din trecut, când rămâne neînduioșată în fața plânsetelor

unui copil abandonat, al unui om fără adăpost – a societății cu nevoile ei, în general – și-ntreb: până când, dar, mai ales, de ce astea – ce justiție oarbă le permite – omul să-și facă de cap în felul acesta?

*

- Să ne întoarcem în fața grandiosului complex ce a fost Flotația de minereuri, zise poetul – nu peste mult timp vom porni spre Răsărit, trecând râurile, cele două, luând-o pe drumul spre graniță; poate nu vă vom însoți decât până la frontieră, poate nu vă veți mai întoarce din Kraïuno – vremuri tulburi, o societate fărâmițată, cu lupte nemaiîntâlnite – zdruncinări, ruperi – toate la proporții colosale, au loc acolo. De suferit, au, desigur – ambele părți – dar și cei care cad accidental între ei – se găsesc la momentul nepotrivit la locul nepotrivit, cum bine s-a văzut de atâtea ori în lume, la atacuri teroriste, mai ales. Impui o nouă ideologie – dar ce are a face omul de rând cu asta – deși poate ai fi îndreptățit s-o faci, deoarece:

1. Nu există cale de împăcare între socialism și capitalism, din păcate – și:
2. Dacă omul – și vezi asta cu amărăciune și durere – nu poate, sau nu vrea, mai ales, să facă de bunăvoie un lucru bun, sau să renunțe la ceva rău, nu la un lucru politic – ci la unul alimentar, pentru sănătatea sa proprie, cum poți să-l convingi altfel, decât cu forța? Dincolo de asta, la orice distrugere, omul de rând, pălmașul, în esență, suferă. De la scumpiri de prețuri excesive, la poduri, clădiri distruse, etc.

Dar să revenim: vom ajunge în fața clădirii și ne vom angaja – un fel de jurământ – dar și platformă-program a unui partid politic, dar, îndeosebi, *cod de conduită morală a persoanei umane* – adică un socialism pe care ar trebui să și-l impună fiecare om sieși, apoi, respectându-l, societății.

Jurământul

Cu mâna ridicată, cu fața spre Răsărit, în colțul de Nord-Est al clădirii, jurăm:

- să nu facem niciodată rău nimănui, astfel:
  - în primul rând, să nu folosim vorbe negative, ca: ești urât, gras, șchiop, ciung, etc. sau:
  - bețiv, desfrânat, lacom, ori:
  - mizerabil, dezordonat.

Chiar dacă vom atrage atenția, vom folosi un ton pozitiv, serios, nu râzând, cu voce plăcută, senină.

- vom încerca să nu luăm bani împrumut;
- vom plăti angajații corespunzător, împreună cu celelalte drepturi;
- vom încerca să nu avem aventuri extraconjugale decât în cazuri extreme, când nedând curs pasiunii, am putea periclita viața persoanei iubite;
- ne vom ține de cuvânt în afaceri: calitatea lucrărilor, termenul execuției, prețul;
- nu vom chinui și ucide animale pe nedrept; cu timpul vom încerca să nu mai folosim carne biologică (animală);
- dacă vom obține funcții de conducere, vom încerca să fim corecți și echilibrați: adică investiții acolo unde sunt necesare și să curățim și fizic și social societatea de uscături, de negativ;
- vom duce noi o viață perfectă, astfel:

- doar băuturi de calitate: țuică, coniac de casă, vin de casă, vin de magazin – dar tare – peste 14°, bere de calitate;
- mâncăruri sănătoase: pește, brânză, fructe zilnic – iar cele dăunătoare: fripturi – sub orice formă, cartofi pai, doar de capriciu – o dată sau de două ori pe lună.

Un echilibru perfect între toate astea: cel puțin două antrenamente grele de sport pe săptămână, cu greutăți și fugă; orice efort să fie brut – să se poată bea cel puțin o jumătate de litru de lichid pozitiv (ceai, suc natural, lapte, apă) după el – adică o alternanță a pozitivului: statul pe bancă, cititul, cu efortul-antrenamentul și munca propriu-zisă – *adică acel negativ să fie necesar*, firesc, după o stare strict pozitivă – somnul – chiar consumarea alimentelor în cantități îndestulătoare, cu satisfacție; adică fiecare lucru să aștepte *să umple o necesitate*, să satisfacă niște dorințe fizice și psihice trăite intens și firesc – nu ca la borâții de azi, cu pantaloni rupți, cabluri în urechi ca bivolii, subțiri ca degetul, care fumează țigări albe-albastre la pachet, mănâncă toată ziua un covrig, lucrează la patron, pe care-l venerează, iar noaptea strică un salariu la club, pe băuturi cu gust de parfum.

Țigările – dacă vor exista – vor fi cele clasice, de calitate – Marlboro roșu, Assos, LM roșu, Winston, Winchester, Monte Carlo – la fel, plus Camel clasic – pachet galben, Chesterfield, Dunhill, Rothmans – tot varianta clasică a lor – la Rothmans și varianta pachetului albastru cu alb, nu doar albastru –și nu mai mult de cinci pe zi (țigări).

La fel, cu muzica: peste discurile cu manele și alte lălăituri împuțite, se va trece cu buldozerul. Se va alege calitatea și la muzică – adică cele mai reprezentative melodii din toate tipurile de muzică.

Fără haine rupte, mizerie pe lângă casă, plus respectul față de semeni, pe lângă cele menționate mai sus – se va trăi într-o societate a viitorului. Să facem totul pentru a grăbi venirea ei, să fim noi pilde destoinice. Așa să ne ajute zeii!

50

Breviar
Câteva metode de a-i răsplăti pe patroni, escroci, oameni prea zgârciți, prea lacomi pe muncă, alcooliști, adică pe toți porcii din societatea de azi

- Acum, zise poetul, după ce-am prezentat societatea existentă, problemele ei – ca și cum am face un bilanț – deși nimic nu-i definitiv în lume – asta nu-nseamnă că nu putem să tragem o linie, dincolo de care să mergem ușurați, căci am lăsat acolo tot bagajul de rele, de la gesturi urâte la o alimentație nesănătoasă – adică să ne mai naștem odată; da, putem să facem asta – dar ce-am stabilit, dincolo de neajunsurile constatate – adică izvorâte tocmai din asta, ideile – reprezintă o speranță a viitorului, înfăptuirea lor ar însemna, cândva, binele pentru cei mulți; utopia, bunăstarea nu se pot aduce dintr-o dată – important e ca omul să le lepede - relele – pe rând de la sine – altfel va face-o o dictatură.

Dar, fiindcă deja s-a suferit mult din cauza acestor lucruri, se poate alcătui și o listă cu pedepsele ce le merită porcii respectivi: sigur că-n viața și-n generația asta n-o să-și ia pedeapsa, ca să-l parafrazez pe Lenin, când zicea – răspunzând celor ce-l întrebau când va fi instaurat comunismul, peste câteva zeci de ani. I-aș fi putut spune oricum, dicționar, opis, cuprins, dar îi spun pe scurt, deoarece nu cuprinde decât o parte din ele; cum au fost ei sadici, și noi putem fi la fel, doar de corpul lor să nu ne atingem, în rest, batjocură la maxim, încheie poetul.

- Despre burghezie aș mai spune eu câte ceva, dacă-mi dați voie, zise filozoful. Eu nu știu cum de se consideră că-n istorie ar fi jucat un rol progresist – poate pentru propria persoană; e așa ca acum: unele țări trag tot la oala lor focul, sau spuza pe jarul lor, sau ceva în genul: vezi peste tot reclame de sărbători, dar bani nu dau patronii să-ți cumperi cele trebuincioase: e o contradicție – ori lichidezi sărbătorile, și nu mai faci reclamă, ori dai bani, ori lichidezi burghezia.

Singurul ei merit e libertatea de exprimare – să poți, de exemplu, să-l critici pe președintele țării: dacă n-ai putea, ar fi dictatură. Dar și să constați răul și să nu iei măsuri, e la fel de rău ca-ntr-un regim totalitar: te dor toate escrocheriile crase față de care nu se iau măsuri – iar tu nu poți acționa. Eu cam atât am avut de spus, să prezinte poetul tabloul pedepsirii lor, el a avut cel mai mult de suferit de pe urma capitalismului, așa că-i îndreptățit s-o facă.

Breviar

1. *Activități în legătură cu apa*:

    a. pe marginea unui bazin, nu prea mare, cel mult 10x10 m, se găsesc doi zdrahoni care-l iau pe patron tip targă, îi fac vânt, stânga-dreapta, de două-trei ori și-l aruncă în bazin. Acolo să fie apă călduță dar amestecată astfel:
        - cu nămol, în primul caz.
        - cu fecale, în al doilea.
        - cu resturi alimentare, adică mâncare stricată, cozi de legume, în ultimul.

b. același bazin, la fel umplut, dar, în al doilea caz, să sară el, de bunăvoie, escrocul;
c. să traverseze bazinul (care are circa 1,60 m adâncime) și să iasă afară;
d. să înoate, circa o oră, în bazin.

2. *Activități de fugă*:

a. să fugă-n pantă, pe trepte, sprinturi sau rezistență, câte ture poate, dar cu ghete de metal, sau bile legate de picioare; se poate și cu un rucsac cu metal în spate (circa 10-15 kg);
b. sau cu greutăți în mână, mai puțin la rezistență;
c. fugă de scurtă durată printre bolovani, bucăți de moloz destul de mari, locuri unde să pui piciorul să fie puține, sau pe jos să fie rășini amestecate cu pene, cu lemne putrede; la fel, locul unde să fie pus piciorul, să fie dificil.

Se va stabili – se va observa la fiecare pedepsit cât poate în aceste condiții – adică ce barem să scoată, dar se va stabili o normă cu 30% mai mare, mai scurtă – la timpi – să nu se poată face, ca să se dea zile de arest.

3. *Activități cu greutăți*:

Aici, la fel: se vor ridica, strict, greutăți și se vor pune pe niște suporți, gen întrecerile de la probele de forță. Nu se vor pune mânere la bile, spre deosebire de partea de alături – unde se vor pune să demonstreze asta oameni puternici. Se vor grăbi, prin urlete, să facă asta, după ce se va stabili o normă puțin mai mare decât pot – să n-o realizeze – iar, în mod batjocoritor, atleții de alături vor fi dați exemplu.

4. *Programul de muncă*:

Se va lucra – la șanțuri, construcții, adică zidiri, etc, dar și la încărcări de materiale – pământ cu lopata, bile în mașini sau „suveici” – niște bucăți de lemn de prins de ambele capete, astfel: 12 ore pe zi, sâmbăta, 10, duminica, 6.

O dată la 6 luni, o duminică program de voie: spălat, relaxat, etc.

O dată la 6 luni, alarmă cu ieșire, noaptea.

O dată la 6 luni, o masă copioasă: băutură, mâncare din belșug și selecte, clasice, mai ales, să vadă burghezia ce-i sănătos.

O dată la 6 luni o mâncare amestecată cu noroi, să nu zic cu felul doi, mai ales, stricat sau cu fecale.

La lucru, la fel, de stabilit o normă peste potențial, cu 20-30%, să nu se poată face – motiv de arest.

Se va striga, periodic la ei, se vor muta de ici-colo, la fel, la 6 luni o dată, când se vor ține până noaptea, la ora 12°° (0°°) la muncă.

Pauza doar ½ h la amiază.

5. Dar care va fi *meniul*: La *arest:*

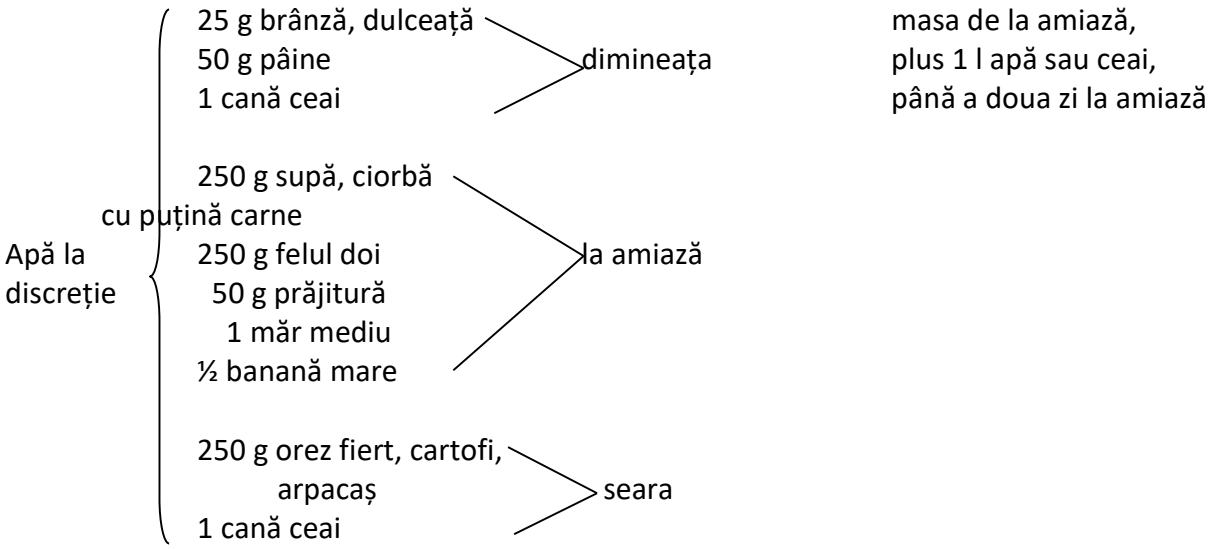

Acest program se va aplica și găinarilor, escrocilor mărunți care au luat bani împrumut și-au uitat să-i mai dea, plus celor care-au atacat noaptea, pentru bani, cetățeni liniștiți, și altfel de găinării ca furt din casa omului, etc.

Celor care nu-s sătui de muncă, hămesiților, se va aplica un program special: masa de la prânz și muncă 16 ore pe zi, să se sature – cel puțin 3-5 zile.

La fel, alcoolișilor: să bea, în trei zile, 1 kg țuică de prune, 5 l de vin de casă, 20 de beri, plus o singură masă, la amiază, în acest interval.

- Din când în când, toți puși să repete: sunt un ticălos, de circa 1000 de ori.
- La ședințe politice să li se prezinte greșelile, arătându-li-se că-s răi, negativi și să promită – să jure că nu vor mai face.

Ar mai fi o pedeapsă pentru patroni: așa cum ei vin, plini de ifose, ți-e frică de ei, nici nu îndrăznești să zici ceva, să nu scadă producția, pierzând timpul – și să lovești prin asta blestemata de avere. Plus că, la fiecare impuls criminal de-al lor, gen: hai, hai, să faci mai repede, ca și cum ar trebui să urci pe pereți, ori ca și cum ar apăsa pe o pedală, să accelereze totul – trebuie să faci imposibilul. Antidotul ar fi următorul: pe un bloc de la patru etaje în sus, să fie legată o funie de un stâlp solid din centrul planșeului. Funia prinsă cu cleme, să țină până la o tonă. Să aibă lungimea până jos, iar de celălalt capăt să fie legat câte un patron, de picior sau de mijloc (ar merita de gât, porcii) și lăsat în cădere liberă. Dar cum? Funia să fie făcută colac sus. Doi zdrahoni sau patru, sau un dispozitiv să permită căderea ei pe o anumită lungime, cu patronul astfel legat, cinci, zece, douăzeci de metri, și oprirea (blocarea) ei bruscă. Dar nu cădere până jos. Asta pentru tensiunea pe care au băgat-o-n clasa muncitoare.

La criminalii de patroni, însă, pedeapsa majoră ar fi „gulerul”; aceasta constă în următoarele: și așa fugeau ei, ca niște falși zei, de uman, îndepărtându-se prin ținuta extravagantă, dar făcând înșelăciuni, în primul rând; puși în pământ până la buric, de acolo în sus un spațiu circular mai larg în jurul lor, iar peste ei un cadru de metal, cu o scară, pe care se poate urca, iar de sus, cel urcat, să-și facă necesitățile pe cel de jos. Se poate să fie și-o gagică de excepție – sus sunt două grinzi paralele, ca la buzile cazone – pe care poți sta crăcit – la femei, mai ales, se văd toate dedesubturile. Și așa – prin luxul lor – patronii au fugit de rădăcina lucrurilor. Cel pedepsit poate fi pus și-ntr-un fel de cadă de metal, să nu „alerge” de pe lângă el

resturile fiziologice. Ceva asemănător era-n filmul „Căința”: un teren arat, liniște, doar capete ieșind din arătură – atât – de la oameni îngropați; cineva venea, dădea cu piciorul în ei; ar fi prea dur – rămânem la ce-am stabilit – deși s-ar putea să fie și altele...

- Vai, zise femeia cuvioasă, dar asta nu-i batjocură, lucruri neplăcute în fața lui Dumnezeu?
- Dar când te rugai în fața lor, cu îndreptățire – să te ajute pentru lucruri bune, sponsorizări în artă, chestii de binefacere, o operație la un biet care suferea de leucemie, de exemplu, sau de cine știe ce alt transplant, dar ei nu și nu – mai că nu cădeai în genunchi în fața lor, implorându-i, de parcă ar fi acaparat cinstit îmbuibarea, nu pe spinarea poporului. Măcar să-ți fi spus nu, în mod cinstit, de la început – deși nu poate fi doar nu răspunsul în această țară blestemată, ripostă poetul.
- Va veni o vreme, completă filozoful, cândvor fi numai bărboși cu față rotundă – nimic de zis la aspectul lor fizic – dar care să iubească artele și libertatea – adică capitalismul care să le dea posibilitatea să aibă firme – să nu fie constrânși, zic ei – și să-și bată joc de oameni, adică antisocialiști. Și când te gândești că – în trecut – unii bărboși, ca Trotzki, Fidel Castro, au servit cauzei socialiste, în general. Până atunci, pe cei care sunt, îi urâm, încheie filozoful.
- Să nu ne condamne istoria și pe noi, zise țăranul.
- Nu știu când vor fi aplicate, regimurile se schimbă rar, dar când se-ntâmplă cei noi o fac, de cele mai multe ori pe drept; în rest, nu mă tem, să mă condamne pe mine istoria, dacă n-am dreptate, zise poetul și cu asta închei, totul să fie învățătură de minte pentru viitor, măcar.

51

Întâlnirea cu prima grupă de fugari din Kraïuno – pe drumul de Est

Mergeau pe drumul de Răsărit, după ce scăpaseră de cele două râuri – deși nu le trecuseră înot, desigur – dar ca idee, simplitatea traseului le apărea în față – adică doar drumul de urmat – deși efectuarea acestui lucru putea (a)părea grea, după zeci de kilometri – depinde cu ce îl făceai, ca la orice muncă, totul e perfect, idilic la început – nu neapărat pentru că e o proiectare a imaginii, reprezentării din cap – adică din lumea ideilor, direct în practică – nu există vreme, la început să se disloce ceea ce-i teoretic, *structura teoretică existențială* a lucrului de aspectul de după aplicarea practică, existând energie și o perfectă suprapunere a celor două realități – planul, să zic așa și varianta reală – când îl faci, ci, datorită faptului că nu apare un factor deosebit de urât: plictiseala și uzura biologică, care înseamnă căderea din sublim; căci, încet-încet poleiala, aspectul perfect, orbitor, nezgâriat de nici o imperfecțiune scade, apoi dispare și dacă-i ia locul un banal aspect al unei realități necesare și firești, în existența acelui lucru, apoi apare printr-un proces care continuă, descendent – plictisul, ura și – implicit – considerarea strict negativă a lucrului. Mai rău e când nu-l mai poți suporta fizic – după considerentele psihice, desigur – pornită această ură, repugnare, aversiune. Dincolo de asta – căci e vorba de manifestarea fizică, deci vizibilă a dezgustului, pornită de la lucrul respectiv, trecând prin creier și oprindu-se la corpul fizic – sunt reacțiile de durere, scârbă ale corpului, reacții pur fizice – dar firești – ce e prea mult strică, se umple un sistem cu ceva, corpul nu mai suportă, e în pericol de a se distruge un mecanism al obișnuinței – deci, instinctul de conservare al corpului, al individului face ca – prin aceste „proteste" la adresa noului – factorii negativi pătrunși în sistemul de zi cu zi să reacționeze întru păstrarea ordinii care-i asigură continuitatea existențială. Ce să mai spun: nopți nedormite, mâncare prea puțină, transpirația rămasă pe corp te face să nu te mai simți bine, în cealaltă zi – se știe că mii de celule mor la un efort colosal, apoi nici nu știm ce procese de refacere au loc în timpul somnului, dar e necesar; să nu mai vorbim de latura estetică și civilizatorie a necesității de a face un duș – plus alimentația și odihnă pe măsură, după un efort – colosal, mai ales. Toate aceste alternanțe trebuie să funcționeze impecabil într-un regim civilizat – altfel, la ce folos toată umanitatea care să se comporte mai rău ca animalele?

Când spun astea, despre ritmuri, satisfacere de necesități într-o societate civilizată – prin asta omul e superior animalului, dacă nu biologic – mă gândesc cât de ușor se poate distruge totul; e necesar o singură rotiță să sară-n aer, sau un singur drug de fier – intenționat – să intre între spițele roților existențiale ale civilizației umane. Interdicțiile în legătură cu virusul COVID-19, parcă sunt niște lanțuri care-ți leagă sufletul cu niște pumnale înfipte-n el. Mâine-poimâine ne vor lega și trupul cu lanțuri – vom deveni sclavi – cred că asta se urmărește – nici nu poți face nimic – ești dușmanul întregii societăți, dacă te opui – contribuind la răspândirea bolii.

Acum n-ar fi fost o treabă din asta – nu erau supuși la condiții extreme, marșuri lungi, fără putință de a te spăla după, să începi iar ziua apt, ca nou – nimic din acele dereglări de repartiție a energiei, care, la fel, generează tensiuni și haosul sus-menționate; mergeau cât vroiau, cu o dubă nu prea nouă, cu care veniseră străinii, dar încăpătoare, mai aveau și o Dacia veche, la fel, bună

în caz de nevoie – pe aceasta le-o dăduse guvernul, ei ce să mai cumpere – de sponsori nici vorbă.

Treceau printre câmpii – în stânga și dreapta terenuri nesfârșite, de cele mai multe ori, apoi, dealuri, sate, orășele, pierzându-se în depărtare, munții Nordului – ultimele culmi, la fel, foarte îndepărtate, cei din sud-est – deși înalți – n-aveau cum să se vadă, totul era monoton, plictisitor, nu atât prin peisajul care nu părea senzațional – deși uneori toamna colora frunzele în culori incredibile – unele parcă nu se grăbeau să-și schimbe verdele pe alte nuanțe, de parcă n-ar fi vroit să cadă – altele erau, deja, maro, galbene, chiar roșii – nici n-ai fi bănuit asta astă-vară, când toate erau verzi – asta e ca și cu o ființă umană, în cazul rezistenței și a uzurii la înaintarea în vârstă, determinate de codul genetic; copii fiind, mulți nu se deosebesc unul de altul: aceeași piele întinsă, fără riduri, părul de aceeași culoare, vioiciune copilărească – toți arată la fel, de parcă ar avea același bagaj – cantitativ – de binefaceri de la natură. Selectiv – la anumite vârste – dacă ai controla asta – ai vedea răul, imperfecțiunea pătrunse aici: riduri, îngrășare, încărunțire, greutăți în deplasare, insinuându-se pe rând la fiecare om – și-n mod diferit la unul față de altul.

De multe ori în viață, pornești cu șanse egale – atât biologic, cât și social (adică profesional, familial, moral) – sau cel puțin așa s-ar părea. La 10 ani, la 15, apoi, fără riduri, fără fire albe de păr. Peste ani – la 30, poate și mai devreme, chiar mai târziu, dar nu la bătrânețe, te-ntâlnești cu cineva, vezi că s-a schimbat: îngrășare, riduri, păr alb. La fel ca unii copaci care cedează primii, oferind culori incredibile – roșu aprins, un galben pronunțat, printre cei care-s încă verzi. Te simți, parcă vinovat – mai ales că ești luat la batjocură – dacă tu ești persoana-n cauză, întâlnindu-te cu cine te-a știut altfel – nu schimbat prematur – de parcă tu ai fi vinovat de zestrea genetică slabă. La fel și material, că nu te-ai realizat – asta mult mai târziu – când ar fi trebuit, de parcă, iar, tu ai fi fost vinovat, nu numeroșii escroci din sânul acestui popor care te-au furat, sau te-au împiedicat să faci asta. Va veni, însă, cineva, cândva, care va băga definitiv un pumn în gura acestui popor ironic și escroc în locul tău – dacă n-o poți face acum.

Nu din cauza peisajului așadar, în mod strict era această monotonie, ci datorită faptului că nu aveau vreme să treacă dincolo de aspectul de suprafață al peisajului, adică să ajungă la chestiuni umane. Adică dacă văd un sat, de exemplu, să folosească – ajungând la un chef – și latura umană, mai plăcută, mai profundă a faptului că satul există – adică gustarea mâncării, a băuturii, plăceri mai mult sau mai puțin la locul lor – așa cum, dacă vezi o femeie frumoasă nu te mulțumești doar cu imaginea de suprafață, care oricât de izbutită ar fi, e rece – nu e de ajuns – tocmai prin faptul că nu oferă încântare decât ochiului – ori, tocmai că, pentru celelalte simțuri și organe, trebuie – dincolo de această acoperire de suprafață – să cobori în adâncuri, cum e și firesc.

Mergeau așadar, spre Est, făcând uneori și pauză când, într-una din acele zile în care se instaurase banalul, făceau asta de vreo două săptămâni, poate și mai bine, poate mai aveau mai puțin de 60 km până la graniță – drumul nu prezenta nimic deosebit, aceeași șerpuire pe câmpii parcă fără sfârșit, un peisaj de toamnă, în care prevala galbenul amestecat cu verde cald – plus locurile betonate, dale curate, deschise la culoare, verdele ierbii, al tufelor care mai erau astfel – le amintea de vara când fiecare palmă de pământ emana căldură, îmbiindu-te la relaxare, parcă căldura nu se mai sfârșea – dar, o căldură de toamnă, care iar le aducea aminte de vara care a trecut – așa e omul, devine ușor și repede nostalgic, și, la fel de repede face promisiuni, în contul anului viitor – dacă va mai trăi –referitor la o mai bună organizare a timpului; de aici și fructificarea la maxim a unor posibilități și plăceri, la anul, ca: concediu la băi termale, câte un chef, o gagică agățată-n plus – deși e foarte greu – parcă e un făcut, toate se duc doar după bărboși, fără să țină cont de ceilalți, de aspectul și sentimentele lor – dar, mă rog, o mai bună și densă organizare a activităților – și a celor productive, desigur – în anii care vin.

Acum, câte o pală de vânt cu ploaie ar fi fost de dorit să le biciuiască obrajii, apa rece să se scurgă de pe frunzele îngălbenite – la fel ca vara – într-un fel, o dezlănțuire a furtunii dar, fiind

frig afară să-i facă să caute adăpost înăuntru, la căldură, să vadă cât prețuiește aceasta. Dar nu era – bucurându-se totuși de căldura tardivă a toamnei, mergeau înainte. Dintr-o dată, pe șosea, în față, un grup ce întuneca, parcă, zarea, mai bine-zis începea să se vadă din ce în ce mai distinct, făcând notă discordantă cu restul șoselei; de la distanță nu știi ce e, îți poți imagina orice, doar apropiindu-se, celelalte reprezentări ale posibilităților de existență a altceva decât un grup uman, se evaporă, dispar ca nelogice, până atunci credeai că pot fi orice: lupi, moștri, bivoli – vezi clar: un grup de oameni.

Nu erau prea mulți: poate vreo treizeci, dar aproape cu cățel și purcel, adică câteva mașini, vreo doi-trei adolescenți, oameni mai în vârstă majoritatea, și câteva femei, gagici, chiar. Era o grupă eterogenă – altfel nu le-ai fi putut ghici îndeletnicirea: puteau să facă o călătorie de plăcere, să mute bunurile unei firme – sau să meargă cu produse de vânzare, undeva. Când ajunseră în dreptul lor – veneau pe șoseaua destul de largă – pe unii din delegație i-a cuprins mila: una din familii, pe o platformă de mașină, destul de veche aveau montat un perete dintr-un șopron, cu o fereastră-n mijloc. Fusese o improvizație – o căsuță, o clădire pentru perioada de vară, cum se fac în unele locuri, mai peste tot în Est, dar pe care omul, treptat, o tot îmbunătățește, stând în ea definitiv. De altfel, ferestre și uși noi – acum cu nebunia termopanelor, vezi aruncate la containere, smulse prin forță de la locuințe – deși erau trainice – și înlocuite cu rahatul la modă, menționat mai sus. În cazul acelor oameni, însă, te cuprindea mila: ori nu mai apucaseră să salveze altceva, ori vroiau să aibă o amintire a vieții care a fost – nostalgiile oricum apar, mai ales că totul trece, ori vroiau să continue în noua țară totul, deși nu știau, săracii ce-i așteaptă aici – bine sau rău. Dar așa-i omul: speră și-n fața morții – s-a văzut în lagărele de concentrare sau în fața deportărilor că n-ar lăsa viața, rutina, speranța. Din grup se desprinse unul înalt – puțin blond și – deși nu semăna cu cei de azi, crescut năvalnic, cu burtă, poate și tatuat, mai degrabă semăna cu un tip de la sfârșit de secol XX – adică nu sclipea, nu era utopic – căci această fandoseală a luxului, care te trimite în ireal, în inuman, merge și la bărbați, dacă nu faci nimic – desigur; capeți o paloare a pielii, parfumul, sclipătul hainelor, apoi, care te arată în clasa de sus, a trântorilor, căci în acei ani totul era aproximativ, adică blugi neglijent trași pe corp, – etc. o geacă și ea nu tocmai nouă și – deși omul nu era șef, sau cel puțin șef inabordabil, datorită luxului afișat de alții – părea serios și avea prestanță.

Coborî dintr-o mașină – și ea ordinară – împreună cu încă doi, mai scunzi și veni spre grupul excursioniștilor. Oprindu-se, ridicând mâna dreaptă sus – cu palma în față, ca un mesia, ca un propovăduitor, zise:

- Dacă vreți să mergeți în Kraïuno și văd că asta ați intenționa să faceți, v-aș sfătui să lăsați baltă toate proiectele – noi fugim de acolo – ca cetățeni liberi ai acelei țări – căci, iată ce s-a întâmplat: cunoașteți, desigur, că atunci când evenimentele au zguduit Răsăritul, pornite de la acel diavol însemnat cu chip de om, Gorbaciov, au avut loc în mai multe țări, mișcări, revolte, seisme care au dus la prăbușirea a tot ce-a fost vechi și trainic; unii au interpretat asta de bun augur – alții, nu. Depinde de ce parte a cortinei, a liniei seismului erai – căci totul fusese rupt în două – au apărut profitorii și înșelații – cu locurile, teoretic vorbind – și nu numai – de delimitare a acestor tabere. Acum, adevărul poate e la mijloc, poate e relativ, poate e inflexibil – poate nici nu există – dar l-am putea calcula după cantitatea de binefacere oferită celor merituoși sau a răului – atât; vor fi fiind și profitorii invers proporțional cu ce-am afirmat mai sus. Tot se pot stabili *criterii universal valabile*–oricare ar fi specificul unei civilizații – dar, profitorii, hoții, escrocii nu vor recunoaște c-au făcut-o.

Așadar, la voi Revoluția – „Marea Revoluție” – cu schimbările de rigoare, în urma șocurilor; la noi n-a fost decât Primul Război Civil – țara fiind mai vastă, poate chiar mai bogată decât a voastră – le-a fost mai greu Asociației Bărboșilor să distrugă – în cârdășie cu Vestul – totul. Dar – deși nu atât de profund – totul cam ca la voi: distrugerea unităților economice, care făceau produsele finite – să depindem de Vest – la umbra lozincilor răsuflate despre Libertate,

Prosperitate, etc. – adică de produsele lor, sau de cele produse cu materia primă a noastră – căci mai rămăsese – un segment inimos – din cei cu putere de decizie – și nu numai – grupați în „Organizația oamenilor cinstiți" și-n fracțiunea „Statul socialist" – care luptau pentru cinste și adevăr – oriunde s-ar afla acesta; făceau parte și oameni de afaceri, de ce nu – dar care respectau legea, plus acei funcționari de stat care credeau că rolul slujbașului de stat nu se reduce doar să vină plin de (par)fumuri și indiferență la lucru – să-i treacă doar timpul – să-și bârfească colegul de birou, evenimentele din afară – și cam atât. Aceștia mai credeau sincer că interesul privat cu cel public se pot împleti – adică un segment fix să rămână veșnic de stat: zăcămintele solului, școlile, spitalele, drumurile naționale și celelalte. Și oricât ar fi trâmbițat de mult împuțiții de dreapta despre libera inițiativă și dreptul la proprietate – acești oameni și-au dat seama că e absurd ca patronii să ia totul: adică spitalele municipale și, mai ales, cele județene, plus – sau doar terenurile pe care-s construite, la unele, revendicate de foști burghezi antebelici – frumoase perle din anii socialismului – să le ia patronii: unul, de exemplu, bea banii, contravaloarea unui spital sau îl joacă la poker – în ziua următoare îi aruncă pe bolnavi pe stradă, la propriu.

Dar tocmai de aici s-au tras neajunsurile: materiile prime rămânând în posesia statului, plus o industrie puternică, combinate, metalurgie și demnitate – cinci orașe cu peste un milion de locuitori, burtoșii ar fi dorit totul; e drept că se mai făceau matrapazlâcuri, materie primă – lemne, în special – tăiate abuziv, teritorii, mai ales din cele care aparținuseră unor instituții de stat desființate – vândute particularilor, în cârdășie cu câte un reprezentant al autorităților; totuși, din pricina organizațiilor menționate mai sus – sectorul de stat a fost puternic. La asta s-a adăugat și apartenența noastră de Marele Popor de la Răsărit – etnic, teritorial, moral – luați-o cum vreți.

Și dacă coeziunea – ca popor, ca ideologie de stânga, ne-a salvat oarecum, deși multe s-au întâmplat și după Primul Război Civil – totul era încă în favoarea celor mulți: adică nu făceau patronii ce vroiau – marea masă a celor cinstiți era majoritară, avea încă un cuvânt de spus, la administrarea bunurilor țării.

Nu peste mult timp au izbucnit Marile Tulburări – iarăși o încercare de-a extinde proprietatea privată – a desființa unitate după unitate de stat – de parcă cineva ar fi fost sigur că *privatizarea* ar fi adus raiul pe pământ – iarăși am căzut pe o nouă treaptă a societății de consum: se tindea ca totul să devină privat – să nu ai nici un drept, nici o protecție socială

- Acum, dacă te gândești la un complex de distrugere – adică destinat desființării – cum a fost cel de la Tebra U – uzinele de utilaj minier – în cât timp s-au refăcut izolat câteva clădiri, sau în lanț, dar nu toate, în 30 de ani, plus că vor mai trebui două decenii pentru restul – te-ntrebi: cincizeci de ani să spargi și să reconstruiești – deși nu era necesară această cădere – asta nu echivalează mai mult decât cu un război, patroni blestemați? Interveni poetul.
- În cârdășie cu el – poate de acolo bătea un aer pur spiritual care se simțea, din Vest – știai că urmează un capitalism pur – acesta tot avansa – îl deranja porțiunea de proprietate de stat rămasă asupra materiilor prime și a instituțiilor de bază ce scăpaseră tăvălugului capitalist; se făceau presiuni asupra societății – oamenii de rând nu ziceau nimic, intelectualii nici atât – aroganța și puterea patronilor creștea: aveau echipe ale morții pe care le trimiteau să distrugă totul; îmbrăcați în negru, fără sentimente umane – fanatismul de orice natură nu cunoaşte limite – acționau în diferite zone ale țării, mai ales acolo unde vroiau să schimbe totul. Se mai înrolaseră bătăuși, drogați, alcooliști, pușcăriași, spuse liderul fugarilor.
- Știu, zise filozoful, ne-am întâlnit cu un grup de zdrahoni, iar apoi cu un grup de oameni ciudați, parcă ar fi fost morți înviați – ne-am dat seama că ceva groaznic a fost la voi.
- Păi haimanalele acelea înalte au profitat de așa-zisul haos capitalist, unii și-au luat solda și au luat-o la sănătoasa, ajungând și la voi; cât despre morții înviați, dacă ziceți că i-ați întâlnit, sunt

de la acel Centru al Învierii aruncat în aer – bine că au scăpat, săracii, și bine că n-ați avut și voi un asemenea institut, zise străinul.

- Păi la noi s-au construit doar rezervoarele de substanțe chimice, zise poetul – care au rămas nefolosite – adică totul se tergiversa – știți cum se mișcă lucrurile în capitalism, adică nu s-au adus toate materialele, substanțele, elementele chimice, specialiști, etc – până la urmă tot a fost o pierdere.
- Mă refer la vieți omenești, zise străinul.

În acel timp a avut loc Marele Război civil, când Organizația patronilor a vrut să distrugă tot ce-a mai rămas din proprietatea de stat – adică să ia totul în mâinile lor. Normal că cele două tabere s-au ciocnit; pierderile care sunt, din păcate, inerente războaielor: incendieri de sate, de case, pierderi de vieți, au avut loc, noi avem ura și demnitatea noastră în a apăra țara, față de străini. E un haos, un măcel de nedescris – focuri în toiul nopții, oameni fără locuințe, mașini aprinse, abandonate pe șosea – mici Apocalipse locale. Doamne, acesta să fie prețul pe care-l plătim pentru această civilizație? – poate jafuri, violuri – nu poate, sigur – totul ține de vreo două luni – sub oblăduirea Vestului – localități luate când de-o putere, când de alta – când ar putea să se ducă la ei – s-au apropiat nespus de mult de est, YanKeii – poate-i va costa asta – dar ce să-i faci, au cozi de topor în interiorul țării care sprijină lupta rebelilor cu barbă. Așa că nu intrați în Kraïuno – e prăpăd, acolo.

*

Un timp toți tăcură; o liniște desăvârșită plutea peste tot. Amuțiseră cu toții – cum stăteau așa, care pe o bornă kilometrică, care pe un trunchi din marginea drumului, în mașini – sau pur și simplu, pe marginea șoselei. Își imaginau dezastrul – poate de aceea tăceau, un efect avea aceasta – asupra lor – cum se întâmplă când cineva povestește ceva, parcă plutește o forță – *numită nuanța evenimentelor descrise* – peste locul respectiv.

Câtva timp ești ca vrăjit – nu faci o mișcare – ca și cum energia forței respective te-ar domina – sau poate din respect față de ce-ai aflat – apoi revii la starea de dinainte, la mișcări, vorbe, râsete, comentarii. Așa și acum: încet-încet, se dezmorțiră, apoi, chiar puseseră întrebări: primul începu poetul, care zise: v-ați imaginat așa ceva pe lume? la care unul din membrii delegației, zise: chiar, cum a fost posibil, cum e posibil să măcelărești oameni de alte concepții sau din alte tabere, de avere – e strict inuman, la fel ca-n războaiele care-au fost cândva – dar nu azi, în lumea modernă.

- Vorbești așa, zise poetul, de parcă la voi nu se trăgea în muncitori la început de secol XX, să nu mai vorbesc de Comuna din Paris, bieții copilași ai comunarzilor, erau aruncați de la etaj – și-n celelalte Revoluții, ceva similar, de ambele părți, din păcate, sau mai târziu, în anii ’60, în negri – vezi cartea „Eric Westphal – Vara neagră”.[108]

Depinde din ce punct vezi o problemă, un om, atunci și rezolvarea va fi influențată de asta; pe de altă parte, nimeni nu-i atât de vinovat încât să sfârșească sub glonț – deși pedepsit ar trebui – sau, nimeni nu-i atât de nevinovat, în general, încât să nu fie pedepsit – exceptând, poate, copiii. Măsuri trebuie luate, dar cât - cât de just să fii tu, judecătorul – să nu greșești și tu, la rândul tău.

În altă ordine de idei, la voi s-au corijat multe: o serie de bogătași – sau și oameni politici – cu scaun la cap, în orice caz, și-au dat seama că nu-i bine să tot avem de-a face cu revoluții, distrugeri, *începuturi care costă* – odată îmbogățit un anumit segment, să mai dăm și la alții, mai săraci: era în firea lucrurilor, în primul rând, apoi un act de justiție, cu tot firescul echilibrării, apoi

[108]Eric Westphal – Vara neagră, București, Univers, 1971.

era un mijloc de a preveni seismele sociale. Numai în țările barbare parcă patronii nu se mai satură. Plus că nu se tem nici de lege – aceasta nici nu e aplicată, totul e un talmeș-balmeș, plus o înscenare de fațadă – ca prostul să poată exclama: asta da societate, se aplică legea, se face dreptate – pe când, cum ziceam, încâlcelile, pupatul în fund – balcanisme împuțite – sunt la modă.

- Măi oameni, interveni filozoful, mișcări, ruperi, schimbări sociale – și nu numai – au fost de-a lungul istoriei și vor mai fi; ideea e următoarea, dacă mai avem curajul să mergem înainte și să ajungem în Kraïuno; asta ne preocupă acum...
- Aici e voia Domnului, zise femeia cucernică, ce e dat de la El, în frunte ți-e pus...
- Așa zic și eu, zise țăranul, ce e scris să se-ntâmple, e scris – nu poate fi înlăturat de nimeni – eu zic să mergem.

52

Întâlnirea cu al doilea grup de fugari din Kraïuno

Mai merseseră câteva zeci de kilometri – poate șaizeci – pe același drum cu peisaj – de jur-împrejur – specific Nordului, adică câmpii, acum un verde care pălea – se chiar îngălbenise – era toamnă – străbătut de vâlcele, șiruri de copaci, de livezi sau de tufe neregulate, de-a lungul unor râulețe. Păduri care se pierdeau în depărtare – unele ridicături – spre Nord-Est, cu sol sfărâmicios, ici-colo câte o piatră ieșea din pământ, brazi pitici și jnepeni creșteau uneori, ca-n apropierea munților, peste tot acel teren ciudat – pitoresc, de altfel, care te ducea cu gândul, prin contrastul dintre galben-verde-maro, la căldura verii, atunci – nu se știe de ce – *ar fi fost mai confortabil* să-l vizitezi – poate pentru că e cald, poate pentru că, fiind culori deschise, îți incită ochiul – cert este că un teren asemănător se pierdea în zare, dincolo de graniță, puțin mai lin, dar la fel de pitoresc – câmpii aurii-verzi unde se-ntrerupeau holdele – asta vara, acum tot un galben, de la arșița sezonului secetos, presărate cu copaci, flancate cu păduri, la fel, de un verde profund vara – sau galben-maronii acum, toamna; în orice caz, te chemau la dulci visări și călătorii – spre locuri necunoscute, spre lumi pe care să le descoperi – spre fericire, inedit – cum se așterneau așa, nesfârșite, în fața lor.

*

Acum, într-o zi de noiembrie, spre amiază, când bruma sau chiar înghețul care se depune pe copaci, pe tufe, pe ierburi – chiar și pe lucruri făcând totul să fie rece, cu o haină a ineditului, dar puțin ospitalieră, tocmai prin acea coborâre de temperatură – se mai topește atmosfera, lumea vie se dezmorțește, viața intră pe un făgaș normal – soarele – astrul dătător de viață e sus, te bucuri de toate, o încălzire sufletească, alături de una fizică – uiți c-ai dormit rău, sau ai avut neplăceri sociale, cu o noapte sau o zi înainte – nu te mai gândești la astea – ești normal, fericit, sănătos.

În alte condiții – în oraș, totul e plin de activitate, freamătă de viață, de la meseriașii din ateliere, la oamenii de pe stradă; e un ceas al activității de vârf – dar și al bucuriei de a trăi; la fel, mirosuri de alimente gătite, ardei arși, ceapă friptă – cum nu se poate mai îmbietoare – răzbat din bucătării.

Îți fac poftă, dar, mai ales, le simți și statornicia și rolul lor în tot angrenajul acestei lumi – poate n-ai putea să exiști fără ele. Aici, însă, pe acel drum, se bucurau doar de ce le putea oferi doar natura – nu și civilizația.

*

Cel de-al doilea grup de fugari era mult mai modest: vreo doi-trei oameni între două vârste care păreau izolați, un grup, apoi – rudenii, după toate aparențele, cu copii mici, tați, socri, câțiva adolescenți.

Veniseră pe jos – cine știe pe unde-și lăsaseră avutul – cred c-au pornit mecanizați – nu se putea altfel – dar fuseseră siliți, treptat-treptat – să abandoneze totul. Acum erau simpli și se mișcau repede, harnici, cum ar veni. La întâlnirea cu delegația din Rimino, spuseseră doar atât: nu mergeți mai departe, de unde venim e prăpăd!...

Deși granița nu era foarte departe – vreo treizeci de kilometri, poate nici atât – i-a cuprins brusc teama; controlul vamal n-ar fi fost o problemă – se așteptau să nu fie lăsați oameni în sens invers – (in)fluxul de refugiați – nu ei – dar nu despre asta era vorba – ci despre evenimentele de acolo. Nici ei nu știau ce să facă: în orice caz, n-au spus nici nu...

53

Prăbușirea în hăurile din Răsărit

Peste câteva săptămâni un comunicat solemn al Guvernului din capitala Bucaresto, reluat și de primăria din Tebrau, declara oficial următoarele:

„O delegație de câteva zeci de persoane băștinașe și din Stalundia, în drum spre Kraïuno, abătându-se câțiva kilometri înspre Sud-Est – nu foarte departe de graniță, a căzut în Hăurile din Răsărit.”

(Acestea erau niște șanțuri – poate naturale, poate nu, lungi de câteva sute de metri, mai pronunțate în unele locuri, paralele, care serviseră și de tranșee, ascunzișuri, de fapt, în ultimul război; de graniță, cândva, de apărare naturală în alte timpuri, sau lucrări părăsite de unde s-a extras material de construcție.)

Cum nici o știre n-a sosit din Kraïuno – că delegația ar fi ajuns acolo – dar nici una care să infirme că n-a ajuns – care-i cam același lucru, dar luat altfel – din grupul lor, emisă – sau că ar fi fost arestați – vestea – deși nici martori n-au fost să vadă accidentul sau urmările sale – acest comunicat – în recele și indiferentul stil capitalist – a fost acceptat.

Așadar, adio delegație, adio vizită într-o țară prăbușită; ai dispărut tu însăți din existență – deși ar fi putut avea un substrat politic dispariția, mai bine-zis distrugerea voastră – dar asta a fost să fie...

SFÂRȘIT

Doru I. Pop, 5 noiembrie 2020,Baia Mare

GLOSAR

Deși povestirea alunecă spre fantastic, există o oarecare echivalență a localităților, a regiunilor cu realitatea.

Nume proprii

Angliterra – Anglia
Bontokozo – Bontăieni
Bánya – mină (Băița)
Brassia – mină imaginară în Nord
Borisso – orașul Borșa
Danestio – Dănești
Kapnico, Kavnico – oraș în Est, prototipul orașului Cavnic
Kekia, Tchehia – Cehoslovacia
Kelbia, Kiuzba, Kizbia – localitate minieră în nord, Chiuzbaia
Kisbánya – mină mică, localitate imaginară
Kraïuno – Ucarina, țară în Est
Kulajo – oraș în Est, prototipul orașului Cluj, referitor la jocul „Karitas”
Kolisso – oraș în sud-estul regiunii, modelul orașului Cluj, din punct de vedere administrativ
Dumbravita, Dubravisso – Dumbrăvița, localitate în sud-estul municipiului Baia-Mare, unde Vestul și-a făcut o puternică fabrică de avioane
Erdei – Transilvania
Firisso – orășel imaginar, corespunde, oarecum, unui cartier al orașului Baia-Mare, din munți
Frantia, Francia – Franța
Nemetia, Allemania – Germania
Orada – Oradea
Hollandia – Olanda
Pilonia, Polinia – Polonia
Rimino - România
Russia – Rusia
Sasar(o) – râu care trece prin orașele Baia-Mare și Baia-Sprie
Stadia, State – SUA
Sighetto – Sighet
Stalundia – țară imaginară din Vest, a cărei nume rezultă din contopirea celor trei: SUA, Olanda, Suedia, cu o viață (aproape) perfectă
Sugoslavia – Iugoslavia
Suisso – (mina) Șuior
Tissa, Thyssen – râu în Nordul îndepărtat, spre Kraïuno

Ugria, Ugaria, Ugrania – Ungaria
Ugarisso de Est, Ugarisso de Vest – Unguraș, localitate la sud-est de Baia-Mare
Tebrau – orașul Baia-Mare
Pribauna, Spribauna – orașul Baia-Sprie
Ignisso, Gutino, Mogosso, Pietrosso– Igniș, Gutâi, Mogoșa, Pietrosul, munți în Est și-n Estul îndepărtat
Alt, Fremd, Feuer, Krumm, Trübe – Bătrân,Străin, Foc, Strâmb, Tulbure – râuri imaginare în roman, care arată destinul nostru ca popor
Ilbo, Nistro, Negrestio, Sisestio – Ilba, Nistru, Negrești, Șișești – localități în Nord și Est

Nume de persoane

C V Cornelio – Om politic, naționalist
Piersică Florea – Florin Piersic
Oma (de la germanul „unchi") – un vecin

Substantive comune

Kerék – roată (maghiară)
Kerekes – rotund, rotar (maghiară)
nyomorék – nevolnic, nevoiaș (maghiară)
zseb – buzunar (maghiară)
rimino, romina, rimina – limba română

CUPRINS

În loc de prefață sau Prefața autorului..... 7
Prefață..... 11
Prefață 2..... 15
Ultima prefață sau prefața politică..... 16
Addenda la ultima prefață..... 20
Remarca autorului..... 21
1. Intrarea în țară. Drumul. Punctul vamal.Tipurile de bărbați și femei..... 29
Întâlnirea, așadar..... 40
2. Intrarea în capitala Tebra U(na). Povestea minelor. Poveste despre prima dragoste, Agneta..... 41
Ruinele din câmpie..... 44
Poveste despre prima dragoste, Agneta..... 46
3. Masa de sosire. Discuțiile inerente. O vizită într-un atelier capitalist. Aspectul. Dialogurile. Considerațiuni..... 48
4. Primăria. O vizită la o unitate capitalistă. Reflecții..... 50
5. O unitate capitalistă în ajun de sărbătoare. Sex în laboratorul culinar..... 53
6. Magazinele capitaliste în ajun de sărbătoare. O vizită la poliție, la o școală, la muzeu. O vizită la un trust capitalist de construcții..... 56
La Kaufland..... 57
La hala comercială..... 58
O mică relaxare..... 59
La poliție..... 60
La o școală..... 61
La muzeu..... 63
La un trust de construcții..... 66
7. O vizită la Cicio..... 68
8. O călătorie la minele din Nord..... 71
A. Flotația minelor. Considerații asupra mineritului și implicit a utilajelor și progresul acestora în viitor. Starea actuală..... 75
B. Povești la gura minei..... 78
1. Chestia cu degetul
2. Ultima zi în mină
3. Cel gazat, după flori
Viitura de noroi. Considerațiuni..... 80
C. Vizita în mină..... 83
D. Intrarea în mină..... 85
Sectorul de stat minier..... 89
9. O călătorie la cascadele din Sud, pe unul din râuri, Trübe..... 91

10. Prin Oraș. O vizită la mai multe obiective..... 95
La închisoare..... 95
O vizită la o casă de rugăciune..... 96
O vizită la un bordel..... 98
Participarea la o nuntă..... 100
O raită la rampa de gunoi a orașului..... 103
O vizită la un proprietar, Bizo..... 104
11. O călătorie la blocurile din Sud. Terenuri sportive,lucrări abandonate.
Considerente despre tradiție..... 106
12. O zi din viața orașului. O călătorie prin orașul-reședință al regiunii..... 110
Episoade violente..... 112
O „Mioriță" nordică..... 112
O întâmplare tragică la o nuntă modernă..... 112
Poezii din folclorul rominesc..... 115
Plimbarea propriu-zisă..... 116
O plimbare prin oraș, (continuare)..... 118
O plimbare prin oraș, continuare..... 122
Plimbarea prin oraș, continuare..... 136
13.Povestea modestului..... 142
14.Povestea modeștilor din bloc..... 146
15.Visul biologului..... 149
16. Povestea femeii cuvioase..... 154
17. Povestea cocotei..... 157
18. Destăinuirea filozofului..... 162
19. Povestea poetului..... 165
20. Un șantier capitalist 1..... 168
Șantierul propriu-zis..... 169
21. Un șantier capitalist 2..... 172
22. O vizită la fostele simboluri sexuale..... 174
23. O explozie capitalistă. Aruncarea în aer a unei clădiri vechi..... 176
24. O ceremonie etnică..... 179
25.Sărbătoarea orașului. O descriere în lipsă..... 182
Sărbătoarea orașului, pe viu..... 183
PARTEA A DOUA..... 187
26.Intrarea în Pribauna. Suburbiile.O vizită prin oraș..... 189
La un local, barul Disco..... 193
27.Povestea celor doi Aroni..... 197
Povestea celui de-al doilea Aron..... 199
28.Jurământul de dragoste al Poetului.Întoarcerea la locul respectiv. Relatări..... 203
29.Jurământul politic al filozofului..... 211
30.O vizită la casa de sticlă..... 215
Moartea prințesei..... 218

31.Întâlnirea cu zdrahonii..... 221
32.Tentativa de ajungere la cataractele Alt..... 229
33.Utilaj extraterestru..... 234
34.O sâmbră în Rimino..... 239
Sâmbra propiu-zisă..... 240
35.Inundațiile văzute pe viu..... 243
36.Morții înviați..... 246
37.A doua întâlnire cu zdrahonii. Pădurarul Piskol..... 253
Pădurarul Piskol..... 254
38.Urma căii ferate. Legenda ei..... 257
39.Ghețurile veșnice..... 260
Imn civilizației distruse 264
40.Fermele rămase de stat..... 266
Despre agricultură..... 266
Despre agricultură, 2..... 267
41.Ferma particulară..... 269
42.O vizită la omul cu gunoiul..... 273
43.Pățania țăranului..... 276
Povestea țăranului..... 277
44.Casele de vacanță. Pensiuni, hoteluri abandonate.Locul cu ș(j)men..... 280
45.O vizită în locul „Caritas”..... 285
46.Încercarea de a întâlni cealaltă delegație..... 290
47.Coborârea lui N. Giurgi..... 294
Discursul lui Nicu..... 296
48.O vizită la Flotația din Est.Ultimul jurământ în fața umanității..... 298
49.Ultima distracție. Ultimul jurământ..... 301
Crez 302
Jurământul..... 308
50.Breviar. Câteva metode de a-i răsplăti pe patroni, escroci, oameni prea zgârciți, prea lacomi pe muncă, alcooliști, adică pe toți porcii din societatea de azi..... 310
Breviar..... 310
51.Întâlnirea cu prima grupă de fugari din Kraïuno – pe drumul de Est..... 314
52.Întâlnirea cu al doilea grup de fugari din Kraïuno..... 320
53.Prăbușirea în hăurile din Răsărit..... 322
Glosar..... 323